

Inum. 283 - 287

Bibl. Jag.

283-287

Jnc

Om
J

Inven. 286

Bibl. Jag.

Expositio beati Grego-
rii pape super Ezechie-
lem in omelias.

Ham. 7946

BIBLIOTHECA
VNI. MUSEI
CRACOVENSIS

peim
prop

L

multi
querā
tribus
easq
ab an
ul. A
clā m
credi
cōsta
guisti
finen
gito
etā v
si min
fior v
reo

pe
pr

L

scat
p
est
mol
fir

Prefatio beati Gregorij pa-
pe in Omelias super Ezechielē
prophetā feliciter incipit.

Omnissimo fratri Mariano
episcopo: Gregorij episco-
pus: seruus seruorum dei:
omelias que in beato Eze-
chiele ppheta: vt corā po-
pulo loquebatur: excepte sūt
multis curis irruētibus in abolitōe reli-
querā: sed post annos octo petētibus fras-
tribus notariōz sedulas requirere studui:
easq; fauente dño transcurrens inquantū
ab angustijs tribulationū licuit: emenda-
ui. Tua itaq; dilectio: has sibi ad legen-
dū mitti poposcera. Sed valde incōgruū
credidi vt aquā despicabile hauriret: quē
cōstat de beatorū patrū Ambrosij atq; au-
gustini torētibus profunda ac perspicua
fluenta assidue bibere. Sed rursū dū co-
gito qđ sepe inter quotidianas delicias:
etiā viliores cibi suauiter sapiūt: transmi-
si minima legēti potiora: vt dū cibus gros-
sior velut pro fastidio sumit: ad subtilio-
res epulas auidius redeat.

ExPLICIT prefatio:

Expositio beati Gregorij pa-
pe in Omelias super Ezechielē
prophetā feliciter incipit.

Omelia I

Omnipotētia aspira-
tiōe de Ezechiele pro-
pheta locuturus prius
debeo tempa et modos
aperire pphetie: vt dū
accessus eius ostendit:
virtus melius cogno-
scat. Prophetie tempa tria sunt: scilicet:
preteritū presens et futurū. Sed sciendū
est qđ in duobus tēpibus prophēcia ethy-
mologiā perdit: quia cū prophēcia dicta
sit de o qđ futura predicat: quādo de pre-

terito vel presenti loquit: rationē sui nos
minis amittit. Quoniam non prodit quod
venturū est: sed vel ea memorat que trās-
acta sunt: vel ea que sunt. Que tamē tria
pphēcie tempora verius loquimur: si ex
sacre scripture testimonijs ostendamus.
Prophēcia de futuro est. Ecce virgo in
vtero accipiet et pariet filiū. Esaie. 7. ca.
Prophēcia de preterito est. In principio
creauit deus celū et terrā. Gen. 1. De illo
em tempore dixit homo: quo nō erat ho-
mo. Prophēcia de presenti est: quādo di-
cit Paulus apostolus. Si autē omnes p-
phetēt intrat autē quis infidelis vel idio-
ta cōuincit ab omnibus dijudicat: ab om-
nibus occulta cordis eius manifesta sūt.
Et ita cadens in faciē: adorabit dominū:
pronūcians quod vere deus in vobis sit.
1. Corinth. 14. Cū igit dicit: occulta cor-
dis eius manifesta sūt: profecto monstra-
tur: quia per hūc modū prophēcie spiritus
nō predicat quod futurū est: sed ostendit
quod est. Quo autē pacto pphēcie dicat
spiritus: qui nihil futurū indicat: sed pre-
sens narrat? Qua in re animaduertendū
est qđ recte prophēcia dicit: nō quia pre-
dicat ventura: sed quia pdit occulta. Rē
quippe quālibet sicut ab oculis nostris in
futuro subtrahūt tempora: ita ab oculis
nostris in pēnti subtrahit causa. Ventu-
ra etē res occulta in futuro tempe: pre-
sens aut cogitatio abscondit in latēte cor-
de. Est etiā prophēcia presens cū res que
libet nō per animū: sed per absenti locū te-
git: que tamen per spiritū denudatur. Et
ibi sit presens pphetantis animus: vbi per
presentiā nō est corpus. Nam giesi longe
a ppheta recesserat: cū Naaman syri mu-
nera percipiebat. Cui tamen isdem pro-
pheta dicit:

Nonne cor meū in presenti
erat: quādo reuersus est homo
de curru suo in occursum tibi?

Sciendū quoq; est: quia pphēcie tem-
pora inuicē sibi concinūt ad probationē:
vt aliquādo ex futuris preterita: aliquādo

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

do vero ex preteritis probent futura. Dixerat enim moyses: In principio creauit deus celum et terram. **Gen. 1.** Sed quis crederet quia verum de preterito diceret: si de futuro etiam aliquid non dixisset. In ipsius etenim libri fine in cuius exordio illa de preterito dixerat: aliquid propheticum per iacob vocem de venturis permisit dicere: Non feret sceptrum de iuda: et dux de femoribus eius: donec veniat qui mittendus est: et ipse erit expectatio gentium. **Gen. 49.** Qui etiam per semetipsum eundem qui mittendus erat: ei quod dicebat populo prophetauit dicens: Prophetam suscitabit dominus deus vestester: de fratribus vestris tanquam meipsum audietis. Erat autem quicumque non audierit prophetam illum exterminabit de populo. **Deutro. 18.** Cur ergo preteritis ventura permisit: nisi ut dum implerentur: ea que de futuro prediceret: ostenderet etiam: quia de preterito vera dixisset. Quia itaque docuimus qualiter ex futuro prophetie probent preterita: restat nunc ut adhuc de sacris eloquiis ostendam quomodo in ipso prophetie spiritu ex preteritis probentur futura. Certe rex babilonicus cum somnium vidisset: misit ad magos et ariolos: omnesque sapientes babilonie conuocauit: nec ab eis solimodo interpretationem somnii: sed etiam somnium quesuit: ut nimirum ex preterito colligeret: si quid in eorum responsionibus de futuro certum teneret. Qui cum dicere nulla potuissent: daniel deductus ad medium est: qui de interpretatione somnii et de narratione requisitus: non solum hoc respondit quod interrogatus est: sed et ipsam somnii originem replicauit dicens: Tu rex cepisti cogitare in stratu tuo: quid esset futurum post hec? **Dan. 2.** Et paulo post. Tu rex videbas: et ecce quasi statua grandis et cetera. Cuius videlicet somnii mox ut ordinem dixit: quicquid ex eodem venturum sequebatur aperuit. Penes semus ergo ordinem prophetie. A cogitationibus venit ad somnium: a somnio peruenit ad futura. Qui ergo ipsam ut ita dicam radicem somnii protulit: profecto ex preteritis probauit: quod vera essent que de futuris

diceret. Prophetia autem presentis temporis nec preteriti attestatio indiget: nec futuri: quia cum res occulta per prophetie verba detegit: veritatem illius res ipsa que ostendit attestat. Ergo: quia de temporibus prophetie tractauimus: restat: ut de modis eius ac qualitatibus aliqua differamus. Spiritus quippe prophetie: nec semper: nec eodem modo prophete animum tangit. Aliquando enim spiritus prophetie ex presenti tangit animum prophetantis: et ex futuro nequaquam tangit. Aliquando ex futuro tangit: et ex presenti non tangit. Aliquando vero ex presenti et ex futuro tangit. Aliquando autem ex preterito et presenti: atque ex futuro pariter animus prophetantis tangitur. Aliquando tangit ex preterito prophetie spiritus: nec tangit ex futuro. Aliquando autem tangit ex futuro: nec tangit ex preterito. Aliquando vero in presenti ex parte tangit: et ex parte non tangit. Aliquando in futuro ex parte tangit: et ex parte non tangit. Sed hec ipsa si possumus eo ordine quo premissa sunt: sacre scripture testimoniis ostendamus. Ex presenti enim prophetie spiritus prophetantis animum tangit: atque ex futuro non tangit. Sicut iohannes baptista venit in tem domini videns ait: Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. **Iohannis. 1.** Sed cum iam moriturus esset: missis discipulis requirebat dicens: Tu es qui venturus es: an alium expectamus? **Mathei. 11.** In quibus verbis ostendit: quia in terris quidem venisse redemptorem nouerat. Sed an per semetipsum ad aperienda inferni claustra descenderet dubitabat. Ex presenti enim prophetie spiritu tactus fuerat: qui humanitatem mediatoris videns et diuinitatem eius intelligens: confitebatur agnui: qui peccatum mundi tolleret: sed tactus ex futuro non fuerat: quia aduentum illius in infernum nesciebat. Aliquando vero prophetie spiritus animum prophetantis ex futuro tangit: atque ex presenti non tangit. Sicut aperte liber geneseos historia testatur. Cum Isaac filium suum Esau ad venandum misit: cui minor esset lili ad benedicendum rebecca supposuit: qui

hedinis pellibus indutus: paterno palpa-
tui corpus fraternū finxit. Cui ille minori
filio tanq̃ maiori bñdictionē dedit: que
q̃ ei lōge futura essent nūciavit. Gen. 27
sed seire nō potuit q̃s esset qui corā se assī-
deret. P̃pheticē ergo spūs ex futuro p̃-
phetātis animū tetigit: atq̃ ex p̃nti nō te-
tigit: q̃n̄ caligātibz oculis pater et ṽetu-
ra p̃dicebat: et p̃sentē filiū nesciebat. Ali-
q̃n̄ p̃phetātis aim ex p̃nti pariter: et ex fu-
turo tāgit: q̃d̄ exodē libro geneleos liqui-
do docemur. In illo q̃ppe scriptū est Gen.
48. q̃z cū vite iam termino p̃pinq̃aret:
Jacob et duos filios suos Ioseph fecisset
assistere ante eū: vt ex bñdictionē illi⁹ pos-
sent longe post futura p̃mereri. Cui ma-
iorē ad dexterā: minorē vero posuit ad si-
nistā. Cūq̃ ille oculis senectute caligāti-
b⁹ nepotes suos q̃s p̃ior qui sue esset mi-
nor: hūano visu discernere nequāq̃ possz
ductis in obliquū brachijs: dexterā manū
minor: sinistā maiori posuit: q̃d̄ dū corri-
gere filius vellet: ait: Non ita puenit pa-
ter: q̃z hic est p̃rogenit⁹. Audiuit. Scio
filiū meū: et iste quidē erit in populos: et
multiplicabi⁹. Sed frater eius iunior: ma-
ior illo erit. P̃pheticē ergo spūs ex p̃nti
pariter ex futuro p̃phetantis aim tetigit
dū Jacob et ventura nūciabat: et eos quos
corpeis oculis videre nō poterat: ante se
positos per spiritū discernēbat. Sic achie
p̃phete aim p̃pheticē spūs: et ex p̃nti atq̃
ex futuro tetigerat: cū caligātibz oculis
eā que se esse aliā simulabat: et vxorē Jero-
boā esse cognouit: et quicq̃d̄ ei futurū esset
aperuit dicēs: Ingredere vxor Jero-boā:
quare aliā esse te simulat: ego autē missus
sum ad te durus nūcius. Eade et dic iero-
boā: hec dicit dñs deus israel. Quia ope-
ratus es male sup̄ oēs qui fuerūt ante te:
et fecisti tibi deos alienos et cōstatiles: vt
me ad iracundiā puocares: me autē p̃cieis
si post corpus tuū: i circo ego inducā ma-
la sup̄ domū Jero-boā. 3. Regū. 14. Ex
p̃nti ergo atq̃ ex futuro pariter p̃phetā-
tis anim⁹ tactus fuerat: qui et ingredientē
deprehendere potuit: et ei ṽetura nūciare.

Aliquādo autē ex p̃terito et ex p̃senti: at-
q̃ ex futuro pariter animus tangit p̃phe-
tantis. Sicut elizabeth ad se venire Ma-
riā conspiciēs: q̃z incarnatū verbū gesta-
ret in vtero agnouit: eāq̃ iam matrē dñi
sui vocauit dicēs: Ande hoc mihi: vt ve-
niat mater dñi mei ad me? Luc. 1. De cu-
ius p̃ceptiōe per angelū quoq̃ ad Ioseph
dicit: Quod em̄ in ea natū est: de spūs san-
cto est. Matb. 1. Que videlz el yzabeth
dicit: Beata que credidisti: q̃m̄ perficien-
tur in te ea que dicta sunt tibi a dño. Lu-
ce. 1. Dicēs em̄ beata que credidisti: aper-
te indicat: quia verba angeli que dicta ad
Mariā fuerāt: per spūs sanctū agnouit at-
q̃ subiūgens. Perficient ea que dicta sūt
tibi a dño: que etiā eam in futuro sequerē-
tur p̃uident. Simul ergo de p̃terito et pre-
senti atq̃ ex futuro per p̃pheticē spiritū ta-
cta est: que et eā p̃missionibus angeli cre-
didisse cognouit. Et matrē noians: q̃z res-
demptorē humani generis in vtero porta-
ret intellexit. Et cū oīa perficiēda p̃dici-
ceret: quid etiā de futuro sequerē: aspe-
xit. Aliquādo vero p̃pheticē spūs ex p̃ter-
ito tangit animū: nec tamē tangit ex fu-
turo. Sicut in paulo ap̃lo aperte ostendi-
tur: qui discipulis dicit: Notū vobis fa-
cio fratres euangeliz q̃d̄ euangelizatū est
a me: q̃z non est fm̄ homīes: neq̃ ego ab
homīe accepi illud: neq̃ didici: sed per re-
uelationē iesu xp̃i. Gal. 1. Unde alijs q̃z
discipulis dicit: Scdm̄ reuelationē notū
factū est mihi sacramentū. Ephe. 3. Qui
tamē hoc ip̃m euangeliz q̃d̄ per reuelatio-
nē cognouerat: cū hierosolymā p̃dicatur⁹
ascēderet: ait: Ecce ego alligat⁹ spū vado
in hierusalē: que in ea ventura sunt mihi:
ignorās. Act. 20. Hoc q̃ppe q̃z euangeliz
sacramentū est: q̃z vnigenit⁹ patris incar-
natus atq̃ perfectus homo factus est: qui
crucifixus: mortuus: et sepul⁹: die tertia
resurrexit: die quoq̃ quadragesima ascen-
dit in celum: atq̃ in dextera patris sedet.
Qui ergo per reuelationē euangeliz co-
gnouit: p̃pheticē spiritu de p̃terito tactus
est. Sed q̃z quid p̃ eodē euangelio passus

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

rus esset: ignorabat: De futuro proculdu-
bio tactus non est. Nam et sic dicit: *Misi*
quod spiritus sanctus per omnes ciuitates p-
testat mibi dicens: Quoniam vincula et tri-
bulatiões me manent in hierusalē. Act.
20. Aperte ostendit: quia ea que ipi futu-
ra essent: alijs de ipso reuelata erant: non
autem ipse de se: sicut de illo per agabū ol-
cif: virum cuius est zona hec: ita alligari
oportet in iherusalem. Act. 21. Aliquādo au-
tem prophete spiritus tangit ex futuro:
nec tangit ex preterito: sicut in helysei fa-
cto scriptū est. Quia cum vnus ex filijs p-
phetarū mater succideret: huic ferrū se-
curis in aquā cecidit: quod exclamauit. Heu
heu domine mi: et hoc ipm mutuo accepe-
ram. Dixit autē homo dei: Ubi cecidit?
Et ille monstrauit ei locū. Precidit ergo
lignū et misit illum: natauitque ferrum. 4.
Regū. 5. In quo videlicet pphete facto
cognoscit: quia qui requirit vbi ceciderat
quid esset facturus nouerat. Sed tamen
cum requirit cōstat: quia vbi ferrū cecidis-
set: ignorabat. Prophecie ergo spiritus
helysei mentē ex futuro tetigerat: sed ex
preterito nō tangebatur: qui et ferrū ex pro-
fundis dimersum: quia reuocaturus esset
ad superficiē scire potuit: sed vbi cecide-
rat omnino non scuit. Aliquādo vero pro-
phete spiritus in p̄senti tangit ex parte:
et ex parte nō tangit: quod petri aposto-
li hystoria testat. Cum missi ad eū a cor-
nelio milites: ei sunt per spiritū nunciati.
Scriptū quippe est: et dixit spiritus ei: Ec-
ce viri tres querūt te: Ad quos ille descē-
dit: et requirens dixit: Que causa est pro-
pter quā venistis? Act. 10. In cuius ver-
bis ostendit: quia eandē causam per sp̄ri-
tū non audierat: quā a militibus requires-
bat. In p̄senti ergo mentē petri spiritus:
et ex parte tetigerat: et ex parte nō tēge-
rat. Qui et ad esse milites dixit: et p̄ qua
causa venerāt: tacuit. Aliquādo vero sp̄ri-
tus prophete in futuro ex parte tangit:
et ex parte nō tangit: sicut prophetarū fi-
lij de auferēdo helyam: ad helyseū dicit
Unquid nostis: quia hodie dominus tol-

let dominū tuū a te? 4. Regū. 2. Quo ta-
men ablato sese per diuersa dispergunt:
eumque in rupibus et valli bus querūt. In
futuro ergo eorum mentē prophete spiritus
et ex parte tetigerat: et ex parte nō tange-
bat: quādo eum quē tollendū nouerant:
non inueniendū querebant. Ex parte ita-
que tacti sunt: atque ex parte nō tacti: qui et
sciebāt quod tolli posset: et nesciebant quod
inueniri nō posset. Idem quoque helyse-
us per prophete spiritū de futuro ex par-
te tactus est: et ex parte nō tactus: cum re-
gi diceret israel. Percute iaculo terrā: et
cum percussisset tribus vicibus: et stetit:
iratus est cōtra eum vir dei: et ait: Si per-
cussisses quinquies: aut sexies: siue septi-
es percussisses syriā vsque ad consumptio-
nem. Hūc autem tribus vicibus percussit
eam. 4. Regū. 13. Qui itaque nouerat
quia toties percuteret syriam: quotiens
percussisset terrā. Sed cum et diceret: per-
cute terrā: quotiens eam percussurus esset
ignorabat. Quippe quia et indignat⁹ est
terrā tercio fuisse percussam profecto con-
stat: quia de futuro ex parte tactus fuerat
et ex parte nō tactus: qui syriam percuti
predixit: sed terram percussit amplius vo-
luit. Sic samuel cū ad vngendū dauid a
domino mitteret: respondit: Quomodo
vadā: audiet enim saul et interficiet me? 1.
Regū. 16. Qui et dauid vixit: nec tas-
men a saule occisus est. Ex parte ergo de
futuro tactus pphete anim⁹ fuerat: et ex
parte nō tactus: qui et vngendū dauid in
regno nouerat: et quia a saule nō esset oc-
cidendus ignorabat. Sciendū quoque est
quod prophete quidā e proximo tangunt: at-
que e longinquo minime tangunt. Alij ve-
ro e longinquo tangunt: et non tangunt
e proximo. Alij autē et e longinquo et e p-
ximo prophete spiritu tanguntur. Nam
quidā tangunt e proximo: et nō a longin-
quo. Sicut samuel perisse asinas nouerat
easque inuētas esse iudicabat. 1. Regū. 10.
Saul regē esse futurū predicit. 1. Reg. 9
Dauid quoque: quia in eius regno succede-
ret nunciat. 1. Regū. 15. Sed quia pater

regis eterni futurus sit: nō predicat. **Qui** dam vero tangunt e longinquo: et nō tangunt e proximo. Sicut idem dauid incarnandū dei vnigenitū nouerat de iudea dicens: homo factus est in ea: et ipse fundauit eam altissimus. ps. 86. Atq; hūc ad celos ascensurū: et ad patris dexterā sessurū intelligit dicēs: Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis. ps. 109. Et tamen multa e vicino que acta sunt: minime prouidit. At enim pauca de multis loquar. Seruū miphibosefth sibi am cōtra dominū suū mentiente non intellexit. 1. Regū. 16. et amase promittit dicens: Hec faciat mihi dominus: et hec addat si nō magister militie fueris contra me omni tempore pro ioab. 2. Regū. 19. uidelicet quid sequeretur ignorans: quia amasa idē non solū principatū militie pro ioab nō susceperet: sed etiā per ioab post paululū vitam finiret. Et cū templū deo construere uoluit: quid e vicino sequeretur nesciēs: propheta alterū requisitū. Quidā uero et e longinquo: et e proximo tangunt. Sicut **Esaías** longe post futura prouidit dicēs: Ecce uirgo concipiet et pariet filiū: et uocabitur nomen eius emanuel. Esaie. 7. De quo rursus ait: Paruulus natus est nobis: et filius datus est nobis: et factus est principat⁹ eius super humerū eius: et uocabit nomen eius admirabilis cōsiliari⁹. deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis: multiplicabit imperiū eius: et pacis non erit finis. Esaie. 9. Qui etiā de ezechia rege pphete spiritu tacus e uicino: quia de infirmitate sua surgeret pre dixit: et quot annis post infirmitatē suam uiueret: nō tacuit. Esaie. 38. Aliquādo est pphete spūs prophetis deest: nec semper eorū mentibus preesto est: quaten⁹ cum hūc non habent: se hunc agnoscant ex dono habere cū habent. Unde helyseus cum flentes sunamitē mulierē a suis pedibus per glezi puerum auditi prohiberet: dixit: Dimitte illam: anima enim eius in amaritudine est: et dominus celauit a me: et non indicauit mihi. 4. Regū

4. Sic quoq; cum cum iosaphat de futuris requireretur et pphete ei spiritus de esset: psaltem fecit applicari: ut pphete ad hūc spiritus per laudem psalmodie descendere: atq; eius animū de venturis repleret. Hec etenim psalmodie cum per intentionē cordis agitur: per hanc omnipotenti deo domino ad cor iter paratur: ut intente menti: vel pphete mysteria: vel compunctiois gratiam infundat. Unde scriptum est. Sacrificium laudis honorificabit me: et illic iter est quo ostendam illi salutare dei. ps. 49. Quod enim latine salutare: hoc hebraice Iesus dicitur. In sacrificio laudis igitur fit Ihesu iter ostensiois: quia dum per psalmodiam cōpunctio effunditur: uia nobis in corde fit per quam ad iesum in fine peruenit. Sicut et ipse de sua ostensione loquitur: dicens: Qui diligit me: diligetur a patre meo: et ego diligam eum: et manifestabo ei meipm. Iohānis. 14. Hinc quoq; scriptum est. Cantate domino: psalmū dante nomini eius: iter facite ei: qui ascendit super occasum: domin⁹ nomen est ei. ps. 47. Ipse etenim super occasum ascendit: qui mortem resurgendo calcauit. Cui dū cantamus: iter faciamus: ut ad nostrum cor ueniat: et sui nos amoris gratia accendat. Quia autem prophetis spiritus nō semper adest. Etiam uir dei indicat: qui contra samariam missus: mala que ei erāt uentura nūciauit. 3. Regū. 13. qui tamen phibitus a domino in uia comedere prophete falsi persuasione deceptus est: quod fallax sermo nō deciperet: si pphete spiritū presentem habuisset. Sciendū quoq; est: qd aliquādo pphete sancti dum consulunt ex magno usu pphetandi: quedā ex suo spiritu proferunt: et se hec ex pphete spiritu dicere suspiciant. Sed qui sancti sūt per spiritū sanctū citius correcti: ab eo que uera sūt audiūt: et se mentipos qd falsa dixerint reprehendūt. Ithabhan etenim pphetā sanctū uirū fuisse quis nesciat: qui dauid regē de culpa aperte reprehendit: et que ei pro culpa eadē essent uentura: nūciauit.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

quem tamen dñs idem dauid quia templū deo vellet pstruere: requisisset ilico respōdit dicens: Omne qđ est in corde tuo vale & fac: quia dñs tecum est. 2. Regū. 7. De qđ illic statim subdit. Factū est aut in nocte illa: & ecce sermo dñi ad Nathan dicens: Uade & loquere ad serū meū dauid. Hec dicit dñs deus: Nunquid tu edificabis mihi domū ad inhabitandū? Neq; em̄biraui in domo ex ole qua eduxi filios israhel de terra egypti: vsq; in diē hanc. Et paulo post. Cū impleti fuerint dies tui: & dormieris cū patribus tuis: suscitabo post te semen tuū quod egredietur de utero tuo: & firmabo regnū eius: ipse edificabit nomini meo domū. Ecce nathan ppheta qui prius regi dixerat: Uade & fac: ipse postmodū prophete spiritu edoctus hoc fieri nō posse denunciā: & regis cōsilijs & suis sermonibus cōtradixit: quia qđ ex suo spiritu dixerat: falsum fuisse repb̄ndit. Quia in re inter pphetas veros ac falsos ista differentia est: quia pphete veri si quid aliquādo p suū spiritū dicūt: hec ab auditorū mentibus per spiritū sanctū eruditi citius corrigūt. Pphete autē falsi: & falsa denunciā: & alieni a spiritu sancto in sua falsitate perdurāt. **¶** Consideratis igit pphete templibus & modis intueri liber qualiter offupotens deus ad profectū hominū ire sue moderantiā dispensat. Israheliticus quispe populus? conditori suo deliquerat: & ideo regi babilonio in captiuitate seruiebat: cū quo tamē Ezechiel ppheta in captiuitatē mittit. Ezechiel. 3. quē diuina grā ita sibi placabilē fecerat: vt per eū ventura quicq; prediceret: & afflicti populi mentē consolari dignaret. Considerem? ergo si possumus quāta est dispensatio pietatis sup̄ne: quia sic iratus est populo suo dñs: vt tamen nō omnimodo irasceret. Idē si iratus nō esset: in captiuitatē populū minime tradidisset. Et si omnino iratus esset: electos suos in captiuitatem cū illo nō mitteret. Sed agit hec diuina misericordia: vt ex vna eadēq; re ex qua carnalibus dat flagellū: ex ea spirita-

libus: virtutis prester incrementū. Cūq; illos per tribulationē purgat: istos ex societate tribulantū ad maiora promerēda excitat. Et sic iniustus trahit: vt tamē eorū corda per iustorū confortiū consolet: ne si omni modo deserat: nullus post culpas ad veniā redeat: tenendo igit repellit: et repellendo tenet: quādo cum his quos diiudicat: simul in tribulationē mittit quos amat. Quis ista rāte pietatis viscera pensare sufficiat: qđ & culpas populi dominus sine vindicta nō deserit: & tamē delinquentem populū a se funditus nō repellit. Sic cū Moyses ad reprimēdīs terrā exploratores duodecim misisset. Numeri. 13. & 14. ex quibus cū decem postmodū desperationē populo facerēt: idem populus intra murmuratiōis accessus seductū se a domino esse cōquectus est: vt eius cadauera iacerēt in deserto. Cui omnipotens deus iratus dixit: qđ nullus eorū in terrā repositionis intraret. Quo terrore cōpuncti prae se egisse cognouerūt: sese in lachrymis affluerūt: & accincti armis protinus ceperūt contra hostes ascendere: vt in re promissis terrā post lachrymas intrare potuissent. Quibus per Moysen dominus ait: Nolite ascendere neq; pugnare: non estis super vobis: cū ne cadatis corā inimicis vestris. Numeri. 14. Quia in repensandū est: si cū ipsis non erat: cur eos ne eaderent ascendere prohibebat. Si autē cū ipsis erat: quid est quod ait: Non estis super vobis. Sed mira dispensatiōe discipline ac misericordie: & cū ipsis erat: & cū ipsis nō erat. Cum ipsis nō erat: vt vinceret: sed tamen cū ipsis erat: ne ab hostibus periret. **¶** In effabilia pietatis viscera: culpas insequit: & tamen peccātes ptegit. Gratū se indicat: & tamen ab hostib; defendit. Sic plerūq; paruulo filio delinquenti irascitur: mater reprehēdit: increpat: & verberat. Sed si hūc in prece ire conspexerit: vbi in mortis periculū rhat: manu tendit & retinet: & que sic irata verberauerat: ac si nō diligeret: sic diligendo retinet: ac si irata nō verberasset. Hec in sola pietate cola-

loquētes nauigij nostri quasi intra portū exercitiū fecimus: ut ad indaganda propheticē mysteria veluti imensitate pelagi post vela pandamus. Quod tamē nō in nostra virtute psumimus: sed in eo qui in fantiū linguas facit esse disertas: quia spiritus domini replēuit orbē terrarū: et hoc quod cōtinet oīa scientiā habet vocis. Omnipotēs enim deus sermo patris omnipotentis est: et qui de illo loqui cōcupiscim⁹ muti in illo nullo modo erimus. Dabit enim verba vtilia omnipotentis verbū: quod pro nobis incarnatū viuit et regnat cū patre in vnitatē spūssancti deus: per omnia secula seculorū Amen.

Explicit omelia. I.

Incipit Omelia. II. que interpretat primū capitulū a principio vsq; illā partem. Et quatuor facies vni.]

Genus propheticę locutiōis est: ut prius personā: tempus: locūq; describat: et postmodū dicere mysteria prophetię incipiat: quatenus ad veritatē solidius ostendēdam: ante hystorie radicē figat: et post fructus spiritus per signa et allegorias proferat. Ezechiel itaq; etatis sue tempus indicat dicens:

Et factum est in tricesimo anno: in quarto mense: in quinta mensis.]

Locū quoq; denūciāns adiungit. Eū sem in medio captiuorū iuxta flumiū charibarsaperti sunt celi et vidi viros domini. Tempus etiā insinuat subdēs: In quinta mensis: ipse est annus quātus transmigratiōis regis ioachim: Quia vt bene personā indicet: et iam gen⁹ narrat cum subāle. Et factū est verbū dñi ad Ezechiel filium Buzi: sacerdotē. Sed prima nobis questio orit. Cur is qui nihil adhuc dixerat: ita exorsus est dicens: Et factū est in trice-

simo anno. Et nāq; sermo cōiunctiōis est. Et scimus: quia nō coniūgitur sermo subsequēs nisi sermoni pcedenti: qui igit nō bil dixerat: cur dicit: Et factū est: cū non sit sermo: cui hoc quod incipit subiungat? Quia in re itūendū est: quia sicut nos corporalia sic pphete sensus spiritualia aspiciūt: eisq; et illa sunt p̄sentia que nostre ignorantie absentia vident. An sit vt in mente pphetarū ita cōsuetū sint exterioribus interiora: quaten⁹ simul vtrāq; videāt: si mulq; in eis fiat: et intus verbū quod audiūt: et foras quod dicunt. Patet igit causa cur qui nihil dixerat: inchoauit dicens: Et factū est in tricesimo anno: quia hoc verbū quod foris ptulit: illi verbo quod intus audierat cōiūxit. Continuuauit ergo verba que ptulit visioni itime: et itcirco incipit dicens: Et factū est. Subiūxit enim hoc quod exterius loqui inchoat: ac si et illud foris sit: quod intus vidit. Hoc autē quod dicit: quia in tricesimo anno spiritū prophetie acceperit: indicat nobis aliquid cōsiderandū: videlicet quia iuxta ratiōis vsum: doctrine sermo nō suppetit nisi in etate pfecta. Unde et ipse dñs anno duodecimo etatis sue in medio doctoꝝ in templo sedēs: nō docens: sed interrogās voluit inueniri Luce. 2. Et em̄ non auderēt homines in infirma etate p̄dicare: ille anno duodecimo etatis sue interrogare homines est dignatus in terra: q̄ per diuinitatē suā semper angelos docet in celo. Quia em̄ ipse est dei sapiētia de ipso angeli videndo habuit hoc quod beatitudie eterna satiant. Quod Moyses quoq; sub allegorie mysterio admonet dicens: Non arabis in primogenito bouis. Deut. 15. Primogenitū em̄ bouis accipimus in infirma etate primi nostri tempis bonā operationē: in qua tamen arandū non est: quia cū prima sunt adulescētie vel iuuetutis nostre tempora: nobis adhuc a predicatione cessandū est: vt vomer lingue nostre p̄cindere nō audeat terrā cordis alieni: quo adusq; et em̄ in infirmi sumus cōtinere nos intra nostri metip̄os debemus: ne dū tenera bona cū

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

citius ostendimus: amittamus. Quia et arbuta plantata: si prius in terra radicata non fuerint: manu tacta citius arescunt. At si semel radice fixerint: manus tangit et tamen nil officit: ventri impellunt: nec tamen impellentes ledunt. Et constructi parietes si impellantur erunt: nisi a suo prius fuerint humore siccati. Mens itaque quousque ab humore prauitatis suae perfecte non fuerit exsiccata: alienae linguae manu tangi non debet: ne priusquam plene percipiat: perdat soliditatem suam: ne impulsu ruat: ne velut arbutum sine radicibus dum plusquam tolerare valet: concutitur arescat. Ad exemplum ergo non sunt ostendenda: nisi quae vere firma sunt. Prius etenim conualescere debet mens nostra: atque ad utilitatem proximorum postmodum demonstrari: cum iam nec per laudem eleuata corruat: nec per vituperationem perculsa corabescat. Nam et si tymotheo dicis. Precipe hec et doce: nemo adolescentiam tuam contempnat. 1. Timoth. 4. Sciedum est quod in sacro eloquio nonnunquam adolescentia tuum vocat. Unde scriptum est. Letare iuuenis in adolescentia tua. Eccles. 11. Propheta igitur ut ostendat cuius auctoritatis sit in predicatione: etatis solide esse describitur: quatenus ei cum vita et spiritu omnia quae ad predicandum congruunt: concordare videantur. Nec contra hec quempiam mouere debet: quod hieremias atque daniel prophetae spiritum pueri perceperunt. Hierem. 1. Dan. 13. Quoniam miracula in exemplo operantis non sunt trabecula. Omnipotens enim deus et linguas infantium fecit disertas: et ex ore infantium atque lactentium perfecit laudem. Ps. 8. Sed aliud est quod nos de doctrina atque disciplina dicimus: aliud quod de miraculo scimus. Nam vero si queris: ut in ipsa quoque etatis illius expressione mysticus aliquid designet: absurdum non est quod propheta dominum quem verbis denunciat: ipso quoque etatis sue tempore ostendat. Anno tricesimo ezechielem prophetae celi aperti sunt: et vidit visiones domini iuxta fluuium chobar. Quia: et quasi tricesimo etatis sue anno: dominus ad fluuium iordanis venit. Ibi itaque aperti sunt celi: quia spiritus in columba descendit: vox quoque de celo sonuit dicens: Hic est filius meus dilectus: in quo mihi bene complaceat. Mat. 17. Sed et ipsa verba hebraea multum nobis ad mysterium interpretandum valent. Nam chobar interpretatur grauitudo vel grauitas. Ezechiel fortitudo dei. Buzi despectus vel contemptus: caldei ergo Ezechiel iuxta fluuium chobar: quoniam enim chobar grauitudo vel grauitas dicitur: Quid per chobar fluuium: nisi humanum genus congrue designat: quod ab ortu defluit ad mortem: et graue sibi est ex peccatis quae et perpetrat et portat: quia sicut scriptum est. Iniquitas in talentum plumbi sedet. Zacha. 5. Omne enim peccatum graue est: quia non permittit animam ad sublimia leuari. Unde et per psalmistam dicitur: Filii hominum viquequo graui corde. Ps. 4. Scriptum vero de domino est: quia ipse est dei virtus et dei sapientia. 1. Corin. 2. Venit ergo ezechiel iuxta fluuium chobar: quia fortitudo dei per incarnationis suae mysterium propinquare dignata est peccatorum suorum ponderanti generi humano: quod ab ortu suo quotidie defluit ad mortem: sicut de illo et per psalmistam dicitur: Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum. Ps. 1. Iuxta decursus quippe aquarum plantatus est: quoniam iuxta lapsum incarnatus est defluentium populorum. Ezechiel autem fortitudinem dei. Buzi vero despectum interpretari diximus. Sed ezechiel filius est buzis: quoniam ex illo populo vniuentis dei incarnari dignatus est: quem propter culpam perfidiae dominus despectus. Fortitudo ergo dei ex contemptu vel despectu nascitur: quoniam redemptor noster humanitatem assumere ex populo perfido et contemptu dignatus est. Venit ergo in terram caldeorum. Caldei interpretantur ut diximus captiuates: vel quasi demones. Iniqui etenim quoniam ipsi iniquitates perpetrant: et ad iniquitatem alios persuadendo trahunt: nimirum captiuates sunt: qui recte quoque et quasi demones

nos iniquitates
miseri
quod
nit erg
quia in
qui et
et ad p
Sed
perlon
E
NUS
Man
per ip
mista
clat. p
d. uita
nitae
ra san
ne vn
facta
et ecce
lone.
pphe
super
et vidi
alio n
ibi m
ad se
turbi
hoc
ezech
slo n
alio n
ergo
cuius
aut de
scien
plen
tur d
de ali
sed sp
eo en
de se
quid
ipso
vob

nes interpretant: quia hi qui et alios ad iniquitatem suadendo pertrahunt: in semetipsis misteria demonum ad iniquitatem suscipiunt: quous demones per naturam non sunt. Venit ergo fortitudo dei in terra chaldeorum: quia inter eos unigenitus patris apparuit qui et in semetipsis ad peccatum deflexerat: et ad peccata alios captiuantes trahabant. Sed expositio sermo: nunc ad propheta personam redeat.

Et facta est super eum ibi manus domini.]

Manus vel brachium domini filius dicit: quia per ipsum omnia facta sunt. De quo etiam psalmista ait: Fiat manus tua ut saluum me faciat. ps. 118. Manus quippe dei que per diuinitatem non est facta: sed genita: per humanitatem facta est: ut humani generis vulnera sanaret. Ibi ergo propheta incarnationem unigeniti agnouit: ubi super se manum domini factam vidit. Ad hoc hic subdit. [Et vidit et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone. Cap. 1. Inruendum nobis est qui sit in propheta verbis ordo locutionis. Qui enim superius de seipso dixerat: Aperti sunt celli et vidi visiones domini.] Postea tanquam si de alio narret adiungit. [Et facta est super eum ibi manus domini. Ibidem.] Ac deinde quasi ad se reuertitur et dicit: Et vidit et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone. Quid est hoc quod modo Ezechiel loquitur: modo de ezechiele? Si per totum diceret de se: quiescit non esset. Si per totum diceret: quasi de alio nihilominus questio non fuisset. Quid ergo est hoc quod sic variatur sermo propheti eius: ut modo propheta de se loquatur: modo autem de ipso quasi alius loqui videatur? Sed sciendum est: quia hi qui prophete spiritu repleti: per hoc quod aperte nonnunquam loquuntur de se: et nonnunquam sic de se verba tanquam de alijs proferunt: indicant: quia non propheta sed spiritus sanctus loquitur per prophetam. Pro eo enim quod per ipsos sermo fit: ipsi loquuntur de se. Et pro eo quod aspirante sancto spiritu loquuntur: scilicet sanctus spiritus per ipsos loquitur de ipsis: veritate attestat: qui dicit: Non enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris ve-

stri qui loquitur in vobis. Math. 10. Hinc etiam moyses ait. Et erat moyses vir mitissimus super omnes homines: qui morabantur in terra. Num. 12. Quia enim non dicitur erat: sed erat: profecto aperte indicat: quia is qui per illum de illo loquebatur: alius erat. Hinc Iohannes ait: Vidit illum discipulus quem viderat Iesus. Jo. 19. Unde et paulus: ut non se esse qui loquebatur ostenderet: dixit: An experimentum queritis eius: qui in me loquitur Christus? 2. Corin. 13. Quia igitur in locutione prophetica: alter est qui presidet: alter qui obsequit: cum de seipso propheta loquitur: persona obsequens est: cum vero per prophetam spiritus loquitur: sublimitas presidens ostenditur. Recte ergo et tanquam de alio dicit: Facta est super eum ibi manus domini. Et de se protinus adiungit. Et vidit: et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone.] Hunc itaque discutiendum nobis est: quid sit quod dicit. Et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone: et nubes magna. Pro eo quod ventus aquilo cōstringit in frigore non incongrue aquilonis nomine torpor maligni spiritus designat. quod esaias quoque propheta testatur: qui dixisse dyabolū denūciat dicens: Sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis. Esa. 14. Malignus enim spiritus montem testamenti tenuit: qui iudaicum populum qui legem acceperat sibi in perfidia subiugauit: quando enim corda doctorum tenet: montem testamenti dyabolus possidet: unde presidet. Qui etiam in lateribus aquilonis sedet: quia mentes hominum frigidas possidet. Unde et spiritus voce in cantico cantico dicit. Surge aquilo et veni auster perfusa ortum meum: et fluat aromata illi. Cant. 4. Cum enim iubente domino frigidus spiritus recedit: calidus spiritus mentes fidelium occupat: qui ortum dei. I. scilicet ecclesiam perfluit: ut opiniones virtutum eius ad multorum noticiam velut aromata defluant. Recedente etiam aquilone. I. maligno spiritu: sanctus spiritus mentem quasi auster replet: qui dum calefaciendū flauerit: statim de fidelium cordibus aromata virtutum fluunt. Propheta ergo ea que essent in finem ventura con-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

spiciens: venire ab aquilone ventū turbī nis vidit: qz in extremo seculi mentes hominū torporis sui frigore malignus spūs graui⁹ occupat. Unde scriptū est. De terre ⁊ marisqz descendit dyabolus ad vos: habens iram magnā: sciens quia modicū tempus habet. Apoc. 12. Antiqu⁹ quippe aduersarius insidarū suarū inolimina in humanis mētibus grauius exaggregauit: cōtra cuius excrecentē superbīā icarnati manifestata est humilitas dei: atqz vt humanū genus a suo languore sanaret: tūc magna apparuit potētia medicū: cum languor creuit egroti. Bene autē maligni spiritus inmissos ventus turbinis appellatur. Turbo quippe edificiū qd tangit: cōcutiendo subripit: ⁊ omnis antiqui hostis temptatio que agit in mēte: vetus est turbinis: quia hāc cōcutiendo per desideria a statu sue rectitudinis euellit. Sed nos ista reticētes que humano generi erūt ab hoste callido in fine veteras: ad solā iudeā ex qua ppheta fuit: ⁊ cuius perditionē pphetādo pspicit: verba vertamus. Quia incarnato dño tanto graui⁹ ab aquilone ventū turbīnis pertulit: quāto a sua rectitudine cōcussa: cadens per torporē mētis in perfidia frigida remāsit. Ventus ergo turbīnis ab aquilone venit: cū vitā iudai ci populū malignus spūs interpretatione cōcussit. Abi recte addit.

Et nubes magna.]

Quia quāto plus quisqz exarsit in crudelitate: tāto amplius obcecari meruit ignorantie sue caligine. Redemptorē quippe humani generis quē in lege ac pphetis intelligētes expectauerāt: vidētes negabant. Quā actū est: vt eoz mens magna ignorātia sue nube tegeret: ne hūc post inquirētes agnoscerēt: quē prius ⁊ denūciare poterāt: ⁊ amare rennuebant. Nam cū modo in eius virtutes ⁊ miracula: modo autē passiones cōspicerēt: in infidelīū cordib⁹ nubes magna ab aquilone venerat: qz ex peccati sui frigore ppter infirmitatē passionis illius: ⁊ inter signa caligabāt.

Quid vero ex illa nubis magne caligine sit secutū subiungit cū prius dicit:

Et ignis inuoluens.]

Ignis em̄ nomine cū per significationē dicit aliquādo spiritus sanctus: aliquādo autem mētis malicia designat. De bono em̄ igne scriptū est. Ignē veni mittere in terram: ⁊ quid volo: nisi vt accendat? Luce 12. Ignis quippe in terrā mittit: cum per ardorē sancti spūs afflata: terrena mens a carnalibus suis desiderij cōcremat. De malo igne dicit: Et nūc ignis aduersarios consumit. Heb. 10. Quia cor pessimū ex sua malicia tabescit. Sicut autē ignis amoris nientē erigit: ita ignis malicie inuoluit: quia ⁊ sancti spūs cor qd replet eleuat: ⁊ ardor malicie ad inferiora semper incuruat. Iudea igit nubes sue ignorantie cecata: qz mox ad persecutiōis nequitia erupit: igne suo inuoluta est: que in obligatiōe nequicie per eandē ipam crudelitatem qua arsit: implicauit. Ventus autē turbīnis veniebat ab aquilone: ⁊ nubes magna: ⁊ ignis inuoluens: quia ex torporis sui frigore ad ignorantie caliginē perduca: vsqz ad maliciā persecutiōis erupit. Unde ad alium quoqz pphetā dicitur: Quid tu vides? Qui illico respondit. Nihil. Iam successam ego video: ⁊ facie eius a facie aquilonis. Hierem. 1. Iudeoz quippe mens in persecutiōe seculis: atqz in crudelitate malicie vndas cogitationū voluens: quid aliud q̄ olla succensa fuit: cuius facies a facie aquilonis esse dicit? Quia si se aduerso spiritui per torporē mentis non subderet: cōtra bonos in tanta malicia nō exarsisset. Nubē itaqz sequit ignis inuoluens: quia eius cecitate mentis secuta est crudelitas persecutiōis. Si em̄ cognouissent nunq̄ dominū glorie crucifixissent. 1. Corin. 2. Sed iste ignis alibi arsit: atqz alibi splēduit. Nam subdit.

Et splendor in circuitu eius.

Dum em̄ persecutio in iudea agit: scā aploz p̄dicatio in vniuerso mūdo dispersa est: sicut ipi dicunt. Vobis missū fuerat

verbum dei: sed quia indignos vos iudicas-
tis: ecce inuis ad gentes Act. 11. De cru-
d. litare ergo malicie que mentē iudee cō-
cremavit: omnipotens deus lucē gentib⁹
sparsit: quia per hoc qd illa redemptorē
suū: ac mēbra eius persecuta est: sanctis
apostolis per diuersa dispersis: nos q in
iudee circuitu positi in tenebris fuimus:
dono celestis gratie splendore veri lumi-
nis videmus. Unde scriptū est. Sedenti-
bus in tenebris et umbra mortis lux orta
est eis. Esaie. 9. Iste itaq ignis malicie:
qui in iudeorū cordibus arsit: in persecu-
tiōe priusq sanctos apostolos seculēdo af-
fligeret: in ipso se exercuit auctore ac redē-
ptore generis humani. Unde et subdit.

**Et de medio eius quasi spec-
ies electri: id est de medio ignis.**

Quid electri specie nisi xpus iesus me-
diator dei et hominū designat? Electrum
quippe ex auro et argēto est: in electro dñi
argentūq misceat: argentū ad claritatē cre-
scit: aurū vero a suo fulgore palescit: illud
ad claritatē proficit: hoc a claritate tem-
perat. Quia igit in vnigenito dei filio na-
ture diuinitatis vnita est natura nostra: in
qua adunatiōe humanitas in maiestatis
gloria excreuit: diuinitas vero a sui fulgo-
ris potētia humanis se oculis temperauit:
per hoc qd humana natura. clarior facta
est: quasi per aurū creuit argentū: et quia
diuinitas a fulgore suo nostris est aspecti-
bus temperata: quasi aurū nobis palluit
per argentū. Illa em natura immutabilis
que in se manēs inuouat omnia: si ita ut est
nobis apparere voluisset: fulgore suo nos
incenderet: potius q renouaret. Sed cla-
ritatē sue magnitudinis temperauit nostris
oculis deus: ut dñi eius nobis claritas tē-
perat: etiā nostra infirmitas per eius simi-
litudinē in eius luce claresceret: et per ac-
ceptā gratiā (ut ita dicā) sue habitudinis
colore mutaret. Quasi electrum ergo in
igne est dens: homo factus in persecutio-
ne. Sequitur.

Et in medio eius similitudo

quattuor animalium.]

Quod in medio eius dicit: Sine electis
sue ignis: nil obstat intelligi: quia quatu-
or hec animalia sanctis: scz euāgeliste et eius-
dem dñi incarnatiōe ad fidei virtutē soli-
ditati sunt: et igne persecutiōis multis tri-
bulatiōibus afflicti. Qd si quis hec que
de primo dñi aduentu dixim⁹: etiā de se-
cūdo velit accipere celeri assensu sequen-
dus est: quia sepe pphete spirit⁹ in vno
quod loquit: multa simul intuet. Vnt⁹
em turbinis ab aquilone vēit: quia nimis
rū causa peccatorū exigit: vt districti iudi-
cij cōcussio omnia simul elementa pertur-
bet: terror em perturbatiōis vltime inde
venire dicit vnde generat. Nam quia ad
feriendas frigidās peccatorū mentes iudi-
cium perturbatiōis vltime agit: recte ab
aquilone vētus turbinis venire perhibet
que videlicet cōcussio apte ventus turbis
nis dicit: qz in illo die cunctorū qui tūc in
carne mortali inuēti fuerint: in pauore ni-
mio corda cōmouent: cum em ceperit im-
pleri quod scriptū est. Sol obscurabit⁹:
luna nō dabit lumen suū: et stelle cadent
de celo: et virtutes celorū cōmouebuntur.
Math. 24. Que mens hominis erit eter-
ni iudicis sententiā non formidatis? Ibi
em tunc cūcta simul peccata ante oculos
redeunt: ibi omnia que cū delectatiōe acta
sunt ad memoriā cū pauore reuocant. Ibi
caligo cogitatiōis misero ex pena prope
dampnatiōis. Unde et subdit:

Et nubes magna.]

Tunc quippe expectatorū memoria sen-
sum mentis depimit caligo cecitatis: cū
vnigenitū dei filiū in forma diuinitatis cō-
spicere reprobi nō permittunt. Adebūt
em in quē transierūt. Zach. 12. Iobis
19. Et tollat impius ne videat gloriā dei
Ibi et apte subditur.

Et ignis inuoluens.]

Quia videlicet ignis ille iudicij: qui ce-
lū aerē et terrā cōcremat: peccatores tam
in sua superbia nō permittit erigi: sed in-
uoluit quos pculdubio in pena sue dama-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

natiōis cōfringit. Et splendor in circuitu eius. Quia sicut fulgor exiit ab oriente: et paret vsq; ad occidentē: ita erit aduentus filij hominis: vbi nullus tūc a iudicio in sua mēte latere permittit: quia ab ipso iudicis fulgore penetrat: de quo mox iudicij die subditur.

Et de medio eius quasi species electi: id est de medio ignis.
Ipse em̄ angelis atq; archangelis: oībus q; virtutib; p̄siciens redēptor noster: q; velut in electi similitudine vn̄ ex vtraq; et in vtraq; natura: et deus p̄māsit cū patre: et ad redemptionē nostrā factus est mortalis cū hominibus: in suo tūc terrore vidē: hī: ei; ignis iudicij in reproborū vindictam famulat. Hinc em̄ scriptū est. Dies dñi declarabitur: quia in igne reuelabit. 1. Corinth. 13. Hinc psalmista ait: Deus manifeste veniet deus noster: et nō silebit ignis in cōspectu eius ardebit: et in circuitu eius tempestas valida. ps. 49. Hinc petrus ap̄lus dicit: Adueniet dies dñi ut fur: in quo celi magno impetu transibūt: elemēta vero ignis ardoze soluent. 2. Petri. 3. Et quia tūc sancti om̄es qui mūdus perfecte reliquerūt: iudices veniūt: apte mox subditur.

Et in medio eius similitudo quattuor animalium.]

Quid em̄ per quattuor aīalia: nisi quattuor euāgeliste designant? Nec immerito per euāgelistas quattuor: perfectoz om̄nū numerus exprimit: quia om̄es qui in ecclesia modo perfecti sūt: perfectiōis sue rectitudinē per eos euāgelistū didicerūt. de medio em̄ ei; similitudo quattuor animalū. Quia illi tunc eius corpori vniti: eius maiestati cōiuncti: et similes facti cū eo iudices videbunt: qui modo perfecta opera iuxta euāgelica precepta secuti sūt. Hinc est em̄ quod ip̄s sanctis apostollis dicit: Vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis et vos sup sedes duodecim: iudicantes duodecim tribus israel.

Matth. 19. Hinc Esayas ait: Dñs ad iudiciū veniet cū seniorib; populi sui. Esā. 3. Hinc salomon de ecclesia loquitur dicens: Nobilis in portis vir eius: cū sederit cū senatorib; terre. Proverb. 1. vlti. Hic itaq; sub breuitate trāscursis: aduentus p̄lmi ordinem sicut cepimus exequētes: ad euāgelistarum personas in expositione redeamus. Sequitur.

Et hic aspectus eorum similitudo hominis in eis.]

Quis hoc loco homo describit: nisi ille de quo scriptū est: Qui cū in forma dei esset nō rapinā arbitratus est esse se equalē deo: sed semetipm̄ exinaniuit formā seruī accipiens in similitudinē hominū factus: et habitu inuētus vt homo. phil. 2. Hec itaq; aīalia vt surgere ad sanctitatis virtutē valeant: ad huius hominis similitudinē tendūt. Sancta em̄ non essent: si huius hominis similitudinē non haberēt: quia quicq; in eis de vīcerib; pietatis: quicquid de mansuetudine spiritus: quicquid de zelo rectitudinis: quicquid de custodia humilitatis: quicquid de fervore charitatis est: hoc ab ipso fonte misericordie: ab ip̄a radice mansuetudinis: ab ip̄a virtute iusticie id est a mediatore dei et hominū: deo domino traxerūt: huius se hominis similitudinē habere: egregius predicator ostendit dicens: Imitatores mei estote sicut et ego xpi. 1. Corinth. 4. et 11. Ad eius nos similitudines surgere admonet cum dicit: Primus homo de terra terrenus: secundus homo de celo celestis. Sicut portavimus imaginē terreni: portemus et imaginē eius qui de celo descendit. 1. Corinth. 15. Sanctus et em̄ quisq; intantū ad similitudinē huius hominis ducit: inquantū vltimū sui redemptoris imitat. Nam ab eius mādatis atq; operibus discordare: quid est aliud q̄ a similitudine longe recedere. Plangūt autē vitam delinquentiū predicator et sancti: sed de ipso nostro capite scriptū est. Quia sedit sup hierusalē. Luce 19. Gaudent de bonis actibus subditor: et recte operātes diligūt. Sed de redēptore

re nostro scriptū est. Qui cū adolescēz qui
dam diceret: Hec omnia custodiui a iuue-
nute mea. Mat. 19. magis dilexit eum.
Portat illatas contumelias predicatorēs
sancti et nullā ad inuicem contumeliā red-
dunt. Sed cū redemptor noster diceret:
Demoniū habes. Job. 8. Non iniuriā
reddidit: sed mansuete respondit dicens:
Ego demoniū nō habeo. Feruēt zelo re-
ctitudinis predicatorēs sancti: sed redem-
ptor omnīū flagello de resticulis facto vē-
dentes et emētes eiecit de templo: cathe-
dras vendentiū colūbas euerit: et nūmū-
lariorū effudit es. Job. 2. In omni quod
fortiter agunt: humilitatē tota intentiōe
custodiūt. Sed per redemptorē nostrū dī-
cit: Dilicite aīme: quia mitis sum et humi-
lis corde. Mat. 11. Persecutores suos
quoq; diligunt predicatorēs sancti. Sed
ipse auctor omnīū ac redemptor in passio-
ne positus: p̄ persecutoribus intercedit
dicens: Pater ignosce illis: quia nesciunt
quid faciūt. Luc. 23. Vēbra sua ponūt
in passione p̄ fratribus: Sed pro electorū
vita vsq; ad mortē se tradidit auctor vite
Dicat ergo de sanctis animalibus q̄ simili-
tudo hominis in eis est: quia q̄ sancta: q̄
mira sunt: hoc in eis despecie similitudi-
nis est: id est de virtute imitatiois. Caput
quippe oīm nostrū redemptor noster est.
Et per salomonē dicit: Oculi sapientis in
capite eius: stultus autē in tenebris am-
bulat. Eccl. 2. Tunc em̄ in capite ocu-
los habemus: cū vitā redemptoris nostri
tacita cogitatioē cōspicimus. Et cū omnis
nostra intentio in eius se imitationē eri-
git: ne si vias lucis aspiciere oculus men-
tis neglexerit: statim clausus in tenebras
erroris cadat. Ad huius similitudinē ho-
minis surgere festinabat p̄pheta cū dicit:
ret: In mandatis tuis exercebor: et cōside-
rabo vias tuas. ps. 118. Qui etem̄ vias
dñi tacitus in mente cōsiderat: et se exer-
cere in mandatis illius festinat: quid alle-
nd in semetipso: nisi imaginē noui hoīs re-
format: quod quia in sanctorū cordib; in-
cessanter agit: recte nūc de animalibus dicit

Similitudo hominis in eis.]

Post hāc vero similitudinē que nūc in
moribus tenet: quādoq; ad similitudinē
glorie peruenit. Hinc etem̄ Jobānis dī-
cit: Hunc filij dei sumus: et nō dum appa-
ruit quid erim. Scimus autē quoniam ap-
paruerit similes ei erim. 1. Job. 3. Qui
mox vnde hoc fieri valeat: adiūgit dicens
Quoniam videbimus eū sicuti est. Esse ete-
nim dei est eternū hūc atq; incommutabilē
permanere. Nam omne qd est mutabile
desinet esse qd fuit: et incipit esse quod nō
fuit. Dei vero esse est dissimiliter nunq̄ es-
se. Unde ad moysen dī: Ego sum q̄ sum.
Exo. 3. et dices filijs israel. Qui est: misit
me ad vos. Iacobusq; ait: Apud quē nō
est trāsmutatio: nec vicissitudis obumbra-
tio. Iaco. 1. Itaq; per Iobez dicit: Simi-
les ei erimus: qm̄ videbimus eū: sicuti est
Quia per hoc qd aspiciū eū essentia
nature: a mutabilitate nostra liberati figi-
mur in eternitate. Immutabimur quippe
in ipso quē videbimus: qz morte caremus
videndo vitā. Mutabilitatē nostrā trans-
cendem; videndo immutabilitatē: corru-
ptionē nullaten; tenebimur vidēdo in cor-
ruptionē. Erit autē tūc similitudo hoīs eri-
am in corpibus nr̄is. Hinc etem̄ per pau-
lū dicit: Alia p̄uersatio in celis est. Phil.
3. Unde etiā saluatorē expectamus dñi
iesum xpm̄: q̄ reformauit corpus hūilitatē
nostre p̄figuratiū corpi claritatis sue. Erūt
hūc electorū corpa claritati dñici corpis
p̄figurata: q̄ et si equalitatē glorie eius nō
hūt per naturā: similitudinē in p̄figuratiois
eius habebūt per gr̄a. Qz itaq; similitudo
vite ei; nūc in morib; trahit electorū: et i
resurrectioē sequit; similitudo eternitatis in
mente: qm̄ videbim; eū sicuti est. Et qz si
similitudinē qz illius etiā corpa nr̄a percla-
p̄t: in configuratioē dicat.

Recte de sanctis animalibus
similitudo hominis in eis.]

Hec nos in expositiois exordio p̄libasse suf-
ficiat: vt loqundi virt; silētio reforescat: ad i-
gāda misteria q̄ sequūt robustior exurgat

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Certū etenim sumus: quia ipm de quo lo-
quimur habemus adiutores: qui uiuit et re-
gnat cū patre in unitate spiritus sancti de-
us: per oīa secula seculorū amen.

Explicit omelia. II.

Ancipit Omelia. III. que in
terpretat primū capitulū ab il-
la parte. Quattuor facies vni:
vsq; ad illam partē in eodē capi-
tulo. Similitudo autēz vultus
eorū facies hoīs et facies leonis.

Sancta quattuor animalia que
pphecie spiritu futura preui-
dent: subtili naratōe describū-
tur cum dicitur:

**Quattuor facies vni: et quat-
tuor penne vni.]**

Quid per faciē: nisi noticiā? et quid per
pennas: nisi volatus exprimit? Per faciē
quippe vnusquisq; cognoscit: per pennā
vero in altū aulū corpora subleuant. Fa-
cies itaq; ad fidē pertinet: penna ad con-
templationē. Per fidem nāq; ab omīpo-
tenti deo cognoscimur: sicut ipse de suis
ouibus dicit: Ego sum pastor bonus: et co-
gnosco oues meas: et cognoscūt me mee.
Jobis. 10. Qui rursus ait: Ego scio qd
elegerim. Jobis. 13. Per cōtemplationē
vero: qz sup nosmetipsos tollimur: qsi in
aera leuamur. Quattuor ergo facies vni
sunt: quia si requiras: quid Matheus de
incarnatiōe dñi sentiat: hoc nimirū sentit
quod Marcus: Lucas et Johānes. Si
queras: quid Johānes sentiat: hoc pcul
dubio qd Lucas: Marcus et Matheus. Si
queras: qd Marcus: hoc qd Matheus: Iohes et
Lucas. Si queras qd Lucas: hoc qd Iohes
Matheus et Marcus sentit. Quattuor ḡ
facies vni sunt: quia noticiā fidei qua co-
gnoscūt a deo: ipa est in vno que est simi-
lis in quattuor. Quicquid em̄ in vno in-
ueneris: hoc in omnibus simul quattuor re-
cte cognosces. Et quattuor penne vni: qz

dei omīpotentis filiū dominū nostrū iēsu
xp̄m simul omnes cōcorditer predicāt: et
ad diuinitatē eius mētis oculos leuātes
penna cōtemplatiōis volant. Euangelis-
tarū ergo facies ad humanitatē dñi pera-
tinet: penna ad diuinitatē: quia in eo quē
corporeū aspiciūt: quasi facies intendūt.
Sed dñi hunc esse incircūseri pt̄: atq; in
corporeū ex diuinitate adnūciant: per cō-
templatiōis pennā quasi in aere leuant.
Quia itaq; et vna est fides incarnatiōis
eius in omnibus: et par cōtemplatio diui-
nitatis eius in singulis: recte nūc dicit:

**Quattuor facies vni: et quat-
tuor penne vni.]**

Sed que virtus esset: si fidē atq; cōtem-
plationē dñi: habentes pdicatores illius
sancta opera nō haberent. Sequit.

Et pedes eorū pedes recti.]

Quid per pedes: nisi gressus actiū des-
ignant? Quattuor ergo animalū pedes
recti esse describunt: quia sanctorū euāge-
listarū atq; omnīū perfectōrū opera ad se-
quendā iniquitatē nō sunt reuorta. Hi au-
tē pedes rectos non habent: qui ad mala
mūdi que reliquerāt reflectunt. De qui-
bus scriptū est. Tanis reuersus ad suū vo-
mitū: et sus lota in volutabro luti. 2. Pe-
tri. 2. Dolebat de quibusdā doctor egre-
gius qd pedū rectitudines retro reuolue-
rāt: qbus per interpretationē dicebat. Quo
modo cōuertimini? iterū ad infirma et ege-
na elementa: quibus denuo seruire vultis
dies observatis et tempa et annos: timeo
vos ne forte sine causa laborauerim in vo-
bis. Gal. 4. Qui alios admonet dicēs:
Propter qd remissas manus et soluta ge-
nua erigite: et gressus rectos facite pedi-
bus vestris. Heb. 12. Et vero in eisdem
scitis pdicatorib; vite granitas fortitudo
atq; discretio monstrare: recte subiūgit.

**Planta pedis eorū quasi plan-
ta pedis vituli.]**

Quia em̄ predicatorēs sancti boī noīe
designant: docet Paulus apostolus legis

testimoniū exponens. Non obturabis os
bouis triturantis. 1. Cozin. 9. Deutro. 25.
In sanctis ergo predicatoribus plāta pe-
dis est vituli: scz mature incedens: et for-
tis et diuisa: quia vnusquisqz predicator et
venerationē habet in maturitate: et forti-
tudine in opere: et diuisione vngule in di-
sceritōe. Non est facile predicatio ei⁹ ac-
cipi: si leuis in moribus esse videat. Et
nulla erit maturitatis ostensio: si cōtra ad-
uersa offitia non affuerit operis fortitudo.
Virtutis autē meritū ipsa fortitudo ope-
ris amittit: si discretio in intellectu non fu-
erit. Ecce em̄ sacram scripturā legimus:
si omnia ad litterā sentimus. Virtutē di-
sceritōis amissimus: si omnia ad spiritalē al-
legoriā ducimus: similiter indiscretiōis
stulticia ligamur. Legūt enim sacra elo-
quia p̄dicatores sancti: et aliquādo in hy-
storia litterā suscipiūt: aliquādo vero per
significationē littere spiritū requirūt. Et
modo bona facta patrū precedentū sicut
iuxta litterā inueniūt: imitāt. Modo que
dā que iuxta hystoriā imitanda nō sunt:
spiritaliter intelligūt: et ad profectū ten-
dūt. Quid ergo aliud p̄dicatores sancti
in suo opere: nisi in pede vngulā findūt?
De quibus adhuc apte subdit.

**Et scintille quasi aspect⁹ eris
candentis.]**

Es metallū valde sonorū est: et recte vo-
ces predicantiū eri comparant. Quia in
omnē terrā exiuit sonus eorū: et in fines or-
bis terre verba eorū. ps. 18. Bene autem
es cādens dicit: quia vita predicantiū so-
nat et ardet. Ardet em̄ desiderio: sonat, ver-
bo. Es ergo candens: est predicatio accē-
sa. Sed de cādenti ere scintille procedūt:
quia de eorū exhortatiōibus verba flama
mantia ad aures audientiū procedūt. Re-
cte autē predicatorū verba scintille appel-
late sunt: qui eos quos in corde retige-
runt: incendunt. Considerandū quoqz est
qz scintille subtiles valde et tennes sunt:
quia cū predicatorēs sancti de celesti pa-
tria loquūtur: non tantū valent agere ver-

bo quantū possunt ardere desiderio: et ex
eorū lingua: quasi quedā ad nos scintille
veniūt: quia de celesti patria in eorū voce
vix tenue aliquid cognoscit: quod tamen
ab eis nō tenuiter cremat. Neqz em̄ cele-
stem gloriā aut tantū videre sufficiūt quā-
tum est: aut tantū loqui preualēt: quantū
vidēt. Candens ergo es scintillas p̄ijcit
quādo vix tenuiter p̄dicator loqui sufficit
hoc: vnde ip̄o fortiter ignescit. Diuina au-
tē pietate agit: vt ex ip̄is scintillis tenuis
simis audiētis animus inflammet. Quia
sunt quidā qui vix parua audiūt: maiorē
desiderio replētur: et inde perfecte in dei
amore ardēt: vnde vix tenuissimas verbo
borū scintillas acceperūt. Verbū quippe
predicatiōis semen in corde audiētis est:
et auditor bonus: inde profert postmodū
magnā messem sciētie: vnde parū p̄i⁹ ac-
ceperat sonū lingue. Cui rei bene cōcinit
factū in vidua ab helyseo p̄pheta miracu-
lū: que ne duos filios auferētē creditore
amitteret: p̄phete dictis obeduit: et ex eo
qz parū olei habebat: per vasa vacua es-
fudit: que cūcta post vsqz ad summū reple-
ta sunt: et ex eorū repletiōe mullerīa credi-
toris sui debito est soluta. 4. Regū. 4.
Que videlicet mulier quā aliā: nisi san-
ctā ecclesiā signat: duorū populorū: id est
iudaici et gentilis: quasi duorū filiorū ma-
trē. Que prius ex peruerso opere per cal-
lidi spiritus suasionē: quasi quedā pecca-
ti nummū a creditore acceperat: et duos
quos in fide genuit: amittere filios time-
bat. Sed p̄phete verbis: id est scripture
sacre p̄ceptis obediēs: ex paruo quod ha-
bebat olei vasa vacua infudit: quia dum
ab vnus ore doctoris: parū quid de amo-
re diuinitatis multorū vacue mētes audi-
unt: exuberātē grā vnguento diuini amo-
ris vsqz ad summū replent. Et iam nunc
multorū corda que prius fuerāt vacua va-
scula vngento spiritus plena sunt: que ex
paucitate olei solūmodo infusa videbant.
Quod dū alijs atqz alijs dat: et ab audī-
toribus fides accipit: s̄repta mulier vide-
licet sancta ecclesia sub creditore sui iam

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

debito non tenetur. Sequitur.

Et manus hominis sub pennis eorum in quattuor partes.]

¶ Possunt hoc in loco per quattuor partes regionis quattuor partes mundi accipi. scilicet: oriens: occidens: meridies: et septentrio: quia sanctorum predicatio auctore deo in cunctis mundi partibus est egressa: possumus etiam per quattuor partes principales quattuor virtutes accipere: ex quibus relique virtutes oriuntur: videlicet: Prudentia: fortitudo: iusticia: atque temperantia quas nimirum virtutes tunc veraciter accipimus: cum earum ordinem custodimus. Prima quippe prudentia. Secunda fortitudo. Tercia iusticia. Quarta temperantia est. Quid enim potest prudentia si fortitudo desit? Scire etenim cuiquam quod non potest facere pena magis est quam virtus. Sed qui prudenter intelligit quod agat: et fortiter agit quod intellexerit: iam proculdubio iustus est: sed eius iusticia temperantia sequi debet. Quia plerumque iusticia si modum non habet: in crudelitate cadit. Ipsa ergo iusticia vere iusticia est: que si temperantie freno moderatur: ut in zelo quo quisque fervet: sit etiam temperans: ne si plus ferveat: perdat iusticiam: cuius servare moderamina ignorat. Due autem sunt predicatorum sanctorum vite activa scilicet et contemplativa. Sed activa prior est tempore quam contemplativa: quia ex bono opere tendit ad contemplationem. Contemplativa autem maior est merito quam activa: quia hec in visu presentis operis laborat: illa vero sapientie intimo ventura iam requiem degustat. Quid itaque per manus nisi activa? et quid per pedes: nisi contemplativa vita designatur? Manus ergo hominis sub pennis eorum est: id est virtus operis sub volatu contemplationis. Quod bene in evangelio due ille mulieres designat: martha scilicet et maria. Martha etenim satagebat circa frequentem ministerium: maria autem sedebat ad pedes domini et audiebat verba eius. Luce. 10. Erat ergo una intenta operi: altera autem contemplationi. Una active serviebat per exterius

us ministerium: altera contemplative per suspensionem cordis in verbum. Et quis activa bona sit: melior tamen est contemplativa: quia ista cum mortali vita desinit: illa vero immortalis vita plenius excrevit. Unde dicitur. Maria optimam partem elegit: que non auferet ab ea. Ibidem. Quia igitur activa minor est merito quam contemplativa: res certe nunc dicitur: Manus hominis sub pennis eorum. Nam et si per activa boni aliquid agimus: ad celestem tamen desiderium per contemplativam volamus. Unde et apud moysen activa servitus: contemplativa autem libertas vocatur. Et cum utraque vita ex dono sit gratie: quam diu tamen inter proximos vivimus: una nobis in necessitate est: altera in voluntate. Quis enim cognoscens deum ad eius regnum ingreditur: nisi bene prius operetur? Sine contemplativa ergo vita intrare possunt ad celestem patriam: quia bona que possunt operari non negligunt. Sine activa autem intrare non possunt: si negligunt operari que possunt. Illa ergo in necessitate hec in voluntate est. Illa in servitute: ista in libertate. Hinc est enim quod ad Moysen dicitur: Si emeris servus hebreorum: sex annis serviet tibi: in septimo egredietur liber gratis. Cum quali veste intraverit: cum tali exeat. Si habet uxorem: et uxor egredietur simul: si autem dederit illi dominus uxorem et peperit filios et filias: mulier et liberi eius erunt domini tui: ipse vero erit cum vestitu suo. Quod si dixerit servus: colligo dominum meum et uxorem ac liberos: non egrediar liber: offerat enim dominus dijs et applicabit ad hostium et postea: perforabitque aurem eius subula: et erit servus in seculum. Exod. 21. Paulo latius testimonium dedimus: ut distinctionem servitutis atque libertatis in utraque vita mostremus. Sed onerosum esse non debet: si hoc exponendo exequimur: unde ipsa hec que diximus affirmemus. Hebreus enim transiens interpretatur. Et servus hebreus emit: quando unusquisque qui iam ab hoc seculo mente transiit: servitio omnipotentis dei subdit. Ille etenim vere deo servire appetit: qui ab hoc seculo mente transire videtur.

cert. Sic moyses trāssuit vt videret vltū
Sic dauid: cū videret impiū exaltatū ⁊ ele
uatū super cedros libani trāssuit: ⁊ ecce
nō erat. ps. 36. Quia iniquorū potentias
esse magnū aliquid fortasse credimus: nō
si ad permanēs seculū mente trāseamus.
Seruus vero hebreus emptus sex annis
seruire p̄cipit: ita vt in septimo anno li
ber exeat gratis. Quid em̄ per senarium
numerū: nisi actiue vite perfectio designa
tur? Quid per septenariū: nisi cōtēpla
tiua exprimit̄. Sex ergo annis seruit: ⁊ se
ptimo egredit̄ liber: qui per actiua quam
perfecte exhibuerit: ad contemplatiue vi
te libertatē transit. Et notandū q̄ gratis
liber egredit̄: quia hi postq̄ offia fecerint
dicūt se inuiles seruos: eis p̄culdubio si
cut ipsa actiua fuit ex munere: ita erit ex
gratia etiā contemplatiua. Cū quali ve
ste intrauerit: cū tali exeat. Quia om̄ino
necesse est vt vnusquisq̄ vsq̄ ad finē ope
ris in ea quā inchoauit: intentiōe perdu
ret. Ille quippe bene ad cōtemplatiuam
trāsit: qui in actiua vita intentiōis sue ve
stē ad deteriora nō mutauerit. Et sunt nō
nulli qui priusq̄ omnipotētis dei seruitiū
in sancta cōuersione sociēt: iam bona
opera postq̄ ad seruitiū omnipotētis dei
venerūt discūt. Qui ergo operatiōē bo
nā ⁊ priusq̄ ad dei seruitiū veniret habe
re studuit: hebreus seruus cū vxore em̄p
tū est. Et plerūq̄ is qui talis est: potest ad
cōtemplatiuā vitā transire: ⁊ tamen acti
uam nō deserere. Unde ⁊ illic subdit̄. Si
habens vxorē ⁊ vxor egrediat̄ simul. Cū
eo em̄ ⁊ vxor ad libertatē egredit̄: qñ is
qui ad cōtemplatiōē peruenit: etiā so
ris actionē boni operis qua p̄desse possit
alijs: nō relinquit. Sin autē domin⁹ de
derit illi vxorē ⁊ pepererit filios ⁊ filias:
mulier ⁊ liberi eius erūt dñi sui: ipse vero
exibit cū vestitu suo. Seruo empto domi
nus dat vxorē cum predicator: quisq̄ euz
quē iuri omnipotentis dei mancipauerit:
boni actioni cōiungit. Nam ⁊ predicator

res domini vocant̄. Sicut helyseo p̄phe
te de p̄dicatore suo dicit̄. Scis q̄ domin⁹
tuus tollat a te? Vxor vero serui emptici
filios ⁊ filias parit: quādo bona actio for
tes vel teneros fructus generat. Sed mu
lier que a domo data est: idē domo: cum
filijs remanet: ipse vero seruus exit cū ve
stitū suo: quia bona actio vel eiisdē bone
actiōis fructus p̄dicatiōis mercedē re
putant̄. Ipse vero in desiderij sui intentio
ne perdurās: per supernā gratiā ad cōtē
platiōē liber egredit̄. Qd si dixerit ser
uus: diligo dominū meū ⁊ vxorē ac libe
ros: nō egrediar liber. Seruus dñm suū
diligit: quādo predicatoris verba sollicita
mente custodit. Vxorē quoq̄ amans ⁊
liberos liber egredi recusat: quando acti
uā vitam ei⁹ fructus diligens: transire
ad contemplatiuā non vult: quia bona se
opera habere in misterij sui seruitute cō
siderās: ad libertatis quietē recusat sece
dere. Sed offerat cū domin⁹ dñs: ⁊ appli
cet ad ostiū ⁊ postes: ⁊ perforet aurē eius
subulas: vt sit ei seruus in seculū. Is enim
qui in actiua disposuit vita perdurare a
domino dñs offert: quādo a predicatorē
suo antiquorū patrum dictis imbut⁹: qui
nobis in via omnipotētis domini sacerdo
tes fuerūt: atq̄ ad ostium ⁊ postes taber
naculi ducit̄: vt de ingressu celestis habita
culi altius aliquid audiat: ⁊ tremēdi iu
dicij diem subtiliter cognoscat: ne per bo
na opera que facit: placere hominib⁹ ap
petat. Sicq̄ auris eius subula perforas
tur: dū mens illius timoris dei subtilitate
percutit̄: vt verbi acuminē transfixa: per
omne quod agit nouerit ingressum regnī
semper attendere: et quasi ab ostio et pos
te tabernaculi perforatam aurem porta
re. Qui erit seruus in seculum: vt esse
post seculum liber possit. In seculo ete
nim seruus est: qui per actiuam vitam ho
minibus seruire disposuit: vt post ipse
sens seculum ad libertatem veram vale
at peruenire. De qua per paulū dicitur
Quia ⁊ ipsa creatura liberabit̄ a seruitute
corruptiōis in libertatē glorie filiorū dei.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Rom. 8. Tunc etenim vera in nobis libertas erit: cum ad gloriam filiorum vel adoptio nostra peruenit. Huc vero non solum actiua vita in seruitute est: sed ipsa quoque contemplatio qua super nos rapimur: libertatem mentis adhuc perfecte non obtinet: sed imitat: quia illa que est intima in enigmate videtur. Ipsa tamen in qualibet sit contemplationis angustia actiua vita iam valde est latior atque sublimior: que ad quamdam mentis libertatem transit: temporalia non cogitans sed eterna. Quia itaque contemplatiua vita ad superiora euolat: et actiue vite longe superest: quadam (ut ita dicam) dignitate securitatis sue apte nunc dicitur.

Et manus hominis sub pennis eorum

Si vero hoc in loco homo redemptor non esset accipit: manus hominis sub pennis eorum est: quia nisi dominus homo fieret: quis mentes predicantis ad celestia subleuasset. Illa que appareret animalia non volarent. Nec inmerito manus hominis esse sub pennis dicitur: quia de eodem redemptore nostro scriptum est. Qui cum sit splendor glorie et figura substantie eius: portansque omnia verbo. Hebr. 1. Eius ergo manus corda nostra portat: eius manus in contemplatione nos subleuat: nisi enim ut dictum est: omnipotens verbum propter homines homo fieret: humana corda ad contemplanda verbi excelsentia non volarent. Unde ergo excelsae facte sunt hominum mentes: unde inter homines apparuit humilis deus. Dicat itaque de sanctis animalibus.

Et manus hominis sub pennis eorum.]

De quibus adhuc subditur.

Et facies et pennas per quatuor partes habebat: iuncte erant penne eorum alterius ad alterum.]

Per quatuor partes: facies et pennas habet: quia in cunctis mundi regionibus predicantes demonstrant: quicquid de humanitate: qui cum de diuinitate nostri redemptoris sentiunt: quia dum incarnatus deus ubique

predicat: in quatuor mundi partibus faciem demonstrant. Dicitur enim esse unus cum patre et sancto spiritu annunciant: ubique per contemplationis volant. Quorum penne iuncte sunt alterius ad alterum: quia omnis eorum virtus: omnisque sapientia qua ceteros homines contemplationis sue volatu transcendit: vicissim in pace sibi atque vnanimitate coniungunt. Unde scriptum est. Que summum sunt sapientie. Iaco. 3. Sapientia primum pudica est: deinde pacifica. Et inde eiusdem suis predicatoribus veritas dicit: Habete in vobis pacem et pacem inter vos habere. Marci. 9. Penna ergo animalium alterius ad alterum iungit: quia sanctorum predicatorum virtus atque sapientia: vicissim sibi in charitate atque concordie pace sociatur. Penna autem alterius ab altero diuisa esset: si in hoc quod unusquisque in sapientia euolat: habere pacem cum altero recusaret. Sequitur.

Non reuertebant cum incederent: sed unumquodque ante faciem suam gradiebat.]

Pennata animalia videlicet predatores sancti cum incedunt: minime reuertuntur: quia sic a terrenis acibus ad spiritalia pertransiunt: ut ad ea que relinquuntur ulterius nullatenus reflectant. Quasi enim per quandam viam eis incedere est in mente semper ad meliora. Quo contra de reprobis dicitur: Quia reuersi sunt corde in egyptum. Per semetipsam veritas dicit: Nemo mittens manum suam in aratrum: aspiciens retro aptus est regno dei. Luce. 9. Manu quippe in aratrum mittere est: quasi per quandam compunctionis vomerem ad proferendos fructus terrarum sui cordis aperire. Sed retro post aratrum aspiciat: qui post exordia boni operis ad mala reuertitur que reliquit. Quod quia electis dei minime contingit: recte nunc per prophetam dicitur:

Non reuertebant cum incederent.

Qui cur non reuertantur indicat cum subiungit **Unumquodque ante faciem suam gradiebatur.]**

Ante nos enim eterna sunt: post nos temporaliaque: quia et illa pergentes inuenimus? et ista recedentes quasi post dorsum reliquimus. Unde et magnū illud pennatū animal dicebat: quod usque ad celi tercij secreta volauerat. Anū vero que retro oblitus in ea que sunt ante extendēs me: sequor ad palmā superne vocatōis. *Phil. 3.* In anteriora etenim extensus eorum que retro sunt oblitus fuerat: quia temporalia despiciēs: sola que sunt eterna requirēbat. Ante faciem ergo suam gradiunt sancta animalia: quia et ea que reliquerūt: nullo iam appetitū respiciūt: et in eternis que appetūt: sub cōtemplatiōis sue oculos boni operis pedem ponūt. Quisquis itaque iam ante faciem suā ambulare decreuerit: magna ei cōfideratiōe pensandū est: quod aliter retrospicit ex opere: atque aliter ex cogitatōe. Sūt etenim quidā qui magna deliberāt: et peccatorū cōsiliū multa ex his que possidēt: egenis distribuere pertractāt: ut culpas suas ante dei oculos misericordie visceribus redimāt. Itaque hec operari inchoāt: et plerūque cū operant paupertatis timor eorum animū concutit: atque timētes ne egeant erga egenes tenaces sūt: seseque ab ea quā ceperāt: bona operatiōe suspendūt. Hi nimirū incedētes reuersi sunt: quia ante faciem suā ambulare noluerūt. Contra quos recte per salomonē dicitur: *Propter frigus piger arare noluit: medicabit ergo estate et non dabit ei.* *Prover. 20.* Qui enim nūc propter pauorē mentis: atque torporē bene operari negligit: cū sol iusticie in iudicio velut in estate claruerit: medicabit vitā: sed non accipit: quia propter illā bonā operari precepit. Alius despectis carnis desiderijs cūcta relinqueret: et omnipotentis dei se subdere seruicio pertractat: seseque ipsum restringere sub continentie et castitatis freno deliberat: sed cū cecidisse alios etiā post castitatē conspicit: hoc ipsum facere quod deliberat: pertimescit. Fitque ut retro per cogitationē redeat: qui ad anteriora respiciens: iam mentis gressibus addita ibat. De quo bene per salomonem dicitur. Qui

observat ventū non seminat: et qui cōsiderat nubes: nunquā metit. *Eccles. 11.* Ventū quippe noīe malignus spiritus: qui mentē temptatiōibus impellit. Nubis vero appellatiōe peccator exprimitur: qui temptatiōis impulsione cōmouet. Qui ergo attendit ventū non seminat: et qui cōsiderat nubes nunquā metit. Quia is qui temptatiōes maligni spiritus metatēs: et iniquorum lapsus cōspiciens: semetipsum desperat: neque nūc exerceat in bono semine opis: neque post reficiat de munere iuste retributiōnis. Sunt vero nonnulli qui bona quidē que nouerūt operant: atque hec operantes meliora deliberāt: sed retractātes meliora que deliberāt immutāt: et quidē bona agūt que ceperāt: sed a melioribus que desiderauerāt succubūt. Hi nimirū ante humana iudicia stare vident in opere: sed ante omnipotentis dei oculos ceciderūt in de liberatione. Unde fit plerūque ut et bonum opus eorum minus deo placeat: quia cū pauore mentis in meliori gradu deliberatiōnis incōstanter ponit: hoc ipsa cogitatiōis incōstantia accusat. Sed quia perfecti quisque magna se discretiōis sublimitate: aliis subtilitate cōspiciūt: ne ad deteriora viderentur vel in opere vel in cogitatiōe dilabantur: quantum quotidie perficiāt incessanter pensant. Recte de his dicitur.

Non reuertebant cū incederent: sed vniūquodque ante faciem suam gradiebatur.

Inter hec igitur considerari libet nos: ad ista tractāda qui sumus: unde venim? et usque ad sacri eloquij mysteria perscrutanda subleuamur. Certe in antiquis parietibus nostris cultores idolorum fuimus: sed ecce per spiritū gratie verba iam celestia rimamur. Unde hoc nobis impleuit redemptor humani generis quod per prophetā dixit. Et deserta in vbertatē versa ad uene comedēt. *Esai. 5.* Hec quippe prophetarū dicta deserta apud iudeos fuerūt quia per intellectū mysticū ea excolere inquirēdo noluerūt. Nobis autē in vberta

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

tem versa sunt: quia et iuxta historiam visio-
nis dicta largiente deo menti nostre spiri-
talius sapient: et iam aduene comedimus
que ciues legis māducare noluerūt. Sic
gratie vnigenito: sit laus eterne sapientie
qui uiuit et regnat cū patre in unitate spi-
ritus sancti per omnia secula seculorū amē.

Explicit omelia. III.

Incipit Omelia. III. que in
terpretat in primo capitulo ab
illa parte: Similitudo autē vul-
tus eorū: vsq; ad illam partem:
Ubi erat impetus spiritus: il-
luc gradiebatur.]

Per sanctū prophete spiritū pē-
nata animalia subtiliter descri-
bunt: ut per hec euangelistarū
significari personas. Ipa nobis
subtilitas descriptōis aperiat: nihilq; ser-
mo dei nostro intellectui dubitatis relin-
quat. Ecce enim dicē.

Similitudo autē vultus eo-
rum facies hominis et facies leo-
nis a dextris ipsorū quattuor.
Facies autem bouis a sinistris
ipsorū quattuor. Et facies aqui-
le desuper ipsorū quattuor.]

Quod em̄ quattuor hec pennata aialia san-
ctos quattuor euangelistas designent: ipa
vniuscuiusq; libri euāgelice exordia testā-
tur. Nam q; ab humana generatiōe cepit
Iure per hominē Matheus. Quia per
clamoꝝ in deserto recte designat per leos
q; marcus. Quia a sacrificio exorsus est:
bene per vitulū lucas. Quia vero a diui-
nitate verbi cepit: digne per aquilā signi-
ficat iohes: qui dicit: In princio erat ver-
bū: et verbū erat apud deū: et deus erat ver-
bū. Jo. 1. Dūq; in ipam diuinitatis substā-
tiā intendit: quasi more aquile oculos in
solē fixit. Sed quia electi om̄es membra
sunt redēptoris nostri. Ipse autē redēp-
tor noster caput est oim̄ electorū: per hoc
q; mēbra eius figurata sunt: nil obstat: si

etiā i his oib; et ipse signet. Ipse em̄ vni-
genitus dei filius veraciter factus est ho-
mo. Ipse in sacrificio nostre redēptōis vi-
gnatus est mori ut vitulus. Ipse per vir-
tutē sue fortitudinis surrexit ut leo. Leo
etiā apertis oculis dormire perhibet: q; in
ipā morte in qua ex humanitate redēp-
tor noster dormire potuit: ex diuinitate
sua immortalis permanēdo vigilauit. Ipse
etiā post resurrectionē suā ascendēs ad ce-
los: in superioribus est eleuatus ut aquila.
Totū ergo simul nobis est: q; et nascē-
do homo: et moriēdo vitulus: et resurgēdo
leo: et ad celos ascendendo aquila factus
est. Sed quia per hec animalia euāgelistas
quattuor: et sub eaz specie simul perfectōs
om̄es iam superius significari dixim; res-
stat ut quomodo vnusquisq; elector istis
aialū visionibus exprimat: ostendamus.
Om̄nis etem̄ electus atq; in via dñi per-
fectus: et homo: et vitulus: et leo: simul et
aquila est. Homo em̄ rationale est aial: vi-
tulus aut in sacrificio mactari solet. Leo
vero fortis est bestia sicut scriptū est. Leo
fortissimus bestiariū ad nullius pauebit
occursum. Aquila ad sublimia euolat: et
irreuerberatis oculis solis radijs intēdit.
Om̄nis itaq; qui in ratiōe perfectus est:
homo est: et quoniā semetipm̄ ad hui; mū-
di voluptate mortificat vitul; Quia ve-
ro ipa sua spontanea mortificatiōe contra
aduersā oīa fortitudinē securitatis habet.
Unde scriptū est. Iustus aut quasi leo cō-
fidens absq; terroze erit. Proverb. 28.
leo est. Quia vero sublimiter cōtemplat
ea que celestia atq; terrena sūt: aquila est.
Igit qm̄ iustus quisq; per ratiōē homo
per sacrificiū mortificatiōis sue vitulus
per fortitudinē securitatis leo. Per cō-
templationē vero efficit aqila. Recte per
hec sancta animalia signari vnusq; perfe-
ctus potest. Ad leccro dicim; ut ea que
de quattuor aialibus dicta sunt: pertine-
re q; etiā ad perfectorū singulos demōstre-
mus. Sed magna nobis de elusidē euāge-
listis et sanctis pdicatoribus questio orit̄.
Cur homo et leo a dextris iporū quattuor
Vitus vero a sinistris iporū quattuor es

se perhibet. Neque enim sine admiratione est
 Cur duo illa a dextris: et unum hoc a sinis-
 tris esse dicit. Et rursum querendum: cur
 aquila non a dextris vel sinistris: sed desu-
 per ipsorum quattuor esse memorat. Quas
 itaque nobis quaestiones obiecit: quas o-
 mnes aperiente domino dissoluamus. Homo igitur
 et leo a dextris: vitulus vero a sinistris
 esse perhibet. A dextris etenim letitia: a sinis-
 tris vero tristitia habetur. Unde et sinistram
 nobis esse dicimus: hoc quod aduersum esse
 putamus: et sicut praefati sumus. Per homi-
 nem incarnatio: per vitulum passio: per leonem
 vero auctoris nostri resurrectio designatur.
 De incarnatione autem vniuersi filij qua re-
 dempti sumus omnes electi letati sunt. De
 morte vero illius ipsi electorum primi sancti
 apostoli praestati: qui iter de eius resurre-
 ctione gaussi sunt. Quia ergo eius et nati-
 uitas et resurrectio leticia discipulis pre-
 buit: quos eius passio contristauit: homo et
 leo a dextris: vitulus vero a sinistris eius
 fuisse describit. Ipsi namque euangeliste san-
 cti de eius humanitate gaussi sunt: de eius
 resurrectione confirmati: qui de eius passio-
 ne fuerant contristati. Homo ergo et leo eis
 a dextris est: quia redemptoris nostri eos
 incarnatio viuificauit: resurrectio confirma-
 uit. Sed vitulus a sinistris: quia mors il-
 lius eos ad momentu temporis in infide-
 litate prastrauit. Iure autem locus aquile non
 iuxta: sed desuper esse describit: quia siue
 per hoc quod eius ascensione signat: seu quod
 verbum patris dei apud patrem esse denuci-
 at: super euangelistas ceteros virtute con-
 templatius excreuit. Cum quibus et si si-
 mul de eius deitate loquit: hanc tamen of-
 bus subtilius contemplant. Sed si aquila
 cum tribus alijs adiuncta quattuor aialia ef-
 se memorant: nimirum quomodo desuper
 ipsorum quattuor esse describit: nisi quod iohannes
 per hoc quod in principio verbum vidit: etiam su-
 per semetipsum transiit. Nam nisi et se transisset:
 verbum in principio non vidisset. Qui ergo
 et semetipsum transgressus est: non tam solu-
 modo super tria: sed adiuncto et se super
 quattuor fuit. Sequitur.

Et facies eorum et penne eo-

rum extente desuper.]

Facies et penne extente desuper describuntur: quia omnis intentio omnium contemplatio
 sanctorum super se tendit: ut illud possit adhi-
 pisci quod in celestibus appetit. Siue enim ho-
 mo operi seu vero inuigilet prelati: tunc
 veraciter hoc quod agit bonum est: quoniam ei com-
 placere concupiscit a quo est. Nam qui bo-
 na agere videtur: et per hoc non deos: sed ho-
 minibus placere desiderat: intentionis sue fa-
 ciem deorsum premit. Et qui iocundo in sa-
 cro eloquio ea que diuinitatis sunt: contem-
 plat: ut per hoc quod intelligit: occupari ad
 quaestiones possit: quia non dulcedine quasi
 te beatitudinis sacri appetit: sed doctus
 videri: iste nimirum intellectus sui pennas
 desuper non extendit. Sed quoniam sensus
 sui vigilantia in terreno appetitu occupat
 pennas quas leuare in altum et quibus suble-
 uari: ipse potuit: in imis deponit. Quia in-
 re pensandum est: ut omne bonum quod agit: per
 intentionem semper ad celestia leuet. Qui
 enim per bona que facit terrenam gloriam concu-
 piscit: penas suas et faciem deorsum deprimi-
 mit. Hinc enim per prophetam de quibusdam oc-
 cis. Victimam in profundum deferrebant. Osee
 4. Quid enim sunt aliud lachryme ofonis
 nisi victimae oblationis nostrae: sic scriptum est.
 Sacrificium deo spiritus tribulatus. ps. 50.
 Et sunt nonnulli qui iocundo se in pace laetant:
 afficiunt: ut autem eterna comoda acquirant: aut
 hominibus sancti esse videantur. Quid isti nisi
 victimas in profundo deferunt: qui per hoc quod in
 imo sunt qui requirunt: orationis suae sacrificium de-
 orum deponunt. Electi autem quod et in bono ope-
 ratione deo placere appetunt: et per contem-
 plationis gratiam eternam tam beatitudinem
 degustare concupiscunt: facies et pennas de
 super extendunt. Sequitur.

Due penne singulorum iunge-
bant: et due tegebant corpora eorum.

Dictum fuerat. Et facies et penne eorum exten-
 te desuper atque mox subiunctum est hoc quod
 pertulimus: quod due penne singulorum iungebantur.
 Ubi apte intelligitur: quod exte debant desuper
 et iungebant. Due vero tegebant corpora eorum.
 Quid autem pennas aialium: nisi ale noianum.

Expositio beati Gregorii pape super Ezechielem

Qua in re nobis diligēti perscruta-
tione querendū est: que sint quattuor pē-
ne sanctorū: ex quibus due superius extē-
se iungunt: due vero eorū corpora tēgūt
Si enī vigilanter aspiciamus: quattuor es-
se virtutes inuenim⁹: que a terrenis acti-
bus omne pennatū anīal leuant. In futu-
ris videlicet amor et spes: de pteritis autē
timor et penitētia. Penne ergo sibi met
iūcte superius extendunt: qz sanctorū mē-
te amor et spes ad superna eleuant. Due
apte quoqz cōiuncte nomīant: quia electi
pculdubio: et amāt celestia que sperāt: et
sperant que amāt. Due vero corpora cō-
tegūt: quia timor et penitētia ab omīpotē-
tis dei oculis eorū mala preterita abscon-
dūt. Due itaqz vt dictū est penne iungū-
tur sursum: quādo amor et spes electorū cor-
da ad superiora eleuāt: ad celestia suspen-
dūt. Due autē penne tegūt corpora: quā-
do eorū mala preterita a spectu eterni iu-
dicis timor et penitētia abscondūt. In eo
enī quod se peccasse meminerūt: quia per-
timefūt et desierūt: quid aliud q̄ corpus co-
operiūt: qui peccata carnalia per superdu-
cta bona opera a districto examīe abscon-
dūt. Scriptū quippe est. Beati quorū re-
misse sunt iniquitates: et quorū tecta sunt
peccata. ps. 31. Peccata enī tegimus cū
bona facta malis actibus supponimus.
Omne enī quod operis inferius ponit: et
hoc vnde operis desuper ducit. Quādo
ergo abdicamus mala que fecim⁹: et eligi-
mus que faciamus bona: quasi tegimē ei
rei supducimus: quā erubescim⁹ videre.
Qualibet enī sancti viri in hac adhuc vi-
ta sunt: habēt tamen qd ante dei oculos
operire debeat. Quia omnino est impossi-
bile vt aut in opere: aut in locutōe: aut in
cogitatōe nunq̄ delinquāt. Vnde et bea-
tus Job qui perfecta quidē hominib⁹ dis-
perat: dei tamen vocē audiens: seipm de
ipsa sua perfecta locutōe reprehendēs di-
cebat. Manū meam ponā super os meū.
Job. 39. In manu quippe oparior: in ore
locutio est. Manū ergo sup os ponere est
peccata locutōis per virtutē boni operis

tegere. Libet fratres charissimi ad hui⁹
rei testimoniū magistrū gentium vocare:
qualiter sanctū illud animal alis quattuor
innitāt aspicere: ex quib⁹ duabus ad su-
periora euolat: duabus vero pēnis corp⁹
cōtegūt: quia preterita que egerat abscon-
dit. Videamus igit quātus hūc amor ad
celestia eleuet. Mihi viuere xps est et mo-
ri lucrū. Phil. 1. Cognoscimus quanta
spe ad superiora tollit. Nostra cōuersatio
i celis est: vnde etiā saluatorē expectam⁹
dominū nostrū iesum xpm. Phil. 3. Vi-
deamus si et in tātis virtutib⁹ positus ad
huc timet. Castigo corpus meū et in serui-
tutē subijcio: ne forte cū alijs predicaueri
ipse reprobus efficiar. 1. Corinth. 9. Co-
gnoscimus si hunc mala fecisse peniteat.
Ego sū minimus apostolorū: qui nō sum
dignus vocari apłus: quia persecut⁹ sum
ecclesiā dei. 1. Corinth. 25. In cui⁹ ver-
bis quid aliud q̄ duritia nostre mēris ac-
cusat⁹: quia ipse plangit qd ante baptisma
cōmiserat. Hos xpo post baptisma mul-
ta commisimus: et tamē flere recusamus.
Quattuor itaqz pēnis sancta anīalia vti-
tur: qz per amorē et penitentiā facta in se
illicita deplorāt. Sed qz dictū est. Due
penne singulorū iungebant. Hoc fortasse
intelligit: qz nō pennas pprias eleuātes
iungāt: sed vnus ad alterū penne cōiū-
cte sint: vt penne videlicet eleuate vicis-
sim sibi in cōiunctōe cōcordent. Qua in
re questio orit⁹: quia si due penne que ele-
uant amorē et spem. Due vero que corpo-
ra cōtegūt: timorē et penitentiā designāt.
Cur due que extense sunt: dicuntur esse
coniūcte: et due que corpus cōtegunt nō
dicunt. Sed hac in re facilis largiēte do-
mīno ratio occurrit. Ad sanctorū penne
coniūcte sunt amor et spes. Due vero pen-
ne que corpora cōtegunt: sibi metipīs ad
alterutrū coniūcte nō sunt: timor et peni-
tentia. Dauid enī pro lapsu carnis timē-
do et penitēdo affligit. Petrus casū perfi-
die fleuit amare. Paulus in se crudelita-
tē preterite persecutiōis plangit. Omnes
tamen vnā patriā appetūt: ad vnū aucto-

rem omnium peruenire festinat. Due ergo singulorum penne coniuncte sunt: et due non sunt: quia per amorem et spem: unum est quod desiderant. Sed per timorem et penitentiam diuersum est quod deplorant. Sequitur.

Et unumquodque eorum ante faciem suam ambulabat.

Dictum superius fuerat. Unumquodque eorum ante faciem suam gradiebat: nunc autem dicit. Coram facie sua ambulabat. Ipse itaque repetita videtur esse sententia. Sed quia coram in presenti vicinamus: possumus subtilius inquirendo discernere: quod aliud sit ante faciem ambulare: atque aliud in presenti. Ante faciem quippe ambulare est anterius appetere. In presenti vero ambulare est sibi in presenti ablatum non esse. Omnis etenim iustus qui vitam suam sollicitus aspiciat: et diligenter considerat quantum cotidie in bonis crescat: aut fortasse quantum a bonis decrescat. Ipse quia se ante se ponit: coram se ambulat. Quippe qui vigilanter videt: vtrum surgat: an desinat: quisque vero vite sue custodiam negligit discutere: quod agit: quod loquitur: quod cogitat: aut despiciat: aut nesciat: coram se ipse non ambulat. Quia qualis sit in moribus suis vel actibus ignorat: nec sibi in presenti presens est: qui semetipsum cotidie exquirere: atque cognoscere sollicitus non est. Ille autem veraciter se ante se ponit sibi in presenti est: qui se in suis actibus tanquam alium attendit. Nam sunt multa peccata que committimus: sed ideo nobis graua non videntur: quia priuato nos amore diligentes: clausis nobis oculis in nostra deceptioe blandimur. Unde fit plerumque ut et nostra graua leuiter et priorum mala leuia grauius iudicemus. Scriptum quippe est. Erunt homines seipsum amantes. i. i. Timoth. 3. Et scimus quia vehementer claudit oculum cordis amor priuatus. Ex quo fit ut hoc quod nos agimus et graue esse non estimamus. Plerumque agamus a proximo: et nimis nobis detestabile esse videatur. Sed quare hoc quod in nobis vile esse videbatur: graue esse videtur in proximo: nisi quia nec

nos sicut proximum: nec proximum conspiciamus sicut nos. Si enim nos sicut proximum aspiceremus: nostra reprehensibilia districte videremus. Et rursum si proximum aspiceremus: ut nos: nunquam nobis eius actio appareret intolerabilis: qui sepe fortasse talia egimus: et nil nos proximo intolerabile fecisse putabamus. Hoc male diuisum mentis nostre iudicium corrigere: per legis preceptum moyses studuit: cum dixit ut iustus deberet esse modicus: et equusque sextarius. Leuit. 19. Hinc salomon ait: pondus et pondus: mensura et mensura: vtrumque abhominabile est apud deum. Proverb. 20. Scimus quia in negotiorum duplici pondere aliud maius: aliud minus est. Nam aliud pondus habet ad quod pensant sibi: et aliud pondus ad quod pensant proximo. Ad vana dum pondera leuiora: ad accipiendum vero graua preparant. Omnis itaque homo qui aliter pensat ea que sunt proximo: et aliter ea que sua sunt: pondus et pondus habet: vtrumque autem abhominabile est apud deum. Quia si sic proximum ut se diligeret: hunc in bonis sicut se amaret: et si sic se sicut proximum aspiceret se in malis sicut proximum iudicaret. Debemus ergo nosmetipsos sollicitos sicut alios videre: nos quoque ipsos ut districte est: ante nos ponere: ut penata anima imitantes incessanter: ne nesciamus quod agamus: coram facie nostra semper ambulemus. Peruersi autem sicut paulo ante iam diximus: coram facie sua non ambulant: quia ea que agunt nunquam considerant: ad interitum tendunt: in prauis actibus exultant. De quibus scriptum est. Qui letant cum malefecerint: et exultant in rebus pessimis. Proverb. 2. Sepe vero iustus qui eos conspiciat despectus: sed ipsi freneticorum more plangunt et risident. Alii indigentibus de rebus propriis multa largiuntur: sed cum occasionis tempus inuenerint indigentes opprimunt eosque qui bus valuerint rapinis deuastant: ponunt ante cogitationis sue oculos bona que faciunt: et non ponunt pessima que committunt. Hi videlicet coram facie sua non ambulant: quod si sibi in presenti presens essent: cuncta subtiliter

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

que agunt viderent: qualiter bona opera
malis actibus perdant: agnoscerent. Sicut
scriptum est. Et qui mercedem congregavit:
misit eas in sacculum peritum. Aggei. 1.
De pertuso quippe sacculo aliunde erit: quod
aliunde mittit: quia indiscrete mentis mer-
cedem que ex bono opere acquirit: non aspi-
ciunt: quomodo ex malo opere perdat. Ali-
us castitatem servat corporis sed vigilanter
circumspicit: ne quid foris reprehensibiliter
admittat: suis contentus est: aliena non di-
rigit: sed tamen in corde odium fortasse con-
tra proximum servat: cum scriptum sit. Qui
odit fratrem suum homicida est. 1. Jobis. 3.
Considerat quod sit mundus foris in opere: et
non perpendit quod sit crudelis in mente.
Quid iste: nisi sibi in seipso absens est: qui
in cordis sui tenebris ambulat: et ignorat.
Alius iam aliena non dirigit: iam corpus
ab immundicia custodit: iam mente pura pro-
ximum diligat: et malorum preteritorum consilium
lamenti se in precibus afficit: sed finita pro-
peletat: de quibus in hoc mundo gaudeat
requirit: et temporalibus gaudiis egentem
animam dimittit: nec curat ne in eo lachry-
marum mensura immoderata gaudia tran-
seat. Fitque ut bonum minime ridendo perdat
quod plangendo lucratus est. Hic itaque co-
ram facie sua non ambulat: quia vana que
ve patitur: conspiciere recusat. Scriptum quip-
pe est. Cor sapientium ubi tristitia est: et cor
stultorum ubi leticia. Ecclesi. 7. In cunctis er-
go que agimus diligenter notemus: ut
aspicere interius et exterius debemus: ut
pennata animalia sequentes nobismetipsis
presentes simus: et coram facie nostra semper
ambulemus: habentes adiutorem vultum pa-
tris Jesum Christum dominum nostrum: qui cum eo
vivit et regnat in unitate spiritus sancti de-
us per omnia secula seculorum amen.

Explicit omelia. III.

Incipit Omelia. V. que inter-
pretatur in primo capitulo ab illa
parte: Ubi erat impetus spiri-
tus illuc gradiebantur: usque ad il-

lam partem. Cumque aspicerem ani-
malia apparuit rota una.]

Quam mira est profunditas elo-
quiorum dei: libet hunc intende-
re: libet eius intima gratia du-
ce penetrare. Hanc quotiens ad
intelligendum discutimus: quid aliud quam
variarum opacitatem ingredimur: ut in eius re-
frigerio ob huius seculi estibus abscondamur:
ubi quod viridissimas sententiarum her-
bas legendo carpinimus: tractando rumina-
mus. In ea locutione que ad vos fratres
charissimi nudius tertius facta est: qualis
ter ostensa animalia vel redemptorum nostrum
vel quattuor eius evangelistas atque perfec-
tos omnes significat: dictum est: quorum vide-
licet animalium adhuc subtilius virtus ex-
primatur: ut ad eos: ut imitationem nos quoque
infirmi et despicabiles inquantum domino lar-
giente possumus extendamur. Ecce enim dicitur
A Ubi erat impetus spiritus:
illuc gradiebantur.]

In electis et reprobis diversi sunt impe-
tus: in electis videlicet impetus spiritus
in reprobis impetus carnis. Impetus quip-
pe carnis ad odium: ad elationem: ad immu-
diciam: ad rapinam: ad exteriorum gloriam: ad
crudelitatem: ad perfidiam: ad desperationem
ad iram: ad iurgiam: ad voluptates animi
impellit. Impetus vero spiritus: ad chari-
tatem: ad humilitatem: ad continentiam: ad
largitatem: ad misericordiam: ad interiorum profe-
ctum: ad pietatis opera: ad eternorum fidem:
ad spem sequentis gaudij: ad patientiam: ad
pacem: ad considerationem vite mortalis: ad
lachrymas mentem pertrahit. Unde neces-
se est ut magna semper cura considerare de-
beamus in omne quod agimus: quis nos
impetus ducat: virum nostra cogitatio per
impetum carnis: an per impetum spiritus im-
pellat? Amare eternam terrenam: temporalia
eternis preponere: exteriora bona non ad
vsum necessarium habere: sed ad volupta-
tem concupiscere: vitionem de inimico ques-
rere: de emuli casu gaudere impetus car-

nis est. Et contra amare celestia: eodem
pne transitoria: nō ad fluxum volupta-
tis transitorie: sed ad vsu necessitatis que
rere de inimici morte tribulari impetus
spiritus est. Et quia perfecti quicqz qui in
istis se semper virtutibus exercēt. Recte
nūc de sanctis animalibus dicit:

**Ubi erat impetus spiritus:
illuc gradiebantur.]**

[Sed sciendū nobis est qz plerūqz ad īpe-
tus carnis se sub velamine spiritualis im-
petus palliat: et qd carnaliter facit: men-
tis sibi ipa cogitatio: quia hoc spiritaliter
faciat. Nam sepe iracundie stimulus vici-
contra delinquentes zelo viciſcende iusti-
cie plusqz necesse est inflammāt: et iusticie
limitē in vitionē transiēs: agit crudeliter
qd se iuste agere suspicat. Impetus igit
carnis huic sub specie spiritus velat⁹ est:
quādo hoc quod recte alis iuste agi credi-
tur: sub discretiōis moderamine nō tene-
tur. Et sepe alius nimie māstetudini stu-
dēs: subiectoz vicia aspicit: atqz hec per
feruorē zelī corrigere recusat: que in eis
crudeliter nō corrigendo multiplicat: atqz
qz vt eius lenitas et sibi sit et subiectis in-
mica: qui torporē mentis sue: quia patiē-
tiā deputat: per carnis spiritū ab impetu
spiritus elongat. Prima ergo nos cogi-
tatio in requisitiōe nostri cordis debet ex-
cutere: ne ad quedā que agim⁹ per aper-
tū carnis impetū ducamur: ne prius dele-
cratiōibus animus seductus mala esse co-
gnoscat: et tamē faciat. Secūda vero nos
cura debet vigilātes reddere: ne se impe-
tus carnis: quasi impetus spiritus latēter
subiciat: et culpas quas agim⁹ nobis vir-
tutes fingat. Sciendū vero est: quia gra-
uiores culpe sunt: que supducta specie vir-
tutes imitant: quia ille in aperto cognite
animū in confusiōe dei cūctatqz ad peni-
tentiā trahūt: iste vero nō solū in peniten-
tiā nō humiliant: sed etiā mentē operan-
tis eleuāt: dum virtutes putant. Hoc au-
tē quod de sanctis animalibus dictū superi-
us fuerat: vt alius cōfirmet itēz replicat

**Non reuertebant cum am-
bularent.]**

Et electi quicqz sic ad bona tendūt: vt ma-
la perpetrāda non redeāt. Qui est perse-
uerauerit vsqz in finē: hic salu⁹ erit. Ma-
thi. 1. et. 4. Et sicut per salomonē dicit:
Iustoz semita quasi lux splendēs pcedit
et crescit vsqz ad perfectū diē. In eoz nā-
qz animo bonū desiderū atqz intellectus
lucis intime iā pars diei est: sed quia vsqz
ad finē vite in virtute proficiūt: ad perfe-
ctū diem tunc veniūt: quādo ad regna ce-
lestia perducti: in ea luce quā desiderant:
iam minus aliquid nō habebūt. Sequit^r

**Et similitudo animalium et
aspectus eorum quasi carbonū
ignis ardentium: et quasi aspe-
ctus lampadarum.]**

Aspectus animalū carbonib⁹ ignis ar-
dentibus atqz lampadibus comparant.
Quisquis est carbonē tangit incendit:
quia qui sancto viro adheret ex eius assu-
eritate visionis: vsu locutiōis: exemplo
opis accipit vt accendat in amorē verita-
tis: peccatoz suoz tenebras fugiat: in de-
siderio lucis exardescat: vt iā p verū amo-
rē ardeat: qui prius in iniquitate tū mortu⁹
quantū frigidus lacebat. Lampades vō
lucē suā longius spargūt: et cū in alio loco
sint: in alio resplendēt. Qui est spiritū p-
phetie: verbo doctrine: miraculoz pollet
grā: huius opinio longe lateqz vt lāpas
lucet: et quicqz bona eius audiūt: qz p hec
ad amorē celestīū surgunt: in eo qd se per
bona opera exhibent: quasi ex lampadis
lumine resplendēt. Quia ergo sancti vi-
ri quosdā iuxta se positos: quasi tangen-
do ad amorē patrie celestis accendūt: car-
bones sunt. Quia vero quibuscūqz et lōge
positis lucent: eoz itinera ne in peccatū sui te-
nebras corrūāt: lāpades sūt. Hoc vō in-
ter carbones et lampades distat: qd carbo-
nes ardēt quidē: sed eius loci in quo iacu-
erit tenebras nō expellūt. Lampades au-
tē qz magno flāmaz luē resplendēt: distat

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

fusas circumquaque tenebras effugāt. Quia ex re notandū est: quia sunt plerique sancto-
rū ita simplices et occulti: se seque in locis
minoribus sub magno silentio cōtegentes
ut vix eorum vita ab alijs possit agnosci.
Quid itaque isti nisi carbōes sunt: qui et ipsi
per feruorē spiritus ardorē habent: tamē
exempli flammā non habēt: nec in alienis
cordibus tenebras peccatorū vincūt: quia
vitā suā omnino sciri refugit. Sibi met
ipsis quidē accensi sunt: sed alijs in exem-
pli luminis nō sunt. Ipsi autē qui et exem-
pla virtutū prerogāt: et lumē boni operis
per vitā et verbū itineratibus alijs erranti-
bus demonstrāt: iure lampades appellā-
tur: quia et per ardorē desiderij et per flam-
mā verbi a peccatorū cordibus erroris te-
nebras repellūt. Qui igit in occulto be-
ne vult: sed alieno pueri minime profi-
cit: carbo est. Qui vero in imitatioe san-
ctitatis positus: lumen ex se rectitudinis
multis demonstrat: lāpas est: quia sibi ar-
det et alijs lucet. Sequit̃.

**Et hec erat visio discurrens in
medio animalium splendor ignis
et de igne fulgur egrediens.]**

Splendor ignis et de igne fulgur egre-
diens in medio animalium discurrens vide-
tur. Quia nisi ab igne veritatis illa pen-
nata animalia calorē suscipiēt: ipsa in car-
bonū atq; lampadarū similitudinē nō ar-
derent. Ignis enim nomīe sancti spiritus
figurari solet: de quo in euāgelio dñs vi-
dit: Ignē veni mittere in terrā: et quid vo-
lo nisi ut accendat? Luce. 12. Cum enim
carnalis mens sanctū spiritū accipit: spiri-
tali amore succensa malū plangit qđ fecit
et terra ardet: quādo accusante se cōscien-
tia cor peccatoris vult: atq; in dolore peni-
sentie cremat. Hinc rursum scriptum est.
Deus tuus ignis cōsumens est. Deutro.
4. Quia enim mentē quā repleuerit: eam
a peccatorū rubigine mundā reddit crea-
tor noster: et ignis dicit et cōsumens. San-
ctus ergo spiritus in medio animalium splen-
dor ignis: et de igne fulgur egrediens vi-

scurrere dicit: quia vniuersam ecclesiā re-
plens: in electorū cordibus ex seipso flam-
mas amoris projicit: ut coruscis fulgoris
more per terrore feriat: et ad amorē suum
corda torpētia accēdat. Sed quia sanctus
spiritus deus ante secula patri est et filio
coeternus: querendū nobis est cur discur-
rere dicat. Omnis etenim qui discurret acce-
dit ad locū in quo non fuit: et eū deserit in
quo fuit. Quia igit ratio de discurren-
tibus dicamus dū cuncta intra ipm sunt: et lo-
cus nusq; sit: ubi nō sit: Sicut scriptū est.
Spiritus dñi repleuit orbē terrarū. Sa-
pien. 1. Et tamen cū laus sapiētie descri-
beret adiunctū est. Est enim in illa spiritus
intellectus: spiritus vnicū multiplex: sub-
tilis: mobilis. Et paulo post humanus sta-
bilis. Sapien. 7. In quibus rursum ver-
bis magna nobis questio orit̃. Cur iste spi-
ritus qui implet omnia simul mobilis et sta-
bilis dicat. Sed si ad vsum cōsuetudinis
humane recurrimus: sensum citius loquē-
tis inuenim⁹. Homo quippe qui in ea re-
gione in qua est vbiq; discurret: pculdus
bio vbiq; obutā venit: et repente vbi non
credit: inuenit. Omnipotentis ergo spiri-
tus ut vbiq; p̃sentia signaret: simul et mo-
bilis et stabilis dicit. Stabilis: quia per na-
turā omnia cōtinet. Mobilis autē dicit:
quia vbiq; etiā nescientibus occurrit. Te-
nens ergo omnia stabilis: p̃sentē se omni-
bus exhibens mobilis appellat. Splen-
dor ergo ignis et de igne fulgur egrediens
inter pennata animalia discurret. Quia
sanctus spiritus simul singulis atq; omni-
bus p̃stet sit et incedit quos cōtigerit: et
illuminat quos incēdit: ut post frigus pri-
stinū accensi ardeāt: et per ignem amoris
quē acceperint: flamas exemplorū reddāt
Fulgur quippe de hoc igne egrediens tor-
pentes mētes percutit: easq; percutiēdo
excitat et inflamat: ut post amorē illius ar-
dentes pariter et lucētes currāt. Unde ali-
as scriptū est. Thronus eius flāma ignis
rote eius ignis accēsus. Dan. 7. Ipsi enim
qui animalium custodes sunt: et pascēdi gre-
gis onera susceperūt: mutare loca minime

permittunt. Sed quia vno in loco positi diuitatis in se presentia portant et ardēt: thronus dei flamma ignis dicit. Hi autē qui amore dñi in predicatione discurrūt. Note eius ignis ardētēs sunt. Quia cū ex eius desiderio per varia loca discurrunt: vnde ipsi ardēt: alios accendūt. Potest tamē discursus atq; mobilitas spiritus requisitōe alterius consideratiōis intelligi. In sanctorū quippe cordibus iuxta quasdam virtutes semp permanet: iuxta quasdam vero recessurus venit et ventur⁹ recedit. In fide etenim spe atq; charitate: et in bonis aliis sine quibus ad celestē patriā nō potest venire: sicut est humilitas: castitas: iusticia: atq; misericordia perfectōrū corda nō deserit. In prophetie vero virtutes doctrinē faciēda: miraculorū exhibitōe electis suis aliquādo adest: aliquādo se subtrahit. Adest vt eleuent: et semetipm subtrahit: vt humiliet. Adest vt eos ostēda virtute glorificet: recedit: vt semetipm subtrahat eius virtute cognoscant. Adest vt ostendat quid per ipm sint: recedit vt patefaciat: qui vel quales remaneāt sine ipso. In his itaq; virtutibus sine quibus ad vitam minime perueniūt: sanctus spirit⁹ in electorū suorū cordibus permanet. In his vero per quos sanctitatis virtus ostēdit: aliquādo misericorditer prestat: et aliquādo misericorditer recedit. Discurrēs ergo et mobilis spiritus dicit: quia insignis atq; virtutib⁹ iuxta vniuscuiusq; votū cōtinuē non habet. Bene autē inter sancta animalia discurrere perhibet. Discursus quippe ad celeritatē pertinet. Inter perfectos autē discurrit spiritus: quia et si ab eorū cordibus ad momentū recesserit: citius redit. Sequit.

Et animalia ibant et reuertebantur in similitudinē fulguris coruscantis.]

Cum superius dictū sit: nō reuertebant cū ambularet: qua ratioe nunc dicit: animalia ibant et reuertebant. Valde sibi hec vidēt esse cōtraria: q; ibant et nō reuer-

bant: et ibant et reuertebant. Sed qualiter intelligendū sit: citius agnoscimus: si oues vitas actiuā scz et contemplatiuā sollicite discernamus. In vna enim fixi permanere possum⁹: in altera autē intentā mentē tenere nullo mō valemus. Euz enim torporē nostrū relinquinus: nosipos ad bonē operatōis studiū excitamus: quo alibi nisi ad actiuā imus: a qua reuerti post nos nullo mō debemus. Quia qui illā ad torporē negligētie ad prauitatis nequitia quas reliquerat: redire esse sine dubio celesse animal nescit. Euz vero ab actiuā vita ad cōtemplatiuā surgimus (q; diu mens stare in cōtemplatiōe non valet: sed omne qd de eternitate per speculū et in enigmate cōspicit: quasi furtim hoc et per transiū videt) ipsa sua infirmitate, ab immētate tāte celsitudinis anim⁹ repulsus: in semetipso relabit. Et necesse est vt ad actiuā redeat: scz ipm cōtinuē in vsum bonē opationis exerceat: vt cū mens surgere ad ptemplanda celestia nō valet: queq; potest bona agere nō recuset. Sicq; fit vt ipis suis bonis actib⁹ ad superiora rursus in cōtemplationē surgat: et amoris passū de pabulo cōtemplate veritatis accipiat: in qua q; diu se tenere ipsa corruptiōis infirmitas nō potest: ad bona rursus opa rediēs suauitatis vel memoria pascit: et foris patet actibus: intus vero sanctis desideriis nutrit. Hinc etenim de perfectis viris post ptemplationē suā redeuntibus dicit. Memoriā suauitatis tue eructabūt. ps. 144. Dulcedinē quippe suauitatis intimes: q; vt cliq; possunt (velut ex quodā corusco) pregustādo tangerereius memoriā studēt recolēdo semp et loquēdo eructare. Unde et apte nos psalmista admonet dicens Lux orta est iusto: et rectis corde leticia. Veta mihi iusti in dño: et ptemini mēorie sanctitatis ei⁹. ps. 86. Qui rursus ait: Quā magna multitudo dulcedis tue dñe. ps. 30. Que videlz q; magna esset: nullo cognosceret: nisi hāc aliquaten⁹ ptemplādo gustasset. Hinc iterū dicit: Ego dixi in extasi mea: pfectus sum a vultu oculorū tuo

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

rū. **I**n ista enim in mentis excessu subleuatus dulcedine suauitatis eterne cognouisset: in hoc adhuc mudo retentus non discerneret: quod longe pietus laceret. Ostensa ergo animalia vadit et non reuertuntur: atque vadunt et redeunt: quia sancti viri et ab actiua vita quam apprehenderunt: ad iniquitates non conuertuntur: et a contemplatiua vita quam tenere iugiter non possunt: in actiua relabuntur. Sicut enim dictum est ipso infirmitatis sue pondere deuictis: ad semetipsos redeunt repulsi ut cūtes discant quid desideret: et reuertentes ubi iaceant sciant. Sentes intelligant: ubi non dum sint: reuertentes quid sint. Sed qualiter sancta hec animalia redeant demonstrat: cum subdit.

In similitudine fulguris coruscant.
Bene autem reuertentia animalia coruscanti fulguris comparantur. Quia sancti viri cum alio dum ad superna contemplanda euolant: per multas sui spiritus in celestis patrie amore ligant. Sed graui humani conuersationis ponderis: ad semetipsos redeunt: bona celestia que sicut per speculum contemplari potuerunt: fratribus denunciant: coram angelis in amore intime caritatis accendunt. Quam nec videre sicut est: nec loqui preualent: sicut videntur: loquentes autem verbis suis corda audientium ferunt et incendunt. Quasi ergo fulgur coruscans redeunt: quia per eos super nunc lumini intermicat: ad amoris celestis patrie mentes audientium inflammat. Mox itaque coruscantis fulguris cum loquendo percussit: signum spiritus desiderij spargit. Alio quod non sancta animalia vadit et redeunt. Quia enim cum ad insinuanda celestis doni gratia in predicatione mittuntur: atque ut ad fide trahant: mira coram infidelibus faciunt. Sed redeunt: quia hec omnipotentis dei virtuti tribuentes: submeritis que fecerit non ascribunt. Cum enim stupida faciunt fulgura sunt: quia corda intuentium conuertunt: terrerent: illuminant: et accendunt. Unde scriptum est. In luce iacula tua ibunt: in splendore fulguris armorum tuorum. Abac. 3. Iacula dum sunt verba sanctorum: que corda peccantium ferunt: sed ista iacula habet arma. Scitis fratres: quia

preliatores viri iacula mittunt: armis veromuniunt: dum ergo verbis addunt miracula quasi armis se muniunt: ne ipsi feriantur. In lumine iacula tua ibunt: quia in aperto exeunt verba dei. Sed quia comitari debent sententias sanctorum doctorum facta miraculorum: recte subiungit. In splendore fulguris armorum mentes persequentium fulgurant: ut eos persequi non presumant. Nec itaque animalia vadit et reuertuntur in similitudine fulguris coruscantis. Quia postquam mira sancti inter homines faciunt: postquam corda audientium sparsu lumine incendunt: ad quandam auctori suo gloriam redeunt: ut illi laudem reddant: per quem se posse talia sciunt. Sic petrus cum senato homine qui claudus ex vtero matris fuerat: signum fecit: quod oēs qui cognoscerent: valde mirarentur: dixit. Quid miramini in hoc: aut nos quod intuemini quasi nostra virtutes: aut pietate fecerimus hunc ambulare? Deus abraham: deus ysaac: et deus iacob: deus patrum nostrorum glorificauit filium suum Iesum. Act. 3. Et paulo post. In fide nostris eius hunc quem vidistis et nostris confirmauit nomen eius. Signum quippe facies intuentium oculos miraculi luce perstrinxit: sed humilitate custodit: et laudem auctori reddidit: quia si vnde venerat rediit: quia lux fulguris vnde fuerit ostendit. Sancta itaque animalia cum ad signa operanda veniunt: et cum ad reddendam auctori suo gloriam intus apud semetipsam redeunt fulgur sunt: quia et ostendendo miracula et exempla humilitatis prebendo mentes intuentium ferunt et incendunt. In omni autem quod faciunt: recte semper ad laudem creatoris redeunt: ut in ea virtute quam accipiunt vera stabilitate persistant. Nam si quid sibi tribuerent: in hoc quod acceperant stare non possent. Unde bene etiam per salomonem dicitur. Ad locum de quo exeit flumina reuertuntur: ut iter fluat. Eccl. 1. Siue enim in virtutibus seu in doctrina quid aliud sunt sancti viri quam flumina: que terram cordis carnalium aridam rigant. Sed siue in operatione quam faciunt seu in doctrine verbis citius siccat: nisi per intentionem cordis semper sollicite ad

loco de quo exiit rediret. Si enim intro-
sus ad cor non redeant: ac sese in amore co-
ditoris desideriorum vinculis non astringant:
et manus ab eo quod agebat deficiant: et lin-
gua ab eo quod loquebatur arefcat. Sed in-
tus semper per amorem redeunt: et hoc quod in
publico operantes: atque loquentes fundunt:
in secreto suo de fonte amoris hauriunt.
Amado enim discunt: docendo proficiunt. Ad
locum ergo de quo exiit flumina reuertuntur
ut iterum fluant: quia aqua sapientie inde sem-
per hauriunt unde oritur: cum current effu-
cet. Per omne ergo quod agimus ad fontem ve-
ri luminis sollicita mente redeamus. Redda-
mus creatori nostro gratias de bonis que ac-
cepimus: et hoc cum esaiam prophetam suppliciter
dicamus. *Via opera nostra operatus es no-
bis. Esa. 26.* Bona enim nostra eius sunt
opera: cum visceribus non sufficit: ut nos eri-
geret: nisi et semetipsum pro nobis inclinaret.
Si enim coeternus patri deus ante secula
non fieret: homo in tempore: quoniam homo temporalis sa-
peret eterna. Descensio ergo veritatis as-
censio facta est humanitatis nostre. *Veni*
et gloria: demus laudem: qui vivit et re-
gnat cum patre in unitate spiritus sancti de-
per omnia secula seculorum amen.

Explicit omelia. V.

Incipit Omelia. VI. que in-
terpretatur in primo capitulo:
ab illa parte. Cumque aspicerem etc.
usque ad illam partem. Et totum
corpus oculis plenum in circuitu
ipsorum quattuor.] A

Enebrosa aqua in nubibus ae-
ris. Quia obscura est scientia in
prophetis. Sed salomonis voce
attestante didicimus. Gloria re-
gum celare verbum et gloria dei est inuestiga-
re et sermonem. Prover. 25. Quia et honor
est hominum eorum secreta abscondere: et glo-
ria dei est mysteria sermonis eius aper-
te. Ipsa autem per se veritas dicit: *Que vi-*
co vobis in tenebris dicite in lumine. Ma-

thei. 10. Id est aperte exponite que in alle-
goriarum obscuritatibus auditis. *Magne ve-*
ro vilitatis est ipsa obscuritas eloquiorum
dei: quia exercet sensum ut fatigatio dei
lateat: et exercitatus accipiat quod capere non
potest oculos: habet quoque adhuc maius
aliud: quia scripture sacre intelligentia si in
cunctis esset aperta vilesceret. In quibus-
dam locis obscurioribus tanto maiori dulce-
dine inuenta reficit: quanto maiori labore fa-
tigat animum quesita. Ecce enim sancti *Eze-*
chielis nunc voce dicit.

Cumque aspicerem aialia appar-
ruit rota una super terram.]

Quid autem rota nisi sacra scriptura signat
que ex omni parte ad auditorum mentes vol-
uit: et nullo erroris angulo a predicationis
sue via retinet. Ex omni autem parte volui-
tur: quia inter adversa et prospera et recte et
humiliter incedit. Circulus quippe pro-
phetarum illius modo sursum: modo deorsum est:
que perfectioribus spiritualiter dicunt: in-
firmis iuxta litteram congruit. Et ipsa que
parvuli iuxta litteram intelligunt: docti viri
per spiritalem intelligentiam in altum ducunt.
Quis namque parvulorum in facto esau et ia-
cob: quod alter ad venatum mittitur ut bene-
dicat: alter vero per suppositionem matris
a patre benedicit: nisi iuxta sacre lectionis
historiam pascitur. In qua videlicet histo-
ria si ad intellectum paulo subtilius astrin-
gatur: videtur: quia iacob primogeniti bene-
dictionem non per fraudem subripuit: sed ut si
ibi debitam accepit: quam concedere fratri da-
ta lentis mercede emerat. At vero si quis
altius sentiens: utroque facta velit per al-
legorie archana discutere: prius ab hy-
storia in mysterium surgit. Quid est enim
quod ysaac de maioris filii sui venatione
vesci concupiscit: nisi quod omnipotens deus
iudaici populi bona operatione pasci desi-
deravit. Sed illo tardante minoris rebecca
supposuit: quod iudaicus populus bo-
na opera foris querit: gentile populum ma-
ter gratia instruxit: ut omnipotenti patri
cibum boni operis offerret: benedictio-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

nē maioris fratris acciperet: qui eisdē ei
bos ex domesticis animalibus p̄buit Quia
gentilis populus placere deo de extero-
ribus sacrificijs nō querens: per vocē pro-
phete dicit: In me sūt deus vota tua que
reddā laudatiōes tibi. ps. 55. Quid est
q̄ idē iacob manus ac brachia ⁊ collū he-
dinis pellibus rexit: nisi qd̄ hedus ꝑ pec-
cato offerri cōsuevit? Et gentilis popul⁹
carnis quidē in se peccata mactauit: sed ⁊
coopertū se peccatis carnalibus confiteri
nō erubuit. Quid est q̄ uestimētis fratris
maioris induit: nisi qd̄ sacre scripture pre-
ceptis que maiori populo data fuerāt: in
bona opatiōe uestitus ē ⁊ eis minor in vo-
mo vitē: quē maior foras exiens: intus re-
liquit. Quia illa gentilis populus prece-
pta tenet in mēte que iudaicus populus
habere nō potuit: dū solā in eis litterā ar-
tendit. Et quid est q̄ ysaac eundē filium
nescit quē benedicit: nisi hoc qd̄ de genti-
li populo dñs per psalmistā dixit: Popu-
lus quē non cognoui seruiuit mihi: ob au-
ditu auri ob audiuit mihi. ps. 17. Quid
est q̄ presentē nō vidit: ⁊ tamen ei que in
futuro veniebant videt: nisi qd̄ omnipotens
deus cū per ꝑphetas suos p̄dicaret gen-
tilitati gratiā prerogandā: eam ⁊ in p̄sen-
ti per gratiā non videt: quia tūc in errore
dereliquit: ⁊ tamē quia hanc quādoq; col-
lectorus erat: per benedictiōis gratiā p̄-
uidit. Unde ⁊ idē iacob gentilis populi fi-
gurā tenet: ei q; in benedictiōe dicit: Ecce
odor fili mei sicut odor agri pleni: cui
bñdixit dñs deus. Gen. 27. Sicut effi in
euāgelio veritas dicit. Ager est hic mun-
dus. Luce. 17. Et quia gētilis populus
ad fidē perducit: per electos suos in vni-
uerso mūdo virtutibus redolet: odor filij
odor est agri pleni. Aliter namq; redolet
flos vire: q; magna est virtus ⁊ opinio ꝑ-
ditator: qui inebriat mentes audientiū.
Aliter flos oliue: q; suauē est opus mise-
ricordiē. Aliter flos rose: q; mira est fra-
grātia que rutilat ⁊ redolet ex cruce mar-
tyri. Aliter flos lilij: q; candida vita car-
nis est de incorruptiōe virginitalis. Ali-

ter flos viole: q; magna est virtus humi-
liū: qui ex desiderio loca vltia tenentes se
per humilitatē a terra in altū nō subleuāt
⁊ celestis regni purpurā in mente seruāt.
Aliter redolet spica cū ad maturitatē per-
ducit: q; bonorū operū perfectiō ad facie-
tatē eorū qui iusticiā esuriūt preparat. Quia
ergo gentilis populus in electis suis vbi
q; per mundū sparsus est: ⁊ ex eis virtuti-
bus quas agit: oēs qui intelligunt odore
bone opiniois replet. Dicat recte. Ecce
odor filij mei sicut odor agri pleni. Gen.
27. Sed q; easdē virtutes ex semetipso nō
habet adiūgat. Cui benedixit dñs deus.
Et q; idē electorū populus per q̄sdā etiā
in cōtemplationē surgit: per quosdā vero
in actiue vite solūm opera pinguescit: re-
cte illic addit. Det tibi dñs de roze celi:
⁊ de pinguedine terre. Gen. 27. Idē. Nos
em̄ desup ⁊ subtiliter cadit: ⁊ toties de ro-
ze celi accipimus: quoties ex perfusiōe
cōtemplatiōis intine: de supernis aliquid
tenuerit videmus. Luz vero bona opera
etiā per corpus agimus: de terre pingue-
dine ditamur. Quid est autē q̄ esau tarde
ad patrē redit: nisi q; iudaicus popul⁹ ad
placendū deo: alis ad placandū dñm sero
reuerit. Cui ⁊ hoc in benedictiōe dicit:
Tēpusq; erit cū soluat iugū de collo tuo
Esa. 10. Quia a seruitute peccati iudae⁹
popul⁹ in fine liberabit. Sicut scriptū est
est. Donec plenitudo gentiū introiret: ⁊
sic ois israel saluus fiet. Ro. 10. Quē nō
parunloꝝ ipsa euāgelica hystoria in mira-
culi operatiōe reficit: q; hydras vacuas
dñs aqua impleri ꝑcepit: eandēq; aquā
ptinus in vinū vertit. Iobis. 2. Sed cū
hec vigilatores ingenio audiunt: ⁊ sacra
hystoriā credendo venerant: qd̄ interius
inuāt requirūt. Quia effi aquaz in vinū
mutare potuit: etiā vacuas hydras vino
valuit statim replere. Sed ipseri hydras
aqua lubet: q; prius per sacre lectionis hy-
storiā corda nostra replenda sunt: ⁊ aquā
nobis in vinū vertit: qñ ipsa hystoria per
allegorie mysteriū in spiritalē nobis in-
telligentiā cōmutat. Nota ergo quasi per

terā trahi
cōcordat
dens quali
finitum eru
ante videt
quasi per
ge scriptū
le de auro
mos ⁊ cip
cedentia
labo: nisi
gnat: qui
lumine di
ret: quater
tor in q̄bu
ꝑ eo q; n
cādē labi
fieri iube
tur: quia
ne ⁊ natu
titur: pass
surrectiō
mādisim
peccati n
per passio
tē profeci
percussio
non habu
sumus
quia dū
corpus e
corpore
nexus co
structū e
Corpus
per nex
gat: quia
chia: dū
sunt con
beret: cor
sancti ap
pinqu
fit. Quia
si conu
dū pasto
bona op
hoc ven

terrā trahit: q̄ parvulis humilī sermone
cōcordat: et tamen magnis spiritalia insu-
dens quasi circulū in altū leuat. Et inde
sursum erigit: vnde terrā tangere paulo:
ante videbat. Quia vero vndiq; edificat
quasi per circulū rota currit. Unde et in le-
ge scriptū est. Facies et candelabrū ducti-
le de auro mūdissimū hastile eius: et cala-
mos et ciphos et sperulas ac lilia ex ipso p-
cedentia. Gen. 25. Quis autē in cande-
labro: nisi redēptor humani generis desi-
gnat: qui in natura humanitatis infusus
lumine diuitatis vt mūdi candelabrū fies-
ret: quatenus in eius lumine omnis pecca-
tor in q̄bus iaceret tenebris videret. Qui
pro q̄ naturā nostrā sine culpa suscepit:
candelabrū tabernaculi ex auro purissimo
fieri iubet. Ductile autē feriendo pducit-
tur: quia redēptor noster qui ex cōceptio-
ne et natiuitate perfectus deus et homo ex-
stitit: passionū dolores pertulit: et sic ad re-
surrectiōis gloriā peruenit. Ex auro ergo
mūdissimū ductile candelabrū fuit: quia et
peccatū non habuit: et tamē eius corpus
per passionis cōtumelias ad immortalita-
tē profecit. Nam iuxta virtutes ante quo
percussionibus potuisset pficere: omnino
non habuit. In mēbris autē suis que nos
sumus quotidie percussioibus proficit:
quia dū nos tūdimur et efficiuntur: vt eius
corpus esse mereamur ipse pficit. De ei⁹
corpore scriptū est: ex quo totū corpus per
nexus coniunctiones subministratū: et cō-
structū crescit in augmentū dei. Col. 2.
Corpus quippe illius nos omnes sumus.
Per nexus vero et cōiunctiōes corpus li-
gat: quia dū capiti pectus: dū pectori bra-
chia: dū brachijs manus: digiti manibus
sunt coniuncti: ac mēbra cetera mēbris in-
herēt: corpus omne perficit. Nampe sicut
sancti apostoli: quia redēptori nostro pro-
pinqui steterūt: quasi pectus capiti inhe-
sit. Quos quia martyres sunt secuti qua-
si coniuncta brachia pectori fuerūt. Quib⁹
dū pastores et doctores subiecti sunt per
bona opera: manus brachijs inhererūt.
Hoc vero omne corpus redēptoris nostri

quotidie per nexus et cōiunctiōes submi-
nistrat in celo: quia cū ad deū illuc electe
anime ducūt: ei sua mēbra colligunt. De
quo bene dicit: Subministratū et cōstru-
ctū crescit in augmentū dei. Quia deus
omnipotēs redemptor noster qui in se quo
pficiat non habet: adhuc per mēbra sua
quotidie augmentū habet. Unde rursus
scriptū est. Donec occurramus omnes in
virū perfectū in mensurā etatis plenitudi-
nis xp̄i. Ephef. 4. Hastile vero eiusdem
candelabri ipa ecclesia debet intelligi que
corpus eius est. Quia inter tot aduersa
libera stat. Calami autē qui de hastili p-
cedunt predicatorēs sunt: qui dulcē sonū
in mūdo ediderūt: videlicet canticū nouū
Liphi autē vino repleri solēt. Quid er-
go mētes auditoz: nisi ciphi sunt: que san-
ctis predicatibus vino scientie replent.
Spherula autē quid est aliud: nisi volu-
bilis p̄dicatōis. Spera est ex omni par-
te voluit: et predicatio que nec aduersitas
te retineri potest: nec p̄peritatibus eleua-
tur. Spera itaq; est et inter aduersa fortis
et inter p̄spera hūilis: nec timoris h̄z an-
gulū nec elatiōis. In cursu q̄ suo figi non
valet: q̄ per cūcta se volubiliter trahit: vt
autē hoc q̄ exempli causa. prulimus exe-
quamur. Bene post calamos ciphos: et
sperulas in candelabro lilia describunt.
Quia post eā diximus predicatōis gra-
tiā atq; volubilitatē illa virēs patriā se-
quit: que animalibus als animalibus sanctis:
id est floribus verna et eternis. Spherule
ergo ad laborē pertinet. Lilia ad retribu-
tiōē. Itaq; sicut apud moysen sperula
doctrina predicatōis accipit: ita hic per
rotā sacra scriptura signat. Prop̄beta igit-
ur dū sancta animalia videret adiūxit.

**Cumq; aspicerē animalia ap-
paruit rota vna super terrā.]**

Qua in re querendū est cū inferius rote
describunt: cur vna rota prius apparuisse
dicit: nisi quia antiquo populo vetus so-
lūmodo testamētū datū est: q̄ ad erudiē-
dū mentē illius quasi rota volueret. Bea

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ne autē rota eadez super terrā apparuisse
dicit. Peccati em homini dictū ē. Ter
ra es et in terrā ibis. Gen. 3. Rota ergo su
per terrā apparuit: qz deus omnipotens le
gē super corda peccantiū dedit. Sed qz
hec pēnata aīalia: sanctos vt ante dixi
mus: euāgelistas designāt: quomodo pri
us aīalia: et postmodū rota vna aspici
t: dū ante testamentū ver^o fuerit: et postmo
dū sancti euangeliste secuti sunt. Sed in
telligere in his possumus qd illi prius a
ppheta visi sunt: qui merito transcendūt
Nam quāto sanctū euāgeliū testamentū
vetus precessit: tāto et predicatorum eius
in descriptōe prophetica pferri debuerūt
Quāto sit adhuc aliud qd in hac descri
ptōe cōsiderari debeat. Quia pphete
spiritus sic intra semetipm antiora et po
steriora simul colligit: vt hec simul pph
te lingua pferre nō possit: sed ampla que
videt dispersitis als de preteritis sermo
rib⁹ emanat. Et nūc vltima: post prima:
nūc vero prima: post vltima loquit. An
de ezechiel ppheta sub figura sancte vni
uersalis ecclesie et euāgelistarū gloriā per
quattuor animalū similitudinē videt: et
tamen repēte illa subiūgit que antiorib⁹
bus temporibus gesta sunt. Et patēter in
dicet simul se vidisse qd carnis lingua nō
sufficeret simul dicere. Quia vero p quat
tuor aīalia etiā perfectos omnes significa
ri diximus. Considerandū quoqz est quos
dā sanctorū et ante legē fuisse: qui natura
li lege discrete als districte viuerēt: et om
nipotēti deo placerēt. Post aīalia ergo
rota describit: quia electorū multi apud
omnipotentē dominū perfecti: et ante les
gē fuerūt. Si vero aīalia solos vt dixim⁹
euāgelistas debemus accipere: est adhuc
aliud qd cōsiderare debeam⁹. Videbat em
in spiritu propheta: qz hec ipa verba que
obscuritibus obuoluta pferbat: nō iu
daico populo: sed gentibus panderenē.
Vobis igit loquēs prius aīalia: et post ro
tā describere debuit: qz nos ad fidez dño
largiēte veniētes: nō per legē euāgeliū
sed per sanctū euāgeliū legē didicimus.

Abi vero vel qualis rota apparuerit: ad
iungit cum dicit:

Intra aīalia habens quat
tuor facies.] Abi adhuc subdit.

B Et aspectus rotarū et opus
earū quasi visio maris: et vna si
mililitudo ipaz quattuor et aspe
ctus earū et opera quasi si sit ro
ta in medio rote.]

Quid est hoc qd cū vna rota diceret pau
lo post adiūgit. Quasi si sit rota in medio
rote: nisi qd in testamēti veteris ista testa
mentū nouū latuit per allegoriā. An et ro
ta eadē que iuxta aīalia apparuit: quattu
or facies hīe describit: qz scriptura sacra
per vtrazqz testamēta in quattuor partib⁹
est distincta. Vetus etenim testamentū in le
ge et pphetis: nouū vero in euāgelis at
qz aplos actibus et dictis. Scit als scim⁹
aut: qz vbi faciē intendim⁹: ibi qd necesse
est videmus. Rota igit quattuor hz facies:
qz prius reseranda mala in populis vidit
per legē: postmodū vidit per pphas: sub
tilius vero per euāgeliū: ad extremū aut
per aplos ea q in culpis hoīm reserarent
asperit. Potest igit intelligi qd quattuor
facies rota hēat: propter hoc qd scriptura
sacra per gratiā p̄dicatiōis extensa in qua
tuor mūdi partes innotuit. An et bene ro
ta eadē vna prius iuxta aīalia apparuisse
et postmodū quattuor facies habuisse de
scribit: qz nisi lex euāgelio p̄cordaret: in
quattuor mūdi partib⁹ nō innotesceret: seqt.

Et aspectus rotarum et opus
earū quasi visio maris.]

Recte sacra eloq̄a visioni maris sīlia nar
rāt: qz in eis magna sūt volūta sniaz et cu
muli sensuū. Nec immerito mari sīlis scri
ptura sacra dicit: qz firmant in ea sentētie
locutiōis sacro baptismatis. Vel certe cō
siderandū est: qz nauibus in mari naviga
mus: cū ad desideratas terras tēdimus.
Vobis aut qd est in desiderio: nisi illa tra
de qua scriptū est. Portio mea in terra et

mentū. ps.
q mare tra
lignū cruci
nūciat cū
der in lign
re nro pa
bis male
lignū adn
ligno. ps
in panē et
ro lignū
passio qu
stolos aut
opibus te
dus cruci
rurū. 22
ce vni n
eterna p
quatuor
ciat: qz
tar. 18
neret: p
est terra
tis. 18
L 2
tuor.
quasi
Ena si
cat lex
phete
buit ei
mōdū.
Quia
sunt ea
rūz op
Rota
cur d
qd vel
uū ex
quar.
duat
fia f
dū v
tur et
ster
ipe

uentiū. ps. 141. Ligno autē ut dixi enebit
q̄ mare transit. Et scim⁹ q̄ scriptura sacra
lignū crucis per lignū als legē nobis pre
nūciat cū dicit. Valedict⁹ a deo est q̄ pē
det in ligno. Deut. 21. Qd̄ de redēptio
re nro paulus testat⁹ dicens: Factus p no
bis maledict⁹. Gal. 3. Per pphetas q̄
lignū adnūciat cū dicit: Dñs regnauit a
ligno. ps. 95. Et rursum. Mittamus lignū
in panē eius. Hier. 11. Per euangeliū ve
ro lignū crucis aperte ostendit: vbi ipsa dñi
passio que pphata est declarat. Per apo
stolos autē hec eadē crux etiā in verbis et
opibus tenet cū paulus dicit. Vbi mū
dus crucifix⁹ est: et ego mūdo. Gal. 6. Et
rursum. Vbi autē obstitit gloriari nisi in cru
ce dñi nri iesu xpi. Gal. 6. Vbi q̄ qui ad
eternā patriā tendim⁹: scriptura sacra per
q̄ttuor suas facies mare est q̄ crucē adnū
ciat: q̄ nos ad terrā viuentiū ligno por
tat. Vbi autē mari scripturā sacra silez cer
neret: ppheta minime dixisset. Repleta
est terra sciadñi sicut aque maris operien
tis. Esai. 11. Sequitur.

Et vna silitudo ipsarū quat
tuor. Et aspectus earū et opera
quasi si sit rota in medio rote.]

Vna silitudo est ipsarū q̄ttuor. Q̄ qd̄ p̄di
cat lex hoc etiā pphete. Qd̄ denūciat p
phete: hoc exhibet euangeliū. Qd̄ exhi
buit euangeliū hoc predicauerūt apli per
mūdū. Vna ḡ est silitudo ipsarū quattuor.
Quia diuina eloq̄a et si tpibus distincta:
sunt tamē sensibus vnita. Et aspectus ea
rū et opera quasi si sit rota in medio rote.
Rota intra rotam est testamentū nouū: si
cut diximus intra testamentū vetus: quia
qd̄ designauit testm̄ vetus hoc testm̄ no
uū exhibuit. Et em̄ pauca de multis lo
quar. Quid est qd̄ adā doctore: ena pro
ducit: Gen. 2. nisi qd̄ moriente xpo eccle
sia format⁹? Quid est qd̄ ysaac ad imolan
dū ducit: et ligna portat: are superimponi
tur et vivit. Gen. 22. nisi qd̄ redēptor no
ster ad passionē ductus: lignū sibi crucis
ipse portauit: Et sic in sacrificiō pro nobis

ex humanitate est mortu⁹: vt tamen imor
talis maneret ex diuinitate. Quid est qd̄
homicida post mortē summi p̄fiteis ab
solutus ad terrā propriā redijt. Josue. 20
nisi qd̄ humanū genus quod peccādo sibi
metip̄i mortē intulit: post mortē veri sa
cerdotis: videlicet redēptoris nostri pec
catorū suorū vinculis soluit⁹: et in paradisi
possessionē reparat⁹. Quid est qd̄ taber
naculo propiciatorij fieri iubet: super qd̄
duo cherubin: vnū a summitate vna et al
terū a summitate alia: ex auro mūdissimo
ponunt⁹: expandētes alas et operiētes ora
culū: qui se mutuo respiciūt versis vultib⁹
bus in propiciatorij. Exodi. 25. Vbi qd̄
vtraq̄ testamēta ita sibi in mediatorē dei
et hominū congruūt: vt qd̄ vnū designat:
hoc alterū exhibeat. Quid em̄ per propi
ciatorij: nisi ipse redemptor humani gene
ris designat⁹? De quo per paulū dicitur:
Quē proposuit deus p̄piciationē per fi
dē in sanguine ipsius. Rom. 3. Quid ve
ro per duo cherubin que plenitudo scien
tie dicunt⁹: nisi vtraq̄ testamēta signata
sunt: ex quibus vnū a summitate vna p̄
piciatorij: aliud vero a summitate altera
stat. Quia qd̄ testamētuū vetus de incar
natione nostri redemptoris cepit pphētā
do pmittere: hoc testamētuū nouū perfec
te narrat expletū. Duo autē cherubin ex
auro mūdissimo facta sunt. Quia vtraq̄
testamēta pura ac simplici veritate descri
būt. Expandūt vō alas et oraculū operiūt.
Quia nos qui oipotentis dei oraculū su
mus: a culpis inuentibus scripture sa
cre edificatiōe p̄tegemur. Qui vō s̄nias
sollicite aspiciunt⁹: ab errore ignorantie ei⁹
alio velamur. Duo vō cherubin in se mu
tuo respiciūt versis vultibus in p̄piciato
rij: quia vtraq̄ testamēta in nullo a se di
scerpāt: et quasi ad semetip̄a vicissim faci
es tenēt: quia qd̄ vnū p̄mittit: hoc aliud
exhibet: dū inter se positū mediatorē dei
et hominū vident. Facies quippe a semet
metip̄is cherubin auerterent: si qd̄ vnum
testamētuū pmitteret: aliud negaret. S̄
dum cōcorditer de mediatorē dei et homi

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

non locunt: ut vicissim se respiciant: impro-
piciatorem intendunt. Nota ergo in medio
rote est: Quia inest testamento veteri tes-
tamentum nouum. Et sicut sepe iam dixim⁹
quod testamentum vetus promissit: hoc nouum ex-
hibuit: et quod illud occulte denunciat: hoc
istud exhibitum aperte clamat. Prophecia
ergo testamenti noui: testamentum vetus est
et expositio testamenti veteris: testamentum
nouum. Sequitur.

Per quattuor partes earum
ibant: et non reuertebant.]

Quo alibi diuina eloquia nisi ad corda
hominum vadunt: Sed per quattuor partes
euntes ibant: quia scriptura sacra per legem
ad corda hominum vadit: signando mysteri-
um. Per prophetas vadit paulo apertius: p-
phetando dominum. Per euangelium vadit ex-
hibendo quod prophetauit. Per apostolos va-
dit predicando eum quem pater in nostra re-
demptione exhibuit. Habet ergo rote faci-
es et vias: quia ostendunt sacra eloquia no-
ticia preceptorum cum exhibitione operum. Et
per quattuor partes vadunt: quia distincti
ut diximus temporibus locunt. Vel cer-
te quia in cunctis mundi regionibus incar-
natum dominum predicant. De quibus aper-
te mox subditur.

Et non reuertebantur cum
ambularent.]

Hec superius de animalibus dicta sunt sed
non eadem intelligi de rotis que de animalibus
possunt. Notas quippe signare testa-
menta diximus. Et testamentum vetus am-
bulauit quidem: quia per predicationem ad
mentes hominum venit: sed post ad semet-
ipsum reuersum est: quia iuxta litteram in prece-
ptis suis: et sacrificijs usque ad finem seruari
non potuit. Non enim sine immutatione per-
mansit: cum in eo spiritualis intelligentia de-
fuit. Sed cum redemptor noster in mundum
venit: hoc spiritualiter fecit intelligi: quod
carnaliter inuenit teneri. Itaque dum spirita-
liter littera eius intelligitur: omnis in eo illa
carnalis exhibitio viuificatur. Testamentum

vero nouum etiam per testamentum veteris pa-
ginas testamentum eternum appellatum est:
quia intellectus illius nunquam mutatur. Be-
ne ergo dicitur quod rote euntes ibant et non re-
uertebantur cum ambularent: quia nouum testa-
mentum non rescinditur: dum vetus iam spiri-
tualiter intellectum tenet. Post se non re-
deunt: que aliter quia usque ad finem mundi im-
mutabilia persistunt. Ambulant ergo: sed
non reuertuntur: quia sic spiritaliter ad cor no-
strum ventur: ut eorum precepta vel studia vi-
terius non mutentur. Sequitur.

Et Statura quoque erat rotis et
altitudo horribilis aspectus.

Quid est quod scripture sacre eloquijs tria
hec inesse narrant: ut statura: altitudo: et
horribilis aspectus: id est terribilis habere
re memorant. Querendum nobis magno
pere est que diuine scripture statura: que
altitudo: quis horribilis aspectus vicietur?
Sciendum ergo est: quia stare ad vitam con-
gruit bene operantis. Unde per paulum dicitur.
Qui stare videat ne cadat. 1. Corinth. 10.
Qui etiam discipulis dicit: Sic stare in
domino charissimi. Matth. 4. Et propheta:
qui se vita ac moribus ante dominum stare
videbat: ait: Eluit dominus in culum conspectu
meo. 4. Regum. 3. Altitudo vero est celestis
regni promissio: ad quam tunc pertingit: quando
iam mortalis vite omnium aliter omnis cor-
ruptio subiungatur. Horribilis vero aspectus
est terror gehenne: que sine fine reprobos
cruciat: et semper in cruciatu conservat. Sta-
tura ergo in rectitudine preceptis aliter pre-
dicationis est. Altitudo in celsitudine super
ne promissionis. Horribilis vero aspectus
in penis aliter minis atque terroribus suppli-
cij sequentis. Scriptura igitur sacra statura
habet: quia mores ad standum dirigit: ut au-
ditorum mentes ad terrenam concupiscentiam
non currant. Altitudinem habet: quia in ce-
lesti patria eterne vite gaudia promittit.
Horribilem quoque aspectum habet: quia
omnibus reprobis gehenne supplicia mi-
natur. Ostendit igitur staturam suam in
edificatione morum. Ostendit altitudinem

In pmissioe premiorum. Ostendit horribilem aspectum in terroribus suppliciorum. Recta est enim in preceptis: alia in pmissionibus: horribilis in penis: alia nimis. Habet staturam cum per prophetam dicit: Quae scite agere peruerse: discite benefacere: Esai. 1. querite iudicium: subuenite oppressoribus: iudicate pupillo: defendite viduam. Ibidem. Et rursum. Frange esurienti panem tuum: et egenos vagosque induc in domum tuam: cum videris nudus operi eum: et domesticos seminis tui ne despexeris. Esai. 58. Habet altitudinem cum per eundem prophetam dicit: Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem: nec splendor lune illuminabit te: sed erit tibi dominus in lucem sempiternam: et deus tuus in gloriam tuam. Esai. 60. Habet horribilem aspectum: cum infernum describens dicit: Dies ultionis domini: annus retributionis iudicii: syon: et conuertent torrentes eius in picem: et humus eius in sulphurem: et erit terra eius in picem ardentem: nocte et die non extinguetur in sempiternum. Esai. 34. Quaz beatus quoque Job describit dicens: Terra tenebrosa et operata mortis caligine: terra miserie et tenebrarum: ubi umbra mortis et nullus ordo: sed sempiternus horror inhabitans. Job. 1. Habet staturam cum per eum dominus propicius pollicetur dicens: Si cecit celli noui et terra noua que ego stare facio coram me dicit dominus: sic stabit semen vestrum et nomen vestrum. Esai. 56. Illi enim veraciter coram domino stant: qui vitam suam in prauitate non dissipant. Habet altitudinem cum statim subdit. Et erit mensis ex mense: et sabbatum ex sabbato: et venit omnis caro ut adoret coram facie mea dicit dominus. Ibidem. Quid est mensis: nisi perfectio dierum? Et quid est sabbatum: nisi quies: in qua fieri opus seruile non liceat? Mensis ergo ex mense est: quia qui hic perfecti sunt: illuc ad perfectionem glorie perducunt. Sabbatum vero ex sabbato est: quia qui hic cessant a peruerso opere: illuc quieti sunt in celesti retributione. Habet etiam horribilem aspectum cum primum adiungit. Et egredientes et videbunt cadavera viuentium qui

preuicati sunt in me. Ibidem. Armis eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur. Ibidem: Quid enim horribilius dicitur: quid cogitari potest quam dampnationis vulnera suscipere: et dolores vulnerum nunquam finire. De hoc horribili aspectu rotarum bene per Zophoniam dicit. Cum superuenire duris mensibus dies iudicii denunciat. Iuxta est dies domini magnus: iuxta et velocis nimis. Horum dicit dominus amara tribulabit ibi fortis. Dies ire dies illa: dies tribulationis et angustie: dies calamitatis et miserie: dies tenebrarum et caliginis: dies nebule et turbinis: dies tube et clangoris. Zophon. 1. Sed quia exterioris rote dicta posuimus: restat nunc ut interioris quoque staturam altitudinem et horribilem aspectum proferre debeamus. Habet quippe rota interior staturam suam: cum per sanctum euangelium ad terrena desideria incarnare nos prohibet redemptionis nostri vocibus dicens: Attendite ut non grauent corpora nostra in crapula et ebrietate: aut in curis huius vite. Luc. 21. Habet altitudinem cum de eodem redemptore nostro permittit dicens: Quotquot autem crediderunt in eum: dedit eis potestatem filios dei fieri. Iohannis. 1. Quid enim hac potestate altius: quid hac altitudine sublimius dici potest: in qua creatur quisque effectus filius creatoris. Habet horribilem aspectum cum reprobis loquitur dicens: Ibi sunt in supplicium eternum. Mat. 25. Habet staturam cum veritatis discipulos admonet dicens: Vendite que possidetis et date elemosynam: facite vobis sacculos non veterascentes. Luc. 12. Habet pmissionis altitudinem cum dicit: Veniet ab oriente et occidente: et recubent cum abraam ysaac et iacob in regno celorum. Mat. 8. Habet horribilem aspectum cum subdit. Filij autem regni eijciuntur in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. Ibidem. Quibus rursum voce veritatis dicit: Vos in peccatis vestris moriemini. Iohannis. 8. Habet staturam cum primum pastoris vocibus dicit: Ministrare in fide vestra virtutem: in virtute autem scientiam: in scientia autem abstinentiam

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

In abstinentia autē patientiā: in patientia autē pietatē: in pietate autē amorē fraternitatis: in amore autē fraternitatis charitatē. 2. Petri. 1. Habet altitudinē cū paulo post dicit. Sic enim abundanter ministrabit vobis introitus in eternū regnū dñi et saluatoris nostris iesu xpi. Ibidē. Qui rursus bonis pastorib⁹ pollicet dicens. Cum apparuerit princeps pastoz percipietis inmarcessibilē glorie coronā. Habet horribilē aspectū cū dicit. Adueniet autē dies dñi ut fur: in qua celi magno impetu trāsbūt: elementa vero calore soluent. 2. Petri. 3. Cum hec igit omnia dissoluēda sint: quales oportet nos esse in sanctis pueris fidibus et pietatibus: expectātes et prope rātes in aduentū diei dei: per quā celi ardentes soluent: elementa vero ignis arde et tabescēt. Habet staturā cum per paulū nos a terrenis desiderijs erigit dicens: Mortificate mēbra vestra que sunt super terrā: fornicationē: immundiciā: libidinē: concupiscentiā malā: et auariciā que est idolorū seruitus. Col. 3. Habet altitudinē cū promittit dicens: Vita vestra abscondita est cum xpo in deo. Cum enim xps apparuerit vita vestra tunc et vos apparebitis cū ipso in gloria. Ibidē. Habet horribilē aspectū cum minat dicens: In reuelandō dñi nostri iesu xpi de celo: cū angelis virtutib⁹ ei⁹ in flamma ignis veniētis dantis vindictā his qui nō nouerūt deū: et qui nō obediūt euangelio dñi nostri iesu xpi: qui penas dabunt in interitū eternas a facie dñi: et a gloria virtutis eius. 1. Thessal. 1. Habet staturā cū nos admonet dicens: Videte ne quis alicui malū p malo reddat: sed semper qd bonum est sectamini in inuicē et in omnes. 1. Thessal. 5. Habet altitudinē cū promittit dicens: Si cōmoriamur et cōuiuemus si sustinemus et cōregnabimus. Ro. 8. Et rursum. Non sunt cōdigne passiones hui⁹ temporis ad futurā gloriā: que reuelabit in nobis. Ibidē. Habet horribilē aspectū cū minat dicens: Terribilis que dam expectatio iudicij: et ignis emulatio que cōsumptura est aduersarios. Heb. 12.

Qui rursus ait: Horrendū est incidere in man⁹ dei viuētis. Que omnia breui quocūq; sentētia stringit dicens: Et possitis cōprebendere cū omnibus sanctis: que sit latitudo et longitudo: sublimitas et p̄fundū. Data quippe est charitas: quia inimicorū dilectionē capite: et per eam charitatez qua nos omnipotens deus late diligit etiam lōganimitē portat. Hoc ergo nos debemus exhibere p̄mis: qd indignis nobis a creatore nostro cōspicimus exhiberi. Latitudo itaq; et longitudo ad staturā pertinet: quia per amorē mores dilatat: ut fraterna mala charitas longanimitē portet. Sublimitas autē est eternoz illa remuneratio p̄mior: de cur⁹ immensitate dicit: Quia nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: que p̄parauit deus diligētibus se. Habet ergo in sublimitate altitudinē: quia eterna sanctorū gaudia nulla nūc p̄ualē cogitatione penetrari. P̄fundū quoq; est illa inestimabilis dampnatio supplicior: que eos quos suscepit in t̄nis demergit. In quibus sacra eloquia horribilē aspectum habet: quia inestimabilē terrorē audientibus incutit: cum supplicia inferi loquuntur. Bene ergo dicit.

Statura quoq; erat rotis et altitudo et horribilis aspectus.]

Quia scriptura sacra in viroq; testamēto et ammonēdo recta est: et promittēdo alta et minando terribilis. Hec nos fratres charissimi hodie a facie domini dixisse sufficiat: ut ad differenda que sub iuncta sunt ocio reparati redeamus: in aurore omnium et domino nostro iesu xpo cōfidentes. Qui uiuit et regnat cū patre in unitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculorum amen.

Explicit omelia. VI.

Incipit Omelia. VII. que interpretatur in primo capitulo:

ab illa parte. Et totum corpus plenum oculis et. vsq; ad illam partem. Et audiebam sonū alarum: quasi sonū aquarum multarum.]

Sicut nobis fratres charissimi consuetudo prophetie est nunc ista: nunc illa conspiceret: et ab aliis in aliud subito verba deriuare. Sicut psalmista cum de domino loqueretur dixit: Deus iudex iustus: fortis longanimitas: nunquid irascetur per singulos dies? Nisi conuertamini: gladium suum vibrauit arcum suum tetendit: et parauit illum: et in ipso parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit. ps. 7. Repete subiunxit. Concepit dolorem et peperit iniquitatem. Vasa aperuit et offudit eum: et incidit in fortis quam fecit. Ecce cum domini narraret iustitiam: quasi non mutata voce repetere peccatoris intulit culpam. Quod vnum me exempli causa dixisse sufficiat. Quia qui quis in prophetis vsum lectionis habet: quam crebro ista faciant non ignorat. Unde nunc Ezechiel propheta cum de rotis loqueretur adiunxit.

Et totum corpus plenum oculis in circuitu ipsorum quattuor.]

Qui enim non ipsarum sed ipsorum dixit: profecto indi car: quia repetere sermo eius a rotis ad anialia rediit: per que nimirum perfecti quique ut predictum est: designant. Corpora itaque anialium itcirco plena oculis descripta sunt: quia sanctorum actio ab omni parte circumspecta est: bona desiderabiliter prouidens: mala solerter cauens. Et hoc est laboriosius: ubi alius quia sanctorum mens vehementer inuigilat: ne se ante eorum oculos mala sub bonorum specie abscondat. Circumspecta ergo est vita sanctorum: ne sic sit libera ut superba sit: quia sepe superbia excidit in verbis et videri appetit libertas putatis. Ne sic sit humilis ut formidolosa quia timor aliquando restringit animum ut

loqui que recta sunt non presumat. Sed tamen in ipsa timida cogitatione humilitatem esse se simulat. Ne sic sit parca et tenax sit: quia plerumque tenacia parsimonia appetit estimari: ut iuste ac necessarie videatur tenere: quicquid egenti proximo misericorditer non vult impendere. Ne sic sit misericors ut effusa sit: quia non nunquam effusio esse se misericordiam putat. Aliud est enim pietatis studio necessaria proximis dare: atque aliud ea que possident sine mercedis intentione dispergere. Quicquid ergo agitur in radice intentionis perscrutandum est: quo merito apud iudicium creatoris habeatur. Unde et isdem creator dicit. Si oculus tuus simplex fuerit: totum corpus tuum lucidum erit. Mat. 6. Oculum videlicet intentionem: corpus vero actionem nominans. Quia si nostra intentio apud deum simplex fuerit: in eius iudicio nostra actio tenebrosa non erit. Igitur: quia sancti viri solerter inuigilant: ut se vndique aspiciant: et ubique custodiant: ne aut mala propter ipsam appetant: aut hec eadem sub specie bonorum agant: scilicet ne se eis vicia virtutes esse mentiantur: totum corpus plenum in circuitu oculis habent: quia omnis eorum actio prouidentia sollicitudinis et repletur et circumdatur. Nunc enim quod paulus apostolus dum cuidam penitenti de perpetrato facinore corinthios prospiceret voluisse, misereri ait: Si cui aliquid donastis et ego: nam et ego quod donavi propter vos in persona christi: ut non circumueniamur a sathana. Non enim ignoramus cogitationes eius. 2. Corin. 2. Si enim parandum erat: cur se humilitate tanta voluerant discipulorum magister egregius sociat: ut neque ipse a discipulis: neque ab eorum discipuli in compassionis causa diuisi viderentur: Nisi quia sollicitudo prouidentie oculo attendit: quod plerumque dum alter donat: alter irascitur. Et quale est iam misericordie sacrificium quod cum discordia proximi offertur. Unde recte ait. Et non circumueniamur a sathana. Non enim ignora

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ramus cogitationes eius. Quia videlicet inde in alterius corde rixe malū solet immittere: unde alterū conspicit pietatis ne gociū fecisse. Imperfectū enim bonū est qđ sic agit: vt ne quid ei ex alio latere male surrepat nō attendat: nisi forte hoc qđ sine cuiuspiā scandalo fieri nō potest culpa sit nō fecisse. Hoc vero ideo dicim⁹: vt notū vestre dilectōi faciamus: quia in nostro bono opere aliquādo cauendū est scādalū proximī: aliquādo vero p̄ nihilo cōtempnendū. Qđ in ipso nostro auctore vidicim⁹: qđ dū tributū petro inquisito petere: p̄us paradigma p̄posuit: per qđ se nihil debere respōdit dicens: Reges terre a quibus accipiūt tributū vel censum a filiis suis an ab alienis. Math. 17. Cui cū diceret ab alienis: illico respōdit. Ergo liberi sunt filij. Sed postq̄ se liberum esse monstrauit: ne fortasse scādalū cuiq̄ faceret subdit. Et autē nō scandalizemus eos vade ad mare ⁊ mitte hamū ⁊ eū piscem qui primus ascēderit: tolle ⁊ aperito ore eius inuenies statērē: illū sumens da illū eis pro me ⁊ te. Qui rursus cū diceret: Quia omne quod in os intrat nō coīquinat hominē. Tunc accedētes discipuli dixerunt ei: Scis: quia pharisei audito verbo scādalizati sunt? At ille respōdens ait: Omnis plantatio quā nō plantauit pater meus celestis eradicabit: sinite illos: ceci sunt: ⁊ duces cecorū. Math. 15. Ecce magistra veritas ne in quorundā cordib⁹ scādalū gigneret: quod nō debuit tributū dedit. Et rursus: quia generari scādalū in quorundā cordibus cōtra veritatem vidit in suo eos scādalo remanere permisit. Ex qua re nobis cōsiderandū est: quia inquantū sine peccato possum⁹: vitare p̄ proximorū scādalū debemus. Si autē de veritate scādalū sumis: vilius permittitur nasci scādalū q̄ veritas relinquat. Corpora ergo animalū plena sunt oculis: cū se hinc inde caute circūspiciūt. Sed sciendū nobis est: quia sepe dū allos reprobos alīs alijs rebus intendimus: fit vt alia negligamus. Et vbi negligimus: ibi p̄cul-

dubio oculū non habemus. Nam phariseus ille qui ascenderat in templū orare: testante euāgelio: qđ dixit cognouimus. At em̄: deus gratias tibi ago. Luc. 18. Recte autē grās deo agebat: a quo acceperat bona que fecerat. Qui etiā subiūgit. Quia nō sum sicut ceteri hominū raptor: res iniusti: adulteri: velut etiā hic publicanus: ieiuno bis in sabbato: decimas omnium que possideo. Ecce ad exhibendā abstinentiā: ad impendendā misericordiā ad referēdas deo gratias oculū phariseus habuerat: sed ad hūilitatis custodiā oculum nō habebat. Et quid p̄dest quod cōtra hostiū insidias pene tota ciuitas caute custodit: si vnū foramen apertū relinquat unde ab hostibus intret? Quid ergo p̄dest custodia que pene vbiq; circūponit: quādo inimicis tota ciuitas per neglectū locutiōis alīs loci vnus aperitur. Phariseus autē qui ieiuniū exhibuit: decimas dedit: deo gratias retulit: quasi pene per circuitū in sue ciuitatis custodiā vigilauit. Sed quia vnū in se foramen superbie nō attendit: ibi hostē pertulit: vbi per negligentia oculum clausit. Quia ergo sanctorū mētes vndiq; se circūspiciētes inuigilāt: atq; in omni suo opere paucis ⁊ sollicitudinib⁹ oculū circūducunt: ne aut praua agāt: aut recta que p̄cepta sunt nō agant: aut bonis actib⁹ expleatis in suis cogitatiōibus intumescāt: ⁊ tanto grauius offendāt: quātoq; iusti vident foris ⁊ occultius peccāt. Recte dicit.

Totum corpus eorum plenum oculis in circuitu.]

Sciendū quoq; qđ in translatiōe veteri non habet. Totū corpus eorū plenum oculis in circuitu: sed dicit:

Dorsum eorum plenum oculis.]

Que videlicet sentētia ab edificatiōis intellectu non discrepat. Ea em̄ que sunt in facie: sepe etiā peccatores homines custodire solēt. Iusti autē viri: qđ se ⁊ in eis custodiūt que in promptu ⁊ in facie nō vident in dorsis oculos habere referuntur.

Quod ergo et ea que in occultis sunt discutiuntur: atque et ab ipsis se custodiunt: que latet profecto oculos in dorsis habet. Quod tamē intelligi et aliter potest. Quia ea que sunt ante faciem nostram videmus: dorsa autē nostra alius in nobis videt: et nos videre nō possumus. Quia autē sancti viri solenter se aspiciunt: in quibus ab alijs iudicari possunt: et dūstricte se vidēt: sicut sepe dūstricte ab alijs vident: qui in se: nec ea que latere portant ignorant: lumē in dorsis portant. Sequitur.

B Cumque ambulant anima, lūa ambulabāt pariter et rote iuxta ea. Et cum eleuantur animalia de terra: eleuantur simul et rote.]

Ambulant animalia cum sancti viri in scriptura sacra intelligunt: quēadmodū moraliter viuāt. Eleuant vero a terra animalia: cum sancti viri se in cōtemplatione suspendunt. Et quia vnusquisque sanctorum quāto ipse in scriptura sacra p̄fecerit: tāto hec eadem scriptura sacra p̄ficit apud ipsum. Recte dicitur. Cum ambularet animalia ambulabāt pariter et rote: et cum eleuantur animalia de terra: eleuantur simul et rote. Quia diuina eloquia cum legente crescunt. Nā tanto illa quisque altius intelligit: quāto in eis altius intēdit. Unde nec eleuantur rote si non eleuant animalia. Quia nisi legentium mentes ad alta p̄fecerint: diuina dicta velut in initis nō intellecta iacent. Cum enim legenti cuilibet sermo scripture sacre (si tepidus videat sensus diuini eloquii) deus mentē non excitat. et in cogitatione sua, nullo intellectus lumine emicat: rota et ociosa et in terra est: quia animal non eleuat a terra. Ac vero si animal ambulet: id est bene viuēdi ordinē querat: et p̄gressum alio p̄gressum ordinis inueniat: quēadmodū gressum boni operis ponat: ambulat pariter et rote: quia tantū in sacro eloquio p̄fectū inuenit: quantū apud illud ipse p̄fecerit. Si enim pennatū animal se in

cōtemplatione tēderet: alio tēderet: rote pariter a terra subleuant alio subleuantur: quia tēre nō esse intelligit: que pariter in sacro eloquio iuxta terrenū morē dicta credidisti. Fitque ut scripture sacre verba esse celestia sentias: si accensus per cōtemplationis gratiā temetipsum ad celestia suspēdas. Et mirum est quod ineffabilis sacri eloquii virtus agnoscit: cum superno amore legētis animus penetrat. Quia ergo animal ad alta se subleuat: rota volat. Sequitur.

Quocūque ibat spiritus illuc eūte spiritu et rote pariter leuabantur sequentes eum.]

Quo enim spiritus legētis tendit: illuc et diuina eloquia leuant. Quia si in eis aliquid quid videndo et sentiēdo quēseris: hec eadē sacra eloquia tecū crescunt: et cum altioribus ascendunt. Bene autē de eisdem rotis dicitur. Sequentes eum. Legētis enim spiritus si quid in eis scire morale aut historicū querit: sensus hūc moralis historicie sequitur. Si quid typicū: mox figurata locutio agnoscit. Si quid cōtemplatiuū: statim rote quasi pēnas accipiunt: et in aere suspendunt: quia in verbis sacri eloquii intelligentia celestis aperit. Quocūque ergo ibat spiritus: illuc eūte spiritu et rote pariter leuabantur sequentes eum. Rote enim spiritum sequuntur: quia verba sacri eloquii (ut sepe iam dictū est) iuxta sensum legentium per intellectū crescunt. In vna enim eadēque scripture sententiā alius sola historia pascitur: alius typica: alius vero intelligentiā per typum cōtemplationē alio cōtemplatiuā querit. Et sic plerūque (ut sicut dictum est) in vna eademque sententiā cūcta simul tria valeāt inueniri. Moyses enim cum de ardente rubo vocatus fuisset: accessit propius ut videret visum: et ecce rubus ardebat et nō consumebat. Magnū est hoc miraculū. Si solā in eo hystoriā requiras: est vnde legentis nutriat animus: ut videas quid in ligno ignis ardeat: et nō consumat. Ac vero si typicā intelligentiā queras: quid flamma: nisi legē de qua scriptū est.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

In dextera eius ignea lex. Deutero. 33.
 Et quid rubus ille: nisi iudaicus populus
 designauit: peccatorum suorum spinis oblitus?
 Sed rubus ardens consumi non potuit: quia
 iudaicus populus et ignem quidem legis ac-
 cepit: et tamen peccatorum suorum spinas non de-
 seruit: nec eius victoria diuini sermonis flama
 concremavit. Fortasse in hoc facto ali-
 us maiora per typum contemplari desiderat
 huius quia sensus excreuit: eleuant pari-
 ter et rote. Inter homines enim perfectus ho-
 mo factus est vnicus dei filius: qui sua pec-
 cata non habuit: sed spinas nostre nequitie
 suscepit: versus passionem pro nobis
 humiliari dignatus est: et in semetipso ig-
 nem tribulationis nostre suscipere. Sed ar-
 sit et non arsit: quia et ex humilitate est mor-
 tuus: et tamen immortalis ex diuinitate per-
 mansit. Suscepit a nobis unde sacrificium
 fieret pro nobis: et tamen impassibilis atque
 incommutabilis permansit in proprijs ut nos
 commutaret a nostris. Alius fortasse histo-
 ric mortalitatem atque per allegorie intelli-
 gentiam contemplationem requirit: patet cum
 etis iuxta hystoriam hoc quod in lege scriptum
 est: ut turtur que pro peccato offertur: retor-
 queat caput eius ad pennulas ita ut collo
 inhereat: et non penitus abrumpat. Leuit.
 1. et. 5. In quibus verbis dubius legentibus
 sententia hystorica non est: sed si hec intelli-
 gere moraliter requiras: agitur rota dum ad mo-
 ralem intelligentiam ducit sacri verbi senten-
 tia. Nos enim ipsi in omnipotentis dei sacri-
 ficio esse turtur debemus: ita ut caput no-
 strum retorqueat ad pennulas: id est animus
 ad virtutes. Non enim immerito per caput
 mentem intelligimus: quia sicut caput cor-
 pus: ita mens actiones regit. Sed caput ad
 pennulas retorqueri precipit: ut ea que di-
 cis facias: et os ad opera iungas. Hec ita
 caput abscidendum est: ut a corpore diui-
 dat: sed ex parte decusum corpori suo inhe-
 rere. Quia videlicet mens nostra a carnali
 delectatione incidenda est: sed a carnis cu-
 ra necessaria incidenda non est. Hinc effi-
 scriptum est. Carnis curam ne feceritis in de-
 siderijs. Rom. 13. Que ergo in desiderio

is fieri prohibet: proculdubio in necessitate
 concedit. Caput ergo turturis ex parte ab-
 scisum sit: et ex parte inhereat: ut sicut di-
 ctum est: et a voluptate carnis mens nostra
 incisa sit: et tamen a necessitate non sit absci-
 sa. Quod si hoc sacrificij genus sub typi-
 ca redemptionis nostri intelligentia aliis ad
 contemplationem requirat. Ascendat ergo ad
 fortiora animus: eleuent anxia ut eleuetur
 pariter et rote. Quis enim caput nostrum
 est: nisi redemptor generis humani: de quo
 scriptum est. Ipse dedit caput super omnem
 ecclesiam que est corpus ipsum. Ephes. 1.
 Quod cum iudei persequerentur: nomen eius
 delere de terra conati sunt. Quos eius cruci-
 fixum et sepultum viderent: hunc se ab amore
 omnium decidisse alii diuinitate crediderunt.
 Sed caput turturis et incisum est: et tamen
 a suo corpore diuisum non est. Quia ex eo quod
 pro nobis mortem pertulit: omnes nos sibi ve-
 rius in ipsa sua morte iunxit. Et per hoc
 quod se nostris oculis visibiliter subtraxit:
 nostris se mentibus visibiliter radicauit.
 Caput ergo turturis incisum inhefit corpo-
 ri: quia pro nobis quidem redemptor noster
 passus est: sed a nobis separatus per pas-
 sionem non est. Quia igitur dicta sacri eloquij
 cum legentium spiritu excreuit: recte nunc dicitur:

**Quocumque ibat spiritus illuc
 eunte spiritu: et rote pariter leua-
 bant sequentes eum.]**

Et subditur.

Spūs enim vite erat in rotis.

In rotis enim spiritus vite est: quia per sa-
 cra eloquia dono spiritus viuificamur: ut mor-
 tificera a nobis opera repellamus. Potest
 enim intelligi: quia spiritus vadit: cum legentis
 animus diuersis modis et ordinibus tangit
 deus: quando hunc per verba sacri eloquij
 modo in zelo excitatus ad ultionem erigit:
 modo ad patientiam mitigat: modo in pre-
 dicationem instruit: modo ad penitentiam la-
 menta compungit. Sed curramus breuiter
 per hec eadem verba que diximus: et videamus
 quomodo sequuntur rote spiritum: qui vite spi-
 ritus dicitur: et rotis inesse perhibet. Et ecce

si legem
 tenigri
 quod mo
 ydola
 re spū
 es per
 cauit
 bimet
 Ad p
 gā mi
 aim a
 sequū
 uenit
 eta per
 naculū
 quē fu
 nēs
 tū per
 pū q
 quē p
 virtut
 ris. J
 muel
 se se
 quē ne
 tienti
 ac red
 phos
 lit: r
 spūs
 excit
 cris
 cōtra
 nis a
 pit. E
 dicet
 Ha.
 trus
 ref cū
 obed
 Ad
 hū
 vite
 secu
 ba d
 sus
 fū

si legentis animū spūs vite in zeli seruoze
 tetigerit: prius in sacris eloquijs videt
 qđ moyses ad castra rediēs: et populū per
 ydola peccasse cognoscēs. Hinc per seruo
 rē spūs gladijs strauit. Exo. 33. Qđ sine
 es persequēdo luxuriā irā dñi gladio pla
 cauit. Num. 25. Qđ petrus merentes si
 bimet verbo pertulit et occidit. Act. 5.
 Qđ paulus negligētibz discipulis viri
 gā minas. 1. Cor. 4. Si spūs vite legētis
 aim ad seruandā patiētiā tangit: statim
 sequit̃ et rote. Quia in sacris eloquijs in
 uenit: qđ moyses et aaron cū loquētes re
 cta persecutiōe populi passi sūt: ad taber
 naculū cucurrerūt p ipso populo exorātes
 quē fugiebāt. Num. 20. Sancta aut̃ eoꝝ
 mēs et timorē supuenientū als supbie
 tiū pertulit: et tñ ptra eos ad odiū nō eru
 pit. Patiētia em̃ vera est que et ipm amat
 quē portat. Hā tolerare sed odisse nō est
 virtus māfuetudis: sed velamentū furo
 ris. In eisdem qz eloquijs inuenit: qđ sa
 muel de pncipatus culmie delectus: oras
 se se etiā p dei cētibus ptef. 1. Reg. 8
 qđ nemo sanctorū ad celestē gloriā nisi pa
 tientia seruādo peruenit. Qđ ipse auctor
 ac redemptor generis hūani sputa: cola
 phos: spineā coronā: crucē: lanceā pertu
 lit: et tñ p persecutoribus orauit. Si vite
 spūs legentis aim ad studiū predicatiōis
 excitat: statim secunē et rote. Quia in sa
 cris eloquijs inuenit moyses iubere dño
 cōtra egypti regē in quātis se predica
 nis als predicaōibus libere verbis ere
 xit. Exo. 15. Qđ stefan⁹ indeis perfidis
 diceret: Vos semp spiritui sed re stitistis.
 Act. 7. nec inter lapides timuit. Qđ pe
 trus fustibus cesus: ne in noīe iesu loque
 ret cū magna libertate respōdit. Oportet
 obedire deo magis q̃ hominibus. Act. 5.
 Qđ paulus cathenaz vinculis stringit̃:
 s; tñ verbū dei nō ē alligatū. Phil. 1. Si
 vite spūs ad penitētre lamēta cōpungit:
 secunē prius rote: cū scripture sacre ver
 ba dauid penitētia pferūt: qđ rex rephe
 sus a ppheta: qz subiectus celesti regi nō
 fuit: subiecto increpātū nō erubuit cōfite

ri qđ fecit. 2. Reg. 12. Qđ publicanus
 qui reatu sue nequicie cognouit: et si insu
 stus ad templū venit: iustificatus a tēplo
 rediit. Luce. 18. Qđ petrus negatiōis
 maculas lachrymis lauit. Mat. 26. Qđ
 latro qui in cruce cognouit culpā: in ipsa
 lā morte inuenit veniā. Luc. 23. De qui
 bus adhuc rotis eadem ppheta replicat
 atq; subiungit.

Cum eūtibz ibant: et cū stan
 tib⁹ stabāt: et cū eleuatis a terra
 pariter eleuabāt et rote sequē
 tes ea: qz spūs vite erat in rotis.
 Hec sicut nostis frēs charissimi ex maxia
 parte lā dicta sūt: sed iterata descriptiōe
 narrant. Hec nos itaq; pigeat eadē breuē
 ter exponēdo repetere: que spūs per pro
 phetam dignatus est replicādo narrare.
 Hoc em̃ solū in his verbis nouū addit als
 dicif: qđ dictū est. Cū stantibus stabant.
 Sunt aut̃ quidā qui vsq; ad hoc pficiūt:
 vt trena que accipiūt: bene dispēfare no
 uerūt: misericordie opibus intendāt: op
 pressis subueniāt. Videlz vadūt: in eo
 qđ se ad pximi vilitatē tendūt. Cū his
 ergo rote gradiūt: qz sacra eloquia dicto
 rū suoz passus in eius itinere disponunt.
 Et sunt alij qui fidē quā acceperūt: ita ad
 tenendū fortes sunt: vt aduersis quibus
 qz resistere valeāt: et non solū minime ad
 peruersitatē trabūt perfidie: sed etiā per
 uersa loquētes ipugnēt: eosq; ad rectitu
 dinē pertrahāt. Cum istis stantib⁹ stante
 etiā rote: qz in eis rectitudinē suam sacri
 eloquijs verba cōfirmāt: cū in eis audiūt.
 State et tenete traditiōes quas didicistis
 2. Thef. 2. Et rursū. Aduersari⁹ vester
 dyabolus tanq̃ leo rugiens circuit: ques
 rens quē deuoret: cui resistite fortes in fi
 de. 1. Petri. 5. Et sunt alij qui omnia ter
 rena despiciūt: nulla que ptereūt posside
 re dignant: et in dei se vt predictū est pte
 platiōe suspendūt. Cū his ergo eleuatis
 et rote pariter leuant: qz inquantū quisq;
 ad alta pfecerit: in tantū ei et sacra eloq;
 de altioribus loquitur. Adunt ergo ania.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

malia ad utilitatē proximī: stant ad custodiam suā: eleuant ad contemplationē dei. Sed et rote pariter vadūt: stant: et eleuantur: quia quesita sacra lectio talis inuenit qualls et sit ipse aquo querit. Ad actiuas enim vitam p̄fecisti ambulat tecū. Ad imobilitatē atq; constantiā spiritus p̄fecisti: stat tecū. Ad contemplatiuā vitā per dei gratiam peruenisti volat tecum. Et rursum subditur.

Quia spūs vite erat in rotis.

Quid igitur secūdo dicit vite spiritus in rotis esse: quia scripture sacre duo sunt testamenta: que utraq; dei spiritus scribi voluit: ut nos ab ante morte liberaret. Vel certe: quia duo sunt p̄cepta charitatis: dilectio videlicet dei: et dilectio proximī: per que utraq; nos sacre scripture dīcta viuificat. Secūdo ergo dicit: qd spiritus vite erat in rotis: quia dilectionē dei et proximī capimus in eloquijs diuinis. Per p̄cepta enim scripture sacre reuiscimur: qui mortui in culpa iacebamus. Unde omnipotenti dño per psalmistā dicit: In eternū non obliuiscar iustificatiōes tuas: qz in ipis viuificasti me. ps. 118. Iustificatiōes enim p̄cepta dñi dicunt: in quib; nos corrigēdo iustificat. De quibus psalmista apertius dicit: In tuis iustificatiōibus meditabor: nō obliuiscar sermōes tuos. In eis itaq; nos viuificat: quia p̄ hec nobis spiritalē vitā demonstrat: eaq; alīs eamq; per afflatū spiritus nostris mentibus infundit. Quid qz quotidie per dō nū gratie in electorū mentibus agit: spiritus vite erat in rotis. Hec nobis scriptura in tenebris vite p̄sentis facta est lūmē itineris. Hinc etenim petrus ait: Cui bene facitis intēdentes quasi lucerne lucēt in caliginoso loco. 1. petri. 2. Hinc psalmista dicit: Lucerna pedib; meis verbū tuum domie: et lūmē semitis meis. ps. 118. Scimus tamē quia et ipsa nobis nostra lucerna obscura est: nisi hāc nostris mentibus veritas illustret. Unde iterū psalmista ait: Quoniam tu illuminas lucernā meam: dñe deus meus illumina tenebras me

as. ps. 117. Quid enim lucerna ardēs: nisi lumen est: sed lumen rectū alīs creatū nobis nō lucet: nisi illuminet a lumine non creato. Quia ergo omnipotēs deus ad salutē nostrā sanctorū testamentorū dicta: et ipse creauit: et ipse apperuit: spūs vite erat in rotis. Sequitur.

Et similitudo sup capita animalū firmamenti: quasi aspectus cristalli horribilis extēti: super capita eorū desuper.

Hec largiente dño duobus modis exponimus: ut lectoris iudicio quid eligendū censeat: relinquam. Possunt enim firmamenti nomīe celestes potestates intelligi qd firmamentū recte: quasi aspectus cristalli dicit: quia videlicet cristallus forte quidē nimis est: sed ex aqua solidatur. Et natura angelica quādo creata est liberum arbitriū accepit: utrū veller in humilitate persistere: et in omnipotentis dei cōspectu permanere. An ad superbiam labere: et a beatitudine cadere: per similitudinē aqua fuit. Sed quia cadētib; alijs sancti angelī in sua bītudine persistērūt: atq; hoc acceperūt in munere: ut iā cadere nō omnino nō possent: in eis natura sua quia tā duci alīs dei ei mutabiliter nō potest: quasi in magnitudine cristalli durata est. Qd cristallū horribile et extensū super capita animalū dicit: quia ille potestates angelice que omnipotentis dei cōspectui assistūt: nobis adhuc in hac corruptiōe positī: et terribiles atq; pauēde sunt: quarū nūc gaudia quia sensum nostrarū mentiū excedūt: super capita animalū esse memorantur. Quis enim in carne corruptibili positus cōprehendere valeat: que sit illa angelorū ineffabilis: et sine fine leticia: que beatitudo sine defectu vultus videre creatoris: atq; in eius delectatiōe sine immutatiōe persistere. Potest autē firmamenti nomīe ipse per figurā noster redēptor intelligi: verus deus super omnia: et factus inter omnia homo perfectus: in quo natura nostra apud patrē cōfirmata est. De quo etiā per psalmistā

L
mīsa prop
super virū
nis quē cō
eternū natu
sciperet: et
erat. p̄p̄cc
Terra es
q̄ assumpt
celis suble
mamentū f
mamentū
rudinē sub
cristalli ho
est ex aqua
vero quan
autē redēp
e passiōe
quid fuit:
do: elurie
passiōe
liter deca
ens ait: E
viam. ps.
sue gloriā
ptōis virū
re ex aqua
tura esset:
nis mutab
stallū ven
firmitas
ptōis est
qd hoc et
dicit. Q
dñis sit
cristallo
Sed omī
redemptio
ruerit: et
iustis: q
hūc eund
cū rep̄cc
bile non
us cōfide
siderant
culpas
nant. q
los me

missa prophetando dicit: Fiat manus tua super virum dextere tue: et super filium hominis quem confirmasti tibi. ps. 79. Humana etenim natura priusquam a creatore omnium suscipere terra erat. Nam firmamentum non erat. Peccatori quippe homini dicitur. Terra es et in terram ibis. Gen. 3. Et postquam assumpta est ab auctore omnium: atque in celis subleuata: et super angelos ducta: firmamentum facta est que terra fuit. Sed firmamentum quod aspiciemus cuius habeat similitudinem subinfertur cum dicitur: Quasi aspectus cristalli horribilis. Cristallus sicut dictum est ex aqua congelatus et robustus fuit: scilicet vero quanta sit aque mobilitas. Corpus autem redemptionis nostris: quia visus ad mortem passionis subleuatus: aque simile iuxta aliquid fuit: quia nascendo: resuscitando: lassescendo: elurando: sitiendo: moriendo visus ad passionem suam per momenta temporum mobiliter decurrit. Qui? cursum propheta intus ens ait: Exultauit ut gigas ad currendam viam. ps. 18. Sed quia per resurrectionis sue gloriam ex ipsa sua corruptione in incorruptionis virtute conualuit: quasi cristalli more ex aqua duruit: ut in illo et hec eadem natura esset: et ipsa tam que fuerat corruptio: nunc mutabilitas non esset. Aqua ergo in cristallum versa est: quando corruptionis eius in firmitas per resurrectionem suam ad incorruptionem est firmitas mutata. Sed notandum quod hoc cristallus horribilis: id est pauendum dicitur. Quis autem nesciat cuius pulchritudinis sit cristallus? Et mirum quomodo in hoc cristallo conueniat pulchritudo cum pauore. Sed omnibus vera scientibus constat: quia redemptor humani generis cum iudex apparuerit: et speciosus iustis: et terribilis erit iniustis: quem enim mansuetum aspiciunt electi: hunc eundem pauendum atque terribilem conspiciunt reprobi. Sed hunc ideo tunc electi terribilem non videbunt: quia modo terrorem illis considerare non cessant. Studiose enim considerant: quod terribilis ad iudicium veniat: culpas anteactas deservit: imminentes declinant. Pauorem illius quotidie ante oculos mentis ponunt: et quando tremendus ap-

pareat: sine cessatione suspecti sunt: atque quotidie timendo agunt: nequando venerit per timeant. Similitudo ergo super capita animalium firmamenti: quasi aspectus cristalli horribilis. Et quia ipse pauor eius quem in suis cogitationibus tenent: eorum mentes protegit. Recte subiungitur. Extenti super capita eorum desuper. Firmamentum hoc quod in similitudine cristalli super capita eorum animalium apparet: et horribile et extensum est: quia bonorum mentes unde terret inde protegit. Si enim pauendus in eorum cordibus non esset: peccator et modo a peccatis: et postea supplicijs non fuisset. Quia autem semper considerat quis pauor ex iudicio imineat: virtutis pennas in rectitudine conseruant. Unde et apte mox subdit.

Sub firmamento autem pene eorum recte alterius ad alterum.]

Tunc penne virtutum sub firmamento recte sunt: quoniam bonum quod alter habet: hoc alteri impendit: ut qui terrenam substantiam accipit: indigentis primi inopiam subleuet. Qui doctrine gratia plenus est: ignorantis primi tenebras verbo sue predicationis illustret. Qui temporalis potestate subnixus est: oppressos a violentis releuet. Qui prophetie spiritu plenus est: vitam proximi mala imminetia bona suadendo declinet. Qui gratiam creationis accepit: inaccessione sua salutem infirmantium plebi et humiliter impendat. Qui a terrenis actibus libere soli deo vacare meruit: pro delinquentibus primis exoret. Fit autem sepe: ut qui terrena substantia nimis occupatur: orationi non quantum debet inuigilet. Et fit plerumque: ut is qui exorandum omnium cunctis mundi oneribus exutus vacat: sustentationem viuendi non habeat. Sed dum diues porrigit alii mentem atque vestimentum pauperis: et dum pauper orationem suam animam diuitis impendit: penne animalium recte alterius ad alterum tendunt. Nam dum ille mihi verbum predicationis exhibet: et lumen veritatis ex corde meo ignorantie tenebras expellit: dum ego quia fortasse a malis huius potere op-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

primis solatiū mee defensionis impartior
atq; hūc de violentis manibus euello: vi-
cissim nobis pēnas nostras tēdimus: vt
nos affectu & ope vicaria ex bono qđ acce-
pimus tangamus. Unde bene pñus pa-
stor ammonet dicens: Omnium finis appro-
pinquabit: estote itaq; prudētes: & vigila-
te in oratiōibus. Ante oīa autē mutua in
vobismetipsis charitatē prinuā habētes:
quia charitas operit multitudinē pecca-
torū hospitalēs inuicē sine inurmuratiōi-
bus vnusquisq; sicut accepit gratiā in al-
terutro illaz administrātes. i. Petri. 4.
Quod ergo apud ezechielē penna: hoc
apud petrū aplm accepta gratia dicitur Et
qđ ille ait: Becte pēne alterius ad alteru-
trū: hoc ecclēsiē pastor dicit: Vnusquisq;
sicut accepit gratiā in alterutro illā admi-
nistrātes. Penne em̄ nostre recte iā non
sunt: si ad vilitatē nostrā solummodo refle-
ctunt. Sed tūc recte sunt: cū in vilitatē
primi dirigimus qđ habem⁹. Quia em̄
bona nostra nō a nobis sūt: sed ab eo hec
accepimus: a quo factū est vt essemus tā:
tō ea nobis nō debemus retinere priuata
quāto ea nobis pspicimus ab auctore no-
stro ad cōmunē vilitatē data. Unde re-
cte petrus aplus in exhortatiōe hui⁹ rei
subdit dicens: Sicut boni dispensatores
multiformis gratie dei. Atq; adhuc dici-
tur: Si quis ministrat tanq̄ ex virtute quā admi-
nistrat deus. i. Petri. 4. Ac si aperte vi-
cat: Humiliter impēdite bonū proximis:
qđ scitis vobis non a vobis esse qđ habetis.
Quelibet em̄ penna virtutis cū ad p-
ximū impartiendo tendit: recta nō erit si
humilitate caruerit. Sequit̄

E Unumquodq; duabus alis
velabat corpus suū: & alterū si-
militer velabatur.]

Quia per corpus actio: per alas vero
virtutes signantur: supra iam diximus.
Et cum dicat:

Sub firmamento autem pen-

ne eorū recte alterius ad alterū:

Querendū est qualiter subdit. Anum-
quodq; duabus alis velabat corpus suū.
Qua in re hoc patēter indicat: quia & pē-
nas alias ad alterū tendebant: & tamen
duabus alis corpus propriū velabāt.
Quid est hoc: nisi quia sic debemus vir-
tutes quas accepimus alijs impendere:
vt & ea in quib⁹ peccauimus: nō desina-
mus caute cogitare: & reatu nostrū quoti-
die per timorē & penitentiā plangere. Du-
as em̄ alas superius quibus corpus vela-
tur: timorē & penitentiā diximus. Sic er-
go in charitate crescimus: & pēnas ten-
damus in pñios: vt nunq̄ desinam⁹ co-
gitare & plangere nosmetipsos. Penne tē-
dant iuxta: penne cooperiāt corpora: vt
& de bonis actibus prebeamus exēpla: &
mala que egimus abscondāt a iudicio ti-
mor & penitētia. In translatiōe autē vete-
ri de his alis dicitur:

Singulis due cōfiscite & te-
gentes corpora eorum.]

In quibus verbis intelligit̄: quia & ipse
erant pēne que iungebant alterius ad al-
terū: & ipse que eorū corpora cooperiebant.
Quod per figuraz bene accipit̄: quia ille
nos virtutes apud omnipotentē deum pro-
tegūt: quas ex charitate proximis impar-
timur atq; coniūgimus. Cum quibus dū
cōcorditer viuim⁹: mala que fecimus ve-
lamus. Possunt ergo etiā per has alas
duo pcepta charitatis intelligi: Amor sci-
licet dei & proximi. Amādo em̄ deū no-
stra in nobis mala persequimur: id est cor-
pus velamus. Diligēdo autem proximū
& ei in quo prodesse possumus festinam⁹:
id est alas ad alterū tendimus. Nec autē
quod subdit. Et alterū similiter velabat:
in translatiōe veteri non habet. Et queri
potest: cur postq̄ dictū est. Unumquodq;
duabus alis velabat corpus suū. Subiū-
gitur. Et alterū similiter velabat. Trans-
latiōe autē septuaginta interpretū: a qui-
le & theodotiōis & symmachī sollicitē per-
scrutātes: nihil ex his verbis inuenim⁹.

Sed beati hieronymi scripturā legentes agnouim⁹: quia hāc sententiā in hebreā veritate ita positā: non quidē iuxta verbū sed iuxta sensum inuenerit. Queri etēsi potest cur postq̃ dictum est. Anūquodq̃ velabat corpus suū. Statim subditur. Et alterū similiter velabat. Si enim diceret vnū ex altero: et alterū loquendi ratio staret. Postq̃ vero dictū est. Anūquodq̃. Cur addit: alterū cum in vnoquoq̃ omnes cōprehendunt? Sed si et perfectiorū vitā et proficientiū merita distinguimus: et vnūquodq̃ et alterū non irrationabiliter positū videmus. Qui enī et sua desent: et virtutū pennas ad proximos in exemplū tendūt: pculdubio perfecti sunt. Sūt autē pleriq̃ paruulorū: qui eorū lachrymas conspiciūt et imitant: et q̃ nudi in suis prauitatibus esse potuissent: sanctos vigiliantioresq̃ viros cōsiderant: mox suis prauitatibus irati accendunt: vt plangant et in flammāt ad penitentiā: atq̃ vt velare sanctos corpora sua conspiciūt: ita ipi quoq̃ lachrymarū suarum alis velant. Se ipsos enī magnis increpatiōibus feriūt: cur qui virtutes nō habet peccata sua minime deploant: si et illi adhuc plangere nō desistūt: qui iam virtutū pennas per exempla ad primos tendūt. In quibus verbis necesse est vt nos qui paruuli adhuc sumus perfectorū semp et virtutes et lachrymas ante mētis nostre oculos ponam⁹: imitemur que in illis aspiciamus: vt dū ceperimus per incrementa crescere: possimus ab illo districto examine mala que fecimus: velare. In assiduis enī fletibus in quortidianā nostra penitentia: habemus sacerdotē in celis qui interpellat pro nobis. De quo etiā per Iohannē dicit. Siquis peccauerit: aduocatū habemus apud patrem iesum xpm iustum: et ipse est ppiciator pro peccatis nostris. 1. Iobis. 2. Ecce exultat animus cū aduocati nostri potentia audimus. Sed exultationē nostrā iterū remordet timor: quia ipse qui nobis aduocatus est: dicit iustus. Nos enī causas iniusticie habemus: iustus vero aduoca-

tus iniustas causas nullomodo suscipit: nec verba dare pro iniusticia consentit. Quid ergo agim⁹ charissimi fratres mei? Sed ecce occurrit animo quid agamus. Mala que fecimus: et deseram⁹ et accusamus. Scriptū est. Iustus in principio accusator est sui. Proverb. 18. Quilibet etēsi peccator cōuersus in fletibus laz iustus esse inchoat: cū ceperit accusare qd fecit. Cum enī iustus nō sit: qui cōtra suam iniusticiam iam per lachrymas seuit. Iustus igit aduocatus noster: in istos nos defēdit in iudicio: quia nosmetipsos et cognoscimus: et accusam⁹ iniustos. Non ergo in fletibus nō in actib⁹ nostris: sed in aduocati nostri allegatiōe confidamus: q̃ viuūt et regnat cum patre in vnitāte spiritus sancti deus: per omnia secula seculorū Amen.

Explicit omelia. VII.

Incipit Omelia. VIII. que in terpretat in primo capitulo: ab illa parte. Et audiebā sonū alarū et c. vsq̃ ad illam partem. Et audiui vocem loquētis in principio secūdi capituli.]

Quod per exempla iustorū multū p̃ficiat: superioris locutiōis sine tractatū est. Atq̃ hoc ipm ppheta nobis certius aperit: cū his que dixerat adiungit.

Et audiebā sonū alarū quasi sonū aquarū multarū.]

Solent in sacro eloquio per aquas populi designari. Unde per Iohannē dicitur: Aquę vero sunt populi. Iecirco autē aquis popul⁹ designat⁹: q̃ et in vita sonū habet ex tumultu carnis et ætēdie defluit ex decursu mortalitatis. Et autē sepe iā diximus: ale animalū sūt virtutes sanctorū. Quid est ergo quod propheta alarū sonū audit: quasi sonū aquarū multarū: nisi quod ex omnipotentis dei pietate ille ale

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Virtutū que in paucis prius sanctis sona-
bāt: iam nūc predicatione diffusa: in multo-
rū populorū conuersatione resonāt. Incar-
nato enim passo ac resurgente dño: pauca
pennata animalia fuerūt: quia rari valde
existerūt qui celestia desiderarēt: et virtu-
tū pēnis se in alta suspenderēt. Sed post
q̃ diuinitatis eius p̃dicatio in mūdo dif-
fusa est: quātī iam paruuli: quātī grauio-
res: quātī fortes iuuenes: quātī imbecil-
les: quātē cōuerse peccatrices: quātē an-
virgines per fidē: per spem: per amorē ad
celestia euolāt. Quis dicere: quis estima-
re sufficiat? Ecce alarū sonus qui prius
in paucis animalibus fuit: iam nūc in popu-
lis resonat: iam nūc in multitudīe alīs mū-
di multitudinē ad celeste desiderū pēne
virtutū leuāt. Bene ḡ dī: et audiebā sonū
alarū quasi sonū aquarū multarū. Quasi sicut
predati sumus: ille virtutū sonus: qui in
aure dei prius ex paucis sanctis fact⁹ est:
postmodū ex aquis multis: id est ex innu-
merabilib⁹ est populis multiplicat⁹. De
quo adhuc sono bene addit. Quasi sonū
sublimis dei. Quid est qđ alarū sonus in
sanctis animalibus quasi sonus sublimis dei
dicit: nisi qđ oīpotens deus et ip̃e implet
mentes sanctorū celestī desiderio: et ip̃e ex-
audit impletas. Ip̃e etenim creat in sancto-
rū cordibus amorē: et ip̃e ex amantib⁹ cor-
dibus suscipit precē. Negationē suā pe-
trus fleuit amare: sed tamē illi premitit: quia
iesus respexit petrū. Luce. 22. Hec
mit maria magdalene post multas macu-
las culpe: ad pedes redēptoris nostrī cū
lachrymis. Luce. 7. Sed quis illā infus-
dit intus: nisi qui benigne suscepit foris.
Quis illā ad lachrymas vigeat per cō-
punctiōis spiritū: nisi qui hāc exterius co-
rā simul recubentibus recipiebat ad vent-
am? Redemptor igit noster peccatricis
mulieris mentē extergebat: cui de culpa
compūgeret: suscipiebat vt a culpa libera-
ret. Bene ergo iste alarū sonus: quasi so-
nus sublimis dei dicit. Quia quicqđ in
sanctorū virtutibus agit: eius est gratie qđ
merita largit: qui recte per prophetā sub-

limis deus esse memorat. Esai. 57. In
scriptura etenim sacra aliquādo deus nūcu-
patue: aliquādo vero essentialiter dicit:
Nūcupatiue enim dicit: sicut scriptū est.
Ecce cōstitui te deū pharaonis. Exo. 12.
Et sicut moyses ait: Siquis hoc vel illud
fecerit: applicabit ad deos videlicet sacer-
dotes. Exo. 22. Qui rursum dicit: Dīis
nō detrahes: id est sacerdotibus. Ibidē.
Et sicut psalmista ait: Deus stetit in syna-
goga deorū: in medio autē deos discernit
ps. 31. Essentialiter autē deus dicit: sicut
ad moysen dicit: Ego sum deus p̃ris tui:
deus abraā: deus ysaac: deus iacob. Exo.
di. 3. Unde paulus ap̃lus volens nūcu-
patiū dei nomē ab essentiali discernere:
de redemptore nostro locutus est dicens:
Quorū patres ex quibus xp̃us scdm car-
nē qui est super omnia deus benedict⁹ in
secula. Rom. 9. Qui enim nūcupatiue di-
cit deus inter omnia. Qui vero essentiali-
ter deus super omnia est. Et ergo ostende-
ret xp̃m naturaliter deū: nō hunc deū tan-
tūmodo: sed deū super omnia esse memora-
uit. Quia et electus quisq; sicut premissi-
mus: vel in exēplo iusticie prerogādo po-
situs dicit deus potest: sed inter omnia quo-
niā nūcupatiue deus. Xps autē deus est
super omnia: quia naturaliter deus. Quē
ergo paulus deū sup omnia: hūc ezechiel
ppheta deū sublimē nominat. Postq̃ ve-
ro dictum est:

**Audiebā sonum alarū quasi
sonū aquarū multarum.]**

Quia adhuc additur.

Quasi sonū sublimis dei.]

Etiam hoc intelligere possumus: qđ futu-
rū electis omnibus scimus. Alarum enim soni-
tus sicut dixim⁹: fuit in p̃dicatoribus san-
ctis. Aquarū sonitus in cōuersis et sequē-
tibus populis. Sed isdē ip̃e sonitus erit
quādoq; sonus sublimis dei. Quia mul-
tudo que nūc ad fidē per sanctos docto-
res trahit: quādoq; in celestē patriā con-
gregat: vt ibi omēs electi sine fine laudet
cū viderint sine fine quē laudent Et quia

tūc perfecte corpus redemptoris efficitur omnis multitudo sanctorum iuxta pauli vocem dicentis. Et ipsa creatura liberabit a seruitute corruptionis in libertatē glorie filiorum dei. Rom. 8. Que ita tūc inberent ut eis de corruptione que per resurrectionē vincitur: nihil in suo sancto amore cōtradicat: sed unita glorie sui redemptoris fiat. Recte dicit: Quasi sonus sublimis dei. Horādus est ordo describētis: quia prius sonus ex aliis animalium: qui postmodū quasi sonus aquarū multarū: ad exprēmū vero: quasi sonus sublimis dei dicit. Quod est prius p̄dicauerūt sancti: hoc postmodū crediderūt atq; tenuerūt cōuerſi ad fidē populi: qui ad extremū quoq; liberatori omnium reddent laudē in celestibus alis in celestia iā subleuati. Son⁹ itaq; animalium sit sonus aquarū: et sonus aquarū sit quasi sonus sublimis dei. Quia laudē omnipotentis dñi quā prius in mūdo paucitibus postmodū multi clamauerūt. Et quā nūc multi clamāt cū adhuc eis ī semet ipsis sua corruptio repugnat: hāc in celestia patria electi omnes suo iam capiti uniti resonabūt. Adhuc autē sanctorum animalium opera virtutesq; describunt: cū sybdiē.

Cum ambularent quasi sonus erat multitudinis ut sonus castrorum.]

Si per sonitū sublimis dei: laus nostri creatoris in celesti patria designat: mirādū non est qd̄ rursus ad sanctorum opera in hac adhuc vita viuentium p̄pheticus sermo refundit. Quia sanctus sp̄s in corde p̄phetarū quod simul ostendit intus: nō simul eijcit per linguā foras. Aqua quippe sciētie qua p̄phetantis anim⁹ replet: in contemplationē vehemēter exuberat. Sed quia angustū est spiritus omne os hominis: id est foramē carnis: ad explendā illā immensitatē que conspicit: proferendo lingua variat. Postq; ergo sonū alarū quasi sonū sublimis dei esse cōspexit in celestibus: rursus ad terras redit: et p̄nata anima quid hic agant loquit: ut illic summa

mereantur dicens:

Cum ambularent quasi sonus erat multitudinis ut sonus castrorum.]

Cum p̄dicatores sancti mūdo p̄dicando et trahēdo circueunt: animalia ambulant. Et q; hi etiā q; colligūt statim ut crediderint in laudē nostri creatoris exsurgūt: sit son⁹ quasi sonus multitudinis. Et q; in p̄dicatione eadem bellū p̄tra aereas potestates sumūt. Recte subiungit. Et sonitus castrorum. Cum sanctis p̄dicatoribus fideles populi cōiungunt: p̄tra malignos spiritus in p̄cinctu fidei multitudinis castrorū fiunt. Et dū quotidie fideles quicq; celestibus desideriis replent: terrena despicūt: dura sibi p̄ amore superne patrie p̄ponūt: cōtra potestates aereas castra fiūt quia armati fide et bonis operibus muniti gradiunt. Quasi est quibuscūq; castris spiritualis exercitus per paulū dicit: Induite vos armatura dei: ut possitis stare aduersus insidias dyaboli: quia nō est nobis colluctatio aduersus carnē et sanguinē: sed aduersus principes et potestates: aduersus mūdi rectores tenebrarū: cōtra spiritualia nequicie in celestibus. Ephe. 6. Sanctorum ergo multitudinis castra sunt: que bellū cōtra potestates aerias susceperūt. Unde sacra et vniuersalis ecclesia ita sub specie dilecte describit ut dicat. Pulchra es amica mea suavis et decora sicut hierusalem: terribilis ut castrorum acies ordinata. Cant. 6. Quia est hierusalem pacis visio interpretat: cuius noīe patria celestis exprimit: sancta ecclesia suavis et decora ut hierusalem dicit: quia eius vita et desiderium visioni iam pacis intime cōparat: ut in eo qd̄ auctore suū diligit qd̄ eius specie vide re cōcupiscit. De quo scriptū est. In quē desiderāt angeli p̄spicere. 1. Petri. 1. p̄ ipsa iam amoris sui desideria angelis similibus dicat. Que quantū deo amabilis efficit: tanto agit ut malignis spiritibus terribilis fiat. Qualiter autē sit terribilis sub iūcta cōparatione ostendit: id est ut castra

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

rū acies ordinata. Cant. 6. Quid est qđ sancta ecclesia hostibus suis vt castrorū acies sit timenda. Non enim a magno intellectu vacat ista cōparatio: et ideo est subtiliter intue d. Scimus et cōstat: quia castrorū acies sūc hostibus terribilis ostēdit: quādo ita fuerit cōstipata atq; densata: vt in nullo loco interrupta videatur. Nam si ita disponit: vt locus vacuus per quē hostis possit ingredi dimittat: profecto iam suis hostibus terribilis nō est. Et nos ergo cū contra malignos spiritus spiritualis certaminis acie ponimus: summo pere necesse est: vt per charitatē semp vni ti atq; cōstituti: et nunq̄ interrupti per discordiā inueniamur. Q: si quilibet bona in nobis opera fuerint: si charitas desit: per malū discordie locus aperit in acie: vnde ad feriēdos nos valeat hostis intrare. Antiquus vero inimicus castitatē in nobis si sine charitate fuerit: nō timet: qz ipse nec carne premitur: vt in eius luxuria dissoluat. Abstinētiā nō timet: quia ipse cibo non vit: qui necessitate corporis nō vigeat. Distributionē terrenarū rerum nō timet: si eidē operi charitas desit: quia diuitiarū subsidij nec ipse eget. Valde autem in nobis charitatē veram: id est amorem humilē quē nobis vicissim impendimus timet: et nimis cōcordie nostre inuldet: quia hāc nos tenemus in terra: quaz ipse tenere nolēs amisit in celo. Bene est dicit: Terribilis vt castrorū acies ordinata: quia electorū multitudinē eo maligni spiritus pertimescūt: quo eos per charitatis cōcordiā unitos contra se et cōglobatos aplectit. Quanta autē sit cōcordie virtus ostendit: cum sine illa virtutes relique virtutes nō esse demonstrant. Magna est virtus abstinētie: sed si quis ita ab alimētis abstineat: vt ceteros in cibo dijudicet: et alimēta eadem que deus creauit ad percipiendū cum gratiarū actione fidelibus etiam dampnet alis conet. Romani. 8. quid hūc virtus abstinētie facta est: nisi laqueus culpe? Ande per

psalmistā quoq; nullam esse abstinētiā sine cōcordia designans ait: Laudate eū in tympano et choro. ps. 150. In tympano enim corium siccat resonat. In choro autem voces cōcorditer cantant. Quid ergo per tympanum: nisi abstinētia? Et quid per chorū: nisi charitatis cōcordia designat? Qui itaq; sic abstinētiā tenet: vt cōcordiā deserat: laudat quidem in tympano: sed non laudat in choro. Et sunt nonnulli qui dum plusq; necesse est student: a proximorū pace resiliunt: dum eos velut ebetes stultosq; contempnūt. Ande per se veritas admonet dicēs: Habete in vobis sal: et pacē habete inter vos. Marci. 9. Et quisquis habere sal sapientie studet: curet necesse est quatenus a pace cōcordie nunquā recedat. Quod vero de his duabus virtutibus diximus: hoc de ceteris omnibus sentiendum est. Ande terribiliter paulus admonet dicēs: Pacem sequimini alis sectamini cum omnibus et sanctimoniā: sine qua nemo videbit deum. Hebreo. 12. Quia autem nil sine cōcordia deo placeat: ipa per se veritas demonstrat dicens: Si offers munus tuum ad altare: et ibi recordat⁹ fueris: quia frater tuus deliquit a⁹ habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuū ante altare: et vade prius recōciliari fratri tuo et tunc veniens offeres munus tuū. Mathei. 5. Ecce a discordantibus accipere non vult sacrificiū: holocaustum suscipere recusat. Hinc ergo perpendite quantū sit malum discordie: ppter quod et illud abiicitur: per quod culpa laxatur. Quia vero electi semper in charitate coniuncti sunt: et hec eadem eorum charitas forum laudis reddit auctori: malignis vero spiritibus: id est antiquis suis hostibus penam incurrit timoris. Recte nunc de penatis animalibus dicitur.

Cum ambularent quasi sonus erat multitudinis: vt son⁹ castrorum.]

Libet au
der oculis
et hec ead
videtur. Q
lancur ex
gunt: aut
demorant
tis seculi
bus sancti
dicantū:
animabus
borant. Et
hoc munus
gnorum s
se prepar
garorum:
rent: a de
nis debet
de bonis
obliuiscā
delinquē
redimunt
ordines:
finem mu
tra potest
bulant. Et
nitus: qu
tis dei et
rum sonu
adhuc

Luce
tur pe

Stant
dei sunt:
rant. Se
dum alit
virtutes
tur cum

Ma
mame
put eo
bant a
Sim
dupli

Liber autem ab exortu sancte ecclesie si dei oculos usque ad finem mundi tendere: et hec eadem castra quomodo ambulent: videre. Castra enim multitudinis appellantur exercitus cum in procinctum pergunt: aut in certo quolibet loco in itinere demorantur. Castris ergo via est presentis seculi omnibus concorditer viventibus sanctis. Alia autem sunt castra predictantium: qui huc illicque pro colligendis animabus in sancti operis procinctu laborant. Alia castra continentium: atque ab hoc mundo recedentium: qui contra malignorum spirituum bella quotidie in corde se preparant. Alia castra bonorum consurgatorum: qui viventes in amore omnipotentis dei concorditer: sic vicissim sibi carnis debitum solvunt: ut tamen quid deo de bonis operibus debeant: nullatenus obliviscantur. Sed et si qua (ut homines delinquit) hec incessanter pijs actibus redimunt. Quia ergo distincti fidelium ordines: ab exortu sancte ecclesie usque ad finem mundi concorditer viventes: contra potestates aeris dimicant: castra ambulant. Et fit quasi quidam castrorum sonitus: quia in eis ad laudem omnipotentis dei et virtutis gladii: et arma miraculorum sonant. De sanctis vero animalibus adhuc subditur.

Cumque starent dimittebantur penne eorum.]

Stant sancta animalia quando ad que dei sunt: intenta contemplatione considerant. Sed eorum penne deponuntur: quia dum alta dei iudicia aspiciunt: sue in eis virtutes vilescunt. Quod aperte exponitur cum statim subdit.

Item cum fieret vox super firmamentum quod erat super caput eorum stabant et submittebant alas suas.]

Firmamentum superius subintellectu duplici iudicavimus exponendum. Hoc

sunt enim sicut dictum est: firmamenti nomine celestes virtutes intelligi. Et potest firmamenti nomine incarnatus vniuersus per hoc quod in eius natura nostra ad eternitatem firmata est designari. Propter us ergo quid sentiamus de angelis: et post modum de domino angelorum loquamur. Ecce enim dicitur: Cum fieret vox super firmamentum: stabant et submittebant alas suas. Quo in loco hoc primus sciendum est: quia non submitti alis submittere ab inferiori ad superiora tendere: sed a superioribus ad inferiora alas deponere: debet intelligi: propter hoc quod premissus est. Cum starent demittebantur penne eorum. Querendum itaque nobis est: que sit vox que super firmamentum fit alis sit. Sed eandem vocem melius intelligimus: si ab imis ad superiora gradientes: quasi quibusdam passibus ascendamus. Sicut auditus corporis excitatus voce: ita sensus mentis excitatur intellectu qui de interioribus agitur. Vox ergo est in mente quasi quidam sonus intelligentie. Sed sciendum est: quia nostris sensibus aliquando vox carnis loquitur: aliquando vox anime: aliquando vox firmamenti: aliquando vox que super firmamentum est. Poneamus ergo ante oculos quod quispiam sit lesus a proximo: qui ex humana ratione cogitat: ut vicem lesioni reddat: malum pro malo retribuatur. Hinc vox carnis loquitur in mente: quia cum divina mandata precipiant: bene nos facere his qui nos oderunt: quisquis male facere se odientibus cogitat: in eius animo carnis vox sonat. Multa terrena quotidie agimus: post hec ad orationem redimus: accenditur ad compunctionem animus: sed earum rerum quas egimus ymagines versantur in mente: et intentionem compunctionis prepediunt in oratione. Et quod volentes foris agimus alio egimus hoc interiorius patimur inulti. Et quedam cogitationum fantasmata mentem per imagines corporeas dispergant: ne stricte tota in oratione se colligat. Hec quoque vox carnis est.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Et vero et ista subiugimus: atque ab oculis mentis cunctas corporeas imagines effugamus ipsam in nobismetipsis naturam anime querentes: qualis sit que carnem viuificare potest: sed semetipsam stringere in bonis cogitationibus sicut desiderat non potest: inuenimus quendam intellectualē spiritum: per creatoris potentiam uiuentē: corpus quod sustinet uiuificantē: sed tamen obliuioni subditus: mutabilitati subiectus: quē sepe timor afficit: leticia extollit. Ipse itaque intellectus ante uox eius est: quia sonat quod est. que tamen adhuc uox sub firmamento est. Sed transcendētis animalis animam uocē de firmamento querimus: cū illa sanctorum angelorum in numerā multitudo in oculis potētis dñi cōspectu qualis sit inuestigamus: que sit in eis sine fine festiuitas visionis dei: que leticia sine defectu quā amoris ardor non crucians: sed delectans: quātū in eis sit desiderium visionis dei cū facie tate: et quāta facietas cū deserto: in quibus nec desiderium penā generat: nec facietas fastidium parit: quomodo inherendo beatitudinī sint beati: quomodo contemplādo semper eternitatē sint eterni: quomodo coniuncti uero lumini facti sint lux: quomodo aspicientes semper incommutabilē: mutari sunt in incommutabilitatē. Sed cū ista de angelis cogitamus: adhuc uox de firmamento est: non super firmamentū. Transseat ergo animus et ab ipsis transcendat omne quod creatū est: in solo creatoris sui lumine fidei oculos figat: quod unus uiuificet omnia que alius qui creauit deus: quod ubique est: et ubique totus est: quod in circūscriptis et incomprensibilis sentiri potest: et uideri non potest: quod nusquam deest: et tamen ab iniquorum cogitationibus longe est: quod nec ibi deest: ubi longe est: quia ubi non est per gratiam: adest per uindictā: quod omnia tangit: nec tamē omnia equaliter tangit. Quodā enim tangit ut sint: nec tamē ut uiuant et sentiāt: sicut sunt cuncta insensibilia. Quodā tangit ut sint et uiuant et sentiāt: nec tamen ut discernāt: sicut sunt beata animalia. Quodā tangit: ut sint: uiuant: et sentiāt: et discernāt: si-

cut est humana et angelica natura. Et cū ipse nunquam sibi metipsum sit dissimilis: dissimiliter tamen tangit dissimilia. Ad ubique presens est: et inueniri uix potest: quod stantē sequimur et apprehendere non ualemus. Ponamus ergo ante oculos mentis: que illa natura sit que tenet omnia: implet omnia: circūplectitur omnia: superexcedit omnia: sustinet omnia. Nec alia ex parte sustinet: atque alia superexcedit: neque alia ex parte implet: atque alia circūplectitur: sed circūplectēdo implet: implendo circūplectitur: sustinēdo superexcedit: superexcedēdo sustinet. Nullius nature potentiam cū strictus in ea cogitar animus: uox super firmamentū fit. Quia eius intellectū cōspicit alius cōcipit qui et angelorum sensum sua incomprehensibilitate transcendit. Cum ergo uox super firmamentū fit: stant animalia et submittere alas suas: quia sanctorum mētes cū creatoris sui potentiam intenta cōtemplatiōe considerāt: uilescunt eorum antio virtutes quas habēt. Et tāto sunt apud se humiles: quāto eis illud altū est: quod super angelos sonat. Fortasse enim doctores sunt: sed cū ceperint tacita mēte cogitare que sit ineffabilis dei sapiētia: que mentes hominum sine strepitu uerborum docet: et quomodo hec eadē sapiētia frauditorum mētes non doceat uox docentium vacue laborat: sua eis propria doctrina uilescit: quia neque qui plantat est aliquid: neque qui rigat: sed qui incrementū dat deus. Fortasse prophetę sunt: sed cū tacita mēte cōsiderant: quia prophete sue oculo simul omnia diuinitatis mysteria penetrare non possunt. Quoniam sicut ait apostolus. Ex parte cognoscimus: et ex parte prophetamur. 1. Corinthios. 13. In illa immensitate secretorum uident: quia parū est omne quod uident: atque ex ipsa altitudine luminis cōsiderant: quod minus sit illud quod intēto oculo quasi per rimas uiderūt. Deponāt ergo alas suas cū uox super firmamentū fit: id est humillent in eo quod apprehendūt: cum supna conspiciūt: que ab eis cōprehendi non possunt. Sepe etiā sanctorum cogitationibus ipsa que habēt bona blā-

alunt: ut et
element: se
cia recurrū
ad infernū
eja correc
tur. Ande
pheta terr
ceris: Hen
bilis in cō
67. Quis
quātus sup
quādo alte
uicia: alte
dit finē. E
Sunt iusti
manu dei:
rezan odic
nia in futu
est uita qu
uissimū ei
14. Hec ei
cogitare: de
id est de ne
magno tim
potētis de
dicia perp
Eis ergo
tes quas
alas dep
pit: pulu
cenes: A
uis et cin
deposuit
prior: m
non habet
dñe non su
tius: ex q
dixit: B
te audio
agnosco
predican
cōtempl
tus est
polluti
ad sup
bloz p

dsunt: vt eoz mētes in aliqua sui fiducia eleuent: sed prorsus ad occulta dei iudicia recurrūt: quomodo alij ex virtutibus ad infernū per elationē corruūt: alij ex vicijs correcti: ad celū per humilitatē leuātur. Unde nos ad humilitatē reuocās propheta terribiliter alē terret: et admonet dicens: Venite et videte opera dñi: q̄ terribilis in cōsilijs super filios hominū. ps. 65. Quis em̄ digne considerare valeat: quātus super nos terror sit cōsilioꝝ dei: quādo alter ex virtutibus in fine tēdit ad vicia: alter ex vicijs in virtutibus cōcludit finē. Quia iuxta Salomōis vocem. Sunt iusti atq; sapientes et opera eoz in manu dei: nec tamen scit homo utrū amoret: an odio dignus sit. Eccl̄s. 9. sed omnia in futuro seruant incerta. Ibidē. Et est vita que videt hominibus recta: et nouissimū eius ducit ad mortē. Proverb. 14. Nec itaq; occulta iudicia et profunda cogitare: quid aliud est q̄ alas deponere id est de nulla iā virtute cōsiderare: sed sub magno timore trepidare: Siue em̄ omnipotētis dei naturā cōsideret: siue eius iudicia perpendat: trepidant: pertimescūt. Eis ergo quasi alas deponere: est virtutes quas habet humiliare. Sic abraham alas deposuit: qui quādo loqui cū deo cepit: puluerē et cinerē se esse cognouit dicens: Loquar ad dominū meū cū sim puluis et cinis. Gen̄s. 18. Sic moyses alas deposuit: qui eruditus om̄i scientia egyptioꝝ: mox vt verba dñi audiuit: verba se nō habere deprehēdit dicens: Obsecro dñe nō sum eloquēs ab heri et nudius tertius: ex quo locutus es ad seruū tuū impetioꝝ et tardioris lingue sum. Exod. 4. Ac si aperte diceret: Postq̄ a te verba vi te audio: cōfusus me in verbis prioribus agnosco. Sic esayas cui⁹ vita dom̄i ad predicandū placuerat: cū eundē dominū cōtemplatus carbone de altari in ore tactus est: ait: Ego mihi quia tacui: quia vir pollutus labijs ego sum. Esaie. 6. Ecce ad superiora subleuatus: sibi metip̄i de labioꝝ pollutiōe displicuit: nisi em̄ celestis

mūdicie alta cōspiceret: sese indicabilem nō inuenisset. Sic loquēte domino hiere mias clamat: A a dñe deus: ecce nescio loqui: quia puer ego sum. Hierem. 1. Iuxta ea enim verba que audiebat: verba se nō habere cognouerat. Sic daniel sublimem visionē videns: per plurimos dies elanguit et egrotauit. Daniel. 8. Quia et hi qui in virtutibus fortes sunt: cū altiora dei cōspiciūt: in sua sibi met̄ estimatio ne infirmi atq; imbecilles fiūt. Sic beatus Job de quo domin⁹ amicis illius dixit: Non estis locuti corā me rectū: sicut seruus meus Job. Job. 42. Cum verba dei colloquētis audiret: respondit dicens: In sapienter locutus sum: et que ultra modū excederēt scientiā meam. Ibidē. Et paulo post. Idcirco ip̄e me reprehendo: et ago penitentia in fauilla et cinere. Ibidem. Qui em̄ quantū ad homines sapiēter locutus fuerat: loquēte sibi deū audiens: insipienter se locutum fuisse reprehēdit. Quia in cōtemplatiōe vere sapiētie: sua ei sapientia vlluit. Ad vocē ergo desuper venientē aualia alas deponūt: quia virtutē dei siue in natura sua cōtemplari resquiritur: siue in occultis indicijs inuestigare cogitemus: pro eo qd̄ eius alta nobis impenetrabilia sunt: nostra nobis siqua inesse bona credebant vilescent. Et qui in quātilacūq; scientia volare credebamus inuisibile super nos naturā: et impenetrabilia eius iudicia perpēdentes: submissis alis humiliter stamus. Sequit̄.

D Et super firmamentū quod erat imminēs capiti eoz: quā si aspectus lapidis saphyri: similitudo throni. Et super similitudinē throni: similitudo quasi aspectus hominis desuper.]

Quid per thronū: nisi ille virtutes angelice designant: que ip̄os quoq; angelos dignitate loci superioris excedūt. Itā cum angeli nūcij dicant: et sepe angeli ad annūcianda quedā hominibus veniant:

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

throni missi ad ministeriū nunciū nusquā legunt: quia eis longe sublimius creator omnium presidet. Unde paulus apostolus ordines celestium agminū quos ad tertium celū raptus viderat describens ait: Siue throni: siue dominationes: siue principatus: siue potestates: omnia per ipsum et in ipso creata sunt. Colos. 1. Thronus igitur ante eos angelorum ordines dicitur: quibus illos prelatos esse cognouit. Bene autem thronus lapidi saphyro comparatur: quoniam lapis saphyrus aeris habet colorem. Virtutes ergo celestium lapidi saphyro designantur: quia hi spiritus quibus deus omnipotens altius presidet: superioris loci in celestibus dignitatem tenent. Super thronum vero similitudo hominis: quia et super illas virtutes que et ipsos angelos antecedunt: nostri est gloria redemptoris. Notandum ergo qui ordo seruatur. Super animalia est firmamentum: super firmamentum thronus: super thronum homo esse describitur. Quia et super sanctos homines ad huc in hac corruptione corporis viuentes angeli: et super angelos superiores et deo proxime angelice potestates. Super potestates vero deo proximas eleuatus est mediator dei et hominum: homo ipse iesus. 1. Timoth. 4. Si vero ut prediximus firmamenti nomine mediator dei et hominum pro assumpta humanitate debet intelligi quia sub vnus nominis appellatioe solent per prophetie spiritum multa signari. Vox super firmamentum facta est: que super baptisatum dominum de celo sonuit: dicens: Tu es filius meus dilectus: in te complacui. Luc. 4. Vel sicut per euangelistam alium dicitur: Hic est filius meus dilectus: in quo mihi complacui. Math. 3. et 17. Queramus igitur: quomodo hanc vocem animalia audiunt: et alas deponunt? Abacuc propheta requisitus dicit: Domine audiui audire tuum et timui: considerauit opera tua et expaui. Abac. 3. Quid est autem quod pater de filio loquitur dicens: in quo mihi complacui. Omnis enim qui penitendo corripitur aliqua que fecit: corpore quo penitet

se sibi displicuisse indicat: quia emendat quod fecit. Et quia omnipotens pater sicut intelligi ab hominibus poterat: humano modo locutus est de peccatoribus: dicens: Venit me fecisse hominem super terram. Gen. 6. quasi sibi metipsum displicuit in peccatoribus quos creauit. In solo autem sibi vnigenito domino nostro ihesu christo complacuit: quia hunc inter homines hominem creasse eum non penituit: in quo peccatum nullo modo inuenit. Sicut de illo per psalmistam dicitur: Iurauit dominus et non penitebit eum: tu es sacerdos in eternum: secundum ordinem melchisedech. Ps. 110. 9. In solo ergo sibi redemptore nostro complacet pater. Mar. 1. quia in solo non inuenit culpam: in qua se reprehendit quasi per penitentiam. Sancta itaque animalia vocem super firmamentum audiant et pertimescant. Quia si solus sine peccato est in eius innocentia inspicitur: in quibus ipsa quotidie delinquant: que necesse est ut incessanter desistant. Considerant quoque quia et ipse auctor vite: sine passionis dolore ex hac vita non exiit: et ergo hec vox super firmamentum facta est: quia omnipotentis patris sententia etiam de morte ac resurrectione vnigeniti processit. Sed cum vox super firmamentum sit: stant animalia et submittere alas suas: quia sancti quique cum ipsum quoque vnigenitum flagellatum in hoc mundo conspiciunt: deponunt si quid de suis meritis presumunt. Nam si ipse hinc sine flagello non exiit: qui venit sine peccato: quomodo flagellis digni non erunt: qui huc cum peccato venerunt? Ipse ergo firmamentum quod est super caput animalium: id est quod transcendit metes sanctorum: habet super se vocem: quia redemptor noster eam quam cum patre disposuit ex diuinitate sententiam: pertulit in carne quam audientes iusti terreni et omnes de suis viribus presumptionem deponunt. Quibuslibet enim virtutibus polleat: quid digna vita peccatorum: si et eius vita pro nobis flagello subiacuit: que subdita nulli peccato fuit? Sed ecce grauis questio nobis oritur cum dicitur: Quia super firmamentum quod erat imminens capiti eorum: quasi aspe-

quo lapide
Si enim per
saphyrum et
potestates
per firmam
mentum esse
dicitur. Et sup
do quasi as
fita ut dicit
minus: et r
qua ratio de
m: et ipse su
questionis
mur: qui a
sa sunt ape
patris per
angelos su
amisi eum p
Resurgens
nibus ang
de illo rur
si sub ped
ait: Data
et in terra.
sub throno
per human
sub angelis
altatus: q
altaretur g
fuit: sed
nitate m
cunt: et al
cauit: et h
bus archa
qz thronu
mo super
humant
qua de se
ascendens
vero facti
facti sub
Eala. 3.
angelis a
qua dign
verba ca
testate su
pe ante

etus lapidis saphyri similitudo throni.] Si enim per firmamentū dñs: et per lapidē saphyrū et similitudinē throni summe ille potestates angelice figurant: quomōdō super firmamentū: id est super dño als dominū esse credēde sunt. Cum et mox subdit. Et super similitudinē throni similitudo quasi aspectus hominis desuper. Nam si ita ut dictū est firmamentū exprimit dominus: et rursus homo accipit dominus qua ratio potest intelligi: et ipse super thronū: et ipse sub throno. Sed astrictos huius questionis nodos ipse soluit de quo loquitur: qui afflatu spiritus sancti ea que clausa sunt aperit. Incarnatus enim unigenitus patris per hoc quod homo factus est: infra angelos fuit: sicut de eo scriptū est. Misisti eum paulominus ab angelis. ps. 8. Resurgens autem et ascendens in celos omnibus angelicis potestatibus presideret: sicut de illo rursus scriptū est. Omnia subieci tibi sub pedibus eius. Ibidē. Et sicut ipse ait: Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Mat. 28. Firmamentū ergo sub throno: et homo super thronū est. Quia per humane assumptionē nature: et ipse est sub angelis natus: et ipse super angelos exaltatus: qui et prius per resurrectionis exaltaret gloriā: diuinitate super angelos fuit: sed tamē angelis ut dictū est humilitate minoratus: ex qua et morti subiacuit: et als at postquam mortē resurgēdo calcavit: et humanitatem suam etiā maiestatis bus archangelorum superposuit. Prius itaque thronus super firmamentū: et post homo super thronū visus esse describit. Quia humani generis redemptor humanitatem quā descendendo sub angelis assumpsit: ascendendo super angelos exaltauit. Si vero factū eum sub angelis dicimus sicut factū sub lege predicāte apostolo audim? Gala. 3. Assumptā ergo humanitatem sub angelis accipimus pro ea minoratiōe: in qua dignatus est apparere. Nam mox ut verbū caro factū est: mox deus homo potestate super angelos fuit. De tpo quippe ante passionē scriptū est. Ecce angeli

acceperunt et ministrabant ei. Mat. 4. Sed tamē ut infirmitas eius humanitatis monstraret. Rursus de eo scriptū est. Apparuit illi angelus de celo confortans eum. Luc. 22. In documēto als indumēto ergo virtusque nature: huius et angeli ministrare hūc et angelus confortare describit. Anus quippe in utraque natura: quoniam qui de ante secula extitit: hō factus est in fine seculorum. Cui tū ante passionē suā et angeli ministrant: et hūc angelus confortat. Post passionē vero atque resurrectionē ei: hūc angelus ministrare possunt: sed iam hūc confortare nō possunt: quia ut predictū est: et si prius firmamentū sub throno apparuit: iam tū homo super thronū est. In cuius persona ut propheta sanctus adiunctionē utriusque nature se vidisse ostēderet: prius adiunxit.

Et vidi quasi speciem electri.]

Quid est quod aspectus hominis videtur in throno quasi species electri: nisi quod in electro sic longe superius diximus aurum argentumque misceatur: ut res una ex metallis duobus fiat. In qua et per argentum auri claritas temporis: et per auri claritatem species clarescit argenti. In redeptore autem nostro naturā diuinitatis et humanitatis inconfuse vnita sibi inter atque pluncta est: ut et per humanitatem diuinitatis eius claritas nostris potuisset oculis temporis et per diuinitatem humanā in eo natura claresceret: atque ex altata fulgore ultra hoc quod creata fuerat haberet. Ipse vero aspectus hominis super thronū et species electri quā vidit qualis ei apparuerit: adhuc subscribēdo subiungit.

Velut aspectus ignis intrinsecus eius per circuitum a lumbis eius et desuper. Et a lumbis eius visus deorsum: vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu.]

Quid est quod mediator dei et hominum homo Christus Iesus a lumbis et desuper aspectum ignis intrinsecus per circuitum habere describit et a lumbis et deorsum speciem ignis splendentis in circuitu. Inuestigandum namque est: quare a lumbis et desuper ignem intrinsecus:

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

nec tamen splendentē ignem habere narrat: a lumbis vero et deorsum habere ignis specie dicitur: non tamen hunc habere intrinsecus memorat: quia et splendentē et in circuitu hunc habere describit. Quid enim lumborum nomine: nisi propago mortalitatis exprimitur: propterea etiam et leui dicitur: Quia adhuc in lumbis patris erat cum melchisedech occurreret abrahe. De lumbis vero abrahe virgo Maria exiit in cuius utero unigenitus patris per sanctum spiritum incarnari dignatus est: ex qua incarnatione uniuerso innotuit mundo deus. Sicut et per psalmistam dicitur: Accingere gladio tuo circa femur potentissime. ps. 44. Gladium etenim circa femur potētissimus sumpsit: quia sermo predicationis illius ex incarnatione conualuit. Quid vero iste ignis designat: nisi ardorem sancti spiritus: qui corda que repleuerit incendit. De quo ipsa veritas dicit: Ignem veni mittere in terram. Luce. 12. Quid est ergo quod in hoc aspectu hominis: qui prophete apparuit: a lumbis superius intrinsecus per circuitum ignis ardet. A lumbis vero inferius non ignis intrinsecus: sed in circuitu resplendet: nisi quod ante incarnationem unigeniti redemptoris nostri sola intra se iudea ardore amoris eius habuit: post incarnationem vero illius in circuitu eius ignis resplenduit. Quia in uniuerso mundo gentibus claritate sancti spiritus effudit. Prius ergo intrinsecus ignis erat sed splendor non erat. Quia sanctus spiritus in multis quidem partibus iudeam replebat: sed ad noticiam gentium: nec dum eius lumen emicuerat. A lumbis vero eius et deorsum ignis in circuitu resplendet. Quia postquam de virgine carnem sumpsit: in humano genere longe lateque sancti spiritus dona dilatauit. Et notandum quod ignis iste a lumbis superius per circuitum esse describitur: non extrinsecus sed intrinsecus: quia amoris flamma sicut dictum est in electis atque spiritualibus viris ubique in suis finibus iudeam repleuit: nec tamen exiebat extrinsecus: quia sese in multitudinem gentium non

dilatabat. Que ardoris flamma visa est: postmodum in circuitu splendere: quia per mundi cardines in vniuersis gentibus omnipotentis dei cepit amor ex crescere. Erat ergo prius ignis intrinsecus cum iacob diceret: Salutare tuum expectabo domine Genes. 49. Quod enim salutare dicimus latine hoc verbo hebraico iherus dicitur. In quo verbo beati iacob mens ostenditur: quomodo iherus desiderio ardebat quem se moriens expectare perhibebat. Ardebat ignis cum Moyses diceret: Si inueni gratiam in conspectu tuo: ostende mihi temetipsum ut videam te. Exodus. 33. Ardebat ignis in mente cum dauid diceret: Sitiuit anima mea ad deum viuum: quando veniam et apparebo ante faciem dei mei. ps. 42. Qui incarnationem verbi desiderans ait: Ostende nobis domine misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis. ps. 84. Ardebat ignis cum symeon de corruptione vite presentis exire desiderans audiuit. Non prius se visurum mortem: nisi videret christum domini. Luc. 2. Sed ecce iam ignis iste quasi sub lumbis exterius resplendet: quia vniuersa gentilitas incarnati dei est amore succensa. Quod tamen intelligi et aliter potest. Quia redemptor noster deus dominus iesus christus per humanitatem suam hominibus innotuit: qui per diuinitatem notus angelis et ante incarnationem fuit. Nobis ergo a lumbis inferius resplendet in circuitu: cuius ignis intrinsecus a lumbis superius ardet in celo. Quia illi angelus illic celestes spiritus cum in diuinitate sua conspiciunt: et amoris eius ignibus accendunt. Hos vero qui hunc ex assumpta humanitate diligimus: adhuc in hac corruptibilibus vita positi: splendorē ignis illius foris habemus. Unus itaque super thronum est: qui et super lumbos ignem intrinsecus habet in angelis: et sub lumbis ignem in circuitu habet in hominibus. Quia in omne quod ab angelis amat: et per omne quod ab hominibus desiderat vnus est: qui in cordibus ardet amantissimū. Hinc est enim quod magne ille potestates angelice seraphim:

id est incen
de ipso om
noster ign
Ignis enim
incendit
raphin in
ei prime
igne succ
ardet in
lesacta re
tū: que in
in amorē
re metu
flagrat. L
angeli in
mines in
per lumb
bis infer
tu emittit
per diuin
ei ardore
vocauit.

Uel
rit in n

Arcti or
mines in
luuio no
in nubi
ter me
bibus
bibus: r
Sen. 9.
aque et i
est cerul
usque iud
delicet fa
vltimus
cui igne
delet. Q
a lumbis
aspectus
nie prop
nem sic
signat:
ut ignis
aus app

id est incendium nominant. Heb. 12. Hinc de ipso omnium creatore scriptum est. Deus noster ignis consumens est. Dextero. 4. Ignis enim dicitur: quia flammis amoris sui incendit mentes quas replet. Et ideo se raphin incendium dicunt: quia potestates ei prime in celis inestimabili amoris eius igne succensi sunt. Ex hoc igne succensa: ardet in terra corda iustorum. Hoc igne calesfacta redeunt ad penitentiam corda peccatorum: que inflammata vehementer timorem in amore vertunt. Nam qui prius tabescebat metu ceperunt: postmodum igne amoris flagrant. Et quia eius membra sunt electi angeli in celo: eius membra sunt conversi homines in terra. Unus homo est qui et super lumbos ardet intrinsecus: et sub lumbis inferius ignis sui splendor in circuitu emittit: quia et angelos ad amoris sui per divinitatem tenuit: et homines ad sancti ardoris sui desiderium ex humanitate reuocavit. Sequitur.

Velut aspectus arcus cum fuerit in nube in die pluvie.]

Arcus omnipotens deus inter se atque homines in signo posuit: ut ultra mundum diluvio non deleteret dicens: Arcus meus ponam in nubibus: et sit alius erit signum federis inter me et inter terram. Cumque obduro nubibus celum: apparebit arcus meus in nubibus: et recordabor federis mei vobiscum. Gen. 9. Unde etiam in arcu eodem colore aque et ignis simul ostendit: qui et ex parte est ceruleus: et ex parte rubicundus: ut viri usque iudicii testis sit: unus alius unus videlicet faciens: et alterius factus sed iam non ulterius faciens dicitur: quia mundus quidem iudicii igne cremabitur: sed aqua iam diluvii non delect. Quid est autem quod splendentem ignem a lumbis hominis throno presidentis sicut aspectus arcus cum fuerit in nube in die pluvie propheta conspexit. Quia enim per ignem sicut dictum est: ardor sancti spiritus designat: que similitudo est arcus: et spiritus ut ignis: qui apparuit quasi aspectus arcus apparuisse diceret. Sed si ipsi quam

prediximus visioni arcus intendimus: quomodo arcus significet spiritum videmus. In arcu quippe sicut prefatus sum aqua et ignis apparet: et post mediatoris adventum eo virtus sancti spiritus in humano genere claruit: quod electos dei et aqua baptismatis lauit: et igne divini amoris incensavit: quasi enim admixto colore aque simul et ignis: quidam arcus in nube ad propitiationem ponit cum veritas dicit: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest introire in regnum dei. Jobis. 3. Qui arcus in nube est in die pluvie: quia in dominica incarnatione in effusione predicationis ostendit: ut ad veniam corda credentium domino parente reuocent. Hunc enim redemptoris carnem non inconuenienter accipimus de qua per psalmistam dicit: Qui ponit nubem ascensum suum. ps. 103. Hunc quippe ascensum suum posuit: quia is qui divinitate ubique est: carne ad celestia ascendit. Expleta vero omni mystica visione subiungit.

Hic erit aspectus splendoris per gyrum: et hec visio similitudinis glorie domini.]

Quid enim in universo mundo sancti spiritus gratia agat aspiciamus ait: Hic erit aspectus splendoris per gyrum. Que vero intrinsecus eiusdem sancti spiritus gloria maneat considerare volens: sed sicut erat non valens subiungit. Et hec visio similitudinis glorie domini. Non enim ait: visio glorie: sed similitudinis glorie. Ut videlicet ostendat: quod quolibet se intentione mens humana tetenderit: etiam si tam fantasias imaginum corporalium a cogitatione compescat: si tam omnes circumscriptiones spiritus ab oculis cordis amoveat: adhuc tamen in carne mortali posita videre gloriam dei non valet sicut est. Sed quicquid de illa est quod in mente respiciet: similitudo et non ipsa est. Unde et ille predicator qui raptus usque ad tertium celum fuerat dicebat: Videmus nunc per speculum et in enigmate. 1. Corint. 13. Quia in re non despicenda nobis quæstio oritur: quomodo iohannes euangelista cum

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

erga miracula redemptoris nostri iudeo-
rum perfidia: etiā ex verbis propheti-
cis descripsit: adiungit dicens: hęc dixit
esaias quādo vidit gloriā eius: et locutus
est de eo. Et si ezechiel vidit quid est quod
iste similitudinē glorie: et ille eius gloriā
vidisse describit. Sed cū iohannes euan-
gelista prius miracula redemptoris nostri
narravit: atque infidelitatē iudeorum postmo-
dum subdidit: hęc eiusdem redemptoris
nostri gloriā que in mūdo apparuit e saia
vidisse manifestat. Omne enim quod in ter-
ra mirū diuinitus agit: gloria omnipoten-
tis dei est: et eius gloria in omnibus factis
videt. Esaias ergo eius gloriā in terra vi-
dit: ezechiel vero eius gloriā in celo sicu-
ti est: videre non potuit. Quia aliter est
gloria eius in rebus factis: atque aliter in
semetipso. Hęc ergo eius gloria que in re-
bus est videri potest: illa vero que in ipso
est modo: nisi per similitudinē nō potest.
Sed et si eandem similitudinē glorie: vel
subleuatus portare. propheta potuerit: ag-
noscamus. Sequitur.

Et vidi et cecidi in faciē meā.
Quid ergo de hoc viro fieret: si ita ut est
eius gloriā vidisset: si ferre nō valens ce-
cidit. Quia in re cū magno merore pensa-
re et cōsiderare cū lachrymis debemus:
in quantā miserā et infirmitatē cecidim⁹
qui et ipsum bonū ferre non possumus: ad
quod videndū creati sumus. Est tamen et
aliud de propheta factor: quod cōsiderem⁹
in nobis. Propheta enim mox ut glorie do-
mini similitudinē vidit: in faciē suam ce-
cidit: cuius similitudinē glorie quia nos
per spiritū prophetie videre nō possumus:
hęc assidue cognoscere: et sollicite cōtem-
plari in sacro eloquio: in celestibus monitis:
in pceptis spiritualibus debemus. Qui cū
aliquid de deo aspiciamus: in faciē nostrā
cadim⁹: quia ex malis erubescim⁹: que nos
meminim⁹ perpetrasse. Ibi enim cadit ho-
mo ubi confundit. Unde et paulus quasi
quibuscūq; in facie lacrimis dicebat: Quē
ergo fructū habuistis tūc in illis in qui-
bus nūc erubescitis. Rom. 6. Ecce cele-

stis gratie dono largiēte obuoluti myste-
rijs libri initū in ezechiel prophetā discuf-
simus: et dicta mystica moraliter disserē-
tes: volantē propheta hystoriā a terra ex-
traximus. Et que prius paruulorum anime
mibi quā similitū volabat: sed nō eleuabat:
tam nūc ab eis legat et cognoscat: euolet
et leui t. Agamus ergo gratias redempto-
ri nro: qui spiritali sp alimēto nos reficit:
qui panis vtius descendit de celis: et dat
vitā mundo. Qui viuit et regnat cum pa-
tre in vnitāte spiritus sancti deus: per om-
nia secula seculorum Amen.

Explicit omelia. VIII.

Incipit Omelia. IX. que se-
cundū capitulū interpretat: ab
illa parte in principio capituli:
Et audiui vocē loquentis: usque
ad illam partē in principio ter-
tij capituli. Fili hominis quod
cūq; inueneris comede.]

Initū libri in ezechiel prophe-
tā: magnis obscuritatib⁹ clau-
sum: et quibus mysteriorū no-
dis: ligatū in omelijs octo: deo
dño nro iesu xpō largiēte discussim⁹. Hęc
nūc planiora sunt: et minus difficilia que
sequuntur. Charitati itaque vestre cū loqui-
mur: eidē omnipotēti deo gratias referē-
tes: quia post tot opaca siluarū: tandē le-
ti ad campos exiim⁹: in quibus liberis
gressibus locutiōis nostre in trepidū pe-
dem ponam⁹. Ecce enim postq; propheta
similitudinē glorie dñi cōtemplatus in fa-
ciem suā cecidit: adiungit.

**Et audiui vocē loquentis et
dixit ad me: Fili hominis sta su-
per pedes tuos: et loquar tecū.]**
Ubi adhuc subditur.

**Et ingressus est in me spiri-
tus postq; locutus est mihi: et sta-**

tuit me supra pedes meos.]

Ecce diuina vox iacētis prophete iussit ut surgeret: sed surgere oīno nō posset: nisi in hūc omnipotentis dei spiritus intrasset. Quia ex omnipotentis dei gratia ad bona opera conari quidē possumus: sed hec implere nō possumus: si ipse non adiuuat qui subet. Sic paulus cū discipulos admoneret dicens: Cum metu et tremore vestram salutē operamini. philip. 2. illico quis in eis hec ipsa bona opera operaret: adiūxit dicens: Deus est enim qui operatur in vobis: et velle et perficere pro bona voluntate. Hinc est enim quod ipsa veritas discipulis dicit: Sine me nihil potestis facere. iohis. 15. Sed in his considerandū est: quia si bona nostra sic omnipotentis dona sunt ut in eius aliquid nostrū non sit: cur nos quasi per meritis eternā retributio nem querim? Si autē ita nostra sunt: ut bona dei omnipotentis nō sint: cur ex eis omnipotenti deo gratias agim? Sed sciendū est: quia mala nostra solummodo nostra sunt. Bona autē nostra omnipotentis dei sunt et nostra. Quia ipse aspirādo nos preuenit ut velimus: qui adiuuando subsequitur: ne inaniter velimus. sed possumus implere que volumus. Preueniente ergo gratia et bona voluntate subsequente: hoc quod omnipotentis dei donū est: fit meritū nostrū. Quod bene paulus breui sententia explicat dicens: plus illis omnibus laboraui. i. corinth. 15. Qui ne videret sue virtutis tribuisse quod fecerat adiūxerit. Non autē ego sed gratia dei mecum. Quia enim celesti dono preuentus est: quasi alienū se a bono suo opere cognouit dicens: Non autē ego. Sed quia preueniens gratia liberū in eo arbitriū fecerat in bono: quo libero arbitrio eandē gratiā est subsecutus in opere adiūxit. Sed gratia dei mecum. Ac si diceret: In bono opere laboraui: nō ego: sed et ego et gratia. In eo enim quod solo dñi dono preuentus sum: nō ego. In eo autē quod donū voluntatis sum subsecutus ego. His igitur breuiter cōtra pelagium et celestinū dictis ad exponendū ordinem redeamus.

gium et celestinū dictis ad exponendū ordinem redeamus.

Fili hominis sta super pedes tuos et loquar tecum.]

Notandū nobis est ordo locutiōis et operis: quia prius similitudo glorie dñi apparet ut deiiciat: postmodū alloquitur ut eleuet: deinde superabundantis gratie spiritū mittit et leuat: ac supra pedes statuit. Nisi enim aliquid de eternitate in mēte videremus: nunquā in faciem nostrā penitendo caderemus. Sed iam iacētes vox domini consolatur: ut in opere surgamus: quod tamen nos facere nostra virtute nō possumus. Ipse ergo nos spiritus implet eleuat: et super pedes nostros statuit: ut qui proni in penitentia pro culpa iaculimus: recti postmodum in bono opere itemus. Sed stans propheta quid audieris adiungit dicens:

Et audiui loquentem ad me et dicentē: Fili hominis: mitto ego te ad filios israhel: ad gentes apostatrices: que recesserūt a me.]

Sic propheta describit sua: ut significet nostra. Nam quid est hoc quod ei iacenti dicitur: Sta super pedes tuos et loquar tecū? Qui enim iacētis loquebatur: cur non se: nisi stanti promitteret esse locuturum? Sed sciendū quia alia sunt que iacentes: alia que stantes audire debeamus. Jacenti enim dicit ut surgat: stanti autē precipit ut ad predicationē proficisci debeat. Adhuc enim nobis in infirmitatis confusione iacentibus preberi non debet auctoritas predicanōis. Sed cum iam in bono opere surgimus: cū iam recti stare ceperimus: dignum est ut ad lucrandos alios in predicatione mitti debeamus. Stans ergo propheta visionē spiritalem vidit et cecidit. Cadens vero iam mortis verbum suscepit ut surgeret. Surgens autem preceptum audiuit ut predicaret. Nam qui adhuc ex superbie vicia

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

lice stamus: cū iam de eternitatis timore aliquid sentire ceperimus: dignū est ut ad penitentiā cadamus. Et cum infirmitatē nostrā subtiliter cognoscētes humiliter iacemus: per diuini verbi cōsolationē surgere ad fortia opa iubemur. Et cū iam in bonoz operū soliditate persistimus: necesse est vnde nosmetipsos corripimus: inde iam predicātes et alios leuamus. Faciēti ergo non precipiē ut ad predicationē pergat: ne infirmus quisq; hoc quod verbo edificare potest: opere destruat. Unde recte quoq; per psalmistā dicit: *Eduxit me de lacu miserie et de luto fecit gressus meos: et immisit in os meū canticū nouū hymnū deo nostro.* ps. 39. Prius enī de luto prauitatis educit: ut eius pedes per fidē in petra solidentur. Sed quia rectā fidez recta subsequi debet operatio: gressus eius directi sunt: ut post directionem gressuū: idest post perfectionē boni opis: in ore acciperet etiā nouū canticū predicationis. Sic saulus dñi superbi damascū pergeret redemptoris voce prostratus iacuit. Actū. 9. Et qui predicator futurus erat: nō tñ mox ut predicaret qđ viderat audiuit. Sed iacēt dicit: Ingrederet in tinitatē: et dicitur tibi quid te oporteat facere. Faciens ergo hoc solū audire petuit: ut surgēs disceret quod audiret alīs audierat. Surgens vero hoc vidit: ut que cognouerat predicaret. Sed querendū nobis est: cur ezechiel et paulus in faciē cadunt: et de ascensore equi: idest de eo qui in huius mūdi gloriā eleuatus est dicit: ut cadat ascensor eius retro. *Genef. 49.* Rursūq; de persecutorib; dōmini scriptū est. *Abierūt retrosum et ceciderūt in terrā.* Jobis. 18. Quid est hoc quod electi in faciē: et reprobi retrosum cadunt? Nisi quod omnis qui post se cadit: ibi proculdubio cadit vbi non videt: qui vero ante se ceciderit: ibi cadit vbi videt. Iniqui ergo quia in inuisibilibus cadūt: post se cadere dicūt: quia ibi corruūt: vbi quid eos tūc sequat: modo videre nō possunt.

Iusti vero: quia in istis visibilib; se metipsos sponte deticiūt: ut in inuisibilibus erigant: quasi in faciē cadūt: quia timore compuncti videntes humiliantur. *Horandū vero quod dicit:*

Mitto ego te ad filios israhel ad gentes apostatrices que re cesserunt a me.]

Sicut enī duobus modis a deo recedit: ita duobus modis a deo apostate hoīes sūt. Nam unusquisq; a cōditore suo: aut fide recedit: aut opere. Sicut ergo qui si de recedit apostata est: ita qui ad peruersum opus qđ deseruerat redit: ab oportet: ti deo apostata absq; vlla dubietate deputabit: etiā si fidē tenere videat. Anū enī si ne altero pdesse nil valet: qz nec fides sine opib; nec opa adiuuāt sine fide: nisi fortasse p fide percipiēda sūt. Sicut cor nelius ante p bonis opib; meruit audiri qđ fidelis existeret. Act. 10. Quia ex re colligit: qz bona opera pro fide percipiēda faciebat. Nam cui ab angelo dicitur: *Oratōes tue et elemosyne tue ascenderūt: in memoriā in conspectu dei.* Ibidē. et mox pro eadē ascensione precipiē: ut ad symonem mittat: qui ei veniēs predicare debeat: constat: quia hoc petijt: vnde meruit exaudiri. Sequit̃.

Patres eoz preuaticati sunt pactum meū vsq; ad diē hanc et filij dura facie et idomabili corde sunt ad quos ego mitto te.]

Ecce est vna culpa superbie: quia preuaticati sunt pactū. Ecce altera obstinatōis culpa vsq; ad diē hanc. Ecce in iniquitate filioz culpa grauis impudētie: quia dura facie: quoniam mala que faciūt iam: nec erubescūt: et nunq; vel post culpas ad penitentiam redeūt: quia indomabili corde sunt. Cum vero tante prauitatis: tanteq; obstinationis sint hī: ad quos propheta mittit: quis iam nō videat: quod persona propheta tam peruersis hominibus

L
despici val
sone tribui
Et di
minus d
Acti ape
ceris: a n
ne cōtemp
buit verba
sit. Sequi
Si fo
forte qu
asperam
Dum cō
nia sciam
forte audi
pter scien
locutiōis
qua signi
sciat qđ
Et per sen
antipri
magna et
tur: si fieri
Cur hoc si
turū sit a
est. Quia
autē fieri
dicit ut l
enā electi
bitatio: re
ptatōis
stendū pe
ptabunt:
cū si fieri
corde tem
dant. Dic
pidabāt:
cadunt. Et
in electis
quos et b
in fide et b
quos b
Si
quiesce
per b

despici valeat: Sed ecce auctoritas personae tribuit: cum subdit.

Et dices ad eos: Hec dicit dominus deus.]

Ac si aperte diceret. Quia si ex te despiceris: a mea voce necesse est ut loquaris ne contempnas: ipse qui mittit vires tribuit verba mea proferes ostende qui misit. Sequitur.

Si forte vel ipsi audiant: et si forte quiescant: quia domus exasperans est.]

¶ Cum cōstat quod omnipotens deus omnia sciat: mirandū valde est cur dicat: Si forte audiat: et si forte quiescat. Quia propter sciendū nobis est: quia ista dubitatio locutiōis dei non ex ignorātia: sed ex alia qua significatiōe descendit. Nam quis nesciat quod qui fecit et videt omnia: omnia sciat? Et per semetipsum veritas in euāgelio de antixpi predicatozib⁹ dicit. Dabūt signa magna et p̄digia: ita ut in errozē inducātur: si fieri potest etiā electi. Math. 24. Cur hoc sub dubitatiōe dicat: cū quid futurū sit a dño p̄sciat. Anū vero e duob⁹ est. Quia si electi sunt: fieri nō potest. Si autē fieri potest: electi nō sunt. Et tamen dicit ut in errozē inducant: si fieri potest etiā electi. Ista ergo dñici sermonis dubitatio: ex electoz cordibus designatio tēptatiōis fuit: quia qui electi sunt ad persistendū per signa predicatorū antixpi temptabunt ad cadendū. Per hoc ergo quod dicit si fieri potest: hoc exprimit: quod electi in corde temptabunt. Mutat enim sed non cadunt. Dicit ergo si videri potest: quia trepidabūt: et tamen dicunt electi: quia non cadunt. Dubitatio itaq; sermonis a dño in electis exprimit dubitatiōē mentis: quos et electos nominat: quia cernit quod in fide et bono opere persistent. Unde hic quoq; dicitur.

Si forte audiant: et si forte quiescant.]

¶ Per hoc enim quod dicit: Si forte: quia

ex magna multitudine pauci audituri sūt demonstrat. Per dubitatiōē ergo sermō nū dei quid significat aliud: nisi paucitas auditorū? Morandū vero quod post mala parentū defunctorū dixerat: mittēs p̄phetā ad filios dicat: Si forte vel ipsi audiat: et si forte quiescant. Quid est dicere: vel ipsi: nisi quia eoz patres qui in culpa defuncti sunt: audire noluerūt. Pensemus rogo que virtus sit in hoc dñici sermonis defectu: ut dicat: Si forte vel ipsi audiat. Nobis hoc aperte dicit: qui afflicti: obfessi: alii oppressi: conclusi: omnia que in hoc mūdo habuimus bona perdidim⁹: vides dirutas: euerſa castra: depoplatos agros: suffossas ecclesias videmus: et tamen adhuc parētes nostros ad iniquitates sequimur: ab eoz elatiōe quā videmus nō mutamur. Et illi quidē inter gaudia nos vero quod est grauius inter flagella peccamus. Sed ecce omnipotens deus iniquitates iudicās: iam priores nostros abſulit: iam ad iudiciū vocauit: nos adhuc ad penitentiā expectat: nos ad reuerendū sustinet. Et qui in illis iam iudiciū exercuit: nobis sue patiētie lōganimitatē p̄rogat: ne cū nostris p̄sibus perdat dicens:

Si forte vel ipsi audiant: et si forte quiescant: quia domus exasperans est.]

¶ Omnis animā etiā post acceptā fidem in peruersitate sua: aut permanēs: aut reuerſes domus exasperās vocat: quia eū quē per fidem susceperat: repellit a se prauis moribus habitatorē deū. Nam dom⁹ inhabitat a dño: si ergo domus quare exasperans? Si ergo exasperās quare dom⁹ que vtiq; iam nō inhabitat? Sed domus quia in ea deus per fidē habitare ceperat. Exasperās vero est: quia ab ea prauis moribus repulsus exiit ut vacua remaneat: quā prius celestis inhabitator replebat. Unde etiā sicut veritatis voce cognouimus: nequissimus spūs cū septē alijs reſidēs domū scopis mundatā inuenit: quia mentē a virtutib⁹ alienā replet. Sequit

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Et scient: quia propheta fuerit in medio eorum.]

Malis scire bonos aut ad adiutorij salutis proficere: aut ad testimonij damnatoris solet. Sciatur ergo quia in medio eorum propheta fuerit: ut audita predicatione aut ad iuuent ut surgant et conuertantur: aut sic in iniquitatibus eorum dampnentur: ut excusatione careant. Sequitur.

Tu ergo fili hominis ne timeas eos: neque sermones eorum metuas: quoniam increduli et subuersores sunt tecum: et cum scorpionibus habitas.]

Parat ad quam peruersos in predicatione mittit: qui ne timeat ammonet. Et quod praui atque peruersi quique bona sibi loquentibus alia iniqua faciunt: et adhuc alijs alia alia minantur propter illa que faciunt dicunt. Ne timeas eos. Et propter hoc quod minantur adiungit. Neque sermones eorum metuas. Vel certe: quia reprobi atque iniqui et mala bonis ingerunt: et eorum semper actibus derogant. Propheta missus ammonet: ne eorum vel crudelitatem aut furorē metuas: vel verba pertimescat. In hoc itaque quod dicitur: ne timeas: propheta dat auctoritas predicationis. Et quia omnes qui in deo viuimus: rogati sumus veritatis: ut sepe per alium inibi: sepe vero alius loquat per me: sic nobis boni verbi inesse auctoritas debet: ut et is qui praestit dicat recte libere: et is qui subest inferre bona humiliter non recuset. Bonum enim quod maiori a minori dicitur: tunc vere bonum est: si humiliter dicat. Nam si rectitudo sentendi humilitatem loquendi praederit: radicē sensus in ramo linguae viciat. Quod videlicet viciū tam non extrahitur: sed ex radice est: quia nisi cor intumesceret: lingua minime superbiat. In esse ergo ad loquendum prior humilis auctoritas: inesse autē minori libera humilitas debet. Sed sepe in hominibus ipse loquendi ordo confunditur: sicut et longe superius

proximus. Nam aliquis quis per timorem elationis loquitur: et loqui se per auctoritatem libertatis existimat: et aliquando alius per stultum timorem tacet: et tacere se per humilitatem putat. Ille locum sui regiminis attendens non meretur sensum timoris: iste locum suae subiectionis considerans: timet dicere bona que sentit: et ignorat quantum charitati reus efficiat tacendo. Sic vero sub auctoritate superbia: et humanus timor sub humilitate se palliat: ut sepe nec ille valeat considerare quid deo: nec iste quid debeat primo. Nam ille eos qui sibi subiecti sunt conspiciunt: et ei cui omnes alii omnia subiaccunt non intēdit in elatione attollit: et de elatione attollit: et de elatione sua velut de auctoritate gloriatur. Iste vero nonnunquam dum timet ne maioris gratia amittat: atque per hoc aliquid temporalis dampni sustineat: recta que intelligit occultat: atque apud se tacitus ipsum timorem quo constringitur: humilitatem nominat. Sed ei alius eum cui nil vult dicere: tacendo in cogitatione diiudicat: sitque ut vnde se humiliter existimat: inde grauius sit superbus. Discernenda ergo semper sunt: libertas et superbia: humilitas et timor: ne aut timor humilitatem: aut superbia libertatem fingat. Ezechiel itaque quia non solum populo: sed etiam senioribus loqui mittebat: ne incautum timorem humilitatem crederet: ut timere non debeat ammonet dum dicit: Ne timeas eos. Ac ne forte derogationis eorum verba pertimescat adiungit. Neque sermones eorum metuas. Cur autem linguas derogantium timere non debeat: etiam causa subiungit cum prioris subinfert. Quoniam increduli et subuersores sunt tecum: et cum scorpionibus habitas. Timēdi enim essent hi quibus loqui mittebat si in fide et opere deo omnino potēti placuissent: quia autē increduli et subuersores sunt: in suis sermonibus derogantes: timēdi non sunt: quia stultum valde est si illis placere querimus: quos non placere domino scimus. Debent autem haberi in metu et reuerentia iudicia iustorum: quia membra omnipotentis dei sunt: et hoc ipsi in

terra reprob
e celo. Nam
sre approb
aliquid iust
incipimus:
cū potest
dno atq; ei
deo se amio
mico inimi
de veritati
cū viri in vo
se eos ad f
quos dei d
ppheta arc
nū quasi in
ne qui te oc
inimicos t
oderam ill
13. 8. Ac si
diligo: qu
inimicitia
erit: Qui i
traherant
iudicia. p
stus tribu
ra voce cō
bonis ren
contra eo
Non eni
ni iudici
roganti
nim der
cebat. A
bis iudi
4. Qui
dere pot
neq; me
ei ad per
cū suffici
ificatu
de seipo
unxit.
est. Ac
iudicio
indicat
do. 13
rogan

terra reprehendit quod dominus redarguit
e celo. Nam percursorum derogatio vite no-
stre approbatio est: quia iam ostendit nos
aliquid iusticie habere: si illis displicere
incipimus: qui non placent deo. Nemo et
enim potest in una eademque re omnipotenti
deum atque eius hostibus gratia existere. Nam
deo se amicis denegat: qui eius placet ini-
mico inimicis veritatis aduersariis: qui ei
de veritati in mente subiungat. Unde san-
cti viri in vocis libere increpationis succē-
si: eos ad sua odia excitare non metuit:
quos deum diligere non cognoscunt. Quod
propheta ardentem exhibens creatori om-
nium quasi in munere obtulit dicens: Non
ne qui te oderunt deus odia illos: et super
inimicos tuos tabescebam: perfecto odio
oderam illos: inimici facti sunt mihi. ps.
138. Ac si aperte dicat: Pensa quantum te
diligis: qui tuorum hostium excitare contra me
inimicitias non pertimesco. Hinc iterum vi-
dit: Qui retribuunt mala pro bonis des-
trahant mihi: quoniam subsecutus sum
iusticiam. ps. 37. Bonum valde est quod ius-
tus tribuit: quando male agentibus libe-
ra voce contradicit. Sed peruersi mala pro
bonis retribuunt cum iustis derogant: quia
contra eos iusticie defensionem seruant.
Non enim iusti humana iudicia: sed eter-
ni iudicis examen aspiciunt: atque ideo de-
rogantium verba contempnunt. Hinc ere-
nim derogantibus corinthiis paulus dis-
cebat. Mihi autem pro minimo est ut a vo-
bis iudicer aut humano die. 1. Corin. 4.
Qui nec in corde suo unde se reprehē-
dere potuisset inueniens adiungit. Sed
neque meipsum iudico. Videns autem: quia
ei ad perfectionem sanctitatis nec suum iudi-
cium sufficeret: subdidit. Sed non in hoc ius-
tificatus sum. Cur vero nec sibi metipsum
de seipso credidit: causam reddidit cum sub-
iunxit. Qui autem iudicat me dominus
est. Ac si aperte dicat: Nec ego de meo
iudicio credendum existimo: quia ille me
iudicat: cuius ego iudicium non comprehē-
do. Hinc beatus Job cum amicorum de-
rogantium linguas inter dolores vulne-

rum patere faculo verbum: cogitatione pro-
nus ad conscientiam recurrit: atque ubi me-
te solidam haberet: asperit dicens: Ecce
enim in celo testis meus: et conscius me-
us in excelsis. Job. 15. Qui etiam subdit
Arbosi mei: amici mei: ad deum stillat
oculus meus. Ibidem. In omne enim quod
de nobis dicitur: semper taciti recurrere
ad mentem debemus: interiorē testem
et iudicem querere. Quid enim prodest si
omnes laudent: cum conscientia accusat?
Aut quid poterit obesse si omnes nobis de-
rogent: et sola nos conscientia defendat?
Beatus ergo Job inter linguas derogan-
tium inflexa mente persistens: quia in ter-
ra se impugnari falsis sermonibus vidit:
in celo testem quesivit. Hinc Esaias ait:
Popule meus qui beatificant te: ipsi deci-
piunt te: et viam gressuum tuorum dissipant.
Esai. 3. Qui videlicet populus ne ver-
ba sue laudis attenderet: et in culpis alius
periret: statim ei dicit: quem aspiciat: cur
iudicium pertimescat: cum subdit. Stat ad iu-
dicandum dominus: stat ad iudicandos populos
Ibidem. Ac si aperte diceret: Iudicia hu-
mana cur sequeris: qui stare super te cele-
stem iudicem scis? Hinc est quod Iohannem
baptistam veritas esse arundinem vento agi-
tatum negat dicens: Quid existis in des-
serto videre arundinem vento agitatum?
Matth. 11. Quod quia negando dixerat
non affirmando: subiuncta verba testifi-
cantur. Aut enim: Sed quid existis videre
in desertum hominem mollibus vestitum:
ecce qui mollibus vestiuntur in domibus
regum sunt. Luce. 7. Arundo autem ven-
to agitata in modo statibus erigitur: modo
statibus inclinatur. Omnis autem infir-
mus animus: qui vel derogatione deijci-
tur: vel laudibus exaltatur: arundo ven-
to agitata est: quod Iohannes non erat:
quia inflexibilem mentis verticem inter
laudes hominum: et derogationes tene-
bat. Sed magna inquisitionis re indigeret:
cum recti operis viam tenemus: utrum sem-
per despicere derogantium verba debeamus?
an certe aliquando compescere. De qua

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

re sciendū est: quia linguas detrahētū si-
cut nostro studio nō debemus excitare ne
ip̄i pereant: ita per suā maliciā excitatas
debemus equanimiter tolerare: vt nobis
meritū crescat. Aliqñ autē etiam cōpescere:
ne dū de nobis mala dissemināt: eorū
qui audire nos ad bona poterāt corda in-
nocentiū corrumpāt. Hinc est etiā qđ io-
hānes obrectatoris sui linguā redarguit
dicens: Hic qui amat primatū gerere in
eis diotrepes nō recipit nos: ppter hoc
si venero cōmouē elius opera que facit:
verbi malignis garris in nos. 3. Job.
2. Hinc paulus iterū detrahētibus corin-
thijs loquit̄ dicens. Epistole inquit gra-
ues sunt et fortes: p̄sentia autē corporis in-
firma: et sermo cōtempnibilis hoc cogitet
qui h̄mōi est: quia quales sum⁹ in verbo
per epistolas absentes: tales et p̄sentes in
opere. 2. Corin. 10. H̄: et etiā quoz vi-
ta in exemplo imitandis est posita: debēt
si possunt detrahētū sibi verba cōpescere:
ne eorū predicationē nō audiāt: qui au-
dire poterāt: et in prauis morib⁹ remanen-
tes bene viuere cōtempnant. Sed hac in-
re subtili inquisitione necesse est: vt semet-
ip̄m animus inuestiget: ne fortasse sue lau-
dis gloriā querat: et animarū lucra se que-
rere nostra cogitatio simulat. Sepe enim
sui nois laude animus pascit̄: et quasi sub
obtentu lucrorū spiritaliū: cū de se bona
dici cognouerit letat̄. Et sepe sue glorie
defensionē cōtra detrahētes irascit̄: et sin-
git sibi meriti qđ hoc ex eorū zelo faciat: quo-
rū corda a bono itinere detrahētis sermo
perturbat. Illi ergo debēt magnopere cu-
rare: ne cōtra eorū opinionē detrahētū
verba preualeāt: qui suā conscientia sub-
tiliter discutiētes se in ea inueniūt de amo-
re puate glorie nihil habere. Hinc est etiā
qđ iusti itaq; perfecti aliqñ virtutes suas
p̄dicāt: bona que diuinit⁹ acceperūt nar-
rant: nō vt ip̄i apud homines sua ostensio-
ne p̄ficiant: sed vt eos quib⁹ predicant:
exemplo suo ad vitā trahant. Unde pau-
lus ap̄lus quotiēs sustibus cesus: quoti-
ens lapidatus: quotiēs naufragiū pertus-

lit: quāta pro veritate sustinuit: qđ ad ter-
tiū celū raptus: qđ in paradysum ductus
sit corinthis narrat. 2. Corin. 11. vt eo-
rū sensum a falsis p̄dicatorib⁹ auertat: vt
dū se innotesceret qualis esset: illi eis vi-
lesceret: quos ab eis cognouerat inique
venerari. Qđ perfecti cū faciūt: id est cū
virtutes p̄prias locunt̄: in hoc quoq; oī-
potentis dei imitatores sunt: qui laudes
suas hominibus loquūt̄: vt ab hominibus co-
gnoscat. Nam cū scriptura al̄s scriptura
sancta precipiat dicens: Laudet te alien⁹
et nō os tuū. Ps. 137. Quomodo fa-
cit ip̄e quod p̄hibet? Sed si virtutes su-
as oīmpotens dñs taceret: etiā nullus ag-
nosceret: nullus amaret: si nullus amaret
nullus ad vitā rediret. Unde et per psal-
mistā de eo dicit̄: Virtutē operū suoz an-
nūciabit populo suo: vt det illis heredita-
tem gentiū. Ps. 128. Virtutes ergo suas
annūciat: nō vt laudibus suis ip̄e p̄ficiat
sed vt hī qui hūc ex sua laude cognouerit
ad perpetuā hereditatē veniāt. Iusti ita-
q; atq; perfecti nō solum cū vituperatio-
nis sue verba reprehendūt: sed etiā cū vir-
tutes quas habēt infirmis locunt̄ rep̄hen-
sibiles nō sunt: quia per suā vitam quā re-
ferunt aliorū animas ad vitā querūt. De
quibus tñ sciendū est: qđ nunq̄ bona sua
detegūt: nisi eos vt dixi: aut proximoz vti-
litas: aut certe nimis necessitas cogat.
Unde paulus ap̄lus cū virtutes corinthis
enumerasset: adiūxit. Factus sum infirm⁹
piens: vos me coegistis. 2. Corin. 12.
Fit vero aliquādo vt necessitate cōpulsus:
in bonis que de se referūt: non aliorū vili-
tatē sed suā requirant. Sicut beatus iob
facta sua enumerat dicens: Oculus fuit ce-
co et pes claudus: pater erā pauperū: et cau-
sam quā nesciebā: diligentissime inuesti-
gabā. Job. 29. Et multa alia que se pie
egisse cōmemorat. Sed quia in vulnere
doloris positus: ab amicis increpātibus
impe egisse: et violentus p̄ximis atq; op-
pressor pauperū fuisse dicebat̄: vir sanct⁹
inter flagella dei et humane increpationis
verba dephensus: mentē suam grauit̄

educti: atque ad desperationis foueam conspe-
rit impelli: qui iam iam cadere poterat:
nisi ad memoriam suam beneacta reuocasset:
ut ad spem animam reduceret: ne oppressus
verbis et vulneribus in desperatione peri-
ret. Quod ergo bona sua ennumerat: non
inotescere alijs quasi ex laude desiderat:
sed ad spem animam reformat. Iusti itaque
sicut sine arrogancia locunt aliquando bona
que agunt: ita sine zelo priuate glorie de-
trahentium sibi linguas redarguunt: quia no-
xia locunt. Cum vero lingue derogantium
corrigi nequeunt: equanimiter sunt per om-
nia tolerande: nec obtreptationis sermo ti-
mendus est: ne dum vituperatio peruersorum
metuit: recti operis via d'cleratur. Unde
nunc ezechielis propheta dicit: Sermones
eorum ne metuas: quia increduli et subuer-
sores sunt tecum. Minus autem mali esset: si
hi qui sunt increduli: subuersores minime
fuissent: quia enim ipsi vel celestis regni pri-
mia: vel gehene esse supplicia non credunt:
in suis prauitatibus dimissi: a fide et ope-
re etiam alios subuertunt: ut regnum quod ipsi
capere alij appetere non volunt: ne alter as-
sequatur. Hi namque cum teneriores quosdam bo-
na incipere: mala iam deuitare cognoue-
runt: modo irridendo quod in celis promitti-
tur: modo despicientes quod deus omnipo-
tens de inferni supplicij minas: modo lau-
dando bona temporalia et delectationes pre-
sentis seculi callida persuasionem pollicen-
do: defleunt mentes innocentium: eorumque
scelerata peruertunt. Gaudent si quos potue-
rint a vita reuocare: ad mortem trahere: les-
tant in prauitatibus suis: exultant in alie-
nis. His nimirum pena sua non sufficit: qui
agunt ne soli moriantur. At si fortasse iustum
quempiam tate iam virtutis inuenerint: ut
ei loqui contraria non presumant: quia sub-
uersores esse non possunt: statim scorpiones
fiunt. Scorpio enim palando incedit: sed
cauda ferit: nec mordet a facie: sed a poste-
rioribus nocet. Scorpiones ergo sunt om-
nes blandi et maligni: qui bonis quidem in
facie non resistunt: sed mox ut recesserint de-
rogant: alios quos valuerint inflammant:

queque possunt noxia immittunt: mortifera
inferre occulte non desinunt. Scorpiones ergo
sunt: qui blandi et innoxij in facie vi-
dentur: sed post dorsum portant unde vene-
num fundant. Qui enim in occulto feriunt:
quasi mortem latenter trahunt. Unde et etiam
per psalmistam dicit: Circumdederunt me si-
cut apes: et exarserunt sicut ignis in spinis
ps. 117. Apes enim in ore mel habent: in
aculeo caude vulnus. Et omnes qui lin-
gua blandiunt: sed latenter ex malicia fe-
riunt: apes sunt. Quia loquendo dulcedi-
nem mellis proponunt: sed occulte feriendo
vulnus inferunt. Ista vero facientes exarde-
scunt sicut ignis in spinis: quia per flamas
detrahentium non iustorum vita corroboratur: sed
si que eis inesse poterant: peccatorum spine
concremant. Dicat ergo: Increduli et sub-
uersores sunt tecum: et cum scorpionibus ha-
bitas. Increduli scilicet deo: subuersores ves-
tro infirmitatibus proximis. Scorpiones au-
tem etiam fortibus ac robustis. Quibus et
si in facie contradicere non presumant: ex oc-
culto tamen vulnus derogationis inferunt.
Increduli quippe simul et subuersores et
scorpiones sunt: quia et audita ea que dei
sunt non credunt: et eos quos preualent a bo-
nis moribus subuertunt: et quos inflectere
non valent: occultis machinationibus feri-
unt. Quia in re hoc quoque notandum est:
quia cum propheta dicit: increduli et subuer-
sores sunt tecum: et cum scorpionibus habitas:
nobis consolationis medicamentum proferat:
quos sepe tedet viuere: dum nolumus cum
malis habitare. Querimur etenim cur non
omnes boni sunt qui nobiscum viuunt. Mala
proximorum ferre nolumus: omnes sanctos
ita debere esse decernimus: dum esse nolumus
quod ex proximis portemus. Sed hac in re
luce clarius patet: dum malos portare renu-
timus: quod multum adhuc ipsi de bonis mi-
nus habeamus. Neque enim perfecte bonus
est: nisi qui fuerit et cum malis bonus. Hinc
beatus iob de semetipso asserit dicens: Fra-
ter fui draconum: et socius strutionum. Job
30. Hinc paulus apostolus dicit: In medio
nationis prave et peruersae: inter quos luce

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

tis sicut luminaria in mudo. **Philipp. 2.**
 Hinc petr⁹ gregis dñici pastor dicit: **Iu-**
 stū loth oppressum a nephandorū iniuria
 cōuersatiōe eripuit: aspectu em̄ et auditu
 iustus erat habitās apud eos: qui de die
 in diē animā iusti iniquis operibus cru-
 ciabāt. **2. petri. 2.** Sepe vero cū de vita
 proximorū querimur: mutare locū cona-
 mur: secretū vite remotioris eligere: vide
 licet ignorātes: quia si desit spirit⁹ nō ad
 iuuat locus. **Idem em̄ loth de quo loqui**
mur in 3o domus sanctus extitit: in monte
peccauit. Gen. 19. Quā autē loca mentē
 non muniūt: ipse humani generis primus
 testat parens: qui et in paradiso cecidit.
 Sed minus sunt oīa que loquimur ex ter-
 ra. **Itā si locus saluare potuisset: sathā de**
celo nō caderet. Unde psalmista ubiq; in
 hoc mudo temptatiōes esse conspiciens:
 quesuit locū quo fugeret: sed sine deo in-
 uenire nō potuit munitū. **Ex qua re et ip̄s**
sibi locū fieri petijt: propter quē locū que
fuit dicens: Esto mihi in deū protectore
et in locuz munitū al̄s in domū refugij vt
saluū me facias. ps. 30. Tolerandi ergo
 vbiq; sunt primi: quia abel fieri nō valet
 quē cayn malicia non exercet. **Unū vero**
est pro quo vitari societas debeat malorū
ne si fortasse corrigi nō valeant: ad imita-
tionē trabāt: et cum ip̄i a sua malicia non
mutant: eos qui sibi cōiuncti fuerint: per-
uertāt. Unde paulus ait: **Corrumpūt mo-**
res bonos colloquia mala. 1. Corinth. 15
et sicut per salomonē dicit: Noli esse amī-
cus homini iracūdo: nec ambules cū viro
furioso: ne forte discas semitas eius: et su-
mas scandalū anime tue. Proverb. 22.
Sicut ergo perfecti viri peruersos proxi-
mos nō debent fugere: quia et eos sepe ad
rectitudinē trabūt: et ip̄i ad peruersitatē
nunq̄ trabunt: ita infirmi quicq; societate
declinare debēt prauorū: ne mala que fre-
quēter aspiciūt: et corrigere nō valent: de-
lectent imitari. Sic em̄ verba proximorū
audiēdo quotidiē sumimus in mente: si-
cut flando atq; respirādo: aerē trahimus
corpe: et sicut mal⁹ aer assiduū flatu trabē

do al̄s tractus inficit corpus: ita peruersa
 locutio assidue audita: infirmantiū in-
 ficit animū vt tabescat delectatione prauū
 operis: assidui iniquitate sermonis. **seq̄t.**

Verba eorū ne timeas: et vul-
tus eorū ne formides: quia do-
mus exasperans est.]

Ideo boni timēdi sunt: ne offendant ne
 fortasse pro eis al̄s ne forte per eos ille p-
 uoce⁹ ad irā qui eorū corda semper inha-
 bitat. **Itā sicut superius dictū est: si ma-**
los offendimus: timere minime debem⁹:
quia illis nostra actio displicet: quib⁹ nec
iusticia creatoris placet. Quid ergo timē-
dū est si nobis ingrati sunt: qui deo ama-
biles nō sunt. Unde recte nūc dicit.

Verba eorū ne timeas: et vul-
tus eorū ne formides: quia do-
mus exasperans est.]

Ac si aperte diceret: **Timendi essent ni-**
si me in suis acutibus exasperet. De quib⁹
 adhuc subdit.

Loqueris ergo verba mea
ad eos si forte audiāt et quiescāt
quia irritatores sunt.]

Omnis qui peccat: quid aliud q̄ condi-
 tois sui in se iracundiā irritat? et scimus
 quia quotiēs actus: quotiēs verbo: quotiēs
 ens cogitatiōe delinquimus: deū contra
 nos totiēs irritamus: sed tamē sustinet et
 clemēter expectat per patientiā: per pre-
 dicatores autē suos verbū nobis exhorta-
 tiōis prerogat. **Om̄s autē q̄ recta p̄dicat**
si audiet: iram irritati creatoris super p̄ua-
ricatores populū placat. Unde necesse est
vt ip̄e non debeat agere malū: quod solet
in populo furore cōditiois sui irritare: p-
pter qd iam subdit.

Tu autem fili hominis audi
quecūq; loquor ad te: et noli esse
exasperans sicut domus exaspe-
ratrix est.]

Id est mala que fieri cōspicis: ip̄e non fa-

elias ne hoc qđ prohibere mitteris: ipse cōmittas. Omnis etenim predicator intenta semper debet mēte pensare: ne qui missus est lapso stringere alis erigere: ipse in prauitate operis cū lapsis cadat: et pauli hūc apostoli sentētia feriat dicētis: In quō aliter iudicas teipm cōdempnas. Ro. 12. Unde Balaā dei spiritu repletus ad loquendū: sed tamen in carnalē vitā suo spiritu detētus: et semetipso loquē dicens: Dixit auditor sermonū dei: qui nouit doctrinā altissimā: et visiones omnipotētis videt: qui cadens apertos habet oculos. Num. 22. Cadēs apertos oculos habuit: qui rectū quod diceret vidit: sed recte videre alis videre cōtempnit. Cadens videlicet in peruerso opere: et apertos habēs oculos in sancta predicatione. Est tamen aliud qđ possit intelligi cur beatus Ezechiel qui ad predicationē mittit esse exasperās prohibet: nisi em̄ ad loquēda verba cū mittebat obediēt: omnipotentē dominū sicut populus de peruerso opere: sic ppheta de suo silentio exasperasset. Itaqz sicut mali ideo deū exasperāt: quia locuntur vel faciūt mala: ita nōn qđ boni exasperāt: quia reticent bona. Illis itaqz culpa est peruersa agere: illis recta reticere. In hoc ergo cū malis etiā boni simul deū exasperāt. Quia cū peruersa nō increpāt eis per suū silentiū proficiendi licentiam praestant. Sequit̄.

Aperi os tuū et comede que cunqz do tibi.]

Aperimus os nostrū cū recta loquimur et comedim⁹ que a deo accipimus: quia et tribuit et auge in nostris sensibus cib⁹ vite: cū predicare ceperimus. Unde ppheta alius dicit: Os meū aperui: et attraxi spiritū. ps. 118. Non em̄ spiritū attraheret: nisi os aperiret: quia nisi ad predican dū proximis se impenderet: spiritualis doctrina in eo gratia nō creuisset. Sequit̄.

Et vidi et ecce manus missa ad me: in qua erat inuolutus liber: et expandit illū corā me qui

erat scriptus intus et foris.]

Sicut per pphetā predicator ordo: sic per librū quē accepit: scripture sacre pagine designant. Liber autē inuolutus est: scripture sacre eloquiū obscurū: qđ profunditate sententiarū inuoluit: vt non facile sensu omnīū penetret. Sed corā pphetā liber expandit: quia corā predicatoribus sacri eloquiū obscuritas aperit. In inuolutū librū man⁹ dei potē erat: cū euāgelista dicebat: Simile factū est regnū celoz hominī qui seminauit bonū semen in agro suo: cū autē dormirēt homines: venit inimicus eius et supseminauit zizania in medio tritici et abijt. Cum autē creuisset herba et fructū fecisset: tūc apparuerūt et zizania. Mat. 13. et reliqua que charitas vestra etiā me reticēte reminiscit. S. librū quē inuolutū ostenderat expādit: cū hoc qđ per enigmata loquebat: exposuit dicens: Qui seminauit bonū semen est filius hominis: ager autem est mūdus: bonū vero semē hī sunt filij regni: zizania autē filij sunt neqz: inimicus autē qui seminauit ea est dyabolus: messis vero cōsummatio seculi est: messores autē angeli sunt. Sicut ergo colligunt zizania et igne comburunt: sic erit in cōsummatōe seculi. In uolutus itaqz liber expandit: quādo hoc qđ obscure prolatus fuerat: per latitudinē intellectus aperit. Hunc inuolutū librū veritas expādit: quādo in discipulis egit qđ scriptū est. Tūc aperuit illis sensum vt intelligerēt scripturas. Luce. 24. De quo hic libro subdit.

Qui erat script⁹ intus et foris.]

Liber em̄ sacri eloquiū intus script⁹ est per allegoriā: foris per hystoriā: intus p spiritālē intellectu: foris autē per sensum littere simplicē: adhuc infirmitatibus cōgruentē. Intus qz inuisibilia pmittit: foris qz visibilia pceptoz suoz rectitudine dispōit. Int⁹ qz celestia pollicet: foris atqz terrena pteptibilia qualr sint: vel in vsu hūda: vel desiderio fugiēda pcepit. Aliā nāqz de secretis celestib⁹ loqz: alia xpo in exteriorib⁹ actiōibus iubet. Et ea quidē

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

que foris precipit patet: sed illa que de in-
ternis narrat plene apprehendi nequeat.
Unde scriptum est. *Extendens celum sicut pel-*
lem qui tegis aquas superiora eius. ps. 103.
Quid est celi nomen: nisi sacra scriptura
signat? De qua nobis et sol sapientie et
luna scientie: et ex antiquis patribus stelle
exemplorum atque virtutum lucent. Quid sicut
pellis extendit: quia per scriptores suos
carnis lingua formatum ante oculos nostros
per verba doctorum exponendo displicat.
Quid vero aquarum nomen: nisi sanctissimi
angelorum signant choros. De quibus scri-
ptum est. *Et aque que super celos sunt: lau-*
dant nomen domini. ps. 149. *Quis ergo ce-*
li superiora dominus aquis tegit: quia alia sa-
cri eloquii: id est ea que de natura divini-
tatis: vel de eternis gaudiis narrat nobis
adhuc nescientibus solum angelis in secre-
to sunt cognita. Celum ergo hoc et coram no-
bis extendit: et tamen in aquis superiora
eius contingunt: quia et quedam sacri eloquii
iam nobis per apertionem spiritus patet: et
quedam que solis angelis possunt esse ma-
nifesta: nobis adhuc servant occulta. De
quibus tamen occultis iam parte per spiri-
talem intelligentiam sentimus: iam sanctis
spiritus pignus accepimus: quia alii qui
hec et plene necdum cognovimus: et tamen
medullitus amamus: et in multis spirita-
libus sensibus quos iam cognovimus: veri-
tatis pabulo pascimur. Dicat ergo. Qui
erat scriptus intus et foris: quia in sacro
eloquio et dictis occultioribus atque subli-
mioribus satiant fortes: et preceptis apertio-
ribus nos parvuli nutrimur. Unde scri-
ptum est. *Montes excelsi cervinis: petra refu-*
gium herinacis. ps. 103. *Habeant enim mon-*
tes intelligentie: qui tam contemplativa
salus sicut cervi dare novenerunt: sed petra
sit refugium herinacis: quia nos parvuli et
peccatorum nostrorum spinis cooperiti: et si in-
telligere alta non possumus: in petre no-
stre refugiorum: id est in christi fide salvamur. Un-
de et quibusdam dicit. *Nihil iudicavi me*
scire inter vos: nisi christum Iesum et hunc cruci-
fictum. 1. Cor. 12. *Ac si diceret. Quia*

vos capere divinitatis eius mysteria non
posse pensavit: sola vobis humanitatis eius
infirma locutus sum. Sequitur.

Et scripta erant in eo lamen-
tationes et carmen et ve.]

Carmen aliquando in bono: aliquando ve-
ro in malo dici aliis accipi dubium non est: quia
et letum carmen et lugubre carmen dicere pos-
sumus. Sed nos scripture sacre usum se-
quentes: que pene semper carmen ponere in
superis solet: hoc in loco pro bona parte
dictum carmen accipimus. Nam cum omnis
potens deus populum suum de mari rubro li-
berasset. Scriptum est. *Tunc moyses et filij*
israhel cecinerunt carmen domino. Exod. 15.
Et cum david victoria de hostibus fecisset:
scriptum est. *Locutus est david domino. Hec car-*
menis bulus. 2. Reg. 22. Salomon quoque
ait: *Acetum in nitro: et qui cantat carmina*
corde pessimo. p. 1. 2. *Acetum quippe*
pe si mittat in nitro: servet cit nitrum pro-
nus et ebullit. Et perversa mens quando
per increpationem corripitur: aut per predica-
tionis dulcedinem bona suadentium: de corde
prave fit deterior: et inde in murmuratio-
nis iniquitate succenditur: unde debuit ab iniqui-
tate corripitur. *Per helyn quoque de ingrato*
ac se se desperare dicit. Et non dixit: ubi est
deus qui fecit me qui dedit carmina in nos-
tra. Job. 35. *Carmen quippe in nocte est*
leticia in tribulatione. *Carmen autem in no-*
cte accipimus: quando in pressuris presen-
tibus de futuris gaudiis consolamur. *Car-*
men nobis in nocte ostendebat apostolus cum
dicebat: Spe gaudentes in tribulatione pa-
tientes. Rom. 12. *Carmen in nocte se da-*
vid habere indicat dicens: Tu mihi es re-
fugium a pressura que circumdedit me: exulta-
tio mea: redime me a circumdantibus me.
ps. 31. *Quid enim circumdare se pressuris nar-*
rat: et tamen deum sibi esse exultationem no-
minat: proculdubio carmen in nocte can-
tar. Quia igitur pene semper in bono car-
men ponere scriptura sacra consuevit: ita a
nobis etiam in hoc loco debet intelligi. *Ve*
autem in scriptura sacra sepius de eterno lu-

tu qd presen-
tu est. *Ve*
manu et
loquitur dicit
et. *Si autem*
ratus afflic-
em afflic-
dixit: a tem-
lusu afflic-
buit. *Per*
de mudo a
vobis qui
6. *Et ve*
lis dicit. *2.*
go est quon-
ne scripta su-
2. *Amertari*
est peniten-
quia ibi p-
te: quia ill-
box. *Et ei*
hoc volum-
dite corda
Jobel. 2.
geteris
dum in mer-
missione g-
gnose qu-
carmia la-
in domo
buit te. *ps.*
te de celest-
cioso et mi-
omnes vic-
ble. 13. *De*
nuciare eli-
ter clamab-
terra par-
ce. 2. *Sed*
res: si adh-
etatis: an-
audis. *Q-*
ve qd in e-
timore ex-
dicio can-
sub vni-
nis expu-

etū q̄ presentī solet intelligi. Unde scrip-
tū est. *De impio in malo: retributio est
manuū eius fiet ei. Esaie. 3. Et beat⁹ iob
loquit⁹ dicens: Si impius fuero ve mihi
est. Si autē iustus nō leuabo caput satū:
ratus afflictioe et miseria. Job. 1. Iustoz
em̄ afflictio temporalis est. De ergo quod
dixit: a tempore afflictioe distinxit: qui et
iustū afflictionē et impiū ve habere perhi-
buit. Per semetip̄am quoq; veritas dicit
De mūdo ab scandalis. *Matth. 18. Et ve
vobis qui ridetis: quoniam flebitis. Luce
6. Et ve pregnātib⁹ et nutrib⁹ in il-
lis dieb⁹. Mar. 23. Pensandū nobis er-
go est quomodo hec tria in sacro volumi-
ne scripta sint: lamentatiōes carmē et ve.
Amētiatio videlicet: quia in eo cōscripta
est penitentia peccatorū. Carmen vero:
quia ibi p̄nūciant⁹ gaudia iustoz. *De au-
tē: quia illic expressa est dampnatio repro-
boz. Et ergo peccata punias: lege que i
hoc volumine scripta sunt lamēta. Scin-
dite corda vestra et nō vestimēta vestra.
Jobel. 2. Et rursus. Miseri estote et lu-
gete: rursus vester in lucū cōuertet⁹ gau-
diū in merorē. *Jacob. 4. Et autē in pro-
missione gaudiū sequētis hylarescat⁹: co-
gnosce que in hoc volumine scripta sunt
carmē laudis eterne. Beati qui habitāt
in domo tua dñe: in seculū seculi lauda-
būt te. ps. 83. Et sicut per quendā sapien-
tē de celesti hierusalē dicit⁹: Ex lapide pre-
cioso et mūdo oēs platee ei⁹ sternēt⁹: et per
omnes vicōs eius alleluia cantabit⁹. *Lo-
bie. 13. Hoc nobis carmē celestis patrie
nūciare clus eius venerāt: qui cōcordi-
ter clamabāt: Gloria in excelsis deo: et in
terra pax hominibus bone voluntatis. *Luce.
2. Sed si adhuc p̄sentī seculo mēte he-
res: si adhuc terrenis voluptatibus dele-
ctaris: amare nō potes gaudia et̄na que
audis. Cognosce ergo in hoc volumine
ve qd̄ in eo scriptū est: atq; ab animo per
timorē expelle qd̄ diliges: vt possis ex lu-
dicio carmen amare qd̄ legis. Ibi quippe
sub vni⁹ dampnati specie multitudo om-
nis exprimit⁹ reproboz: cū voce veritatis******

dicat⁹: Ligatis pedibus eius ac manibus
mittite eū in tenebras exteriores: illic erit
fletus et stridor dentū. *Matth. 22. Tūc
em̄ reprobi in exteriores tenebras cadūt
quia nūc in interioribus suis se sponte de-
iecerūt: vt veritatis lūmē: nec credendo:
nec bene operādo sequerent⁹. In quibus
ligatis pedib⁹ ac manibus mitti p̄cipiū-
tur: quia nūc dū tempus operādi atq; cur-
rendi est: habere manus et pedes liberos
in bona actioe noluerūt. Ibi ve reproboz
rū scriptū est. *Uermis eoz non moriet⁹: et
ignis eoz non extinguet⁹. *Esaie. 66. Ibi
dampnatis ac repulsis dicit⁹: Discedite a
me maledicti in ignē eternū: qui prepara-
tus est dyabolo et angelis eius. *Mat. 25
In hoc itaq; volumine cūcta que edificānt
oīa q̄ erudiāt: scripta cōtinent⁹. Peccasti
em̄ et iā te penitet illicita ppetrasse: vt ad
agendā penentiā docearis: ibi inuenis
lamēta. Spe celestū gaudiōz mēte re-
leuare desideras: ibi ad cōsolationē tuam
inuenis carmē. Sin vero mala perpetrā-
stis: hec te perpetrāsse nō penitet: sed cer-
uicē mentis erigis: ad nulla penitētie la-
mentatiōes inclināres: nulla celestū gau-
diōz expectatiōe corrigēris: velis nolis
ibi scriptū auditurus es: vt quē nec tū
mor ad penentiā humiliat⁹: nec spes ad
superna p̄mia exaltat⁹: dampnatiōis sue
tam nūc penā prospiciat⁹: et sine excusatiōe
in eternū supplicii cadat. Quid igit⁹
fratres: quid agendū est miseris nobis: nū-
si vt euigilemus ad hui⁹ verba voluminis:
et mala que nos egisse meminim⁹: fletib⁹
puniamus: vt per lamēta penitētie per-
ueniamus ad carmē vite. Ne si affligi mo-
do penitēdo volumus: ve postmodū sine
fine sentiamus. Nec nos nostrōz vulnes-
rū multitudo in desperationē dep̄imat⁹:
quia maior est potētia medici q̄ magnitu-
do languoris nostri. Quid est em̄ qd̄ res-
parare ad salutē nō possit: qui potuit om̄ia
ex nihilo creare? Unigenitus quippe
est oīsp̄potenti patri coeternus: qui cū eo
vīuit et regnat in vnitāte spiritus sancti: p̄
oīa secula seculorum amen.****

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Explicit omelia. IX.

Incipit Omelia. X. in qua interpretatur tertium capitulum: a principio vsq; ad illam partem. Et veni ad transmigrationem.]

Solent quidam scripta alio scriptura sacri eloquij legentes: cum sublimiores eius sententias pernebrat: minora mandata que in firmitatibus data sunt: tumēti sensu despicere: ea velle in alium intellectum permutare. Qui si recte in eo alta intelligerent: mandata quoque minima despectui non haberet. Quia diuina precepta sic in quibusdam locum magnis: ut tamē in quibusdam congruant paruulis qui per incrementa intelligentie quasi quibusdam passibus mentis crescunt: atque ad maiora intelligentia perueniunt. Unde nunc sancto propheta dicitur.

Fili hominis quodcumque inueneris comede.]

Quicquid enim in sacra scriptura inuenitur credendum est: quia et eius parua simpliciter componunt vitam: et eius magna subtiliter edificat intelligentiam. Sequitur.

A Comede volumine istud et vade loquere ad filios israel. Et aperui os meum: et cibauit me volumine illo.]

Scriptura sacra cibus et potus est. Unde etiam per prophetam alium dominus innuit. Mittam famem in terram non famem parum: neque sitim aque: sed audiendi verbum domini. Amos. 8. Qui ergo subtrahit suo eloquio fame ac sitim nos dicit atteri: quia eius verba et cibus noster et potus sunt de monstrat. Sed notandum quod aliquando cibus: aliquando potus sunt. In rebus enim obscurioribus que intelligi nequeunt: nisi exponantur: scriptura sacra cibus est: quia quicquid exponit ut intelligat: quasi mandatum ut glutiat. In rebus vero apertioribus

potus est. Potum enim non mandando glutimus. Apertiora ergo mandata bibimus: quia etiam non exposita intelligere valemus. Pro eo autem quod multa ezechiel propheta obscura atque perplexa auditurus erat: nequaquam ei de sacro volumine dicitur bibe: sed comede: ac si diceret: Pertracta et intellige: id est prius mada et tunc degluti. Sed in verbis sacri eloquij iste debet studij nostri ordo seruari: ut hec ideo cognoscamus: quatenus de iniquitate nostra concipiamus: ne alia faciamus. Et cum iam ex magno visu lachrymarum de peccatorum remissione ceperit esse fiducia: per verba dei que intelligimus: ad vitam quoque et alios trahamus. Ad hoc enim intelligenda sunt: ut et nobis possint: et intentione spiritali alijs conferant. Unde bene nunc dicit: Comede volumine istud et vade loquere ad filios israel. Ac si ei de sacro cibo diceret: Comede et pasce: saturare et eructa: accipe et sparge: confortare et labora. Et notandum quod propheta subiugit dicens: Et aperui os meum: et cibauit me volumine illo. Quia in corde esse alius propheta testatur dicens: Labia dolosa in corde: et corde locuti sunt mala. Ps. 12. Quia ergo aperimus: quando sensum ad intelligentiam sacri verbi preparamus. Ita quoque ad vocem domini propheta os aperit: quia ad spiramentum domini precepti cordis nostri desideria inbiant: ut de cibo vite aliquid sumat. Sed tamen hoc ipsum sumere nostrarum virtutum non est: nisi ipse cibauerit qui ut comedat iussit. Ille etenim cibatur qui per se edere non potest: et quia ad capiendam verba celestia ydonea nostra infirmitas non est: ipse nos cibatur qui nobis in tempore messis tritici temperat: quatenus in sacro verbo dum hodie intelligimus: quod heretico die nesciebamus: cras quoque comprehendimus: quod hodie nescimus: per diuine dispensationis gratiam: quotidiano alimento nutriamur. Omnipotens enim deus quasi totiens ad os cordis nostri manum porrigit: quotiens nobis intellectum aperit: et cibum sacri eloquij in nostris sensibus mittit. Et

bat ergo nos volumine: cū sensum nobis scripture sue dispensando aperit: et ei⁹ dulcedine nostras cogitationes replet. Unde et subditur.

Et dixit ad me. Fili hominis venter tuus comedit: et viscera tua replebuntur volumine isto quod ego do tibi.]

In translatiōe veteri nō habet: venter tuus comedit: et viscera tua replebuntur. Sed: os tuū comedit: et viscera tua complent. Os em̄ nostrū comedit dñi verbum dei legimus: viscera vero nostra cōplent cum intelligim⁹ atq; seruamus ea in quibus legēdo laboramus. In posteriori autē translatiōe quā et veraciorē credimus. Scriptū est. Venter tuus comedit: et viscera tua replebuntur. In sacro vero eloquio nōnunq̄ venter p̄ mente poni cōsuevit. Unde et per hieremiā dicit: Ventrē meū doleo: ventrē meū doleo. Hier. 4. Qd quia de spiritali et nō corporeo vtre dixit ad iūrit. Sensus cordis mei cōturbati sunt. Neq; em̄ ad salutē populi pertinebat: si ppheta ventrē corporeū se dolere predicaret: sed ventrē voluit: qui mentis afflictionē sensit. Sed cur exemplū pphete pferimus: cū testimoniū dñi apertius habeamus? Et necesse est vt cū per semet ipsam veritas loquitur: propheta taceat: qz lucerna claritatē nō habet in sole. Est em̄ qui credit in me sicut dicit scriptura. Flumina de vtre eius fluūt aque viue. Ioh. 6. Quia em̄ de mente fidelīū sancte p̄dicatiōes defluūt: quasi de ventre credentiū aque viue flumina decurrūt. Ventrīs autē viscera quid sunt aliud: nisi mētis interna: id est recta intēctio: sanctū desiderīū humilis ad deū: pia ad proximū volūtas. Unde recte nūc dicit.

Venter tuus comedit: et viscera tua replebuntur.]

Quia cū mens nostra pabulū veritatis acceperit: in terna nostra nō iam vacua remanēt: sed alimēto vite satiata. Penſe-

mus fratres charissimi q̄ sit pia ista p̄missio qua dicit: Venter tuus comedit: et viscera tua replebuntur volumine isto quod ego do tibi. Multi etenim legūt: et ab ipsa lectio ne ieiuni sunt. Multi vocē predicatiōis audiunt: sed post vocem vacui recedunt. Quorū et si venter comedit: viscera nō replentur: quia et si mente intellectū sacri verbi percipiūt: obliuiscēdo et non seruādo q̄ audierint hec in cordis visceribus nō reponūt. Hinc est em̄ quod per pphetā alium quosdā dñs increpat dicens: Pōnite corda vestra sup vias vestras. Semiaistis multū et intulistis parū: comeditis et non estis satiati: bibistis et nō estis inebriati. Aggei. 1. Multū cordi suo semiat: sed parū infert qui de mādatis celestibus vel legendo vel etiā audiēdo multa cognoscit: sed negligētē operādo pauca fructificat. Comedit et nō satiat qui verba dei audit: lucra vel gloriā seculi cōcupiscit. Bene autē nō satiari dicit: quia aliud mādatur: aliud esurit. Bibit et non inebriatur: qui ad vocē predicatiōis aurē inclinat: sed mentē non mutat. Solet em̄ per ebrietatē bibentiū sensus mutari. Qui ergo ad cognoscendū dei verbū deuotus est: sed ea que sūt huius seculi adipisci desiderat: bibit et inebriatus nō est. Si em̄ inebriatus esset: mentē pculdubio mutasset: vt iam terrena nō quereretur: iam vana et transitoria que amauerat nō amaret. De electis nāq; per psalmistā dicit: Inebriabitur ab vbertate domus tue. ps. 35. Quia tanto omnipotentis dei amore repleti sūt: vt mutata in ēre sibi mētis extranei esse videantur implētes quod scriptū est. Qui vult post me venire: abneget semetip̄m. Matth. 16. Semetip̄m abnegat: qui mutatur ad meliora: et incipit esse qd non erat. Sepe autē quibusdā vidimus ad vocem predicatiōis: quasi ex conversione compunctos: habitū non animū mutasse: ita vt religiosam vestem sumerent: sed ante acta vicia non calcarent: ire stimulis immāniter agitari: malicie dolore in propria lesione fernesce: de ostensis quibus-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

dam bonis ante humanis oculis superbi
re: presentis mundi lucra inhiatē querere
et de solo exterius habitu quē sumpserūt
sanctitatisque fiduciā habere: quib⁹ quid
aliud dicendū: nisi hoc quod magister alius
doctor egregius quibusdā legis exterior
ra seruātibus loquit⁹ dicēs: Quia in xpo
lesu neque circūcisio aliquid valet: neque p
puciū: et noua creatura. Gal. 5. Nō em̄
magni est meriti si quid foris erga nos aga
tur in corpore: sed magnopere pensandū
est quid agat in mente. Nam p̄sentē mū
dū despiceret: transitoria nō amare: mētem
medullitus in humilitate deo et proximo
sterneret: cōtra illas cōtumelias patien
tiā seruare: et custodita patiētiā dolorem
malicie a corde repellere: egenis propria
tribuere: aliena minime ambire: amicum in
deo diligere: ppter deū et eos qui inimici
sunt amare: de afflictione proximi lugere:
de morte eius qui inimicus est nō exulta
re: hec est noua creatura: quā idem magi
ster gentiū apud alios discipulos vigilā
ti oculo requirit dicēs. Siqua igit in xpo
noua creatura vetera transierūt: ecce fa
cta sunt noua. Ad veterē quippe hominē
pertinet presentē mundū querere: transito
ria ex cōcupiscentia amare: mētem in sup
bia erigere: patientiā nō hēre: ex dolore
malicie de proximi lesione cogitare: sua in
digentibus nō dare: atque ad multiplican
dū aliena querere: nullū pure ppter deū
diligere: inimicitias inimicis reddere: de
afflictione proximi gaudere. Cūta hec vetu
sti sunt hominis que videlicet de radice tra
himus corruptiōis. Sed quā iam ista exu
perat: et ad precepta diuina mētem in benī
gnitate cōmutat: de hoc recte dicit: Quia
vetera transierunt: ecce facta sunt noua.
Tūc ergo in nostris mētibus noua fiunt
cū a nobis vetusti hominis vicia transeūt:
quādo sacri verbi preceptū venter come
dit: et viscera medullitus replent. Sepe
em̄ quosdā vidimus tota se mēte ad san
cte lectiōis studiū cōtulisse: atque inter ver
ba domica recognoscētes in quātis deli
querūt: semetipsos in lachrymis mactare

merore cōtinuo afficere: in nullis hui⁹ mū
di prosperitatibus delectari: ita ut eis vita
piens oneri et lux ipsa fastidio fieret: vix
ad colloquendū cōmunia admittere: atque
a rigore discipline animū difficile relaxa
re. p amore cōditoris luctu solūmodo et
lento gaudere. Horū venter sacri volu
men comedit: et viscera repleta sunt: quia
precepta vite que sensus cape potuit: me
moriam nō amisit. Sed hec collect⁹ in deo
animus lugēdo semper et recolēdo serua
uit. Et sic plerūque ut tales quique ex dono
celestis gratie: etiā verbū doctrine perci
piāt: atque de veritatis pabulo quod ipsi intri
secus dulciter rumināt: et proximos suauis
ter pascāt. De quoz pfectio ore predica
tio tanto audiētib⁹ dulcis est: quāto eo
rū actio cōtraria suis predicatiōibus non
est. Quia de propria vita sumūt: quod per
linguā proximis cōferūt. Unde hic recte
quoque ppheta subiūgit.

**B Et comedi illud et factū est
in ore meo sicut mel dulce.]**

Liber qui viscera repleat dulcis in ore
sicut mel factus est: quia ipsi de omnipotēte
dño sciunt suauiter loqui: qui hūc didice
rūt in cordis sui visceribus veraciter ama
re. In ei⁹ quippe ore scriptura sacra dul
cis est: cuius vite viscera mādatis illius
replent. Quia ei suauis est ad loquendū
cum interius impressa ad viuendū fuerit.
Nam sermo dulcedinē nō habet: quē vi
ta reproba intra cōscientiā remordet. Un
de necesse est ut qui verbū dei loquit⁹: pri
us studeat qualiter viuat: et post ex vita
colligat: que et qualiter dicat. Ad predi
candū namque plus cōscientia sancti amo
ris edificat: quā exercitatio sermōis. Quia
amando celestia intra semetipsū p̄dicator
legit quomodo persuadeat: ut despici de
beat terrena. Qui em̄ vitam suā interius
pensat: et exemplo suo foris ammonēdo ali
os edificat: quasi in corde lingue calamū
tingit: in eo quod manu verbi alius verbū p
ximis exterius scribit. Unde admirabilis
p̄dicator cū multa discipulis exhortādo di

plēta
tia contr
Si qua vi
cogitate
audistis
paci erit
Et d
vade ad
verba m
In eo q
ba mea ad
nū moder
tus nō au
pphete fa
tur. De q
verba pp
cipiūt vo
de ore dī
quebar a
Quia ex
quisquis
quisq⁹ fo
mentē de
loquit⁹
dio ment
tute req
plata su
alio edifi
sunt ven
deus pe
tur et m
bat. Ro
di serm
mitter
ad pop
monie
nō po
ad ille
Dom
re ter
In i
predic

te: quia nullā intra semetipm de cōscien-
tia contrarietate pertulit: securus adiūxit
Si qua virtus: si qua laus discipline: hec
cogitate: que et didicistis: et accepistis: et
audistis: et vidistis in me hec agite: et de
pacis erit vobiscū. *Phil. 4. Sequit.*

**Et dixit ad me. Fili hominis:
vade ad domū israel et loqueris
verba mea ad eos.]**

In eo qd dñs pphete dicit: loqueris ver-
ba mea ad eos. Quid aliud qd ei? ori fre-
nū moderamīs imponit: ne que prius in-
tus nō audierit: foris dicere psumat. Nā
pphete falsi sua et nō dñi verba loquebā-
tur. De quibus scriptū est. Nolite audire
verba pphetarū qui pphetāt vobis et de-
cipiūt vos: vñsionē cordis sui loquūtur nō
de ore dñi. *Hiere. 22. Et rursum. Nō lo-
quebar ad eos et ipi pphetabant. Ibidē.*
Qua ex re quoq colligendū est: quia et
quisquis expositōr explanatiōe sacri elo-
qui ut fortasse auditoribus placeat aliqd
mentiēdo componit: sua et nō dñi verba
loquit: si tamen placēdi vel seducēdi stu-
dio mentiat. Nam si in verbis dñicis vir-
tutē requirens: ipse aliter qd is per quem
plata sunt senferit: etiā si sub intellectu
alio edificatiōē charitatis requirat: dñi
sunt verba que narrat: quia ad hoc solum
deus per totā nobis sacrā scripturā loqui-
tur: ut nos ad suū et proximī amorem tra-
hat. *Sequitur.*

**Non enim ad populū pfun-
di sermonis et ignote lingue: tu
mitteris ad domū israhel: neq
ad populos multos pfundi ser-
monis et ignote lingue: quorum
nō possis audire sermones: et si
ad illos mitteres ipi audirēt te
Domus autē israel: nolūt audi-
re te: quia nolūt audire me.]**

In ipso iussione exordio quo ppheta ad
predicandū mittit: aperte et vocatio gen-

tiū et israelitarū repulsio designat. Nam
cū dicit: Non ad populos multos pfun-
di sermonis et ignote lingue mitteris: quo-
rum nō possis audire sermones: atq nā
si subdit. Et si ad illos mittereris ipi au-
dirēt te: aperte declarat obedientia gen-
tiū: que quādoq predicatorū voces essent
sine tarditate secuturę. Et cū subdit. Do-
mus autē israel: nolūt audire te: quia no-
lūt audire me: iudee duricia designat que
verba predicantiū et cognouit: et sequi no-
luit. Ignota autē lingua gentiū ad obe-
diendū morā nō fecit: qñs extranea ab
eloq legi fuit. Bene autē dicit: Nolūt
audire te: quia nolūt audire me: sed hoc
qd scriptū est. Qui vos spernit: me sper-
nit. *Luce. 10. Causa quoq cur nō audis-
ant subinfert cum dicit:*

**Omnis quippe domus israel
attrita fronte est et duro corde.]**

Cum domus israel attrita fronte esse p-
hibet: quid aliud sentiendū: qui due cogi-
tandū est: nisi quod frontē cordis in impu-
dentiā attritē culpa frequēs: ut qd crebri-
us cōmittit: eo de illo cōmittentis animi
minus verecūdet: atq ideo ad tantā eorū
dis duriciā quādoq peccatorū peruenit:
ut iam in correptiōe sensibilis nō sit: quia
qui vñ peccādi induruit: nullomō cor-
pientis: id est manū palpātis sentit: sicut
iudee quoq crebrius delinquētī dicitur:
Frons mulieris meretricis facta est tibi:
noluisti erubescere. *Jerem. 3. Vel certe
attrita frons est in hui? mūdi actibus as-
sueta: quia sicut sunt nōnulli qui quietē
cūctis mūdi premijs atq honoribus ppo-
nūt: ita nōnulli ut in hoc mūdo aliquid ef-
se videant: terrenis laboribus insudāt: in-
sistūt causis: permiscēt iurgijs: et quāvis
se corpore deficere inter labores sentiāt:
amore tamē terrenarū rerū deuicti delea-
crabiliter fatigant. Quibus per pphetā
dicit: Effraim vitala docta diligere tritu-
rā. *Osee. 10. Vitala etem in tritura aree
assueta: etiā si relaxat a labore sponte res-
dit. Sic quibusdā prauis mētibus nihil**

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

est laboriosus q̄ si eis precipi: vt in huius mundi actibus nō laborent. Nam sepe quidā repulsi ab actiōe: terrena deprecatur vt redeāt: rogant vt premant: graue se incurrisse periculū quietē putāt. Attri ta ergo fronte sunt: qui nō solum labores nō fugiūt: sed neq; ipsoi videri in laboribus q̄ sibi negant erubescūt. Sequit̄.

Ecce dedi faciē tuam valentiorē faciebus eorū: et frontē tuā duriorē frontibus eorū.]

Sicut verecūdia laudabilis est in malo ita reprehensibilis est in bono. Erubescere em̄ malū sapientie est. Bonū vero erubescere fatuitatis. Unde scriptū est. Est cōfusio adducēs peccatū: et est cōfusio adducens gloriā. Eccl. 4. Qui enim erubescit penitēdo mala que fecit: ad vite libertatē peruenit: qui vero erubescit bona facere: a statu rectitudinis cadit: atq; ad dampnationē tendit. Sicut per redēptorem dicit: Qui me erubuerit et meos sermones: hūc filius hominis erubescit cū venerit in maiestate sua. Luce. 9. Et sunt q̄ bona iam in mēte cōcipiūt: sed necdū manifestis aperte cōtradiciūt. Hi nimirū quia boni sunt in mēte: sed auctoritatē nō habēt in locutiōe: apti ad veritatis defensionē non sunt. Ille em̄ esse veritatis defensor debet: qui qd recte sentit: loqui nec metu it: nec erubescit. Unde nūc in magno munere pphete promittit. Ecce dedi faciem tuā valentiorē faciebus eorū: et frontē tuā duriorē frōtibus eorū. Quid est autē peccator: nisi vulneratus? Et qd p̄dicator: nisi medicus? Si ergo nō erubescit peccator qui iacet in vulnere: cur erubescat medicus: qui per medicamēta p̄videt salutem. Sepe vero cōtingit vt predicator reuerēter audiat: nonnūquā vero a peruersis ita despiciat: ac si eis nihil utilitatis loquar. Unde recte nūc subdit.

Ut adamantem et vt silicē dedi faciem tuam.]

Adamas et silex vtraq; dura: sed vnū ho-

rum p̄ciosum est: alterū vile. Adamas ad ornamentū sumitur: silex ab itineratibus calcat. Et sepe cōtingit: vt hos quos correptionē suam cōspicimus nimis humiliter audire: verecūdemur eis aliqua dicere. Nonnūquā vero euenit: vt eos quos increpationē suā videmus postponere: et despectui habere: trepidemus eis verbū prediciōis inferre. Sed si recte sapim⁹ et ad eos a quibus honorari cōspicimus: et ad eos a quib⁹ nos despici videm⁹: auctoritatē exhortatiōis vel increpatiōis sumimus: vt nec illoz humilitatē debeam⁹ erubescere: nec hoz superbiā formidare. Dicit g. Dedi faciē tuam vt adamantē: id est si ab auditoribus honoraris. Dedi faciē tuam vt silicē: si ab auditorib⁹ conculcaris atq; despiceris: vt nec per illatū honorē refrenet lingua ex verecūdia: nec per despectū taceat ex infirmitate. sequit̄.

Ne timeas eos: neq; metuas a facie eorum: quia domus exasperans est.]

Hoc iam superius dictū est. Sed notandum quā aspera domus habet: cui⁹ asperitas tam crebro replicat. Incredendus itaq; peccator est: et nūquā timēdus: quia domus exasperās est. Timeri em̄ homo debuerat: si ipse auctorem omnīū vt homo timuisset. Nam qui ratiois sensus ad timorē dei nō habuit: tanto in nullo timēdus est: quāto hoc quod esse debuit: non est. Sequitur.

Et dixit ad me. Fili hominis omnes sermones meos quos loquor ad te assūme in corde tuo: et auribus tuis audi: et vade in gredere ad transmigratiōē filioz populi tui.]

Vigilanter intuenđū est qd voce domini ad prophetā dicit: vt prius sermones audiat: et postmodū loquat̄. Audim⁹ em̄ verba dei si facimus. Et tūc ea proximis recte loquimur: cū prius ipsi fecerimus.

Quod bene marcus euāgelista cōfirmat cū factum dñi miraculū narrat dicēs: Ad ducūt ei surdū ⁊ mutū ⁊ deprecabant̃ euz vt imponat illi manū. Mar. 7. Cuius ordinē curatōis īnuat subdēs. Misit digi-
tos suos in aurīculas: expuēsq; tetigit lin-
guā eius: ⁊ suspiciēs in celū ingemuit: et ait illi: Effeta qđ est ad aperirē ⁊ statim aperte sunt aures eius: ⁊ solutū est vincu-
lū lingue eius: ⁊ loquebat̃ recte. Ibidēz. Quid est enī quod creator omnīū deus: cum surdū ⁊ mutū sanare voluisset: in au-
res illius suos digitos misit: ⁊ expuēs lin-
guā eius tetigit? Quid per digitos redē-
ptoris: nisi dona sanctī spiritus designā-
tur? Unde cū in loco alio elecisset demo-
niū dixit: Si in digito dei eicio demonia pfecto peruenit in vos regnū dei. Luce 11. Qua de re per euāgelistā aliū dixisse describit. Si ego in spiritu dei eicio de-
mones: igitur peruenit in vos regnū dei. Ex quo vtroq; loco colligit̃: quia digitus spiritus vocat̃. Digitos ergo in auricu-
las mittere: est per dona spiritus sancti mentē surdi ad obediendū aperire. Quid est vero quod expuēs linguā eius tetigit Salua nobis est ex ore redēptoris: acce-
pta sapientia in eloquio diuino. Salua quippe ex capite defuit in ore. Ea ergo sapientia que ipse est: dum lingua nostra tā-
git: mox ad predicationis verba format̃. Qui suspiciens in celum ingemuit: non quod ipse necessariū gemitū haberet: qui dabat qđ postulabat: sed nos ad deū ge-
mere qui in celo p̃sident docuit: vt ⁊ aures nostre per dona spiritū aperiri: ⁊ lingua per saluā oris: id est per scientiam diuine locutionis solui debeat ad verba p̃dicatio-
nis. Cui mox effeta id est ad aperire dici-
tur: ⁊ statim aperte sunt aures eius: ⁊ so-
lutū est vinculū lingue eius. Marci. 7. Qua in re notandū est: quia ppter clau-
sas aures dictū est: ad aperire. Sed cui aures cordis ad obediendum aperte fue-
rint ex subsequēdi proculdubio etiā lin-
gue eius vinculū soluit̃: vt bona que ipse fecerit: etiā faciēda alijs loquat̃. Ubi be-

ne addit̃. Et loquebat̃ recte. Ille enī res cre loquit̃: qui prius obediendo fecerit: q̃ loquēdo animonet esse faciēda. Quod vero ad trāsmigrationē populī ammonē-
dam ppheta mittit̃: non solū ea transmi-
gratio debet intelligi que ei⁹ populī erat in corpore: sed etiā que facta fuerat in mē-
te. Ab hierusalē quippe ad babyloniā ve-
nerat. Et quid hierusalē: nisi visio pacis? Quid babylonia: nisi cōfusio vocatur? Quisquis vero a rectis opibus in puer-
sis actib⁹ cadit: quādo a bono studio ad vicia defuit: quasi ab hierusalē ad baby-
lonē ciuitatē venit. Culmen enī bone cō-
templatiōis deseruit: atq; in trāsmigra-
tione cōfusionis iacet. Quod illis sepe so-
let euenire: qui cum bona agūt in his de-
sua virtute gloriānt̃. Unde psalmista ne a visione pacis: id est a bonis actibus ca-
pti⁹ ad babyloniā emigraret: dñō sup-
plicās dicit̃: Adiutor meus non emigra-
bo. ps. 61. Si enī in se cōsideret: a iustis-
cie operibus cadēdo migrasset. Sed ne-
q; hi qui a statu rectitudis in prauā actio-
nē ceciderūt: desperādi sunt. Quia ecce propheta ad trāsmigrationē babylo-
nē mittit̃. Et per pphetā aliū domin⁹ dicit̃: Et venies vsq; babylonē ibi liberaberis Michee. 4. Sepe enī quis postq; in p̃su-
sionē viciōz ceciderit: erubescēs mala q̃ perpetravit ad penitentiā redit: seq; a suis lapsib⁹ bene viuēdo erigit. Quid q̃ ille: nisi vsq; ad babylonē venit: ⁊ ibi libera-
tus est? Qui postq; p̃susus mente puer-
sa perpetravit: hec ip̃a erubescens mala que fecit: se cōtra se erigit: ⁊ bene opando ad statū rectitudis redit. In babylo-
ne itaq; liberatus est: q̃ per diuinā gratiā ostendit̃ etiā de cōfusione saluatus. Prop̃ha ergo ad trāsmigrationē loquit̃: cū illos incre-
pat qui a statu rectitudis ad erroris vicia trāsmigrādo ceciderūt. Sequit̃.

Et loqueris ad eos: ⁊ dices: hec dicit dominus deus si forte audiant ⁊ quiescant.

Quod totiens diuis vocib⁹ difficilis

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

audiendi repetit vt dicat: si forte audiat: quid aliud q̄ trāsmigrati populi duricia designat? In quib⁹ verbis magna est nostra cōsolatio: quia si omnipotens deus p̄phetam mittēs a peruerso populo verba sua denūciat difficile audiri: cur nos miseri cōtristamur cū sepe a fratrib⁹ in nostra ammonitiōe cōtempnimur? Hāz crebro delinquētes alloquimur: frequēter increpamus: sepe cū eis blandis sermonibus agimus: at alii tamen alter audit: alter audire cōtempnit: alter ex parte verba exhortatiōis suscipit: et ex parte recipere recusat: ita vt quottidie impleri videamus hoc qđ per prophetā aliū dñs narrat que fecerit iratus cū dicit: Plui sup ciuitatē vnā: et super alterā non plui. Pars vna cōpluta est: et pars que cōpluta nō est exaruit. Amos. 3. Luz em̄ sancte exhortationis verba alia mēs suscipit: alia suscipere recusat: sup vnā ciuitatē dñs pluit: et sup alterā nō pluit. Cum vero et ipse qđ p̄rios audit ab alijs se vicij corrigat: atq; ab alijs emēdare p̄tēpnit: vna eadēq; ciuitas et ex pte cōpluit et ex parte arida remāet in qua a se predicatoris pluuiā repellit. Sūt etenim quidā qui exhortatiōis verba omni: no nō audiūt: hi penitus suscipere pluuiā nolunt. Et sunt quidā qui audiūt: sed tamen hāc medullitus nō sequūtur: q; alia in se vicia refecāt: sed in alijs grauiter p̄durant. Sepe em̄ quosdā videmus qđ per predicatoris verbū a semetip̄is auaricie estū repellūt: et non solū iam aliena nō raplūt: sed pp̄ia indigentib⁹ largiunt: nec tamē ire stimulos edomiāt: et patiētie moderamina per mētis tranquillitatē seruāt. Et sepe alij ad exhortatiōis verbū in semetip̄is tanto carnis immundiciāz vincūt: corpus in castitate custodiūt: nec tamen adhuc animū sicut debent p̄ximis inclinat: sed per rigore superbie in cogitatiōe se eleuant. In istis pars vna cōpluta est: quia fructū fecit: et pars que cōpluta non est aruit: quia exhortatiōis verbū nō plenē suscipiens: a bono opere sterillis remāsit. Sequitur.

Et assumpsit me spirit⁹ et audiui post me voces cōmotionis magne benedicta gloria domini de loco suo.]

Quid est hoc qđ p̄pheta post qđ ad trāsmigrationē filiorū populi mittit: vocē post se magne cōmotiōis audit dicentē: Benedicta gloria dñi de loco suo. Cōuersus quippe ad peccatores babilonie fuerat: et vocē glorie dñi de loco suo post tergū audiebat. Locus est em̄ dei hierusalē: id est visio pacis. Quia nimirū illa corda vidēt ea que dei sunt: que ad trāsmigratiōnē babilonie: hoc est ad cōfusiōis viciā nō descēdūt. Ibi em̄ inhabitat deus: vbi vera pax querit: interne contemplatiōis gloria amat. Nam qui ad peruersitatē de fluit: locus dei esse cōtempnit. Locus ergo glorie dei est vel sancta queq; aia: vel vnusquisq; in celestib⁹ permanēs angelicus spiritus et gloria dñi de loco suo benedicat: cū vel ab electis hominibus: vel a sanctis angelis auctori oīm laus eterna cantat. In eo ergo qđ iusti de puertē dis peccatoribus cogitāt: quia eorū vicia cōsiderādo ad carnales actus oculū ducūt: quasi ad babiloniā intendūt: qui tamen pro statu sue rectitudinis: quia in laude dei bona sanctorū cōsiderare nunq̄ desinūt: quāuis per cogitationē aliud intendūt: quasi post se vocē glorie dñi ab hierusalē: id est de loco suo audiūt. Sed cur in istis imorramur: qui hec p̄phete verba largiēte domino per ascēsum alterū et subtilius intellegere: et aptius dicere valeam⁹. Alit em̄: Et assumpsit me spūs. Predicatores spiritus assumpsit cū eius mentē in amorē dei omnipotentis eleuatā a terrenis iā desiderijs alienā reddit: vt nihil ei agere libeat: nisi ea que quibus lucra spiritalia cōgregat cōgreget: et ad regna celestia q̄tidia: ni sui opis fructū porret. Unde et nobis p̄dicatores iubet. Operamini nō cibū qui perit: sed qđ permanet in vitā eternā. Jobis. 6. Bene autem subdit. Et audiui post me vocē cōmotiōis magne. P̄rios

pheta sancto spiritu repletus: quasi trans-
acta narrat: que faciēda praevidit: quia et
in predestinatiōe iam facta sunt: que ad-
huc in ope sequuntur. Unde et in trāslatio-
ne veteri per esaiā dicit: Qui fecit que fu-
tura sunt. Quid est ergo qd post se pphe-
ta vocē audiuit commotiōis magne: nisi
qd post sermonē pdicatiōis qui sit ad cor-
da peccantiū: lamenta penitentiū sequit̃.
Peruersi etenim quicqz dīspraua agunt: et a
iustis recta audiūt: nesciūt q̃ sint grauia
que cōmittūt: atqz ex ip̃a sua ignorātia in
suo stupore securi sunt: et tacentes in cul-
pis: quasi molliter quiescūt. Sicut de q̃-
dā peccatore et securo populo dicit: Rege-
uit in fecibus suis. Hierē. 48. quia secu-
rus iacuit in peccatis. Cū vero audire p-
uerſi verbū pdicatiōis ceperint: que sint
supplicia eterna cognoscere: qui terror iu-
dicij q̃ subtilis examinatio de singulis q̃
bulqz peccatis ilico cōtremiscūt: implent̃
gemitibz: et nō se capietibus suspirijs an-
xiant: atqz magno pauore pcussi: in luctu
et fletibus erumpūt. Phphetā ergo vox
magne cōmotiōis sequit̃. Quia post ver-
bū pdicatiōis cōuerſoz atqz penitentiū
luctus audiunt: qui em̃ prius quieti lace-
bāt in vulnere: tacti postmodū manu me-
dicine: cū dolore redeūt ad salutem. De
hac cōmotiōe penitentiū per ppbetā ali-
um dicit: Pedes eius steterūt et mota est
terra. Zach. 14. Quia cū veritatis vesti-
gia in mēte audientiū figunt: ip̃a mens in
sui cōsideratiōe turbata cōmouet. Hinc
psalmista p peccatoribus exorat dicens:
Qui sedes sup cherubin moueat terra.
ps. 79. Hinc p afflictis et p penitētibz
deprecās ait: Cōmouisti terrā et cōturba-
sti eam sana p̃tritiōes eius: quia mota est
ps. 69. Terra quippe cōmota et turbata
est: peccator de cognitiōe reātus sui anxio-
sus ad penitētie lamēta perductus. Ppec-
cantī etenim hominī dictū est: terra es et in
terrā ibis. Gen. 3. Exoret ergo vt sanetur
cōtritiō terre: quia mota est quaten⁹ pec-
cator qui de culpis suis affligit: de cele-
stis misericordie gaudio cōsole. Nec est

itaqz vox cōmotiōis magne: quādo vnus
quisqz sua acta dijudicās: in afflictione pe-
nitentie perturbat. Sed quid vox ip̃a vis-
cat: audiamus.

**Benedicta gloria domini de
loco suo.]**

Locus em̃ maligni spūs fuerant corda
peccantiū: sed cū sibi miseris irati per pes-
nitentiā redeūt ad vitā glorie: dñi locus
fiūt. Jam em̃ se contra se erigūt: iam peni-
tētie lachrymis insequūt mala que cōmi-
serūt. Inde ergo audīt benedictio glorie
in laude dei: vnde prius sonabat creato-
ris iniuria de amore p̃sentis seculi. Et cor-
da penitentiū fiūt iā dño locus suus: que
prius in peccatis suis posita: fuerāt locus
alienus. Ip̃i autē quia peccatis suis a do-
mino cōuertunt: non solū de lent lachry-
mis peruersa que fecerūt: sed etiā miris
opibus ad alta pficiūt: vt sancta anialia
dei oīpotētis fiāt: vt signis et virtutibz ad
alta euolēt: vt terrā fundit⁹ deferant: et ac-
cepto dono sese ad celestia p desiderii su-
spendāt. De quibus adhuc subdit.

**Et vocem alarū animalū per-
cutientiū alterū ad alterū.]**

Audiuit post se ppba vocē cōmotiōis ma-
gne: qz sicut dictū est: verbū pdicantiū lu-
ctus penitentiū sequit̃. Audiuit post se vo-
cem alarū animalū: quia ex ip̃o luctu pes-
nitentiū oriunt̃ virtutes sanctoz: vt tāto
magis in sancta actiōe pficiant: quāto se
ad cognitionē vite nequiter egisse memi-
rūt. Sed est in his verbis magna dubita-
tio: quia nō aperte per ppbetā dicit: virū
vnūquodqz anial alas suas in semetip̃is
percutiat: an certe hec eadē sancta ania-
lia alis suis se vicissim feriāt: vt ala hui⁹
alterū: et ala alterius istud anial tangat.
Sed quia plerūqz in sacro eloq̃o ideo ali-
quid obscure dicit: vt dispēfante mirabili-
ter deo: multipliciter exponat. Hos cha-
ritati vſe vtrūqz exponere largiēte domi-
no debemus. Sēpe iam alas anialū vir-
tutes diximus esse sanctoz: quomō ergo
vnūquodqz anial alas suas excutiet alte-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ram percutit: nisi quod aperte dat intelligi: quia si sancta animalia efficiuntur virtus in nobis virtutem excitat: dum una altera ad perfectionem pulsatur. Ecce etenim quis habet iam verbi dei scientiam: discat ut viscera etiam misericordie habeat. Per scientiam quippe verbi dei discit. Date elemosinam: et ecce omnia munda sunt vobis. Luce. 11. Cumque iam esse misericors in elemosinis ceperit: verba sancte auctoritatis legit: et quicquid in eis de misericordia dicit: uberius per experimentum intelligit. Ibi enim scriptum est. Pater eram pauperum. Job. 29. Quod fortasse antea legebat et peribat. Sed cum in eius corde iam misericordia ceperit imitari natura: quod est patris esse pauperum: legit et recognoscit: quia introitus rediens: in semetipso intelligit quod foris audit. Aliud namque est elemosinam ex precepto facere: atque aliud ex charitate. Ex precepto enim facere bonum: inchoantium est: ex charitate autem hominum perfectorum: qui non solum que iubent faciunt: sed etiam diligunt faciendo quod iubetur. Hinc est enim quod in magna virtute per psalmistam dicitur. Vide quia mandata tua dilexi domine: in tua misericordia vinifica me. ps. 118. Mandata etenim dei promissione facere servientis et obedientis est: diligendo hec facere obedientis et amantis. Quia ergo et per scientiam charitas misericordie discit: et per charitatem misericordie in corde copuncto scientia multiplicatur. Ala in nobis alam percutit: quia virtus virtutem excitat. Sic qui castitatis bonum in suo corpore custodit: contra luxuriantes zelus accendit: ut ab immundicie maculis expient. Et sepe dum quosdam in lapsibus invenit: edomant: affligit: atque ad castitatis mundiciam restringit: cuius si forte mens de immundicia luxurie fuerit temptata: ex ipso zelo quo alios correxit: semetipsum convulnit et erubescit immunda cogitare: que se malis recollit correxisse. In hoc ergo ala ala percutit: dum virtus virtutem pulsatur: et ab immundicia custodit. Si vero ut prefatus sumus vicissim se alis suis animalis fer-

riunt: et alter ad alteram ala percutit singulorum: huius quoque descriptionis largiente domino sensus patet. Quid est ergo quod hec pennata animalia vicissim alas altera ad alteram ferunt: nisi quod omnes sancti semel cum suis virtutibus tangunt: et sese ad profectum excitant ex consideratione virtutis alienae? Non enim uni dant omnia: ne in superbia elatus cadat? Sed huic dat quod tibi non dat: et tibi dat quod illi denegat: ut dum iste considerat bonum quod habes: et ipse non habet: te sibi in cogitatione preferat. Et rursum dum tu habere illum conspicis quod ipse non habes: te illi in tua cogitatione postponas et fiat quod scriptum est. Superiores si blunice arbitrantur. Philipp. 2. Et enim pauca ex multis loquar: isti mire abstinentie virtus tribuit: et tamen verbum scientie non habet. Illi autem datur verbum scientie: et tamen virtute perfecte abstinentie apprehendere conatur non valet. Illiue libertas vocis tribuit: ut oppressis quibusque precibus solatia impendens: ad defensionem iusticie libere loquatur: sed tamen adhuc multa in hoc mundo possidens relinquere omnia vult et non valet. Illi vero iam datum est omnia terrena relinquere ut nihil in hoc mundo cupiat habere: sed tamen adhuc auctoritate vocis contra peccatores quosque non presumit exercere. Et qui ideo plus loqui libere debuit: quia iam non habet unde in hoc mundo teneatur: loqui contra alios libere recusat: ne ipsam vite sue quietem perdat. Isti virtus prophetie data est: multa scilicet que ventura sunt previdet: sed tamen presentis proximi egritudine conspicies: atque compatiens non valet curare. Illi data est curatiois gratia: atque a corpore proximi molestiam que in presenti est orationibus repellit: sed tamen quid seipsum paulopost sequatur ignorat. Mira itaque dispensatione omnipotens deus sic in electis suis sua dona dispensat: ut et isti det quod illi denegat: et alteri maius quod alteri minus tribuat: quatenus dum vel iste habere illum conspicit quod ipse non habet: vel ille hunc maius accepisse considerat quod sibi minus a deo pensatur: et

na del al
ammire
milie al
non hab
putet. L
feriunt: c
tibus ta
citata ac
lu quom
ad penit
perite p
centē vi
minimu
vocari a
sua dei
pe apost
dent n
omnis q
do sua.
preced
tia pēf
dolu.
eū qui
ipse nol
est: qui
chariss
ta sibi
Sicut
dehis
lectu
Mira
Innoce
paulo
inde se
volant
In cord
terran
ni fruct
bet reg
digeret
set. E
abund
cuduit
frugum
bet: et
cōmu
zere

na del alter in altero: idest vicissim officis amirant: atq; ex hac ipa, ammiratide humiliter alter alteri: et quæ videt habere quod non habet: eum diuino iudicio sibi prelatum putet. Aliis ergo suis vicissim se aequalia ferunt: cum sancte mentes alternis se virtutibus tangunt: et tangendo excitant: atq; excitata ad profectum volant. Videamus paulum quomodo apostolorum alius tactus: atq; ad penitentiam excitatus fuerat: qui mala preterite persecutiois sue et apostolorum innocentie vitam considerans dicebat. Ego enim sum minimus apostolorum: qui non sum dignus vocari apostolus: quia persecutor sum ecclesie dei. 1. Corin. 15. Considerauit quippe apostolorum innocentiam: et propter precedentem maliciam viliis in eius oculis facta est omnis quam exhibebat in ecclesia sollicitudo sua. Et quia multos ex accepto intellectu precederet non attendit: quia illorum innocentiam persans persecutorum aliquando fuisse se doluit. Sed videamus si quis ex apostolis eum qui paulo datus est intellectum miratur. Ipse nobis apostolorum primus requirendus est: qui discipulos ammonens ait: Sicut et charissimus frater noster paulus secundum dicitur sibi sapientiam scripsit vobis. 2. Petri. 3. Sicut et in omnibus epistolis loquens in eis debemus in quibus sunt quedam difficulta intellectum que indocti et instabiles deprauant. Miratur itaque in apostolis omnibus paulus innocentiam: miratur apostolorum primus in paulo sapientiam. Aliis ergo se tangunt qui inde se vicissim ad profectum excitant unde volant. Hoc itaque omnipotens deus agit in cordibus hominum: quod facit in regionibus terrarum. Poterat namque unicuique regionum fructus omnes tribuere: sed si unaquellibet regio alteri regionis fructibus non indigeret: communione cum altera non habuisset. Unde fit ut huic vini: alij vero olei abundantiam tribuat: hac multitudinem pecudum: illam vero vbertate abundare faciat frugum: ut cum illa defert quod ista non habet: ista reddat quod illa non contulit: per communionem gratie sibi simul etiam diuise terre coniuncte sint. Sicut ergo terrarum:

ita sunt mentes sanctorum. Que ubi vicissim sibi conferunt quod acceperunt: quasi fructus suos regiones regionibus impendunt: ut in una omnes charitate iungant. Sed inter hec sciendum est: quia sicut electi quilibet hoc semper in alijs attendunt: quod a deo melius acceperunt quam ipsi ut eos sibi in cogitatione preferant: sequi illis in humilitate subternant: ita reproborum mens nunquam considerat quid alter boni amplius quam alter alius ipse habeat. Neque enim pensant que bona spiritus alter acceperit et ipsis defint: sed que bona ipsi et que mala adsint alteri. Et cum omnipotens deus ad hoc virtutes singulis diuidat: ut alteri alteri in cognitione alius cogitatione humillet: ad hoc reprobis pertrahunt bonum quod acceperunt: ut ex eo in elatione perdant: dum semper considerant bona que ipsi habent: et alij non habent: et nunquam perpendere studet quanta bona alij habent: et ipsi non habeant. Quod ergo diuina pietas in augmentum disponit humilitatis: hoc mentes reprobe in augmentum vertit elationis: et ex diuersitate munerum a bono deficiunt unde crescere in humilitatis bono debuerunt. Propter hoc ergo necesse est fratres charissimi: ut in vobis hoc semper debeatis aspicere quod minus habetis: in primis vero hoc quod vobis amplius acceperunt: quatenus dum super vosmetipsos eos pro bono quod ipsi habent et vos non habetis aspicitis: ad hoc quoque obtinendum etiam vos ex humilitate crescat. Si enim et vos in illis accepta bona perperditis: et illi in vobis considerant bona que habetis: vicissim vos alius tangitis: ut excitati semper ad celestia voletis. Sequitur **E**t vocem rotarum sequentium aequalia et vocem commotionis magne.

In rotis sacri eloquij testamenta signari superius diximus. Vox igitur rotarum est sermo testamentorum. Post vocem itaque aliarum animalium audis etiam vocem rotarum: quia predicantium sermone suscepto: dum virtutes sanctorum ad altiora agenda euolant: sequi vicissim ad profectum pulsanter sancte ecclesie status erigitur: ut per vni-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

uerfum mundū sacroz testamentoꝝ pagi
ne legant. Vbiq; etē iam sanctū euāge
liū: vbiq; apostoloꝝ dicta: vbiq; lex ⁊ p
phete resonāt. Post alarū ergo vocē vox
rotarū sequit̃ quia post sanctoꝝ miracula
verba sacri eloquiꝝ intra sanctā ecclesiā li
beret licēter audiunt. Que rote aī alia se
quūtur: quia sicut superius dictū est: post
q̃ in honore venit vita sanctoꝝ: veneratione
da quoq; apparuerūt hoībus eloquia tes
tamentoꝝ. Vel certe rote aī alia sequū
tur: quia in sanctoꝝ patrū vita cognosci
mus: quid in sacre scripture volumine in
telligere debeam⁹. Illorū quippe nobis
actio aperit: hoc qđ in suis p̃dicationibus
pagina testamentoꝝ dicit Sed querendū
nobis est cur postq̃ superi⁹ dictū est. Au
diui post me vocē cōmōtiōis magne post
vocē quoq; alarū atq; rotarū subdi. Et
vocē cōmōtiōis magne. Quod si vili
genter aspiciat̃: inueniri potest: qz nō ocio
se repetit. Que quippe sunt cōmōtiōes
magne: quib⁹ corda nostra commouent.
Una quippe cōmōtiō ex timore est: alte
ra ex caritate. Una sit ex luctu penitentū
Alia ex feruore amantiū. Post p̃dica
tiōis ergo verbū prima cōmōtiō est: cum
plangimus mala que fecimus. Post vo
cem vero alarū ⁊ rotarū secunda cōmōtiō
est: dū magnis fletibus querim⁹ celestia
bona que audimus. Ecce etē quia intra
sanctā ecclesiā de multis patrib⁹ virtutū
exempla cognoscim⁹: quasi alarū sonitū
quotidie audimus: quia vbiq; sacra elo
quia personāt: quasi rotarū vocibus exci
tamur. Et quia per eadē sacra eloquia ad
amorē nostri conditoris accēdimur: ma
gnis feruoris ignib⁹ ardescentes nos lō
ge adhuc ab omnipotentis dei facie plan
gimus. Post primā ergo vocē cōmōtiō
nis magne: ⁊ ad extremū quoq; vox cōmō
tionis magne sit: quia qui cognoscēdo de
um cepimus peccata plāgere: iam dilige
do quē cognoscimus nō cessamus eū cū
fletibus desiderare. Post rotarū itaq; vo
cē vox magne cōmōtiōis sequit̃: quia cū
testamēta dei in aurē alis aure cordis so

nare ceperint: audientū spiritus ex amo
re compūctus ad lamenta cōmouet. Hic
est etē quod scripture sacre verba sūt in
corde legentū sapida. Hinc est quod ab
amātib⁹ plerūq; in silētio quasi furtiue
⁊ tacite legunt̃. Ande per p̃phetā quoq;
aliū dicit̃: p̃rescidisti in alienatiōe capi
ta potentium: mouebunt in ea gentes ad
aperiēt ora sua sicut paup edens in occul
to. Dipotens etē deus in alienatiōe capi
ta potētū p̃rescidit: qz iudeoꝝ supbia a se
metipso alienādo: repulit: in qua alienatio
ne gentes mote sunt: quia dū iudei a fide
caderēt: ad agnitiōē fidei corda gentiliū
cūcurrerūt: que videlicet gētes in sacre le
ctionis pabulo os cordis aperiūt: ⁊ in oc
culto sicut pauper comedūt: quia cū festi
natiōe ⁊ silentio verba vite legētes sum
mūt. Sed sciendū est quia quāto audito
res in charitate atq; intellectu p̃ficiūt: tā
to sanctis p̃dicatoꝝ maior gratia spi
ritus dat̃. Ande cū prius p̃pheta dixisset
Assumpsit me spūs: ⁊ audiui post me vo
cē cōmōtiōis magne. Post vocē cōmōtiō
nis magne alarū atq; rotarū: atq; iterū cō
mōtiōis magne. Illico subiungit̃.

**Spiritus quoq; eleuauit me
⁊ assumpsit me.**

Cur qui se assumptū iam a spiritu dixit
ratiōerū eleuātū ⁊ assumptū narrat. Sz
ad altiora mēs predicantū p̃ficiūt: cū per
eos sensus audientū ad omnipotentis dei
desideriū cōmouent. Qui videlicet p̃di
catoꝝ sancti licet p̃ficiūt: vt per eoꝝ
ministeriū dona gratie in sancta ecclesia
multiplicent̃: sicut de hac sancta ecclesia
scriptū est. Riuos eius inebriās multipli
ca generatiōes eius: in stillicidijs suis
letabit̃ cum exoriet̃. ps. 22. Riuus quippe
ecclesie sancti: p̃dicatoꝝ sunt: qui terrā
nostri cordis infundūt. Sed cū inebriant̃
riui: generatiōis ecclesie multiplicātur:
quia cū vberiorē gratiā spiritus p̃dicato
res accipiūt: fidelū numerus augeat̃: que
sancta ecclesia in suis stillicidijs letat̃. In
stillicidio etē aqua de tecto in terrā ca

dit que de celo ceciderat in tectū. Tectū vero ecclesie sancti predicatorum sunt: qui nos intercedēdo et ammonitiōibus muniēdo p̄gunt. Sed quia illorū cor diuinitus in predicatorū infundit: quasi aqua de celo venit in tectū: quia vero nos eorū verbis irrigamur: quasi aqua de recto defluit in terrā. Sancta itaq; ecclesia dū exoritur: in filicidijs suis letatur: q̄ cū in fide et bonis operibus nascitur: ea que accepit dona considerat: et in verbis predicatorū exultat. Quia ergo auditoribus ad meliora surgentibus: eorū quoq; predicatoribus gratia multiplicatur: p̄pheta dicat.

Spiritus quoq; eleuauit me et assumpsit me.]

Inde enim predicator magis ac magis eleuatur et assumitur: unde auditor ad meliorem vitam mutatur. Sed querendū nobis est: cū spiritus mentē nō eleuet nisi assumpsit: cur plus eleuatur: et postmodū dicitur assumptus? Sed hoc loco assumptus dictū est cōstater tenuit. Nam sunt nonnulli quos eleuat spiritus: sed nō assumit: quorū et intellectus ad spiritualia emicat: et tamen vita in factis carnalibus remanens: intellectui nō cōcordat. Balaam namq; per p̄phetie spiritū eleuatus erat: sed assumptus non erat. Num. 22. qui et veraciter potuit loqui post futura p̄spicere: et tamē a terrenis desiderijs mentē noluit separare. Sed q̄ p̄pheta sanctus scientia eleuatus est: et vita pariter assumptus: iam qualis in p̄dicationē pergat audiamus.

Et abij amarus in indignatione spiritus mei.]

Pensate fratres charissimi is cui dona sancti spiritus creuerāt: cur amarus abibat? An omne cor qd idem spūs assumit: amarus in indignatione sui spiritus facit. An de sciendū est: quia cui adhuc p̄sens vita dulcis est etiā si verbū dei loqui videatur: eleuatus et assumptus predicator nō est. Mentē enim quā sanctus spūs replet: in amaritūdinē temporalis delectatio eternorū cōmouet. Dulce enim est esse in rebus

humanis: sed ei qui adhuc de celestibus gaudia nulla gustauit: quia quāto minus eterna intelligit alis diligit tāto delectabilis in temporalibus requiescat. At si quis iam cordis ore gustauerit: que sit illa dulcedo celestium premiorū: qui illi hymnifici angelorū chorū: que incōprehensibilis visio sancte trinitatis: hūc q̄to illud dulce fit qd intus videt: tāto in amaritudinē vertit omne qd foris sustinet. Rixatur secū de his que male egisse se recollit: et sibi met ipsi displicet: cū ei ille iam placere cepit qui omnia creauit. Resp̄ndit se de cogitationibus: insequitur de verbis: et punit fletu de factis: sup̄nis inbiat: terrena iam omnia per mentis despectū calcat. Et quādiu illud qd desiderat adhuc per speciem nō habet: seque flere dulce habet: seque cōtinuis lamentis affligere. Et q̄ nec dū se esse in patria ad quā creatus est videt: in huius vite exilio nil ei plus aliud q̄ sua amaritudo placet. Dedignatur etiam subiacere temporalibus: et ardēter suspirat de terrenis alis eternis. Unde recte quoq; per salomonē dicit: Eo qd in multa sapia multa sit indignatio: et qui apponit scientiā apponit dolorē. Eccl̄s. 1. Celestia etiam cognoscētes terrenis animū subdere dedignantur. Et dū plus sapere incipim⁹: de his que male egim⁹ nobis ipsis irascimur. Et fit in multa sapia multa indignatio: q̄ quantū plus p̄ficiamus in cognitione: tanto nobis indignamur amplius de peruerso opere. Atq; cū scientia dolor crescit: quia quāto magis eterna cognoscim⁹: tāto magis esse nos in huius exilij miseria valemus. Vel sicut translatiōe alia dicit: Et qui addit scientiā addit laborē. Quo enim scire incipim⁹ que sunt celestia gaudia: eo magis ut errorū nostrorū laqueos possimus euadere flendo laboramus. In multa ergo sapientia multa est indignatio: quia si eterna iam sapimus: cōcupiscere temporalia dedignantur. Si eterna iam sapim⁹: nosmetipsos despiciamus egisse hoc quod nos potuit ab eternitatis amore separare. Resp̄ndit semetipsam consciē-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ti3 accusat quod egit: dampnat per peni-
tentia quod accusat. Sit rixa in anio par-
turiens pacē cum deo. Sic achab iniquus
rex a ppheta reprehensus cum cōtra se di-
uinā sententiā audisset peremult: et ma-
gno merore dephensus est ita ut pphete
suo dominus diceret: Rōne vidisti humili-
tatem achab corā me? Quia igitur humilla-
tus est mei causa nō inducā malū in die-
bus eius. 3. Regū. 21. In quibz dñi ver-
bis pensandū est: quomō ei in electis suis
meror: amaritudinis placeat qui amur-
tere timent deū: si sic et reprobi penitentia
placuit: qui timebat perdere p̄sens secu-
lū. Aut quomō ei grata sit spontanea af-
flictio p̄ culpis in eis qui placēt: si hec ad
tempus placuit: et in eis displicebat. Sz
sciendū quia nullus hec p̄ amore om̄ipo-
tentis dei ex toto corde agere p̄ualet: nisi
is cuius animi sp̄s iactatus assumpsit. Itā
quādo homo ex sua virtute sufficiat terre-
na despiciere: celestia amare: pacē cum deo
querere: secū rixā subire: in cogitaciōe se-
metipm̄ reprehendere: et gemitibus puni-
te: nullus hec agere nisi quē diuina grā
roborauerit valet. Unde et subdit.

Abanus enim domini erat me-
cum confortans me.]

Ad bona quippe assurgere perfecte non
possumus: nisi nos spiritus et pueniendo
eleuet: et subsequēdo cōfortet. Sed que-
rendū est cū superius de volumine qd̄ ac-
ceperat scriptū sit.

**Et factū est in os meū sicut
mel dulce.]**

Qua ratiōe postmodū dicit. Abij ama-
rus in indignatiōe spiritus mei. Mirum
quippe valde est: si dulcedo simul et ama-
ritudo cōueniāt. Sed iuxta superiorē sen-
sum sciendū est: quia cui sermo dei in ore
cordis dulcis esse ceperit: huius p̄culdu-
bio contra semetipm̄ animus amarescit.
Qui enim in illo subtilit̄ dicit: qualiter se
rephendere debeat: eo se durlus per ama-
ritudinē penitētie castigat: qui tanto sibi
magis displicet quāto in sacro volumine

amplius de om̄ipotentī deo videt quod
amet. Sed quia ad ista p̄ficere sua virtus
te nō valet homo: recte nūc dicit. Man-
us enim dñi erat mecum confortans me. Manus
enim dñi in sacro eloquio aliquādo etiaz
vnigenit̄ filius appellat: quia om̄ia per
ipm̄ facta sunt. Et de cuius ascensioe per
moysen pater om̄ipotens loquit̄ dicens:
Tollā in celū manū meam. Hec manus
que electoz suoz corda cōfortat discipu-
lis dicebat: Sine me nihil potestis facere
Jobis. 25. In omni enim quod cogitam-
semper orandū est ut et ip̄o aspirate cogi-
tem: et ip̄o adiunāte faciamus. Qui vi-
uit et regnat cū patre in unitate spiritus sc̄i
dei: per om̄ia secula seculoz amē.

Explicit omelia. X.

**Incipit Omelia. XI. in qua in-
terpretat̄ tertium capitulū: ab
illa parte. Et veni ad transmi-
grationē: vsq; ad illam partem
Et facta est super me manus dñi**

Iter cetera pphecie miracu-
la hoc quoq; mirandū habet: illi
huius pphetaz: quod sicut in eis
verbis res: ita nōnunq; verba
rebus exponunt: ut eoz nō solū dicta: sed
etiā res geste pphecie sint. Unde nūc or.

**Veni ad transmigratiōē ad
aceruū nouaruz frugū ad eos q̄
habitabāt iuxta flumē chobar.**
Cum causa exigeret et indicare debuisset:
quia ad transmigratiōē veniret: que dicit̄
di necessitas fuit: ut p̄ fruges locū quoq;
exprimeret dicens: Ad aceruū nouarū fru-
gū: nisi quod sepe per res et loca cause si-
gnant. Multi quippe ezechiele pphetā
te iam captiuitatis anni desuerant: atq;
ex his qui in captiuitatē ducti fuerāt: plu-
res iam morte carnis oblerāt: ad quoz fi-
lios loqui propheta veniebat. Unde et ei
superius dicit:

A fili hominis mitto egore ad

filios israel ad gentes apostatri-
ces que reuenerunt a me patres
eorum preuaticati sunt pactum meum
usque ad diem hanc. Et filij dura
ceruice et in domabili corde sunt
ad quos ego mitto te.]

Ex quibus quia multi fuerant credituri:
atque per obedientiam ad fertilitatem boni ope-
ris perueniunt: aceruus frugum vocantur. Quia
enim bone anime fruges appellantur dei: pro-
pheta alius testatur dicens: Sanctus israel
domino primitie frugum eius. Hierem. 2. Fru-
ges etiam domini etiam conuerse ad fidem gentes
postmodum facte sunt: sed quia prius israel
domino credidit: recte hunc prophetam frugum eius
primitias appellauit. Quia ergo pro-
pheta missus non prius populo: sed filiis eius-
dem populi verba intulit: ad aceruum frugum
nouarum venit. Quid vero per chobar flu-
uium designet supra iam diximus: que ne-
quaquam modo repetimus: ne repetendo fasti-
dium generemus. Sequitur.

Et sedisti ibi ubi illi sedebant et
mansisti ibi septem diebus merces
in medio eorum.]

Horandum captiuo populo propheta san-
ctus quanta compassione se copulat: eorumque
se in eorum consedendo et merendo com-
mittit: quia radix verbi est virtus operis. Et
ille sermo ab audiente libenter accipitur qui
a predicatore cum compassione animi profertur.
Sic ferrum cum ferro iungitur: liquat prius ut
postmodum vicissim a seipso teneatur. Si enim
prius minime mollescit: postmodum tene-
re se fortiter non sufficit. Sic propheta capti-
uo populo consedit: et merces in medio eorum
extitit: ut dum per charitatis gratiam descendere
de se et molliorem reddideret: et cum statim
probi fortitudinem teneret. Sin vero israeli-
ticus populus qui domus exasperatus vocatur:
quia culpas nec inter flagella cognouit: nul-
lo merore animi depressit: propheta inter
gaudentes merces sedere studuit: ut tacendo
ostenderet: quid loquendo venerat docere
Et priusque verba faceret in hoc quod merces

tacuit: formam verborum sumpsit. Sequitur.

Cum autem pertransissent se-
ptem dies factum est verbum domini
ad me dicens.]

In eo quod septem diebus merces sedit: et
post diem septimum verba domini iussu monis ac-
cepit ut loqui debuisset: aperte indicat:
quia eisdem diebus merces tacuerat: missus
autem ad predicandum fuerat: et tamen septem die-
bus sedens tacebat. Quid est hoc quod nos
bis propheta sanctus in hoc suo silentio in-
nuat: nisi quia ille loqui veraciter nouit: qui
prius bene tacere didicerit. Quasi enim quod
dam nutrimentum est verbi celsura silentij. Et
recte quod per excrescentem gratiam sermonem
accepit: qui ordinate antea per humilitatem
tacuit. Hinc enim per salomonem dicitur:
Tempus tacendi et tempus loquendi. Eccles.
3. Non enim ait tempus loquendi et tempus ta-
cendi: sed prius tacendi premittit tempus: et
postmodum subdit loquendi. Quia non lo-
quendo tacere: sed tacendo debemus loqui
discere. Si ergo propheta sanctus qui mis-
sus ad loquendum fuerat: diu prius tacuit:
ut postmodum recte loqueretur: pensandum no-
bis est quia ei culpa sit non tacere: quae nul-
la cogit necessitas loqui. Sequitur.

Fili hominis speculatore de
dite domui israel.]

Horandum quod enim quod dominus ad predican-
dum mittit: speculatore esse denunciat. Cui
enim cura aliena committitur: speculator voca-
tur: ut in mentis altitudine sedeat: atque vo-
cabulum nominis ex virtute actionis trahat. Non
enim est speculator qui in imo est. Specu-
lator quippe semper in altitudine stat: ut
quicquid venturum est longe prospiciat. Et quod
quis populi speculator ponit in alto: de-
bet stare per vitam ut possit perdesse per
videntiam. Hinc propheta alius speculato-
re ammonet dicens: Super montem excel-
sum ascende tu qui euangelizas syon. Esai.
40. Ut videlicet qui predicationis locum su-
sceperat ad altitudinem bone ascenderet actionis
ad excelsa transiret: et eorum qui sibi commisi
sunt opera transcendat: quatenus subies

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ctorū vitam tanto subtilius videat: quā-
to et terrenis rebus quas despiciat animū
nō supponit. **Q**uā dura mihi sūt ista que
loquor: quā memetipm loquēdo ferio: cui⁹
neq; lingua vt dignū est p̄dicationē tenet
neq; inquantū tenere sufficit: vita sequit
linguā. **Q**ui ociosis verbis sepe iplicor:
et ab exhortatiōe atq; edificatiōe p̄ximo
rū torpens et negligēs cesso. **Q**ui incōspe-
ctu dei factus sū mutus et verbosus: mu-
tus in necessarijs: verbosus in ociosis. **S**ed
ecce sermo dei de speculatozis vita cōpel-
lit vt loquar: tacere nō possum: et tamē lo-
quēdo me ferire pertimesco. **D**icā: dicā:
vt verbi dei gladius etiā per meipz ad as-
surgendū aīs confingendū cor p̄ximi per-
trāseat. **D**icā: dicā: vt etiā cōtra me ser-
mo dei sonet per me. **E**go me resū esse nō
abnego: torporē meū atq; negligentīā vi-
deo. **E**rit fortasse apud piū iudicē impe-
tratio veniē: ip̄a cognitio culpe. **E**t qui-
dē in mōasterio positus valebā: et ab ocio-
sis linguā restringere: et in intentiōe ora-
tiōis pene cōtinuē mentē tenere. **A**t post
q̄ cordis humerū sarcine pastoralis suppo-
sui: colligere se ad semetipm assidue non
potest anim⁹: q̄ ad multa parit. **C**ogor
nāq; modo ecclesiārū: modo monasterio-
rū causas discutere: sepe singulorū vitas
actuq; pensare. **M**odo quedā ciuiū ne-
gocia sustinere: modo de irruētibus bar-
barorū gladijs gemere: et cōmisso gregi in-
sidiantes lupos timere. **M**odo rerū curā
sumere: ne desint subsidia eis ip̄is q̄b⁹ di-
scipline regula tenet. **M**odo raptōres q̄s-
dam equanimiter perpeti: mō eis sub stu-
dio seruare cōtractis obulare. **L**uz itaq;
ad tot et tanta cogitāda scissa ac dilaniata
mens ducit: quādo ad semetipm redeat
vt totā se in p̄dicationē colligat: et a p̄-
ferēdi verbi ministerio nō recedat. **Q**uia
autē necessitate loci sepe viris secularib⁹
iungor: nōnunq̄ mihi linguā discipline
relaxo. **I**am si in assiduo censure mee vi-
gore me teneo: scio quia ab infirmiorib⁹
fugio: eosq; ad hoc q̄ appetō nunq̄ tra-
ho. **A**nde fit vt eorū sepe et ociosa pacien-

ter audiā. **S**ed quia ip̄e quoq; infirmus
sum: in ociosis sermonibus paulisper tra-
ctus: libēter iam ea loqui incipio que au-
dire ceperā inuitus. **E**t vbi tēdebat cade-
re: libet iacere. **Q**uis ergo ego vel quā-
lis speculator sum: qui nō in monte op̄is
stō: sed adhuc ī valle infirmitatū iaceo. **P**ro-
tēs vero est humani generis creator et re-
demptor indigno mihi et vite altitudinē
et lingue efficacīā donare: p̄ culus amore
in eius eloquio: nec mihi parco. **E**st et
go speculatozis vita et alta debet semp et
circūspecta. **N**e enī terrenarū rerū amor
succubat: alta sit ne occultī hostis iaculis
seriat ex omni latere circūspecta. **N**e q; hoc
speculatozi sufficit vt altū viuat: nisi vt lo-
quēdo assidue ad alta auditores suos per-
trahat: eorūq; mentes ad amorē celestis
patrie loquēdo succedat. **S**ed tūc hec re-
cte agit: cū lingua eius ex vita arserit. **I**ta
lucerna que in semetip̄a nō ardet: eam rē
cui supponit non accēdit. **H**inc enī de io-
hanne veritas dicit: **I**lle erat lucerna ar-
dens et lucēs. **I**oh̄is. 5. **A**rdens videlicet
per celeste desiderīū lucēs per verbū. **E**t
ergo seruet veritas p̄dicandū: teneat ne-
cessē est altitudo viuendi. **A**nde recte
quoq; sancte ecclesie sponsi voce in cātis
eis canticorū dicit: **N**asus tuus sicut tur-
ris lybani. **C**anti. 7. **Q**ue ergo laus est
fratres mei vt sp̄ose nasus turri cōparet.
Quia per nasum semp odores fetoresq;
discernim⁹. **Q**uid per nasum nisi specu-
latorū discretio designat: **Q**ui nimirū na-
sus et sicut turris esse et lybani dicit. **Q**ui
videlicet p̄positoꝝ discretio et munita sp̄s
debet esse ex circumspectiōe: et in altitudi-
ne vite cōsistere: id est in valle infirmi ope-
ris nō iacere. **S**icut enī turris in monte
ecclesie ad speculādū ponit: vt hostes qui
veniūt: longius videant. **S**ic p̄dicatozis
vita semp in alto debet fixa permanere:
vt more nariū discernat fetores viciorū:
odoresq; virtutū: incurfus malignorū sp̄s
rituū longe p̄spiciat: et cōmissas sibi ani-
mas per suā prouidentīā cautas reddat.
Sequitur.

**Et audies ex ore meo verbū
et annūciabis eis ex me.]**

Ecce iterū monet ppheta ne presumat loqui qđ nō audierit: sed prius aurē cor- dis aperiat voci creatoris: et postmodum os sui corpis aperiat auribus plebis. An- de ppheta alius dicit: Inclina ad si- militudinē aurē meā: aperiā in psalterio ppositionē meā. ps. 47. Qui est recte predicat: prius sicut dictū est aurē cordis locutiōi intime inclinat: ut postmodū os corporis in ppositionē ammonitiōis ape- riat. Sequitur.

Si dicente me ad impiū mor- te morieris: nō annūciaberis ne- qđ locutus fueris: ut auertat a via sua impiā et viuat ipse ipius in iniquitate sua morietur san- guinem autē eius de manu tua requiram.]

In quibus verbis: quid nobis notandū est: quid sollicite cogitandū: nisi quia nec subiectus ex culpa ppositi morietur: nec ppo- situs sine culpa est: quādo verba vite non audies ex sua culpa morietur subiectus. Im- pio etiam mors debet. Sed et a speculato- re via vitē nūcianda est: et eius impietas increpanda. Si vero speculato- rē tacet: ipse impius in iniquitate sua morietur. Quia im- pietatis eius meritū fuit ut dignus nō ef- fet: ad quem speculatoris sermo fieret. Sed sanguinē eius de manu specu- latoris requirit: quia ipse hūc occidit: qui eū tacēdo morti perdidit. In quib⁹ vtrū- qđ pensandū est: quantū sibi cōnexa sunt peccata subditorū atq; prepositorū: qđ vbi subiectus ex sua culpa morietur: ibi is qđ pre- est: quoniam tacuit reus mortis tenet. ppe- sate ergo fratres charissimi pensate: qđ et qđ nos digni pastores nō sum⁹ etiā ex ve- stra culpa est: quib⁹ tales prelati sumus. Et si quādo vos ad iniquitatē defluistis: etiā ex nostro hoc reatu est: qđ obliuiscētes atq; reclamātes i prauis desiderijs nō ha-

betis. Vobis ergo et nobis pectis si a pra- uo opere cessatis. Vobis et nobis parce- mus: quādo hoc qđ displicet nō tacem⁹. Quā liber a cōmissor sibi sanguine fu- erat p̄dicator egregius qui dicebat: Mū- dus sum a sanguine omnī. Non est sub- terfugi quo minus annūciare omne consi- liū dei vobis. Actū. 20. Si est nō an- nūciasset: mūdus a sanguine nō esset. Sed quibus omne cōsiliū dei annūciare studuit ab eorū sanguine mūdus fuit. In qua vo- ce nos cōuenimur: nos pstringimur: nos rei esse ostēdimur: qđ sacerdotes vocamur qđ sup ea mala que p̄pria habem⁹ alienas qđ mortes addim⁹: qđ tot occidim⁹: qđ ad mortē ire quottidie tepidi et tacētes vide- mus. Tū vero dicat. Sanguinē autē ei⁹ de manu tua requirā. Si hoc in loco san- guinis nomie mors corpis designat: val- de nobis de nostro silentio augeat metus: quia si in subiectis suis is qui p̄latus ad speculandū est: etiā de morte corpis quā- doq; morituri tā grauiter reus tenet: quo reatu de morte ante subiecti constringit: que potuisset semp viuere si verba corre- ptiōis audisset. Sed melius possunt san- guinis notē peccata signari. Unde quidā eū peccata carnis defleret dixit: Libera me de sanguibus deus deus salutis mee ps. 50. Sanguis ergo morietis de ma- nu speculatoris requirit: quia peccatū sub- diti culpa esse ppositi si tacuerit reputat. Est ergo qđ faciat: ut etiā morietē subdi- to se liberū reddat. Surgat: inuigilet ma- lis actibus cōtradicat. Sicut scriptū est. Discurr: festina: suscita a micā tuā ne de- deris sompnū oculis tuis: nec dormitent palpebre tue. Prouer. 6. Unde hic quo- qđ additur.

Si autē tu annūciaueris ipso et ille nō fuerit cōuersus ab im- pietate sua: et a via sua impiā ip- se quidem in iniquitate sua mo- rietur: tu autem animam tuam liberaisti.]

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Tunc enim subiectus mori sine te: quando in causa mortis traditor pertulerit te. Nam morti cui non contradicis: adiungis. Et notandum que sunt que debeant a speculatore predicari. Nam ait:

Si autem tu annunciaueris impio: et ille non fuerit conuersus ab impietate sua: et a via sua impia.]

Impietas quippe ad infidelitatem pertinet: via vero impia ad prauam actionem. Et omnis speculator hoc habere debet studij ut prius ad pietatem fidei: postmodum ad prauam viam: id est ad bonam operationem alius actionem trahat. Sed quia de exhortatione sermo se intulit: innotescere breuiter debemus in ore pastoris quantum esse debeat oratio: atque consideratio locutionis. Pensare etenim doctor debet: quid loquatur: cui loquatur: quando loquatur: qualiter loquatur: et quantum loquatur. Si enim unus horum defuerit: locutio apta non erit. Scriptum quippe est. Si recte offeras: recte autem non diiudicas peccasti. Lento. 2. Recte autem offeris: cum bono studio bonum opus agimus: sed recte non diiudicamus si habere discretio non in bono opere postponamus. Considerare etenim debemus quid loquimur: ut in ipso pauli voce sermo noster semper in gratia sale sit conditus. Col. 5. Pensandum vero nobis est cui loquamur: quia sepe increpationis verbum quod hec admittit persona: altera non admittit: et sepe ipsa eadem persona secundum factum fit altera. Unde nathan propheta dauid post adulterium furti increpationis sententia percussit: qui cum de raptoze ouis diceret: Filius mortis est vir qui fecit hoc. 2. Regum. 12. Et prius respondit dicens: Tu es ille vir. Cui tamen cum de salomonis regno loqueretur: quia culpa defuit: ei se humiliter in adoratione prestravit. In una ergo eademque persona: quia causa dispar existit: etiam sermo propheticus dissimilis fuit. Pensandum quoque est: quando loqui debeamus: quia sepe et si dif-

fertur increpationis: postmodum benigne recipitur: nonnunquam languescit: si hoc quod ante prefferri debuit: tempus amiserit. Nam et sapiens mulier nabal ebrius videns increpare de culpa tenaciter noluit: quem digesto vino increpationis sue verbis utiliter percussit. 1. Regum. 25. Et propheta adulantium linguas non esse in subsequenti tempore deferendas: annunciat dicens: Confundant statim erubescerent qui dicunt mihi euge euge. ps. 40. Adulatio etenim si vel ad tempus patienter suscipitur: augetur: et paulisper demulcet animum: ut a rigore sue rectitudinis mollescat in delectatione sermonis. Sed ne crescere debeat statim est: et sine mora ferienda. Pensandum quoque nobis est qualiter loquamur. Nam sepe verba que hunc ad salutem reuocant: alium vulnerant. Unde paulus quoque apostolus: qui tyrum ammonet dicens: Argue cum omni imperio. 2. Timotheum exhortatur dicens: Argue obsecra: increpa: in omni patientia et doctrina. 2. Timotheo. 4. Quid est quod vni imperium et alio patientiam precepit: nisi quod vni lenioris: alterum vero feruentioris spiritus esse conspexit. Veni per auctoritatem imperij: iniungenda erat seueritas verbi. Is autem qui per spiritum feruebat: per patientiam temperatus fuerat: ne si plus iusto infernesceret: non ad salutem vulnerata reduceret: sed sana vulneraret. Curandum quoque quantum loquamur: ne si ei qui multa ferre: non valet per verbum vel exhortationis: vel increpationis longius trahimus: auditoris nostrum ad fastidium perducamus. Unde idem predicator egregius hebreus loquitur dicens: Obsecro vos fratres ut sufferatis verbum solatij etenim per paucis scripsi vobis. 1. Thimotheo. 3. Hoc tamen infirmis precipue congruit: ut pauca quidem et que capere preueniant audiant: sed que eorum mentem in penitentia dolore compungant. Nam si eis vno in tempore exhortationis sermo fuerit multipliciter dixerit: quia multa retinere non valet: simul mittunt omnia. Unde et medici corporum panem nos quos infirmatibus stomachis ponunt

apto quidē medicamīne: sed subtiliter lī-
nūt: ne si repleti multo medicamēte infir-
mitatē stomachi non roborātes adiunēt:
sed opprimētēs grauent. Sciendū tamē
quia et si quando modū suū sermo proluxi-
o: trāseat: periculoso: hoc auditorib⁹ nō
est. Si autem qualiter quid dicat: et qui-
bus dicat non vigilanter conspiciat: val-
de periculosum est. Verēcūde et em̄ men-
tes si quas fortasse culpas admiserint: le-
niter arguēde sunt: quia si asperius incre-
pent: franguntur potius q̄ erudiunt. At
contra mētes asperere atq; impudentes si
increpate leniter fuerint: ad maiores cul-
pas ip̄a lenitate prouocant. Quod bene
in eodem egregio p̄dicatore discim⁹: qui
cū corinthios cognosceret pro amore per-
sonarū in scismate diuissos: eorū verēcū-
die consulēs locutionē suam eis a gratia
rimactiōe et laudibus cepit dicens: Gra-
tias ago deo meo semper p̄ vobis in gra-
tia dei que data est vobis in x̄po Ihesu:
quia diuites facti estis in illo in omni ver-
bo et in omni scientia: sicut testimoniiū x̄pi
confirmatū est in vobis. 1. Corinthio. 1.
Qui adhuc adiūgit et dicit: Ita vt nihil
vobis desit in vlla gratia expectatibus
reuelationē domini nostri iesu x̄pi. Que
so te paulē si iam nihil deest: cur eis scri-
bendo fatigaris: cur in longinquo possit
loqueris? Pensemus ergo fratres charis-
simi quantū laudat. Ecce eis gratiam dei
datā asserit: factos in omnibus diuites di-
cit: in omni verbo et in omni scientia x̄pi tes-
timoniū: id est quod de semetip̄o morien-
do et resurgēdo testatus est: in eorū vita cō-
firmatū esse perhibet: et nihil eis deesse in
vlla gratia testatur. Quis rogo credat:
quia paulo post eos corripit quos ita lau-
dat. Post cetera subiūgit. Obsecro autē
vos fratres: per nomē domini nostri iesu
x̄pi: vt idip̄m dicatis omēs et non sint in
vobis scismata. 1. Corinthio. 1. Quid em̄
potuit tam perfectis tamq; laudabilibus
scisma subripere? Significatū est em̄ mī-
hi de vobis fratres mel ab his: qui sunt
cloes: quia contentiōes inter vos sunt.

Hoc autē dico quod vnusquisq; vestrū dī-
cit: Ego quidē sum pauli. Ego autē ap-
pollo. Ego vero cephe. Ego autem x̄pi.
Ecce quos in omni verbo et in omni scientia
laudauerat: quib⁹ nihil de esse in vlla
gratia dixerat: pauli per loquēs ad in-
crepandū leniter veniēs: diuissos erga ses
ip̄os reprehēdit: et quorū prius salutē nar-
rauerat: postmodū vulnera patefecit. Ipe
nitus em̄ medicus vulnus sanandū alē se
candū videns: sed egrū timidū esse con-
spiciens: diu palpauit et subito percussit:
prius blandā manū laudis posuit: et post
modū ferum increpatōis fxit. Hic em̄
verēcūde mētes fuerint palpādo rep̄hen-
se: ita vt ex alijs rebus audiat quod in cō-
solationē sumant: per increpationē protī-
nus ad desperationē cadunt. Sed nūq;
quid mētibus est paulus: vt prius eis ni-
hil de esse in omni gratia diceret: quibus
postmodū dicturus erat vnitatē deesse?
Absit hoc vt quis de illo talia vel desipit
ens credat. Sed quia erāt inter corinthi-
os quidā omni gratia repleti: et erāt quis-
dam in personarū fauoribus excisi: cepit
a laudibus perfectorū: vt modesta inue-
ctiōe ad reprehensionē pertingeret infir-
morū. Et in hoc quoq; ad medicinā cor-
dis a medicina corporis vsum trahens.
Nam cū feriendū vulnus medicus aspi-
cit: prius ea mēbra que circa vulnus sa-
na sunt palpat: vt post ad ea que vulnera-
ta sunt leniter palpādo perueniat. Cum
ergo Paulus perfectos in corinthijs lau-
dauit: sana mēbra iuxta vulnus tetigit:
cum vero infirmos de diuisione rep̄hen-
dit: vulnus in corpore percussit. Videas
mus tamen huncip̄m qui tanta modestia
atq; mansuetudine ad corripiēdos corin-
thios ducit: qualiter cōtra galathas qui
a fide discesserāt: exercetur alē erigitur.
Nulla enim modestia patiētie premittas:
nulla locutiōis dulcedine prerogata: eos
q; a fide discessisse cognouit ab ip̄o episto-
le sue exordio inuehēdo redarguit. Hic
p̄missa salutatiōe sicut cepit. Miror qd sic
tā cito transferimī ab eo q̄ vos vocauit in

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

gratia xpi. Sal. i. Quibus etiā in aperta increpatio post cetera subiūgit. *Insensati galathe: quis vos fascinauit? Mentis estis dure nisi aperta essent increpatio percussu nullomō malū cognoscerēt: qđ egissent. Nam sepe hī qui impudētes sunt: tantū se peccasse sentiūt: quantū de peccatis que fecerint increpant: ut minores culpas suas estimant: quas minor in uestigio castigat: et quas vehemēter obiurgari viderint: maiores esse deprehendant. Unde necesse est ut semper sermo predicatis cū auditoꝝ debeat qualitate formari: ne aut verēdīs aspera: aut impudētib⁹ lenia loquat. Quid autē mirū si hoc verbi dei erogator faciat: cū et agricola qui semina in terrā mittit: prius terre qualitatem prouidet: quib⁹ semibus apta videat: et postquā qualitatem terre prouiderit: tunc semina spargit. Sed quia de qualitate doctrine locutionē longius traximus: oportet ut ad eū quē cepimus: exponēdo ordinem redeamus.*

B Sed et si cōuersus iustus a iusticia sua fecerit iniquitatem: ponā offendiculū coram eo: ipse morietur: quia non annūciasti ei. In peccato suo morietur: et non erūt in memoriā iusticie eius quas fecit: sanguinē vero eius de manu tua requirā.]

Quia iusto qui in peccato cecidit p̄dicator tacuit: eius sanguine reus tenet: et qui sollicitus esse nō studuit in p̄dicatioe: factus est particeps in cōdempnatione. Sed cū dicit in peccato suo morietur: et nō erunt in memoriā iusticie eius quas fecit. Hoc nobis maxime cōsiderandū est: quia cum mala cōmittimus: sine causa ad memoriā bona nostra trāfacta reuocamus: quoniam in perpetratioe maloz nulla debet esse fiducia bonoz preteritoꝝ. Sed queri potest: utrū iusto postqđ ceciderit p̄dicandū sit an et prius qđ cadat? Inuigilare p̄dicator debet: ne ad casum veniat: p̄culdū

bio et prius qđ cadat. Nam sequit.

Si autē tu annūciaueris iusto ut nō peccet iustus et ille peccauerit viuens viuet: quia annūciasti ei: tu autē animā tuam liberaſti.]

Si ergo p̄dicator ideo suā animā liberauit: quia iusto ne peccaret denūciavit: cū iustus ad peccatū p̄dicatore tacite ceciderit: p̄dicator quia tacuit reus tenet. Sed quis nostrū rogo ad hoc sufficiat: ut non solū peccatores studiosē corripiat: sed etiam iustis inuigilet ne cadāt. Nos em̄ in firmitatis nostre cōscij cū iustos viros cōspicimus: amonere eos nō presumimus: ut iusticie viā teneant: quā quia tenēt videmus et tamē p̄dicatoꝝ est debitū etiam iustos amonere. Unde p̄dicator egregius dicebat: Sapientibus et insipientibus debitor sum. Rom. i. In his vero oib⁹ que de iusto ad iniquitatem cōuerso dicta sunt: hoc est laboriosū ad loquēdū hoc valde pertimescendū quod dñs ait: Pōnā offendiculū coram eo. Ait em̄.

Si cōuersus iustus a iusticia sua fecerit iniquitatem: ponam offendiculū coram eo.]

Nos em̄ dicimus: quia si iniquitatem fecerit offendit: et verū est omnino qđ dicimus: cur adhuc ei deus omnipotens offendiculū ponit quē iam imple egisset et cecidisse per iniquitatem quā perpetravit cōspicit? Sed districta sunt omnipotentis dei iudicia: et qui peccatoꝝ vlu expectat ut redeat: nō redeūti atq; cōtempnēti ponit adhuc vbi grauius impingat. Peccatū quippe qđ per penitentia citius nō delet aut peccatū est: aut causa peccati: aut peccatū et pena peccati. Omne em̄ qđ prius cōmittit peccatū est: sed si citius penitendo nō tergit: iusto iudicio omnipotens deus obligatā peccatis mentē etiā in culpā alterā permittit cadere: ut qui flēdo et cor rigendo noluit mūdare qđ fecit: peccatū incipiat peccato cumulare. Peccatū ergo

quod per
ni simul
vnde ad
get. p̄
peccatū
crescente
culpe gen
peccatoꝝ
fit vero
et peccatū
peccati. p̄
piā rem p
no valuit
sanctē pos
do de neg
catū fuit
uenit ad
concupit
pena pecc
repelle
ad furtū
re et ex
furio rege
catū genu
tia peccat
et pena pe
peccatū
quia de il
paulus
sed nō h
cognouit
runt aut
cogitatio
catū et car
sequebat
cor eoz: d
ti facti su
pibilib⁹
ruptibilis
dū et ser
Et pena p
peccato
delictat
illos deu
mūdiciā
in semen
nō sicut

quod penitentie lamento non dissuadet: peccatum simul est et causa peccati: quia ex illo oritur unde adhuc peccatoris animus alius obligetur. Peccatum vero quod ex peccato sequitur: peccatum simul est et pena peccati: quia ex crescente cecitate: ex retributione prioris culpe generatur: ut quasi iam quedam sint in peccatore supplicia ipsa incrementa vicio. Fit vero nonnunquam ut unus idemque peccatum et peccatum sit et pena peccati: simul et causa peccati. Propter hoc enim ante oculos quemque propria rem proximi concupiscit: quam quia aperte non valuit furto diripuit: sed in furti accusatione positus se hanc diripuisse iuravit: deo denegavit. Huic ergo concupiscentia peccatum fuit et causa peccati: quia per eam pervenit ad rapinam. Item vero furtum quo rem concupiscit diripuit: et peccatum ei factum est et pena peccati: quia ex retributione iam non repressit concupiscentie: factum est ut veniret ad furtum et culpa cordis exaceret in opere et ex ultione cecitatis. Sed quia furtum per furio tegere curavit: ex peccato rursum peccatum genuit. Furtum ergo quod ex concupiscentia percussit: et periturum pertulit: et peccatum et pena peccati factum est culpe precedenti: peccatum et causa peccati culpe subsequenti quia de illa natura hanc genuit. Quod bene paulus de quibusdam deum intelligentibus: sed non honorantibus insinuat dicens: Cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt: sed evanuerunt in cogitationibus suis. Rom. 1. Ecce enim peccatum et causa peccati. Ex qua causa quid sequatur adiungit. Et obscuratum est insipientes eorum: dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Et mutaverunt gloria incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium. Ecce peccatum solummodo. Et pena peccati esset: si non adhuc ex hoc peccato et aliud sequeretur. Nam post infidelitatem eorum subdit. Propter quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum in immunditiam: ut contumeliosis afficiantur corpora sua in semetipsis. Quia igitur cognoscetes deum non sicut deum glorificaverunt. Ex eo pecca-

to et causa peccati ad hoc quod perducti sunt: ut ad cultum serpentium et volucrum laberentur. Sed quia per hanc etiam cecitatem usque ad immunditiam et carnis promelias ceciderunt ipsa infidelitatis eorum cecitas precedentem intellectui: et peccatum est et pena peccati: subsequenti vero immundicie peccatum factum est et causa peccati. Sed quia de his in libris moralibus diu tractatum est: nobis nunc in eis diutius immorandum non est. Hoc autem nobis cum tremore considerandum est: quomodo iustus et omnipotens deus dum precedens tibus peccatis irascitur: permittit ut cecitas mentis etiam in alijs labetur. Unde moyses ait: Non dum completa sunt peccata amorreorum. David quod dicit: Appone iniquitatem super iniquitatem ipsorum ut non intrent in tuo iusticia. ps. 68. Propheta etiam alius dicit: Maledictum et mendacium et homicidium et furtum et adulterium inundaverunt et sanguis sanguinem tetigit. Osee. 5. Sanguis enim sanguinem tangit: quando peccato peccatum additur: ut ante dei oculos adiacentis iniquitatis anima crucietur. Paulus apostolus ait: Et impleant peccata sua semper. 1. Timoth. 2. Iohanni quoque per angelum dicit: Qui nocet nocet: at adhuc: et qui in sordibus est sordescat adhuc. Apocal. vlti. Unde nunc etiam dominus dicit. Si converfus iustus a iusticia fecerit iniquitatem: ponam offendiculum coram eo. Ac si dicat: Qui videre penitentem non voluit ubi iam impigit alius impingit: iusto cum iudicio deferens ponam ei ut et alibi impingat. Quod tamen domini ponere est nequaquam ad peccandum premere: sed nolle a peccato liberare sicut de pharaone dicit Ego inducabo cor eius. Exod. 5. Non enim cor peccantis dominus obdurat: sed obdurare dicitur cum ab obduratione non liberat. Misericors enim deus tempus nobis ad penitentiam relaxat: sed cum eius gratie patientiam: nos ad augmentum vertimus culpe: hoc ipsum tempus quod ad parcendum pie disposuit: districtius ad feriendum vertit: ut cum alius quia reuerit quis etiam spacio temporis accepto non luerit: per hoc mala sua ad reatum augeat: per quod ea diluere potuit si converti voluisset.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

set. Unde scriptum est. Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit: fin duriciam autem tuam et cor impenitentis thesaurizans tibi iram in die ire et reuelationis iudicii dei. Rom. 2. De benignitate ergo omnipotentis dei iram sibi in die ire reprobis thesaurizat: quia dum ad penitendum tepus accipit: et ad peccandum exhibet: ipsum remedium gratie vertit in augmentum culpe. Unde et omnipotens deus: quia collata remedia respicit: ad culpe augmentum trahi ipsas benignitatem quam contulit: in iudicii distributionem vertit: ut inde post amplius feriat: unde modo amplius expectat. Et quia homo deferere malum non vult ut viuatur: augeat unde moriatur. Sed siue iustus in culpa siue peccator in morte corruat: speculatorum timendum est: ne hunc ex suo silentio reatus peccantium pariter inuoluat. Sed inter hec dum loquor: auertere ad me ipsum oculos volo: et ecce iterum sermo diuinus me impingit in memetipsum: ut mea negligentiam videam: et mihi dici hec que audio pertimescam. Sicut enim superius dixi: cuius cor in curis innumeris sparsum est: quando se ad se colligat: quando erectum possum et ea que circa me sunt: sollicitè omnia curare: et in memetipsum adunato sensu conspicerem: quando possum prauorum nequicias insequendo corrigere: bonorum actus laudando et animo necto custodire: alijs terrorem atque alijs dulcedinem demonstrare. Quando valeo et de his que sunt necessaria fratribus cogitare et contra hostiles gladios de vobis vigilis sollicitudinem gerere: ne incursum subita ciues pereant: prouiderem inter hec omnia per animarum custodia plene atque efficaciter verbum exhortationis impendere? Noqui et enim de deo quiete valde et libere mentis est. Tunc namque bene lingua dirigis in sermonem: cum secure sensus quiescit in tranquillitate: quia nec concussa aqua imaginem respicientis reddit: sed tunc in ea vultus intendentis alius aspicientis aspiciat: cum non mouetur. Quam ergo exhortationem vobis speculator vester fratres charissimi faciat: quem tot rerum confusio perturbat. Certe is

de quo loquimur: propheta vltima reuelatione templum videns: que in eodem templo conspexerit: inter cetera narrat dicens: Terra usque ad fenestras: et fenestre clausae. Paulus quoque apostolus dicit: Templum erectum dei sanctum est quod estis vos. 1. Cor. 3. In hoc autem templo fenestre sacerdotes et speculatores sunt: qui in populo fidelium lumen sancte predicationis fundunt. Sed cum terra usque ad fenestras est: fenestre clausae sunt. Quia cum terrena cogitatio in sacerdotum cordibus excreuit: fenestre laqueum non fundunt: quia sacerdotes ab officio predicationis obmutescunt. Est et aliud valde in ordine sacerdotum graue: quia non sicut hi qui vitam quietam ac remotam ducunt: fixi valent in sua cogitatione permanere. Hi enim sicut superius diximus: qui a loco regiminis longe sunt: possunt peccatorum suorum maculas alius culpas et fletibus lauare: et post fletus in eodem mentis merore persistere. Sicut de bona quoque muliere scriptum est: que ad tabernaculum orauerat: et ab intentione sua animus post compunctionis gratiam non mutabat cum dicit: Vultusque eius non sunt amplius in diuersa mutati. 1. Regum. 1. In qua nobis considerandum est: quia si sic plangit mulier que querebat filium: quomodo debet plangere anima que querit deum? Sacerdos vero etiam post compunctionem ac lachrymas: cogit necessaria quoque alius quoque filiorum suorum cognoscere: et ea que refugit animo patienter audire: atque post suspiria celestium quouslibet carnalium hominum onera portare: et sepe cum superuenientibus cor in diuersa qualitate transfundere. Nam aliquando de lucris spiritualibus gaudet: sed cum quilibet merens superuenierit: nisi eius merore in se susceperit: tribulationis illius compatiens non est. Et aliquando de dampnis animarum luget et repente superueniunt: qui de quibusdam suis prosperitatibus letant: quorum si leticie sacerdos non cogaudet: minus amare creditur filios in quorum gaudio non exultat participare cum paulus dicat: Gaudere cum gaudentibus: flere cum flentibus. Roman. 12. III

hū ergo tam onerosum in ordine sacerdo-
tū video quā rigore mentis compatiendo
flectere: et cum personis superuenientibus
animū mutare: et tamen hoc est valde ne-
cessariū. Nam quādo ex predicatione eius
ad boni operis gratiā peccator reducit: si
ipse predicator videt ingratus. Unde per
hūc quoq; eundē pphētā in extrema par-
te dicit: Et cū sacerdotes intrinsecus mi-
nistrent: vestibus laneis nō vtiunt. Exod.
28. et 29. et Leuit. 11. De quibus subdi-
tur. Cumq; egredient atriū exteriorius ad
populū: exuent se vestimēta sua in quib;
ministrauerāt et reponent ea in gazophi-
latio sanctuarij. Grossiora quippe indu-
mēta sunt lanea: sed cū sacerdos ad san-
ctū ministeriū accedit: cū intus per com-
punctionē ingreditur subtiliori intellectu:
necesse est quasi lineo indumento vestiā.
Sed cū ad populū foris egreditur: oportet
ut vestimēta in quibus intrinsecus mini-
straueat reponat: atq; populo alijs vesti-
bus indutus appareat: quia si in compū-
ctiōis sue rigore se teneat: si i eo quē i ora-
tionis tempore habuit meroze perduret:
exterior rerum verba suscipere nō admit-
tit. Et qd grex de necessarijs faciat: si au-
dire atq; perpendere et hoc qd presens tē-
pus exigit pastor recusat. Grossiora ergo
vestimēta sacerdos exiens ante populū
induat: ut mētis sue habitū pro utilitate
filiōrū etiam ad terrena tolerāda compo-
nat. Pensate ergo fratres charissimi quā-
tū speculatori labor sit et ad sublimia cor-
tendere et hoc repēte ad ima reuocare et in
sublimitate cognitiōis intime extenuare
animū: et ppter exteriores causas primo-
rū (ut ita dicā) subito in cognitiōe grosse-
scere. Non ergo mihi modo necesse est p-
phete verba exponere: sed meā coram vo-
bis miseriā de flere. Unde peto ut vestra
me oratio talē faciat: qualis et mihi valeā
et vobis prodesse. Quotēs est indigno mi-
hi et infirmo ex vestra intercessiōe ista tri-
buere: qui et alē ex sua pietate pro nobis
signatus est infirmari. Virtus enim dei est
atq; sapientia que nostram infirmitatē sum-

pōt: ut ex sua nos infirmitate roboraret.
Iesus xp̄us dominus noster: qui vixit et
regnat cū patre in unitate spiritus sancti
deus: per omnia secula seculorū amē.

Explicit omelia. XI.

Incipit Omelia. XII. in qua
interpretatur ab illa parte ter-
tij capituli. Et facta est sup me-
man⁹ domini: vsq; ad finē. Et
partem quarti vsq; ad illud. Et
tu dormies super latus tuū.

Deruata veritate hystorie: cui
na eloquia aliquādo ex tempo-
re: aliquādo ex loco causas de-
signant: quas aperto sermone
non indicāt. Ex tempore etenim: sicut pre-
dicante iudeis domo per euangelistā dī-
citur: Mlemis erat. Johis. 10. Inter illa
enim mysteria que veritas loquebat quid
causa fuit ut nomen hiemis adderet: nisi
ut per qualitatem temporis ostenderet frī-
gus cordis? Quia et cum verba veritatis
acciperet frigida iudeorū corda remanes-
bant. Aliquādo ex loco: sicut carnali isra-
elitico populo descendēte de monte moy-
si lex in campetribus data est. Exod. 19.
Matth. 5. Et sanctis apostolis domin⁹ in
monte sedens summa spiritalia precepta
locutus est: ut ex locis videlicet monstretur:
quia et illis tanquā carnalibus man-
data minia dabant in valle terrarū: et isti
tanquā spirituales et sancti in monte man-
data celestia audirent: quatenus aperte
monstraret: q; ascendentes in corde ad ce-
lestia infirma mūdi relinqueret: et in men-
tis culmine starent. Unde nūc Ezechiel
ppheta quid iubente deo in locis egerit
describit: ut per locorū qualitates indicet
quid imposterū de ppheticis mysterijs se-
quere: ecce enim dicit.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Facta est super me man⁹ do-
mini et dixit ad me: surgēs egre-
dere in campū et ibi loquar tecū

Quid est hoc quod prius dñs in medio
israelitarū locutus ad pphetā suū fuerat:
et tamen postmodū dicit: Egredere in cā-
pū: et ibi loquar tecū: nisi q̄ prophetie sue
gratiā et prius iudeis infundere: et hanc
postmodū dignatus est in latitudine gen-
tiū demonstrare. Neq̄ em̄ immerito per
campū gentilitas designat: que longe la-
teat: id est in vniuerso mūdo distenditur.
Ubi et subditur.

Et surgens egressus sum in
campū et ecce gloria domini sta-
bat quasi gloria quā vidi iuxta
flumen chobar.]

In campo gloriā dñi ppheta vidit: quā
iuxta flumen chobar in medio israelitarū
viderat: quia ip̄a eius maiestas gentibus
apparuit que pri⁹ se electis in iudalco po-
pulo reuelate spū declarauit. Sequit̄.

Et cecidi in faciem meam.]

Visa dñi gloria in faciē suam ppheta ca-
dit: quia quāuis homo ad intelligēdum
sublimia eleuet̄: ex contemplatiōe tamen
maiestatis dei infirmitatē sue cōditionis
intelligit: et quasi statum nō habet qui se
ante dei oculos esse cinerē et puluerē vis-
det. Sequitur.

Et ingressus est in me spūs et
statuit me supra pedes meos.]

Cum nos humiliter deo sternim⁹: cū es-
se nos puluerē cinerēq̄ cognoscimus: cū
infirmitatē condiōis pp̄ie pensantes:
statū rigiditatis et superbie nō habemus:
om̄ipotēs deus per spiritū suū nos leuat:
et super pedes nostros statuit vt qui humi-
liter apud nos ex infirmitatis nostre cogi-
tatiōe iaculamus et iacemus: in bono post
opere quasi super pedes ex rectitudine ste-
mus. Quod cur in cāpo de ppheta agit̄
nisi vt specialiter designet: quia etiā ele-
ctis gentiū sanctus spiritus dandus esset:

qui eos quos assumeret et prius a supple-
sue statu deijceret: et postmodū super pe-
des suos: id est sup bona opera solidarer.
Sicut per paulū dicit̄: Remissas manus
et dissoluta genua erigite: et gressus rectos
facite pedibus vestris. Heb. 2. Sequit̄.

Et locutus est mihi: et dixit
ad me. Ingredere et icludere
in medio domus tue.]

Quid est qd̄ de medio israelitici popu-
li ppheta ad campū educit̄: atq̄ ad do-
mū postea de campo reuocat̄: nisi q̄ p̄di-
catiōis gratia a iudalco populo ablata: in
latitudine gētilitatis sparsa est. Sed ta-
men quia in fine mūdi dñi iudei ad fidē re-
deūt: quasi ad domū ppheta reducit̄: vt
in suo populo rursus p̄dicatio inhabitet:
que modo velut in cāpo ita in diuersis gē-
tibus fulget. Scriptū quippe est. Donec
plenitudo gentiū subintraret: et sic om̄is
israel saluus fieret Rom. 12. Quia et per
pphetā alterū dicit̄: Si fuerit numerus
filiorū israel quasi arena maris reliquie sal-
ue fient. Osee. 5. Exeat ergo ppheta de
medio populi ad campū: de campo rede-
at ad domū: vt p̄dicatio que iudee facta
est egrediāt in gentes: et repletis fide gē-
tib⁹: recipiat iudea spiritalis doctrine do-
na que amisit. Includi autē in medio do-
mus sue ppheta precipit̄: quia antixpi
tempore ab eis gentib⁹ que in infidelita-
te remaserint: plebs cōuersa iudeorū di-
uisis persecutorib⁹ coangustat̄. Unde scri-
bit̄. Atriu autē quod est extra templū
eijce foras et ne metieris illud qñlā datū
est gentib⁹ et cinitatē sanctā calcabūt mē-
sibus quadraginta duob⁹. Apoc. 17.

Et tu fili hominis: ecce data
sunt super te vincula: et ligabūt
te in eis: et nō egredieris in me-
dio eorū: et linguam tuā ad here-
re faciam palato tuo: et eris mu-
tus: et quasi vir obiurgās: quia
domus exasperans est.]

Que vide
stionis ord
mo sua vin
tremis cum
antixpi tem
predicatio
cipiat: sed
premāz: et
ad corda p
dum lingu
tacet. Eri
fidelibus q
diderint p
qd̄ hic que
pheta vine
gnet: qñ
fuerit: tri
Dum em̄
natus ac
los alced
pire pag
ppheta
in eorū m
sua libero
probis erg
re compel
guam tuā
eris mut
mus exa
ly p̄dic
to in infi
nē verita
cit: Heb
Mat. 1
ollue: et p
minantē
quosq̄ su
Lun
aperian
Decidi
Tunc
aperit ei
a iudeis
eloqui
hec typ
tan vel

Que videlicet verba si per typice expositionis ordinem sequimur: propheta in domino sua vincula suscipit et ligatur: quia in extremis cum iudea crediderit grauissimas antichristi tempe persecuciones sentit: ita ut predicationes eius ministri iniquitatis non recipiant: sed resistendo has vinculis dolor prematur: et in medio eorum non egreditur: quia ad corda prauorum predicatione non peruenit: dum lingua bonorum ligata tribulationibus tacet. Erunt etenim tunc multi ex iudeis infidelibus qui eosdem ipsos qui ex iudeis crediderint persequuntur. Unde notandum est quod hic quoque dicitur: quia in domo sua propheta vincula sustineat: ut videlicet desinuerit: quoniam ex ipso genere iudea cum fidel fuerit: tribulationem persecucionis portet. Dum enim vnigenitus summi patris incarnatus ac mortuus resurrexisset usque ad celos ascendisse non credidit: sicut per sacre scripture paginas predicatur: nimirum apud eos propheta ligata erit: que si ita ut dicta est in eorum intellectu decurreret: quasi gressus liberos sue predicationis habuisset. Ne probis ergo tunc predicatorum scientia tace re compellitur. Unde et his subdit. Et linguam tuam adherescere faciam palato tuo et eris murus: nec quasi vir obliuiscens quod domus exasperas est. Sed quia enoch et helya predicantes multi ex his qui tunc ex iudeis in infidelitate remanserunt ad cognitionem veritatis redeunt: sicut de eodem helya dicit: helyas veniet et ipse restituet omnia. Mat. 17. qui utriusque per Zachariam duo oliue: et per iohannem duo candelabra nominant. Zach. 4. Apocal. 11. Recte hic quoque subiungitur.

Cum autem locutus fuero tibi aperiam os tuum: et dices ad eos: hec dicit dominus deus.

Tunc enim velut in extremo os prophete aperit: cum in predicatione enoch et helya a iudeis ad fidem redeuntibus propheta sacri eloquii de christo fuisse cognoscit. Sed quia hec typice diximus: nunc verba eadem charitativè vestre moraliter disseramus. Quid est

enim quod exire propheta ad campum lubet: nisi quod unusquisque qui predicat propter eos quos extra se posuit corrigit: atque ab iniquitate cōpescit: loquendo ad campum exit: ibique gloriam videt. Quia tanto largius doctrine gratiam percipit: quanto se in labore predicationis ex amore proximorum tendit. Foras ergo exiit in altum visione ducitur: quia unde in alienis cordibus ignorantem cecit atque ministerio sue locutionis illuminat: inde eum superna gratia in altiori intelligentia exaltat. Sed quia semper predicator debet ad mentem recurrere: humilitatem atque mundiciam intrinsicè custodire: post campum necesse est ut ad domum redeat: quatenus in his que dicit qualis etiam ipse sit intra conscientiam cognoscat. Si enim aut hoc quod loquitur minime custodit: aut his que loquitur temporalem gloriam requirit: loquendo quidem ad campum exit: sed non cogitando semetipsum ad domum redire cōtempnit. Accepit enim spiritum in medio domus includimur: quando per eius gratiam ad discutienda mentis nostre secreta reuocamur: ut apud semetipsum in deo animus quiescat: non iam per exteriores concupiscentias in appetitum laudis et glorie cogitationis mobilitate discurrat. De hac domo cordis cuidam sanato per semetipsum veritas dicit: Tolle grabatū tuum et vade in domum tuam. Job. 4. et Mar. 2. Per grabatū quippe in quo carnis est requies: ipsa caro signatur. Per domum vero conscientia figuratur. Et quia cum mente mortui in vicijis iacemus: in carnis delectatione quiescimus: infirmi portamur in lecto. Cum vero sanati fuerimus mente: ut iam pulsantibus carnis vicijis resistamus: necesse est ut et temptationum contumelias de nostra carne toleremus. Egrotus itaque ad salutem reducto precipitur. Tolle grabatū tuum: id est porta lectum in quo portatus es: quia necesse est ut sanatus quisque portat contumeliā carnis in qua prius iacebat egrotus. Quid est ergo dicere: Tolle grabatū tuum et vade in domum tuam: nisi porta temptationes carnis in quibus hactenus iacui: ac reuertere ad conscientiam tuam ut videas que fecisti.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Propheta igitur post sampū in domū in-
cludi precipit: ut predicator semper post
gratiā doctrine quā primis ministrat ad
conscientiā redeat: sed ipm subtili exami-
natione discutiat: ne de his que foris pre-
dicat: aliquid ipse apud se intrinsecus tra-
sitorie laudis querat. Unde per salomonē
dicit: Bibe aquā de cisterna tua: et fluen-
ta putei tui: diruēt fontes tui foras: et in
plateis aquas diuide: habeto eas solus:
nec sint alieni participes tui. Prover. 5.
Gallie autē cōtraria vident esse que dicit
Diruuntur fontes tui foras: et in plateis
aquas diuide: cū protinus adiūgit. Habe-
to eas solus: nec sint alieni participes tui.
Quomō enim aquā scientie solus habe-
re poterit: si hāc in plateis diuidit? Quo-
modo alieni aque eius participes nō sunt
si fontes illius foras deriuant? Sed cum
p̄dicamus populis: in plateis nimirū aq̄s
diuidimus: quia in auditorū multitudinē
sciētie dilatamus. Cū vero nos adiuvāte
diuita grāa intrinsec⁹ custodim⁹: et ne ma-
ligni spūs qui lure a nobis alieni sunt: qz
forte beatitudinis perdiderūt: nobis in ela-
tione subripiāt: sollicitudine cauta circū-
spicimus: soli habem⁹ aquas quas in pla-
teis diuidim⁹: ut nobis in eis alieni parti-
cipes nō sint. Hi nimirū de quib⁹ scriptū
est. Alieni surreperūt in me: et fontes que
sierāt anīmā meā. ps. 43. Aquas ergo et
in plateis diuidit et solus habet: qui per
hoc qd multis predicat se in cogitatōe tē-
poralis glorie nō exultat. Tunc em̄ possi-
det homo qd docet: quando se nō gaudet
innotescere: sed pdesse. Ex campo ergo ad
domū ppheta reducit: ut is qui ex deo lo-
quit: postq̄ pro utilitate primorū loquē-
do foras exierit: ex humilitate semp ad vi-
scutienda cordis sui secreta reuocet. An-
te et subditur.

**Et tu fili hoīs: ecce data sunt
sup te vincula et ligabūt te in eis
et non egredieris in medio eorū.
Cum em̄ predicator quisq̄ ad cōscientiā
hominis sue reducit: super eū vincula dan-**

tur: et ligat in eis quia quāto plus se in co-
gitatōe discussit: tātō amplius agnoscit
iusti anima quātis mortalitatis sue infir-
mitatib⁹ sit ligata. Nisi em̄ se ligatū p̄spici-
ceret paulus minime dixisset. Desideriū
habēs dissolui et cum xp̄o esse. philip. 1.
Hinc et per psalmistā dicit: Et audiret ge-
mitū vinculatorū: et soluat filios interem-
ptorū. ps. 101. Et rursus. Intret in cōpe-
ctu tuo gemitus cōpeditorū. ps. 66. Se-
pe autē cum iam anima ad redēptoris sui
speculē cōtemplandā exire desiderat: cū ce-
lestib⁹ gaudijs interesse suspirat: ipsa mor-
talitatis suis sue vincula cōspicit et gemit
quibus adhuc in p̄senti mūdo ligata retē-
net. Hinc est em̄ q̄ subtile omnipotentis
dei in diciū intueēs Hieremias ait: Circū
edificauit aduersus me: ut nō egrediar ag-
grauauit compedē meā. Tren. 3. Habe-
mus em̄ compedes ipsam infirmitatē atq̄
corruptionē mortalitatis nostre: sed cū tri-
bulatio nobis et gemitus addit ipse nostre
cōpedes aggrauant. Et quidē quādiū in
hac vita iustus moras patit loquēdo bo-
na: pdesse alijs festinat: sed cū duras mē-
tes cōspicit easq̄ cōsiderat contentiōibus
occupari: predicationis verbū retinet: et in
medio eorū nō egrediet: quia a bonis que
loqui poterat obmutescit. Sic per paulū
dicit: Nihil per contentiōē. philip. 2.
Et rursus. Si quis vult cōtentiosus esse
nos talē cōsuetudinē nō habemus. 1. Co-
rinth. 11. Unde hic qz apte subiungit.

**Et lingā tuam adherere faci-
am palato tuo et eris mutus: nec
quasi vir obliurgans: quia dom⁹
exasperans est.]**

Aliquādo vero etiā cōtra resistentiū lin-
guas predicantiū corda sui dñs accē-
dit ne taceāt: sed dicta fallaciū verbis ve-
ritatis premāt. Unde hic subdit.

**Cum autē locutus fuero tibi
aperi os tuū et dices ad eos: hec
dicit dominus deus.]**

Sed hec que breuiter sub duplici intelo

L
lectu discul
tionē litere
Quid em̄
hystorie q̄
Cum mod
ali choban
di: modo e
te p̄cipit v
lopost exle
metipm̄ rec
bitrū ad vi
q̄m̄s et cele
p̄ditors su
Et tu
sup te vi
et nō egi
Qua in
pheta f̄n
em̄ mala
nata nō v
noscunt:
ostendit:
surus est:
non est. 22.
gent verb
B Et
ciā pal
quasi v
exasp
Disce
pro solie
do etiā p
trabit: d
cōsidera
pter mal
doctorib⁹
auditorē
Ali quā
entū ul
vi et ip̄s
rū intell
ro quia
doctrin
verbū
cōtioris

lectu discussimus placet ut iuxta cōsiderā
tionē littere leniter tangēdo transcamus
Quid em̄ amplius nobis per ipsa verba
hystorie q̄ virtus obediētie cōmendat.
Cum modo ad transmigratiōē iuxta flu
viū chobar pergere: modo in campū egre
di: modo ex campo ad domū redire p̄phe
te p̄cipiūt ut prius ex iussu dē pergeret: et pau
lo post extēns: atq; iterū domū rediēs et se
metip̄m recludēs semper sue volūtatis ar
bitriū ad diuini eloquiū p̄ceptū frangat
q̄ntis ī celesti iussu suspēsus: nō suā sed
p̄dictoris sui volūtate impleat. Qui dicit.

**Et tu fili hoīs: ecce data sunt
sup te vincula: et ligabūt te in eis
et nō egredieris in medio eorū.]**

Qua in re notandū est qd̄ aduersa pro
pheta p̄noscit: ut cōtra om̄ia pareat: min⁹
em̄ mala cōtra mentē p̄uolēt: que inopi
nata nō veniūt: et tamen dū cōtraria p̄e
noscunt: quāta sit in eo obediētie virtus
ostendit: qui et cognoscit qd̄ aduersa pas
surus est: et tamen voci dñice inobediens
non est. Magna autē cōsideratiōe indi
gent verba que p̄tinus addunt.

**Et linguā tuā ad adherere fa
ciā palato tuo et eris mutus: nec
quasi vir obiurgās: quia dom⁹
exasperans est.]**

Discernendū nobis quippe est: vtrum
pro solis malis auditoribus: an aliquā
do etiā pro vicio predicationis sermo sub
trahit. Quattuor em̄ qualitativ⁹ res hec
cōsiderata distinguit. Nam aliquādo p̄
pter malos auditores bonis tollit sermo
doctoribus. Aliquādo vero p̄pter bonos
auditores dat sermo doctoribus et malis.
Aliquādo autē p̄pter docentiū atq; audi
entiū iustificatiōē bonis doctorib⁹ dat:
ut et ipsi per meritū crescāt: et auditores eo
rū intellectu et vita p̄ficiāt. Aliquādo ve
ro quia neq; hi digni sūt accipere quibus
doctrinē verbū proferat: neq; illi doctrinē
verbū p̄ferre qui locū docēdi tenent p̄di
candi sermo tollit: ut vtrāq; pars distri

cte iudicet. Propter malos nāq; auditō
res bonis sermo doctorib⁹ tollit sicut nūc
ad ezechiel dicit: Linguā tuā adheresce
re faciā palato tuo et eris mutus: nec qua
si vir obiurgās: quia dom⁹ exasperans est.
Et sicut paulo dicit: Festina et exi veloci
ter ex hierusalē: quoniam nō recipient testi
moniū tuū de me. Et sicut volētib⁹ apo
stolis p̄dicare in asia scriptū est. Quia p
hibuit eos spūs iesu. Actū. 16. Propter
bonos auditores etiā malis doctoribus
sermo dat: sicut de phariseis dñs dicit:
Om̄ia quecūq; dixerint vobis seruate et
facite: scdm̄ opera vero eorū nolite facere
dicit em̄ et non faciūt. Math. 23. Propt̄
docentiū quoq; meritū et audentiū iustifi
cations sermo doctrine tribuit sicut san
ctis aplis dicit. Euntes docete om̄es gen
tes. Mar. 16. Propter malos vero audi
tores et indignā vitam eorū: qui docere de
buerāt sermo doctrine subtrahit. Sicut
heli ad corrigēdos filios suos: districte
inreparationis verbū nō habuit: quia et ei⁹
negligētia et filiorū exigebat vitā: ut cum
eis et populus caderet: et archa dñi capta
ad aliophilos trāsiret. 1. Reg. 2. 3. et. 4.
Magna em̄ omnipotentis dei est gratia cū
iniquē agētib⁹ durus a doctorib⁹ sermo
inreparationis p̄fert. Quo cōtra nūc dicit
Et eris mutus nec q̄si vir obiurgās. De
linquentes etenim obiurgāssent: si digni ipsa
obiurgatiōis grā fuissent. Sed cū in do
ctrina atq; silentio sit merito: tāta diuer
sitas: ut sciri facile nō possit: vtrū ex audi
toris: an ex eius vicio qui doctrine locū
videt tenere docēdi sermo subtrahat: qd̄
aliud nobis q̄ seruare sp̄ in rebus dubijs
hūilitas iubet ut et qñ loqui possumus nō
extollamur: ne fortasse hec ipsa locutiōis
nre gratia nō nobis sed auditoribus no
stris collata sit. Et rursus quando loqui
non possumus: hi qui nobis cōmissi sunt
minime nos dijudicēt: ne fortasse non ex
nostro sed ex peccato audientiū loqui mi
nime possumus. Adhuc ergo nobis cum
eta de meritis nostris incerta sūt: ut vnā
certam gratiā teneamus humilitatē quā

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ten? et nos cum loquimur ex omnipotentis dei dono hoc esse nostrum meritum putamus: et quando a locutione doctrine obmutescimus: quibus nostra culpa sit: vos tamen hanc esse vestram specialiter credamus: ut dum vicissim mala nobis tribuimus et bona alijs: per ipsam humilitatis gratiam fiat: ut doctrine sermo qui ablatus fuerat redeat. Sequitur.

Lum autem locutus fuero tibi apies os tuum et loqueris ad eos. Hec dicit dominus deus: qui audit audiatur: et qui quiescit quiescat: quia domus exasperans est.]

Sepe quidam verbum dei audire desiderant sed dum alios conspiciunt aurem auertere etiam ipsi a salutis auditu deuiant. Et plerumque multi quiescere appetunt: atque cunctis mundi huius acerbis vacare nullis iam desideris terrenis succubere: sed dum videt alios inquiete agendo perficere: atque in hoc mundo diuitijs et honoribus extolli: quia necdum in via rectitudinis firmi sunt: ad praua opera ex aliorum exemplo dilabuntur. Hinc est enim quod in typo infirmantium psalmista loquens dicebat. Mei autem pene moti sunt pedes mei pene effusi sunt gressus mei: quia zelatus sum in peccatoribus pacem peccatorum videns. ps. 72. Hinc iterum dicit: Dum superbit impius incendit pauper. ps. 9. Hinc ad hieremiam prophetam voce domus de iudea et israel dicit: Numquid vidisti que fecerit aduersaria: abiecit semetipsam super omnem montem excelsum et super omnem lignum frondosum et fornicata est ibi et dixi cum fecisset hec omnia ad me conuertere et non est reuersa. Hierem. 4. Abi itaque subdit: qualiter ex emulatione eius iudea cecidit que stare videbatur. Abi enim: Et vidit per uaricatrix soror eius iudea pro eo quod mechata esset aduersaria israel dimissit eam et dedisset ei libellum repudij: et non timuit per uaricatrix iudea soror eius: sed abiit et fornicata est etiam ipsa. Ecce misericors deus contemnitur et vocat: aduersantibus se si non misericordie aperit: quia peccati dicit

Ad me conuertere et tamen non est conuersa. Sed quia omnipotentem deum plebs israelitica deseruit: reuertere nolens: libellum repudij accepit. Deseruit videlicet peccator: sed libellum repudij accepit in suis iniquitatibus sine flagello remanendo. Anima enim que peccat recedit: sed si eas post peccatum prosperitas sequitur: nulla disciplina: nulla districtio increpatio reuocat: ad cor in diuisione quam inter se et deum fecit. Etiam libellum repudij accipit: ut ita velut aliena derelicta faciat mala que vult: selli vel flagella non sentiat: quatenus ad eterna supplicia profundius descendat. Sed soror eius iudea quoniam dimissa israelitica plebs in suis voluptatibus vidit: ipsa quoque in immundicia fornicationis exarsit. Quia enim aspexit adulteram in sua peruersitate flores: etiam ipsa non timuit deterius peccare: atque a coniunctione domini quasi a viri legitimi cubili recedere. Non necesse est ut peccatores quosque tunc consideremus amplius misericordes: quanto eos conspiciamus in culpa sua sine flagello derelictos. Hinc enim per salomonem dicit: Auersio paruulorum interficiet eos: et prosperitas stultorum perdet illos. pro uerbis. 1. Qui enim a deo auertit et prospera tanto perditioni sit proximus: quanto a zelo discipline inuenit alienus. Dicat ergo.

Qui audit audiatur: et qui quiescit quiescat: quia domus exasperans est.]

Ac si aperte dicere: Hos qui iam et verba veritatis audire et a praua cepistis actione quiescere: nolite illos imitari quorum me exasperari moribus videtis. Quod tamen et intelligere aliter possumus. Quidam enim verbum audientes non audiunt: quoniam aurem ad sacrum eloquium ponunt: sed cor a mundi desiderijs non euellunt. Et sunt nonnulli qui de se ceteros minime quiescunt: quia a prauis quidem actibus ociosi sunt corpe: sed peruersitate operum ex delectatione versant in mente. Hinc est enim quod de iudea ad captiuitatem peruenientem scriptum est. Viderunt eam homines et deriserunt sabbata eius. Treno. 1.

Hostes quippe sabbata derident: quando maligni spiritus ociose nr̄ti prauas cogitationes inijciūt: vt ⁊ si quiescit ab ope: nō quiescat a malorū operū delectatiōe. Resc̄te ḡ nūc dicit: Qui audit audiat: quate nus sic fiat sermo in aure corporis: vt sonet in aure cordis. Et qui quiescit quiescat. Et prauitatis desideria repellant a cogitandis: cū iam repulsa vident ab opere. Vbi ne malorū sicut diximus exempla sequamur: adiungit. Quia dom⁹ exasperans est. Mali autē ⁊ si diu tolerant subitō corruūt: ⁊ eorū penas infirmi cōspiciūt. ne quorū culpas impunitas existimāt unirent. Unde hic quoq; eiusdē iudee desolatō subiungit: q̄ domus exasperās vocat: cū prius pphete suo dñs dicit.

Et tu fili hominis sume tibi laterē ⁊ pones eū coram te: ⁊ describes ciuitatē hierusalē: ⁊ ordinabis aduersus eam obsidionē ⁊ edificabis munitiōes ⁊ cōporabis aggerē: ⁊ dabis contra eā castra: ⁊ pones arietes in gyro. Et tu sume tibi sartaginē ferream ⁊ pone eam murū ferreū inter te ⁊ ciuitatē: ⁊ obfirmabis faciem tuam ad eam: ⁊ erit in obsidionē: ⁊ circūdabis eam signū est domus israhel.]

In quibus videlicet verbis quid aliud iuxta hystoriā: nisi hierosolyme vrbis obsessio atq; destructio designat: ⁊ peccatoris populi afflictio exprimit: qui dom⁹ exasperans vocat: cum aperte dicitur: Dominabis aduersus eam obsidionē: ⁊ edificabis munitiōes ⁊ comportabis aggerē: ⁊ dabis cōtra eam castra: ⁊ pones arietes in gyro. Sed quia verba pphete sic plerūq; narrant hystoriā: vt per hāc etiā mystica describāt: oportet vt hec eadē dicta que ptulimus hystorically: etiā spiritaliter differamus: maxime quia in eis in

terponit quod teneri posse ad litterā non videt cum dicit. Et tu sume tibi sartaginē ferreā: ⁊ pones eam murū ferreū inter te ⁊ ciuitatē: ⁊ obfirmabis faciem tuā ad eā ⁊ erit in obsidionē. Hīc em̄ rebus hystoricis mystica mysceant: quid sartago ferrea necessaria pphete fuit: vt hanc inter se ⁊ ciuitatē poneret: quaten⁹ se ab eius obsidione separaret. Cum em̄ dicit: Summe tibi sartaginē ferreā: ⁊ pones eam murū ferreū inter te ⁊ ciuitatē: aperte declarat: quia per eandē sartaginē ferreā ab obsidione ciuitatis ppheta se liberū redat. Unde ⁊ quod p̄dixit subiungit. Obfirmabis faciem tuā ad eam: ⁊ erit in obsidionē. Ex qua re ostendit: q̄ ppheta in eadē obsidione nō erit si sartaginē ferreā in se ⁊ ciuitatē murū ferreū ponit. Et certe siuc in ea captiuitate que prius: siue in ea que postmodū israelitico populo cōtingit nullas ab eiusdē captiuitatis periculo liber fuit: sed omēs simul par calamitas inuoluit. Quid ergo intelligi iuxta litteram potest: vt ppheta inter se ⁊ ciuitatē que obsidenda est sartaginē ferreā ponat. Sed quāuis omne hoc qd̄ in descriptione lateris ob signū als sub signo hierosolymorū ciuitatis legit iuxta litterā factū sit. Nobis tamen sciendū est: quia typicū aliquid per sartaginē figurat: sed ⁊ obsessio hierosolymorū vera describit. Ex qua re instruimur: vt ad aliud cōpletū iuxta hystoriā scimus: ⁊ aliud iuxta allegoriā a ratione vacare cognoscim⁹: i sacro verbo vtrūq; teneamus: q̄ntis ⁊ obsessionē hierosolymorū que iuxta l̄raz postmodū facta est: in xp̄he verbis ⁊ factis credam⁹ esse figuratā: ⁊ tñ p̄ eādē obsidionē obsidio alia: id est interior designat. In qua iure querimus quid per sartaginē ferreā que murus ferreus dicit valeat designari. Illā itaq; obsidionē qua hierosolymorū ciuitas destructa est iam factā nouimus: sed nūc aliā in trīnsecus que quotidie agit requiram⁹. De qua per significationē dicit.

Et tu fili hominis sume tibi

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

laterē ⁊ pones eū coram te ⁊ de-
scribes in eo ciuitatē hierusalē.

Sed ante nobis inquitrendū est: cur eze-
chiel ppheta vel quotiēs sublimia cōspi-
cit: vel quotiēs aliqua agere mystica lu-
bet: prius filius hominis appellat. Sepe
enī subleuat ad celestia: ⁊ occultis atq;
inuisibilibus rebus eius mēs pascit. Ne-
cesse ergo est vt iter occulta que penetrat
filius hominis vocet: vt semper agnoscat
qđ est: ⁊ nunq̃ extollat de his ad que du-
cit. Quid est enī pphete ad spiritalia sub-
leuatū semp sūt hominis dicere: nisi eū in-
firmitatis pprie memorē facere: vt cōsci-
us cōditionis infirmī eleuari in cogitatio-
ne nō debeat de magnitudine cōtemplas-
tiōis sue. Quia vero idē propheta vt su-
p̃a hā diximus typū predicantiū vel doc-
torū tenet. Recte ei nūc dicī.

**Sume tibi laterē ⁊ pone euz
coram te.]**

Omnis etenī doctor cū terrenū quēpt:
am auditorū ad celestis verbi doctrinā su-
scipit laterē assumit. Cui dū loqui ceperit
que sit retributio celestis patrie: que visio
pacis superne: ciuitatē hierusalē describit
in latere quē corā se ponit. Quia intenta
mente qualitatē audiētis cōsiderat: id est
pfectū vel defectu sp̃icit: ⁊ iuxta eius in-
telligentiā predicatiōis sue verba mode-
rat: vt describi in audiētis mente ciuitas
hierusalē: id est visio pacis possit. Dicat
ergo. Sume tibi laterē videlicet proximi
cor terrenū pones eū corā te scilicet vt ei
vitā atq; intellectū illius intēra mente cu-
stodias. Et describes in eo ciuitatē hieru-
salē: vt ei que sint superne patrie gaudia
de visione pacis innotescas. Quasi enī iā
hierusalē in latere descripta est cū terro-
na mēs ceperit que sint illa interne pacis
gaudia vera cognoscere: ⁊ ad conspiciens
etiam gloriā patrie celestis anhelare. Qua-
si in terra alis in terna visio pacis describi
tur: quādo mēs que prius terrena sapue-
rat: per amorē iam ad cōtemplandā gloriā
regni celestis eleuat. Sed mox vt aui-

mus amare celestia ceperit: mox vt ad vi-
sionem pacis intine tota se intentiōe col-
ligerit: antiqu⁹ ille aduersarius qui de ce-
lo lapsus est inuider: ⁊ insidiari amplī⁹ in-
cepit: ⁊ acrores quā cōsueuerat tempta-
tiōes ad mouet. Ita vt plerūq; sic resisten-
tē animā temptet: sicut ante nūq̃ tempta-
uerat quādo possidebat. Unde scriptū est
Fili accedēs ad seruitutē dei: sta in iusticia
⁊ timore: ⁊ ppara animā tuam ad tem-
ptationē. Eccl. 2. Unde ⁊ demoniacus q̃
a dño sanat ab exēte demone discerpit: si-
cut scriptū est. Et clamans ⁊ multū discer-
pēs eū exiit ab eo. Mar. 9. Quid est enī
qđ obessū hominē antiqu⁹ hostis quē pos-
sessum nō discerpserat deserēdo discerpit
nisi qđ plerūq; dñi de corde expellit: acro-
res in eo temptatiōes generat: qđ prius ex-
citauerat quādo hoc quietus possidebat.
Unde israelite quoq; ad moysen ⁊ aaron
dicit. Videat dñs ⁊ iudicet quoniā fete-
re fecistis odorē nostrū corā pharaone et
seruis eius: ⁊ pbulistis ei gladiū vt occide-
ret nos. Exod. 5. In moysē enī ⁊ aaron
lex ⁊ pphete figurate sunt. Et sepe apud
se infirmus anī⁹ quasi cōtra sacra eloq̃a
murmurat: quia postq̃ verba celestia au-
dire ⁊ sequi ceperit: regis egypti aduer-
sitas: id est maligni spūs temptatio excre-
scit. Debet ergo vigilāter doctor pfectū
tī animā que illā temptatiōes sequant in-
notescere: vt cauta se valeat ptra maligni
spiritus insidias pparare. Unde bene nūc
post descriptā ciuitatē hierusalē in latere
dicī pphete.

**Et ordinabis aduersus eam
obsidionē ⁊ edificabis munitio-
nes ⁊ cōportabis aggerē.**

In qua enī iam pacis visio describit: ei
necesse est vt temptatiōis bello nunciem-
tur. Nam vt valeat ad illa pacis gaudia
eterna pertingere: hanc hic procul dubio
oportet tribulationū certamina multa sus-
tinere. De qua bene dicī.

**Ordinabis aduersus eam ob-
sidionem.]**

Predicator quippe cōtra erudendā animā obfidiōne ordinat: cum p̄monendo indicat: quibus se modis vicia virtutibus opponant: quomōdo luxuria castitatē feriat qualiter ira tranquillitatē anie perturbet quantū inepta leticia a vigore mentis resoluat: qualiter multiloquiū munitiōem cordis destruat: quomodo inuidia charitatē interficiat: quēadmodū superbia arcem humilitatis effodiat: qualiter fallacia cū veritatē in sermone corruperit: hāc etiā in cogitatiōe corumpat: vt qui verū dicere noluit qđ intellexit: iam nec intelligat quod dicere valeat. **O**rdinat ergo a predicator obfidiō: cū per sanctę admonitiōis verba singulis quibusq; virtutibus q̄ vel q̄bus modis vicia insidiēt ostēdit. Et contra hierusalē quā descripsit in latere p̄dicatōr munitiōes edificat: quādo mala queq; q̄ munita cōtra mentē veniant demonstrat: vt si se vicia sub virtutū specie abscondāt: quatenus sicut sepe ias dixim? immoderata ira iusticia videri appetit: et discipline remissio māfuetudo videre velit: et tenacia sese parfumonia nominet: et inordinata rerū effusio se beniuolentiam appellet. Quasi em̄ edificate cōtra mentē munitiōes sunt: quando vicia sub virtutū specie excrescūt et in alto se ostendūt per imaginē que in imo iacet semper per actionē. Adhuc quoq; addit.

Et comportabis aggerem.]

Quomodo em̄ mens desiderare celestia cepit: eo in illā maligni spiritus temptatiōibus suis terrenas ampli? cogitatiōnes exaggerat. **P**ropheta ergo aggerē cōponat: cū predicator sanctus bonis mētib; qualiter terrena desideria surripere solent denūciat. Atq; adhuc addit.

Et dabis contra eam castra et pones arietes in gyro.]

Quasi dat contra animā doctor castra: quādo malignorū spirituum contra eā collectas atq; adunatas insidias indicat vt ali quādo non solūmodo ex vno sed ex consiliis vicijs simul temptet. Nam sunt que-

dam vicia quasi per quādā sibi cognationē propinqua. Sicut dissolutio spiritus appetitus gula: et immūdia luxurie. Sicut multiloquiū fallacia atq; periuriū. Ex dissolutiōe quippe spiritus mēs ad ingluuiē ventris rapit. Et dum cibis vter extendit: ad luxuriā caro trahit superbiēdo captiua. Et reuersus ex multiloquia fallacia generat. Quia valde difficile est: vt qui multa loquitur: non etiā mentatur. Et sepe mendaciū etiā periurio tegit: vt ante humana iudicia veletur. Superbia quoq; esse sine inuidia atq; inani gloria nullaten? potest. Superbus etenim quisq; honorē quez ipse ambitalijs inuidet. Et cum hūc fortasse obtinuerit: in elationem glorie temporalis attollit: atq; quod alios conspiciat minime percipere potuisse: hoc se per inanē gloriā pre ceteris putat habere. Sciendū quoq; est: quia sepe nōnulla vicia ad mentē nisi simul veniūt: sed superponūt vt vnū alteri intemptatiōe succedat et aliud cōtra faciem venit aliud vero in temptatiōe se ex latere subijcit: quatenus vñ alteri resistit: ab altero mens decepta capiāt. Ipsa em̄ que superius dixim? vicia plerūq; se alia pro alijs furtive superponūt. Sicut nōnunquā dum iram vincere in nobismetipsis conamur: plus q̄ necesse est lenitas mentē occupat: vt asperitatē peccatibus quā oportet minime proponat. Sepe vero dū nobis incauta lenitas displicet: zelus se in furorē trahit: atq; extra paciētie limitē animū captiuū rapit. Quia ergo permixta simul vicia atq; aduata p̄tra mentē veniūt: recte in predicatoris ore cōtra descriptā. Hierusalē castra proponūt. Et quia aliquādo singula hinc inde sensum feriūt: in gyro arietes ordinant. Pōnit ergo predicator arietes in gyro dū caute denūciat: q̄ blande luxuria percutit: q̄ aspere in paciētia occidit: quā laboriose auaricia accēdit et interimit: q̄ tumide superbia extinguit. In gyro itaq; arietes ponere: est predicatio ostendere qui vndiq; soleāt animā mucrones vicioꝝ erire. Sequit.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Et tu sume tibi sartaginem ferream et pones eam murum ferreum inter te et civitatem.]

Quia ferrum forte metallum est: et in sartagine cibum frigit. Quid per sartagine ferream: nisi spiritualis zeli fortis frixura signatur. Omnis quippe spiritualis zelus doctoris animam frigit: quia valde cruciatur dum in firmos quosque eterna deferere: et rebus teporalibus delectari conspiciat. Quam bene paulus sartagine ferream sumpserat: cum zelo animarum cruciatus dicebat. Quis infirmus et ego non infirmus: quos scandalizat et ego non vixi? 2. Corinth. 12. Ipse suum cor quod animarum zelus succederat: quid aliud quam sartagine fecerat: in qua amore virtutum contra vitia ardebat. Quod enim vixit: sartago erat inardescere enim et coquebat: quia incendebat amaritudine zeli contra vitia: sed alimentum parabat ex sua affecta cogitatione. Sed quid est quod eandem sartagine prophetam intra se et civitatem murum ferreum ponit: nisi quod idem fortis zelus qui nunc in mente doctoris agit: in die extremi iudicii inter eum et animam quam vitia zelat testis est. Et si audire is qui docet nolu erit: doctor tamen pro zelo que exhibet de auditoris negligentia reus non sit. Murum ergo ferreum inter se et civitatem ponit: quia ultionis tempe inde doctor ad dampnationis periculo munit: unde nunc per zelum custodie cordis frixura patitur nullum quippe omnipotenti deo tale est sacrificium quale est zelus animarum. Hinc enim psalmista ait: Zelus domus tue comedit me. ps. 68. Quantum enim frixura cordis que spirituali zelo agit: omnipotentem deum placat aperte ostendit: cum offerri per legem similia in sacrificium iubet. De qua scriptum est. In sartagine oleo conspersa frigit: offeraturque eam calidam in odore suavitissimum domino sacerdos qui patri iure successerit et tota cremabit in altari. Levit. 6. Tunc enim similia in sartagine frigit: cum munda mens iusti per zeli sancti ardorem cremat. Que conspergi oleo precipitur: id est charitati misericordie mystici

que in conspectu omnipotentis domini ardet et lucet. Conspergitur ergo oleo mens que in sartagine frigit. Quia in sancti zeli districtioe necesse est ut ex misericordie virtute et ardeat et clarescat. Amat enim eundem ipsum quem insequi videat. Unde et calida in odore suavitissimum domino offerri precipitur: quia si amoris zelus non haberet ea que de sartagine offerre calorem similia amisit. Et notandum quod eam offerre precipitur: videlicet sacerdos qui patri iure successerit. Ille enim sacerdos patri iure succedit: qui esse se omnipotentis domini filium moribus demonstrat: atque a nobilitate intima operum suorum ignobilitate non discrepat. Que in altari tota cremari precipitur: ut videlicet holocaustum fiat. Holocaustum enim totum incensum dicitur. Unde et in translatione altera in hoc loco hec eadem similia: que in sartagine frigitur holocaustum fieri iubet. De eadem autem inter holocaustum et sacrificium distat: quia omne quidem holocaustum sacrificium est non omne sacrificium holocaustum. Sunt enim multa bona que aguntur sacrificia: sed holocaustum non sunt: quia totam mentem in amore spirituali minime incendunt. Qui enim sic operantur ea que vel sunt: ut tamen et quedam que sunt seculi non relinquunt: nimium sacrificium et non holocaustum offerunt. Qui autem cuncta que mundi sunt deserunt: et totam mentem igne divini amoris accendunt: hi nimium omnipotenti domino sacrificium et holocaustum sunt. Similia itaque in sartagine est munda mens iusti in zeli spiritualis afflictione: que per sollicitudinem animarum frigit: et non solum sacrificium: sed etiam holocaustum domino esse deputat. Sumamus ergo sartagine ferream: et ponamus eam murum ferreum inter nos et civitatem: id est assumamus zelum forte ut inter nos et auditoris nostri animam inveniamus: hanc posmodum forte munitionem. Tunc enim hunc murum ferreum invenituri sumus: si nunc eum fortiter tenemus: videlicet docendo custodiendo: suadendo: increpando: mulcendo: terrendo: aliquando leniter: aliquando vero etiam severius agendo. De qua recte severitate subditur.

Et obfirmabis faciē tuam ad eā ⁊ erit in obsidione.

Quid est obfirmare faciē ab iherusalem in latere descriptā: nisi ut ei anime cui celestis pacis visionē doctor denūciat: si ad huc eam infirmari in suis actibus conspiciat: remissiorē ⁊ clemētiore se minime ostēdat. unde scriptū est. Fille tibi sunt serua corpus illarum ⁊ nō ostendas hilarē faciē tuā ad illas. Infirmi quippe aīe atq; ad appetitū mūdī dedit aliquādo meli⁹ ex seueritate seruante ut obfirmata facies: id est p seueritatis custodiaz ab omni spe frivole remissionis abducta inconstantez animam terreat atq; a delectatione vitiorum distractionis rigore cōstringat. Quod cum a doctore agitur semper, necesse ē ut dulcedo ⁊ humilitas p corde teneat: quatenus ⁊ multum amet ⁊ nunq̄ contra eū per elationē superbiat: cui tamen amores suum ⁊ humilitatem pro utilitate eius p dere recusat. Sequitur.

Et circūdabis eam.

Circūdat doctor auditoris animā: cum in omne quod in hac vita agitur: temptationum laqueos apponi posse denūciat ut dum ubiq; sit mens pauida ubiq; circūspecta quāto timidior tanto vigilantior iuuat. Sequit̃.

Signum est domus israel.

Si ad historiaz obsidionis que iuxta litteram facta est. signū est dom⁹ israel qd propheta fecit. Si vero ad ministeriū qd quottidie erga vniūscuiusq; animā a doctore agit: signū est dom⁹ israel ⁊ hoc qd egit ⁊ hoc qd agendū nunciavit. Quia si cut domus israel obsidionē corporaliter pertulit: ita vnaqueq; anima que iam seruire omnipotenti deo incipit: obsidentes se in fidias malignorū spiritū sentit. a quibus si vere eripi appetit: scire debet quia eripi sua virtute non possit: sed eius necesse est ut adiutorium speret: qui nos ⁊ in carne corruptibilibus viuentes per redemptionis sue mysterium potest etiam super spirit⁹

qui sunt sine carne roborare Iesus christ⁹ dominus noster. Qui viuit ⁊ regnat cum patre in vnitāte spiritus sancti de⁹. Per omnia secula seculorū Amen.

Omeliarum beati Gregorij pape super Ezechieles liber pri mus finit feliciter.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Incipit prefatio Omeliarum
beati Gregorij pape libri secundii.

Quia multis curis premens
libri Ezechielis prophete
libri coram charitate vestra
totum ordinem perscrutari
non licuit: bonis vestris de
siderijs placuit petere: ut
saltem extrema eius visio que ei facta est de edi-
ficio in more positum: que et cunctis est visio-
nibus eius obscurior: exponi debuisset. Et
quidem voluntati vestre me parere necesse est
sed duo sunt que hac in re perturbant animum meum.
Primum quod hec eadem visio tante obscuritatis
nebulis tegitur: ut vir in ea aliquid intellectu
interlucere videat. Aliud quod iam Aguilfuz
logobardorum regem ad obsidionem nostram su-
mme festinantem padum transisse cognoui-
mus. Cum pensate fratres charissimi in cali-
giniosis ac mysticis sensibus penetrare quod
valeat mens misera: timoris sui perturbatio-
nibus occupata. Quam enim circa terre-
na plene satagit: tanto in his que sunt celestia
minus videt. pro eo quod curis suis extra se du-
citur: et valde interius minor est: quia scriptum est.
Deprimat terrena inhabitatio sensum mi-
ta cogitantem. Sap. 9. Que enim superiora
penetrare etiam collecta non sufficit: pensate
quid agere poterit diuisa. Scimus autem:
scimus omnes quia et fluuius qui multis rivis
diuiditur: suo alueo siccat. Sed tamen iter
hec adest suprema gratia. Et si mentem meam
cogitationum mearum potera deprimunt: ve-
strorum hac penitus desideriorum leuatur. Obscu-
rum quidem valde est opus quod aggredimur:
sed ponamus in animo: quia nocturnum iter agimus
restat ergo ut hoc palpando carpiamus.

Incipit Omelia. XIII. que ex-
ponit. XL. capitula a principio usque ad
illam partem. Fili hominis vide
oculis tuis.

I In vicesimo et quinto
anno transmigrationis
nostre in exordio anni

decima mensis quartodecimo an-
no postquam percussa est ciuitas ip-
sa hac die facta est super me ma-
nus domini: et adduxit me illuc.

Dicitur mystica narratione historicarum
premittitur: ut fiat ex tempore quod credatur in
reuelatione. Notandum vero quod in exordio
libri huius quo anno prophetare cepit: in
dicant. in fine vero inseruit quod in extre-
ma visione vidit: ita ut cognosci valeat
quot annis prophetie sue librum dixerit. Te-
pus namque quo prophetare cepit: in locutio-
nis sue initio posuit dicens. Aperti sunt ce-
li. et vidi visiones domini: in quinta mensis: ip-
se est annus quintus transmigrationis regis
ioachim. Hanc vero loquitur dicens. In vice-
simio et quinto anno transmigrationis nostre
Idem namque propheta in captiuitate primus cum
ioachim rege fuerat in Babilonia trans-
ductus. Hanc de secula hierosolymorum captiui-
tate subiungit. Quartodecimo anno post-
quam percussa est ciuitas. Undecim quippe an-
nis sedechias post captiuitatem primam in
qua Ezechiel propheta cum ioachim rege
ductus est in hierosolymorum urbem regnas-
uerat. Post captiuitatem vero eiusdem sede-
chie que etiam secula erat urbis captiuitas:
quartodecimo anno propheta visionem vlti-
mam vidit. Undecim itaque et quatuordecim
simul iuncti: faciunt viginti et quinque
Si igitur visionem primam quinto captiuitatis
prioris anno locutus est: atque hac vltima
vicesimo et quinto anno factam fuisse descri-
bit: profecto patet quod in viginti annis locu-
tionis sue moras usque ad vltimum visionis
sue verba tetenderit. Nec mouere quem-
piam debet quod in medio prophetie sue volu-
mine cum de Babilonico rege loqueretur vi-
cesimum et septimum annum memoriam facit.
Quo in loco cum nihil de tempore sue capti-
uitatis interfert: aperte demonstrat quia
eius regis tempora describat: de quo ut pro-
phetaret acceperat. Quod vero ait in exor-
dio anni decimi mensis: tempus simpliciter
exprimit: ut ex ipso quoque tempore in cor-
da audientium iuxta litteram verbi radicem ha-

gat: ex qua spirituales fructus postmodum
perferat. Notandum vero quod ait. Quarto:
decimo anno postquam percussa est ciuitas ip-
sa hac die. Quid est enim quod per hanc visio-
nem ultimam omnipotens deus ea ipsa die di-
gnatus est promissionis sue misericordiam
facere: qua die in percussa ciuitate ira iusti-
cie impleuit: nisi quia illa diuinitas que visio-
nis in diuersitatis motu et mutabilitate non
ducit: ipsa luce iusticie afflictos ac peniten-
tes viuificat: qua supbiter ac rigidos per-
currit. promissio itaque visionis sue tempore subiungit.

Facta est super me manus domini: et ad-
duxit me illuc in visionibus domini.
Adduxit me in terram israel: et di-
misit me super montem excelsum ni-
mis: super quem erat quasi edificium
ciuitatis vergentis ad austrum.

Cuius vices ciuitatis edificium accipit iuxta
litteram nullatenus potest. Nam paulo post sub-
dit hoc ipsum edificium calamo sex cubito-
rum et palmo. porta vero eiusdem ciuitatis quat-
tuordecim cubitis mensurata. cuius porte
frontes esse perhibet sexaginta cubitorum.
Que cuncta stare iuxta litteram nullatenus
valent. Quia enim totum simul edificium calamo
id est sex cubitis et palmo mensuratur: et por-
te edificij i quatuordecim cubitis. frontes
vero portarum in sexaginta cubitis extendun-
tur. Porta vero in ciuitate est. frontes vero in
portis. Et nulla recipi ratio permittit. quod mi-
nus est hoc quod continetur ab eo quod continetur. In
scriptura autem sacra et ea que accipi secundum histo-
riam possunt plerumque spiritualiter accipienda sunt:
ut et fides habeatur in veritate historie et spi-
ritalis intelligentia capiat de mysterijs alle-
gorie. Sicut illud quod nouimus quod psalmi-
sta ait. Cum videbo celos tuos opera digi-
torum tuorum: lunam et stellas que tu fundasti. ps.
8. Ecce enim exteriori descriptione stat fimo-
rois. quod et celi opera dei sunt. et luna ac stelle
ab eo create atque fundate sunt. Si hoc
psalmista iuxta sola exteriora opera et non est
secundum intellectum mysticum asserit: quod celos
opera dei esse professus est: dicendum lunam

et stellas: cur non etiam solē quem scimus quod
eius opus est pariter enumerauit. Si enim
solū iuxta litteram loquebatur: dicitur lumen
minare minus: prius luminare maius de-
cere debuit. ut ante solē et post lunam atque
stellas fundatas esse perhiberet. Sed quia
iuxta intellectum mysticum loquebatur: ut lu-
men sanctam ecclesiam: et stellas homines sanctos
accipere debemus. Solē nominare non
luit. quia videlicet ipsi eterno soli loques-
batur. de quo scriptum est. Vobis autem qui
timetis dominum orietur sol iusticie. Mala.
4. De quo reprobi in fine victuri sunt. Sol
iusticie non ortus est nobis. Sap. 10. Di-
cendo ergo lunam et stellas quas tu funda-
sti. et tamen tacendo solē qui factus est: indi-
cauit quod illi soli locus est qui non solū so-
les et lunam atque stellas corporaliter: sed etiam
lunam ecclesiam atque stellas homines sanctos
spiritualiter fecit. Si ergo aliquid de histo-
rie apta ratione ducimus ad intellectum alle-
gorie: quanto magis illa spiritualiter accipi-
enda sunt in quibus iuxta rationem littere ni-
hil historicum sonat.

Facta est super me manus do-
mini: et adduxit me illuc in visi-
onibus domini: adduxit me in
terram israel.

Quod dixerat adduxit me illuc: hoc repli-
cas subdidit. adduxit me in terram israel.
Manus quippe in visione est virtus in prelati-
one. quibus vobis quid apte dicat: nisi quia
nihil de ciuitate quam viderat iuxta litteram
dicat: Nam spiritualiter de ea loquitur: quam
spiritualiter prelatatur.

Et dimisit me super montem
excelsum nimis.

Quod ergo significat mons excelsus nisi me-
diator dei et hominum: homines christum habent. Qui
de terra quidem: sed ultra terram est. quod caro eius
usque redemptoris nostri de immis huius materi-
as: sed in summis preeminet ex patre. Que
nimis erat ut excelsus diceret: nisi adde-
ret nimis. quia non solum homo: sed et
usdem humanitatis conceptione que ab eo

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

assumpta est deus et homo. Non solū homo ultra homines: sed homo etiā sup angelos factus. Hinc enim de illo p̄ Esaiāz dicit. In die illa erit fructus terre sublimis Esa. liij. Creator etenim noster quia pro nobis incarnatus est: fructus terre factus est nobis. Sed iam fructus terre sublimis ē. qz qui homo natus est in terra: sup angelos regnat in celo. Quia iuxta David et pauli vocē: oīa subiecit sub pedibus eius ps. 8. In eo enī qz ei subiecit omnia: nihil dimisit nō subiectū ei. Heb. 2. Mons ergo iste est excelsus et nimis: qz et si de terra est per substantiā humanitatis: in comprehensibilis tamē est ex altitudine diuinitatis. Hinc est enī qz eundē dominū cum Esaias ppheta p̄spiceret i carne esse vēturū per pphetie spiritū subleuatus ait. Et erit in nouissimis diebus preparatus mōs dom⁹ dñi in vertice montiū. Esa. 2. Dom⁹ enim dñi israeliticus popul⁹ fuit. Mons itaqz domus dñi ille appellat⁹ est qui in israelitico populo incarnari dignatus est. Fuerūt autē in eodē populo sancti viri qui mōtes iure vocarent. qz per vite meritū ad celestia p̄pinquauerūt. S; incarnatus ynigenitus istis mōtibus equalis nō fuit: qz naturā vitam: merita omniū ex sua diuinitate transcendit. Unde et recte mons super verticē montiū dicit: qz excelsus ex diuinitate sua innēsus est: etiā sup cacumina sanctorū. vt hī qui multū in deo profecerāt: eius vestigia vir potuissent tangere: ex vertice cogitatiois. Qui ergo illic mons super verticē montiū dicit: ipse hic mons excelsus nimis esse p̄hibetur. Sequit̄.

Super quē erat quasi ciuitas edificii vergentis ad austrum.

Notandū qd non dicit suū quē erat edificium: sed quasi edificii. Unde videlicet ostēderetur qz non de corpali: sed de spiritali ciuitatis edificii cuncta dicerent. Quia enim nō se edificii sed quasi edificii vidisse perhibet: cor audientū ad spiritalem fabricā mittit. Sicut per psalmistā dicitur. Hierusalē que edificat⁹ vt ciuitas.

ps. 121. Quē etenim illa interne pacis visio ex sanctorū cūssā cōgregatione cōstruitur Hierusalē: celestis vt ciuitas edificatur. Que tñ in hac peregrinatiois terra dñi flagellis pcuttit. tribulationib⁹ tundit: eius lapides quortidie quadrant. Et ipsa ē ciuitas scz sancta ecclesia que regnatura in celo adhuc laborat i terra. Cui⁹ ciuib⁹ Petrus dicit. Et vos tanq̄ lapides vti sup edificamini. 1. p̄et. 2. Et p̄aul⁹ ait. Dei aggricoltura: dei edificatio estis. 1. Cor. 3. Que videlicet ciuitas: h; hic in sanctorū morib⁹ magnū iā edificii suum. In edificio quippe lapis lapidem portat: qz lapis sup lapidē ponit. Et qui portat alterū: portat ab altero. Itā vicissim se p̄ximi tolerāt: vt p̄ eos edificii charitatis surgat. Hinc enī p̄aul⁹ admonet dicēs. Inuicem onera vestra portate. 2. sic adim plebitis legē xp̄i. Gal. 6. Cui⁹ legis virtutē denunciās ait. Plenitudo legis charitas. Rom. 13. Si enī ego vos portare negligo in morib⁹ meis: et vos me tolerare contēntis in morib⁹ vestris: charitatē edificii inter vos vnde surgit: quos vicaria dilectio per patientiam nō cōiungit. In edificio autē vt predixim⁹ lapis q̄ portat portat. qz sicut ego iā mores eorū tolero qui adhuc in cōuersatione boni operis rudes sunt: ita ego quoqz ab illis toleratus sum qui me in timore dñi precesserūt et portauerūt vt portat⁹ portare discere. Sed et ipsi quoqz a maiorib⁹ suis portari sūt. Lapides vero q̄ i similitudine atqz extremitate fabrice ponunt. ipsi quidē portant ab alijs: s; alios nequaquā portant. Quē et hī qui i fine ecclesie. i. i extremitate mūdi nascituri sunt tolerant quidē a moribus: vt eorū mores ad bona opa iponant. S; cū nō eos sequunt q̄ p̄ illos p̄ficient: nullos sup se fideles fabrice lapides portant. Hūc itaqz alij portant a nobis. nos vero portati sum⁹ ab alijs. Omne autē pond⁹ fabrice fundamentū portat: qz mores simul omnium solus redēptor noster tolerat. De quo p̄aulus ait. Fundamentū enī aliud nemo pot̄ ponere preter id quod positum

Est: qđ est xpus iesus. 1. Corinth. 3. Por-
tat fundamentū lapides: et a lapidib⁹ nō
portat: qz redemptor noster oīa nostra to-
lerat: sed in ipso malū non fuit qđ tolerare
debuisset. Unde bene nūc dicit:

**Dimisit me super montē ex-
cellū nimis: super quē erat qua-
si edificiū ciuitatis.]**

Quia mores et culpas nostras solus ille
sustinet: qđ totā sancte ecclesie fabricā por-
tat: qui per pphete vocē de peruersis ad-
huc vinctibus dicit: Laboraui sustinēs.
Iher. 6. Non autē sustinendo dñs labo-
rat: cui⁹ diuinitatis potentiā nulla fatiga-
tio cōtingit: sed verbis humanis loquēs
ipam suam circa nos patientiā laborē vo-
cat. Et notandū qđ eandē ciuitatē quā p-
pheta cōspexerat: ad austrū vergentē vl-
dit. Ausus est ventus: quia in sanctis pl-
ritus typo poni soleat: qui in sacro eloq̃o
studiosi sunt recognoscūt. Cant. 4. sicut
ecōtrario per aquilonē sepe dyabolus de-
signat: qz ille relaxat in calore: et iste cō-
stringit in frigore. Et veritas dicit: Abū-
dabit iniquitas: refrigescet charitas mul-
torū. Math. 24. Propheeta quoq; de lu-
dea asserit dicēs: Sicut frigidā facit cy-
sterna aquā: sic frigidā fecit maliciā suā.
Iher. 6. Hinc em dyabolus ppheta at-
testante dixisse perhibet. Sedebō inquit
in mōte testamēti in lateribus aquilonis.
Esa. 14. Et qđ torporē mentis sancti spi-
ritus grā relaxat. Hinc psalmista ait: Tō-
uerit dñs captiuitatē nostrā: sicut torrēs
in austro. ps. 125. Captiuitas em nostra
que torporis frigore ad sequendū deū pi-
gra remāserat: per calozē sanctis pūs rela-
xat vt currat in amorē dei. Unde et nūc di-
cit qđ ciuitas que in mōte cōstituta est ad
austrū vergit: qz electoz ecclesia cogitati-
ones suas in afflatu sanctis pūs aperit: at-
qđ ab omni superbie suē vertice discedens:
in deo cui credit amoris calozē cōcipit: vt
nihil ei libeat nisi eius grē submitti: eius
dilectiōe calefiat: eius afflatus semp mu-
nere repleti. Unde et valido amore succē-

sus cōtemplator dicebat: Anima mea exul-
tauit in dño: delectabit sup salutarē eius.
ps. 61. et. 69. Qui em latine salutaris:
ipse hebraice libetis dicit: ppheta igit
qz vias eius atq; miracula redemptiōis
qz nostre mysteriū per pphete spm con-
templabat: exultare se in dño: et delectari
sup iesu perhibet: qz inde gaudiū in mēte
cōceperat: vñ per amorē fortiter ardebat
Iher. 3. Pensem⁹ itaq; si mētes spirita-
liū patrū in illo delectate sunt: qui necdū
venerat: sed pvidebat cuius erat? sit eius
vias: eius exēpla: eius monita: postq̃ ves-
nit et redēptiōē exhibuit nō amare. Nec
ergo ciuitas ad austrū vergere dicit: ac si
aperte diceret: qđ prior illa ciuitas scz sy-
nagoga in infidelib⁹ suis ad aquilonē ste-
tit: que in frigore p̃fidie durauit. Sancta
vero ecclesia qz charitatē fidel pcepit per
calozē ad austrū vergit: et quasi pcalido vē-
to innitit: qz nō in sui fiducia: sed in dono
spiritalis grē letat. Sequit̃.

B Et introduxit me illuc.]

Celestis ciuitatis edificiū ille intrat qui
in sancta ecclia bonoz vias imitādo cōs-
derat. Intrare q̃ppe est edificiū sup mon-
tē: electos sancte eccleie aspicere. Hic em
vitā p̃iugio ligatā ducit: p̃iugio rebus cō-
tentus est: aliena nō diripuit: de suo quic-
quid p̃ualet indigētib⁹ largit: peccata si-
ne q̃bus quotidiana vita a p̃iugatis du-
ci nō potest: flere nō negligit. Pro eo em
qđ ipa familiaris cura animū p̃turbat: sese
ad lachrymas excitat. Ille vero tā cuncta
que sūt mūdi deseruit: nil eius h̃re appe-
tit: solius p̃tēplatiōis exercitatiōe pascit̃:
spe premioz celestīū cū s̃tibus letat: nā
scendit p̃ntia que h̃re p̃cessa sunt: quotti-
dianū cū dño habere secretū querit: nulla
eius aīm p̃tereūtis mūdi cura p̃turbat:
mentē semper in expectatiōe celestīū gau-
dioz dilatat. Alius vero tā hui⁹ mūdi cū-
cta deseruit: et usq; mēs in p̃tēplatiōe ce-
lestīū subleuat: sed tñ p̃ edificatiōe multo
rū locū reginis tenēs: qui rebus p̃tereūtī-
b⁹ desiderto nō succūbit: ad eas aliqñ p-
pter p̃prioz cōpassiōē reflectit: vt ex eaz

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

tura indigetibus misereatur: verbū vite an-
dicozib⁹ predicat: aīabus simul ⁊ corpori-
bus necessaria ministrat. Et qui ppter se
ad celeste desiderū iam p contemplatione
enolat: adhuc tamē pfectu ⁊ vilitate po-
rimozū in reb⁹ tēporalib⁹ laborat. Quis
quis ergo in sancta ecclesia cōsiderare sol-
licite studet: vt aut in bonozū cōlugatorū
vitā: aut in arce cōtinentiā: ⁊ oīa que sūt
hui⁹ mūdi derelinquētū: aut etiā in pre-
dicatorū summitatē pficiat: iā ciuitatis i
mōre posite edificū intrauit. Hā qui con-
siderare meliorū vitā vt pficiat negligit:
adhuc extra fabricā stat. Et si honore quē
tam sancta ecclesia in mūdo habet admi-
rat: quasi edificū foris cōspicit ⁊ obstupe-
scit. Et qz exteriorib⁹ solis intērus est: in-
tus ingressus nō est. Sequitur.

**Et ecce vir cuius erat species
quasi species eris.**

Ipsē signat in viro qui figurat ex mōre.
Vir autē iste metri edificū dicit. Et res
domin⁹ p virū signat ⁊ montē: quia ⁊ ipse
qīa intra sanctā ecclesiā indicādo dispōit
⁊ ipse eandē sanctā ecclesiā portat. ⁊ por-
tādo ad celestia subleuat. Sicut in sancto
qz euāgelio idē redēptor noster loquit⁹ di-
cēs. Qui intrat p ostium: pastor est ouīū.
Ioh. 10. Et paulo post. Ego sū ostiū. At
qz itez post pauca subiūgit. Ego sū pastor
bon⁹. Si igit ipse pastor: ⁊ ipse ostiū: ⁊ in-
erat pastor p ostiū: cur non hoc loco ⁊ ipse
mōs ⁊ ipse vir intelligit: qui edificū meti-
tur in mōre? Sed querēdū nobis est: cur
de hoc viro dicit: cui⁹ species erat qīa spe-
cies eris? Cūcti autē nouim⁹ fratres me-
tallūz eris valde esse durabile atqz oīdo
sonorū. Quid est ergo qz aspect⁹ media-
toris dei ⁊ hōim speciei comparatur eris: ni-
si hoc qd apte nouim⁹. qz vnigenit⁹ fili⁹
formā serui accipiēs: fragilitatē nostram
carnis hūane p resurrectionis sue gloriā
vertit in eternitatē. qz in eo caro facta est
iā sine fine durabilis. Hā surgens a mor-
tuis iā nō moriet⁹: ⁊ mors ei vltra nō dñā-
bit. Rom. 11. Quid est autē qd ipsa eius

incarnatio sonoro metallo comparat nisi qd
per eandē assumptionē hūanitatē no stre-
insonuit oībus gloria maiestatis ue? Et
quasi aspectū eris habet ex corpe. qz deus
mūdo innotuit ex carne. An ⁊ p lobānē dī
hō abebat i vestimēto ⁊ i femore suo scrip-
tū: rex regū ⁊ domin⁹ dñantiū. Apoc. 19.
Quid enī vestimentū ei⁹ est: nisi corpus
qd assūpsit ex virgine? Nec tamē aliud ei
us vestimentū est: atqz aliud ipse. Hā no-
strū quoz vestimētū caro dicit⁹: ⁊ tamē ip-
si nos sum⁹ caro qua vestimur. Hoc autē
vestimētū illi⁹ lōge ante Esaias aspiciēs
p crucē passiōis sanguine cruentatū dixit.
Quare rubrū ē indumētū tuū: ⁊ vestimē-
ta tua qīa calcātium in torculari. Esa. 63.
Cui ipse rēdit. Torcular calcanti sol⁹: ⁊ s-
gētib⁹ nō est vir meū. Ibidē. Sol⁹ enī
torcular in q calcat⁹ est calcanti: q sua po-
tētia eā quā pūlit passiōē vicit. Nam q
vsqz ad mortē crucis passus est: de morte
cū gloria surrexit. Bñ aut dicit. Et de gē-
tib⁹ nō est vir meū. qz hi p quibus pass⁹
venerat: passiōis ei⁹ esse picipes debue-
rāt: q p eo q illo tpe necdū crederāt de
ipso in passiōe querit quozū vita in illa
passiōe querebat. Per femur enī ppa-
gatio carnis ē. Et ergo p ppaginē gene-
ris hūani sicut generationū ordines Ma-
theo vel luca narātib⁹ describunt: i hoc
mūdo venit ex virgine. ⁊ p incarnationis
sue mysteriū qz rex esset ⁊ dñs. Mat. 1. ⁊
Luc. 3. cūctis gētibus indicauit. In vesti-
mēto ⁊ femore scriptū habuit: rex regū et
dñs dñantiū. An enī in mūdo innotuit:
ibi de se lectiōis scientiā infixit. Predi-
catio ergo ei⁹ ex carne: quasi quidā soni-
tus ex ere est. Dicit igit recte. cui⁹ specis
es quasi species eris. Sequit.

Et funicul⁹ line⁹ i manu eius:

In septuaginta interpretib⁹ funicul⁹ line⁹
nō habet: sed funicul⁹ cemētarioz. Quo-
rū si in hoc versu trāslationē ad exponen-
dū tenem⁹: qd aliud cemētarios qz scōs
doctores accipim⁹: qui loquendo spirita-
lia: ad celeste edificū viuos lapides. ⁊ ele-
ctorū aīas cōponūt. Quisquid enī antiq

L
pres. qd
holozū su
qz cōposit
fuit fabu
tari hoc
vel recti
si lapio in
minet: in
hoc agit
oīa cui re
expedire
ri? reuoc
tantūmō
villis pō
pducāt
rū lapidē
honore v
sacri ordi
pretē not
nō hz ce
nu ei⁹. H
ponere
line⁹ sub
quid i fu
tionē. id
sura eter
fuit. qz
coereuit
rationes
meripm
cādo re
corde i
nuit. B
quis. n
dico vo
scandū
Mat. 1
est sub
vel i m
dū qd
pdicant
qd doc
suo face
dixit en
daret.
E
III

p̄res. q̄cqd̄ p̄phete. q̄cqd̄ apli. q̄cqd̄ apo-
stolorū successores locuti sūt: q̄d aliud fuit
q̄ cōpositio lapidū in hac q̄ quotidie con-
struit fabrica scōp̄. In funiculo at̄ cemen-
tarij hoc agi solet: vt cognosci equalitas
vel rectitudo surgētis parietis debeat. vt
si lapis int̄ est: foras eijc̄it. si exteri⁹ pro-
minet: interi⁹ reuocat. Et certe quotidie
hoc agi p̄dicatio doctorū: vt vnaqueq̄
aīa cui regim̄is onera suscipe fortasse non
expedit: etiā si foras apparere appetat ier-
ri⁹ reuocet. Et rursum q̄ latere vult ⁊ sui
tantūmō curā gerere: sibi ac multis esse
vtilis pōt etiā cū latere desiderat: exteri⁹
p̄ducāt vt appareat. Sicq̄ sit vt sancto-
rū lapidū ordo teneat: dū sepe ⁊ volēs ad
honorē venire repellit: ⁊ honorē fugiēs ī
sacri ordis arce subleuat. S; qz vt p̄ iter-
p̄etē nostrū didicimus. hebreorū historia
nō h; cemetariorū: s; funicul⁹ line⁹ in ma-
nu ei⁹. Hocq̄d apud nos certi⁹ habet: ex-
ponere debem⁹. Scim⁹ aūt qd̄ funiculus
line⁹ subtilior ē q̄ funiculi sūt aliūde. Et
quid ī funiculo lineo nisi subtiliorē p̄dica-
tionē. id est spiritalē debem⁹ accipere. Cē-
sura etenī legis funicul⁹ fuit: s; line⁹ non
fuit. qz rudē populū nō subtili p̄dicatione
coercuit: in q̄ p̄ pene sīam nō p̄cā cogi-
tatiois: s; op̄is resecuit. Et postq̄ p̄ se-
metip̄m dñs etiā cogitationē hoīm p̄di-
cādo religauit: ⁊ p̄fectū esse peccatū etiā ī
corde innotuit: funiculū lineū in manu re-
nuit. Hic enī. Audistis qz dictū est anti-
quis. nō mechaberis. Exod. 20. Ego aūt
dico vobis: qz q̄ viderit mulierē ad p̄cupi-
scendū eā: tā mechar⁹ est eā in corde suo.
Mat. 5. Funicul⁹ ergo line⁹ p̄dicatio
est subtilis q̄ mentē audientis ligat: ne se
vel ī misera cogitationē dissoluat. Et notā
dū qd̄ dicit qz ei funicul⁹ in manu ē: id ē
p̄dicatio in op̄atione. Ipse enī ostēdit oē
qd̄ docuit. sicut scriptū est. Que cepit Je-
sus facere ⁊ docere. Act. 1. Et qz ipsa quo
dixit etiā scripture tradidit vt poster⁹ mā-
daret: recte subiungit.

Et calamus mensure in ma-
nu eius.

De sancta ecclesia p̄ p̄phetā aliū domi-
nus pollicet: dicens. Oriet in iera viroz ca-
lami ⁊ iunci. Esa. 25. Qd̄ in loco alio ex-
posuisse me memini. vt p̄ calamū scripto-
res: p̄ iuncū vero debeāt auditores itelli-
gi. S; qz ad humorē aque ⁊ iunc⁹ ⁊ cala-
mus nasci solet. ex vna eadēq̄ aqua vtra-
q̄ p̄ficiunt. ⁊ calam⁹ quidē ad scribendū
assumit: cū iūco vero scribi nō pōt. Quid
in iunco ⁊ calamo accipere debem⁹: nisi qz
vna est doctrina veritatis que multos au-
ditores irrigat. Sed irrigati alij ad hoc
visq̄ proficiūt in verbo dei: vt etiā scripto-
res sūt videlicet tanq̄ calami. Alij vero
verbū vite audīūt: bone spei ⁊ rectoz ope-
rū viriditate tenēt: sed tamē ad scribendū
p̄ficere nullaten⁹ possunt. hī quid in aq̄
dei: nisi quidā vt ita dicā iunci sūt. Qui
quidē viri discēdo proficiunt: sed litteras
exprimere nequaq̄ possunt. Redēptor
noster qz verba que dixit etiā p̄ doctorum
studiū scribi largit⁹ est: in manu calami
tenuit. qui calam⁹ mē sure dicit: qz in ip̄a
doctorū studia sub quadā occultā iudicij
disp̄satione detinent: vt ⁊ alijs legētib⁹
p̄sint: ⁊ alijs legētib⁹ p̄desse nō possint.
En sancti apostoli cū magistrū veritatis
sibi apertius loquentē requirerēt cur rur-
bis in parabolis loqueret: audierūt. Qz
vobis datū est nosse in ysteriū regni celoz
illis autē nō. Math. 13. ⁊ Mar. 4. Vel
certe calam⁹ mē sure est: qz in ip̄o sacro ei
us eloquio qd̄ nobis cōscriptū est: occul-
tas esse disp̄sationes ei⁹ agnoscim⁹. Hā
p̄ incōprehēsbile eius iudiciū ⁊ alter in-
tra mēsurā electozū mittit: ⁊ alter foras
relinquit: vt nullo modo ad electozū nu-
merū p̄tinere mereat. Habet ergo funicu-
lum. habet in manu calamum mensure.
Qui enim funiculo locum mēsurat: alibi
funiculum trahit: aliunde retrahit. ⁊ buc
ducit quem aliunde subducit. Sic nimis
rū sit redēptor noster in collectiōe hoīm
facit: dū alios a suis iniquitatib⁹ educit:
alios ī sua iniquitate derelinquit. In his
enim quos colligere dignat⁹ est: occulte
mensure funiculum trahit. ⁊ ab his q̄ re-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Maquēdos esse iudicauit: qđ aliud nisi fun-
niculū retraxit: Et t boni intra mensurā
celestis fabrice teneant: et mali extra fabri-
cā. In quibus bona que estimant nō sūt:
quasi sine mēsurā remanēt. Hūc funiculū
et mēsurā calamū in manu sua redemptor
noster tenuit: cū paulū aplm per apparen-
tē virū macedonē admonere dignat⁹ est:
ita vt idē macedo vir diceret: Trāsiēs ad
tuū nos. Act. 16. Et tñ volētib⁹ aplis
ad pđicandū ire in asiā: non permisit spūs
iesu. Quid est qđ sancti apli et ibi vocabāt
ire vbi fortasse pgere nō cogitabāt: et illuc
vbi desiderabāt pergere phibebant: nisi
qđ occulti iudicij funicul⁹ et mēsurā cala-
mū tenet in manu: vt et alij vba vite au-
diāt: et alij audire nullaten⁹ mereant. Fu-
nicul⁹ ergo mēsurā est: qui alio tract⁹ est
aliunde retractus. Sancto qđ euāgelio te-
stāte didicim⁹ qđ venit qui diceret. Ma-
gister sequar te quocūq; ieris. Mat. 8.
Cui responsū est. Culpes foueas habet:
et volucres celi nidos: filius autē hoīs nō
habet vbi caput suū reclinet. Venit alter
qui diceret: Magister: sine me primū ire
et sepelire patrē meū. Ibidē. Cui p̄r: Si
nec mortuos sepeliāt mortuos suos: tu au-
tē me sequere: et annūcia regnū dei. Quid
est qđ ille p̄mittit se ire et deferit: iste vō-
lū vult redire: et tñ vt sequi debeat iube-
tur: Ille nō suscipit: iste nec ad hore mo-
mētū ab obsequio relaxat. Interno qđ ocul-
toq; iudicio funicul⁹ et mēsurā calam⁹ ou-
cis: in qđ et iste trahit et ille relinquit: vt ce-
lestis fabrica nō sine pio et iusto examine
pstruat. Potest etiā calam⁹ mēsurā scri-
ptura sacra p eo intelligi: qđ quis hāc
legit: in ea semetipm metit vel qđ in spi-
ritali xute pficit: vel qđ a bonis que p-
cepta sūt longe distūctus remāsit: qđ tāz
assurgat ad bona faciēda: qđ tū adhuc in
prauis actib⁹ pstratus iaceat. Sequit.

¶ Stabat autem in porta.]

Quisq; in porta stat: ex quadā pte int⁹
est: ex quadā vero foris. Et aliud eius fo-
ris aspiciat: aliud intus abscondit. Redē-
ptor itaq; n̄r p nobis misit incarnat⁹:

an hūanos oculos qđ in porta stetit: qđ et
p hūanitatē visibilis apparuit: et se invisibilē
p diuinitatē seruauit. Hinc enī iudei qui
hūc ex pphetarū pmissione sustinuerant
pfidie sue cōfusione turbati sūt: qđ cū quē
ad ereptionē suā venire crederāt: mor-
talem videbant. Qui igit in porta stat si-
cut supius dictū est ex quadā pte foris: ex
quadā vero pte intus videt. Unde nec ip-
sa iudeorū pfidia sine diuine virtutis ostē-
sione est derelicta. Hāc miracula ei⁹ vidē-
tes: trahēbant vt crederēt. Sz rursum pas-
siones illi⁹ perpēdentes dedignabāt deū
credere: quē carne mortalē videbāt: unde
factū est: vt de eius cognitione dubitaret
Videbāt enī esurientē. sitientē. comeden-
tē. bibentē. lassescētē. dormientē. et pur-
hūc hominē esse estimabāt. Videbāt mor-
tuos suscitantē. leprosos mundantem. ce-
cos illuminantē. demonia eiicientē. et eis
se hūc vltra homines sentiebāt. Sz ipsa ei-
us miracula in eorū corde cogitata: huma-
nitas pturbabat. Hūc sancta ecclesia sub
spōse voce hūc apte iā videre desiderans.
ait: En ipse stat post parietem nostrum.
Lant. 2. Qui enī hūanis oculis hoc qđ
de mortali natura assumpsit ostendit. et in
seipso invisibilis pmanit: in apto se vide-
re querētib⁹ quasi post parietē stetit. qđ
vidēdū se manifesta maiestate nō prebuit
Quasi enī post parietē stetit: qui humani-
tatis naturā quā assumpsit ostēdit. et diui-
nitatis naturā humanis oculis occultauit
Hūc et illic subdit. Respicies p fenestraz:
pfpiciēs p cācellos. Ibidem. Quisquis
enī p fenestras vel p cācellos respicit: nec
totus latet: nec totus videt. Sic nimirū
redēptor noster ante dubitantib⁹ oculos
factus est: qđ si miracula faciēs nil ptul-
set vt hōs: plene eis apparuisset de⁹: et rur-
sum hūana patiēs si nulla fecisset vt de⁹
purus putaret hō. Sed qđ et diuina fecit
et hūana ptulit: quasi p fenestras vel p cā-
cellos ad homines prospexit. vt deus et
appareret miraculis: et lateret ex passi-
onibus. et homo cerneretur ex passioni-
bus: sed tamen esse vltra hominē ex mira-

culis agnos-
in porta glo-
cie interius
premissa et
qualiter st-
dicit: Et ra-
tis ad aucto-
paulo post

Strab-

Strabonem

Et locu-

Qui em in

mans in po-

quia facie

Sed intro-

porta locu-

tā tenebat

Quid est

pheta for-

es ad edifi-

tā sunt: nu-

incarnatu-

um: id est

ceret: Cui

clit: quia

ficat: und-

ro ad por-

dit: semp-

debet: et

sentit vit-

tingat.

est deus:

educat a-

q; in fan-

me si qui-

diet et eg-

10. Ingr-

autem ad

eterna fa-

idus cus-

ps. 120.

iusq; ani-

exitū qu-

trans eo-

ab hac

boffe re-

culis agnosceret. Sed quia vir iste stare in porta dicitur: querendum nobis est: utrum facie interius steterit? Quia in re si ea que sunt premissa et subiuncta conspiciamus: citius qualiter steterit inuenimus. Prius enim dicitur: Erat quasi edificium ciuitatis vergens ad austrum: et introduxit me illuc. Et paulo post de eodem viro subdit.

Stabat autem in porta.

Statimque subiungitur.

Et locutus est ad me idem vir.]

Qui enim introducto propheta in edificium stans in porta locutus est: profecto constat: quia facie interius: et tergo exterius stetit. Sed introducens propheta cui vir stans in porta locutus est: pculdubio facie ad portam tenebat: unde verba loquentis audiebat. Quid est ergo quod vir interius aspiciat: prophetam foris? Quid est quod eiusdem viri facies ad edificium: propheta vero oculi ad portam sunt: nisi quod vnigenitus patris: ideo incarnatus est: ut nos ad spirituale edificium: id est ad sancte ecclesie fide introduceret? Cuius oculi edificium suum semper aspiciunt: quia quantum quisque in virtutibus proficiat: indefinenter attendit. Propheta vero ad portam respicit: quia qui verba dei audit: semper oculos cordis ponere ad exitum debet: et sine cessatione meditari quando a presenti vita exeat: atque ad eterna gaudia pertingat. Propter hoc quippe incarnatus est deus: ut nos introduceret ad fidem: et educat ad speciem visionis sue. Unde quoque in sancto euangelio loquitur dicens: Per me si quis introierit saluabitur: et ingredietur et egredietur: et pascua inueniet. Iohannis 10. Ingrederetur videlicet ad fidem: egredietur autem ad speciem: pascua vero inueniet in eterna satietate. Hinc etiam psalmista ait: Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuum. ps. 120. Custodit enim dominus vniuscuiusque anime introitum quo intrat ad fidem: exitum quoque quo exit ad speciem: ut neque intra trans ecclesiam erroribus supplantetur: neque ab hac temporalis ad eternam exitus: ab antiqua hoste rapiatur. Propter hunc vero egressum

nostrum quem quotidie debemus mente meditari: apostolus de redemptori nostro loquitur dicens: Ut sanctificaret per suum sanguinem populum: extra portam passus est. Heb. 8. Exeamus ad eam extra castra: improprium eius portantes. Ibidem. Non enim hic habemus manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus. Vir itaque qui apparuit in porta stetit: atque ita locutus est: quia mediator dei et hominum Christus Iesus in ipso quoque passionis sue tempore precepta vite discipulis dedit: ut hi qui in eum crediderunt ad portam semper respicerent: et passionem eius sollicita consideratione pensantes: a suo quoque exitu cordis occlusos non auertant. Hos quoque cum iam claustra carnis despiciere: mortalitatis nostre angustias per immortalitatis desiderium transire: ad supernae lucis libertatem tendere: ad celestis patrie gaudia anhelare ceperimus: ad portam oculos tenemus: quia dum a sacramentis temporalibus transire ad eterna cupimus: quasi iam presenti vite terga dedimus: et cordis faciem in desiderio nostrum exitum habemus. Scriptum quippe est. Cor. 9. quod corrumpit aggrauat animam: et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Sapient. 9. Si itaque per contemplationem ita mentem extra carnis angustias tendimus: adhuc tamen in sacramentis que cognouimus: ipsa carnali angustia intra portam tenemur. Sepe namque animus ita in diuina contemplatio: suspenditur. et iam se percipere de eterna illa libertate quam oculus non vidit: nec auris audiuit aliquid per quamdam imaginem letet. E. saie. 64. 1. Corint. 11. Sed tamen reuerberatus pedere mortalitatis ad ima relabitur quibusdam pene suis vinculis ligatus tenetur. Porro igitur intendit qui vere libertatis sue gaudia conspiciat: iamque ex ire concupiscit: sed adhuc non valet. Hinc est ergo quod hebraicus populus de egypti seruitute liberatus: cum loquente deo columnam nubis cerneret: unusquisque in tabernaculi sui foribus stabat et orabat. Exod. 33. De quibus paulo superius dicitur: Cum egredieretur moyses ad tabernaculum surgebat vniuersa plebs: et stabat unus-

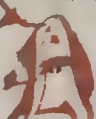
Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

quisq; in ostio papilionis sue. Ibidē. Ibi etem stamus vbi mētis oculos fugimus. Unde bellas ait. Aluit dñs in cui⁹ cōspectu suo. 3. Regū. 17. Ibi vtiq; stabat vbi cor fixerat. Quid est autē populū colūmā nubis aspicerē et in tabernaculi sui forib⁹ stare atq; orare: nisi q; hūana mēs cū superiora illa atq; celestia vtrūq; in enigmate cōspicit: iā claustra habitatiōis corporee p subleuatā cogitationē exit. atq; illū humiliter adorat: cui⁹ rē videre substantiā nō valet: iā tamē ei⁹ potentiā p illuminatiōē spūs mirat⁹. Et cū moyses tabernaculū ingredit⁹: eius terga quos aspiciat⁹ et in papilionis suozū ostijs cōstitit. Quid cū sanct⁹ quisq; predicator alta de deo loq⁹: tur: supne habitatiōis iā vtrūq; tabernaculū ingredit⁹. Cui⁹ p dicationis infirmi q; et si virtutē plene p̄fari nō possunt: tñ velut terga aspiciūt: q; postrema q; p̄ualēt p intellectū sequunt⁹. Sz in ipsis quoq; q; min⁹ cape sufficiūt: iā de suis papilionib⁹ quasi exēbūt atq; i ostijs stāt: q; et habitacula carnis relinquere. et ad illa eterne vite gaudia q; audiūt p̄gredi conant⁹. Hinc ē etiā q; bellas cū vocē dñi fecit loquentis audiret in spelūce sue ostiū sterisse describit⁹ et faciē velasse. 3. Regū. 29. q; cū p cōtēplationis gratiā vor supne intelligētie sit in mēte: tot⁹ hō iā intra spelūcā nō ē. q; animū carnis cura nō possidet: sed stat in ostio: q; mortalitat⁹ angustias exire mēditat⁹. Sz iā qui in ostio spelūce p̄sistit et verba dei i aure cordis p̄cipit: necesse est vt faciē velet: q; dñi p supernā gratiā ad altiora intelligēda ducimur: quāto subit⁹. Alius leuamur tāto semp ad humilitatem nosmetip̄os intellectu nostro p̄mere debem⁹. ne conemur pl⁹ sapē q; oportet sapere. Ro. 12. sed sapē ad sobrietatem. ne dñi nimis iuisibilia discutim⁹ aberrem⁹. ne i illa natura corporea corpēi lumis aliū quid queram⁹. Aurē enī intēdere et faciē operire: est vocē interioris substantie audire p mētē: et tamē ab omni specie corporea oculos cordis auertere. ne quid sibi in illa corpale animus fingat que vbiq; tota

et vbiq; in circūspecta est. Nos itaq; fratres charissimi qui iā p prodēptoris mortē ac resurrectionē atq; ad celos ascensionē gaudia eterna vidicim⁹: qui i testimonio diuinitatis eius apparuisse exteri⁹ ciues nostros angelos illi⁹ scim⁹. cōcupiscam⁹ regem. desideremus ciues quos cognouimus. atq; i hoc sancte ecclesie edificio stātes oculos in porta teneam⁹. demus terga mētis huic corruptioni vite tēpo: alit⁹ intēdamus cordis faciē ad celestis patrie libertatē. Sed ecce adhuc multa sūt que nos de cura vite corruptibilis premunt. Quid ergo p̄fecte exire nō possum⁹: saltem in spelūce nostre ostio stem⁹: exituri qñq; p̄spere p gratiā redēptoris nostri. Qui vliūt et regnat cū patre in vnitāte spūs sancti. per omia secula seculorū. Amen.

Explicit omelia. XIII.

Incipit Omelia. XIII. que exponit capitulum. XL. ab illa pte: fili hominis vide oculis tuis: vsq; ad illam ptem. Et venit ad portā que respiciebat ad vitam orientalem.

Quidā me fortasse tacita cogitatione reprehēdāt: quī Ezechielem pphete tā pfunda mysteria a magnis expositōribus intērata discutere p̄sumo: qua mēte id faciā agnoscat. Nō enī hoc temeritate aggreddior: sz hūilitate. Scio enī q; pterūq; multa in sacro eloquio que sol⁹ intelligere nō potuit: corā fratrib⁹ meis posuit⁹ itel. leri. Ex quo intellectu et hoc quoq; intelligere studuit: vt scirem ex quozū mibi merito intellectus daretur. Pater enī quia hoc mibi p illis datur: quibus mibi p̄sentibus dat⁹. Ex qua re largiēte deo agitur: vt s̄sus crescat et clatio decreascat dū propter vos discō quod inter vos doceo. Quia verū fateor: pterūq; vobiscum audio quid dico. Quicquid ergo in hoc p

pheta min⁹
siquid intell
munere vest
per omni po
quo queda
mo vel sece
parum suar
q; audierit
comp̄tation
ei nisi fieri
las lauare.
sublimiora
rum desiden
let se hic e
ta per infirm
no esse vbi
mētis oculi
reducatur. N
mente: luc
herere cele
in lachrym
est cum de
cum de edi
citrine serm
sunt: que v
ponant. H
dum bone
te verbis f

Fili
is et aur
Ad testi
ductor: qui
additur tu
adiungitur
atq; aures
bus: et q; q
liter vider
dis solam
bilia per
ne sono au
aus aures
habet aur
Quis no
terat: qui
Sed cur

pheta min⁹ intellexero: mee cecitatis est. si quid intelligere apte potuero: et diuino munere vestre venerationis. Sepe enim per omnipotentis domini gratia in ei⁹ eloquio quedam intelligitur melius: cum sermo dei secretius legitur. atque animus culparum suarum conficius dum recognoscat quod audierit: doloris se iaculo percutit: et compunctionis gladio transfigit: ut nihil ei nisi flere libeat: et fluentes et etui maculas lauare. Inter que etiam aliquando ad sublimiora contemplanda rapitur: et in eorum desiderio suauiter eructatur. Doleat se hic esse anima ubi adhuc prostrata per infirmitatem iacet: atque illic adhuc non esse ubi illuminata fortiter vigeat: et iam mentis oculi ad mortalitatis tenebras non reducat. Hinc itaque hic ardor nascitur in mente: luctus oritur ex ardore. Et quod in herere celestibus necdum valet: seruiore suo in lachrymis fessa requiescit. Sed aliud est cum de vnius profectu res agitur: aliud cum de edificatione multorum. Ea itaque doctrina sermone largiente deo proferenda sunt: que vitam audientium moremque componant. Hunc ergo quicquid nos ad studium bone operationis edificet: in prophete verbis sicut cepimus exequamur.

Fili hominis vide oculis tuis: et auribus tuis audi.

Ad testimonium spiritualium rerum deducto: quid est quod cum dicitur vide oculis additur tuis. et cum subditur audi auribus: adlungitur tuis? Sed sciendum quia oculi atque aures corporis adsunt etiam carnalibus: eisque sunt in usu rerum que corporaliter videntur. Oculi vero atque aures cordis solummodo spiritualium sunt. qui inuisibilia per intellectum vident: et laudem sine sono audiunt. Hae omnipotens dominus aures querebat cum diceret. Qui habet aures audiendi audiat. Luce. 8. Quis namque in illo populo esse tunc poterat: qui aures corporis non haberet? Sed cum dicitur qui habet aures audire:

deus audiat: aperte monstratur quod illas aures querebat quas omnes habere non poterant. Dicatur ergo.

Fili hominis vide oculis tuis: et auribus tuis audi.

In priorum autem locutionum nostrarum parte iam diximus: cur propheta quotiens ad videnda spiritualia ducitur: filius hominis appellatur. Sed ne hoc mente exceaserit breuiter replicabo. Quia in hac appellatione memoratur semper quidem ex infirmitate: ne extollatur de contemplationis magnitudine. Et notandum quia diuersa sunt ut dicatur. oculis tuis vide: auribus tuis audi. et tamen filius hominis vocetur. Sed per hec verba quid ei aliud aperte dicitur: nisi spiritualia spiritualiter aspice: et tamen infirmitatis tue memorare? Hinc est etiam quod plerumque qui plus in contemplationem rapitur: contingit ut amplius in tetatione fatigetur. Sicut quibusdam sepe contingere bene proficientibus solet. quorum mentes dum aut compunctio afficit: aut contemplatio super semetipsum rapit. Statim etiam tetatio sequitur ne de his ad que rapta est extollatur. Nam compunctione vel contemplatione ad deum erigitur: sed tetationis sue pondere verberatur ad semetipsam. quatinus tetatio aggrauet: ne contemplatio inflet. et item contemplatio eleuet: ne tetatio demergat. Si enim sic contemplatio attolleret ut tetatio funditus deesset: in superbia animus caderet. Et si sic tetatio premeret ut contemplatio non leuaret: plene in culpa laberetur. Sed mira dispensatione in quodam medio anima liberatur. ut neque in bonis superbiat: neque in malis cadat. Unde et per beatum Iob de domibus no dicitur. Et aquas appendit mensura. Iob. 28. Aquas quippe deo mensura. Inter dona et temptationes. Inter summa et infima animarum sensum humilitate custodire. Sic etiam Helyas ignem de celo deposuerat: aquas celo ligas

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

nerat: et tamē pauore vnius mulieris ter-
ritus per deserta fugebat. 3. Regū. 18. et
19. et. 4. Regū. 1. Apparet fugiēti ange-
lus: cibum prebet: quia longū iter restat
p̄dicat: et tamen timorē de corde nō excus-
tit: quia in corde pphete mentis magna
erat custodia fortitudinis illa infirmitas
timoris. Sequitur.

**Pone cor tuū in omnia que
ego ostendā tibi: quia vt osten-
datur tibi adductus es huc. Ad
nuncia omnia que tu vides do-
mū israhel.]**

Pone cor tuū. Ac si dicat: Considera:
quia vt ostendat tibi adductus es huc.
Et annūcia omnia que vides Ad hoc ideo
es adductus huc: vt videas. Et ideo vi-
des: vt adnūcies. Quia quisquis spirita-
lia vidēdo p̄ficit: oportet vt hec loquēda
etiā alijs p̄pinet. Vnde quippe vt annū-
ciet qui ideo qd in se p̄fecerit: et predicā-
do de p̄fectu p̄ximī curā gerit. Vnde et
alibi scriptū est. Qui audit: dicat vni.
Apocal. 22. Cui em̄ iam vox vocātis dei
efficit: in corde necesse est vt p̄ximī per p̄-
dicatōis officiū erumpat in voce. Et licet
eo alijs vocet: quia iam ip̄e vocatus est.
Vnde et sp̄sus quoq; in canticis canticorū
loquit̄ dicens: Que habitas in ortis ami-
ca: ausculta: fac me audire vocē tuā. Can-
ticoz. 8. In ortis em̄ sancta ecclesia. In
ortis vnaqueq; anima habitat: que etiā
viriditate sp̄ei est et bonorū operū repleta.
Sicca quippe spes est hui⁹ seculi: qz om-
nia que hic amant: cū festinatōe marce-
scūt. Et petrus nos ap̄lus festinare admo-
net dicēs: In hereditatē incorruptibilē:
incontaminatā: immarcescibilē. 1. Petri
1. Que ergo in ortis habitat: oportet vt
sponsū suū vocem suā audire faciat: id est
canticū bone predicatōis emittat: in qua
ille delectet̄ quē desiderat: quia amici au-
scultāt: videlicet omnes electi: quia vt ad
celestē patriam reuincant: verba vite au-
dire desiderant. Sed iam ppheta ea no-

bis que videt aperiat. Sequit̄.

**Et ecce murus forinsecus in
circuitu domus vndiq;.]**

Plerūq; in sacro eloquio ex protectōis
sue munimēte murus dici ip̄e incarnatus
dñs solet: sicut de sc̄ta ecclesia p. ppheta
dicit: Pone in ea murus et antemurale.
Esaie. 26. Ip̄se em̄ nobis murus est: qui
nos vndiq; custodiendo circūdat. Antē
murale autē muri nostre pphete oēs sue
rūt: qui priusq; dñs appareret in carne ad
construendā fidē: pphetando missi sunt.
In sancta ergo ecclesia dñs murus nobis
et pphete eius antemurale sūt positi. Vnde
ad nos quos ip̄e perfecte p̄tegīt: etiā pro-
phetaz verba in fidei constructionē vene-
rūt. Vnde et bene prius murus et post an-
temurale posuit: quia vocati ex gentibus
nisi prius dñm cognoscerem⁹: pphetarū
illī dicta minime suscepissē. Et notā-
dū qz iste mur⁹ spiritualis edificij esse forin-
sec⁹ dicit̄. Mur⁹ quippe qui ad munitionē
nē edificij cōstruit: nō interi⁹ s; exteri⁹ po-
ni solet. Quid ergo necessariū fuit vt di-
ceret forinsec⁹: vñ nunq; poni muros in
trinsec⁹ soleat: qz necesse ē vt exteri⁹ pos-
tus ea q̄ intus sunt: defendat. S; in hoc
verbo: quid apte nisi ipsa vñica incarnā-
tio demonstrat? Mur⁹ em̄ nobis int⁹ ē de-
us: mur⁹ vero foris ē deus homo. Vnde
et p̄ quendā ppheta dicit̄. Existi in salutē
populi tui: vt saluos facies christos tuos.
Abac. 3. Ip̄e etenim mur⁹ incarnatus: vicz
dñs mur⁹ nobis nō esset: si forinsec⁹ non
fuisset. Vnde int⁹ nos nō p̄geret si exteri⁹
nō appareret. Sed neq; hoc negligenter
pretereundū est qd idē mur⁹ posuit dicit̄
in circuitu dom⁹ vndiq;. Dom⁹ q̄ppe dei
nō soluz angeli sancti de quib⁹ psalmista
ait: Dñe dilexi decore dom⁹ tue: et locuz
tabernaculi glorie tue. ps. 29. Sed etiā
nos sum⁹ quorū mētes inhabitare digna-
tur. Et mur⁹ iste vndiq; in circuitu dom⁹
est: qz vnigenit⁹ patris q̄ sursum est firmi-
tas angelorū: ip̄e deorsum factus est res-
demptio hominū. Illis fortitudo ne ca-

Lil

dant: nobis
sum. Si vero
dempnū h
diz nobis
est. qz vt no
cui ostēdit
Iesus facer
nos vocare
despicere n
mala tēpora
bia desperi
timuit. cru
hunc voluit
stati n fugit
plis innuen
di et aduer
re? Vnde plu
animū: qz n
vero suā co
cōrumelia
tacitus per
lum nō recē
ri timerem
nos resurge
tionē quoq;
ad fidel gr
tate reddid
de omnib⁹
cūctū et v
B Et
mensur
p̄tererit
calamū sc
lamus mē
nem vite n
cet videam
tum longe
pe aliquid
se nos cre
curimus
cognoscim
habeamus
per manu
diorum
se dicitur
testate e

dant nobis adiutorii ut surgam⁹ post ea sum. Si vero p domū dei hoc loco sola redemptorū hominū multitudo signat: vñ dñs nobis domin⁹ ⁊ per circuitū murus est. qz vt nos pfecte custodiret omia q̄ docuit ostēdit. Sicut scriptū est. Que cepit Iesus facere ⁊ docere. Act. 1. Quia enī nos vocare ad celestē patriā venit: nīmīz despiciere nos bona transitoria docuit: et mala tēporalia nō timere. Unde ⁊ obprobria despexit. iniurias pertulit. mortē nō timuit. crucis patibulū non refugit. ⁊ eūz hunc voluissent rapere ⁊ regē constituere statim fugit. Quid nobis aliud his exemplis innuens: nisi vt debeam⁹ huius mūdī ⁊ aduersa nō metuerē: ⁊ prospera vitare? ⁊ plus plerūqz eius bona occupant animū: q̄ mala perturbēt. Ante passionē vero suā contumelias audiuit: nec tamen cōtumelias reddidit. Traditorē suū diutacitus pertulit: ei fide salutāti dare osculum nō recusauit. Suscepit mortē ne mortimeremur. Ostēdit resurrectionē: vt nos resurgere possē credem⁹. Post passionē quoqz suā de his qui se crucifixerāt ad fidei gratiā vocauit: donū pro iniquitate reddidit. Qui ergo nos exemplo suo de omnibus instruxit: murus nobis p circuitū ⁊ vñdīqz factus est. Se quis.

B Et in manu viri calamus mensuræ sex cubitorū ⁊ palmo.

Preterita lectione iā diximus: quia per calamū scriptura sacra signatur. Qui calamus mēsuræ esse dicit. quia in ipsa omnem vitæ nostræ actionē metimur. vt scilicet videam⁹ vel q̄tum proficim⁹: vel q̄tum longe a pfectu discamus. Nam sepe aliquid agētes: iam cuiusdā meriti esse nos credimus: sed cum ad verba dei recurrimus: precepta sublimia audim⁹: ibi cognoscimus q̄tum a perfectione minus habeamus. Calamus ergo mēsuræ ē: q̄a per manus scribentū vitā mēsuratur adiutorum. Quicquid calamus in manu viri ⁊ esse dicitur: siue quia sacrū eloquium in potestate est mediatoris dei ⁊ hominum ho-

minis christi Iesu: seu certe quia hoc q̄ scribi voluit operando cōpleuit. Idē vero calamus sex cubitorū ⁊ palmo esse dicitur. Due etenim vitæ sunt in quibus nos omnipotēs deus per sacrū eloquium erudit. Actiua videlicet ⁊ cōtēplatiua. Et per sex cubitos quid aliud q̄ actiua vitā exprimitur? Quia sexto die perfecit deus omnia opera sua. Palmus vero q̄ sua per sex cubitos esse dicit iam de septimo est: sed tamē cubitus nō est. Actiua ergo vitā signatur p sex cubitos. cōtēplatiua p palmū. Quia illā opere perficim⁹ de ista vero etiā cū cor tendimus vix parū aliqd attingere valeamus. Actiua enī vitā ē pānem esurienti tribuere. verbo sapiētiē ne scientē docere. errantē corrigere. ad hū militatis viā superbientē proximū reuocare. infirmitatis curā gerere. Que singulis quibusqz expediūt dispensare: ⁊ cōmissis nobis qualiter subsistere valeant provide re. Cōtēplatiua vero vitā est charitatē quidem dei ⁊ proximi tota mente retinere: sed ab exteriorē actione quiescere. Solum desiderio conditoris inherere. vt nil iā agere debeat. sed calcatis curis omnibus ad videndā faciē sui creatoris anim⁹ in ardeat. Ita vt iam nouerit carnis corruptibilis pondus cū merore portare: totisqz desideriis appetere illis hymnidiciis angelorū choris interesse. admisceri celestibus ciuibus. de eterna in cōspectu dei incorruptione gaudere. In palmo itaqz manus ⁊ digiti tendunt. Sed parū quid de mēsurā cubiti per palmū contingitur quia quantolibet amore animus ardeat: quātalibet virtute se in domino ⁊ cogitatione tēderit: nō iam q̄ amat perfecte videt: sed adhuc inchoat videre q̄ amet. Quia sicut fortissimus predicator dicit. Videmus nūc per speculū in enigmate: tunc autē faciem a faciem. 1. Cor. 13. Et nunc cognosco ex parte: tunc autē cognoscam sicut ⁊ cognitus sum. De septimo ergo cubito palmū tangimus: qui in hac vitā positi cōtēplationis intime sola inrita degustamus. Actiua autē vitā quia per-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

fecte teneri potest. et sexto die homo est conditus qui bona debet operari: sex cubitos calamus habet. Bene has utrasque vitas due ille mulieres signauerunt: martha videlicet et Maria. quarum una satagebat circa frequens ministerium. alia vero sedebat ad pedes dei: et audiebat verba de ore eius. Luce. 10. Cumque contra sororem martha quereretur quod se adiuuare negligeret: respondit dominus dicens. Martha occuparis et satagis multa. Porro unum est necessarium. Maria autem optimam preem elegit: que non auferetur ab ea. Ecce pars Marthe non reprehenditur: sed marie laudatur. Neque enim bonam preem elegisse Mariam dicit: sed optimam. ut etiam pars Marthe indicaretur bona. Quare autem pars Marie sit optima subinfertur ei dicitur. Que non auferetur ab ea. Actiua etenim vita cum corpore deficit. Quis enim in eterna patria pauper elurienti porriget: ubi nemo esurit: potum tribuat sitiienti ubi nemo sitit. Quis mortuum sepeliat ubi nemo moritur? Cum presenti ergo seculo vita auferat actiua. Contemplatiua autem hic incipit ut in celestia patria perficiatur. Quia amoris ignis qui hic ardere inchoat: cum ipsum quem amat viderit in amore ipsi: amplius ignescit. Contemplatiua ergo vita minime auferat. quia subtrahit presentis seculi luce perficitur. Has utrasque (sicut et ante nos dictum est) due beati iacob mulieres signauerunt. lia videlicet et Rachel. Gen. 29. Lia quippe interpretatur laboriosa. Rachel vero ouis vel visum principii. Actiua autem vita laboriosa est. quia defudat in opere. Contemplatiua vero simplex ad solum videndum principium anhelat. videlicet ipsum qui ait. Ego sum principium: propter quod et loquor vobis. Job. 8. Beatus autem iacob Rachel quidem concupiscerat: sed in nocte accipit liam. Quod videlicet omnis qui ad deum conuertitur. contemplatiua uia desiderat: qualem eterne patrie appetit. sed prius necesse est: ut in nocte uite puris operetur bona que postea defudet in labore: id est liam accipiat: ut post ad videndum principium in Rachel amplexibus re-

quiescat. Erat autem Rachel videns et sterilis. Lia autem lippa: sed fecunda. Rachel pulchra et infecunda. Quia contemplatiua vita speciosa est in animo. sed dum quiescere in silentio appetit filios non generat ex predicatione. Videt et non parit: quia quietis sue studio minus se in aliorum collectione succendit. Et spiritum introitus conspicit: aperire alijs predicatio non sufficit. Lia vero lippa et fecunda est. quia actiua vita dum occupatur in opere minus videt. sed dummodo per verbum: modo per exemplum ad imitacionem suam proximos accendit: multos in bono opere filios generat. Et si in contemplatione mentem tendere non valet: ex eo tamen quod agit exterius gignere sequaces valet. Recte ergo in mensura calami prius sex cubiti et postmodum palmus dicitur. quia ante actiua agitur: ut ad contemplatiua postmodum veniat. Sed sciendum est quia sicut bonus ordo viuendi est ut ab actiua in contemplatiua tendatur: ita plerumque utiliter a contemplatiua animus ad actiua reflectitur. ut per hoc quod contemplatiua mentem accenderit: perfectius actiua teneatur. Debet ergo nos et actiua ad contemplatiua transmittere: et aliquando tamen ex eo quod introitus mente conspeximus: ad actiuam melius contemplatiua reuocare. Unde et idem iacob post Rachellis amplexum ad lie rediit: quia et post visum principium laboriosa vita boni operis non est funditus deserenda. Est autem in contemplatiua vita magna mentis contentio: cum sese ad celestia erigit. cum in rebus spiritualibus animum tendit. cum transgredi nititur omnem quod corpora liter videtur. cum sese angustat ut dilatet. Et aliquando quidem vincit: et reluctantes tenebras sue cecitatis exuperat. unde in circumscripto lumine quiddam furtim et tenuiter attingat. Sed tamen semetipsam protinus verberata reuertitur. atque ab ea luce ad quam respirando transiit: ad sue cecitatis tenebras suspirando atque lamentando rediit. Quod bene sacra historia designat: que beatum iacob cum angelo luctatum narrat. Cum enim ad parentes proprios rediret

Li
in via angel
magnu cert
qui certat u
rem se: aliq
rit inferior
lus dñi et i
vniuersu
platiōe eā
cū contēpl
certamine
telligēdo n
mine aliqu
degnitudo
dñi angel
prehēdit d
angelus ne
marcescere
tēpore: vn
porēs de
cognoscat
nia arefact
bus iūuē
et seculū re
dei vñ? in
a lius clau
to amore se
Si ergo te
pede. qz d
ris intim
carnis. &
dicat: sol
bet. Qu
factū fuer
virtute se
dem amo
sueuerat:
nos ergo
spiritales
via angel
damus d
bilis val
ipsam an
na autē d
ritalia m
abscond
ticoit d
lat. Car

in via angelum inuenit cum quo in lucta magnū certamen habuit. Gen. 32. Is enī qui certat in luctamine aliquādo superiorem se: aliquādo vero eū cū quo contēderit inferiorē inuenit. Designāt autē angelus dñi et iacob qui cum angelo contēdit vntus cuiusq; pfecti viri animā: et in ptemplatiōe eā positā exprimit. Que videlicet cū contēplari deū nitit: velut in quodam certamine postea modo quasi exupat. qz ī telligēdo et sentiēdo de incircūscripto lumine aliquid degustat. mō succūbit: qz ī degustādo iterū deficit. Quasi ergo vincitur angelus: quādo intellectu intimo apprehēdit deus. qz ī notandū qd idē victus angelus neruū femoris iacob tenuit. eūq; marcescere statim fecit. atq; ab eo iacob tēpore: vno claudicauit pede. qz scz omni potēs deus: cū iam p desideriu et intellectū cognoscit: omnē in nobis voluptatē carnis arefacit. Et qui prius quasi duobus pedibus innitēs. et deū videbamur querere: et seculū tenere. post agnitiōē suauitatis dei vnus in nobis pes sanus remanet: atq; alius claudicat. qz necesse est vt debilitato amore seculi: conalescat ad amorē dei. Si ergo tenemus angelū vno claudicamus pede. qz dñi crescit ī nobis fortitudo amoris intimi: infirmat pculdubio fortitudo carnis. Omnis quippe qui vno pede claudicat: soli illi pedi inuititur quē sanus habet. Quia et cui desideriu terrenū iaz arefactū fuerit: in solo pede amoris dei tota virtute se sustinet. Et in ipso stat. quia pedem amoris seculi quē ponere in terra cōsueuerat: a terra suspensum portat. Et nos ergo si ad parentes ppios: id est ad spirituales patres redimus: teneamus in via angelū: vt suauitate intima apprehendamus deū. Contēplatiue etenim vite amabilis valde dulcedo est: que super semetipsam animā rapit. celestia aperit. terrena autē debere esse contēptū ostēdit. spiritualia mētis oculis patefacit. corporalia abscondit. Et bene ecclesia in canticis canticorū dicit. Ego dormio: et cor meū vigilat. Cant. 2. Vigilanti etenim corde dor-

mit. quia per hoc qd interius contēplādo proficit: ab inquieto foris opere quiescit. Sed inter hec sciendū est. quia qd diu in hac mortali carne viuatur: nullus ita in virtute contēplationis proficit: vt in ipso in circūscripto lumine radio mentis oculos insigat. Neq; enī omnipotēs deus ita in sua claritate conspicit sed quiddam sub illa speculatur anima vnde refota proficit: at: et post ad visionis eius gloriā pertingat. Sic nāq; Esaias cum se dominū videret disse fatetur: dicens. Anno quo mortuus est rex Oziās: vidi dominū sedentē super solium excelsum et eleuatū. Esai. 6. ppositinus adiūxit. Et ea que sub eo erāt implebant templū. Et Oziās rex supbus ac psumptor mortuus: dñs videtur. quia cū mundi huius elatio a desiderio mētis occidit: tūc ipsa mens dei gloriā contēplatur. Et notandum qd dominus super solius excelsum et eleuatū sedit. Quid nāq; est ei solius: nisi creatura angelica vel humana cui per intellectum quem dedit presidet. Quod videlicet solium excelsum et eleuatū dicitur. quia et natura humana ad celestem gloriā eleuata proficit: et creatura angelica dñi multis spiritibus cadentibus iam solidata est in celo ne cadat. inde et eleuata est. vnde et confirmata. Templum vero eius hoc est qd solium. quia eternus rex ibi habitat vbi sedet. Nos ergo templum illius sumus: in quorum mētibus habitare dignatur. Sed ea que sub eo erant implebant templū. quia qd quid de illo modo conspicitur adhuc non est ipse: sed sub ipso est. Sic iacob angelum vidit: et vidisse deū fatetur. quia cum ministeria eius conspiciamus: iam multū est quod super nosmetipsos leuamur. Notandū vero qd dicit: implebāt templū. quoniam et si angelus apparet: infirmū tamē mētis desiderio satisfacit. vt si adhuc maius non potest: ita tamen minus qd videtur admiretur. Ea ergo que sub eo sunt impleant templū. quia sicut dictū est: et cum mens in contēplatiōe pfecta non iam quod ipse: sed id qd sub ipso est ptemplat.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

tur. In qua videlicet p[re]sentatione ita quies
tis interne gustus contingit. Cuius quia
quedam quasi pars est: et p[er]fecta esse n[on] po-
test: recte in apocalypsi scriptum est. Factum
est silentium in celo quasi media hora. Apo-
cal. 8. Celum quippe est anima iusti: sicut p[er] p[ro]-
phetam dominus dicit: Celum mihi sedes est.
Et cellenarrant gloriam dei. ps. 102. et. 10
et. ps. 118. Cum ergo quies c[on]tem[plati]onis
te agit in mente: silentium fit in celo: quod ter-
renorum actuum strepitus quiescit: a cogitatio-
ne: ut ad secretum intimi aures animi appo-
nat. Sed quod hec quies mentis esse in hac
vita perfecta non potest: nequaquam hora in-
tegra factum in celo silentium dicitur: sed quasi
media hora. At neque ipsa media hora ple-
ne sentiat: cum p[re]sentat quasi: quia mor-
te se animus subleuare ceperit: et quietis
intime lumen perfundit: red e[st]e citius co-
gitationum strepitu de semetipso confundit:
et confusus cecit. Vita igitur c[on]templatiua
que illic hora quasi media dicitur: apud eze-
chielem prophetam non cubitus sed palmus
appellatur. Ecce fratres carissimi dum vnus
cuiusque vite causas exp[er]ire cupim[us] pau-
lulatius per excessum locuti sumus. Sed
bonis mentibus quibus vtraque eade[m] vita
est agendum amabilis: esse non debet ad au-
diendum grauis. Sequitur.

L Et mensus est latitudinem
edificij calamo vno: altitudinez
quoque calamo vno.]

Omnipotens deus qui nec in magnis te-
dit: nec in minimis angustatur: sic de tota
simul ecclesia loquitur: ac si de vna anima lo-
quat. Et quod sepe ab eo de vna anima dicitur: nil
obstat si de tota simul ecclesia intelligatur.
Latitudo itaque edificij ad charitatem perti-
net: de qua psalmista dicit: Latum manda-
tum tuum nimis. ps. 118. Nil enim latius quam
omnes in sinu amoris recipere: et nullas
odij angustias sustinere. Sic quippe lata
est charitas: ut in amplitudine dilectionis
sue capere etiam inimicos possit. Unde et
precipit: Diligite inimicos vestros: bene-
facite his qui oderunt vos. Mat. 5. Con-

siderandum quoque nobis est: quia latitudo
in equitate: altitudo vero in sublimitate te-
dit. Latitudo ergo pertinet ad charitatem
proximi: altitudo ad intelligentiam c[on]tem-
platoris. Sed latitudo et altitudo edificij
vno calamo mensuratur: quod videlicet vna
queque anima quantum lata fuerit in amore: po-
tuit: tantum et alta erit in cognitione dei.
Dum enim se per amorem iuxta dilatat: per co-
gnitionem superius exaltat. Et tantum super se
metipsum excelsa fit: quantum se iuxta se in
proximi amore tendit. Et quia edificium quod
inhabitat deus et angelica simul et huma-
na natura perficit: per hoc quod angelica crea-
tura sursum est: humana adhuc deorsum: po-
test per latitudinem atque altitudinem edificij
vtraque hec creatura signari. Quia ista ad
huc in imis degit: illud vero in sublimi-
bus permanet. Sed vno calamo mensuratur
vtraque: quod humilitas hominum quoniam ad equa-
litatem perducit angelorum. Unde scriptum est.
Neque nubem neque nubes: sed erunt sicut
angeli dei in celo. Mat. 22. Mar. 12.
Luce. 20. Et vnus per iohannem dicit: M[en]-
sura hominis que est angeli. Apoca. 21. Quod
vltimum ad illam altitudinem glorie homo perdu-
cit: in qua solidatos se angeli letant. La-
titudo ergo edificij lata est quanta et altitu-
do: quod electi quique qui non in imis laborant
quoniam illis beatissimis spiritibus non erunt
inequales. Sed nos inter hec redeamus
ad mentem: ac totis medullis cordis deum vi-
ligamus et primis. Dilatamur in affectu
charitatis: ut exaltemur in gloria celestiu-
dinis. Copatiamur per amorem primo: ut
conjugamur per cognitionem deo. Conde-
scendamus fratribus minimis in terra: ut co-
equemur angelis in celo. Quia vir qui sua
immagine redemptorem signat: mensus est la-
titudinem edificij calamo vno: altitudinez
quoque calamo vno. Hunc igitur mensuram
res: pensat opera: cogitationes considerat:
ut sine fine postmodum retributione red-
dat Iesus christus vniuersis patris. Qui
cum eo viuunt et regnant in unitate spiritus sancti
per omnia secula seculorum. Amen.

Explicit Omelia. XLIII.

Incipit Omelia. XV. que ex-
ponit litteram in capitulo. XL.
ab illa parte. Et venit ad portā
que respiciebat ad viam orien-
talem: vsq; ad illam partē in eo-
dem capi. Et mensus est vesti-
bulū porte octo cubitoꝝ.

Qui cuius calamus mensure in
manu eius describit: venit ad
portā que respiciebat ad viam
orientalē. Quis vero ali⁹ por-
te huius appellatiōe signat: nisi ipse dñs
ac redemptor noster: qui nobis ianua sa-
crus est regni celestis: Sicut ipse ait: *Me-
mo venit ad patrē: nisi per me.* Sed cum
eundē virū lineis indutū figurā domini
tenere dixerim: querendū nobis est qua
ratiōe conueniat: vt idē dñs ⁊ per virum
designari valeat ⁊ per portā: dum vir ve-
niat ad portā? Nunquid nā ipse venit ad
semetipm? An ita est: quia ⁊ in euāgelio
ipse testat̃ dicens: *Qui nō intrat per osti-
um in ouile ouis: sed ascendit aliūde: ille
fur est ⁊ latro?* Joh. 10. Qui autē intrat
per ostiū pastor est ouis. Et paulo post di-
cit: *Ego sum ostiū.* Itq; iterū subiūgit.
Ego sum pastor bonus. Si ergo pastor in-
trat per ostiū: ipse est ostiū: ipse pastor: ipse
pculdubio intrat per semetipm. Ecce dñ
ezechielis sensum enodare cupimus: de
euāgelio etiā questionē ligamus. Que-
rendū nobis itaq; est qualiter ⁊ ipse iniret
⁊ per semetipm intret. Dñs est ac redem-
ptor noster cū sancta ecclesia quā redemit
fm carnē vna substātia est: paulo attestā-
te qui ait: *Adimplebo ea que desunt pas-
sionū xpī in carne mea: p corpore eius qd
est ecclesia.* Colos. 1. Ephes. 1. Hui⁹ ca-
piti corpus ecclesia est: ⁊ hui⁹ corporis
caput xps. De quo suo capite exultat cor-
pus: id est sancta ecclesia: cū per psalmi-
stā dicit: *Hunc autē exaltauit caput meū
super inimicos meos.* ps. 26. Quia est
quādoq; ipsa etiā exaltanda est: iam nūc
caput suū sup inimicos suos exaltatū gau-

det in celis. Cum ergo electi quicq; ad vi-
tam perueniūt: quia mēbra eius per eū in-
trāt ad eum: ipse per se intrat ad se. Ipse
est in suis mēbris est qui intrat: ipse cas-
put ad quod intrantia mēbra perueniūt.
Quod ezechiel ppheta multipliciter in-
sinuat: qui virū venisse dicit portā: ⁊ que
eadē porta sit ostendit dicēs:

*Que respiciebat ad viā ori-
entalem.*

Ipse etenim nobis est viā qui dixit: *Ego
sum viā veritas ⁊ vita.* Joh. 18. Ipse etiā
am oriēntalis viā de quo scriptū est. *Ecce
vir oriēns nomen eius.* Zacha. 6. Porta
ergo viā oriēntalē respicit: quia illū signat
qui nobis iter ad ortū fecit luminis. Po-
test etiā porte nomie vnusquisq; predica-
tor intelligi: quia q̄squis nobis ianuā res-
gni celestis ore suo aperit porta est. An-
de ⁊ duodecim porte vel in iohānis apo-
calipsi: vel in extrema huius prophete vi-
sione describunt. Apocal. 21. Potest etiā
am porte nomie scripture sacre sciētia nō
incōuenienter intelligi. Que dñ nobis
intellectū aperit: celestis regni ianuā pan-
dit. Possumus porte noie ⁊ fidē accipe-
re: quā primā contingimus: vt ad virtū-
tum edificia intremus. Unde hic aperte
subiungitur.

Et ascendit per gradus eius.

Quid est gradus sunt hui⁹ porte: nisi
merita virtutū? Siue enī in cognitionē
mediatores dei et hominū hoīs iesu xpī:
seu in sciētia diuini eloquiū seu in ipā fide
quā de illo accipimus: quibuscūq; grā dñ
ad altiora incrementa peruenim⁹. *Mem-
o enim repente fit summ⁹: sed in bona cōuer-
satiōe a minis quisq; inchoat: vt ad ma-
gna perueniat.* De his gradibus per psal-
mistā dicit: *Deus in gradibus eius dno
scit dum suscipiet eā.* ps. 47. Dum enī
sanctā ecclesiā domin⁹ suscipit: in gradis
h⁹ eius dno scit: quia eius gloria per il-
lius incrementa declarat. Quāto enim
sancta ecclesia ascendendo profecerit: tan-
tū deus hominibus ex eius virtutibus ins-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechiellem

notescit. De his quoque gradibus beatus iob loquitur dicens: Per singulos gradus meos pronuntiabo illum. Job. 37. Omnipotentem quippe dominum per singulos gradus suos pronuntiare: qui per incrementa virtutum que cepit et semper laudem sue pietatis reddit. Si quidam gradus in cordis ascensione non essent: psalmista non diceret: Ambulabunt de virtute in virtute ps. 63. Nec mirum fide virtute in virtute gradus sunt: quando unaqueque virtus quasi quibusdam gradibus agit: et sic per incrementa meritorum ad summa perducit. Alia namque sunt virtutis exordia: aliud perfectum aliud perfecti. Si enim ipsa fides ad perfectionem suam non quibusdam gradibus ducere: sancti apostoli minime virisissent. Adauge nobis fide. Luc. 17. Et quidam venit ad Iesum qui curari voluit filium suum: sed requisitus an crederet: respondit: Credo domine: adiuua incredulitatem meam. Mat. 9. Pense ergo quod dicit: Si credebatur incredulitatem dicebat: Si vero incredulitatem habere se nouerat: quomodo crederet? Sed quia per occultam inspirationem gratie meritorum suorum gradibus fides creuit: vno eodemque tempore is qui necdum perfecte crediderat simul et crederet: et incredulus erat. Idos nimirum gradus dominus sub messis nomine describit dicens: Sic est regnum dei: quemadmodum si iacet homo semine in terra et dormiat: et exurgat nocte ac die: et semen germinet et crescat dum nescit ille. Mar. 4. Alio enim terra fructificat primum herbam: deinde spicam: deinde plenum frumentum in spica. Et cum ex se perduxerit fructus statim mittit falce: quomodo adest tempus messis. Semine homo iacet in terra cum cordi suo bonam intentionem inserit. Et postquam semine iactauerit: dormit quia iam in spe boni operis quiescit. Nocte vero exurgit ac die: quia in aduersa et prospera proficit. Et semen germinat et crescit dum nescit ille: quia dum adhuc metui incrimetata sua non valet semel concepta virtus ad perfectum ducit. Et vltro terra fructificat: quia preueniente se gratia: mens bonis spon-

tanee ad perfectum boni operis assurgit. Sed hec eadem terra primum herbam: deinde spicam deinde plenum frumentum producit in spica. Herbam quippe producere est inchoationis bone adhuc teneritudinem habere. Ad spicam vero herba peruenit: cum se virtus animi concepta ad perfectum boni operis pertrahit. Plenum vero frumentum in spica fructificat quoniam iam tantum virtus proficit ut esse robustum et perfectum operis possit. Sed cum ex se perduxerit fructum statim mittit falce: quoniam ad est tempus messis. Omnipotens enim deus producto fructu falce mittit: et messem suam desecat: quia cum unumquodque ad opera perfecte perduxerit: eius temporalis vita per emissionem suam incedit: ut granum suum ad celestia horrea perducat. Cum igitur desideria bona concipimus: semen in terram mittimus. Cum vero operi recta incipimus: herba sumus. Cumque in elusum operationis perfectione solidamur: iam plenum frumentum in spica proficimus. Herba etenim petrus fuerat: qui passionis tempore per amorem domini sequens hunc profiteri animi ancille vocem timebat. Luc. 22. Mat. 26. Mar. 14. Job. 18. Erat enim iam viriditas in metere: quia crederat omnem redemptorem: sed valde adhuc flexibilis pede pulcabat timoris. Jam in spicam surrexerat: quoniam cum quod moriturum profiteri timebat: nudante angelolo in galilea viuente videbat. Sed ad plenum granum in spica peruenerat: quoniam veniente desuper spiritu: et suam mentem in illius amore roborare ita solidat: est: ut vires persequens tunc cecus despiceret: et redemptorem suum libere inter flagella predicaret. Nullus itaque qui ad bonum propositum adhuc in mentis teneritudine esse conspiciat despiciat: quia frumentum vel in herba incipit ut granum fiat. Aliter ergo vestitus lineis venit ad portam: quia dominus ac redemptor noster membris suis intrantibus perducit ad se. Et ascendit per gradus eius: quia nobis proficietibus: eo nobis amplius exaltat quanto altius et incognitius nobis esse cognoscit. In virtute quippe nostrarum mentium gradibus ipse ascendere dicit: quia tanto ipse sublimior nobis ostendit: quantum noster animus a rebus infusa

mis separ
Et m
lamo vi
Cur poss
subiungit
nuit q
porta aut
igit porta
nisi illi an
dñs incar
lū dicit: q
nē: qui est
la. Ro. 9.
li sentētia
sicut moy
ni. Exod.
dixi di el
tit in syn
patine: al
moyses in
us intra c
vero est in
super oia
patres ex
tū regni c
te vno ca
patres p
pheta dō
cubita in
choatio
Quia e
fecta op
lūmē red
minis fu
B E
longo
Conside
atq; exin
colligan
et sponsa
tur. Qu
lauit: m
re spon
rio men
sunt cō
nē peni

mis separat. Sequitur.

Et mensus est limen porte calamo vno latitudinē.]

Cur post q̄ dictū est limen porte: statim subiungit: limē vñū: Hic quia aperte inuenit q̄ adhuc inferius limen aliud dicat: porta autē a limine surgit vt porta sit. Si igitur porta dñs: quis hui⁹ porte limen est nisi illi antiqui patres ex quoz progenie dñs incarnari dignat⁹ est? Sicut per paulū dicit: Quoz patres ex q̄b⁹ xps fm car nē: qui est super oīa deus bñdicit⁹ in secula. Ro. 9. Notandū nobis est in hac pauli sentētia q̄ dij et ceteri hoīm sunt vocati sicut moysi dicit: sponā te in deū pharaoni. Exod. 7. Et per psalmistā dicit: Ego dixi dij estis. ps. 81. Et rursum. De⁹ stetit in synagoga deoz. Sed aliud est nūc pariter: aliud naturaliter dici deum. Et si moyses in deū pharaoni est posit⁹: sed deus intra oīa non deus sup oīa dicit: Qui vērō est in vtero virginis incarnat⁹: deus super oīa vocat⁹. Itaqz limen porte antiq̄ patres ex q̄bus ille natus est: q̄ nobis adiutū regni celestis aperuit. Limen autē porte vno calamo mensurat⁹: qz ipsi antiqui patres potuerūt redemptorē nostrū et prophetā et bene viuēdo p̄dicare: tanq̄ sex cubita in perfectiōe operis: et palmū inchoatiōis per cōtemplationē habuerūt. Quia em̄ eoz vitā in vnitatē fidei: et perfecta opatio: et inchoata p̄templatio sub limē reddidit: in vno calamo mensura limitis fuit. Sequitur.

Et thalamū vno calamo in longor: vno calamo in latū.]

Considerem⁹ quid agi in thalamo soleat atqz exinde hoc qd̄ in sancta ecclesia agit colligamus. In thalamo quippe sp̄sus et sponsa federant: sibiqz in amore iunguntur. Qui ergo sunt in sancta ecclesia thalami: nisi eoz corda in q̄bus anie per amorē sponse inuisibili iungūt: vt eius desiderio mens ardeat: nulla iam que in mūdo sunt cōcupiscat: presentis vite longitudinē penā deputet: exire festinet: et amoris

amplexu in celestis sp̄s visione requiescere. Mens itaqz que iam talis est nullā presentis seculi cōsolationē recipit: sed ad illā quā diligit medullit⁹ suspirat: feruet anhelat: anxiat⁹. Illis ei sit ipsa salus sui corporis: qz trāfixa est vulnere amoris. Unde in canticis dicit: Vulnerata charitate ego sum. Canti. 2. Mala autē salus est cordis que dolorē hui⁹ vulneris nescit. Cū vero anhelare tā in celesti desiderio et sentire vulnus amoris ceperit: fit anima salubrior ex vulnere que prius egrotabat ex salute. Venite autē sponsum suū fortiter amāti de amore vite presentis vna solet esse cōsolatio: si per hoc qd̄ ipsa ab eius visione differt: alioz anime eius verbo p̄ficiat⁹: et ad celestē sponsum amoris facibus inardescat. Meret: quia differre se cōspicit: triste est ei offit quod aspicit: quia illū adhuc nō videt quem videre cōcupiscit. Sed est vt dixi nō parua cōsolatio si feruens ania differt: et per eā multe colligitur: vt tarde cum multis videat: quē sola videre citius volebat. Unde rursus in cāntico sp̄sa dicit: Fulcite me floribus: stipate malis: quia amore langueo. Canti. 2. Quid nāqz sunt flores: nisi anime bonū iam opus inchoantes et desiderii celeste redolentes? Quid mala de floribus: nisi perfecte iam bonoz mentes que ad fructum perueniūt boni operis de initio sancte p̄positis? Que ergo amore languet fulciri querit floribus: stipari malis: quia si illū quē desiderat videre adhuc nō permissit: magna est ei cōsolatio si alioz profectibus letetur. Anima ergo sancta amore languida florib⁹ malisqz fulciat: vt requiescat in bono opere proximi: que adhuc cōtemplari nō valet vultum dei. Pensemus ergo qualis thalamus pauli mens fuerat: qui dicebat: Mihi viuere christus est: et mori lucrum. philip. 1. Omnipotenti deo inquantū se amore coniunxerat: qui sibi vitam xpm tantūmodo et mori lucrum esse deputabat. Ibidem. Hinc est q̄ iterū dicit: desiderii habens dissolut⁹: et cū xpo esse multo magis melius

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

us. Sed ecce qui dissoluti desideras: quo amore langueas videm? Quia interim differi te cōspicis: fulciri queso floribus nō requiris. Queris plane. nā sequitur. *Permanere autē in carne necessariū propter vōs. Et proficiētibus discipulis dicit. Que est enī nostra spes: aut gaudiū aut corona glorie? Nōne vōs ante dominum nostrū iesum christū. Hinc est qd idē thalamus vno calamo in longo: et vno calamo in lato dicit mēsurā. Longitudo q̄ppe ad longanimitatē expectationis pertinet. et latitudo ad amplitudinē charitatis. Tantū ergo vnusquisq; thalamus habet in longitudinē: q̄rum et in latitudinē habere potuerit. qz mēs celesti desiderio succensa: q̄rum amorē habuerit ad colligendum proximū: tantū et longanimitatē exhibet ad expectandū deū. et pacienter portat moras longitudinis. qz se in profectu primi dilatāt amplitudo charitatis. p̄destat etiā ipsa longitudo longanimitatē patientie que exhibetur proximo designare. Et qz latitudo charitatē signat: que sinu mentis aperit: et amicos in amorē recipit tanta est longitudo thalami: quāta latitudo. qz q̄rum lata mens fuerit per amorem tantū erit et patiens per longanimitatem. Nā tantū quisq; portat proximū: quantum amat. Si enī amas portas. si desistis amare: desistis tolerare. Quē enim minus diligimus: minus etiā toleramus. quia irruente fastidio: citius facta proxi mī adducuntur in grauedine pōderis: que nobis non leuiat penna charitatis. Sequitur.*

Et inter thalamos quinq; cubitos.

Unū supra thalamū dixerat et postmodum quinq; cubitos esse inter thalamos narzat. Ea videlicet ratioe quia mlti thalami vnū faciūt: sicut et multe ecclesie vna ecclesia vocatur. Unde et in iohānis Apocalipsi septē ecclesijs scribit. p̄ quas vna catholica designat. Apoca. 1. Hī itaq; q̄ in sancta ecclesia sicut vltim⁹ seruētī amore deū videri siliunt. ei⁹ iam per deside-

rium cōiungunt thalami vocant. Sed tamē sunt in ea quidā qui penetrare subtrilia nō valētes. et quinq; adhuc corpis sensibus depressi. tāto min⁹ amāt eū qui seculū omnia: quāto ampli⁹ in his que facta sunt illigant. Et iam quidē exercere se in timore dñi et amore p̄ximi tēdere studēt. bona opera corporaliter agere. elemosynis peccata redimere. Sz qz vī amoris intūm ardere ad celeste desiderū nesciūt: quasi ad huc deuincti corporeis sensib⁹ tenentur. Isti itaq; thalami nō sunt: sed tamē inter thalamos continent. qz per eorū ducatur qui visionē dei pfecte diligūt: et ipsi ad pfectū mētis diligunt. Inter thalamos ergo quinq; sunt cubiti. qz hī qui ab exteris oribus quinq; sensib⁹ adhuc ad intellectū mysticū nō assurgūt: vñ inter eos sunt qui spiritu amoris feruēt: velut manētes inter thalamos in fidei cōstructione proficiunt. et a mēsurā celestis edificij distanti nō sunt. Nā paulisper se ab appetitu corporaliū sensū subtrahūt. et dilatato mentis spacio imitātes charitatē quā cōspiciunt: hinc inde ad thalamos extendunt. Quō ergo nō per sex cubitos: sed p̄ quinq; descripti sunt: ipsa adhuc eorū imperfectio designat. sed tamē p̄ bonū desiderū in mēsurā spiritalis edificij esse memoratur. qz ex voce ecclesie per psalmistā dicit Imperfectū meū viderūt oculi tui et in libro tuo oēs scribent. ps. 138. Qui iterū p̄ psalmistā dicit. Vñ dixit omēs timētes se dñs: pusillos cū maioribus. Hī itaq; et imperfecti sunt et pusilli. ps. 133. In quātu tamē cognoscere preualēt: et deū et proximū diligūt: atq; ideo bona que p̄nt non negligūt opari. Qui et si necdū ad spiritalia dona p̄ficiūt: vt vel ad pfectā opationē: vel ad succēsam p̄tēplationē aīam exarant. tamē ab amore dei et p̄ximi in quā tū capere preualēt non recedūt. Unde sit vt ipsi quoq; et si minori loco: in sancta tamē edificatione sint positi. Quia et si ad doctrinā. si ad prophetiā. si ad miraculorū gratiam. si ad contemptū mundi plenius exequēdū fortasse minores sunt: tamē

in timore
quo solidat
siderij non
exercere su
tur. et inte
cia contin
tici cantu
cit sibi rex
lūnas elu
aureū. al
tate prostr
Cant. 3. H
nem tamen
mēsis diu
us estiman
illis precia
gneū fecit
pacificus
serculū fe
na valde
regio nol
tibus par
est cōstru
ipsa fert q
cōditioz
facte sunt
cte eloq;
glūnis
per hoc
dicitur:
tia intū
hoc enī
illud qd
lumne e
reum fac
uenitur
lino tā q
diat. per
dication
quippe
colūbe d
in specie
tu mālū
nas vna
si eius
dores
riora

in timoris et amoris fundamento sunt in quo solidant. Quia et si igne celestis desiderij non ardēt in ipsis exteriorib⁹ que exercere sufficiūt vapore charitatis aīan- tur. et inter proximorū precellentū edifi- cia continent. Unde et recte sponsa in cā- ticis canticorū loquit̃ dicens. Ferculū fe- cit sibi rex Salomon de lignis libani. colū- nas eius fecit argenteas. reclinatorium aureū. ascensum purpureū. media chari- tate prostravit: ppter filias hierusalem. Cant. 3. Necq; enī credendū est Salomo- nem tante magnitudinis regē: qui sic im- mēsis divitijs affuebat. ut pond⁹ auri ei⁹ us estimari nō possit et argentū in diebus illis precii nō haberet. qz ferculū sibi li- gneū fecit. Sed est Salomon videlicet pacificus noster: qui sibi de lignis libani ferculū fecit. Libani quippe ligna cedri- na valde sunt impuribilia. Ferculū itaq; regis nostri sancta ecclesia est. que de for- tibus patrib⁹. i. de impuribilib⁹ mētib⁹ est cōstructa. Que recte ferculū dicit̃: qz ipsa fert quotidie aīas ad eternū cōviniū cōditoris sui. Qui ferculo colūne argētee facie sunt. quia predicatorēs ecclesie san- cte eloquiū luce resplendēt. Est autē cum colūnis argenteis reclinatoriū aureū. qz per hoc qd a sanctis predicatorib⁹ lucide dicitur: mētes audientū fulgorē charita- tis intine ī qua reclinēnt inveniūt. Per hoc enī q luculente et aperte audiunt: in illud qd clarescit in corde requiescūt. Co- lumne ergo argētee et reclinatorium au- reum factū est. quia per lucē sermonis in- venit apud animū claritas quietis. Al- lius tā quippe fulgor intern⁹ mentē irra- diat. per intentionē ibi requiescat: vbi p- dicationis gratia nō queratur. De eadez quippe sancta ecclesia scriptū est. Pēne colūbe de argēteate: et postero: a dor- si ei⁹ in specie auri. ps. 67. Que enī hic spiri- tu māsuetudinis impleta: quasi colūba pē- nas de argēteatas habet in postero: a dor- si eius specie auri cōtinet. qz hic predica- tores suos sermonis luce induit. In poste- riori autē seculo: fulgorem in se claritatis

ostendit. Sed ad hoc q clarū intus osten- ditur qualis sit ascensus adiungit: eū de eodē ferculo protinus subdit. Ascensum purpureū. Vera quippe purpura. quia d sanguine tingitur non immerito in colore sanguinis videtur. quia maxima multitu- do fidelū in exordio nascētis ecclesie per martirij sanguinē peruenit ad regnum. Rex noster ascensum purpureū fecit ī fer- culo. quia ad clarū qd intus aspiciat: p tris- bulationē sanguinis peruenit. Quid era- go nos miseri atq; ab omni fortitudine de- tituti. quid acturi sum⁹? Ecce in hoc fer- culo colūna esse nō possumus. quia in no- bis nec fortitudo operis: nec lumen emi- cat predicationis. Reclinatoriū aureum nō habemus. qz necdū sicut oportet p in- tellectū spiritale requiē interne claritatis aspiciunt. Ascensus purpureus nō sum⁹ quia pro redemptore nostro fundere san- guinē nō valemus. Quid ergo de nobis agendū est? Que spes erit si nullus ad re- gnū peruenit nisi qui summis virtutibus preditus fuerit. Sed adest quoq; nostra cōsolatio. Amem⁹ in quātum possumus deū. diligamus et proximū: et simul quoq; nos ad dei ferculū pertinemus. qz sicut il- lic scriptū est. Media charitate cōstruxit. Cant. 3. Habe quippe charitatē: et ibi si- ne dubio ptines vbi et colūna argētea eri- gitur: et ascēsus purpureus tenet. Itaq; qz hoc ppter nostrā infirmitatē dicitur: ap- te mōstratur cū illic ptinus subdit. Pro- pter filias hierusalē. Ibidēz. Sermo ete- nī dei qui non filios: sed filias dicit: qd aliud per sexum femineū q mentium infir- ma signavit? Quod ergo illic inter colū- nas argenteas reclinatoriū aureū et ascē- sum purpureū inesse media charitas dici- tur propter filias hierusalem: hoc hic in- ter thalamos per quinque cubitos designa- tur: quia et qui in virtutibus infirmantur si ipsi bona que possunt facere cum chari- tate nō negligunt: a dei edificatiōe alieni non sunt. Sequitur.

C Et limen porte iuxta vesti-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

bulum porte intrinsecus cala-
mo vno.

Dum limen quod modo describitur iuxta vestibulum porte intrinsecus esse memoratur: aperte ostenditur quia limen quod prius scriptum est extrinsecus fuit. Sed si porta est dominus: quod sit limen porte intrinsecus: extrinsecus requiramus. Per limen etenim portam unusquisque ingreditur. Et que sunt duo hec limina: nisi patres testamenti veteris et patres testamenti noui? Non solum quippe hi de quibus dominus incarnari dignatus est: sed omnes testamenti veteris patres porte huius limen fuerunt. Quia hi qui eum predicare et in eo sperare mauerunt: cunctis ad eum venientibus aperuerunt aditum fidei. ut omnis qui crediderit dominum: quasi iam portam huius liminis intraret. Sed cur ante limen exterius et post limen interius dicitur: nisi quod prius testamenti veteris patres: et postmodum noui testamenti doctores fuerint? Recte autem limen exterius testamenti veteris patres designat: quia per eorum predicationem opera peruersa punita sunt. Per dicta vero nouorum patrum unusquisque animus etiam ab illicitis cogitationibus coercetur: dum reatus esse perfectus in de liberatione cordis ostenditur. Illi quippe a flagitijs. a crudelitatibus. a rapinis. a ditionum animas prohibere curauerunt. Isti vero dum non solum peruersa opera: sed etiam illicita cogitationum reseruant: quid nobis aliud nisi limen intrinsecus facti sunt? Unde et ipsa veritas loquitur dicens. Audistis quia dictum est antiquis: non occides qui autem occiderit reus erit iudicio. Ego autem dico vobis: quia omnis qui transgreditur fratri suo sine causa reus erit iudicio. Mat. 5. Recte quoque exterius limen illos patres designat: qui ab ipsa incarnatione redemptoris nostri per intervalla temporum longius constiterunt. Et quidem ab Abel sanguine passio iam cepit ecclesie. Et una

est ecclesia electorum precedentium atque sequentium. Sed tamen quia discipulis dicitur. Multi reges et prophete voluerunt videre que vos videtis et non viderunt. Luce. 10. Antiquis patribus quasi foris stetit est: redemptoris nostri presentiam corporaliter non vidisse. Exterius igitur sed tamen non diuisa a sancta ecclesia fuerunt quia mente. opere. predicatione ista iam fidei sacramenta tenuerunt. Isti sancte ecclesie celsitudinem conspexerunt: quia nos non adhuc prestolando: sed iam habendo conspiciamus. Sicut enim nos in preterita passione redemptoris nostri: ita illi per fidem in eadem ventura sunt saluati. Illi ergo foris non extra mysterium: sed extra tempus. Unde et in constructione tabernaculi ut columine argenteae interius staret: paxilli erei signati per circuitum exterius iussi sunt: in quibus religatum tabernaculum teneretur. Columine itaque argenteae interius: paxilli vero erei in circuitu figuntur: atque in ipsis funes ligati sunt ut tabernaculum fixum maneret. quia videlicet ut sancti apostoli in luce sermonis sui solidi starent et totum tabernaculum. id est sancta ecclesia in fidei integritate cerneret: tanquam paxilli erei patres testamenti veteris ac prophete exterius fixi sunt: qui verborum suorum funibus predicatorum mentes in soliditate fringerent. atque in hoc dei paxilli sunt: ut habitaculum in statu fidei ligarent. Extra ergo paxilli sunt: qui ante tempus huius sancte ecclesie fuerunt. Sed tamen eos ligant qui in ipsa sunt. quia dum celestia mysteria ventura predicant hec postquam ostensa sunt: credibilia omnibus fecerunt. Et ergo intus columine immobiles stent: foris paxilli funes continent. quia ut sancti apostoli perfecte incarnationis dominice mysterium crederent: illorum predicatione obtinuit. qui hoc priusquam fuerit et videre et predicare potuerunt. Unde recte quoque ipse primus apostolorum magna scilicet columna veri tabernaculi loquitur dicens. Iam benimus firmiter prophetarum sermonem

cui benefactis intendentes: quasi lucerne
luceti in caliginoso loco. 2. *Ps.* 1. In
quibus verbis indicat quāvis ad altiora
surxerit ex culmine ubi religata persistat
in fide. Que tamen lucerna pphetici ser
monis iam quidē intelligentibus lucet: s;
adhuc non intelligentibus cooperta alle
goriarum obscuritatibus permanet. An
deletam per psalmistā de lisdem dictis p
phetarum dicitur. Tenebrosa aqua i nu
bibus aeris. *ps.* 17. Quia videlicet oc
cultā est scientia i prophetis. Nec in me
rito colūne argenteę parilli vero erei faci
ti sunt. quia qđ clare iaz apostoli predicāt
hoc prophete sub intellectu mystico obs
cure locuti sunt. Recte ergo per eris me
tallum signati sunt: qui clari in suis predi
cationibus non fuerunt. Sancti vero apo
stoli qui ad redēptiois nostri mysterium
lucem predicationis habuerūt: argenteis
colūnis expressi sunt. Et notandū qđ argē
tum sonat et lucet. es vero sonat et non lu
cet. quia predicatorēs noui testamenti ap
te locuti sunt que etiam monstrare potue
runt. Predicatorēs vero testamēti vete
ris quia per allegoriarū umbras de cele
sti mysterio obscura dicta protulerūt: qua
si sine luce sonitū dederunt. Qđ ergo il
lic per parillos et colūnas. hoc hic per li
men exterius designat. Si vero portā scri
pturam sacrā hoc in loco accipimus: ipsa
quoq; duo limina habet exterius et inte
rius. quia in littera diuiditur: et allegoria
Limen quippe scripture sacre exteri⁹ lit
tera. limen vero eius interius allegoria.
Quia enim per litterā ad allegoriam ten
dimus: quasi a limine qđ est exterius ad
hoc qđ est interius venimus. Et sunt i ea
per multa que ita iuxta litterā mentes edi
ficant. vt per hoc quod exterius agit: au
dientis mens interius trahatur. Ibi qđ
pe inuenimus predicamenta operis et ex
empla virtutis. ibi iubetur quid agere eti
am corporaliter debemus. ibi hoc qđ ad
operandū precipitur: in sanctorū viroꝝ
ac fortium actione monstratur. vt post qđ

nos apertiora precepta atq; exempla san
ctorum ad bonā operationē instruunt: tūc
ad limen interius: id est ad intellectū my
sticum intine contemplationis tendam⁹
si possumus pedē mentis. Strudere que
so fratres charissimi dei verba meditari:
nolite despiciere scripta nostri conditoris
que ad nos missa sunt. multum valde est
qđ per ea animus reficitur ad calores: ne
iniquitatis sue frigore torpescat. Cum il
la precedentes iustos fortiter egisse cog
noscimus. et ipsi ad fortitudinē bone ope
rationis accingimur. sanctorū exemplorū
flamma animus legentis incenditur. Al
det que fortia ab eis facta sunt et valde in
dignatur sibi. quia talia non imitat. An
de recte sponsi voce ad sponsam dicat. Si
cut turris dauid collū tuum: que edifica
ta est cum propugnaculis suis. Mille cli
pei pendent ex ea: omnis armentura for
tium. *Can.* 4. In collo etenim guttur i
guttore vox est. Quid ergo per collū san
cte ecclesie: nisi sacra eius eloquia desiga
nantur. In qua dum mille clipei depen
dere memorantur: per hunc perfectū nu
merum. numerus vniuersus ostenditur:
quia vniuersa nostra munitio in sacro elo
quio continetur. Ibi quippe sunt precep
ta dei. ibi exempla iustorū. Si enim tor
pet animus a conditoris sui desiderio: au
diat quod dicitur. Diliges dominum de
um tuum ex tota mente tua: et ex tota vir
tute tua. *Matth.* 22. *Marce.* 12. Si
quis in odio fortasse labitur proximi: au
diat quod dicitur. Diliges proximum tu
um sicut teipsum. *Ibidem.* Res aliena
concupiscitur: audiat quod illic scriptum
est. Non concupisces rem proximi tui.
Ex. 12. *Matth.* 19. De iniuria que pro
ximi ore vel facto illata est: ad iram mens
accenditur: audiat quod dicitur. Non
queres vltionem nec memor eris iniurie
cuius tuorū. *Leuit.* 19. In carnis pec
catis male saucia mens accenditur: ne
sequatur ocul⁹ mens: audiat qđ paulo su
peri⁹ dictū ē. Qui viderit mulierē ad co
pulationē.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

cupiscendū eā: iam mechatus est eā in cor
de suo. Mat. 5. Contra inimicū forisrā q̄
q̄s aīn suū relaxare ponit in odio: audiat
q̄d illic scriptū est. Diligite inimicos ve
stros: bñfacite his q̄ vos oderūt. Ibidē.
Sed is q̄ aliena iā nō rapit: adhuc forisrā
sua inordinate retinet: audiat q̄d illis di
citur. Vendite que possideris et date elemo
synā. Luce. 12. Infirmatis animus per
frui desiderat deo simal et seclō: audiat q̄d
illic scriptū est. Nemo pōt duobus dñis
seruire Mat. 6. Alius nō ad necessitatē
stipēdij: sed ad voluntatē desiderij posses
sa retinet: audiat q̄d illic dicitur. Qui non
renūciauerit oībus que possidet: non pōt
esse meus discipulus. Luce. 14. Quidā
enī relinquit oīa: multi autē possidēdo re
nūciant: qui sic ad vsum possessa retinent
vt eis desiderio non succūbant. Torpere
quī q̄s appetit: et laborē subire p dñō etiā
cū preualet refugit: audiat q̄d illic scriptū
est. Qui mecum nō colligit: spargit. In
collo ergo ecclesie idē in sacri eloquij p̄di
catōe que p sua munitōe et altitudie tur
ri dauid similis dicit: mille clipei depen
dēt: qz quot illic p̄cepta sunt: tot etiā pe
ctoris nostri munimīa. Ad seruandā ita
q̄ innocentia etiā lesi a primo perdura
re in hūilitate festinamus: abel ante ocu
los veniat: qui et occisus a fratre scribit: et
nō legi reluctatus. Gen. 4. Mentis mū
dicia etiā cū pingali copula eligit: enoch
debet imitari: qui et in cōiugio posuit am
bulauit cū deo: et nō inueniebat: qz trāstu
lit illū de. Gen. 5. p̄cepta dei festina
mus p̄senti nostre vilitati p̄ponere: noe
ante oculos veniat: q̄ cura domestica post
posita ex iussione oīpotentis dñi per cen
tū annos ad archē fabricā vixit occupat.
Genes. 6. Subire obediētie virtutē niti
mur: aspicere abraā debemus: qui relicta
domo: cognatōe: patria: obediuit exire
in locū quē accepturus erat inhereditatē.
Genes. 12. et exiit nesciens quo iret: qui
paratus exiit vt pro eterna hereditate vi
lectū quem acceperat occideret heredē.
Gen. 22. Et quia vnicū dñō offerre nō vi

stulit: vniuersaz multitudinē gentiū in se
men accepit. Morum simplicitas placet:
isaac ad mentē veniat: quē in oīpotentis
dei oculis vite sue tranquillitas ornavit.
Gen. 24. Laboriosa fortitudo vt obtine
re debeat querit: iacob ad memoriā dedu
cat: qui postq̄ scijt fortiter seruire homi
ad eā quoq̄ virtutē deductus est: vt non
potuisset a luctante angelo supari. Gen.
31. et. 32. et. 29. Conamur carnis illece
brā vincere: ioseph ad memoriā redeat: q̄
tentante se dñā studuit carnis cōtinentiā
etiā cū vite periculo custodire. Gen. 39.
Unde factū est vt quia mēbra sua bene no
uerat regere: regēde quoq̄ omni egypto
pesset. Mansuetudinē atq̄ patientiā ob
tinere querim: moysen ante oculos de
ducamus: qui p̄ceptis parulis ac mulie
ribus sexcēta milia armatoz regēs: mitus
fuisse describit super oēs hoīes qui habi
tabāt super faciē orbis terre. Num. 12. Re
ctitudinis zelo p̄ra vicia accēdimur: p̄ph
neas aīe oculos deducat: qui coēstres gla
dio trāfigēs castitati populū reddidit: et
irā dei iratus placuit. Num. 25. De se
oīpotentis zelo p̄sumere in dubijs queri
mus: ioseph ad memoriā reuocem: qui dū
dubia certamina certamēte subiit: ad vi
ctoriā sine dubietate peruenit. Deut. 34.
et Josue. 3. 4. et. 8. Jam mētis inimici
rias punire cupimus: in benignitate anī
mū dilatare. 1. Reg. 8. samuel in cogita
tiōe deducat: qui de principatu delectus
a populo cū idē populus peteret vt p eo
dñs preces effunderet: respōdit dicens:
Absit a me hoc peccatū in dñō: vt cessem
orare p vobis. 1. Reg. 12. Culpā quip
pe vir sanctus perpetrare se credidit: si eis
quos aduersarios ptulerat vsq̄ ad dele
ctionē benignitatē gratie nō reddidisset
in p̄ce. Qui rursus cū iubente dñō mitte
ret vt dauid vngeret in regē: respondit.
Quō vadam: inueniet enī me saul et occi
det me. 1. Reg. 16. Et tñ qz iratū deū ei
dē saul cognouerat: in tāto se luctu affli
xerat: vt ei per se dñs diceret. Quousq̄
tu saul luges cū ego illū abieceri: p̄p̄ca

semus et do
ritatis in ce
timebat occ
quem timeb
dum est ne
p malo rec
uid ergo a
tem se reg
re: et tamen
elegit boni
tem malū c
sit a me vt
mini. 1. Re
post ab ho
quē p̄p̄ca
cium. 2. 2.
potētibz
nis aucto
rodīs nec
titudine
xp̄us ver
veritate
lam nostr
mus: q̄p̄
gella gan
lit. qui v
Lū mort
contēne
qui non
pro obri
q̄ se. 2.
charita
mus. cy
vaporat
sacri elo
virtutis
et eas oī
enī pug
lum: in
uid tur
dilecti
tus ad
testat
tura
vt ind
exem

semus ergo eius animū quantū ardor charitatis incenderat: qui et illū flebat a quo timebat occidi. Cauere autem volumus quem timeamus: sollicita nobis mēte pēfandū est ne si locū repimus: malū fortasse p malo reddamus ipsi quē fugimus. Quā uīd ergo ad memoriā redeat qui psequen-tem se regē et inuenit ut potuisset occide- re: et tamen in ipsa feriēdi potestate posuit elegit bonū quod ipse deberet facere. nō autem malū quod ille merebatur pati: dicēs. Ab sit a me ut mittā manū meā in christū dōmini. 1. Reg. 4. 2. 26. Et cum idē saul post ab hostibus fuisset interemptus: eum quē psecutorē dū uiueret prulit: fleuit oc- cūsum. 2. Reg. 1. Errātibus huius mūdī potētibus libere loqui decernim: iohan- nis auctoritas ad animū reducat. qui he-rodīs nequiciā reprehendēs p verbi rec- titudine occidi nō timuit. Luc. 3. Et quā xpus veritas ipse ideo pro christo quod pro veritate animā posuit. Mar. 6. Carnem tam nostrā p deo ponere in mortē festina- mus: ppetr ad mentē veniat. qui iter fla- gella gaudet: qui cesus principibus resti- sit. qui vitā suā p vitā despiciat. Act. 4. Cū mortis appetitu disponimus aduersa contēnere: paulus ante oculos deducit. qui non solū alligari: sed et mori paratus pro christo nō facit preciosiorē animā suā: quod se. Act. 20. Succēdi cor nostrum igne charitatis querim: iohānis verba pense- mus. cui omē quod loquit charitatis igne vaporat. 1. ioh. p totā. Quod ergo in voce sacri eloqui cur libet querim munimen virtutis et inuenim: mille clipei pendēt ex earis armatura fortū. Cant. 4. Si enī pugnare cōtra spiritualia nequitie vo- lum: in collo ecclesie que nobis sicut da- uīd turris erecta ē: id est in diuino elo- quio protectionis arma requiram. ut ex discretionē precepti cōtra vitia sumat vir- tus adiutorij. Ecce enī contra aerias pos- testates festinamus fortes existerē: in hac turri armaturā nostre mentis inuenimus ut inde precepta cōditoris. inde sumam exempla precedentū per que ptra aduer-

sarios nostros inexpugnabiliter armemur. Dū enī quilibet virtutē subire appetit: et hanc illica patribus tam impletā vides. ibi armaturā tuā inuenis: p quā cōtra spi- ritualia bella munitaris. Dependēt i ea quod clipei. si quod pugnare appetit assumat. et ex ea virtute pectus munit. et verborū iacula emittat. Et notandū quia edificata cū ppugnaculis suis dicit. Hoc quippe agūt ppugnacula quod clipei. quod vtraque pu- gnantē muniūt. Sed inter vtraque distat. quod clipeos p nostro munimine vbiūque vo- lum mouem. Propugnaculo autē defen- di possum: sed hoc mouere nō possumus. Clipeus in manu tenet. nā ppugnaculū nō tenet. Quid ergo inter ppugnacula et clipeos distat: nisi quod in sacro eloquio pa- trū precedentū et miracula legim: et vir- tutes bonorū operū audim. Ibi nāque co- gnoscim quod alii potuit mare diuidere. alii- lus solē figere. alii mortuū suscitare. alii- us paraliticū verbo erigere. vmbra egros curare. alii per suā sniam infirmantū fe- bris obuiare. Qui tñ oēs et patientie lō- ganimitate mites. et zelo rectitudinis fer- uētes fuerūt. verbi predicationē diuites: si- mul et mīa largi. Ibi itaque quod vera de deo dixerint. testant miracula. quod talia p illuz nō facerēt: nisi de illo vera nazarēt. Et quod pii: quod humiles. quod benigni extiterūt: eorū testant opationes. Si igit de hīs tenta- mur quā ex illorū pdicatione cōcepimus loquentiū miracula cōspiciamus. et in fide quā ab eis accepim cōfirmamur. Quid ergo illorū miracula nisi nostra sunt ppu- gnacula. Quod et muniri p illa possumus: et tñ hec i manu nostri arbitrij nō tenemus nā talia facere nō valem. Clipeus vero i manu ē et defendit. quod virtus patientie. virtus mīe precedēte nos gratia et in pīate est ar- bitrij: et a piculo ptegit aduersitatē. Tur- ris itaque nra cū ppugnaculis suis edifica- ta est: in qua mille clipei depēdēt. quod scri- ptura sacra sub miraculis patz iaculo ad- uersitatis abscondimur: et cōuersatiōis san- cte munimina etiā in manu opis tenem. Notandū vero quod limen porte vno cala-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

mo mensuraf. Calamus autē in sex cubi-
tis ⁊ palmo tendit. qz vīcz in scriptura sa-
crā doctrina pfecte opationis ⁊ initij sus-
perne contemplatiōis inuenit. Sin vero
porta hoc loco vnusquisqz predicator ac-
cipit: limen exteri⁹ in porta est vita acti-
ua. lūmē vero interi⁹ vita contemplatiua. pper
illā quippe ambulat in fide: p hāc vero se-
stinat ad speciem. Illa exteri⁹ ducit vt vn⁹
quisqz bene viuere debeat. ista interiorius p-
ducit vt ex bona vita ad gaudia eterna p-
tingat. Nec nos hodie tractasse sufficiat.
quia enī trāseuntes ad alia: vīu p excelsu:
locuti sum⁹: ea que subiecta sunt lectioni
alteri reseruem⁹: repandi per silentiū: spe-
rantes in verbo: qd̄ viuūt ⁊ regnat cū pa-
tre in vnitate spūs sancti. pper omnia se-
cula seculorum. Amen.

Explicit omelia. XV.

Incipit omelia. XVI. que et
ponit litterā in capī. XL. ab illa
pte. Et mensus est vestibulum
porte octo cubitorū. vsqz ad illā
ptem in eodē capī. Thalami at
sex cubitorū erant hincinde.

In cui⁹ erat spēs quasi
spēs eris mēsus ē vesti-
bulū porte octo cubito-
rū. ⁊ frontē ei⁹ duob⁹ cubitis.

Ac ne hoc vestibulū extra portā esse cre-
derem⁹: subditur.

Vestibulū autem porte erat
intrinsicus.

Quid ergo p interi⁹ vestibulū nisi eter-
ne vite latitudo signat. que mō inter an-
gustias vite p̄sentis tā spe mēte p̄cipitur.
De qua p psalmistā dī. Intrate portas ei-
us in p̄fessione: q̄ritā ei⁹ in hymnis p̄fessi-
onū. ps. 99. **A**c cū enī pctā nostra p la-
chrymas cōtemur: anguste vite portam
ingredimur. S; cū post hec ad eternā vi-

tā pducimur: porte nostre atria in cōfessio-
nū laudib⁹ intram⁹. qz ibi iam angustia
nō erit: cū nos leticia eterne solēnitat⁹ as-
sumpserit. p̄propter cōfessionis nostre an-
gustia veritas dicit. Intrate p angustam
portā. Mat. 7. Et cū se psalmista recte i
latitudine gaudia eterna p̄sumperat dī-
cebat. Statuisti in loco spaciofo pedes
meos. ps. 30. Ad atriū ergo p portā ten-
ditur. qz ad latitudinē solēnitatis p̄tingi-
tur ab angustia cōfessionis. Illa itaqz gau-
dia que apud dauid atria: apud Ezechie-
lem vestibulū intrinsic⁹ vocatur. Ande ⁊
hoc ipsum vestibulū octo cubitis dicitur
mensurātū. Ibi enī omēs recipiēdi sunt q̄
nūc in exercitio operis laborāt: ⁊ ad eter-
na gaudia per cōtēplationis gratiam su-
spirāt. Nec imerito mēsurā vestibuli i oc-
to cubitis ponit. quia septem diebus vni-
uersum tēpus euoluitur. Eterna etenī dī-
es que expletā septem dierum vicissitudi-
nem sequitur: scilicet octaua ē. Ande etiā
psalmista resurrectionis diē considerans.
quia de extremi iudicij districtione erat
locuturus: premisit titulū: dicens in finez
ps. dauid pro octaua. Et enī quā octauaz
diceret demonstraret: diē illā tremēdi ter-
roris in psalmi inchoatione secutus est di-
cens. Dñe ne in ira tua arguas me: neqz i
furore tuo corripas me. ps. 6. Modo enī
quisquis p flagella corripit⁹ ⁊ correptio-
nib⁹ emendat in māsuetudine corripitur
nō i ira. In districto autē illo examīe om-
nis argutio atqz correptio ira est. qz venia
post correptionē nō est. Huius octonarij
numeri causa ē qz post sabbatum dñs vo-
luit a morte resurgere. Dies quippe dñi-
cus qui tertī⁹ est a morte dñica. a cōditio-
ne dñi numerat⁹ octauus: qz septimū se-
quit. Ande ⁊ ipsa vera redēptiois nostri
passio ⁊ vera resurrectio: figurauit aliqd
de suo corpe in dieb⁹ passionis sue. Sex-
ta enī feria passus est. sabbato quieuit i se-
pulchro. dñica diē surrexit a morte. p̄pre-
fens: etenī vita nobis adhuc sexta est feria
qz in doloribus ducit ⁊ in angustijs cru-
ciatur. Sed sabbato quasi in sepulchro

quiescimus
pus inueni-
delicet a p-
digimus o-
surgemus
ne gaudet
tor noster
cauit in ne-
quies in se-
taua. Ibi
partes sep-
tor noster
quid mali
partes es-
quando si
disponim⁹
niamus.
modum
uiteur.
suratur i
post septē
eternitatis
venit: nū-
m de uo-

Et f

Frōns
te p̄felen-
cus supe-
frontem
lis vite
cubitis
lectionis
ipse ad
ta igitur
furata:
bet in an-
enim eb-
bitus ha-
res vesti-
in orna-
tuber a-
per cor-
per flar-
bis in
dñs ier-
maru-
mili-
in eo

quiescimus quia requiem anime post corpus inuenimus. Domini vero die videlicet a passione tertio: a conditione ut diximus octauo. iam corpore a morte resurgemus: et in gloria anime etiam cum carne gaudebimus. Quod ergo mire saluator noster fecit in se: hoc veraciter significauit in nobis. ut nos dolor in sexta: et requies in septima: et gloria excipiat in octaua. Hinc per Salomonem dicitur. *Da partes septem necnon et octo. quia ignoras quid mali futurum sit super terram.* Eccl. 6. Partes etenim septem simul et octo damus: quando sic ea que septem diebus eius luuntur disponimus: ut per hec ad bona eterna veniamus. Et dum modo caute agit: postmodum venientis tremendi iudicii ira deuiteretur. Octo itaque cubitos vestibulum mensuratur intrinsecus. quia per lucem que post septem dies sequitur: latitudo nobis eternitatis aperitur. Sed nemo ad illam venit: nisi qui hic dilectione dei ac proximi deuota mente tenuerit. Unde et subdit.

Et frontem eius duobus cubitis.

Frons etenim porte est boni meriti et vite presentis. Sicut enim vestibulum intrinsecus superna requies debet intelligi: ita per frontem porte necesse est qualitate visibilis vite signari. Frons ergo porte duobus cubitis mensuratur. quia quisquis hic dilectione dei ac proximi seruare studuerit: ipse ad eternitatis arrium pertingit. *Uita igitur nostra ut duobus cubitis sit mensurata: tendi quotidie per charitatem debeat in amore dei simul et proximi.* Non enim charitas vera si minus a duobus cubitis habet. Unde moyses cum per colores vestium electorum virtutes exprimeret in ornamento pontificis bis tinctum coccum iubet adhiberi. Exod. 28. Quid namque per coccum nisi charitas designatur: quod semper flamma amoris accendit. Sed coccus bis tingitur quando non solum ex amore dei sed etiam proximi nostra charitas inflammatur. Nam quisquis sic amat deum ut commissi sibi proximi curam relinquat: adhuc in eo coccus semel tinctus est. Et quisquis

sic amat proximum ut minuat desiderium quod flagrare debet in deum: non est adhuc in eo color tincture geminatus. Dehemus ergo et amare eos cum quibus vivimus: et ad illum toris desiderijs anhelare in quo veraciter viuamus. Ecce enim ad fidem atque ad audiendum verbum omnipotentis domini nos qui religioso induti habitu videmur: ex diuersa mundi qualitate conuenimus: atque ex dissimilibus iniquitatibus in sancte ecclesie concordia congregati sumus. ita ut iam patenter factum esse videatur quod de promissione ecclesie per Esaiam dicitur. *Habitabit lupus cum agno et pardus cum hedo accubabit.* Esa. 11. Nam per sancte charitatis viscera lupus cum agno habitat. quia hi qui in seculo raptores fuerunt cum mansuetis ac mitibus in pace conquiescunt. Et pardus cum hedo accubabit. quia is qui peccatorum suorum maculis varius fuit: cum eo qui se despiciit et peccatorum fatetur humiliare consentit. Ubi et subditur. *Uitulus et leo et ouis simul morabuntur.* Quia et is qui per contrarium cor ad quotidianum se deo sacrificium preparat. et alius qui tanquam leo ex crudelitate seuebat. et alter qui velut ouis in innocentie sue simplicitate perdurat: in caulis sancte ecclesie conuenerunt. Ecce qualis est charitas que per diuersitates mentium accenditur. cocremat. conflat. et quasi in unam auri specie reformat. Sed in eo quod se electi sic amant: ad illum necesse est ut festinent: quem eterno gaudio in celis videre mereantur. Unus est etenim dominus ac redemptor noster: qui et hic electorum suorum corda ad vnanimitatem ligat et ad supernum amorem per interna desideria semper stimulat. Unde et illic subditur. *Et puer paruulus minabit eos.* Ibidem. Quis iste est puer paruulus: nisi de quo scriptum est. *Puer natus est nobis: filius datus est nobis.* Qui simul habitantes minat: quia ne in terrenis rebus corda nostra inhereant: et hec per internum desiderium quotidie inflammant. Et hoc ipsius eius minare: est ad suum nos

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

more incessanter accendere: ne cum nos viciissim diligimus mēte in hoc exilio remaneamus: ne quies huius vite sic placeat ut ad obliuionē patrie perducatur: ne delectata mens prosperis torpeat. Unde et donis suis flagella permiscet: ut nobis offe quod nos in seculo delectabatur amarescat: et illud incendiū surgat in animo quod nos semper ad celeste desiderium in quiete excitet: atque ut ita dicā delectabiliter mordeat: suauiter cruciet: hylariter cōristet. Quia et nos paruulus minatur: quia is qui paulominus quam angeli minoratur est per charitatē quā non biegrit dicit: in hoc nos mūdo mēte figere non permittit. Bis tinctus itaque in nobis coccus est: si et hic primos nostros sicut nos diligimus: et ad auctore omnium cum ipsis quos diligimus festinamus. Si igitur vita nostra de perfecta charitate bis tingitur: frons in nobis porte duobus cubitis mensuratur. Siue igitur doctor: seu sacri eloquii vel certe fides porte nomie signet: in mensura vtriusque cubiti charitas non in cōuenienter accipitur: quia et ille vera predicat: qui dei ac primi amorē docet. Et ipsa est certa sciētia quā charitas edificat: et fides robusta est que se in dilectiōe dei ac primi exercet. Sequitur.

B Porro thalami porte ad viam orientalem tres hinc: et tres inde: et mensura vna triū.]

Quid thalami: quid via orientalis designet iam superius diximus: nec replicare latius necessariū putamus. Sed querendū nobis est: quid est quod dicit: tres hinc et tres inde: Thalami quippe iuxta viā orientalem sunt corda feruentium in amore dei. Et siue hi qui electi in testamēto veteri fuerunt siue hi qui in testamēto nouo secuti sunt: nimirum cōstat: quia omnes ex amore trinitatis accesserunt. Neque enim vere deū diligere: si elusū trinitatis que deus est gratiā non accepissent. Iuxta viā ergo orientalem tres hinc et tres inde sunt thalami: quia dñi inter veteres et novos patres dñs in carnari dignatur est: quasi in medio thala-

moz viā orientalis apparuit: qui thalami ad verā speciem ex trinitatis sunt cognitio ne decorati. Sin vero ad virtutes electorum eundē numerū referamus: tres sunt virtutes sine quibus is qui aliqd operari iam potest: saluari non potest: videlicet fides: spes: charitas. Et quia eadē fides: spes: et charitas in antiquis patribus que in novis doctoribus fuit: iuxta orientalem viā tres hinc et tres inde thalami describunt. Vel certe quia tres patrum veterum distinctiōes fuerunt: tres quoque novorum sub gratia sequuntur. Aetus quippe populū habuit pres ante legē: ac deinde in legē: et postmodum prophetas. In nouo autē populo prius hebreorum primicie crediderunt: postmodum plenitudo gentium fidē secuta est: ac deinde in fine seculi hebreorum reliquie saluant. Roma. 9. Quia ergo incarnatio dñi et ex superiori parte pres ante legē: patres in lege: atque ad extremū prophetas habuit: et ex posteriore fideles ex hebreis: fideles ex gentibus: ac postmodum hebreorum omnes reliquias collegit: orientalis via tres hinc: et tres inde thalamos habere memorat. Sed hoc quoque non in cōuenienter accipimus: si tres esse fidelium ordines dicamus. Siue namque in veteri seu in nouo testamēto: alius est ordo predicantium: alius cōtinentium atque alius bonorum coniugatorum. Unde et idē propheta in superiori parte tres viros liberos vidit: noe daniel et iob. Ezech. 14. in quibus videlicet tribus predicatoribus: continentes et coniugati signati sunt. Nam noe archam mūdīs rexit: atque ideo figuram rectorum tenuit. Daniel in aula regia abstinentie didicit: et ideo vitā cōtinentium signauit. Iob vero in coniugio positus: et curam domus proprie exercens placuit: per quē digne bonorum coniugatorum ordo figuratur. Quia ergo etiā ante mediatoris aduentum et predicatorum et cōtinentes ac boni coniugati fuerunt: qui eundē eius aduentum perstolarent: et magna hūc sibi desiderij videre cuperent: et postmodum predicatorum: cōtinentes: ac boni coniugati sicut cernimus existunt. Qui redemptore nostrum iam desi-

Lib

deramus incarnati gloria cōrem hinc et tres inde psalmiste vocē redēptore nostrum bernaculi elues nobis est sollicitudo quia mensura a continentibus dicatur: et valentia continentium citur triū. Conne agat: et omne dē: domestici et necessitate cōdūt. Continētione remouit am a licito cōgis: nulla filicilibus resplicat. Pro vicis coerētē bēatā fidē fatiōis instrumensura est: et est: Sed nē eis merito n distātia in fidē eadē fides quilloz infirmicerte triū vne vltima quonō sit: vna radudinis. In domo patris. 4. Quāvis in diuēnarū perueniant mās nū quia vīguitates erū ne retributū rū singulo: rū: quia et sius exultat: de cōditoribus est siue d

deramus incarnati: sed in maiestatis sue gloria cōtemplandū: orientalis via tres hinc et tres inde thalamos habet: iuxta psalmiste vocē: qui de eadē via videlicet redēptore nostro dicit: In circuitu ei⁹ tabernaculū eius. ps. 17. Sed pensandum nobis est sollicita intentiōe quod dicitur quia mensura vna triū. Cum enī longē sit a continētibus et tacētibus excellētia predicatorū: et valde a cōiugatis distet emīnētia continētū: quid est q̄ vna mēsurā dicitur triū? Cōiugati quippe quāvis et bene agāt: et omnipotentē deū videre desiderēt: domesticis tamen curis occupant: et necessitate cogēte in utroq; mētē diuidūt. Continētes autē ab huius mūdi actione remoti sunt: et voluptatē carnis etiam a licito cōiugio restringūt: nulla cōiugis: nulla filiorū cura: nullis norijs ac dissilibus reifamiliaris cogitatiōibus implicant. Predicatores vero nō solū se a vicijs coercēt: sed etiā alios peccare prohibent: ad fidē ducūt: in studio bone cōuersatiōis instruunt. Quomō ergo vna eorū mēsurā est: quorū vite equalitas vna nō est? Sed mēsurā vna triū est: quia et si in eis meritorū magna est diuersitas: tamen distātia in fide in qua tendunt nō est. Hāc eadē fides que istos solidat in maximis: illoz infirmitatē continet in paruis. Hec certe triū vna mēsurā est: q̄ in retributiōne vltima quāvis eadē dignitas omnibus nō sit: vna tamen erat omnibus vita beatitudinis. Unde per semetipm dñs dicit: In domo patris mei māiones multe sūt. Job. 14. Sed tamē qui in ea ducti sūt: quāvis in diuersis horis venerint: vnum denariū perceperūt. Quia itaq; ratiōe cōueniant māiones multe cū vno denario: nisi quia diuersē quidē beatorū clulūm dignitates erūt: sed tamen vna requies eterne retributiōis. Nam et si dispar erit mēritū singulorū: non erit diuersitas gaudiōrū: quia et si alter minus: atq; alius amplius exultat: omnes tamen vñū gaudium de cōditoris sui visiōe letificat. Hoc quoq; est siue de veteribus seu de nouis patrē

hūis sentiendū: quia oriētalis via cū tres hinc et tres inde thalamos habet: mēsurā vna triū est: quoniam ipsa fides atq; ipm meritū tenuit: corda pcedentiū: que repleuit: corda sequentiū sub testamēto nouo positorū: sicut et per paulū dicit: Habētēs autē eundē spiritū fidei. 2. Corint. 4. Sicut scriptū est. Credidi ppter quod locutus sum. ps. 113. Et nos credimus: propter qd et loquimur. Spirituales quippe illi patres omnipotentē deū trinitatē ita esse crediderunt: sicut eandē trinitatē noui patres aperte locuti sunt. Esaias nāq; audiuit angelica agmīna in celo clamātia: Sanctus: sanctus: sanctus dñs deus sabaoth. Esai. 6. Et em̄ personarū trinitas monstraret: tertio sanctus dicit: Sed vt vna esse substantia trinitatis appareat: nō dñi sabaoth: sed domin⁹ sabaoth esse perhibet. Quod dauid quoq; sentiens ait: Benedicat nos deus de⁹ noster: benedicat nos deus. ps. 66. Qui tertio dirisisset deus: vt vnū esse hūc ostenderet: subdit. Et metuāt eum omēs fines terre. Paul⁹ quoq; loquit̄ dicens: Quoniam ex ipso: et per ipm et in ipso sunt omnia. Roman. 12. Ex ipso videlicet: ex patre. Per ipm: per filiū. In ipso autē: in spiritu sancto. Quē ergo ipm cū tertio dirisisset: adiunxit. Ipse gloria in secula seculorū amen. Qui enī nō dixit: ipis sed ipis: dicendo ter ipm dirisisset p psonas. Et subiūgendo: ipsi gloria nō diuisit substantiā. Quia itaq; vna est veterū ac nouorū patrū fides: recte thalamos describit mēsurā vna triū. Quod verbis alijs replicat cū subdit.

Et mēsurā vna frontii.]

Ex utraq; enī parte et mēsurā frontii quia patres nostri vel prius a veteri: vel nunc a nouo testamēto venientes: in vna mediatoriis fide cōueniūt. Qui pro eo q̄ charitate pleni sunt: carnē suam abstinent: edomant: corda audientū predicationis lumē illustrāt: signa faciūt: virtutes operant. Per hoc quod eorū bona nobis foris innotescūt: non immerito hui⁹ cele

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

His edificij frontes vocant. Omne enim quod nunc in aperto ostendit frons est: ut illud sit vestibulum edificij: quod nobis interius reservatur. Unde et sancte ecclesie in cantico canticorum dicitur: Sicut cortex mali punici gene tue absque occultis tuis. **Canti. 6.** Bene quippe sunt sancte ecclesie spirituales patres: qui nunc in ea miraculis coruscant: et velut in eius facie venerabiles apparent. Cum enim videmus multos mira agere: ventura prophetare: multum perfecte relinquere: celestibus desiderijs ardere: sicut cortex mali punici sancte gene rubent. Sed quid istud omne quod miramur in illius rei comparatione de qua scriptum est. **Esai. 64.** Quod oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in corda hominis ascendit: que preparavit deus diligentibus se. **1. Corinth. 12.** Bene ergo cum miraretur genas ecclesie: subdidit. Absque occultis tuis. Ac si aperte diceret. Ea quidem que in te non latent magna sunt: sed illa valde ineffabilia que latent. Sequitur.

Et mensus est latitudinem liminis porte decem cubitorum: et longitudinem porte tredecim cubitorum.]

Multa superius de porte significatione tam diximus. Sed unum tenere aliquid debemus per quod possit et cetera lectoris prudentia penetrare. Dictum quippe est: per portam scripturam sacram posse figurari. Sed hoc nobis modo laboriose discutendum est: cur latitudo liminis porte decem cubitis: et longitudo porte tredecim mensuratur. Hoc autem loco longitudo porte altitudo dicitur: sicut nos longe stature dicimus: quem altum videmus? Nam longitudo porte vici in transversum non potest: cuius latitudo per decem cubitos demonstratur. Quid ergo latitudo liminis porte: nisi lex testamenti veteris

fuit: et longitudo porte: nisi gratia testamenti novi? Quia videlicet scriptura sacra dum per testamentum vetus crimina operum compescuit dare decimas precepit: quasi per mandata humilia in liminis latitudine iacuit. Sed dum per testamentum novum cogitationes pravas coercuit: derelinquit omnia: et pro deo vitam corporis iussit cum presenti seculo despici: quasi porta nostra in longitudinis altitudine surrexit. Minora quippe precepta israelitico populo per legem dante sunt. Unde et eodem populo moyses in campo locutus est. **Exodi. 19.** Altiora dominus sanctis apostolis dedit. **Mathei. 5.** Unde et eosdem mandatis vite in monte docuit. Dum vero redemptor noster per evangelium dicit: Nolite putare quoniam veni solvere sed adimplere. **Ibidem.** Adimplere enim venerat legem: qui legis iusticie gratiam addidit: ut quod illa iubebat in minimis ipse perficeret adiuvarer in sumis. Et quod illa coercebat ab opere: ipse refecaret a corde. Intellecta ergo lex que in latitudine iacuit: in altitudine surrexit. Ipsa enim dei cognitio que apud illam in spiritualibus patribus fuit: nota omni hebreorum populo non fuit. Nam omnipotentem deum: sanctam videlicet trinitatem cum prophete predicarent populus ignorabat: solum decalogum tenebat in fide: legem trinitatis nesciens. Mensuretur ergo latitudo liminis porte decem cubitis. Et quia durus ille populus subtilitatem fidei ignorans: mandatis serviebat decalogi. Mensuretur ergo longitudo porte tredecim cubitis: quia per testamentum novum in corde fidelis populi sunt per mandata decalogi quem verius custodit cognitio trinitatis crevit. Et cum mandata legis perficeret trinitatem esse omnipotentem dominum credidit. Abi et queri rationabiliter potest: cur istam latitudinem liminis porte quas superius dixerat vno calamo mensurari: inferius subiunxit

q decem cubitis
subditur: q
cubitis mensuratur
tam sicut sepe
bet et palmis
suram suam
ro amplius q
prius vno ca
dum latitudo
tremum quoc
dim mensuratur
quos per sacra
fuisse cognosc
tent denique
se novit: se
cognoverunt
rum: qui eius
te iudicium
bitis calami
ris: et sepe
palmis cont
rudus ille h
decalogi ser
de cognition
non est. Et q
tres perfecte
men synago
nitatis potu
veniente au
vno: omnis f
nitatem esse
gi eius agn
limen porte
modum lati
q ad extren
decim: quia
activa et co
sub lege de
tie mysteriu
titudinem s
noditis ver
qui ad fide
ramenta co
q nobis sci
menta tem
lum patri

¶ Decem cubitis mensuretur: ac deinde subditur: q̄ longitudo porte tredecim sit cubitis mēsurata: vnus etenim calamus tam sicut sepe dictum est sex cubitos habet ⁊ palmū: decem vero cubiti iam mensuram suam calamū tenent: tredecim vero amplius q̄ decem. Quid est ergo q̄ prius vno calamo limen porte: postmodum latitudo eius decem cubitis: ad extremum quoq; longitudo porte tredecim mēsuratur: nisi q̄ sancti Patres quos per sacram scripturam ante legem fuisse cognoscimus: vnū quidem omnipotentē deū sanctam videlicet trinitatē esse nouerūt: sed eandem trinitatem quam cognouerunt aperte minime predicauerunt: qui eius iussionibus obediētes ⁊ rite iudiciam cōseruantes quasi in sex cubitis calami habuerūt perfectionem operis: ⁊ sepe angelos videntes habuerunt palmū contemplatiōis. Data autem lege rudus ille hebreorum populus mandata decalogi seruare conatus est: sed tamen de cognitione sancte trinitatis eruditus non est. Et quamuis hanc spirituales patres perfecte cognouissent: multitudo tamen synagoge nec inuenire mysteriū trinitatis potuit: nec querere scilicet. Super ueniente autem gratia per testamentū nouū: omnis fidelis populus vnū deum trinitatem esse cognouit: ⁊ virtutem decalogi eius agnitiōe compleuit. Prius ergo limen porte mēsuretur calamo vno: postmodum latitudo eius cubitis decem: atq; ad extremū lōgitudo porte cubitis tredecim: quia ⁊ sanctis patribus ante legē actiua et contemplatiua vita non fuit: et sub lege decalogi populus diuine substantie mysterium nesciens in mandatorum latitudinem seruauit. Et nunc sub gratia custoditis verius decalogi preceptis omnis qui ad fidem venerit: sancte trinitatis sacramenta cognoscit. Qua in re hoc quoq; nobis sciendum est: quia et per incrementa temporum crenit scientia spiritalium patrum. Plus namq; Moyses q̄

abraham: plus propheta q̄ moyses: plus apostoli q̄ propheta in omnipotentis dei scientia eruditi sunt: fallos si hec ipsa scriptura non loquitur. Pertransibunt plurimi: ⁊ multiplex erit scientia. Daniel. 12. Sed hec eadem que de abraham moyse prophetis et apostolis diximus: ex eiusdem scripture verbis si possumus: ostendamus. Quis enim nesciat quia abraham cum deo locutus est: ⁊ tamen ad moysen domin⁹ dicit: Ego sum deus abraham: deus ysaac: ⁊ deus iacob: ⁊ nomen meū adonay nō indicaui eis. Exod. 6. Ecce plus moysi q̄ abrahe innotuerat: qui illud de se moysi indicat quod se abrahe non indicasse narrabat. Sed videamus si propheta plus q̄ moyses diuinam scientiam apprehendere potuerunt. Certe psalmista dicit: Quomodo dilexi legem tuam domine: tota die meditatio mea est. ps. 118. Atq; subiunxit. Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est. Et iterum. Super seniores intellexi. Ibidem. Qui ergo legem meditari se memorat: et super omnes docentes se: ac super seniores intellexisse testatur: quia diuinam scientiam plusquā moyses acceperat: manifestat. Quomodo autem ostensuri sum⁹: quia plus sancti apostoli edocti sunt q̄ propheta? Certe veritas dicit: Multi reges et propheta voluerunt videre que videtis: et audire que auditis: sed non viderūt. Luce decimo. Plus ergo q̄ propheta de diuina scientia nouerunt: quia quod illi solo spiritu viderant: ipsi etiam corporaliter videbāt. Impleta itaq; est ea quam superius diximus danielis sententia: quia pertransibunt plurimi: et multiplex erit scientia. Daniel. 12. Mensura ergo calami qui est sex cubitorum et palmo ducatur ad cubitos decem: et mensura decem cubitorum ad extremum surgat in tredecim. Quia quanto mundus ad extremitatem ductus: tanto nobis eterne scientie aditus largius aperitur. Sequitur.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Et marginez ante thalamos cubiti vnus.]

Sicut sepe diximus: thalami corda electorum sunt omnipotentis amore feruenteria. qd per marginem ante thalamos: nisi fides exprimitur? Q: nō prius ipsa teneat. nullo modo ad spiritale amorē pringit. Hō enī charitas fidē: sed fides charitatē pcedit. Hemo enim pōt amare qd nō crediderit. Margo itaqz est ante thalamos: fides ante ardorē charitatis. Q: sicut dictū est nisi ea q audis credideris: ad amorē eorum q audieris nullatenus infāmaris. S; margo ante thalamū cubiti vni⁹ est. qz tūc fides corda audientū in amore copulat qn per rozos et scismata diuisa nō est: s; in vnitatē pducit. Et videlicet margo vni⁹ cubiti audientis animū ad thalamū pducit: qui celestis spūs speciem quā hic predicat: postmodū in celestib⁹ demonstrat. Abi et bene subdit.

Et cubit⁹ vn⁹ finis vtrūqz.

Vtrūqz autē dicit: ac si dicat vtrūqz. Per latitudinē quippe liminis et longitudinē porte: vetus ac nouū testamētū diximus designari. Ad extremū vero addit qz cubit⁹ vnus sit finis vtrūqz. qz videlicet et testamētū vetus vnū nobis mediatorē dei et hominū nunciāuit. et testamētū nouū eundē nobis nūciat in eterna claritate venturū. quē iam p nobis cognouimus incarnatū. Cubit⁹ ergo vnus vtrūqz est. qz et quē lex, predixit in carne apparuit. et ipse quē nunc testamētū nouū loquit in gloria maiestatis apparebit. Et tūc vtrūqz finis erit: cū vīsus in diuinitatis sue potētie oīa que sunt predicta cōpleuerit. Scriptum nāqz est. Finis legis chāstus ad iusticiā credēti. Rom. 10. Finis videlicet nō qui cōsumit: sed qui perficit. Tūc enī legē pfectit: cū sicut lex precluxerat incarnat⁹ apparuit. Sed adhuc de eius iudicio multa nouū testamētum loquit. adhuc multa de regno illius narrat que necdū videm⁹ impleta. Ecce quo

tidie euangeliū legīt. ventura predicant. Tūc ergo erit et nouū testamētū finis: cum et que de se pmisit cōpleuerit. Finiet vero testamētū nouū qz perficiet. Nam cū ipse de quo loquit vīsus fuerit: eiusdē testamēti verba cessabūt. Unde et sancte ecclesie veri luminis diē quasi tēpus veniale prestolanti per sponsi vocē dicitur. Surge propera amica mea. colūba mea. formosa mea et veni. Nam enī hyems transiit: imber abiit et recessit. flores apparuerunt in terra. Cant. 2. Siue enī sancta ecclesia seu vnaqueqz electa anima. celestis sponso est amica per amorē. colūba p spiritū. formosa per morū pulchritudinem. Que cū iam de corruptione carnis ducta: et pculdubio hyems transit. quia p sentis vite torporē abiecit. Imber quoqz abiit et recessit. qz cum ad contemplandū in sua substantia omnipotentē deū educta: iam verborū gutte necessarie nō erunt: vt pluuia debeat predicationis infundi. Itaqz qd minus audire potuit: ampli⁹ videbit. Tunc apparēt flores in terra: quia cū de eterna beatitudinis vita quedā suauitatis primordia pregustare anima ceperit: quā si iam in florib⁹ odorata exit. Quod post quā egressa fuerit: in fructu vberius habebit. Unde et illic subditur. Tempus putationis aduenit. Ibidem. In putatione qppe sarmenta sterilia reciduntur: vt ea que preualent vberius fructū ferant. Hostre itaqz putationis temp⁹ tunc aduenit: quā do infructuosam ac noxiā corruptionem carnis deserimus: vt ad fructū anime peruenire valeamus. Qui fruct⁹ nobis erit vberimus: vīsiō vnus cubiti. Ergo vn⁹ est finis vtrūqz. quia vnus est ille qui dixit. Singulariter sum ego donec transeaz ps. 140. Qui solus cum patre et sancto spiritū presidet in celo: sicut passer vnic⁹ in edificio. Quem admodum impleuit legem per mysterium incarnationis et perfecte humanitatis sue: ita testamēti noui promissa impleturus est per ostensam gloriā claritatis sue. Hunc vnum nobis cubitum mensura quoque archē

Lib

locuta est. Ar
tis fieri in lon
vero latitudin
ne: in vno est
enī per archā
que inferius
Que a trece
bitis ad vni
quā sancta e
infirmitatibus
et in altū plic
ratio exigit v
titudine omī
atqz reptilia
vero atqz vo
Iuxta super
in laterē de
sic homo: vt
gnosceret.
cubito pūm
cubiti fuerit
ueria ecclesia
tis suis carn
talibus ang
est sine pecc
to pūmā.
eiusdē sanc
giz in carni
terrentis re
mare et ran
vacaret: p
qz eos ad
uertat: qu
bestie mor
nō querere
portare: re
liter vulner
angustat a
etiā posset
bus studiū
a cūctis v
nes sub ra
se deside
leuare: S
in archa
et volant
in eis est

locuta est. Archa enim que trecentis cubitis fieri in longitudine iussa est: sexaginta vero latitudine: triginta autem in altitudine: in vno est cubito consummata. Quid enim per archam nisi sancta ecclesia figuratur. que inferius ampla est: superius angustata. Que a trecentis et sexaginta ac triginta cubitis ad vnum cubitum colligitur: quia latitudinem quam sancta ecclesia in membris suis adhuc infirmatibus habet: paulisper angustata et in altum perficiens ad vnum tendit. Ipsa enim ratio exigit ut credamus quod in illa arche latitudine omnes bestie: cuncta quadrupedia atque reptilia in inferioribus fuerunt. Homo vero atque volatilia nimirum in superioribus. Iuxta superioris etenim parte fenestra fuit in lateribus: de qua coram vel columba dimisit homo: ut si iam diluvii transisset aqua cognosceret. Et quia archa eadem in vno fuit cubito consummata: homo et volatilia iuxta cubitum fuerunt. Recte itaque per archam vniuersa ecclesia designatur: que adhuc in multis suis carnalibus lata est: in paucis spiritualibus angusta. Et quia vnum hominem qui est sine peccato colligit: quasi in vno cubito consumatur. Videmus etenim multos intra eiusdem sancte ecclesie sinum in superbia erigunt: in carnis voluptate dissolui: ac quod terrenis rebus inhiare: impetrare auaricia mare transire: deseruire iracundie: iurgis vacare: proximos quos preualent ledere. Sed quia eos adhuc sancta ecclesia tolerat ut conuertantur: quasi in arche latitudine deorsum uertantur: quasi in arche latitudine deorsum uertantur. Videmus alios iam aliena non querere: illatas iniurias equanimiter portare: rebus propriis esse contentos: humiliter viuere. Sed quia isti iam pauci sunt angustatur archa. Alios autem conspiciamus etiam possessa relinquere: nullum terrenis rebus studium dare: inimicos diligere: carnem a cunctis voluptatibus domare: mortem omnem sub rationis iudicio premere: per celestem desiderium contemplandis pennas subleuare. Sed quia tales quique valde rari sunt: in archa iuxta cubitum ducent ubi homines et volatilia continentur. Queratur tamen si quis in eis esse valeat sine peccato: et nullus in

uenit. Quis itaque homo sine peccato est nisi ille qui in peccato natus non est. In vno ergo cubito consumatur archa: quia vnum est auctor et redemptor sancte ecclesie sine peccato: ad quem omnes proficiunt qui se esse peccatores nouerunt. Dicatur itaque de illa mine et porta. Et cubitus vnus finis vtriusque. Quia cum vnus mediator dei et hominum Christus Iesus in maiestate sua apparuerit: omnia vtriusque testamenti que predicta et promissa sunt compleuit. Sin vero vtriusque hoc loco marginem ac thalamos memorat: neque hoc ab hac sententia abhorret: quia cum maiestas redemptoris nostri fuerit ostensa finis fides: cum iam ceperit videre homo quod credidit. Et ad finem suum perueniunt thalami: quia corda fidelium incomparabiliter longe quam modo sunt in amore illius perficiunt. Cubitus ergo finis vtriusque est: quia vnus domini et saluatoris visio in electis suis fidem finit: et charitatem perficit. Considerare libet: qui nos sumus qui ista tractamus. Certe ex gentibus venimus: certe parentes nostri lignorum ac lapidum cultores fuerunt. Unde ergo nobis: ut (ea quoque que nunc usque hebrei nesciunt) ezechielis propheta tam profunda mysteria rimemur. Agamus ergo gratias toto desiderio vniuersi cuncta que de eo in sacro eloquio scripta sunt opere impleuit: ut que intelligi audita non poterant: visum panderent. Ibi quippe incarnatio: ibi passio: ibi mors: ibi resurrectio: ibi ascensio illius continetur. Sed quis nostrum hec audita crederet: nisi facta cognouisset. Si gnatum ergo librum sicut in iohannis apocalypsi legitur: quem aperire et legere nemo poterat: leo de tribu iuda aperuit. Apocal. 4. quia omnia eius nobis mysteria in sua passionem ac resurrectionem patefecit. Et per hoc quod infirmitatis nostre mala pertulit: sue nobis potestate et claritatis bona monstrauit. Caro enim factus est ut nos spirituales faceret: benigne inclinatus est ut leuaret: exiit ut introduceret: visibilis apparuit ut invisibilia monstraret: flagella pertulit ut sanaret: opprobria et irusionem sustinuit: ut

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ab opprobrio eterno liberaret: mortu⁹ est
ut uiuificaret. *Agam⁹ ergo gratias uiuifi-*
cati⁹ et mortuo: et ideo amplius uiuifica-
ti: quia mortuo. An⁹ bñ salutē nostrā et pas-
sionē illius eſaias cōtemplatus ait: Et fa-
ciat opus suū: alienū est opus eius: ut ope-
ret opus suū: peregrinū est opus eius ab
eo. Eſa. 27. Opus etenim dei est animas
quas creauit colligere: ad eterne lucis gau-
dia reuocare. Flagellari autem atq; spu-
is liniri: crucifigi: mori: atq; sepeliri nō
hoc in sua substantia opus dei est: sed opus
hominis peccatoris: qui hec omnia meruit
per peccatū. Sed peccata nostra ipse per-
tulit in corpe suo super lignū. 1. p. Petri. 2
Et qui in natura sua ante semp incorp-
beſibilis: in natura nostra cōprehendi di-
gnatus est ac flagellari: nisi ea que erant
infirmiſſimae nostre susciperet: nunq̃ nos
ad sue fortitudinis potentiā subleuaret.
Unde ergo faciat opus suū: alienū opus
eius: et ut operet opus suū: peregrinū est
opus eius ab eo: quia incarnatus de⁹ ut
nos ad suā iusticiā colligeret: dignat⁹ est
pro nobis tanq̃ peccator homo uapulare
Et alienū opus fecit ut faceret propriū:
quia per hos q̃ infirmas mala nostra su-
stinuit: nos qui creatura illius sumus ad
fortitudinis sue gloriā perduxit. In qua
uiuit et regnat cū patre in unitate spūs san-
cti: per oīa secula seculorū. Amen.

Explicit Omelia. XVI.

Incipit Omelia. XVII. que
exponit litterā capituli. XL. ab
illa parte: *Thalami autem sex*
cubitorum erant hinc inde: vsq;
ad illam partem in eodem capi-
tulo. Et eduxit me ad atrium
exterius.]

Emoratis superius thalami
ppheta subiūgit: quia thalami
sex cubitorum erant hinc et inde.
Qua in re magna nobis questio
generat: cur superius thalamū vno cala-
mo mensuratū dixit: quē videlicet cala-
mū sex cubitos et palmū habere perhibu-
it: atq; inferius thalamos sex solūmodo vi-
cit cubitis mēsurari? Si em̃ non calamo:
sed sex cubitis mēsurant: palmus deest
qui superius in mēſura calami dicebat ad-
esse. Sed si thalami sunt sensus atq; cogi-
tatiōes fidelium: in quibus caste ante cōdis-
tori suo in amore iungunt: et per sex cubi-
tos perfecta operatio: per palmū vero in-
choatio contemplatiōis exprimit: sancte
vniuersalis ecclesie debemus mēbra p̃ſpi-
ceret: et citius inuenim⁹ q̃ sunt in ea tha-
lami vno calamo: et sunt alij sex tantūmo-
do cubitis mēsurari. Nam fideles quidā
in illa oīpotentē deū ita amāt: ut in ope-
re perfecti sint et in cōtemplatiōe suspēsi:
hi p̃fecto calamū in mēſura habēt: q̃ et
sex cubitos operatiōis et palmū contem-
platiōis possident. Quidā vero oīpotentes
quidē deū diligūt: et perfecte in bōis ope-
ribus exercent: sed tamen cōtemplari ei⁹
magnitudinē subtiliori intellectu nesciūt
Amant autē: sed inuestigare gaudia eius
claritatis ignorāt: hi itaq; sex cubitos ha-
bēt et palmū nō habēt: quia ei itā per amo-
rem iuncti sunt: sed ex cōtemplatiōe diſiun-
cti. Qui tamē thalami post cōmemoratio-
nē cubiti vnius hinc et inde esse referunt:
quia videlicet in amore auctoris ac redē-
ptoris nostri fideles ante et ex iudaico po-
pulo et ex gentilitate cōuenerūt. Et An-
de et idē redemptor noster cum aſello se-
dens hierusalē tenderet (sicut euāgelista
testat) multi vestimenta sua strauerūt in
viā: alij autē frondes cedebāt de arbori-
bus et sternerbāt in viā: et qui prebant et q̃
sequebant clamabāt dicētes: *Bianna be-*
nedictus qui venit in nomine dñi. Marci
11. Matth. 21. Luce. 19. Saluator etenim
noster aſellū sedens hierusalē tendit: quā-
do vniuersūq; fidelis ante regēs videli-

Lib
cet lumentū su
ducit. Iumē
cleſſe vniuerſa
ne pacis deſid
vestimēta sua
ra sua per abſ
mentē parent
prebeant. Al
de arboribus
in doctrina ve
patru⁹ ex eoz
via dei ac lau
mili precatiō
quoz et nos
ſentētiās in ſe
m⁹ frōdes v
via dei om̃ip
Sed qui pre
bāt: olanna
pul⁹ ſecutus
ſiue qui in in
nūc in eccleſ
domini⁹ erāt
et qui ſequū
autem latina
ip̃o enim ſal
ſentes querē
pomine don
ſpes: vna ſi
tium popu
paſſione ac
ita nos pre
manenti in
Quem em̃
pulo credid
rum: hūc ne
mus: eluſq;
facile ad fac
ergo eius b
tū fidem qu
cull et ab vi

Et m
eto thala
latitudi
cubitorū

cet iumentū suū: ad pacis intime visionē ducit. Iumentū sedet etiā cum sancte ecclesie vniuersaliter p̄sident: ea m̄q; in superne pacis desiderū accendit. Multi autē vestimēta sua in via sternūt: quia corpora sua per abstinentiā domāt: vt ei iter ad mentē parent: et exempla bona sequētib; prebeant. Alij autē ramos vel frondes de arboribus cedūt et sternūt in via: quia in doctrina veritatis verba atq; sentētiās patrū ex eorū eloquio serpunt. Et hec in via dei ac laudatoris animū veniētes: humili precatiōe submitunt: quod indigni quoq; et nos mō facimus. Nam cū patrū sentētiās in sermone exhortatiōis assumim; frōdes de arborib; cedim; et has in via dei omnipotentis domini sternimus. Sed qui prebāt et qui sequebant̄ elamabāt: ofanna. Precessit ipse iudaicus populus secutus est gentilis. Et q; dēs electi siue qui in iudea esse potuerunt: siue qui nūc in ecclesia existūt: in mediatorē dei et hominū erdiderūt et credunt: qui precessit et qui sequitur: ofanna clamāt. Ofanna autem latīna lingua salua nos dicit. Ab ipso enim salutē et priores quesierūt: et preces quērūt: et benedictum qui venit in nomine domini confitent: quoniam vna spes: vna fides est precedentū atq; sequentium populorū. Nam sicut illis peccata passiōe ac resurrectiōe eius sanata sunt: ita nos preterita passiōe illius: ac permanenti in secula resurrectiōe saluamur. Quem enim priores nostri ex iudaico populo crediderunt: atq; amauerūt venturum: hūc nos et venisse credimus et amamus: eiusq; desiderio accēdimur: vt eum facie ad faciem cōtemplemur. Thalami ergo eius hinc et inde sunt: q; corda amātiū fidem que in illo est: et a priori parte secull; et ab vltima cōplectunt. Sequit̄.

Et mensus est portam a tecto thalami vsq; ad tectum eius latitudinem viginti et quinq; cubitorum.]

Sepe iam diximus portam fidem: et per eandem fidem ipm dominū ac redemptorem nostrū mediatorē dei et hominū Ihesum xpum posse signari: quia per fidem que in eo est: introitus ad fidem patet. Sed etiam scripturam sacram que nobis eandem ipam fidem in redemptoris nostri intellectū aperit: nō inmerito portam accipimus: quia ea vt oportet cognita: ad intelligenda inuisibilia intramus. Si igitur hoc in loco vt prediximus portam scriptura accipitur: querendū est quid per tectum thalami: quid per tectum porte signetur. Sed habet thalamus tectum: quia operta est mens amātiū: et adhuc feruor amoris in occulto est. Habet quoq; et porta tectum: quia scriptura tota quidem propter nos scripta est: sed non intelligitur a nobis. Multa quippe in illa ita aperta sunt vt pascāt paruulos: quedam vero obscurioribus sentētijs vt exerceant fortes: quaten; cū labore intellecta plus grata sint. Nonnulla autē ita in ea clausa sunt: vt dū ea non intelligimus: agnoscentes infirma nostre cecitatis: ad humilitatem magis q; ad intelligentiā proficiamus. Sunt enim quedam que ita de celestibus loquūtur: vt solis illis supernis ciuib; in patria sua persistētib; pateāt nec dūq; nobis peregrinātib; referant. Nam si quis ad urbem incognitam peregrinus: multa de illa in via audiat: quedā quidem ex ratiōe colligit: quedam vero quia necdū videt nullo modo cognoscit: ipsi vero ciues qui in ea sunt: et que de illa tacentur vidēt: et que de illa dicūtur intelligūt. Nos igitur in via adhuc sum; multa de illa celesti patria audimus: alia iam per spiritū et rationem intelligimus: quedā vero nō intellecta veneramur. Unde et de eodē sacro eloquio scriptū est. Extendēs celū sicut pellē: qui regis in aquis superiora eius. ps. 103. Celum quippe sicut pellis extendit: quia per ora mortaliū scriptura sacra nobis in expositiōibus explicat. Sed sunt aque in celo superiores videlz multitudines: id est angelorū agmī

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

nas in quibus eiusdē celi teguntur superio-
ra. quia ea que in sacro eloquio altiora et
obscurora sunt. angelicis solūmodo spiri-
tibus patent: et nobis adhuc incognita p-
durant. Ithabet ergo thalamus tectum. qz
nescit adhuc proximus qtuā amat a p-
ximo. Porta quoqz id est sacrum eloqui-
um habet tectū. quia necdum omnia pene-
trare intellectu possumus que de celesti-
bus audimus. Restat ergo vt in his que
intelligimus: in profectu quotidie chari-
tatis ambulemus. Et quānis in nobis p-
ximi quoqz nostri non videāt qtuā dili-
gantur a nobis: atqz in sacro eloquio ea q-
necdum intelligimus humiliter venera-
mur. in his tamen ad que intelligēdo per-
uenimus: dilatari per bonā opationē de-
bemus. Unde et dicitur.

**Et mensus est portam thala-
mi vsqz ad tectum eius latitudi-
nem viginti et quinque cubitoꝝ.**

Quinqz enī carnis sensibus predicti su-
mus. videlicet visu. gustu. olfactu. auditu.
atqz tactu. Hisdē vero quinaris num-
merus per semetipsum multiplicatus ad
vicefimū et quintū numerū surgit. Opera-
ri autem exterius quiddā de mādatis ce-
lestibus sine istis corporeis quinqz sensi-
bus nō valemus. His quippe officijs su-
is iudex animus interius presidet. et quid
exterius agere iuste vlt misericorditer pos-
sit: quasi eisdē officijs renunciantibus ac
deseruitibus agnoscit. Cuz ergo timore
omnipotentis domini animus implet: neces-
se est vt quinqz nostri sensus nobis velut
subiecta officia in bona opatione deserui-
ant. Per quos cum aliquid agere miseri-
corditer ceperim: p- se quotidie ipsa mi-
sericordia apit: et quasi quidā sinus boni
operis expādit. Quinqz igit sensus mul-
tiplicātur in se dū hoc quod per ipsis agi-
tur in bono quotidie opere per profectuz
multiplicat. Unde et latitudo esse viginti
et quinque cubitoꝝ dicitur. quia timor te-
nacia et pigredo angustia est. Quisquis
enī ideo indigenti dare panē metuit ne si-

bi desit: adhuc i angustia timorē ē. Quis
quis igitur vestimentū algenti non porri-
git: quia hoc solus habere concupiscit: ad-
huc tenacie sue angustia coartat. Quis
quis ideo bonuz nō agit quia torpore ani-
mi torpescit: ipse ei suus torpor angustia
est. Respicere autē inopem exaudire pre-
cem. largiri stipem. prebere defensionem
atqz pro eiusdē defensione paupis aduer-
santis cuiuslibet inimicitias non timere:
magne mentis latitudo est. Mensuretur
ergo inter thalamū et portā ea que iterest
latitudo cubitis viginti et quinque. quia in
exteriore sensu operatione probatur et co-
gnoscitur que intrinsecus largitas boni-
tatis habeatur. Hā quid iam de scriptu-
ra sacra didiceris: et qtuā proximi fac-
tus ames: in latitudine boni operis osten-
dis. Pateat itaqz viginti et quinque cubi-
tis latitudo inter thalamū et portā. quia
inter charitatē et scientiam testis est bona
operatio. Que si fortasse defuerit: profes-
cto certum est nec cognouisse te deū. nec
diligere proximuz: id est nec portam sacri
eloqui: nec amoris thalamū habere. Et
notandū etiam qz a tecto thalami vsqz ad
tectū porte dicitur mēsuratū. Per ea enī
que nobis in sacra scriptura cooperta sūt
nostra humilitas approbatur. quia quic-
quid in illa non intelligimus non super-
be reprehendere: sed venerari humiliter
debemus. Unde et de domino est scriptū.
Palpebre eius interrogāt filios hominū
ps. 10. Palpebre quippe eius interrogāt
quando aliquid nobis claudūt et aliquid
aperiunt. Aperiēdo nos interrogāt: si in-
telligendo nō extollimur. Claudēdo nos
interrogant si nō despiciamus que intelli-
gere nō valem. Per ea autē que de cha-
ritate nostra proximis nostris non loqui-
mur in conspectu dei verius probamur.
In quorundā enī ore charitas ficta est: in
quorundā cordibus vera. Et sepe de cha-
ritate ostēditur qd non est: et demonstrat
qd est. Amorem itaqz nostrū erga p-
ximi plus bona operatio loquitur qz lingua: vt
in ipso bono opere proximus noster ama-

si se videat. Et cum tantū nō possum? Et
tūc volum? opari: omnipotēti deo oculi
ta amoris nostri sufficiant. Recto ergo
thalami vsq; ad tectū porte sit magna lati-
tudo: vt ab oculis nostre charitatis pro-
pter proximū vsq; ad humilitatē scientie
et ppter deū in q̄tum intelligim? et vales-
mus bona semp opemur. Potest enī por-
ta ipsa iam aditus regni celestis intelligi.
Habet nūc thalamus tectū. habet et por-
ta tectū. quia et quāta sit nostra charitas i-
ter deū et proximū non cognoscitur. et quā-
do de hoc seculo ad eterne vite requiē in-
roducāmur ignorat. Esse enī nob̄ condi-
tor noster dīe mortis nostre incognitū vo-
luit: vt dum semp ignorat. semp esse pxi-
mus credat. et tanto quis feruentior sit in
operatione: quanto et incertus est de vocati-
one. Quā et latitudo viginti et quinq; cu-
bitoꝝ a thalamo ad portā tenditur. quia
charitatē quā semel in deo et p̄ximo cōce-
pimus: vsq; ad ingressum regni debemus
omne qd possum? multipliciter atq; ices-
santer operari. Recto itaq; thalamū vs-
q; ad tectū porte magna latitudo est. quia
ex gratia qua inchoam? deū diligere: vs-
q; ad ipsam dilectionē que nobis aditū
regni celestis aperit. debemus nosmetip-
sos in magna bonoꝝ operum actione di-
latare. aduerſa patiēter perpeti. benigna
charitatis obsequia libēter impēdere. ip-
sos etiā quos patimur amare. habita trī-
buere. non habita nō ambire. p̄ximos si-
cut semetipsos diligere. eozū bona nostra
credere. eozū mala quasi p̄pria deſlere.
In tali ergo mente magna latitudo est: in
qua angustia odioꝝ non est. Quā profe-
cto latitudinē ex dei et proximi amore cō-
cipimus: q̄tum per sacra mādata cognos-
cimus. Mā et ipsos latitudines viginti et
quinq; cubitos nō incōuenienter intelli-
gimus: si eos iuxta sacrū eloquiū discute-
re velimus. Sex enī cubitis mensuratos
thalamos dixerat: et sexto die homo est cō-
ditus. eo quoq; die dominus p̄fecisse ope-
ra sua describitur. Sen. i. Unde etiā pro
perfectione poni senarius numerus solet.

Et quia omnes operationē bonā per qua-
tuor sancti euangelij libros agnouimus:
si sex quater ducimus ad viginti et quater
tuor peruenimus. Cui monas addit. quia
in vno semper deo bene omnes opamur.
Viginti ergo et quinq; cubitis latitudo bec
explicare debuit. quia omīs bona opera-
tio per quatuor sancti euangelij vt dixi-
mus libros agnoscat: et in vnius dei cog-
nitione et confessione cōpletur. Sequit.

Et ostium contra ostium.

Hoc loco contra: nō pro aduersitate pos-
nitur sed ad rectitudinē. Ostiū enim con-
tra ostiū est cū recto itinere ab exteriorē
ad interiorē aditū peruenitur. In cogni-
tione vero omnipotētis dei primum osti-
ū nostrū fides est. secundū vero species il-
lius ad quā per fidem ambulādo perueni-
mus. In hac etenī vita hanc ingredimur
vt ad illam postmodū perducāmur. Osti-
ū ergo contra ostiū est. quia per aditū fi-
dei aperit aditus visiois dei. Si quis ve-
ro vtrāq; bec ostia in hac vita velit accipe-
re: neq; hoc a salubri intelligentia abhor-
ret. Nam sepe volum? omnipotētis dei na-
turā inuisibilē considerare: sed nequaquā
valem? atq; ab ipsis difficultatibus fati-
gata aīa ad semetipsam redit. sibiq; de se
ipsa gradus ascensionū facit: vt primū se-
metipsam si valet consideret. Et tūc illaz
naturā que super ipsam est in q̄tum potius
erit inuestiget. Sed mens nostra si in car-
nalibus imaginib? fuerit sparsa: nequaquā
vel se vel aīe naturā considerare sufficit.
Quia per quot cogitationes ducit: quā-
si per tot obstacula cecatur. Primus er-
go gradus est vt se ad se colligat. Secun-
dus vt videat qualis est collecta. Terti-
us vt super semetipsam surgat: ac sic contem-
plationi auctoris inuisibilis intendendo
subijciat. Sed se ad se nullaten? colligit:
nisi prius didicerit terrenarū atq; celestīū
imaginū fantasmata ab oculo mentis cō-
pescere quicquid de visu. quicquid de audi-
tu. quicquid de odoratu. quicquid de ta-
ctu et gustu corporeo cogitationi eius oc-
curat.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

currerit respuere atq; calcare. quatenus
talem se querat intus: qualis sine istis est
Nam hec quādo cogitat quasi quasdam
vmbas corporis introitus versat. Abigē
da ergo sunt omnia manu discretionis ab
oculis mentis. quatenus talem se anima
consideret: qualis sub deo super corp⁹ cre
ata est: vt a superiore viuificata: viuificet
inferius qđ administrat. Que et sic infusa
est corpori: vt non per membroru partes
partibus sit diuisa. Nam in quolibet loco
pars corporis percutitur: tota dolet. Mi
ro autem modo vna eadēq; viuificatione
membroru presidens cum ipsa per natu
ram nō diuersa sit: per corpus tamen agit
diuersa. Ipsa quippe est que per oculos
videt. per aures audit. per nares odorat
per os gustat. per mēbra omnia tangit et
tangendo lenē ab aspero discernit. Et cu
tas diuersa per sensus opatur non hec di
uersa: sed vna illa in qua creata est ratio
ne disponit. Cum ergo seipsam sine ima
ginibus corporis cogitat anima: tam pri
mum ostiū intrauit. Sed ab hoc ostio ad
illud tenditur: vnde de natura dei omni
potentis aliquid contempletur. Anima
itaq; in corpore vita est carnis. Deus ve
ro qui viuificat omnia: vita est animarū.
Si igitur tante est magnitudinis vt com
prehēdi nō possit vita viuificata: quis in
tellectu comprehendere valeat quāte ma
festatis sit vita viuificans. Sed hoc ipsū
considerare atq; discernere tā est aliqua
tenus intrare. quia ex sua estimatione ani
ma colligit quid de incircūscripto spiritu
sentiat: qui ea incōprehensibiliter regit q̄
incomprehensibiliter creauit. Conditor
etenim noster longe incomparabiliter crea
ture sue presidet. et quedā opatur vt sint
nec tamen viuunt. quedā vero vt sint et vi
uant. nec tamen discernere aliquid de vi
ta valeant. quedā autem vt sint: viuāt: at
q; discernant. Et opatur vnus omnia: sed
in omnibus non diuisus. 1. Corinth. 12.
Est enim vere summ⁹: et nunquā sibi dis
similis. Anima autem et si per naturā se
sibi ipsi diuersa non est: per cogitationē

tamen diuersa est. Et enim momēto iste
quo de visu cogitat: v̄ auditu cogitare ob
liuiscitur. et eo momēto iste quo de au
ditu vel gustu cogitat: de od oratu vel ta
ctu cogitare non preualet. quia per contē
tionem et obliuionem sit semper sibi metip
si dissimilis: vt nunc hoc: nunc illud cogi
tatione teneat. Omnipotēs autem deus
quia sibi metipso similis est: ea virtute vi
det qua audit. omnia ea virtute creat qua
ludicat creata. Eius ergo et videre simul
omnia administrare est: et administrata cō
spicere. Nec alia cogitatione iustos adiu
uat. atq; alia iniustos dānat. sed vna eadē
demq; vt nature singularis sibi semper in
dissimilis dissimilia disponit. Cur autem
hoc de potētia creatoris admiremur: qui
virtutis eius vestigia et in creatura cōspici
mus? Natura quippe luti et cere diuersa
est. solis vero radius nō est diuersus. et
tamen cum diuersus nō sit: diuersa sunt q̄
in luto operatur et cera. quia vno eodēq;
sui ignis calore luti durat et cera liquat.
Sed fortasse hoc in natura luti vel cere ē
non in ipsa solis substantia: que in naturis
diuersis diuersa videtur opari. Omni po
tens autem deus in semetipso habet sine
imutatione mutabilia disponere. sine di
uersitate sui diuersa agere. sine cogitatio
num vicissitudine dissimilia formare. Nō
ergo dissimiliter opat dissimilia. nūq;
sibi dissimilis deus: qui et vbique est: et vbi
q; totus est. ait enim. Celū mihi sedes ē:
terra autē scabellū pedum meorum. Esa.
66. Et de ipso scriptum est. Qui celum
metit palmo: et terram pugillo cōcludit.
Esa. 40. Ex qua re considerare necesse est:
quia is qui celum velut sedem presidet:
super et intus est. Et qui celum palmo et
terram pugillo cōcludit exterius. Superi
us et inferius est. Et ergo indicaret omni
potens deus interiorē se esse et superio
rem omnibus: celū ipse sedem esse perhib
uit. Et vero se ostenderet omnia circū
dare: celum metire palmo: et terram se as
serit pugillo cōcludere. Ipse est interior
et exterior: ipse inferior et superior. regens

Li
do superior
interior: cir
tus vt pote
presidet vt
Cum ergo
modulus i
nia transce
ctu suo se
quid iam
cit. Unde
Mirabilis
ps. 138. 6.
semetipsum
trare. quia
qui potuit
entie dei
ac de effieci
potero ad
res atq;
di natura
mur. rep
re non po
ostus inter
sideration
dicitur qui
grediend
B E
ta cubi
te vno
Sepe
fectione
sequen
sapient
rium nu
dine nu
duo tre
atur. ve
id est se
vno du
uz num
loante
omnia
zori ho
cepti

do superior: portando inferior. Sicq; ē in-
terior: circūdando exterior. Sicq; ē in-
tus vt portet: sic circūdat vt penetret. sic
presidet vt portet: sic portet vt presideat.
Cum ergo eleuata ad seipsam anima suū
modulū intelligit: et quia corporalia om-
nia transcendat agnoscat. atq; ab intelle-
ctu suo se ad auctoris intellectū tendit:
quid iam hec nisi ostiū contra ostiū aspi-
cit. Unde et auctori omnīū propheta dicit
Mirabilis facta est scientia tua ex me.
ps. 138. Quia quantūlibet intēderit: nec
semetipsam anima perfecta sufficit pene-
trare. quanto magis illius magnitudinē
qui potuit et animā condere. Cumq; i sci-
entie dei intellectu laboraret: lassescens
ad efficiens subdidit. Confortata est: nec
potero ad eam. Ibidem. Sed cum conan-
tes atq; tendētes quidam iam de inuisibi-
li natura conspiciere lassamur: reuerbera-
mur. repellimur. Et si interiora penetra-
re non possumus: tamen iam ab exteriorē
ostio interioris ostium videmus. Ipse con-
siderationis labor ostium est. quia ostens-
dit aliquid eo qd̄ iustus est: et si adhuc in-
grediendi potestas nō est. Sequitur.

B Et fecit frontes per sexagin-
ta cubitos ad frontem atrii por-
te vndiq; per circuitum.

Sepe iam diximus senario numero per-
fectionem boni operis designari: non sibi
sequentes quod conati sunt huius seculi
sapientes astruere. dicentes iccirco sena-
rium numerum esse perfectū quia suo or-
dine numeratus perficitur: vt cum vnus
duo tres dicunt: senarius numerus imple-
atur. vel quia in tribus partibus diuidit̄.
id est sexta tertia et dimidia: videlicet in
vno duobus et tribus. Sed iccirco senari-
us numerum esse perfectū. quia sicut pau-
lo ante dictum est. sexto die perfecit deus
omnia opera sua. Quoniam vero peccas-
tori homini legem dedit: que in decē pre-
ceptis scripta est. et sex decies ducta in se

sexagenarium surgunt: recte per sexaginta
cubitos bonorum operum perfectio desi-
gnatur. Quod aperte etiam dominus in
euangelio designat: qui cum parabolam
seminantis exponeret dixit. Aliud ceci-
dit in terram bonam et dabit fructum ascē-
dentem et crescentem. afferebat vnum tris-
ginta. et vnum sexaginta. et vnum centum.
Luce. 8. Mathei. 13. Mar. 4. Fructus
etenim terre bone triginta affert eūz mēs
perfectionem fidei que est in trinitate con-
ceperit. Sexaginta affert: cum bone vite
opera perfecte protulerit. Centum vero
affert: cum ad eterne vite contemplatio-
nem profecerit. Sinistra enim nostra ē vi-
ta presens. Dextera vero est vita ventu-
ra. Et recte per centenarium numerū eter-
ne vite contemplatio designatur. Quia
cum post triginta ac sexaginta ad centesi-
mum numerum computandum perueni-
mus: idem centenarius numerus in dex-
teram transit. Fides atq; operatio adhuc
in sinistra est: quia hic adhuc positi et cre-
dimus quod nō videmus: et operamur vt
videamus. Cum vero iam se animus in
contemplatione eterne vite suspenderit:
quasi ad dexteram manum compotus per-
uenit. Fecit itaq; frontes per sexaginta
cubitos. Quia enim per sexagenarium
numerum perfectio: quid per frontes edi-
ficij nisi ipsa opera designantur: que exte-
rius videntur. Predicationis enim ver-
bum tribuere. alimenta esurientibus. ve-
stimenta algentibus dare: et pro bono ope-
re pacienter aduersa tolerare: quid aliud
quam frontes sunt edificij celestis? Quia
pulchritudo operum exteriorū ornat ha-
bitaculum dei. quod adhuc latet intrinse-
cus. Sed iste frontes habent atrium vni-
diq; per circuitū. quia in hoc magna sūt
opera. si hec in mente dilatat amplitudo
charitatis. De charitate quippe scrip-
tum est. Latum mandatum tuum ali-
mis. ps. 118. De hac iterum psalmista
ait. Statuisti in loco spaciofo pedes meos.
ps. 30. Sed ecce dū loquor animo

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

occurrit quomodo lata est charitas. Si per
charitatem pertingit ad deum: et per semet
ipsam veritas dicit: Intrate per angustas
portas. Mat. 7. Rursum psalmista au
dit dicens: Propter verba labiorum tuorum
ego custodivi vias duras. Ps. 16. Atque
in euangelio dominus dicit: Iugum enim me
um suave est: et onus meum leve. Mat. 11.
Quomodo ergo: aut lata charitas si an
gusta porta: aut quomodo iugum suave est et
onus leve: si in preceptis dei vie dure sunt
que custodiunt? Sed hanc nobis questio
nem citius ipsa veritas soluit: quia via dei
viventibus lata. Et dura sunt que contra
vsum spiritualiter animo proponimus: et ta
men onus dei leve est postquam hec ferre ce
perimus: ita ut per amorem eius etiam perse
cutio placeat: et omnis pro eo affectio in me
tis dulcedine veniat. Sicut sancti quoque
apostoli gaudebant: cum pro domino flagel
la tolerabant. Actuum. 5. Ipsa ergo angusta
porta amantibus lata fit: ipse vie dure spiri
tallyer currantibus molles et plane sunt dum
scit animus se pro temporalibus doloribus
gaudia eterna recipere: et hoc incipit quod
affligit amare. Atrium ergo ante fratres eius
in perfectione operis est latitudo dilectio
nis. Et notandum quod dicitur undique per circu
itum: ut videlicet homo per omne quod agit
semper in charitatis amplitudine dilatet
ne hinc aut timor aut odia angustent. Si
quis ergo de verbo dei loquitur: et charita
tem quam predicat in mente non servat: edi
ficij frontem habet: sed atrium ante frontem non
habet. Si quis elemosinam indigentibus
largitur: et per hanc fortasse in corde extollit
nec ex charitate proximo inopie subvenit:
sed se elatione tacta extollit: frontem quidem
in edificio ostendit: sed iuxta frontem atrium
non fecit. Si quis illatas a proximo contu
melias tolerat: et mala obiecta tacite por
tat: magna est patientia quam demonstrat:
si dolorem in corde non habeat: si lucrari ad
tranquillitatem mansuetudinis: etiam ipsum
qui male excesserat querat. Nam si paulu
m exterioris adhibens intus dolorem tenet:

nec amat eum quem sustinet: habet quidem
frontem in edificio: sed ante frontem atrium
non habet: quia is qui se angustie odiorum
subdidit: perfectio charitatis latitudinem
amissit. Non si: ut superiori parte iam dis
cimus: patientia enim vera est: et ipsum amat
quem portat. Nam tolerare sed odisse non
est virtus mansuetudinis: sed velamentum
furois. Et notandum quod hoc ipsum atrium por
te dicitur. Porta quippe nostra est: aditus
ad regnum. Et deum ac proximum perfecte ama
re iam ad ingressum regni est tendere. In
quantum enim quisque amat: tantum ad in
gressum propinquat. In quantum vero ama
re negligit: tantum ingredi recusat: quia
nec studet videre quod appetit. Tunc ergo
habemus atrium porte: quando ex latitudi
ne charitatis ad supernam vitam quam adhuc
contingere minime possumus: iam per des
iderium intramus. Itaque cum bonum opus er
ga proximum agitur: restat ut eiusdem boni
operis intentio discernatur. Si non presen
tis gratie retributionem querit: sed spem su
am animus ad futuram promissionem tendit
ut ex temporalibus eterna: ex terrenis cele
stia speret. Spes enim celestium mentem so
lidat: ne concutiat fluctibus tumultuum ter
renorum. De qua et per paulum dicitur: Quam
sicut anchoram habemus anime tutam ac fir
mam: et incedentem usque ad interiora velami
nis. Hebr. 6. de quibus interioribus hic
quoque subiungit.

L Et ante faciem porte que per
tingebat usque ad faciem vestibuli
porte interioris quinquaginta
cubitos.]

Hoc quod hoc loco dicitur ante faciem por
te: non exterior sed interior ante portam lo
cus describitur: usque ad faciem vestibuli
porte interioris perungere prohibet. Unde et
idem locus quinquaginta cubitis dum mensu
ratus. Per quinquagenarium enim numerum
requies eterna signatur. Habet enim septena
rius numerus perfectionem suam: quia eo
die veteris numerus est completus. Et per
legem sabbatum in requiem datum est. Ipse au

Lil
tem septena
carus ad qua
si monas ad
venit: quia
us vnus co
bis visione
gaudij no
annus quinqu
est: quia qu
dia peruen
no habebit.
describitur p
dis: ad facie
tingere men
pheta iam
sed locum
porte inter
sicut vici
eum et
stibulum por
enim quod
sa gaudia
quod querit
li facit pro
pouam fidem
vero qui a
ris propin
bus virtu
test: in gr
habeat
ducit ad
quia men
co quinqu
per desid
m ad se
te et si ad
cernimus
ne ad ali
Et i
lamis.
In sen
lumen in
or que
contem
de vero
men m

tem septenarius per semetipsum multiplicatus ad quadraginta et nouē ducit. Cui si monas addit: ad quinquagenarium peruenit: quia omnis nostra perfectio in illius vnus contemplatio erit: in cuius nobis visione iam minus aliquid salutis et gaudij non erit. Hinc etiam iubilen: id est annus quinquagesimus in requie datus est: quia quisquis ad omnipotentis dei gratia peruenit: laborē et gemitū ulterius non habebit. Notandum vero quia locus qui describitur per quinquaginta cubitos tendit ad faciem vestibuli porte interioris pertingere memor. Non ergo hoc loco propheta iam ipsum vestibulum porte interioris sed locum interius qui tendit ad vestibulum porte interioris narrat: per quem locum utique sicut diximus spes nostra signat. Que dum eternam requiem querit: mentē ad vestibulum porte interioris ducit. Hoc ipsum enim quod desideramus celestia: quod ad primis gaudia suspiramus: quod eterne vite requiem querimus: iam ad interioris vestibulum faciem propinquamus. Signet ergo per portam fides: per atrium charitas: per locum vero qui ad faciem vestibuli porte interioris propinquat figure spes: sine quibus tribus virtutibus quisquis iam ut ratione potest ingredi ad celeste edificium non potest. Habeat ergo fides in porta: quia intro ducit ad intelligentiam. Charitas in atrio quia mentē dilatat in amorē. Spes in loco quinquaginta describitur cubitis: quia per desideria atque suspiria introducit animam ad secreta gaudia quietis. De qua quēte et si adhuc sicut est veritatis lumen non cernimus: iam tamē per rimas intelligentie ad aliquid videmus. Unde et hic subdit

Et fenestras obliquas in thalamis.]

In fenestris obliquis pars illa per quam lumen intrat angusta est: sed pars interius: quae lumen suscipit lata. Quia mentes contemplantiū quāvis aliquid tenuiter de vero lumine videant: in semetipsis tamen magna amplitudine dilatant. Que

videlicet et ipsa que conspiciunt capere pauca vix possunt. Exigui valde est quod de eternitate contemplantes vident: sed ex ipso exitu quo laxat sinus mentium in augmento feruoris et amoris. Et inde apud se ample sunt: unde ad severitatis lumen quasi per angustias admittunt. Que magnitudo contemplationis quia concedi non nisi amantibus potest: in thalamis oblique fenestre esse prohibent: vel in his que iuxta thalamos non iam extrinsecus: sed esse intrinsecus dicunt. Ita de eisdem fenestris subdit

Et in frontibus eorum que erant intra portam vndique per circuitum.]

Erant enim in thalamis: erant et in frontibus eorum: que intra portam vndique per circuitum fuerant constructa: quia qui cor mundus habet: ipse quoque lumen contemplationis suscipit. Nam qui adhuc exteriora immoderatus cogitat: que sunt de eterno lumine rime contemplationis ignorant. Neque enim cum corporearum rerum imaginibus illa se infusio incorporat: lucis capit: quia dum sola visibilia cogitant: lumen invisibile ad mentē non admittit. Sed quisquis iam lumini contemplationis in eandem curare magnopere debet: ut mentē semper in humilitate custodiat: nunquam se de gratia qua infunditur extollat: et ipsas obliquas fenestras que mentes contemplantiū signant quales sint consideret. Ipse obliquas etenim fenestras lumen intrat et fur non intrat: quia hi qui vere speculatores sunt: semper sensum in humilitate deprimunt: atque ad eorum mentes intelligentia contemplationis intrat: sed lactatia elationis non intrat. Et patet itaque fenestras munite sunt: quia et aperta est in mentibus eorum gratia qua repletur: et tamen ad se aduersarium ingredi ad superbiam non permittitur. Notandum vero quod intra portam vndique per circuitum fenestre oblique esse memorant. Non enim contemplationis gratia summis datur: et minimis non datur: sed sepe hanc summis: sepe minimis: sepius remoti aliquando eam cor

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ingati percipiunt. Si ergo nullū est fideliū officium a quo possit gratia cōtemplatiōis excludi: quisquis cor intus habet illustrari etiā lumine cōtemplatiōis potest. Quia intra portā vndiq; per circuitum fenestre oblique cōstruēte sūt: vt nemo ex hac gratia quasi de singularitate gloriē nullus se donū veri luminis estimet, habere putatū: quia in eo q; se habere precipuum putat: sepe alter est ditor quē habere apud se boni aliquid non putat. Unde hic quoq; adhuc aperte subiūgitur.

Similiter autem erant et in vestibulis fenestre per gyrū intrinsecus.]

Postq; dixit fenestre in frontib; adiungit fenestras in vestibulis per gyrū intrinsecus. Quia nō solum alta sancte ecclesie membra que prominēt habent contemplatiōis gratia: sed plerūq; hoc donū etiam illa membra percipiūt: que et si iam per desiderū ad summa emicāt: tamē adhuc per officium in ima iacēt. Alii et his qui de respectu vident: omnipotēs deus lumen cōtemplatiōis infuderit: fenestre in vestibulis nō fuissent. Videmus itaq; alios in summis locis sancte ecclesie cōstitutos alta de celestibus loqui: miro studio inquā tū illustrata mens sufficit superne patrie secrete rimari: quia fenestre sunt in frontibus. Alij vero in sancte ecclesie sinu cōtinent: et respectu humanis oculis vident: sed apud se sapiētie studiis vacant: ad celestia anbelāt: atq; inquantū preualent: que sint gaudia eterna considerant: fenestre itaq; oblique sunt: sed in vestibulis. Bene autē dicit per gyrū: quia omnis inquisitione secretarū rerū gyrū habet: vñ in cōgitatione sua dicit animus: putasne hoc illud est: quasi circuit vt inueniat qd querit. Cui cū incircūscriptū lumen erumpere in cōgitatione ceperit: quasi per obliquā fenestrā radius veritatis venit. Sic quippe in cōtemplationē nostrā multa cogitationibus circūeundo p̄ficiamus: sicut exemplā bonorū sepe querimus: vt in moribus

p̄ficiamus. Nam cū iam cogitat animus ad meliora trāsire: quicquid melius de aliis audire possit exquirat: nūc huius: nunc sancti alterius vitā ventilat. Unde et electus quidā qui in expanso riuo sancte ecclesie per vniuersum mūdum mentis oculos miserat: bonorū vitā ad imitationē requirēs dicebat: Circuibō et imolabo in tabernacula dei hostiā iubilatiōis. ps. 26. Ecce vt imolaret iubilatiōis hostiā circuibat: quia nisi animā huc illucq; ad bonorum vitā exquirendā mitteret: ipse vsq; ad iubilatiōis sacrificiū non perueniret. Cum vero sancti viri intra ecclesiā ad loca summa perducunt: eorū vitā quasi in speculo ponit: vt cuncti videāt bona que debeant imitari. Unde et adhuc apte subiūgitur.

Et ante frontes pictura palmarum.]

Quid per palmas: nisi premia victorie designant? Ipse quippe dari vincētibus solent. Unde de his quoq; qui in certas mine martyrij antiquū hostem vicerāt: et iam victores in patria gaudebāt: scriptū est. Et palme in manibus eorū: Apoc. 7. et clamabāt voce magna dicētes: Salus deo nostro qui sedet super thronū et agnos palmas quippe in manib; tenere est victorias in operatiōe tenuisse. Cui opera tiōis palma ibi retribuet: vbi iam sine certamine gaudebit. Unde et hic nō dicitur palme ante frontes: sed ante frontes pictura palmarū. Ibi enī victorie palma videbit: vbi iam sine fine gaudebit. Iam hic plerūq; sanctos viros aspiciunt: mira agere: virtutes multas facere: leprosos mūdare: demonia eicere: tactu egritudinis corpora sanare: p̄p̄etie spiritu ventura p̄dicere: cū itaq; bec necdū palme sunt sed adhuc pictura palmarū. Nam hec alii quādo dant et reprobis. Unde et per euāgelii veritas dicit: Multi dicent mihi in illa die: domine dñe: nōne in nomine tuo p̄phetauimus: et in tuo nomie demonia eiecim? et in tuo nomie virtutes multas

fecimus? Malis: quia nūc qui opaminī electiōis est scilicet p̄p̄tū est. In b. etis: si dilecti Jobis. 13. d. clāt: longe d. qd electi ex c. agere per el. mira que per me sunt: sed de eis foris o. tentē domini eis palma er. nō erit. Iam. rit palma v. surrectionē dicit: p̄p̄tū re incorrup. immortalit. mortale hoc fiet sermo q. mors i victo. vbi est mors. facta victori. pia. In om. de signis a. etonā: sed mus. Qu. sublimiōi. nocent: vi. res itēlori. dñe. Ioc h. vt ad ea qu. nāte dñe n. ruit et reg. cus per oia. E.

Incipit
exponit
illa par
um ext
tem eu

fecimus? Matth. 7. Et tunc cōfitebor illis: quia nūq̃ noui vos: discedite a me qui opamini iniquitatē. Unū vero signū electiōis est soliditas charitatis: sicut scri ptū est. In hoc sciet̃: quia discipuli mei estis: si dilectionē habueritis ad inuicē. Iohis. 13. Nec autē miracula cū electi faciūt: longe dissimiliter a reprobis fiūt: q̃ q̃ electi ex charitate: hoc reprobi studēt agere per elationē. Sed eisdē electis ip̃a mira quē per charitatē faciūt non tam pal me sunt: sed adhuc pictura palmarū: quia de eis foris ostendit̃: quales apud om̃ipo tentē dominū intus habeant. Ibi autem eis palma erit: ubi iam mortis cōtentio nō erit. Nam p̃dicator egregius tūc aspe xit palmā veram vincētibus dari: cū resurrectionē preuidit mortuorū fieri: sicut dicit̃: Sp̃ortz em̃ corruptibile hoc induere incorruptionē et mortale hoc induere immortalitatē. 1. Cor. 15. Cum autē mortale hoc in duerit immortalitatē: tūc fiet sermo qui scriptus est: Absorpta est mors i victoria: ubi est mors victoria tua ubi est mors stimulus tuus? Tūc erit perfecta victoria: cū mors plene fuerit absor pta. In omne autē q̃ modo mirabiliter de signis agi cōspicimus nō iam ip̃am vi etorizā: sed adhuc imagines victorie vide mus. Quia plerūq̃ sanctis etiā in locis sublimiorib⁹ positi: ut ad bona opa alij p uocent̃: virtutes et signa dant̃: ante fron tes iterioris edificij palmarū pictura ostē dit̃. Nec hodierno die tractata sufficiant: ut ad ea que subiecta sūt valētiores adiū nāte dño nostro iesu xpo veniamus. Qui viuit et regnat cū patre in unitate sp̃s sancti cūper oīa secula seculorū. Amen.

Explicit Omelia. XVII.

Incipit Omelia. XVIII. que exponit litterā. XL. capituli ab illa parte: Et eduxit me ad atri um exterius: vsq̃ ad illam par tem eiusdē capituli portā vero

que respiciebat viam aquilonis atri⁹ exterioris.]

Postq̃ de p̃emplatiōis gratia obliquas fenestras insinuās p pheta multa locut⁹ est: eductū se exterius dicit̃: et gazaphila tia vidisse cōmemorat. In q̃bus gazaphi latis quid aliud q̃ doctorū scientia desig nat? Sed recte hac in re queri potest: cū doctores sancti spiritalia atq̃ interna vo ceant̃: cur p̃pheta eductū se exterius dicit et gazaphilatia foris vidisse? Sed scien tiā est: quia alia est cōtemplatio que tan tū videt quantū dicere nō valet: alia ve ro scientia atq̃ doctrina que tantū videt quantū exprimere per linguā possit. In cōparatiōe alis cōtemplatiōe quippe illi⁹ luis q̃ voce exprimi nō potest: q̃ñ hoc to tū foris est q̃ exprimi voce potest itaq̃.

Et eduxit me ad atriū exteri us: et ecce gazaphilatia et pau mentū stratum lapide in atriuz per circuitum.]

Quia sermone greco philaxe seruare vi cif: et gaza lingua persica diuitie vocant̃. Gazaphilatiū loc⁹ appellari solet in quo diuitie seruant̃. Quid itaq̃ p gazaphila tia designat̃: nisi vt p̃dixim⁹ corda docto rū sapie atq̃ scie diuitijs plena? Et iux ta pauli vocē: alij dat per sp̃m sermo sa p̃ietie: alij sermo scie in eodē sp̃u. 1. Cor. 13. Sunt em̃ quidā qui per donū gratie et ip̃a intelligūt que xp̃oni a doctorib⁹ nō audierūt: bi videlz sermonē sapie perce perūt. Et sunt quidā q̃ per semetip̃os in telligere audita nequeūt: sed ea que in ex positiorib⁹ legerint retinēt: atq̃ sciēt̃ p ferūt que lecta didicerūt. Nā itaq̃ isti nisi sermone scie pleni sūt? Quāuis hoc intel ligi et alie possit: q̃ sapia ad vitā: scia x̃o ptinet ad doctrinā. Qui igit̃ bñ viuit et prudens p̃dicat: gazaphilatiū spiritali edi ficij recte notat̃: q̃ ab ei⁹ ore celestes diui tie dispēsat̃: his diuitijs abundare discipu los idē mgr̃ gēnū viderat cū dicebat: Mi

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

misses facti estis in illoz in omni verbo et
in omni scientia. 1. Cor. 1. Sunt itaq; in
sancte ecclesie edificio constructa gazaphi-
laria q; abut; at diuinijs sciētie lingua vo-
ctorū. Has veras esse diuitias ipsa per se
veritas denūciat: cū de trāsitorijs diuinijs
dicit. Fallacia diuitiarū suffocat verbum
sciētie. Mat. 13. Sapientia etenim atq; sciē-
tia doctrine spirituales vere sunt diuitie: i
quorū compatione que transire possūt fal-
se nominant. De his diuitijs p. Salomo
nem dicit. Thesaurus desiderabilis re-
quiescit in ore sapientis. Proverb. 21.
Ex. epto autē eo q; ad eternā patriā diui-
tie spirituales ducūt. est eis a terrenis diui-
tijs magna distātia. quia spirituales diui-
tie erogate proficiūt: terrene autē diuitie
aut erogant et deficiūt: aut retinent et vita-
les nō sunt. Qui ergo has in se veras di-
uitias continent: recte gazaphilatia no-
minant. Et habent ipsa gazaphilatia pa-
nimentū per circuitū. quia eis adheret ac
subiacet humilitas auditorum. Quod pau-
mentū recte strātū lapide in atrij dicit. qz
in latitudine charitatis vicissim sibi iun-
cte sunt anime fideles. Que et lapides ap-
pellant pro fortitudine fidei. et strate i pa-
nimento sunt in cōpage humilitatis. Has
fidelij mentes petrus apostol⁹ fortes in
fide cōspererat cū dicebat. Et vos tanq;
lapides viui supedificamini domos spiri-
tales. 1. Pet. 2. De his lapidib⁹ sancte
ecclesie domin⁹ per Esaiā dicit. Ponam
iaspidē ppugnacula tua. et portas tuas i
lapides sculptos. vniuersos terminos tu-
os in lapides desiderabiles. oēs filios tu-
os doctos a dño. Esa. 54. Omnipotens
enī deus sancte ecclesie ppugnacula ias-
pidē (qui lapis viridis coloris est) posuit
quia predicatorū illius mētes interne vi-
riditatis amore solidauit: vt trāsitoria cū-
cta despiciāt. nihil in hoc mūdo quod fi-
ne claudē appetāt. cūcta eius gaudia ve-
lut arida contēnant. Unde et ipse pastor
ecclesie auditores suos ad pascua eterne
viriditatis vocās: de deo loquē dicens.
Secundū magnā misericordiā suā rege-

nerunt nos in spem viuā. p. resurrectionē
iesu chisti ex mortuis. in hereditariē. cor-
ruptibilē. et incontaminatā. et imarcessibi-
lēm conseruatā in celis. 1. Pet. 1. Diuitius
sancte ecclesie porte in sculptos lapides
ponunt. qz hi per quorū nos vocē ad vi-
tam eternam ingredimur: sancta opa que
diuinitus precepta sunt dū in semetipsis
ostenderēt: quasi in se sculpta tenuerunt.
Porte etenim nō sculpte sed pure essent
si vocē quidē promerēt: sed sancta i se ope-
ra nō demonstrarēt. At vbi secundū hoc
se ostendūt viuere qd loquunt et porte sūt
qz intus ducūt. et sculpte quia viuēdo cus-
todiant que alijs loquunt. Hui⁹ scē ecc-
lesie vniuersos terminos in lapides desi-
derabiles positos videmus: dū in ea fide-
les quosq; fortes in fide et charitate con-
spicimus: qui (vt quos dixerit lapides de-
monstraret) adiunxit. Omēs filios tuos do-
ctos a dño. Esa. 54. Quod ergo Esaias
vniuersos ecclesie terminos desiderabiles
vidit: hoc Ezechiel panimentum lapide
strātū p circuitū esse pbiuit. qui adhuc
de gazaphilantijs subdit.

Triginta gazaphilatia in cir- citu panimenti.

Denarius numer⁹ p pfectione semper
accipit. quia in decē preceptis legis custo-
dia continet. Actiua etenim ac contempla-
tiua vita simul in decalogi mādatis con-
iuncta est. quia in ea et amor dei et amor ser-
uare proximi iubet. Amor quippe dei ad
contemplatiuā. amor vero proximi pti-
net ad actiuā. Sed vnusquisq; doctor vt i ac-
tiuam vitā plene se dilaret. atq; in contē-
platiuā vigilanter surgat: in sancte trini-
tatis fide debet esse pfectus. Unde et eas-
dem gazaphilatia triginta esse cōmemo-
rantur. vt cū denari⁹ ter dicit: vita et lin-
gua doctoris in trinitate solidet. Sz hac
in re illud nobis est vigilāter inuendū
qd ppheta dum gazaphilatia descripsit
ser: adiunxit. Panimentū p circuitū. At
q; inferius subiunxit. Gazaphilatia in cir-
citu panimenti. Quatenus et gazaphi-

L
laria in cir-
citu ga-
pimentū qu-
dine distinc-
mentū: et p-
fuerit strati
thysterio el-
dicitur esse
niet; parat
pauimentū
vita audien-
linguam de
sancte erud-
dulcedinis
inulgilant
tije defend
gazaphila-
lepe eia
bus tangi
nis superbi-
tur. Sed ea
siderant. e-
bus pensan-
les auctore
ctos esse. et
q; plene in
sa sua doct-
ducunt: et
Ande per
ma labor
eum os su
nos cōpu
qd dixim
nūmis est
de predic-
habent et
nimentū.
est vita ve
sermo fit i
fantibus
tia alios
bac vita
quid aliu
pimus: do-
tione pul-
seu ne pe-
onem tri-

latis in circuitu paulimentū: et paulimentum in circuitu gazaphilatorū esse videat. Paulimentū quippe et gazaphilata eo sunt ordine distincta. ut gazaphilata inter paulimentū: et paulimentum inter gazaphilata fuerit strātū. Hō hoc fratres sine magno mysterio est quod in circuitu gazaphilatorū dicitur esse paulimentū: et in circuitu paulimentū narrat esse gazaphilata. Habet enim paulimentū in circuitu gazaphilata. quod utraque audientū erudit quotidie: et custodit linguam doctorū. Doctores etenim boni in sancte eruditionis verbis modo fomētis dulcedinis: modo asperitate increpationis inuigilant: ut auditorū suorum vitam a vitijs defendant. Sed habent ipsa quoque gazaphilata in circuitu paulimentū. quia sepe etiam doctorū cor vitiōrum tērationibus tangitur: ut modo eleuetur iactationis superbia: modo ire stimulis inflammetur. Sed cum bonorū auditorū vitam considerant. eāque profectū suis exhortationibus pensant: erubescunt tales non esse quales auctore deo per se conspiciūt alios facere posse. et ante se in mente etiam stabiliūt quod plene in culpā labantur. Nam cum ipsa sua doctoribus verba ad memoriā reducunt: erubescunt non seruare quod dicunt. Unde per Salomonē quoque dicit. Anima laborantis laborat sibi. quia compulit eum os suū. Proverb. 16. Os enim nostrū nos compulit ad laborem: quando per hoc quod diximus a vitijs refrenamur: quod turpe nimis est ibi nos negligendo cadere. unde predicando conari sumus alios leuare. Habent ergo gazaphilata in circuitu paulimentū. quia doctorum magna custodia est vita venerabilis auditorū. Et suus ei sermo fit in adiutorio. quia erubescunt pulsanibus vitijs non resistere qui contra vitia alios armauerunt. Quis enim quid in hac vita viuimus: contra malignos spiritus quid aliud quam in acie stamus. Sicut predictus doctoris animus forsitan aliqua elatione pulsatur. Sed siue ne ipse pereat: seu ne per exemplū suū alios ad perditionem trahat. vigilanter se et festine circuitū

spicit in cogitationibus remordet. Adducta auditorū suorum vita ad memoriā semetipsum humiliat. et quibus preualet modis agit: ne elatio principetur in mente: ne dominetur in opere. Scriptū quippe est. Initium omnis peccati supbia. Eccl. 9. Quis ergo ante dei oculos fructus boni operis: si ex radice putruit elationis. Sepe ut predictū est eius animus tēatur ex trascedit ad circūspiciendum recoligit: et discipline pondere depriimit agitare mori animi trāseat in sermone: ne erūpat in voce. Fitque ut ira perturbati animi ubi per negligentia oritur: ibi per iudiciū suffocata moriatur. Quae ex re agitur ut excepta culpa animus virtutem pariat. quod et si se fortiter custodire noluit ne ad motū surgeret: se tamen in commotione fortiter vicit. Unde bene per Salomonē dicitur. Mellor est patiens viro forti: et qui domat animo suo expugnatore urbium. Proverb. 16. Patiens prefertur. quia in illa actione victorie: homo victor est hominū. In hac autem mansuetudine patientie: animus victor est suus. Sequitur.

B Et paulimentum in fronte portarum secundū longitudinē portarum erat inferius.

Si portarum longitudinē ad locum referimus in quo porte fuerunt constructe secundū longitudinē portarū: paulimentum erat inferius. quia spiritum tenere loci portarū poterat: tantū tenebatur et paulimentū quod erat inferius. Longitudo ergo paulimenti a portis non erat dissimilis: sed tamen equalitas paulimenti non erat cum portis. Quid ergo quod paulimentū cum portis longum similiter erat: sed equale non erat nisi quod longe distat vita populorum a vita docerū. Quia etiam ad regna celestia tendentes eandem logarithmitatē spei habet eadem vero viuendi studia non habet. Deditur ergo paulimentū similiter in longum quia ipsam fidem ipsam spem in se retinet auditores quam habere certum est predictatores. Sed paulimentū inferius iaceat:

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ut omnes auditores predicatorum suos lo-
ge suis meritis antecedere cognoscant.
Sin vero longitudine portarum ipsam sicut
superius diximus eam altitudine intelligere
debemus. Dicitur sicut paulo post scriptum est
ad portas gradibus ascendebat: tanto pa-
uimentum facit inferius. quanto unaque-
que porta surgit in altitudine. Quia quan-
to sanctior est vita doctoris: tanto fit hu-
millior sensus audientis. Et semetipsum
despicit dum predicatoris sui vitam in ma-
gna surgere altitudine perpedit. Imitari
etenim bona eius alia forsitan potest: alia
non potest. In quibus preualet proficit:
in quibus minime preualet ad humilita-
tem crescit. Et hoc ipsum ergo ei in profe-
ctu est: quod ei imitabile ad profectum non
est. Ecce enim predicatorum nostrorum ea
que legimus dicta et facta pensamus: et in
quantam altitudinem surxerint porte co-
gnoscamus. Et enim taceamus de offensio-
ne signorum loquamur de virtutibus cordi-
bus. Certe paulus qui se legi mortuum per
legem dicit. Roma. 7. quia ut in christo
credideret: ei hoc et lex ipsa predicauit. ma-
gis fidei ardore succensus: precepta legi
tenere carnaliter noluit. circuncisionem in
gentibus fieri vetuit. Gal. 5. Et cum Petrus
apostolus seruari adhuc in circuncisio-
ne legis consuetudinem vellet ei in facie re-
stitit: cumque hac in re fuisse reprehensibi-
lem dicit. Et in hoc eius studium discipulis
loquens non solum culpam: sed quod est ma-
gis hypocritarum. id est simulationem nomi-
nat dicens. Gal. 2. Cum venisset petrus
antiochiam: in facie ei restitit: quia repre-
hensibilis erat. Et paulo post. Et simula-
tionis eius consenserunt ceteri in dei. Ideo
vero apostolorum primus cum multa disci-
pulos admoneret. atque a quibusdam de tra-
bi pauli scriptis agnosceret dicit. 2. Pe-
3. Sicut charissimus frater noster Pau-
lus secundum datam sibi sapientiam scripsit
vobis: loquens in eis de his in quibus sunt
quedam difficultas intellectu que indocti
et instabiles deprauant sicut ceteras scrip-

turas: ad suam ipsorum perditionem. Ecce
Paulus in epistolis suis scripsit petrum
reprehensibilem. et ecce Petrus in episto-
lis suis asserit paulum in his que scripsit
rarum admirandum. Certe enim nisi legisset pe-
trus pauli epistolas non laudasset. Si au-
tem legit: quia illic ipse reprehensibilis de-
citur inuenit. Amicus ergo veritatis lau-
dauit etiam quod reprehensus est. atque ei ad
hoc ipsum placuit quia in his non placue-
rat que aliter quam debuerat sensit. Sequi etiam
minori fratri ad consensum dedit: atque in
eadem re factus est sequens minoris sui
etiam ut in hoc preiret. quatenus qui pri-
mus erat in apostolatus culmine: esset pri-
mus et in humilitate. Pensate ergo fra-
tres charissimi in quo mentis vertice ste-
tit qui illas epistolas laudauit in quibus
scriptum se vituperabilem inuenit: que illa
mansuetudo tanta esse potuit: que quies
animi: que soliditas atque imperturbatio co-
gitationis. Ecce a minore suo reprehendi-
tur: et reprehendi non dedignatur. Non
ad memoriam renocat quod primus in apo-
statum vocatus est. non quod clauis regni ce-
lestis acceperit. non quod peccata quicunque in
terra soluerit: essent soluta et in celo. non quod
in mare pedibus ambulauit. non quod paraliticos
in iesu nomine iubendo erexerat. non
quod egros corporis sui umbra sanauerat:
non quod mentientes verbo occiderat. non quod
mortuos oratione suscitabat. Iste igitur in
crepationis verba de dignaretur audire om-
nia dona que acceperat quasi a memoria
reppulit: ut vnum fortiter humilitatis do-
num teneret. Quis ergo nostrum vel si ex-
tremum aliquod signum fecisset: a minore fra-
tre increpatus: increpationis verba patien-
ter audiret. Nihil enim signum fecimus. Et
si quis nos fortasse de actione nostra repre-
henderit: statim tumescimus: magnos quasi
dam nos taciti cogitamus. virtutes nobis
ad animum deducimus etiam quas non ha-
bemus. At contra petrus cum virtutibus
humilis in reprehensionibus permansit:
sed porta surrexit in altitudinem. Hanc

autem tan-
ti non possi-
mus: longi-
ro nonnulli
principes.
a Paulo
si pauli stu-
dicerent.
venisset
fieri. Gal.
ostenderet
premissis:
gelum prae-
onis. Hic
pro in apol-
est et mihi
quo petro
stolum non
cunctatione
qui securus
stole pauli
fuisse. Si
sare volun-
erant. In
lapsum ad
ria. hic est
hi compli-
tur. Et h
essimus
dem. A
nus cogit
lo venit
stetit. 3.
qui hanc
dicit. Si
num si p
conuerti
le qui tan-
nis ut ap-
ceret. qu
longanti
virgis et
quia ter
die in p
quinque
sept. 2

autem tantā mansuetudinem nos imitari non possumus: sed quia pauimentū sumus: longe inferius iacemus. Sunt vero nonnulli qui non Petrum apostolorum principē. sed quendam alium eo nomine quā Paulo est reprehensus accipiūt. Qui si pauli studiosius verba legissent: ista nō dicerent. Dicturus etenim Paulus cum venisset Petrum antiochiā: ei in faciē resistit. Gal. 2. ut de quo Petro loqueretur ostenderet: in ipso sue narrationis initio premisit: dicens. Creditum est mihi euangelium pręputij: sicut Petro circumcissionis. Ibidem. Qui enim operatus est petro in apostolatū circumcissionis: operatus est et mihi inter gentes. Patet ergo de quo petro paulus loquitur. quem et apostolum nominat: et pręfuisse euangelio circumcissionis narrat. Et fuerunt quidam qui secundā Petri epistolam: in qua epistole pauli laudate sunt: eius dicerent nō fuisse. Sed si eiusdem epistole verba perscrutari voluissent: longe aliter pensare poterant. In ea quippe scriptum est. Voce de lapsa ad eū huiusmodi a magnifica gloria. hic est filius meus dilectus in quo mihi complacuit. 2. Pe. 1. Atque subiungitur. Et hanc vocem nos audiui cum essemus cum ipso in monte sancto. Ibidem. Legant itaque euangelium: et protinus cognoscunt quia cum vox ista de celo venit: Petrus apostolus cum domino stetit. Ipse ergo hanc epistolam scripsit: qui hanc vocem in monte de domino audiuit. Sed quia pauca de Petro diximus: nunc si placet ad Pauli mansuetudinem conuertamur. etensemus si possumus. Ille qui tanti ardoris est in zelo predicationis ut apostolorum quoque primo non parceret. quante sit mansuetudinis in studio longanimitatis. Tacemus autem quod ter virgis cesus est. quia semel lapidatus est quia ter naufragium fecit. quia nocte ac die in profundo maris fuit. quia a iudeis quinquies quadragenas una minus accepit. 2. Corinthi. 11. Adinus enim an-

imum ad iracundiam commouent ea mala que nobis ab apertis aduersariis irrogantur. hoc plus solet dolere quod a proprijs patimur. Unde et per psalmistam ipsa veritas contra traditorem suum loquitur dicens. Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi: suppositassem utique

Tu vero vnanimis dux meus et notus meus: qui simul mecum dulces capiebas cibos. Psal. 54. Pensamus ergo si possumus. Paulus apostolus qui tantum patiens inter persecutores: quantum mansuetus inter discipulos fuit. Certe corinthi veniens ab idolorum seruitio corinthios retraxit. quis esset verus deus insinotuit. eterne eius vite gaudia predicauit. Et cum magnam multitudinem populi in fide collegisset: tantam illic inopiam pertulit: ut victus sui graui necessitate laboraret. Et panem terre a discipulis non accepit: quibus panem celi predicauit. Insistebat verbo pro vita audientium. Insistebat labori manuum pro vita corporis sui. prima Corinthi. quarto. De terris quoque alij stipendia ei a discipulis mittebantur: ut Corinthijs predicare sufficeret. Ipse quoque ad eosdem corinthios post per epistolam loquitur: dicens.

Cum essem apud vos et egerem: nulli onerosus fui. nam quod mihi deerat suppleuerunt fratres qui venerunt a Macedonia. scda Corinthi. duodecimo. Quibus ad magnum quoque improprium premisit dicens. Alias ecclesias spoliasti: accipiens stipendium ad ministerium vestrum. Ibidem. Pensamus ergo si possumus cuius hoc mansuetudinis fuerit.

Panem spiritus predicare. et panem carnis non accipere. corda audientium de diuitijs eternis instruere. Et inter eosdem discipulos fideles et habundantes fame laborare. Inter satiatos pati inopiam: nec tamen quod patiebatur dolere: nec tamen etiam dolere. videre dura erga se corda audientium tenacium: nec a predicatione desistere. Nam sicut

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

apostolorum acta testantur: anno et sex mensibus continue in eadem civitate predicavit. Actum. 18. Cumque ab eis de corinthiis recessisset ad eos postmodum scribit quod apud eos positus pertulit. 2. Corinth. 11. Quare autem hoc eis cum inter eos viveret: nunquam dixit? Ne quod erga eum factum ex bona voluntate non fuerat: fieret ex iustione. Et cum innotesceret eorum miseria: remaneret voluntas ignota. Quare autem hoc postmodum longe positus scribit? Ne omnimodo discipuli incorrecti remaneret: et quales magistro in tenacia fuerant: alijs quoque fratribus tales non essent. Vere in hoc paulus vere magister gentium: sua negligens: aliena curans: implevit quod preceperat. Nemo quod suum est querat: sed quod alterius et non quod sua sunt singuli cogitantes: sed ea que aliorum. 1. Corinth. 10. Quanta itaque ista mansuetudinis virtus est? Quanta tranquillitas spiritus? Quis autem nostrum si vanus huius mundi divitum ad omnipotentis dei servitium converteret: seque egere conspiceret: et illi sibi vite subsidia non prebere: non protinus de eius vita desperasset? Quis non incassum laborasse se diceret? Quis non ab eis exhortatione obmutesceret: quem in semetipsum prius ferre fructum boni operis non videret? Sed paulus per mansuetudinem in virtutum vertice solidatus persistit: predicantem: docentem: et bonum quod ceperat explevit: eaque portando et persistendo discipulorum corda ad misericordiam perduxit. Nam eorum profectum postmodum scire se indicat: in eadem epistola scribit de ministerio quod fit in sanctos. Et abundantia est enim mihi scribere vobis. Scio enim promptum animum vestrum: pro quo de vobis glorior apud macedonenses: quoniam achaia parata est ab anno priore: et vestra emulatio provocavit plurimos. 2. Corinth. 9. De quibus rursus ait: Qui non solum facere sed et velle cepistis: ab anno priore. Ibidem. In quibus enim non tam opera quam pia vota requirerebat: in eis proculdubio plus laudat pia vota quam opera. Notandum nobis est: quia habet in prope-rii peccata consolatio: cum dicitur ab anno

priore. Bonum quippe: sed tarde fecerant: atque ideo hoc magister non sine reprehensione laudat. 2. Dedicatio quippe est: qui medicamentum vulneri apponit: quod et ea que purgata sunt refouet: et ea que putrida inveniunt mordet. Sed hec tolerando atque predicando explevit quod cepit. Et mire longanimitatis virtus: discipulorum duritia me molluit ad misericordie viscera: quia longitudo porte surrexit in altitudinem. Sed infirmi nos ad imitandum tante mansuetudinis longanimitatem idonei non sumus: quia videlicet pavimentum sumus et despecti in nostris moribus iacemus. Ecce autem dum de duobus vultibus celestis exercitus loquor: martyr quoque Stephanus memorie occurrit: qui sentus per creatoris sui nominem: et in medio persecutorum deducit: impetritus stetit: fiducialiter docuit: et ex zelo veritatis persecutores suos fortiter increpavit dicens: Vos semper spiritui sancto resististis. Actum. 7. Cumque illi ad lapides emergeret: flexo genu per eundem persecutorum: oravit dicens: Domine ne statuas illis hoc peccatum. Que itaque ista virtus est: hic zelo fervere: ut eis a quibus terrebat perfidie impotencia fiducialiter diceret: et sic diligere ut in morte quoque pro eis a quibus moriebatur oraret? Sic quippe ex zelo inferbuit: ac mansuetudinis nihil haberet. Et sic mansuetus in eorum dilectione persistit: ac si contra eos servoris nihil habuisset. Pensemus inter hec: ubi nostre conscientie reatus facit. Quis enim nostrum si saltem verbi contumelia a proximo accepit: non confundit: commouet: non ad odium erumpit: non preceptum dilectionis obliviscit? Sed hoc stephanus ex omnipotentis dei gratia potuit: quia surgens in altitudinem porta fuit. Hoc nos miserum nostra virtute imitari non possumus: quia longe inferius sicut pavimentum iacemus. Quid autem nos in vita sanctorum de nostra admiratione dicimus: cum ipsi quoque antiqui patres predicatorum sancte ecclesie vitam considerantes valde admirati sunt? An non eorum vitam psalmista

L
admiratus
valde bono
confortatus
138. Ad de
gelum int
toribus di
16. Et alia
Qui sunt
columbe a
ere autem
pellati fun
lis choras
bes dicunt
terram sul
quandam
bulantes
Corinth.
gisse vreb
stantias p
intendeb
spiritu p
hil in ter
vel homin
nubes vo
qui terrar
sa nil app
quasi col
nis sue
nil conc
te altitu
sunt: qu
quantum
liare ne
Sed qu
altitudi
quid de
Sequitur
Et
a facie
fronte
cus. C
et ad
In c
pimus
mus.

admiratus est cum dicebat. Mihi autem valde honorati sunt amici tui deus: nimis confortatus est principatus eorum. **ps.** 138. **Ad** de quibus? Iesus amicis dicat etiam: gelium interroga: in quo veritas predicatoribus dicit. Hos amici mei estis. **Job.** 16. **Esaias** quoque eorum vitam intus: ait. Qui sunt isti qui ut nubes volat. et sicut columbe ad fenestras suas? **Esai.** 60. **Re-**cte autem predicatorum sancti nubes appellati sunt. quia verbis pluunt. miraculis choruscant. Qui volare quoque ut nubes dicuntur. quia in terra viuentes extra terram sunt omne quod egerunt. Unde et per quandam nubem dicitur. In carne enim ambulantes non secundum carnem militamus. **1. Corinth.** 10. **Priores** enim patres coniugijs utebantur. filios procreabant. substantias possidebant. curis rei familiaris intendebant. Filios autem prophetie iam spiritu preiudicantes substantias deserere. nihil in terra querere. nil possidere. non eos vel homines per terram ambulantes: sed nubes volantes nominat. Volant enim qui terram quasi non tangunt. quia in ipsa nil appetunt. Qui et ad fenestras suas quasi columbe sunt. quia pro mansuetudinis sue spiritu in hoc mundo per oculos nil concupiscunt. Consideremus ergo quam te altitudinis iste spiritalis edificij porte sunt: quas et spirituales patres admirantur quantum nos in earum admiratione humillare necesse est: qui pauperes sumus. Sed quia sub longitudinis appellatione altitudinem portarum audiimus: nunc aliquid de earum latitudine cognoscamus. Sequitur.

Et mensus est latitudinem a facie porte inferioris usque ad frontem atrij interioris extrinsecus. centum cubitos ad orientem et ad aquilonem.

In quibus verbis si portam aditum accipimus quo ad cognitionem domini intramus. Porta inferior fides est. atrium ve-

ro interius contemplatio. Habet autem porta inferior latitudinem in facie. quia videlicet fides per charitatis sue amplitudinem habet eam que videtur a proximis operationem. Quam dum fortiter et perfectioribus agi conspiciamus: nos qui in bonis actibus angustamur exempla per eos magnae operationis accipimus. Et unaqueque sancta actio quasi quedam nobis sit latitudo itineris que prius erat angustia difficultatis. Habet quoque atrium interius frontem. quod contemplativa vita per quedam signa desideriorum et gemituum ostendit quantum intus videatur que tantum amat. Denarium autem numerum per semetipsum multiplicatus in centenario surgit. Unde recte per centenarium magna perfectio designatur. sicut de electis dicitur. Omnis qui relinquit domum vel fratres. aut sorores. aut patrem. aut matrem. aut uxorem. aut filios. aut agros. propter nomen meum centuplum accipiet: et vitam eternam possidebit. **Mat.** 19. **Neque** enim sancti quicquam ideo terrena deserunt: ut hec possidere in hoc mundo multiplicius possint. Quisquis terrenum studio terram relinquit: terram non relinquit: sed appetit. Nec qui unam uxorem deserit centum recepturus est: sed per centenarium numerum perfectio designatur. Quisquis pro dei nomine temporalia atque terrena continet: et hic perfectionem mentis recipit. ut iam ea non appetat que continentur: et in sequenti seculo ad eterne vite gloriis pervenit. Centies itaque recipit quod dedit: qui perfectionis spiritum accipiens terrenis non indiget: etiam si hec non habet. Ille autem pauper est: qui eget eo quod non habet. Nam qui et non habens habere non appetit: dives est. Paupertas quippe in inopia mentis est non in quantitate possessionis. Nam cui in paupertate bene convenit: non est pauper. Denique est ergo vir latitudinem a facie porte inferioris: usque ad frontem atrij interioris extrinsecus centum cubitos. Quia redemptor noster quotidie per magistros atque doctores in mensura perfectionis metitur vitam fidelium. vel in specie boni operis per fidem vel in sanctis desis-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Meritis per contemplationē. Multi etenim videntur in fide positi magna operari: sed in centū cubitis non mesurantur. quia per ipsa que faciunt terrenā gloriā querūt. Et quidā videntur per abstinentiam cruciari. gemitibus insistere. sed eorum mensura ad centū cubitos minime ducitur. quia in his que agunt ab humano iudicio fauores requirunt. Quis ergo est qui per centū cubitos mēsuratur: nisi is cuius bona operatio recta intentione vitur. ut in eo quod agit non ad terrena lucra appetenda aut ad laudes transitorias reflectat. Ecce enim misericordiā proximis exhibere. posse largiri. cum celeritate indigenti tribuere: latitudo in facie porte inferioris ē. Sed si tua bona aliena nō appetas. si terrenam gloriā de ipso bono opere non requiras: recte in centenario numero. id est in perfectione mensuraris. Nā qui videtur dare misericorditer. propitius. et rapit forsitan violenter alienarite adhuc quod sit via perfectionis ignorat. Nec cognouit unde ad perfectionem tenditur. quia nec ipsius eius introitus inuenit. Prius enim appetitum euellere a mēte debuit et postea que iure possidet largiri. Unde scriptum est. Declina a malo et fac bonū. ps. 33. Quidā enim potest esse boni quod fecit: qui necdum a malo declinauit? Et sunt quidam qui si cut dictum est ob alimentis abstinent. carnem cruciant. sed tamen si pulsati fuerint cognoscuntur quia ad mundi gloriā ambulānt. isti frontem atrij interioris ostendunt: sed per centum cubitos nō mesurantur. Hi ergo in numero perfectionis sunt: de quibus per paulū dicitur. Qui carnes suam crucifixerunt cum vitijs et conaupescencijs. Gal. 5. Et notandū quia non dicitur quod intrinsecus: sed extrinsecus sita mēsurantur. Quia videlicet redemptor noster cum per nos facta hominū vel approbat: vel iudicat: non intrinsecus metitur. unde et per euangelium dicit. Ex fructibus eorum cognoscetis eos. Mat. 7. Quia enim per hoc quod videmus cognoscimus operantis animū quem non vide-

mus: siue latitudinem que in facie porte inferioris: siue frontem atrij interioris extrinsecus metimur. Cum enim alios conspicimus largiri elemosinā. afflicto occurrere. oppresso subuenire: nihil eos in hoc mundo glorie querere. nullis huius mundi compedijs inhiare. Atque alios videmus carnes domare. lachrymis insistere. verbis celestibus occupari. nihil transitorij honoris appetere. quid aliud debemus: nisi eos perfectos esse credere. sanctos estimare. Quia ergo per hoc quod aspicimus: eos perfectos esse videmus: eorum vitā per centum cubitos extrinsecus metimur. Et quia multi in iudea: plerique vero in gentilitate positi ad hanc perfectionis summā venerunt: recte subiungitur Ad orientē et ad aquilonem. Iudaei etenim populus oriens iure dicitur est. de cuius carne ille est natus qui sol iusticie vocatur. De quo per prophetā dicitur. Eo his autem qui timetis dominū oriens sol iusticie. Mal. 4. Per aquilones vero gentilitas figuratur que diu pfidie sue frigore torpuit: et in cuius corde ille regnauit: qui attestante propheta apud semetipsos dixit. Ponam sedem meā ad aquilonē. Eia. 14. Quia itaque incarnatus omnipotens deus alios perfectos ex iudea. alios ex gentilitate perfectos intra sanctam ecclesiam fecit: centum cubitos non solum ad orientem mensus est: sed etiam ad aquilonem. Sed quia sub aquilonis nomine de gentilitate sermo se intulit: considerare libet quantum super nos effusa sunt viscera creatoris nostri. Omnes enim nos ex gentilitate venimus. Antiqui parentes nostri lignis et lapidibus seruiebant: et dereliquentes deum a quo facti sunt: deos venerati sunt quos fecerunt. Nos autem per omnipotentis dei gratiam ad lucem de tenebris venimus. Recolamus ergo de quibus tenebris venimus: et de luce quam accepimus gratias agamus. Neque enim diuinam misericordiam intelligit: qui sue miserie memor non est. Unde et per psalmistam deo dicitur. Miris

ea misericordias tuas domine: qui saluos facis sperantes in te. **Ps. 16.** Tunc eniz nobis dei misericordie mirificatur: cum nobis ad memoriam miserie nostre reuocantur. Quia recolentes quid fuimus: intelligimus cui debemus quod sumus. Cantemus itaq; cum gaudio creatori nostro: qui de seruitio creature colla mentis excusimus. Gaudeamus in nobis impletum esse quod per **Esaiā** dictum est. Et frenum erroris quod erat maxillis populi: canticum erit vobis sicut vox sanctificatio solēnitatis. **Esai. 30.** Frenū quippe erroris maxillas populozum constrinxerat: quando ydolorum errore obligata gentilitas: deo vero confessionis laudem dare nesciebat. Sed hoc ipsum erroris frenum iam nobis in canticū versum est: cum gaudentes psallimus atq; cantamus. Omnes dii gentium demonia: dominus autem celos fecit. **Ps. 95.** Et rursum. Si mulachra gentium argenti et aurum: opera manuum hominum. Os habent et non loquentur: oculos habent et non videbunt. Aures habent et non audiunt: nares habent et non odorabunt. Manus habent et non palpabunt: pedes habent et non ambulabunt. **Ps. 113.** Qui itaq; bec omnia potens domino psallendo dicimus: ipsum erroris nostri frenū quod a laude dei ora nostra ligauerat. vero domino canticum fecimus. Bene autē dicitur. sicut vox sanctificatio solēnitatis. Quia dū confessionis laudē deo reddimus: in sanctificatio solēnitare gaudemus. Respōdeamus ergo moribus tante misericordie redemptoris nostri: et qui lucem cognouimus: prauorum operum tenebras declinemus. Quid est iam rogo qd in hoc mūdo liberat: ubiq; luctus aspicimus. ubiq; gemitus audimus. Destruete vrbes. eueria sūt castra. depopula i agri. in solitudinez terra redacta est. Nullis in agris incolae: ne nullus in urbibus habitator remansit. Et tamen ipse parue generis humani reliquit adhuc quotidie et sine cessatione feriuntur. Et sine non habent flagella celestis iusticie. quia nec inter flagella correpti sunt actionis culpe. Alios in captiuitatem ducti. alios detruncati. alios interfecti videmus. Quid est ergo q in hac laebeat fratres mei. Si et talē adhuc mūdus diligimus non iam gaudia: sed vulnera amamus. Ipsa autē que aliquando mūdi domina esse videbatur qualis remāserit Roma: conspiciamus. Immissis dolorib; multipliciter attrita. de solatione ciuituz: impressione hostium. frequentia ruinaruz. Ita vt in ea completus esse videamus qd contra urbem samariā per hunc eundem prophetā longe superius dicitur. Pone ollam. pone in quā et mitte in ea aquas et congere frusta eius in ea. **Ezech. 24.** Et paulopost. Effebuit coctio eius. et discincta sunt ossa illius in medio ei. Atq; iterum. Cōgere ossa q igne succedā. Consumēt carnes. et coquetur vniuersa propositio. et ossa tabescēt. Pone quoq; ea sup priuas vas cuiā vt incalēcat et liqfiat es ei. Tūc enī nobis olla posita ē: cū bec est ciuitas constructa. Tūc in ea aqua missa est: et frusta eius congesta sunt: quādo ad eam undiq; populi defluebāt: qui velut aqua calens actionib; mundi feruescerent: et quasi frusta carnum in ipso suo feruore liquarentur. De qua bene dicit. Effebuit coctio eius: et discincta sunt ossa eius in medio illius. **Ezech. 24.** Quia prius quidem in ea vehementer incaluit actio glorie secularis: sed postmodū ipsa gloria cum suis sequacibus defecit. Per ossa etenim potentes seculi. per carnes vero populi designatur. Quia sicut carnes portant ossib; ita per potētes seculi infirmitas regit populozum. Sed ecce iā de illa omēs huius seculi potētes ablati sūt. ossa ergo excocta sūt. Ecce populi defecerūt. carnes eius illic facte sunt. Dicit itaq; Cōgere ossa q igni succedā. consumēt carnes: et coquetur vniuersa compositio eius: et ossa tabescient. Vbi enim senatus: vbi iam populus. Contrabuerunt ossa: consumpte sunt carnes. omnis in ea secularium dignitas: tumo ideo extinctus est. Excocta est vniuersa.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

uersa compositio eius. Et tamen ipsos nos paucos qui remāsimus: adhuc quotidie gladij: adhuc quotidie innumere tribulationes premunt. Dicatur ergo: *Propterea quod eas super prunas vacuā. Quia senatus deest: populus interijt: et tamen in paucis qui sunt dolores et gemitus quotidie multiplicantur: iam vacua ardet romana. Quid autē ista de hominibus dicimur cum ruinis crebrescentibus ipsa quoque destruitur edificia videmus. Unde apte de ciuitate iam vacua subdit. Intalescat et liquefiat es eius. Jam est et ipsa olla consumpta: in qua prius et carnes et ossa cōsumebant. Quia postquam defecerunt homines etiam parietes cadunt. Abi autē sunt qui in eius aliquādo gloria letabantur: ubi eorum pompa: ubi superbia: ubi frequēs et immoderātū gaudiū? Impletum est in ea quod contra districtā minūen per prophetā dicitur. Abi est habitaculū leonū: et pascua catulorum leonū. Hāc. 2. an eius duces ac principes leones nō erant: qui per diuersas mundi prouincias discurrētes predā sepiendo et interficiēdo rapiēbant? Hic leonū catuli inueniebant pascua: quia pueri: adolēcentes: iuuenes: seculares: et seculares filij huc undique cōcurrebant: cū proficere in hoc mūdo voluissent. Sed iam ecce desolata: ecce contrita: ecce gemitibus oppressa est. Jam nemo ad eā currit: ut in hoc mūdo proficiat: iam nullus potens et violentus remāsit: qui opprimendo predam diripiat. Dicamus ergo. Abi est habitaculū leonū: et pascua catulorum leonū? Contigit ei quod de iudea nouimus per prophetā dictum. Dilata caluitiū tuā sicut aquila. Caluitiū quippe hominis in solo capite fieri solet. Caluitiū vero aquile in toto corpore: quia cū valde senuerit: plume eius ac penne ex omnibus mēbris illius cadunt. Caluitiū ergo suū sicut aquila dilatat: quia plumas perdidit: que populum amisit. Alarū quoque penne ceciderūt: eorum quibus volare ad predā cōsueuerat: quia omnes potētes extincti sunt per quos alens rapiebat. Nec autē que de romane vi-*

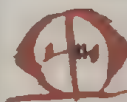
his contritōe dicimus: in cūctis facta mūdi ciuitatibus scimus. Alia etenim loca clade desolata sunt: alia gladio consumpta: alia fame cruciata: alia terre biatibus absorpta. Despiciamus ergo ex toto animo hoc presens seculū: vel extinctū finitū: mūdi desideria: saltem cum mūdi fine imitemur bonorum facta que possumus. Apud orientem et aquilonē multi sunt: qui pro perfectiōe vite centum cubitis mensurantur. Ex iudea etenim et gentilitate sicut dictum est: ad sanctitatis culmen excreuerunt: quāuis intelligi per orientē et aquilonē etiam iusti et peccatores possint. Qui ens quippe nō immerito iusti nomināt: qui sicut in luce fidei nati sunt: in innocentia persisterūt. Per aquilonē vero recte peccatores accipimus: qui meritis frigore delapsi: sub peccati sui vmbra torpuerunt. Sed quia omnipotentis dei misericordia etiam tales ad penitentiam reuocat: compunctiōe et lachrymis lavat: virtutibus dicit: usque ad perfectiōis gloriam subleuat. Non centū cubitis solum ad orientē sed etiam ad aquilonē ducunt: dum cum iustis etiam peccatores per dona et penitentiam ad perfectiōem veniūt. Per eū qui uiuit et regnat cū patre in unitate spūs sancti: per oīa secula seculorum. Amen.

Explicit Omelia. XVIII.

Incipit Omelia. XIX. que exponit litterā. XL. capituli ab illa parte Portā vero que respiciebat viam aquilonis atrij exterioris. usque ad illā partem eiusdem capituli. Et porta atrij interioris in via australi. Et mensus est etc.]

ficare cred
norali quā
etenim nomi
aliquādo p
sapienter in
rauinus a
luxit nobis
nibus vīs
cl. 4. Qu
in reprobo
siccāt. Sic
piū est. A
5. Sic le
primū: sic
uersarius
ens circui
tri. 5. Sic
tur. And
et asinū: id
catōe non
uē fatuus
tudine an
os eam se
mā: id est
Proverbi
significat
scripturā
cumq; lan
guare alia
porta pp
lecta est: q
des. Cum
telligi or
ra vita co
cramen
portam p
norandū
tur. In b
lmo poss
cte inferi
terra pos
nunc dic
Po

Higna legentium debet esse discretio: ut in sacro eloquio cuiuslibet unus sermo dicatur: non semper una eandemque rem significare credat. Sicut aliquando sol in bono: aliquando vero accipitur in malo. Solis etenim nomine aliquando signatur dominus: aliquando persecutio. Testatur autem libro sapientie in inferno impij dicturi sunt. Erant enim a via veritatis: et sol iusticie non luxit nobis. Sapient. 5. Et de lactis semilibus dominus dicit: Quod sole aruerunt. Marci. 4. Quia videlicet facta persecutio: in reprobis cordibus predicationis verba siccant. Sic leo dominus signatur. Unde scriptum est. Uicit leo de tribu iuda. Apocal. 5. Sic leonis nomine diaboli similitudo exprimitur: sicut per primum pastorem dicitur. Adversarius vester diabolus sicut leo rugiens circuit: querens quem deuoret. 1. Petri. 5. Sic bonis nomine sapiens designatur. Unde scriptum est. Non liges bouem et asinum: id est sapientem cum stulto in predicatione non socias. Mat. 23. Sic per boem fatuus figuratur: sicut de eo qui in turpitudine amoris captus est dicitur. Et tunc quod eam sequitur: quasi bos ductus ad victimam: id est sicut fatuus trahitur ad mortem. Proverb. 7. Hec igitur dixi: ne quia porta significare dominum: vel predicatorum: vel scripturam sacram: vel fidem exposui. Abi: cumque iam in hoc propheta porta legitur: agnoscere aliud non credat. Cum enim de una porta propheta loqueretur: recte fides intellecta est: quia una est omnium electorum fides. Cum vero alie porte nominantur: intelligi ora predicatorum possunt: per que vera vita cognoscitur: et per quam ascenditur ad sacramentorum spiritualium cognitionem. Nam portam per quam significare fidem diximus: notandum nobis est quia inferior appellatur. In hac enim vita dum sumus quasi in imo positi adhuc inferius tenemur. Et recte inferior porta fides est: quia nobis in terra positus aperit cognitionem dei. Itaque nunc dicitur.

Portam quoque que respicit

bat viam aquilonis atrij exterioris mensus est: tam in longitudine quam in latitudine: et thalamos eius tres hinc: et tres inde. Et frontes eius et vestibulum eius secundum mensuram porte prioris quinquaginta cubitorum: longitudinem eius et latitudinem viginti et quinque cubitorum. Fenestre autem eius et vestibulum sculpture secundum mensuram porte que respiciebat ad orientem: et septem graduum erat ascensus eius et vestibulum ante eam.]

De porta que respiciebat viam aquilonis atrij exterioris: eadem replicant que iam de porta alia superiori dicta sunt: atque alia subiungitur que de predicta porta propheta tacuerat. Et ergo de his latius disseramus: que necdum discussa sunt: debemus ea que dicta sunt sub breuitate replicare. Porta enim viam aquilonis respicit: cum predicator quisque vitam peccatoris agnoscat: interiores vite per verbum predicationis aperit: que porta atrij exterioris dicitur. Exterioris quippe est atrium vite presentis in qua omne quod corporaliter agit: corporaliter etiam videtur. Que tam in longitudine quam in latitudine mensuratur: quia cum ad fidem peccator ducatur: necesse est ut eius doctor consideret vel quantum in longitudinem spei vel quantum in latitudinem charitatis ex eius admonitione proficiat. Qui enim ad deum conuertitur: si adhuc bona vite presentis sperat: longitudinem non habet: quia brevis est vita in qua spem posuit. Si per terrenorum concupiscentiam et adhuc proximi odio coangustatur: latitudinem non habet: quia nescit vel transitoria contemnere: vel se in proximi amore dilatare. Cum vero conuersus quisque eterne vi-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

te gaudia longanimiter sperat: proximo-
rum molestias cum charitate tolerat: et
ea que non habet concupiscere cōtemnit:
longitudinē et latitudinem porte habet:
quia gloria predicatoris est pfectus au-
ditoris. Unde quibusdā per magnū pre-
dicatorem dicit: Gaudium meū et corona
mea. Philip. 4. Et rursum. Ecce nunc
vivo: si vos statis in domo. 1. Theſſ. 3.
Atq; iterū. Que est nostra spes: aut gau-
dium: inōne vos ante dominū? 1. Theſſa-
lon. 2. Longitudo ergo et latitudo porte
est que ad aquilonē respicit: quia cum in
fidelē quēpiam in peccati sui frigore tor-
pentem p̄dicator ad fidē conuerterit: per
hoc q̄ eū in longitudinē spei tendit: et in
amplitudinē charitatis dilatat: eius glo-
riam facit. Et quia in cognitōe sancte tri-
nitatis ex verbo predicationis auditores
quiq; in eiusdē trinitatis amore proficiūt
habet hec eadē porta thalamos tres hinc
et tres inde: quia omne quod per testamen-
tum nouū de trinitate cōditor loquitur:
hoc etiam de testamento veteri ostendit.
Et cor audientū in amore celestis patrie
perficit: ut anima inherēs deo: quasi spō-
sa cum sponſo in quodā iam thalamo se-
deat: atq; se a terrenis desiderijs fundi-
tus auerrat. Vel certe ut longe superius
dictum est: quia tres sūt ordines bene vi-
uentū: bonorum scilicet cōlugatorū: con-
tinentū: atq; predicatorū. Et quia alij et-
iam in cōiugijs positi: amore celestis pa-
trie anhelant: alij autem spe eterni gau-
dij etiam carnē macerant: omnesq; actus
terrenos refugiant: et in cura huius secu-
li implicari cōtemnūt: alij vero et terre-
na bona despiciūt: et celestia gaudia pre-
dicant que cognouerūt. Quid isti nisi in
spirituali edificio thalami sunt: in quorū co-
gitatōe et meditātōe anima celesti spon-
so sociatur? Quos tres bonorū ordines:
quia non solum ecclesia ex gentibus ha-
bet: sed aliquādo etiam synagoga habuit
dum magna multitudo spiritaliū redem-
ptoris gratiam ardēter expectauit: porta
edificij celestis tres hinc: et tres inde tha-

lamos habet. Quia predicator quisq; cū
ad supernam patriā auditorem prouocat
et nouos patres et veteres anhelasse cele-
sti desiderio demonstrat. Plus em̄ ple-
rūq; exemplum q̄ rationatōis verba cō-
pungunt. Et cum predicator dicit: qua-
les alij in coniugio: vel in cōtinentia: vel
in predicatoris erga omnipotētis dei amo-
rem in nouo testamento fuerint: vel alij
quales in veteri porta que loquit̄ ternos
ex utroq; latere habere thalamos osten-
dit. Que porta habet et frontē: quia sunt
in p̄dicatoris vita aperta que opa vident̄
habet et ante frontem vestibulū: quia p̄-
uſq; bona opera insinuet: predicat fidem
per quā anima humiliter veniens ad bo-
norum actū altitudinem subleuet. Que
cuncta scdm̄ mensuram porte prioris sūt:
iuxta hoc quod subdit. Quia mensus est
qui quaginta cubitorū longitudinē eius:
et latitudinē viginti quinq; cubitorū. Hec
iam superius latius me dixisse meministis
Per quinquagenariū enim numerum re-
quiem d̄rimus figurari: quia et quinquā-
gesim⁹ veteri populo in requiem datur:
qui appellatus est iubilus: et septenari-
us numerus per quem hoc omne tempus
cōsoluitur septies multiplicatus: ad qua-
draginta et nouem ducitur. Cui monas
additur: quia in vniū cōtemplatione re-
quies eterna perficitur. Idem ergo quin-
quagenarius numerus nobis in longitu-
dinem est: quia peruenire ad illam requi-
em nō potest: nisi qui ad eam spem suam
modo rēdere longanimiter potest. Quia
enim per quinquagenariū numerum ad
eternam requiem prouocamur: etiam hoc
nos omnino instruit: quod in tabernacu-
lo decem cortine fuisse sunt fieri: que ha-
berent ansulas quinquagenas: et circulos
aureos quinquagenos a latere et summi-
tate. Cortine tabernaculi sancti omnes
sūt: qui ex diuersis virtutum colorib⁹ in
sancte ecclesie ornamento proficiunt. Qui
e interiora velant: et exteriora omni modo
exornant: quia eorum vita in quantum vi-
detur ornamentū est: et eorum intellectus

hinc abſcon-
te ſeruant
quo modo
cortine ſunt
ſancroſa co-
ro anſule co-
cepta ſunt.
Anſule ergo
leſtia in qui-
ferioribus ſ
Que videt
aureos: int
fulgentem
bet per om̄
itudinis v
culos deſig-
tere et ſum-
cull in cor-
et intellec-
nos ſuſſuſo
etiam p̄
enim q̄ co-
quaſi per
demus. Et
proximo s
latere hab
ideſt fidel
tuncte ſin
de et hic
cubitorū
viginti et
latitudo
Ipa enim
q̄ ergo et
ris exerce
eoz porali
ſenſus ex
auditu: m
narius vi
etus ad v
bona ope
animi ad
micipan
nem mer
teporum
charitat
an guſti

Intus absconditus: dñ celestia que in mēte servant edicere non possunt: in eis ali quo modo velatur. Recte autem decem cortine sunt: quia per decalogi studiū ipsa sanctorū corda profecerūt. Jacinctine vero ansule cortinarū fieri quinquaginta precepta sunt. Jacinctus celi specie habet. Ansule ergo cortinarū sunt precepta celestia in quibus ligantur anime: ut ab inferioribus subleuare superius pendeant. Que videlicet ansule habent et circulos aureos: intellectum scilicet vera sapientia fulgentem. Qui intellectus quia esse debet per omnia circumspectus: et caute sollicitudinis vigilātia munitus: recte per circulos designatur. Et notandum quod a latere et summitate iubentur ansule vel circuli in cortinis fieri: quia precepta celestia et intellectus spiritalis non solum debet nos sursum in dei amorem suspēdere: sed etiam proximo in charitate sociare. In eo enim quod conditorem nostrum diligimus: quasi per superiores ansulas in aere pendemus. In eo vero quod sicut nosmetipsos proximo s amamus: ansulas et circulos alatere habemus: ut cortine tabernaculi: id est fidelium anime per charitatem conluncte sint: et nō per discordiā diuise. Unde et hic post longitudinē quinquaginta cubitorū protinus latitudo subiungitur: viginti et quique cubitorum: que videlicet latitudo ad charitatē proximī pertinet. Ipsa enim in fratrum amore se dilatat: atque erga eos omne quod potest boni operis exercet. Tuncra autē bona opera que corporaliter sūt: per quinque corporales sensus exhibentur: videlicet per visum: auditum: tactum: gustū: odoratum. Qui narius vero numerus per semetipsum ductus ad vicecentū et quintū peruenit: quia bona opera cum agi ceperint: per feruorē animi ad augmentum excitant: et per semetipsum multiplicantur. Unde et latitudinem menti faciunt: ut non sit angusta per teporem: sed expansa in bonis actib⁹ per charitatem. Omnis enim corporis teporis angustia est: omnis vero benignitas cha-

ritatis magna latitudo. Nam et si res beate sunt: que fortasse indigenti proximo prebeant: ampla est substantia voluntatis bone que sufficit ad regni retributionem: sicut scriptū est. In terra hominibus bone voluntatis. Luce. 2. Sequit̃.

Finestre autē eius vestibulum et sculpture: scdm mensuram porte: que respiciebat ad orientem.]

Cūta hec iam superius latius dicta sūt et iccirco sermo non debet morosa expositione tardare. Hoc tamen magnopere notandū est: quod porta ad aquilonē ea omnia habere perhibet: que porta ad orientē: fenestras scilicet contemplatiōis: vestibulum humilitatis: sculpturā bone operationis. Omnes enim qui per hoc quod deo in conuersatione nati sunt: in innocentia perstiterūt: portam ad orientem habent: quia eis celestis regni aditus patet ex lumine quod acceperūt. Et omnes qui in peccatis postmodum lapsi corporis sui frigore sunt depressi: sed per penitentiā redeunt ad amorem celestis patrie et recalescunt: portam ad aquilonē habent: quia eis etiam post peccati sui frigus regni aditus per misericordiā patet. Ea ergo habere dicuntur ad aquilonē: quia et conuersi peccatores sic ditantur virtutibus: sicut illi sunt diuites: qui cadere in peccati penitentiā vitauerūt. Unde et psalmiste voce per dominū dicit: Cinerem sicut panē māducaui. ps. 101. Quia sic penitētes recepit ut iustos. Scriptū quippe est de peccatoribus. Olim in cilicio et cinere penitentiā egissent. Mat. 23. Cinis ergo sicut panis comedit: quā auctori suo peccator per penitentiā sicut innocens renocat. Porta igitur ad aquilonē habet fenestras: habet vestibulū: habet sculpturā: quod cū peccator ad vitam post culpas reducit: sepe lumen contemplatiōis accipit: atque de ipsa memoria iniquitatis sue gratiā magne humilitatis: bone quod operatio nis efficaciam: ut oē quod fieri precipit: in vitam quasi sculptū esse videat. Septē vero gra-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

dnm erat ascensus eius: et vestibulū ante eam. Septē gradibus ad portā ascēditur. quia per sancti spiritus septiformem gratiā aditus nobis regni celestis aperit. Quā septiformē gratiā Esaias in ipso nostro capite vel in eius corpore quod sumus enumerans dicit. Requiescet super eum spiritus sapientie et intellectus. spiritus consilij et fortitudinis. spiritus scientie et veritatis. et replebit eum spiritus timoris domini. Esa. 11. Quos gradus de celestibus loquens descendēdo magis q̄ ascendēdo numeravit. videlicet sapientiam. intellectū. consiliū. fortitudinē. scientiam. pietatem. timorē. Et cum scriptum sit. Initium sapientie timor domini. Proverb. 9. Constat proculdubio q̄ a timore ad sapientiā ascenditur. nō autē a sapientia ad timorē rediitur. q̄ nimirū perfectas habet sapientia charitas. Et scriptū est. Perfecta charitas foras mittit timorem. 1. Job. 4. Propheta ergo q̄ de celestibus ad ima loquebat. cepit magis a sapientia et descendit ad timorē. Sed nos qui a terrenis ad celestia tendimus: eosdē gradus ascendendo enumerē? ut a timore ad sapientiā pervenire valeamus. In mente etenim nostra primus ascensionis gradus est timor domini. secundus pietas. tertius scientia. quartus fortitudo. quintus consiliū. sextus intellectus. septimus sapientia. Est enim timor domini in mente. Sed qualis est iste timor si cum eo pietas non est? Qui enim misereri proximo ignorat. qui compati eius tribulationibus diffimulat: huius timor ante omnipotentis dei oculos nullus est. quia non subleuatur ad pietatem. Sed sepe pietas per inordinatam misericordiā errare solet: si fortasse pepercit que parcēda nō sunt. Peccata etenim que ferri gehēne ignib⁹ possunt: discipline verberare sunt corrigenda. Sed inordinata pietas cum temporaliter parcat: ad eternū supplicium pertrahit. Ut ergo vera et ordinata sit pietas: ad gradū est alium subleuāda. id est ad scientiā. ut sciat vel quid ex misericordia puniat: vel

quid ex pietate dimittat. Sed quid si scias aliquid agere quis debeat: virtutes vero agendi nō habeat? Scientia ergo nostra crescat ad fortitudinem. ut cum videt qd agendum sit: hoc agere per mentis fortitudinem possit. ne timor trepidet: et pauore collapsa non valeat bona defendere q̄ sentit. Sed sepe fortitudo si improuida fuerit et minus contra vitia circūspecta: ipsa sui presumptione in casum ruit. Ascendat ergo ad consiliū: ut previdendo p̄nuat omne qd agere fortiter potest. Si enim se consiliū non potest si intellectus deest. quia qui nō intelligit malum qd agentez grauat: quomodo potest bonum solidare qd adiuvat? Itaq; consilio ascendam⁹ ad intellectū. Sed quid si intellectus magno quidez acumine vigilet: et moderari se nesciat per maturitatem? Ab intellectu ergo ascendamus ad sapientiam. ut hoc quod acute intellectus inuenit: sapientia mature disponat. Quia igitur per timorē surgimus ad pietatē. per pietatem ad scientiam ducimur. per scientiam ad fortitudinem roboramur. per fortitudinem ad consiliū tendimus. per consiliū intellectu proficimus. per intellectu ad maturitatem sapientie pervenimus: septē gradibus ad portam ascendimus. per quā nobis adit⁹ vite spiritalis aperitur. Bene autē dicitur quia vestibulū erat ante eam. Quia nisi quis prius humilitatez habuerit: ad hos gradus donorum spiritaliū non ascēdit. sicut scriptū est. Super quez requiescit spiritus meus: nisi super humilem et quietū: et tremētē sermones meos. Esa. 66. De quo per psalmistā dicitur. Ascensus in corde eius disposuit in conualle lachrymarū. ps. 83. Conualis quippe humilis locus est. et peccator quisq; dum se in lachrymis humiliter affligit in corde: per ascensum virtutū p̄ficit. Qui rursus ait. Emittere fontes in vallib⁹. ps. 103. Qui ostendit de⁹ dona spiritalia grē humilib⁹ p̄stat. Pōt q̄q; p vestibulū fides intelligi. Ipsa quippe ē ante grad⁹ et portaz. q̄ prius ad fidem venimus: ut postmodum per spirite

Li
tallum dono
intremus. Et
venit ad fide
virtutes. Et
mofyne ante
date sunt: n
fide venit a
lum dicitur
ascendit
Si enim deū
diderat qui
nipores deu
in bonis pe
atores omni
filius incarn
poterat bon
Scripti n
le est place
buit: cuius
re potuerit
ut deū per
nis eius m
eramētū b
dē ergo ve
datus in fi
est: q̄ p
dibus ad
B Et
tra por
Hoc lo
sed p rec
atrij posi
nis et or
ret. Qui
tlinere pe
lonis ostē
intelligi
lo: seu iu
ta couer
rit. Lar
nostrū. E
ouens r
non sol
sed etiā
do dam
gaudia

tatum donorum gradus celestis vite aditum
intremus. Actum. 10. Non enim virtutibus
venit ad fidem: sed per fidem pertingit ad
virtutes. Cornelius enim centurio cuius ele-
mosyne ante baptismum angelo testate lau-
date sunt: non operibus venit ad fidem: sed
fide venit ad opera. Nam et ei per ange-
lum dicitur. Gratias tue et elemosyne
ascenderunt in conspectum dei. Ibidem.
Si enim deum vere et ante baptismum non cre-
diderat quid orabat: vel quomodo hunc om-
nipotentem deum exaudierat: si non ab ipso se
in bonis perfici petebat. Sciebat igitur cre-
ator omnium deum: sed quod eius omnipotens
filius incarnatus esset ignorabat. Nec enim
poterat bona agere: nisi ante credidisset.
Scriptum namque est. Sine fide impossibile
est placere deo. Heb. 11. Fide ergo ha-
bat: cuius operationes et elemosyne place-
re poterunt. Bona autem actione peruenit
ut deum perfecte cognosceret: et incarnatio-
nis eius mysterium crederet: quatenus ad sa-
cramentum baptismatis perveniret. Per fi-
dem ergo venit ad opera: sed per opera soli
datus in fide. Aestibulum itaque ante gradum
est: quod qui per credidit: ipse post virtutum gra-
dibus ad portam aditum ascendit. Sequitur.

B Et porta atrij interioris con-
tra portam aquilonis et orientalem.

Hoc loco contra non per aduersitatem ponitur
sed per rectitudinem: ita enim porta interioris
atrij posita monstrabat: ut porta aquilonis
et orientis perfecto ad eam aditu tenden-
ret. Quid est ergo quod porta interior recto
itinere posita contra portam orientis et aquil-
onis ostendit: nisi hoc quod aperte dat
intelligit: quis siue iudeo et gentili popu-
lo seu iustus et peccatoribus: sed post pecca-
ta conversis eque aditum regni celestis aper-
rit. Larga est enim misericordia creatoris
nostri. Et porta interior non solum portam
orientis respicit: sed etiam aquilonis. Quia
non solum his qui in innocentia permanent:
sed etiam peccatoribus peccata sua peniten-
do damnantibus aperit iuxta interioris atrij
gaudia ut ineffabilia mysteria patrie cele-

stis agnoscat: agnoscendo sitiat: sitiendo
currat: currendo perveniat. Nec eterni gau-
dij secreta cognoverat qui dicebat: Sitis
uita mea ad deum vivum: quando veniam
et parebo ante faciem dei. ps. 61. Predica-
tor gentium ad hunc aditum regni celestis an-
helabat: cum dicebat: Cupio dissolvi et esse
cum christo. philip. 1. Nec exultationis oca-
culte se creta cognoverat sponsa: que dice-
bat: Dilectus meus misit manum suam per fo-
ramen: et venter meus intremuit ad tactum
eius. Cant. 5. Dilectus etenim manum per
foramen mittit: quando virtute sua dona-
tus nostrum animum per subtilitatem intellectum
pulsat. Et venter intactu illius contremuit.
scit: quia infirmitas nostra per hoc quod ce-
lestis gaudij intellectu tangit: ipsa sua ex-
ultatione turbat. Et sit in mente pauperum cum
leticia: quia et si iam sentit quid de celesti
gaudio diligit: adhuc metuit ne non perez-
at quod vix tenuiter sentit. Quid igitur restat
nisi ut se ad perfectioris vite cursum diri-
gat: omnes qui illa gaudia patrie celestis
agnoscunt: Unde hic apte subiungit.

Et mensus est a porta usque ad
portam centum cubitos.]

Centenarium numerum: quia decies per de-
narium ducit: iam superius diximus esse per-
fectum. Itaque qui aditum atrij interioris vi-
det: perfecto necesse est ut per vitam perfe-
ctionis currat: et a porta introitus usque
ad consumationis ingressum perveniat. Mē-
surat ergo atrium interius quod a portis exterio-
ribus usque ad portam interiore tendit centum
cubitis: ut qui intrare amando cepit: lati-
tudinem perfectionis habeat in mente. Qua
tenus in eo quod diligit: hunc nec aduersa
coangustet: sed transitoria cuncta despici-
ens quousque ad gaudia secreta perveniat
per atrium perfectionis currat. Sunt etenim
multi qui iam in septem gradibus aditum por-
te exterioris intraverunt iuxta quandam su-
perne disperstationis modum: per timorem dei
humiles: per pietatem studium misericordes
per scientiam stricti: per mentis fortitudinem
liberi: per consilium cauti: per intelles-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

etū puidi: per sapientiā maturi. Sed ad
huc quibudā necessitatib⁹ obligati: hu-
ius mūdi curis inseruiūt. Et vnde iam ex
magna parte excusserūt animū: ibi adhuc
tenent inuitti. Cūq; supposita terrene
occupatiōis portāt onera: minus in prece-
ptis celestibus exercent. Et dū anhelare
medullitus ad eternā patriam nō vacat:
ip̄a in eis sua aliquo modo desideria lan-
guescūt: q̄ animo curis t̄palibus p̄pediti
vera gaudia que cognouerūt amare nō rā-
tum licet quantū libet. Hi plerūq; a iugo
mūdi colla mentis excutiūt: oīa deserunt:
terrene cure pōdera deponūt. Atq; vt ad
celeste desiderū latius animi sinū laxāt:
vitā remorā petunt: et in ea sanctis p̄ci-
p̄is intentis: sacris meditatiōibus deditā quot-
tidiano se fletu afficiūt: et vetustatē cordis
igne amoris cōflant: atq; ad celeste gau-
diū accendēdo se innouāt. Hi plerūq; in
ip̄o suo desiderio accensi exire iā de carne
concupiscūt: atq; ad vitā presentē redire
post fletū nolūt. Sed tamen differunt vt
dilatus amor ex ip̄a sua dilatiōe p̄ficiat:
et ardētī desiderio quasi qd negat crescat.
Sic in regione gerasenoz qui liberat⁹ a
legiōe demonū fuerat: iam cū dñō ire vo-
lebat: sed tamen ei dicit: Reuere in do-
mū tuam: et narra quāta fecerit tibi dñs.
Luce. 8. Sic sponsa in canticis canticorū
sanctis desiderijs anxia loquit dicens: In
lectulo meo per noctes quesiui quē dili-
git anima mea. Quesiui illū et nō inueni.
Cantico. 3. In lectulo em̄ dilectū querit:
quādo in ip̄o suo ocio et vacatiōe quā ap-
petit iam videre anima domini concupis-
cit: iam ad eum exire desiderat: iam care-
re presentis vite tenebris anhelat. Sed
querit illū et nō inuenit: quia quāuis ma-
gno amore desiderat: adhuc tamē ei non
concedit videre quem amat. Tales itaq;
sanctoz mētes quid aliud in hoc deside-
rio faciūt: nisi qd iam a portis exteriorib⁹
per atrii interioris ad portā currūt: Qui
bus sepe evenit: vt cū se viderint magno
celestis gratie munere cōpunctos: iam se
perfectos existimēt: et obediētes putent.

Sed quia nullus est qui dura p̄cipiat: pa-
tientes se esse credāt: sed quia nemo eos
per cōtumelias et aduersitates pulsāt: et
plerūq; p̄igit vt spiritale misterū vel ius-
ti suscipiāt: atq; ad gubernatiōē fidelis
deducant. Qui cū magnis tribulatiōib⁹
fuerint hincinde pulsati: turbati mēte se-
se inspectos inueniūt qui nō pulsati per-
fectos se esse crediderūt. Quia ex re agit
vt ad semetip̄os colligāt: et apud se oppo-
bitū sue infirmitatis erubescāt: atq; ex ip̄a
sua cōfusione roborari cōtra aduersa pati-
entiā opponāt: et ex tribulatiōe p̄ficiant:
qui prius in ocio ex ip̄a sua securitate tor-
pebant. Et veraciter esse tales incipiūt:
quales se esse prius inaniter putauerūt.
Hi itaq; cū a portis exterioribus vsq; ad
interiōrē portā p̄ boni studij atrii deserūt
hocipm̄ in eis atrii centū cubitis mensu-
ratur: quia dilectiōe et exercitio in sancta
quotidie perfectiōe proficiūt. Per quot-
tidiana em̄ desideria in mēte perfici: qua-
si centū est cubitis iterius atrii mēsurari.
Hec ergo a portis vsq; ad portā centū
sunt cubitis: vt quasi quedā more vnde sit
ip̄a dilatio viuendi: per quā quotidie in
virtutibus crescit: vt ad interiōrē aditum
perfectus perueniat. Sequit̄.

Et eduxit me ad viam au-
stralem: et ecce porta que respici-
ebat ad austrū. Et mensus est
frontem eius: et vestibulū eius
iuxta mensuras superiores. Et
fenestras eius: et vestibula in cir-
cuitu sicut fenestras ceteras: quī
quaginta cubitoz longitudinē:
et latitudinē viginti quinq; cu-
bitoꝝ. Et in gradibus septē
ascendebatur ad eam: et vestibu-
lum ante fores eius.]

Cuncta hec in oriētis et aquilonis por-

ea tā viciā sūt
semel ac secū
us replicem
quia in spiritū
entem: alius
strū patet. Et
catores: ita
ritu design
accensi: vel
exercent. Et
vt bi qui sa-
rāt: et in nul-
tate demerit
nāt. Hec
post inchoa-
rū suoz frigi-
cōpunctio
et que si in
cognoscāt
bi qui in
feruēt: ip̄i
ni gaudij
autē queri
di partes sūt
riores nō cō-
moriāt: et
propheta
cū vidisset
ritale edū-
gar: tres
cet fidem
orientē: a
diem. Et
quia per
porta ac-
q; in pecc-
rauerit: si
vt qui pe-
per spem
ad merid-
det. In
ducitur:
in dei et p-
bus igitur
tur: quā-
ad gau-
q; quē

ta iam dicta sunt: et congruum non est ut ea que
semel ac secundo exponentes diximus: septi-
us replicem. Notandum tamen nobis est
quia in spiritali edificio alter adit ad ori-
entem: alius ad aquilonem: atque alius ad au-
strum patet. Sicut enim aquilonis frigore pec-
catores: ita per australem viam feruentes spi-
ritu designant. Qui calore sancti spiritus
accensi: velut in meridiana luce virtutibus
exerescunt. Pateat itaque porta ad orientem:
ut hi qui sacramenta fidei bene inchoave-
runt: et in nulla postmodum viciorum profundi-
tate demersi sunt: ad gaudia secreta perue-
niant. Pateat porta ad aquilonem: ut hi qui
post inchoationem caloris et luminis in peccato-
rum suorum frigore et obscuritate dilapsi sunt: per
compunctionem penitentis ad veniam redeant:
et que si interna retributionis vera leticia
cognoscant. Pateat porta ad meridiem: ut
hi qui in sanctis desideriis in virtutibus
ferunt: spiritali intellectu quotidie inter-
ni gaudii mysteria penerent. Inter hec
autem queri potest: cum quattuor huius mundi
partes sint: cur in hoc edificio hec exte-
riores non quattuor: sed tres porte esse me-
morantur? Quod recte querendum fuerat: si
propheta non spirituale sed corporale edi-
ficiu vidisset. Sancta enim ecclesia: id est spi-
ritale edificium: ut ad secreta gaudia pertin-
gat: tres solimodo portas habet: videlicet
fidem: spem: atque charitatem. Unam ad
orientem: aliam ad aquilonem: tertiam ad meri-
diem. Porta quippe in oriente est fides:
quia per ipsam lux vera nascitur in mente.
Porta ad aquilonem spes: quia unusquisque
in peccatis positus: si de venia despera-
verit: funditus perit. Unde necesse est:
ut qui per suam iniquitatem extinctus est:
per spem misericordie reuiuiscat. Porta
ad meridiem charitas: quia igne amoris ar-
det. In meridiana etenim parte sol in altum
ducitur: quia per charitatem lumen fidei
in dei et proximi dilectione subleuatur. Tri-
bus igitur portis ad interius atrium tendi-
tur: quia per fidem: spem: atque charitatem
ad gaudia secreta peruenitur. Alia quoque
questio oritur: cur porta atrij interioris

posita contra portam orientis et aquilonis dicitur: et an ad australem portam
pateat tacetur? Sed quia per orientem in-
choantes: per aquilonem lapsos dicimus
designari: dignum fuit ut vel de inchoan-
tibus quibus adhuc sol in tepore est: vel
etiam de lapsis: sed per conuersionem re-
deuntibus aperte diceretur: quod eis porta
atrij interioris pateat. Quatenus ex ipsis
nos certos faceret: de quibus dubitare pos-
tuerat. Hoc autem de porta australi dices-
dum non erat: quia eos ad gaudia interio-
na pertingere: qui feruore spiritus in vir-
tutibus permanent nullus ignorat. See-
quitur.

**Et celate palme erant: vna
hinc: et altera inde in fronte
eius.]**

Quid est hoc quod prius in frontibus
pictura palmarum: nunc autem celate pala-
me in fronte esse memorantur? Sed sicut
iam superius diximus: Pictura palmarum
est ostensio signorum. Hunc vero ce-
latura palmarum dicitur: ut bonorum ope-
rum demonstratio designetur. Ipsi enim
summi predicatoribus dicitur: Videant ope-
ra vestra bona: et glorificent patrem vestrum
qui in celis est. Math. 5. Qui igitur in
vita sua impressa esse sancta opera demon-
strant: palmas in fronte celatas habent:
quia quanta illos impofterum victoria se-
quatur: iam nunc in sanctis suis operi-
bus ostendunt. Vel certe quia fidem per
orientis: spem per aquilonis: charitatem
vero per australem portam diximus desi-
gnari. Notandum vero nobis est: quia in
orientis porta pictura palmarum: in aquilone
vero et meridie celatura esse perhibetur.
Quia contingit sepe ut hi qui adhuc
inchoantes sunt: necdum se in operi-
bus solidis ac magnis exerceant. Hi ve-
ro qui post iniquitates ad virtutem redeunt:
plerumque ut culpas suas ante omnipotentis
dei oculos tegere valeant: in magnis ope-
ribus exercent. Et quia iam feruore spiritus actibus et

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

virtutibus excreuerunt: quasi merides in sanctis actibus inardescunt. In orientis ergo porta pictura est. in aquilonis vero et meridiei celatura. Quia signum victorie quod inchoantibus ostenditur: hoc in reuertentibus atque seruientibus iam solidius et robustius tenetur. Notandum quoque magnopere est. quod dicitur hinc et inde. Omnes enim qui ad viam aditum tendunt: et ex dextero et sinistro latere habere palmam debemus. Quod enim hinc et inde dicitur. laus virtutis signatur. A dextro igitur palmam habet is: quem prospera non extollunt. A sinistro palmam habet is: quem aduersa non desiciunt. Quasi ex utraque parte portabat paulus palmam cum diceret. Per arma iusticie a dexteris et a sinistris per gloriam et ignobilitatem. per infamiam et bonam famam ut seductores et veraces. 2. Cor. 6. Non hunc aduersa frangebant. non prospera in mentis tumore subleuabant. Hinc inde ergo gestabat palmam. quia et in aduersitate fortis: et in prosperitate humilis permanebat. Quisquis enim de prosperis extollitur: habere in dextera partem palmam nescit. Quisquis in aduersitatibus frangitur: portare palmam a sinistro latere ignorat. At ergo hinc et inde palma gestet in fronte: adesse semper nostris mentibus debet et in aduersis fiducia: et in prosperis timor. Ne aut aduersa in desperationem pertrahant: aut prospera animi in sui fiduciam extollant. Hinc est quod idem egregius predicator dicebat. Scio et humiliari: scio et abundare. ubique et in omnibus institutus sum. Et satiari. et esurire. et abundare. et penuriam pati. omnia possum in eo quod me confortat. Phil. 4. Nunquid fratres arguitis: quod toto nobis cordis est nisi discenda. Quod enim penuria sua non frangit. a gratiarum actione non retrahit. in rebus temporalium desiderium non accedit: scit humiliari. Hoc enim loco apostoli humiliari: di-

cit penuriam perpeti. Nam statim e contrario subiungit. scio et abundare. Qui enim acceptis rebus non extollit. qui eas ad vana glorie non intorquet: qui solus non possidet quod accepit. sed hoc cum indigentibus misericorditer diuidit: scit abundare. Qui accepta alimenta non ad ingurgitationem ventris vitur: sed ad repationem virtutis. nec plus carni tribuit quam necessitas petit: scit satiari. Qui alimentorum inopiam sine murmuracione tolerat. nec per necessitatem virtutis agit aliquid. unde anima peccati laqueum incurrat: scit esurire. Quem ergo nec abundancia in superbia eleuat. nec in necessitate cupiditas irascit nouit abundare: nouit penuriam pati. Qui cum statim subdidit: omnia possum ne elationis esse verba crediderimus: adiunxit in eo qui me confortauit. Ecce in altum ramus prodixit. Sed quia in radice cense tenuit: in viriditate permansit. In altum enim surgens aresceret: si se a radice diuississet. Sibi enim nihil tribuit. quia omnia se posse non in se: sed in eo qui se confortat fatetur. Hinc et inde ergo predicator egregius palmam habet: quem nec abundantia in superbiam: nec in opia ad avariciam pertrahit. Discamus itaque fratres non solum in prosperis: sed et in aduersis quoque gratias agere. Pater enim nobis ex pietate sua factus est conditor noster. nosque adoptiuos filios ad hereditatem regni celestis nutrit. Et non solum donis reficit: sed etiam flagellis erudit. Discamus igitur abundare. ut cuncta que ab eo accepimus cum indigentibus partiamur. ut mentem abundantia non eleuet: ne fortasse gaudeat. quia hoc adest sibi quod deest alteri. et non iam communi bono: sed proprio letetur. A privato gaudio veritas ad commune discipulos reuocat: cum eos de predicatione redeuntes et de subiectione demonum letantes admonet: dicens. Nolite gaudere super hoc: sed potius gaudete et exultate. quia nomina vestra scripta sunt in celo. Luc. 10. Non enim omnes electi demonia eiiciunt: sed tamen electorum omnium nomina celo

tenentur aff
sepuli priu
muni autem
re. Quisqu
non habet
factus: gau
butus nos
nes admon
dum: neq
Qui mox
diliget mun
eo. Quidem
minis seru
toria et eter
diligimus
sectu possu
timus sub
mundo est
cupiscetia
2. Ideo e
et necesse
biant. et q
tationibus
est: adhuc
ctus non e
petit fug
minora su
et incaut
tatem pa
que desici
modo ex
vicina est
intercepi
regina et
undandi
ut non so
am que v
mus. Qui
non hab
quiramu
bus omni
valde su
te presen
sed in vi
re socia
stat. cum
eterno

terentur ascripta. Admonentur ergo discipuli priuata leticiam deponere. de comuni autem et perpetua felicitate gaudere. Nihilquis itaque in eo gaudet quod alter non habet: ipsa sua abundantia deterior facit: gaudium priuatum habet. Contra huius nos appetitum abundantie Iohannes admonet dicens. Nolite diligere mundum: neque ea que in mundo sunt. I. Ioh. 2. Qui mox rationem subdidit quare. Si quis diligit mundum: non est charitas patris in eo. Ibidem. Nemo enim potest duobus dominis seruire. quia non valet simul transitoria et eterna diligere. Si enim eternitatem diligimus cuncta temporalia in usu non assequi possumus. Qui eandem rationem peritinus subdit: dicens. Quia omne quod in mundo est: concupiscentia carnis est. et concupiscentia oculorum. et superbia vite. I. Ioh. 2. Ideo enim habere aliquid homines et ultra quod necesse est concupiscunt: ut habendo superbiunt. et quod hoc aliis non habet: se in cogitationibus extollant. Quisquis itaque talis est: adhuc ad portandam abundantiam doctus non est. Sepe autem quod auaricia ex appetitu suggerit: necessitatem putat. Et cum minora sufficiant: vult maiora deesse: atque incautus animus quando quasi necessitatem patitur quam parit. Et cum nimia sunt que desiderat: suam sibi auariciam aliquo modo excusat. Abundantia itaque superbie vicina est. Quam si quando etiam cupiditas intercepit: hanc (ut ita dixerim) quasi peregrina captiuitas inuasit. Si igitur abundantiam scire volumus: necesse est ut non solum ea que vicina sunt: sed ea etiam que de longinquo veniunt vitia fugamus. Discamus penuriam pati. ne ea que non habemus habere etiam cum culpa requiramus. ne felices putemus quos rebus onustos cernimus. Phil. 4. Nimia valde sunt ea que sibi quasi in sumptus vite presentis preparant. Multa portant: sed in via breues. Magna est in hoc itinere socii paupertas: que animum non angustat. cum deest terrena substantia: de qua eterno iudicii rationes ponamus. Liberi

ad patriam tendimus. quia quasi in via perdere caremus. Discamus satiari: ne in sumendis alimentis corporis gula magis quam necessitati seruamus. Plus enim concupiscentia quam necessitas petit. Et sepe dum carnis inopie satisfacere curamus voluptas surripit: modum refectionis excedit. Unde fit ut culpa transeat ad culpam quia plerumque inde alia tentatio carnis nascitur: dum carni immoderata refectione seruitur. Expectata etenim palam hominis infirmare natura: in hoc mundo cum nostris tentationibus nascimur. Et caro nobis aliquando adiutrix est in bono opere: aliquando autem seductrix in malo. Si igitur ei plus quam debemus tribuimus: hostem nutrimus. Et si necessitati eius que debemus non reddimus: euemur necamus. Satianda itaque est caro: sed ad hoc usque ut in bono nobis opere famulari sufficiat. Nam quisquis ei tantum tribuit ut superbiat: satiari penitus ignorat. Ars itaque magna est satiari: ne unusquisque per satietatem carnis ad iniquitatem prorumpat turpitudinis. Discamus esurire: ut nobis propter abundantiam sequentem nostra hic inopia placeat. Nec nos veteris necessitas ad culpam trahat: nec peccatum menti ipsa indigentia suggerat. Et dum caro fame afficitur: ad cupiditatem animus irretitur: et querat cum culpa prouidere unde carni valeat in necessitate satisfacere. ne cor in indignationem profiliat: et linguam in murmurationis amaritudinem accendat. Qui igitur in carnis sue inopia se hinc inde circumspicit. atque a peccati laqueo custodit: nouit esurire. Nos itaque fratres charissimi: iam atque auariciam in aduersitate fugientes et elationem et immoderata gaudia in prosperitate declinetes. quia per fidem. spem. atque charitatem interioris vite atrium tribus portis intrare conspiciamus: palmas hinc et inde teneamus. Liber adhuc alterum euem celestis patrie ad metem reducere et qualiter hinc unde palmam teneat demonstrare. Beatus etenim Iob cum esset viris orientalibus ditior: et ei prospera cuncta suppetere. si

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

lijs polleret. familia cresceret. greges ex-
perarent. in tanto omnipotentis dei timo-
re perstitit: ut inter custodiam discipline.
inter acta iusticie. inter multa humilita-
tis obsequia. misericordie operibus intē-
tus. sacrificijs offerendis deditus. holo-
causta domino pro singulis filijs immola-
ret: ne quis eorum saltē in corde peccas-
set. Pensamus ergo quāta erat custodia
boni operis: qui in filijs suis exprobat sa-
crificijs culpas cordis. Sed quā iustus es-
set in prosperitate innotuerat. Valde au-
tem ignotum erat: si perseverare iustus et
inter flagella potuisset. Tangēdus ergo
erat verbere vir ille sanctus in prosperis:
interrogatur aduersus. ut qui notus erat
omnipotentis domino: notus per flagella
fieret nobis et sibi metipsi. Disponente ita-
que domino consumpti sunt greges. inter-
fecti custodes. eversa domus. extincti fi-
lij. percussa caro a planta pedis usque ad
verticem. Remansit vxor incolumis: que
verborum iaculis vulnera auget. Sed
hanc vir sanctus in tētatione sanus. i vul-
nere prudenter docet: et respondet dī-
cens. Si bona accepimus de manu domi-
ni: mala quare non suscipiamus. Job. 2.
Amici quoque ad consolandū veniunt: ad
contumelias prorumpūt. et in dolore vul-
nerum: addunt adhuc vulnera verborum.
Immisericordē dicunt. raptorem nomi-
nant. violentū denunciant. oppressorem
pauperū fatentur. Quid igitur miles dei
faceret inter dolētia vulnera et amara ver-
ba depressus? Ecce flagella dei et verba
dominū simul afflicti animū ad despera-
tionem premunt. sed virtute spiritus ple-
nus: carnis vulneribus iacens. metis ro-
bore stans. cōtra desperationis impulsū
reduxit ad memoriā bona que egerat.
Quia misericors fuerat: dicit. Oculi for-
ecccō: et pes claudō. Job. 29. Et rursum.
Pater eram pauperum. Ibidem. Quia
discipline custos et benignus: dicit. Cum
quē sederem quasi rex circūspectante me ex-
arctū: eram tamen merentis consolator.

Ibidem. Quia humilis fuerat: dicit. Si
contempsī subire iudicium cum seruo meo
et ancilla mea: cum disceptarent aduersus
me. Job. 21. Quia hospitalis fuerit. fate-
tur. Si desperi pretereuntē eo quod non ha-
buerit indumentum. Ibidem. Quia largus
in donis: dicit. Si non benedixerunt mihi
hi latera eius: et de velleribus ouis mea-
rum calefactus est. Ibidem. Quia violē-
tus non fuerat testatur dicens. Si leuā-
ui super pupillum manum meam: cum vi-
derem me in porta superiorū. Ibidem.
Quia de inimici periculo nunquā exultas-
uerit: dicit. Si gaudius sum ad ruinas eis-
us: qui me oderat. Ibidem. Quia pati-
ens fuit et etiam suorum maliciā equan-
mīter pertulit: dicit. Si non dixerunt via-
ri tabernaculi mei: quis det de carnibus
eius et saturemur? Ibidem. Quid est hoc
quod vir sanctus tot suas virtutes inter fla-
gella enumerat? Quid est quod ore suo ope-
ra que fecerat laudat: nisi quia inter vul-
nera et verba que hunc ad desperationem
trahere poterāt ad spem animū reformat.
Et qui in prosperitate humilis fuit: reuo-
catis bonis suis ad memoriā: infractus
in aduersitate permansit. Cuius enim
animum inter tot flagella illa verba ad
desperationem non impellerent: nisi sibi
ad memoriā bona que fecerat reuocas-
set. Vidit igitur sanctus vir mentem suā
auditis tot malis ad desperationē con-
cuti: et mirabiliter studuit in spe certa ex
bonis suis actibus solidari. Sic imple-
tur quod scriptum est. In die bonorum
ne inmemor sis malorum: et in die malo-
rū ne inmemor sis bonorum. Eccl. 11. Si ei
bona hēmus malorum remiscimur: quā autem
passi sumus: aut adhuc pati possumus: ac-
cepta bona mentē non eleuant. quia eo-
rum gaudium timor memorie malorum pre-
mit. Et si cum mala habemus bonorum re-
miniscimur: que autem iam accepimus: aut
adhuc nos posse accipere speramus: malo-
rum pondus animum ad desperationem
non premit. quia hunc ad spem memoriā

bonorum
mi et per p
pla gradu
uet nec a
ee omni p
e inde m
ria in sec

Antici
ponit li
parte.
in via
tem in
bulo p
menle

interior
vel terri
ca vero
tur. An
sunt rep
ilus pol
dicitur.

Et
austra
q ad p
tum ci
in atri
strale
ta me
etius
cius

honorum leuatur. Sicutque fratres charissimi mi et per precepta dominica: et per exempla gradimur ut nos nec prosperitas eleuet: nec aduersitas frangat: habere nos ante omnipotentis dei oculos palmas hinc et inde monstramus. Cui est honor et gloria in secula seculorum. Amen.

Explicit omelia. XIX.

Incipit omelia. XX. que exponit litteram. XL. capi. ab illa parte. Et porta atrij interioris in via australi. usque ad illam partem in eodem capi. Et in vestibulo porte due mese hinc et due mese inde.

Prophete verba que largitus est domino hodie. charitati vestre loquenda sunt: lectione magis indigent quam expositione. Ea enim in tribus portis interioribus replicantur: que secundo tamen vel tertio de exterioribus dicta sunt. Pauca vero in earum descriptione permittantur. Unde necesse est ea nos que tamen dicta sunt replicare. ut ea que dicenda sunt licetius possumus enodare. Itaque nunc dicitur.

Et porta atrij interioris in via australi. et mensus est a porta usque ad portam in via australi centum cubitos. Et introduxit me in atrium interius ad portam australem. et mensus est portam iuxta mensuras superiores. thalamum eius frontem eius et vestibulum eius eisdem mensuris. Et fenestras eius: et vestibulum eius in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis et latitudinis viginti quinque cubitos: et vestibulum per gyrum.

Et fenestras eius: et vestibulum eius in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis et latitudinis viginti quinque cubitos: et vestibulum per gyrum.

Tunc hec superius dicta atque exposita esse meministis. Nec dum vero est dictum quod de eodem vestibulo subditur. longitudine viginti et quinque cubitorum: et latitudine quinque cubitorum. et vestibulum eius ad atrium exterius. Atque iterum hoc quod iam superius dictum fuerat replicatur cum dicitur. Et palmas eius in fronte: et statim quod adhuc dictum non fuerat subditur. Et octo gradus erant in quibus ascendebar ad eam. Hoc quoque quod de australi porta scriptum est: de orientali quoque porta in eodem ordine narratur. Nam prius subinfertur.

Et introduxit me in atrium interius per portam orientalem: et mensus est portam secundum mensuras superiores. thalamum eius et frontem eius et vestibula eius sicut supra. et fenestras eius et vestibula eius in circuitu longitudine quinquaginta cubitorum latitudine viginti quinque cubitorum. Et vestibulum eius id est atrij exterioris: et palme celate in fronte eius hinc et inde et in octo gradus ascensus eius.

Ea quoque que de australi porta et orientali dicta sunt: in eisdem verbis etiam de porta que ad aquilonem respicit replicantur. Nam subditur.

Et introduxit me ad portam que respiciebat ad aquilonem: et

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

mensus est scdm mensuras superiores thalamū eius: et frontē ei⁹ et vestibulū eius: et fenestras eius per circuitū: longitudinez quinquaginta cubitozū: latitudinē viginti quinq; cubitozū: et vestibulum eius respiciebat in atriū exterius: et celatura palmarū in fronte illius hinc et inde in octo gradus ascensus eius.]

Quid itaq; interiori atriō: quid thalamo: quid frontib⁹: quid vestibulo: qd fenestris: quid lōgitudine et latitudine: qd palmarū celatura signet: late iam superius diximus. Nec oportet vti in eisdē iterū sed in his solummodo que necdū dicta sunt occupemur. Hunc ergo querendū nobis est que iste tres porte interiores sint: vel quid est q; earundē portarū vestibula viginti quinq; cubitis longitudine: et quinq; cubitis latitudine metiunt: vel cur ad eas non septē sicut de portis exterioribus dictū fuerat: sed octo gradibus ascenditur. Porta em̄ atriij interioris que super⁹ dicta est: de his tribus portis interioribus non est: quia illa cōtra orientis et aquilonis portā respicere dicit: iste autē singule interioris ad austrū vel orientē et aquilonē posite esse memorant. Unde recte per illam aditus interior designatur: quia sicut precedēt locutiōe iam dictum est: vel iudee et gentilitatis vel inchoatibus atq; in bono perseverantibus: vel a bono cadentibus: sed post culpas per penitentiā surgentibus patet. Hic autem postq; singule in oriente et aquilone et austro porte descripte sunt: cur interioris atriij rursum porte singule in austro et oriente atq; aquilone describunt? Aspirante domo magna intentiōe opus est sinū tante profunditatis indagare. Si em̄ portarū nomine sanctos p̄dicatores accipimus: sciendū nobis est quia vna est ecclesia in p̄dicatozibus testamenti veteris ac noui. Porte autē septē

vel octo gradus habent: quia sancti spiritus septiformē gratiam cōcorditer predicāt. Octauo vero gradu adnūciāt premiū retributiōis eterne. Unde scriptū est. Da partes septē: necnō et octo... *Ecl̄s. 11* Quid itaq; dicere possumus exteriores portas: nisi antiquos patres fuisse qui per precepta legis nouerāt opera populi magis q; corda custodire: vt interiores portas p̄dicatores sancte ecclesie debeam⁹ accipere: qui spiritalib⁹ monitis discipulorū suoz corda custodiūt: ne nialie que nō faciūt vel in cogitatiōib⁹ delectent. Per illas em̄ septem gradibus ascendi dicit: istarū vero octo gradū ascensus esse perhibet. Quia et in veneratiōe legis dies septimus fuit: et in nouo testamēto octauus dies in sacramēto est: is videlicet qui dominic⁹ appellat: qui tertius a passione sed octauus a cōditione est: quia et septimū sequit. Sin vero portarū noīe solos intelligim⁹ sanctos aptos designari: qui videlicet primi nobis sunt sancte ecclesie p̄dicatores: et nos fidē spem atq; charitatē summoq; tenere docuerūt. Ipsi itaq; nobis in his virtutib⁹ porte sunt: q; nos per easdē virtutes ad interiorē intellectū eterne sapiētie perducūt. Sed si ipsę exteriores porte sunt: q̄s accipim⁹ interiores. Si vero ipsę interiores sint: quos intelligimus exteriores? Qua in re intelligi vtiliter potest: q; ipsi nobis et exteriores simul et interiores porte sūt. Cum em̄ adhuc inchoatib⁹ nō alta et mystica: sed quedā que capi p̄ueniūt predicāt: porte exteriores sunt. Cū vero perfectis pfunda et mystica loquūt: porte interiores. Videam⁹ qualiter porta exterior pateat. Non potui vobis loq; quasi spiritalib⁹: sed quasi carnalibus tanq; paruulis in xpo: lac vobis potū dedi non escā. *1. Corin̄. 3.* Videam⁹ qualiter porta interior patet. Sapiētiā loqmur inter perfectos. *1. Corin̄. 2.* Videam⁹ utrū ipa eadē sit porta interior et exterior. Sapiētiabus et insipiētib⁹ debitor sum. *Rom̄. 1.* Qui rursum dicit: Siue mē te excedimus: deo: siue sobrijs inimus: vos

bls. 2. *Corin̄*
plando et
dur: porta in
uultu sobrie
quāta ebie
te cum p̄di
tam se man
porte nobis
in primo ac
instituit. *E*
regni nyst
sum nos ad
per septē g
scribit: et p
eterū grad
tur: quā l
gū: qui la
scendere e
septem d
spiciūt: q
tur. *Ab*
p̄e gradū
et scienti
ctū et sapi
Sed cū l
nihil in h
fecit ten
patrie in
delectat
clit. *Al*
osteni
tur: resp
te mea.
ptem gi
oia cust
tur: *Ad*
ctus est
da pau
lo: et ve
verbis
ascend
Quis
ralibus
elechi
gradu
tellec
no gr

bis. 2. Corinth. 5. In hoc enim quod contem-
plando et loquendo sapientibus mente exce-
dit: porta interior est. In hoc vero quod par-
uulis sobrie in predicatione se temperat: et
quanta ebrietate spiritus infundat in men-
te cum predicat non ostendit: exterioris por-
tam se manifestat. Ipsi itaque et exteriores
porte nobis sunt et interiores: que nos et
in primo aditu fidei: spiritus atque charitatis
instituit. Et cum iam proficiendum celestis
regni mysteria predicant: per subtiliorem sen-
sum nos ad interiora perducunt. Unde et
per septem gradus prius ascensus eorum des-
cribitur: et postmodum per octo. Per octauum
etiam gradum illius vite mysteria signan-
tur: quia in secretis suis perfecti intelli-
gunt: qui iam cuncta temporalia mente tran-
scendere nouerunt: qui presentem vitam que
septem dierum curriculo euoluit plene des-
piciunt: qui de intima contemplatione pasci-
tur. Habet igitur porte spiritualis edificij se-
ptem gradus: quia timore domini pietas et
scientia: fortitudinem et consilium: intelles-
tus et sapientia suis auditoribus predicant.
Sed cum iam omnia dimitti precipiunt: cum
nihil in hoc mundo diligere admonent: nihil per-
fectum teneri: vim contemplationis celestis
patrie intendi: atque eius suadet mysterijs
delectari: gradum addunt ad interiora trajec-
turi. Ille gradus docente veritate cuiusdam
ostentus est: cui cum legis precepta diceret
tur: respondit. Hec omnia custodiui a iuuen-
te mea. Mat. 19. Quasi enim iam in se-
ptem gradibus stabat: cum a iuuentute sua
omnia custodisse se diceret. Sed ei mox dicitur:
Adhuc unum tibi deest. Si vis perfec-
tus esse: vade vende omnia que habes et
da pauperibus: et habebis thesaurum in ce-
lo: et veni sequere me. Ibidem. In quibus
verbis octauum equidem gradum vidit: sed
ascendere noluit: quia tristis abcessit.
Quisquis itaque contemptis rebus tempo-
ralibus eternitatis contemplatione pascitur
celestis regni gaudia rinat. Post septem
gradus quos timore et operando atque in-
tellectu sapientie sue crescendo tenuit: octa-
uo gradu interioris porte aditum intravit.

Per octauum vero numerum et dies eterni
iudicii: et carnis resurrectionis designat. An-
de et psalmus qui pro octaua scribit a pa-
uore iudicii est inchoatus: cum dicitur: Do-
mine ne in ira tua arguas me: neque in fu-
rore tuo corripas me. Ps. 6. Hunc enim
tempus est misericordie: in illo autem iudi-
cio dies ire. In quo videlicet die omne hoc
tempus finit: quod septem diebus euoluit.
Et quia post septem dies sequitur iure octa-
uus appellatur. In quo et caro nostra resur-
git ex puluere: ut siue bona siue mala que
egit recipiat a veritate. Unde per legem
quoque octauo die fieri circuncisio iubetur.
Genes. 7. Nam per membrum quod circun-
cidit: mortalis propagatio generat: de ce-
dentium quoque et succedentium numerus au-
getur. Sed quia in resurrectione mortuo-
rum: nec carnis iam propagatio agitur: et de-
cessio atque successio nulla erit: quia sicut
scriptum est. Neque nubent: neque nubentur: sed
erunt sicut angeli in celo. Marc. 12. et
Marc. 12. et Luc. 20. octaua die preci-
pitur preputium incidere. Ibi enim locum iam
carnis propagatio non tenet: ubi resurgens
caro perseverantia eternitatis habet. Per
hoc verbum mater virgo descendit: que de
um in utero sine virilis carnis admixtio-
ne concepit: qui primus nobis eterne pa-
trie gloriam in sua resurrectione monstra-
uit. Qui surgens a mortuis iam non mori-
tur: et mors ei ultra non dominabit. Ro-
man. 6. Nihilque exemplum dedit: ut ea fie-
ri in die ultimo de nostra carne credamus
que facta de carne illi in die resurrectionis
nisi agnouimus. Sed quia de carnis resur-
rectione nobis sermo se intulit: triste ni-
hilis et valde lugubre est: quod quidam in ec-
clesia stare: et de carnis resurrectione du-
bitare cognoscimus. Hanc autem antiqui
patres venturam esse certissime credide-
runt etiam cum nullum adhuc eiusdem resur-
rectionis exemplum tenuerunt. Qua igitur
damnatione digni sunt: qui et exemplum
iam dominice resurrectionis diffidunt: et
tamen de sua resurrectione diffidunt: et
ignus tenent et fidem non habent. Ecclesi.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

as replent: sed quia de resurrectione sua dubitant: ipsi quoque mente vacua stant. De hac quippe resurrectione per beatum Job dicitur: Scio enim quod redemptor meus vivit: et in novissimo die de terra surrecturus sum: et rursum circumdabo pellem meam: et in carne mea videbo deum. Quem visurus sum ego ipse: et oculi mei conspiciuntur: et non alius. Job. 19. Hinc etiam per psalmistam dicitur: In conspectu eius prociidunt universi qui descendunt in terram. ps. 21. In terram enim mortui: non spiritus: sed corpore descendunt. In conspectu ergo domini prociidunt: qui in terram descendunt: quia resurgendo ad iudicium veniunt: qui nunc in pulvere putrescunt. Hinc iterum dicit: Sitiuit in te anima mea: quam multipliciter et caro mea. ps. 52. Sitiit anima ad deum: videat caro quid sitit: ut resurgat. Hinc rursus ait: Aufer spiritum eorum et deficient: et in pulverem suum reuertentur. ps. 103. Moris de carnis resurrectione subiungit. Emitte spiritum tuum et creabuntur: et renouabis faciem terre. Ibidem. Hinc iterum dicit: Exurge domine in requiem tuam: tu et archa sanctificationis tue. ps. 131. Exsurrexit enim dominus in requiem suam cum carne suam de sepulchro suscitavit. Post hunc quoque exurgit et archa: quia resurgit ecclesia. Hinc per eundem prophetam de quo loquimur scriptum est. Ezechiel. 37. Ossa arida audite verbum domini. Hec dicit dominus deus ossibus his. Ecce ego intro mittam in vobis spiritum et vivetis. Et dabo super vos nervos: et succrescere faciam super vos carnes: et superextendam in vos cutem: et dabo vobis spiritum et vivetis. Ibidem. Hinc est quod propheta alius per resurrectionem domini humanum genus vidit in fine suscitari: atque ait. Vivificabit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos et vivemus in conspectu eius. Osee. 6. Hinc est quod cum de semetipso dominus loqueretur: adiungit. Nolite mirari hoc: quia venit hora: in qua omnes qui in monumento sunt audient vocem eius. Et procedet qui bo-

na fecerunt in resurrectione vices qui vero mala egerunt in resurrectione iudicij. Jobis. 5. Hinc paulus ait: Unde etiam salvatorem expectamus dominum Ihesum christum: qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. philippen. 3. Hinc iterum dicit: Si enim credimus quod iesus mortuus est et resurrexit: ita et deus eos qui dormierunt per iesum adducet cum eo. 1. Thessal. 4. Qui rursus ait: Primitie dormientium christi? 1. Corinth. 15. Si enim nos a mortis somno non surgimus: quomodo resurrectio nem dominicam primitias habemus? Ecce veteres ac novi patres: vno sibi spiritu de carnis resurrectione concordant. Ecce ipsa per se veritas patrum voce docuit: quod de resurrectione carnis postmodum opere demonstravit: et tamen adhuc quorundam infirmitas fidem non habet in domo fidei stans. Sed mirari solent qualiter caro reuiuiscere possit ex pulvere. Miratur igitur altitudo celi: molem terre abyssus aquarum: omnia que in mundo sunt ipsos quoque angelos creatos ex nihilo. Minus est valde aliquid ex aliquo facere: quam omnia ex nihilo fecisse. Ipse nobis elementa ipse rerum species resurrectionis imaginem predicant. Sol enim quotidie nostris oculis moritur: quotidie resurgit. Stelle matutinis horis nobis occidunt: vespere resurgunt. Arbusta estius temporibus plena folijs et frugibus videmus: que hyemali tempore nuda folijs floribus ac fructibus et quasi arida remanent: sed vernali sole redeunte: cum a radice humor surrexerit: suo iterum decore vestiuntur. Cur ergo de hominibus diffiditur quod fieri in linguis videtur? Sed sepe in pulvere putrescentes carnes aspiciunt et dicunt. Unde ossa et medulle: unde caro vel capilli poterunt in resurrectione reparari? Hec itaque requirentes parva semina insipientium arborum videant: atque si possunt dicant. Vbi in eis latet tanta moles roboris: tanta diversitas ramorum: tanta multitudo et viriditas foliorum: tanta species

arborum: tanta
cuius? Hunc
rem habent: quod
se fructibus p
mine arborum
duci potest: cu
ne diffidit: qu
leat que non
cere inanem
cunt. Carnem
pum leo deu
ueret redijt: c
modo caro h
mictur? Qu
debemus: nil
In hoc mund
qualiter resi
queris: alia
sanguinis fu
ne et matris
globus erat
le humor se
liter in med
liter in neru
ne creuit: qu
liter in capu
ita ut capilli
essent tene
res. Si igit
species di
remanent
omnipoten
tuorum car
ne bestiarum
non surgant
nis est: et t
uis est bon
ter ad vita
ad vitam
tione vis
as: qui ign
tentie crea
non valeat
tu ex terra
tu es crea
nis tue re
pudente

vite: qui ves
tionē iudicij.
Ande etiam
inū Ghesum
humilitatis
laritatis sue.
dicat: Si em
est resurrex
erunt per les
tal. 4. Qui
entū chris?
mortis som
resurrectio
emus? Ees
sibi spiritu
dant. Ecce
oculū: quod
odum opere
e quorandā
in homo fidel
liter caro re
Dicitur igit
erabyssus
sunt ipso
o. 2. Dinus
res q om
s elementa
is imaginē
nostris ocu
Stelle mas
vesperi res
ozibus ple
que hys
bus ac frus
nt: sed vers
humor sur
untur. Cur
quod fieri
in puluerē
et dicunt.
ro vel ea
reparari?
emina in
si possunt
noles robo
tanta mul
ta. species

florum: tanta vbertas sapor atq odor fru
ctuū? Nunquid semina arborum vel sapo
rem habent: quem ipse post arbores in su
is fructibus proferunt? Si ergo ex semle
mine arborum quod videri nō potest pro
duci potest: cur de puluere carnis humia
ne diffidit: quia ex eo reparari forma vas
leat que non videtur? Sepe autem obij
cere inanem questūculam solent: qua vi
cant. Carnē hominis lupus comedit: lus
pum leo deuorauit: leo moriens: ad pul
uerē rediit: cum puluis ille suscitatur: quo
modo caro hominis lupi et leonis carne vi
uiditur? Quibus quid respondere aliud
debemus: nisi vt prius cogitent qualiter
in hoc mundo venerint: et tunc inuenient
qualiter resurgant. Certe tu homo qui lo
queris: aliquādo in matris vtero spuma
sanguinis fuisti: ibi quippe ex patris semi
ne et matris sanguine paruus ac liquidus
globus eras. Dic rogo si nosti qualiter il
le humor seminis in ossibus duruit: quas
liter in medullis liquidus remansit: quas
liter in nervis solidat⁹ est: qualiter in car
ne creuit: qualiter in cute extēsus est: qua
liter in capillis atq vnguib⁹ distinctus:
ita vt capilli molliores ossibus: carnis durio
res. Si igit tot et tanta ex vno semine per
species distincta sunt: et tamen in forma
remanēt cōiuncta: quid mirum si possit
omnipotens deus in illa resurrectione mor
tuoꝝ carnē hominis distinguere a car
ne bestiarum: vt vnus idemq puluis et
non surgat inquātum puluis lupi et leo
nis est: et tamen resurgat inquātum pul
uis est hominis. Vide itaq homo qualiter
ad vitam venisti: et nequāq dubites
ad vitam qualiter redeas. Cur autem ra
tione vis comprehendere quomodo rede
as: qui ignoras quomodo venisti? Da po
tentie creatoris tui quod comprehendere
non vales de temetipso. Certe enim quia
tu ex terra factus es: terra vero ex nihilo
tu es creatus ex nihilo. Ne ergo de car
nis tue resurrectione desperes: perpende
prudenter: quia minus est deo reparare

quod erat: q̄ fecisse quod non erat. Sed
non potes per resurrectionis effectum ra
tione cōprehendere: perpende q̄ multa
sunt que nō intelligis qualiter sint: et ta
men esse nō dubitas. Dic rogo si nosti gy
ros celi: terre cardines: aquarū abyssus:
vbi finiūtur: vbi suspensi sunt? Scimus
autem quia qd ex nihilo factum est: pen
det in nihilo. Sed si est aliquid qd dicitur
nihilū: iam nihilum nō est. Si autem nis
hil est nihilū: nusq̄ mundi moles depres
bendat: nec vbi sit quod creatū est vt sit.
Quomodo ergo nusq̄ est: quod nouim⁹
quia est? Sed hec fortasse ad te multa sūt
ad temetipsum homo reuere. Certe ex
spiritu es creatus et limo. Anō inuisibili:
altero visibili: vno sensibili: et altero insen
sibili. Quomodo ergo permiscet in te po
tuit spiritus et limus: atq ex diuerso fieri
res nō diuersa: ita vt in tanta cōueniens
tia mysereet spiritus et limus: vt cum ca
ro atteritur spiritus marceat: et cum spiri
tus affligit caro contabescat. Sed forsitan
necdū preualet discutere temetipsum:
perpende rogo si vales quomodo rubrum
mare virga diuisum est. Exod. 14. quomodo
petre duritia: percussioe virge rinas
das emanauit. Num. 20. quomodo aarō
virga sicca floruit. Num. 17. Quomodo
ex eius genere veniens virgo cōcepit: quo
modo et in partu virgo permāsit: quomodo
quatrīduan⁹ mortuus iussioe suscitatus:
ligatus manib⁹ ac pedibus de sepulchro
exiit: quē postmodū solui dñs per discipu
los iussit. Job. 6. quō idem redēptor nos
ter in vera carne atq ossibus resurgens:
clausis ostijs ad discipulos intrauit. Job.
20. Ecce hec inuestigare nō vales: et tñ
credis. Cur q̄ de resurrectionis glia dubi
tādo et discutiēdo dubitas: q̄ tā multa my
steria sine discussioe credidisti? Qui tñ st
resurrectionē carnis nō credis: omnia sine
causa credidisti. Quia in hoc angeloz spe
ctaculo videris quidē velocitē currere: s̄
postq̄ cursus pegeris: ne brauiū accipias
auerfari. An per paulū dñ. Sic currites
vt cōprehendatis. 1. Corint. 9. Qui rurs

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

sus ait. Si in hac vita I christo tantū spe-
rantes sumus: miserabiliores sumus om-
nibus hominib⁹. 1. Cor. 15. Divine au-
tem virtutis mysteria que comprehendī
non possunt. nō intellectu discutiēda sūt:
sed fide veneranda. Sciendū itaq; nobis
est. quia quicquid ratione hominis com-
prehendī potest: mīrū esse iam nō potest.
Sed sola est in miraculis ratio potētia fa-
cientis. Ecce cum de resurrectione carnis
loquimur: ab expositionis ordine paulu-
sum digressi sumus. Ad ea ergo que cepi-
mus: redeamus. Habent autē interiores
porte vestibula: que viginti et quinq; cu-
bitis in lōgitudinē metiunt. Si enī octo-
ter ducimus: ad viginti et quattuor per-
uenimus. Cui vnus additur: vt viginti et
quinq; teneamus. Auditores etenī boni
qui quasi quedam vestibula sunt portarū
eterne spei. longanimitatē tenent. octauū
diem in trinitatis fidem sustinent. Que
trinitas quia vnus est deus. octo quidem
per tria ducunt: sed in vnus dei confessi-
one solidant. Plana sūt vestibula. qz bu-
milia sunt corda bonorum auditorū. Ha-
bent longitudinem. quia in spei perseue-
rant longanimitatē. Viginti et quinq; cu-
bitis earum longitudo mensurat. quia re-
surrectionē carnis in octaua per trinitatē
credūt: et eandē sanctam trinitatē vñ es-
se deum fatent. Habent quoq; quinq; cu-
bitos latitudinē. quia per vitam simplicē
que quinq; sensibus ducitur: circa amorē
proximi dilatantur. **B** Et notandū qz
postq; portarū vestibula superius alia di-
cta sunt. postmodū vestibulum qd quinq;
cubitis habet latitudinē exterius respice-
re dicitur. quia nimirū sunt auditores alij
qui intellectū interioris vite magnis vir-
tutibus proficiendo penetrāt. et sunt qui-
dam simplices qui bene quidem: sed lux-
ta sensus corporeos viuunt. Unde et exte-
rius respicere dicuntur. Quasi enī extra
respiciunt. quia luxta sensus corporeos vi-
uunt. Sed tamen et exterius respicientes
intus sunt. quia et si sensus corporeos in-
telligendo transcendere nesciunt: fidē ta-

men atq; charitatē et humilitatem tenent
Et intus ergo sunt in spiritali edificio per
amorem. et quasi foris respiciunt per sim-
plicitatem. Potest per vestibulū qd exte-
rius respicit fides inchoantiū designari.
et per vestibulum qd est interi⁹ fides pers-
fectorum: qui iam per eam in virtutibus
emigrant. Possunt etiam per vestibulum
interius precepta altiora. per vestibulum
vero qd respicit exterius precepta adhuc
minima figurari. Per vestibulū quippe
itur ad gradus et ad portas. quia per pre-
cepta predicationis pertingit ad virtutes
atq; aditum gratie celestis. Cum vero lu-
bet alijs in cogitatione sua eterna medita-
ri. celestia sapere. et sic dicitur in psalmis
et hymnis et canticis spiritalibus viuere:
quasi interius vestibulū ostenditur quod
quinquaginta cubitis lōgitudine et vigin-
ti quinq; latitudine mensurat. De quib⁹
numeris nunc tacemus. quia ex his iam
multa superius diximus. Cū vero alijs p-
cipitur. vxor vir debilis reddat. similiter
autem et vxor viro: quasi vestibulū qd ex-
teri⁹ respicit designatur. 1. Cor. 7. Qd
quāuis extra respiciat: tamē intus est. qz
rudis auditor et adhuc agit qd carnis est
et tamen a bonorū numero alienus nō est.
Potest autem et per orientis portā domi-
nus. et per austrālē iudea. per aquilonis
vero conuersa gentilitas designari. Sed
hac in re questio animū pulsat: cur in supe-
riori narzatione prophete prius orientis
lis. postmodū aquilonis. ac deinde austris
porta descripta est? Quis easdem portas
interiori atrio narzaret: prius portam au-
stri. deinde orientis. et tertio in loco descri-
psit aquilonis. Cur autem nō eundē ordi-
nem quē ceperat tenuit: sed hunc in por-
tarum descriptione permutauit: vt et pri⁹
diceret. orientis portam aquilonis et au-
stri et postmodū austris orientis et aquilonis
Sed si aquilonis nomine gentilitas desi-
gnatur: cunctis studiose legētib⁹ liquet
quia ante synagogā gentilitas fuit. Hanc
et vir ipse a quo hebrei appellari sūt ex gē-
tibus est electus. Gen. 10. Dicatur ergo

porta orientis
austris. qui
gentilitatem
te omnia
subsequen-
tis. quia
cura inter-
natus est
et ante in-
legit. In
talia port
in secunda
lonis ori-
nitate
te venit
iudee fin-
litaris in-
dicta fu-
mus rin-
plicata
mus qu-
eis pen-
etur.

Et
ostium

Saxa
docto-
tes au-
predic-
mus q
Est au-
fronte
corde
et opib⁹
predic-
pserut
stigan-
stros a
aliud
tibus
la ga-
tarum
nolo-
tibus
man
lis

porta orientalis ante portas aquilonis et austri. quia in dignitate sua dominus ante gentilitatem et iudeam natus est. quia et ante omnia secula. Dicatur vero narratione subsequenti porta austri orientis et aquilonis. quia redemptor noster in humana natura inter iudeam et gentilitatem nasci dignatus est. Quia et in fide synagoge venit et ante initium ecclesie quam ex gentibus collegit. In prima ergo descriptione fit orientalis porta ante portam aquilonis et austri. in secunda autem inter portam austri et aquilonis orientis porta nominetur. quia ex diuinitate antecessit omnia et ex humanitate venit inter omnia. Quia et decedentis iudee finis factus est: et subsequens gentilitatis initium. Igitur quia ea que nec duz dicta fuerant ut domino largiente potuimus rimari sumus: et ea que sepius sunt replicata transcurramus. Hunc ad ea venimus que sic iam per ordinem dicuntur. ut in eis pene nihil de his que dicta sunt repletur.

Et per singula gazaphilatia ostium in frontibus portarum.

Gazaphilatia superius diximus corda doctorum: que scientie diuitias seruant. Frontes autem portarum sunt verba atque opera predicatorum: in quibus eos foris agnoscimus quales apud se intrinsecus viuunt. Est autem ostium per gazaphilatia singula in frontibus portarum. quia unusquisque doctor in corde auditoris intellectum aperit. in dictis et opibus patrum. Cum enim Petri apostoli predicationem discutimus. cum pauli verba perscrutamur. cum Johannis euangelium inuestigamus. atque ex eorum verbis auditores nostros ad interiorum intellectum trahimus: quid aliud agimus nisi ostium in portarum frontibus aperimus. Dicatur ergo per singula gazaphilatia ostium in frontibus portarum. quia si doctor hoc quod loquitur apostolorum dictis minime confirmat in frontibus portarum ostium non habet. Et si ostium non habet: dici tam gazaphilati spiritibus edificij non potest. quia si intellectum

non aperit: doctor non est. Cum vero auditores boni per ora docentium apostolorum dicta et opera cognoscunt: culpas suas apud semetipsos tacite reprehendunt. et lachrymis insequuntur omne quod se egisse inique meminunt. Unde hinc quoque de ostio quod est in frontibus portarum subdit.

Ibi lauabunt holocaustum.

Qui enim se per fidem in conuersatione sancta domino deuouerunt: holocaustum domini non faciunt. Sed quia adhuc multa in se de corruptibili sua carne patiuntur. quia adhuc in eis cordis mundicia sordidus cogitationibus inquinatur: quotidie ad lachrymas redeunt assiduus fletibus affliguntur. Sanctorum enim patrum dicta et facta considerant. et cum se indignos pensant: in portarum ostio holocaustum lauant. Ecce etenim quis pro timore omnipotentis domini esse patiens deuouit. nulli conuictus pro conuictio reddere. omnia equanimiter tolerare. Et tamen cum hunc contumelia ab ore proximi illata subito percussit: turbatur. forte aliquid loquitur: quod loqui non debuit. Certe iste iam holocaustum est sed adhuc inquinatum. Fortasse contra illas latas contumelias patientiam exhibuit. tacitus permansit sed tamen contra easdem contumelias quas portat dolore tangit: cuius animus in charitate laetatur. Patientia enim vera est: que et ipsum amat quem portat. Non tolerare sed odire: non est virtus mansuetudinis. sed velamentum furoris. Hic itaque sepe in cogitatione sua se iudicat reprehendit semetipsum quia dolet: nec tamen apud se preualet obtinere ne doleat. Jam ergo per bonam deuotionem holocaustum est: sed tamen per dolorem quo tangitur adhuc inquinatum. Alius ea possidet apud semetipsum decreuit indigentibus cuncta tribuere. nil sibi met referuare. Vis tam suam soli supne gubernationi committere. Sed dum prebet pauperibus que habet: fortasse cogitatio mentem subreptit que dicit. Unde viuus. si cuncta dederis: Nec tamen desistit tribuere. Sed quod letus dare ceperat: postmodum tristis prebet. Quid huius

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

mēs nisi misericordie holocaustū est? Sed
 tamen per tristitia cogitationis inquinatum.
 Aut enim deliberare summa non debuit:
 aut post deliberationem nullo modo dubitare.
 Alius contempta mundi supbia honores
 atq; dignitates huius seculi de creuit vitare.
 Ultimū appetit inter homines locum tenere
 ut tanto excelsior inueniatur in permanenti gloria:
 quāto humilior aspiciatur in transeunte vita.
 Is fortasse cum subito se a primo despici agnoscat
 indignatur cur despiciatur. Vult quidem
 in loco humili: sed tamē attendi contemptibilis
 non vult. Hunc iam deuotio eleuat: sed adhuc
 infirmitas grauat. Jam ergo per deuotionem
 holocaustū est: sed adhuc ex infirmitate inq̄natū.
 Hi itaq; qui in eis que optime deuouerunt aliqua
 infirmitate sui culpa tanguntur: cum per
 verba doctorum dicta patrū intelligunt. et in
 quanta culpa iaceant agnoscunt. seque ipsos
 penitentie lamentis afficiūt: holocaustum
 in ostio portarum lauant. Sciendū vero
 est quia hoc inter sacrificium atq; holocaustum
 distat quod omne holocaustū sacrificium
 est: sed non omne sacrificiū holocaustum.
 In sacrificio etenim pars peccudis. in
 holocausto vero totū pecus offerri consueuerat.
 Unde et holocaustū latina lingua totum
 incensum dicitur. Pēsemus ergo quid est
 sacrificium: quid holocaustum. Cum enim
 quis suū aliquid deo vouet et aliquid non
 vouet: sacrificiū est. Cum vero omne quod
 habet. omne quod vult. omne quod sapit
 omnipotenti deo vouerit: holocaustū est.
 Nam sunt quidā qui adhuc mente in hoc
 mundo retinentur: et tamē ex possessis
 rebus subsidia egētib; ministrant. oppres-
 sos defendere festinant. Isti in bonis
 que faciunt sacrificiū offerunt. quia et
 aliquid de actione sua deo imolant: et
 aliquid sibi metipsis reseruant. Et sūt
 quidā qui nihil sibi metipsis reseruant:
 sed sensum. linguam. vitā. atq; substantiam
 quam perceperunt: omnipotenti domino
 immolāt. Quid isti nisi holocaustū offerunt:
 immo magis holocaustum sunt.

Iherusalem itenim populus. primum sacrificium in egypto obtulit.
 Exod. 12. Secundū vero in heremo. Exo.
 13. Qui itaq; adhuc mentem habet in seculo:
 sed boni iam aliquid operatur: deo sacrificium
 obtulit in egypto. Qui vero presens seculum
 deserit. et agit bona que valent: quasi iam
 egypto derelicto sacrificium prebet in heremo.
 quia repulso strepitu desideriorū carnalium in
 mentis sue quiete atq; solitudine deo immolat
 quicquid operatur. Quia ergo sicut dictū est
 sacrificium sit etiam holocaustum: maius
 tamen est holocaustū sacrificio. quia mente
 que huius mundi delectatione non premitur:
 totum in omnipotentis dei sacrificio incenditur
 quod habetur. Sed sciendum nobis est
 quia sunt quidam qui etiā seculum relinquentes
 totum quidem quod habent offerunt: sed tamen
 in bonis que agunt minime compunguntur.
 et bonum quod agunt holocaustum est. sed quia
 flere ac semetipsos diiudicare nesciunt. seque
 ex amore ad lachrymas non accendunt: perfectum
 eorum holocaustū non est. Hinc per psalmistam
 dicitur. Memor sit omnis sacrificij tui: et
 holocaustum tuū plingue fiat. Ps. 19. Holocaustū
 quippe siccum est bonum opus quod orationis
 lachryme non infundunt. Holocaustū vero plingue
 est quādo hoc quod bene agitur: corde humili
 etiam per lachrymas irrigatur. Unde rursus
 dicitur. Holocausta medullata offeram tibi. Ps. 65. Quisquis enim
 bonum opus agit: sed omnipotentis dei amore
 atq; desiderio flere nescit: holocaustum habet:
 sed medullam in holocausto non habet. Qui vero
 bona operatur: et visioni iam creatoris sui inhiat.
 atq; ad eternam contemplationis gaudia peruenire festinat.
 seque ipsum ex amore quo accenditur in fletibus
 mactat: holocausta domino medullata dedit.
 Studendū vero nobis est et mala funditus relinquere.
 et bona que suscipimus operari. atq; in ipsis bonis
 que agimus amore eterni luminis compingi. Ipse enim
 cordis tenebras discit amor lucus.

elezvt subtilius videre valeamus. ne qua
in bonis que agimus praua misceantur.
Considerandū nobis quippe est opus no-
strum quale sit. que cogitatio in opere. q̄
intensio in cogitatione. Et cum nostro bo-
no operi admixtū aliquid malicie vel pra-
ue delectationis agnoscamus: redeamus
ad lachrymas. lauemus holocaustum.
Sunt autem quidā qui semetipsos in ma-
gnis actionibus domino deuouerūt. atq̄
ad tantam perfectionē perueniunt. vt ab
eis nulla vnquā difficultate flectant: qua
tenus in deliberatione castitatis nequaquā
caro in prauē cogitationis delectatōe ani-
mum sternat. Nam et si quādo per sugge-
stionem pulsar: surgere non permittitur.
quia vigore iudicii calcatur. In delibera-
tione quoq̄ paciētie nec sermo in ordina-
tus ab ore prodeat: nec dolor tacitus ani-
mum p̄mar. vt in largitate elemosyne nul-
la inopie suspitio tristitiā generet vt ī de-
liberatione humilitatis nullus despectus
animum mordeat. sed cum laz in his que
recte deuouerunt sese fortiter exhibēt: pri-
ora tamē peccata que ab ipsis ante bonā
deliberationē perpetrata sunt ad memo-
riam deducunt: et plangunt quicquid illi
ēte se egisse meminerunt. Hi itaq̄ per vi-
tam quā tenent holocaustus sunt: sed per
vitam quam ante tenuerant inquinati.
Lauant ergo holocaustum in ostio porta-
rum. quia intellectu quē percipiunt de di-
ctis patrum lamentis se quotidianis affi-
ciunt. et mundant vitam lachrymis quaz
prauis aliquando actibus inquinauerūt.
Hos itaq̄ inter hec ad vitam. preteritam
mentis oculos reducamus. reminiscamur
qui fuimus: cum mundi huius concupiscē-
tias sequeremur. Et si tam domino toto
corde seruimus quia nos peccasse memi-
nimus: defluamus in fletibus: lauem⁹ ho-
locaustum. Ecce omnipotenti deo deuo-
uimus castitatem nostram. Sed si adhuc
immunda cogitatio mentem inquinat: re-
deamus ad lachrymas: lauem⁹ holocau-
stum. Ecce patientiam nos seruare decre-
uimus. Si adhuc ira perturbat: si men-

tem tacitus dolor excruciat: redeamus
ad lachrymas lauemus holocaustus. Ec-
ce tam nouimus possessa tribuere: atq̄ in
hoc mundo humilem locum tenere. Si
qua adhuc animum inopie suspitio depri-
mit. si despectus Christi in aliqua nos in-
dignatione confundit: redeamus ad la-
chrymas: lauemus holocaustum. Mag-
nus est enim creatori nostro ad recipien-
dos fletus humilium misericordie sinus.
Abi enim innumerabiliū hominum flet⁹
suscepti sunt: ibi locū suū inuētūre sunt
et lachryme nostre. Pensemus. quid per
aliū prophetam dicitur. Et erit qui os
fēderit ex eis in illa die quasi dauid. et do-
mus dauid quasi dei: sicut angelus domi-
ni in conspectu eius. Zach. 12. Hec dies
misericordie que nobis de aduentu redē-
ptoris nostri promissa est. Qui itaq̄ of-
fenderit erit quasi dauid. q̄a peccator ad
penitentiam redit. Domus autem dauid
quasi dei. quia reuersus quisq̄ ad iustici-
am habitatio efficitur creatoris sui. vt sit
sicut angelus in conspectu eius. Quia
misericordie viscera que in se expet⁹ est
adnunciando et alijs propinat. Hinc et is-
am paulopost illic dicitur. In die illa erit
fons patens domus dauid habitantibus
hierusalem: in ablutione peccatoris et mē-
struate. Zach. 13. Fons quippe occultus
est vnigenitus patris: inuisibilis deus.
Fons vero patens est idem deus incarna-
tus. Qui fons patens recte domus Da-
uid dicitur. quia ex Dauid genere noster
ad nos redemptor processit. Hierusalem
vero visio pacis interpretatur. Hi autem
hierusalem habitant: qui in visione pacis
intime mentem figunt. Peccator vero
et menstruata est vel his qui delinquit in
opere: vel mens que labitur in praua co-
gitatione. Menstruata namq̄ ista po-
lutio est. quia et aliena carne non tangi-
tur: et sua carne inquinatur. Sic itaq̄: sic
est omnis anima. que et si malum opus
non agit: polluta tamen cogitatione for-
descit. Unde etiam per prophetam a-
lium sub iudee specie de anima innuma-
P 2

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

dis desiderijs occupata dicit: Omnes qui querunt eam non deficient: in menstruis eius inueniet eam. Maligni quippe spiritus querentes non deficiunt: cum inferre perditionem cupiunt: et nulle bone cogitationis rectitudine repellunt. Atque in menstruis suis animam inueniunt: quando in pollutis cogitationibus positam: facile ad peruersam operationem trahunt. Dicat ergo. In die illa erit fons patens domus dauid habitantibus hierusalem: in ablutione peccatoris et menstruate: quia apertus iam nobis est fons misericordie redemptor noster: qui in domino dauid incarnari dignatus est: ut peccatorem lauet a peruerso opere: et menstruatam mentem deluat ab immunda cogitatione. Propter igitur fons: curramus cum lachrymis lauamur hoc fonte pietatis. In hoc fonte ipse quoque dauid lotus est: cum rediit ad lamenta penitentiae post maculas grauis culpe. Ipse quippe inuenire fontem querebat cum diceret. Redde mihi leticiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me. ps. 50. Iesus enim hebraice latine salutaris dicitur. Et quid est quod sibi leticiam Iesu reddi postulat: nisi quod hunc ante culpam contemplari consueuerat: eiusque contemplationis gaudia in culpa perdididerat? Unde recte post penitentiam visionis eius leticiam sibi reddere querebat. In hoc fonte misericordie lota est Maria magdalene: que prius famosa peccatrix: postmodum lauit maculas lachrymis: deterisit maculas corrigendo mores. Luc. 7. In hoc fonte misericordie omnibus aperto: lauit petrus quod negauerat: quod fleuit amare. Mat. 26. In hoc fonte misericordie in fine suo lotus est latro qui se metipsum in morte reprobendam a culpa sua ablatus est confessione veritatis. Luc. 23. Cur igitur pigri sumus: cur torpentes et frigidi remanemus: qui in hoc fonte pietatis tantos iam se lauisse cognouimus? Ergo ne in mundatione nostra desperabimus? qui tot exempla misericordie in pignore tenemus: et cessamus veniam querere: atque cum lachrymis fiduciam habere: qui tantorum iam emundationem spei nostre pignus accepimus.

Querere enim misericordie fontem debemus: etiam si clausus esset. Propter et negligimus. Mittamus oculos fidei in mundum vniuersum: consideremus quanti peccatores diebus ac noctibus per lamenta in hoc fonte misericordie lauant: quanti post tenebras ad lucem quanti post maculas ad mundiciam redeunt. Curramus cum talibus post mortis tenebras ad aquam vite: consideremus quantum peccauimus: quantum quotidie peccamus: atque ut appareamus mundi post culpas lauemus holocaustum.

Explicit Omelia. XX.

Incipit Omelia. XXI. que exponit litteram. XL. capituli ab illa parte. Et in vestibulo porte due mense hinc: et due mense inde: usque ad illam partem in eodem capitulo. Et extra portas interioris gazaphilatia cantorum in atrio interiori etc.

Quid sumus de mysticis sensibus ezechiels prophetae locuturi: qui ipsa eius historie verba vix capimus? Ecce etenim dicit.

Et in vestibulo porte due mense hinc: et due mense inde: ut imoletur super eas holocaustum: et pro peccato: et pro delicto. Et ad latus exterius quod ascendit ad ostium porte que pergit ad aquilonem due mense. Et ad latus alterum ante vestibulum porte due mense. Quattuor mense hinc: et quattuor mense inde per latera porte. Octo mense erant super quas immolabatur.

In quibus videlicet verbis magna caligo dubietatis oritur: vtrum hec de vna porta

qualibet: an
dis dicatur.
latera deser
conclusionem
quas immol
non de sin
scripserat
enarrate q
berent: sin
ginta et oct
vna dicitur
ligentia re
te vestibul
de esse nar
rins quod al
git ad aqu
tur. atque
ante vesti
stibulum p
cum sub
feratque a
mense: un
viam aqu
ter aliud
epim: cu
rior: et po
lonis po
tas sap
as inter
extrem
ut pred
cum du
due m
dem in
pe cum p
rius quod
ad aqu
te vesti
interio
fas hab
similit
quattu
rasne
rior: et
nis p
sunt i
terio

qualibet an de duab⁹ aut de singulis portis dicatur. Sed dum quaterne mense p^{er} latera describunt ac postmodum in summa conclusionem dicunt. octo mense erant: super quas imolabant. patet quia hoc spiritus non de singulis portis quis 'superius describerat dicat. Quia si porte sex superi⁹ enarrate quaternas menses per latera haberent: simul omnes non octo sed quadraginta et octo discernent. Rursum si hoc signa dicitur: magno obstaculo nostra intelligentia reuerberat. q^{uod} post descriptum porte vestibulum: ubi due mense hinc et due inde esse narrate sunt: adhuc ad latus exterius q^{uod} ascendit ad ostium porte que pertinet ad aquilonem due mense esse memorantur. atq^{ue} subiungitur. Et ad latus alterius ante vestibulum due mense. Si enim intra vestibulum porte bine per latera mense erant cum subditur: et ad latus exterius due mense: atq^{ue} ad latus alterius ante vestibulum due mense: inter quas etiam porta que respicit viam aquilonis esse memorat: p^{er}fecto patet aliud vestibulum intrinsecus atq^{ue} aliud extrinsecus fuisse quia et prius porta interior et postmodum hoc in loco exterior aquilonis porta describitur. Ita cum tres portas superius descripsisset: tres quoq^{ue} alias interioris atrij esse memoravit. quarum extremam aquilonis portam narrauerat: s^{ed} ut predictum est atrij interioris. Hanc ergo cum due mense hinc in porte vestibulo: et due mense inde describunt: adhuc de eadem interiori porta sermo preterit. Quippe cum prius submisit. q^{uod} ad latus exterius q^{uod} ascendit ad ostium porte que pertingit ad aquilonem due mense. et ad latus alterius ante vestibulum porte due mense. Porta ergo interior binas p^{er} latera in vestibulo menses habere descripta est. et porta exterior similiter binas. Quatuor autem hinc et quattuor inde mense pariter sunt: dum p^{er} latera singula bine in vestibulo porte interioris: et bine hinc et inde exterius in aquilonis porta describunt. que simul octo octo sunt in quibus imolatur. His itaq^{ue} de exteriori narratione discussis. ad spiritalem

intellectum sermo redeat. quia tanto facilius interioris esse largiente domino facilius debet: quanto nos exterioris descriptio ignorantia non angustat. Possunt etenim portarum nomine sicut superius dictum est sancti predicatorum intelligi: ut vestibulum porte sit populus. Qui dum mente humili verba predicationis suscipiunt: in eo mense ad sacrificium ex virtute construuntur. Rursum. nihil obstat si portas accipimus hoc q^{uod} nobis per ora predicationis sacri eloquii intellectus aperitur: ut vestibulum porte eiusdem nobis predicationis verba sint que prius humiliter accipimus: et post ad sacri eloquii intelligentiam veniamus. Sit itaq^{ue} nobis porta interior testamentum novum. porta vero exterior testamentum vetus. quia et hoc spiritalem intellectum aperit: et illud rudibus adhuc mentibus in historia sacri eloquii litteram custodit. Habet autem porta interior in magna iam multitudine fidelium populorum duo latera. videlicet dilectionem dei et dilectionem proximi. Bine autem mense sunt hinc et inde. quia in dilectione dei necessario tenenda est fides et vita. In dilectione autem proximi debet sumopere patientia et benignitas custodiri. Est enim in dilectione dei necessaria fides et vita. q^{uod} videlicet scriptum est. Sine fide impossibile est placere deo. Heb. 11. Et rursus scriptum est. Fides sine operibus mortua est. Jacobi. 2. Est autem in dilectione proximi nobis patientia et benignitas conferuanda. quia de eadem dilectione scriptum est. Caritas patiens est: benigna est. 1. Cor. 13. Caritas scilicet ut illata a proximis maiorem equanimiter portet. Benigna autem ut sua bona proximis desiderabiliter impendat. Habet quoq^{ue} porta exterior videlicet lex duo latera. spirituales patres: et carnalem populum. In quibus singulis bine mense sunt. quia habet in spiritualibus patribus doctrinam et prophetiam habet in carnali populo circumcionem et sacrificium. In his itaq^{ue} octo mensis imolatur. quia quicquid fides credit. quicquid

Expōitio beati Gregorij pape super Ezechielem

quid vita in exemplo boni operis ostēdit
quicquid patiētia humiliter tolerat. quic-
quid benignitas largiter ministrat. quic-
quid doctrina salubriter docet. quicquid
prophetia in posterū premonet. quicquid
circūcisio ad mandatum exterius ligauit.
quicquid sacrificium ex deuotione offerē-
tis egit. In omnipotentis dei oculis hoc
esse victimā ostendit. In lege enim etiam
per carnale sacrificiū quid aliud populus
nisi deuotionem sui cordis imolabat? Ho-
tandum vero q̄ quattuor mense solūmo-
do ad holocaustū fuisse memoratur: quas
videlicet vestibuli porte interioris accipi-
mus. ut de reliquis quattuor sentiamus
que ad sacrificium cōstruere fuerant: non
ad holocaustum. Holocaustū enim (sicut
precedenti iam locutione professus sum)
totum incensum dicitur. Et lex quidē de-
us ac proximū diligere diuina mandata cu-
stodiri precipit. ab alienarū rerum concu-
piscencia compe scit: non tamē omnia di-
mitti iubet. In testamēto autē nouo nos
veritas contestatur: dicens. Nisi quis re-
nūciauerit omnibus que possidet: nō po-
test meus esse discipulus. Luce. 14. Et
q̄ iterum dicit. Qui vult post me venire
abneget semetipsum. Luce. 9. Mense er-
go interioris porte holocaustū habent. q̄
in virtutibus testamenti noui quasi p̄ ho-
locaustum omnia incendimus: quādo om-
nibus que huius mūdi sunt renūciam⁹.
Mense vero porte exterioris sacrificium
habent: sed holocaustum non habent: q̄a
precepta legalia decimas offerri iubēt: s̄
dimitti omnia non iubent. De interioris
autem vestibuli quattuor mensis dicitur.
ut imoletur super eas holocaustū et p̄ pec-
cator: et pro delicto. Hoc etenim inter pec-
catum et delictum distat. q̄ peccatum est
mala facere. delictū vero est bona derelin-
quere. que sūmopere sūt tenēda. Vel cer-
te peccatū in ope est delictū in cogitatioe.
Becce ergo interioris porte quattuor mē-
sis imolatur holocaustus et pro peccato: et
pro delicto. quia quicūq̄ potuerit hoc p̄-
sens seculū pleniter cōtēnere. et derelin-

quens omnia semetipsum dño holocaus-
tum dare: ipse laus p̄fecte nouit et peccata
operis plangere: et peccata cogitationis.
vel q̄d malum fecit: vel q̄d debuit facere
bonum q̄d non fecit. Qui etenim totum dī
misi: culpas suas in steribus iam liberi⁹
conspicit. Cūq̄ eius mentē rerena cura
non prepediit: pro opere simul et cogitatio-
ne plangendo mentem suā omnipotentī
domino: quid aliud q̄ holocaustū dedit.
Hec hoc a ratione videtur et extraneū q̄d
propheta cū latus exterius diceret: et osti-
us porte nominaret et addidit. que p̄git ad
aquilonem. In exteriori enim custodia li-
tere lex data tenebatur. Ostiū vero porte
est ipse historicus intellect⁹ legis: qui ad
dñi timorē ducit. Que porta ad aquilo-
nem pergere dicitur. quia lex eadē sub ti-
more mortis frigida iudaici populi corda
constrinxit. Quasi enim per calorem ille
popul⁹ curreret: si precepta dñica ex amo-
re seruasset. Sed quia sub timore mortis
p̄posite litteram custodiuit: quasi in torpo-
re frigoris remansit. Unde nouis popu-
lis eterna premia amantibus: non autē tē-
poralia tormenta timētib⁹ atq̄ iam calē-
tib⁹ dicitur. Non accepistis spiritus ser-
uitutis iterum in timore: sed spiritum ada-
optionis in quo clamamus: abba pater.
Roma. 8. Dicatur autē. quattuor mense
hinc et quattuor mense inde per latera por-
te. Dum enim fides et vita: doctrina et p̄-
phetia in bonorum mentibus custoditur:
porta nostra. i. intellectus sacri eloqui
quattuor ex latere mensas habet. Cumq̄
in proficientibus populis sancta predica-
tio patiētiā et benignitatē seruat: que p̄-
in carnalibus circūcisionem et sacrificium
custodunt: mense que et quattuor quasi
ex alio latere monstrantur. que simul oēs
octo ad imolandū sunt. quattuor videli-
cet interiores ad holocaustū. quattuor ve-
ro exteriores ad sacrificium. Quia et hi q̄
in sancta ecclesia fidem. vitā. patientiā.
atq̄ benignitatē custodiunt: sūmis laus p̄
cū dubio virtutibus pollent. Et hi qui in
synagoga doctrinā et prophetiam: cū cū

L
dñonem et
offerendo:
deuotionis
no dederu
est iecico
stibuli con
holocaustū
Ande me
aperitur a

Qu
holocau
dris exp

Quos
accipimus
vita in p
uit fortit
eque ita
Quilq̄
litur. in
nibus a
nibus a
drus est.
bet: qui
bz. Cert
de perit
surgere
ti sunt
solidat
dicēs.
pidib⁹
pe i ser
ctores
rū p̄dic
edificiū
dib⁹ p̄
tuor la
ficiā
emplū
vestib
pul⁹ t
nis fa
Qui
popu
plo
En
ali

effonem et sacrificium cognouerunt: alia offerendo: atque sibi metipsis alia retinendo deuotionis victimam omnipotenti domini dederunt. Sed quia superius dictum est: itcirco mensas quatuor interioris vestibuli constructas: ut imoletur super eas holocaustum et pro peccato: et pro delicto. Unde mense ipse constructe sunt: inferius aperitur cum subditur.

Quattuor autem mense ad holocaustum de lapidibus quadris extructe.

Quos enim hoc loco lapides quadros accipimus: nisi quoslibet sanctos: quorum vita in prosperitate atque aduersitate non uit foriter stare. Lapis etenim quadrus eque stat: in quocumque latere fuerit versus. Quisquis ergo in prosperitate non extolitur: in aduersitate non frangitur. suasio: nibus ad malum non trahitur. vituperationibus a bono ope non reuocatur: lapis quadrus est. Et quasi ex omni latere statu habet: qui casum in qualibet permutatione non habet. Erte cum iudeorum populum prophetam a se de perire cognosceret: et sanctos apostolos surgere in ecclesia uideret. per quos multi sunt ex gentibus in fidei et uite fortitudine solidati: in magna consolatione locutus est dicens. Lapidem ceciderunt: sed quadris lapidibus edificabimur. Esa. 6. Adhuc quippe in sancta ecclesia apostolos. martyres. atque doctores surgere: de lapidum casu. id est de iudeorum perditione minus doluit. quia omnipotentis dei edificium. id est sancta ecclesia de quadris lapidibus prosperit. Mense ergo quattuor de quadris lapidibus construuntur. quia fides et uita patientia et benignitas de uita sanctorum in exemplum date sunt sequentibus populis: ut ita vestibulum mensas habeat. id est. Xristus uite populi sacrificium in ara sui cordis incendat. Quicquid enim boni fideles sancte ecclesie populi vel fecerunt vel faciunt. hoc in exemplo de predicatorum suorum uita susceperunt. Unde enim mensas hoc vestibulum haberet: nisi quadros lapides inuenisset. Et enim

unum de quadris lapidibus breuiter ad mensam deducamus. uultis fratres charissimi finem videre. Mibi uiuere christus est et mori lucrum. Phil. 1. Multis uita cognoscere. Mibi mundus crucifixus est et ego mundo. Gal. 6. Multis patientiam audire. Atque in hac hora et esurimus et colaphis cedimus et instabiles sumus et laboramus et operantes manibus nostris. 1. Cor. 4. Maledicimur et benedicimus. persecutionem patimur et sustinemus. blasphemamur et obsecramus. Ibidem. Multis benignitatem cognoscere. Ego autem libentissime impendam: et supimpendar ipse pro animum uestris. 2. Cor. 12. Ac ne forsitan credamus quia eorum pro quibus impendi desiderat debitor fuerit: mox ad eosdem discipulos subiungit: dicens. Licet plus uos diligens: minus diligar. Ibidem. Cum ergo a populo fidei ad imitandas uirtutes sanctorum predicatorum uita cognoscitur: profecto in vestibulo de quadris lapidibus mense construunt. Habuit uero et synagoga spirituales patres in doctrina atque prophetia: ex quibus exemplum uite in uirtutibus traheret. Sed rudis eius populus magis per timorem seruientis quam per amorem sequens uitas patrum noluit imitari quas uidit. atque ideo porta exterior que ad aquilonem pergit: mensas non habet ad holocaustum. Sed quia hec moraliter diximus: restat adhuc ut easdem mensas per intelligentiam typicam perscrutemur. Porta etenim nostra in interiori vestibulo quattuor mensas habet. quia sancta ecclesia ad eruditionem fidelium populorum: quattuor regentium ordines accipit. quos paulus ex dono omnipotentis dei enumerat: dicens. Ipse dedit quosdam quidem apostolos. quosdam autem prophetas. alios uero euangelistas. alios autem pastores et doctores. 1. Cor. 12. et Ephe. 4. Pastores et doctores unum regentium ordinem notat. quia gregem dei ipse ueraciter pascit quod docet. Habuit quoque et porta exterior mensas quattuor. quia uidelicet synagoga obsequi exterioris obseruantiam per principes sacerdotum et seniores populi: per scribas

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

bas atq; phariseos tenuit: qui scilicet pharisei etiam legis doctores vocati sunt. Sine autem exteriori seu interiori porte due mense hic sunt: et due inde: quia in exordij suis sancta ecclesia apostolos et prophetas habuit. Prophetas autem diuinus non eos qui in veteri populo fuerant: sed eos qui in sancta ecclesia post apostolos sunt exorti: posteriori quoque tempore quod nunc est habet euangelistas: atque doctores. Quia vero euangelium bonum nuncium dicitur: euangelistas utique appellamus qui rudibus populis bona patrie celestis annuntiant. Qui videlicet euangeliste atque doctores et priorum quidem tempore fuerunt: sed et nunc usque domino largiente permanet: quia adhuc quotidie et infideles populos ad fidem trahi: et fideles quosque in bonos mores per doctores erudiri cognoscimus. Apostoli vero et prophete ab hoc tempore presentibus sublati sunt: atque ideo dicimus: quia mense he porte nostre: id est sancte ecclesie quasi in alio latere fuerunt. Habet et porta que pergit ad aquilonem duas mensas hinc: et duas inde: eosdem quos diximus principes sacerdotum et seniores populi in maiori auctoritate regimini: scribas quoque et phariseos qui rudis illi populo minori loco prefuerunt. Sed he mense iuxta portam sunt que ad aquilonem pergit: quia cum quattuor isti ordines populo preessent: synagoga in persecutione redemptoris nostri seculens: ad torporem perfidie prorupit. Que tamen mense habuerunt sacrificium quod iuxta solam litteram tenuerunt: unde et ad torporem frigoris lapsi sunt: quia flamma spiritus succendi non sunt. Interiores autem mense holocaustum non habent: quia siue in cordibus apostolorum atque prophetarum: seu in mente euangelistarum atque doctorum ignis spiritus et arsit et ardet. Qui pro eo quod omnem eorum cogitationem in bono opere assumit flamma amoris dei quasi holocaustum simul quod inuenit incendit. Holocaustum enim offerunt: qui siue in bono opere seu in sancta cogitatione medullis

tus accenduntur. Mense vero he ex quadris lapidibus facte sunt: quia dum quotidie sacri eloquij in suis cordibus verba meditantur: ad offerendum domino orationis holocaustum quasi ex quadris lapidibus constructum. Verba etenim scripturę sacre lapides quadri sunt: qui vbiq; stant: quia ex nullo latere reprehensibilia inueniuntur. Nam in omne quod preteritum narrant: in omne quod venturum adnunciant: in omne quod moraliter predicant: in omne quod spiritaliter sonant: quasi in diuerso latere statim habent: quia reprehensionem non habent. Corda itaque sanctorum mense dei sunt ad holocaustum ex quadris lapidibus constructe: quia qui dei verba semper cogitant: semetipsos domino a carnali vita in cogitatione mactant. Unde scriptum est. Rex dei eius in corde ipsius: et non supplantabunt gressus eius ps. 36. Et unde rursum dicitur. In cor de meo abscondi eloquia tua: ut non peccem tibi. ps. 118. Sed quia mense he vnde sunt constructe cognouimus: etiam cuius mensure sint audiamus. Sequitur.

Longitudinem vnus cubiti et dimidij: et latitudinem cubiti vnus et dimidij: et altitudinem cubiti vnus.]

Hunc locum quidam exposuit dicens: Longitudinem et latitudinem habet mensa vnus cubitum et dimidium: id est per quas drum: que simul innote tres cubitos faciunt. Qui tres cubiti habent in altitudinem cubitum vnus: ut mysteria trinitatis vnus cubiti: hoc est diuine maiestatis mensura conseruet. Qui videlicet sensus expositionis ideo non potest stare: quia in illa summa trinitate que omnia creauit: omnia continet: dimidium nihil est: nec ex duobus dimidijs aliquid vnus. Neque enim quicquam immutabilis ac decisionis habet illa substantia: que semper incommutabilis manet nec detrimentum recipit: nec augmentum. Sepe autem diximus longius

Alnem ad
vero ad
Mense er
cte sunt
dij meti
crores qu
Intime ex
tibus vi
dem men
quantu
ne ab hon
hac mort
sunt. In
bent. In
habent:
plene pr
ad hoc et
mensura
currit. E
tegro m
perfecti
Videam
se ad per
derit. E
disse. M
mus: et
venenit
quod ex
rum dic
autem
Vbi dē
cognos
sed tam
ergo in
rum: ter
cubito
re non
hoc qu
medio
vita sen
dentur
bent qu
us et di
ritatis
mū qu
tum q
perfect

dinem ad longanimitatē spei: latitudinē vero ad charitatis amplitudinē pertinere. Mense ergo que ad holocaustū constructe sunt longitudine cubiti unus et dimidij mensiūtur: quia sancti patres atq; doctorēs qui se longanimitē ad secreta spei intime extendunt: per hoc quod in virtutibus viuūt: quantum ad humanam quidē mensurā pertinet valde perfecti sūt: quantū vero ad diuina mysteria que plenē ab homine capi nō possunt: quādiu in hac mortali carne subsistit: perfecti non sunt. In semetipīs ergo iam cubitum habent. In deo autem adhuc cubitum non habent: quia iam quidem in virtutibus plene proficiūt: sed tamen aliquid de deo adhuc ex parte agnoscūt. Ecce iterum in mensura mense ad testimoniū paulus occurrat. Videamus an eius vita cubito integro mēsuretur. Dicit enim. Quotquot perfecti sumus: hoc sapiamus. Philip. 2. Videamus si in his que de deo sentit: iā se ad percipiēda mysteria perfecte tetenderit. Ego me non arbitror comprehēdisse. Qui rursus ait. Ex parte cognoscimus: et ex parte prophetamur: cum autem venerit quod perfectum est euacuabitur quod ex parte est. Philip. 3. Qui iterum dicit: Iā nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. Ibidē. Si ergo perfectus est et ex parte cognoscit: cubitum habet quantū ad se: sed tamen dimidiū super se. Tendantur ergo in longanimitate spei corda sanctorum: tendant in perfectiōe quam habent cubito vno. Sed quia adhuc plene videre non possunt: vbi spei oculum mittunt: hoc quod super vnū cubitum habēt in dimidio cubito recidatur: quatenus in hac vita semper se imperfectos aspiciant: et ardentius ad perfectionem currant. Habent quoq; mēse latitudinem cubiti vnius et dimidij: quia sanctorū corda in charitatis amplitudine dilatata iuxta proximum quem diligunt et vident habent cubitum. Possunt em̄ perfecte diligere: quos perfecte valent iuxta aliquid scire. Om̄

nispotentem vero deum: medullitus diligunt: medullitus sequuntur: sed tamen tantum diligere non possunt quantum debent: quia adhuc non valent videre quē diligunt: et mensura amoris minor est: vbi adhuc mensura minor est cognitio nis. Super vnum ergo cubitum habent et dimidium: quia hoc eius iam in amore integrum est: quod valde minus est in charitate cū primis: atq; illud quod eis valde maius est adhuc in amore dei quē nō vident integrum non est. De hoc amore qui hic incipitur vt ex v. sione domini in eterna patria perficiat: recte esaias loquitur dicens: Auit dominus cuius ignis est in syon: et camin⁹ eius in hierusalem. Esaie. 31. Plus est autem camin⁹ esse q̄ ignē. Quia esse ignis et paru⁹ potest: in camino autem vastior flamma succenditur. Syon vero speculatio: hierusalem autem visio pacis dicitur. Pacem vero nostram hic interim speculamur: vt illic postmodū plene videamus. Ex amore ergo domini in syon ignis: in hierusalem caminus: quia hic amoris eius flammis aliquatenus ardemus vbi de illo aliquid contemplamur. Sed ibi plene ardēbimus: vbi de illo plene videbimus quē amamus. Altitudo vero mensurarum est cubiti vnius. Que est enim altitudo sanctorum: nisi fides inuisibilium. Per fidem enim creditur quod nō videtur: atq; ideo per hanc iustorum mensa ad altitudinem ducitur: vt cūcta visibilia sequatur in celo. Sed vnum cubitum habet altitudo mense: quia vnitas est fides in corde omnium sanctorum. Anū deum esse trinitatē: et patres testamenti veteris: et predicatorēs professi sunt testamenti noui: altitudo itaq; mensurarū nū vno cubito amplius: nū minus habet: quia in magna sibi vnitate concordat omnium fides patrum: sed hi qui tam in longanimitatē spei sumis virtutibus proficientes: vnū et dimidium cubitum habent: atq; in latitudine charitatis vno et dimidio cubito metum

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

tur: in altitudinem vero fidei vno cubito excreuit: et summa admiratione magni sunt venerandi. Debent ergo paruulorum animas in sinu sue conuersationis suscipere: atque eas in conspectu domini velut quoddam holocaustum ac sacrificium offerre. Unde aperte sequitur.

Super quas ponunt vasa in quibus immolatur holocaustum et victima.]

Quid enim sunt anime fidelium: nisi vasa sancta que verba pietatis capiunt: ut ex eorum membris holocaustum vite atque orationis immoletur? Hinc est enim quod paulus cum adhuc rudis esset in fidei vocatio: quia iam domini verba perceperat: et celesti gratia plenus erat: vas appellatur cum dicitur. *Uas electiois mihi est. Actuum. 9.* Hinc pastores atque doctores propheta admonet dicens. *Mundamini qui fertis vasa domini. Esai. 52.* Ipsi enim quasi mense domini vasa portant: qui vitam fidelium erudiendo tolerant: ut quandoque hanc domino ad holocaustum et sacrificium perducant. Sed neque hoc negligenter intueendum est: quod in eisdem vasculis holocaustum et victima dicitur immolari. Holocaustum enim sicut et superius diximus victima est: non tamen victima semper holocaustum: quia cum quid ex parte offertur: et ex parte retinetur sacrificium quidem est: sed holocaustum non est. Sunt vero in multitudine magna fidelium alij: qui que mundi sunt omnia relinquunt: cuncta que possident tribunt: nihil sibi metipsis referant: ad eternam patriam medullitus ambulant: sequi ex toto corde in lachrymis militant. Hi videlicet vasa super mensam sunt: in quibus immolatur holocaustum. Et sunt alij qui curam proprie domus gerunt: de filijs cogitant: eisque hereditatem seruant: qui tamen eterni iudicii memores: misericordiam pauperibus impendunt: alimenta ac vestimenta eis ex parte qua decreuerint tribunt: hi nimirum vasa super mensam sunt in quibus victima immolata est non holocaustum. Quia enim patientia et doctrina sancto-

rum admonendo et sustinendo seruando atque terrendo aliorum corda usque ad hoc erudiunt: ut omnia deserant: et totos se in amore domini accendant: aliorum vero ad hoc usque instruunt: ut quod omnia relinquere non valent vel ex parte qua preualent misericordes fiant: et carnis curam cum anime cura partiant. Mense domini de quadris lapidibus instructe vasa portant: in quibus immolatur holocaustum et victima. Quia et perfecti sicut dictum est cum omnia deserunt: totum cor in amore domini accendunt: et imperfecti sacrificium offerunt: quod ex parte deuouerunt. Sequitur.

Et labia eorum palmi vnus: re flexa intrinsecus per circuitum.]

Quid est hoc quod mensarum labia palmo metiuntur: nisi quod in palmo manus tendit: et sancti patres atque doctores ea predicant in quibus auditorum opera tendunt? Quasi enim manus extendimus: cum opera nostra dilatamus. Loquatur ergo vnusquisque doctor: cor audientis exerceat: ociosorum torporis excutiat. Quos dum ad bona opera tenderit: palmum se habere labijs ostendit. Pensandum quoque quod in palmo digitus maior ac minimus tendit. Quid vero in maiori ac minimo digitorum nisi magna extrema actio designatur? Palmum ergo mense in labia habebat: quatenus in doctorum suorum predicatione auditorum exiguilet. Et sic ex eorum admonitione magna opera faciat: ut agere et minima non omittat. Sic minimis intentus sit: ut piger in agendis moribus non sit. Unde per euangelium veritas dicit: *Ne vobis scribe et pharisei hypocrite: quod decimas mentis et anetum et ciminum et relinquitis que grauiora sunt legis. Iudicium et misericordiam et fidem hec oportuit facere: et illa non omittere. Matth. 23.* Per iudicium quippe et misericordiam et fidem: maior digitus operum rationis ostendit. Per mentem vero et anetum et ciminum: digitus proculdubio minimus figuratur. Hec ergo oportuit facere et illa non omittere: quod si opus nostrum palmum metiri volumus: sic necesse est ut tendat minimus quatenus maior digitus non attrahat. Be-

ne aut cum mensarū labia metiunt: et mē-
sura palmi dicit addit vnus: vt ex docto-
rū predicatione sicut vnitas tenet in fide:
itaq; q̄ vnitas mentiū seruet in opere: ne
per opus bonū q̄ alter agit: alter ad di-
scordie malū prorūpat. Ita etiā bona face-
re opa debemus vt per hec quoq; cū his
cū quibus viuimus: vnanimitatē recte vt
possumus cōseruemus: id est nō deserēdo
q̄ agimus: sed pueniēdo bonis per sua
mōibus malū discordie q̄ timemus. Sic
in suis opibus vnitatē palmi custodiens
paulus discordiā generari phibebat: cū
quendā lapsus atq; ab ecclesia abiectū iā
velle recipere corinthios videret dicēs: Si
cui aliquid donastis et ego. Nam et ego si
quid donauī ppter vos in persona xpi: vt
nō clereueni amur a sathana. 2. Corint. 2.
Qui videlicet solet de bonis mala gene-
rare: et hoc q̄ per caritatē agit ad discor-
diā trahit. Unde et mox de ipso subiecit vi-
cēs: Non em̄ ignoramus cogitationes ei?
Ibidē. Doctor aut qui per bona que p̄di-
cat in suis auditoribus rectā opationē for-
mar: si mētes opantiū ad vnanimitatē nō
ligat in labijs palmi habz: sed eā (que di-
cta est) palmi vnitatē nō habet. Pensan-
dū vero est valde q̄ dicit: q̄ earundē mē-
sarū labia interi? sunt reflexa. Tunc em̄
mensarū labia intrinsecus reflectunt: q̄n
doctores ad p̄scientiā reuocāt tacita cogi-
tatiōe q̄ dicit: q̄n semetip̄os subtiliter p̄-
scrutāt si faciūt q̄ loquūt. Recte autē cū
reflexa intrinsecus mensarū labia dicun-
tur: addit quoq; per circuitum: vt non in
vna qualibet se parte cōsiderent: atq; ex
alia semetip̄os perpēdere pratermittant:
sed vbiq; semetip̄os inspiciant: et in quan-
tum preualēt studeant singula opera im-
plere que docent: ne si predicātes facere
bona dissimulant: sui vastatores sint cul-
tores alieni. Doctor: ecce iam mensa
es: iam vasa portas: iam in vasis fidelib?
pōdus holocausti et victimę sustines: sed
intus reflecte labium: id est ad cor reuoca
sermonē. Audi q̄ dicit: operare q̄ p̄re-
dicas. Si em̄ negligis implere que doces:

alijs messem seminas: et ip̄es frumēt par-
ticipatiōe ieiunas. Unde scriptū est. Tu
ius messem famelicus comedit. Job. 5.
Messez quippe doctoris qui bona loqui-
tur: sed non operatur: famelicus comes-
dit: quia is qui panē iusticie esurit opera-
tur mādāta que audit: et fructū non habz
qui seminādo laborauit. Hinc salomō ait
Abcondit piger manū suā sub asella: nec
ad os suū porriget eā. Proverb. 19. Mes-
mo ita piger est vt ad os manū comedēdo
reducere laborē putet. Sed piger nec ad
os manū suam porrigit: qui nec hoc vult
operari q̄ dicit: Hinc iterū de bene docē-
tibus et male operantibus dicit: Filij effra-
im intendētes arcū: et mittentes sagittas
cōuersi sunt in die belli. ps. 77. Inten-
dūt arcum atq; sagittas mittūt: qui scri-
pture sacre scripturas proponūt: et verbis
rectis auditorum vicia feriunt. Sed con-
uertūt in die belli: quia post semetip̄os
redeunt in temptatiōe viciorū et pectus op-
ponere non volūt: quia in temptationū cer-
tamine non resistūt. Hinc iterum dicitur:
Auertisti adiutoriū gladij eius: et non es
auxiliatus ei in bello. ps. 88. Gladiū
quippe doctoris est sermo dei. Unde per
paulum dicit: Et gladiū spiritus: quod
est verbum dei. Ephes. 6. Om̄ipotens
itaq; deus cū doctorem respicit nolle ope-
rari que dicit: in die belli adiutorij eius
gladium auertit. Quia in temptationū
certamine non permittit ei esse in adiuto-
riū doctrine verba que dedit. Habet igitur
gladium: sed hunc in bello non adiu-
uat: quia cum aduersitas temptatiōis eru-
perit: verbi obliuiscit quod dicebat: Ec-
ce enim de patientia forsitan sermo docto-
ri est: doctrine sue magisterio docere co-
gitur: qualiter contra illa damna: con-
tra auditas contumelias patientia serue-
tur. Sed cum ip̄e vel damno vel contu-
melia fuerit laceffitus oblit? quod docue-
rit: vel in lesione pximi: vel in reddendo
grauius cōtumeliam excedit. Inter hec
itaq; cogitet qui a mensa dei est: labiū in-
us reflectat: seruet q̄ predicat. Scriptū

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

quippe est. In patientia vestra poss. debis
t s animas vestras. Luce. 21. Et rursum
scriptum est. Doctrina viri per patientiam
noscitur. Prover. 19. Si itaq. iudex do
ctrine patientia est. tanto quisq. doctus
ostenditur: quanto patiens fuerit. Hinc est
enim q. bonus ille discipulus qui magi
struz tolli in aera videbat: per magne cha
ritatis affectum clamabat dicens. Pater
mi: pater mi. curzus israel et auriga eius.
4. Reg. 2. Quid est fratres charissimi
q. Helias curzus israel et auriga dicitur:
nisi quia auriga agitat: curzus portat. Do
ctor ergo qui mores populi et per patien
tiam sustinet: et sacri eloq. verbis docet
et curzus dicitur et auriga. Curzus q. tole
rando portat. auriga quia exhortando agi
tat. Curzus: quia mala sustinet. auriga q.
populu bonis admonitionibus exercet.
Fortasse autem contra vanam gloriā ser
mo doctore est. Et mire insinuans quali
ter debeat declinari. eisdem ipsis sermo
nibus vanam gloriā querit quibus con
tra eandem vanā gloriā disputat. Si igitur
hoc appetit adipisci qd. prohibet: mē
sa intus labium non refectit. Tunc autē
mensa domini ex quadris lapidibus ex
tructa habebit intus labium reflexum: si
studuerit audire qd. docet. Scriptum q.
pe est. Ille quid per contentione: neq. per
inanem gloriā. Psal. 2. Atq. eisdem
rursus egregius predicator dicit. Nec q.
rentes ab hominibus gloriā. neq. a vo
bis. neq. ab alijs. 1. Thes. 2. De predica
tionis etenim labore laudē transitorie q.
rere. quid est aliud q. rem magnā vili pre
cio venundare. Sed est in doctrine verb
graue periculuz. quia sepe sermonē vocē
rium fauores au dientiū sequuntur. Et cū
doctores ab eo qd. bene innotuerint appa
rere tam minores in dictis nolunt: doctri
ne verbum qd. pro acquirendis animab.
auditores ex omnipotentis dei amore in
choauerunt: in hoc postmodū pro acqui
rendis laudibus laborant. Et qui in ver
bis dei querebant prius lucra spiritalia:
temporales postmodū fauores sequuntur.

Ande sit vt sine recta quelibet opera seu
sancte doctrine verba in omnipotentis dei
iudicio pereant: cū p. hec quisq. transitorijs
fauorib. anhelat. Hinc etenim per prophe
tam iudee dicit. q. in seipsas incauta mēs
inuenit. si saltē post culpā suas caute cogi
tationes rimet. Oliuā vberem. pulchraz
fructu. etiam. speciosam vocauit: dñs nomē
tūū. Ad vocē loquele grandis exarsit ig
nis i. ear. et cōbusta sūt frutecta ei. Isiere.
11. Oliuam quippe vberē et pulchrā: fru
ctiferam et speciosā dñs vocat. cuius vt
efficaciā in operationē: vel sancta studia i
verbis sciētē approbat. Sed ad vocē lo
quele grādis exarsit ignis in ea. q. cū lau
dari quis ceperit: erubescit forsitan mior
videri q. dicit: et studet esse quod dicat.
Aox enī grandis loquele est: fauor adulā
tis. Ande scriptū est. Qui benedixit pri
mo suo voce grandi de nocte confurgens
similis est maledicēti. Prover. 27. Ad
vocē ergo loquele grādis exarsit ignis in
ea. q. in magnitudine fauoris flāma i. cor
de accendit de amore laudis. S. oia olti
ue frutecta vburunt. q. ante omnipotentis
dei oculos vel que bene gesta vel q. scien
ter sunt dicta depereunt: cū iā nō amore do
mini: s. itēione transitorie laudis sūt. Sic
enī cogitatiōi bone cogitatio sinistra sub
iungit: vt vix ipse qui easdē cogitationes
generat anim. cognoscat. Ande p. dicator
egregi. cū loquens subtiliter diceret. Al
ius est sermo dei et efficac. et penetrabili
or omni gladio accipiti. et ptingens vlsq.
ad diuisionē aīe ac spirit. Heb. 4. Illico
subiunxit. Compagū quoq. et medullarū:
et discretor cogitationū et intentionū cor
dis. Ibidē. Distinguit enī dei sermo cō
pages et medullas. quia discernit cogita
tiones et intē tiones cordis. p. cōpages
quoq. ossib. ossa iungunt. Et sepe dū qd.
recta cogitatio agim. sed subito in lau
dis amore declinam. atq. hoc pro laude
facim. quod prius facere pro veritate ces
peramus. quia cogitationes cogitationi
bus adiunguntur: quasi quedam compa
ges sunt. Sed habent ossa que incompa

se luncta sunt etiā medullas. Quod predicator sanctus apertius intulit cū subiūxit. Discretor cogitationū et intentionum cordis. Compages em̄ nostre cogitatōes sunt: medullę autē intentōes. Et sepe aliud cogitamus: atq; aliud est quod per cogitationē intendimus. Nam si quis proposito nūmōꝝ premio pupilli: vel vidue causam defendat: et fortasse ecclesiā ingrediēs in suis p̄cibus deo dicat. Tu vides quia causas pupilli et vidue defendo. Ille pulchro dubio qđ cogitat scit: sed quo intendat eius cogitatio ignorat. Aliud quippe cogitat: atq; aliud intēdit. Ad em̄ defēsio nē pupilli v̄l vidue: sed mercedē nūmōꝝ querit. Nam tollere temporale premiū: et non pupillū ac viduā defendere intendit. Sermo itaq; dei discretor est cogitationū et intentionū cordis: quia nō aspicit quid apud temetipm̄ cogitas: sed per medullā compagis: id est per intentionē cogitationis que accipere requiris. Restat ergo vt doctor cum loquit̄: quasi mensa dei semper intus labiū reflectat: ne aut mala intentiōe loqui inchoet: aut cum bene cepit seductus fauoribus in appetitū alium deducet. Fortasse autē de custodia discipline sermo doctore est. Et sepe etiā contingit vt discipline regulā quam scit dicere: nesciat tenere: qui aut nimio zelo motus min⁹ se per mansuetudinē temperat: aut nimia mansuetudine placidus: min⁹ se cōtra vicia in zeli stimulo inflammat. Magna enim cōsideratiōe debemus pensare quod scriptū est: quia in vasis templi inter coronas et plectas: boues et leones et cherubin exsculpta sūt et subter boues et leones lorā dependentia. 3. Regū. 7. **C**orone quippe signū victorie: plecte autem cōcordie vnanimitatē signāt. Cherubin vero plenitudo scientie dicunt. Sacerdotes em̄ atq; doctores inter coronas et plectas: id est inter fortitudinē boni operis quo ad victoriā currunt: et charitatis concordia quo a se vicissim nō discrepāt: per boues et leones atq; cherubin designati sunt: quia in plenitudine scientie quam

habent: necesse est vt et bonū mansuetudinem teneat: et feruorem leonū: quatenus in disciplina quā predicat et ex sancto zelo accensū sint: et ex paterna dulcedine tractati. Quibus subter se lorā depēdeant vt discipline sue retinaculo quibus ipi ligati sunt etiā subiectis suis solliciti impendant. Super eos em̄ lorā dependere est: custodie vincula subditis tenere. Que tunc recte seruant: cum nec bonū mansuetudo in zeli feruore amittit: nec leonū terroꝝ in mansuetudine declinat. Tanta quippe debet esse discretio: vt nec disciplina nimia: nec ipsa quoq; misericordia sit remissa. Nam si inordinate culpa dimittit: is qui est culpabilis in reatu grauius astringatur. Et rursus si culpa immoderate retinet: tanto qui corrigit deterior fiat: quanto erga se nil ex benignitatis gratia agi considerat. Exhibēda itaq; prauis est asperitas in offensiōe: chartas in mēte: vt et dura offensio delinquētem coherceat: et charitatis custodia mercedē mansuetudinis nō omittat. Ecce dum loquor ioseph animū pulsat: vt ad ostendendā que dico ipse testis veniat. Genes. 37. Certe somnū quod de profectu suo viderat fratrib⁹ narrans: per hoc quod innocenter reuertit: malicie contra se stimulos excitauit: ab eisdem fratribus hymaelitis est venditus. Ibidē. in egypto ducit: mira omnipotentis domini dispensatiōe eidē egypto prelatus est. Genes. 39. Quā in terra chanaan fames exurgeret: fratres ad egyptum venerūt: ioseph prelatus egypto reppererūt: eūq; submissi ad terram ceruicibus adorauerūt. Et quia mutari dei consiliū non valet: quem ideo vendiderant ne adoraret: adorauerūt quia venditionis plenus: cognouit fratres: non cognitus. Genes. 42. Sed memor culpe et remissor iniurie: mala fratrum nec reddere studuit: nec sine purgatione laxare. Nam suspecta voce protinus dixit: Exploratores estis vos: vt videatis infirmiora terre venistis: iam nunc experimētur

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

vestri capiam. Per salutē pharaonis nō egredimini hinc. Ibidē. Si iaculū in cor de. Peregrini venerant: famis periculū fugiebant: frumenta que querebant nō acceperāt: et feriri se insuper actiōe criminis videbant. Inter hec ducuntur ad carcerē: et post tridū adhuc in eadem asperitate terrent. Jam reditur ad coriā culpe memoria pulsat animū: atq; inter se invicem loquuntur. Merito hec patimur: quia peccavimus in fratre nostrū: videntes angustiam anime illi cum deprecare nos: et non ausuimus. Recurro venit super nos ista tribulatio. Ibidē. In his autē corioseph amore vincit: secessum petit: soluit stendo quod pietati debuit. Severus ad fratres reuertit: ut cruciatus eorum animas a culpa liberaret. Post hec vnus religatur in vinculis: dimittunt ceteri cū frumentis: ut vnus frater veniat: quem minimū habere se dixerant. Venit postmodū frater. Vincibat mentē pietas: cū frater innocens videret: sed permanebat in ostensione asperitas: ut fratres noxi purgarent. Genes. 44. Frumenta dantur: scyphus in sacco iunioris fratris abscondit: furti post eos questio mouetur. Mittitur ut reducatur addicti in seruitutem decernit apud quem scyphus fuisse inuētus. In sacco vltimi fratris inuenitur. Tunc beniamin reducitur: afflicti omnes fratres sequuntur. Tormenta misericordie: cruciat et amat. Reuersi igitur in terra cū lachrymis prostrati: veniam postulant. Memores enim quid de illo patri promiserāt: merore intolerabili tabescebant. Tunc se vltra cōhibere non valens pietas clausa prorupit ad mediū: et excussit charitatis lachrymas de vultu seueritatis. Perversa est ira que apparebat: quā erat ostensa misericordia que erat et non apparebat. Sic vir sanctus facinus fratrum et dimisit et vindicauit. Sic in vigore clementiā tenuit: ut delinquentibus fratribus nec sine vltione pius existeret: nec sine pietate districtus. Ecce hoc est magisteriū discipline: ut culpā discrete no-

uerit parcere et pie rescare. Qui autē discretiōis spiritum non habet: aut sic dimittit peccata ut nō corrigat: aut sic quasi corrigendo feriat ut non dimittat. Doctor ergo cui de discipline moderamine loqui necesse est: mensam dei esse se sciat: atq; intus labiū reflectat: ut quod docet: loquitur: hoc sub discretiōis spiritu vigilanter operetur. Nec si quedā sibi deesse cōsiderat: oportet vt ab eorū prediciōe cōticeat. Locus quippe eius exigit ut loquat. Verbis ergo suis semetipsum conueniat: et si non ideo loquitur: quia operatur: ideo operetur quia loquitur: quia operatur: ideo loquitur quia compellit. Ubi itaq; se conspiciat opere implere qd dicit: ibi auditores admoneat: eorūq; animos ad studiū bone operatiōis accingat. Ubi autem necdū se videt implese qd loquitur ad bona de quibus auditores admonet: se quoq; pariter inflamet: ut ipse etiam simul distat in opere qd per eum loquitur veritas in prediciōe. Sepe enim qd viuēdo nescimus compulsi loqui doctrinā: loquendo discimus: ut dū de cogitatiōis nostre pigritia reatus nascit in mente: eandem mentē compunctio subito abortu transuerberet: et sua voce excitata et vigilet in opere: que prius torpebat in ocio sine voce. Ecce autē cū mense labiū palmo tendit: idest cū per doctoris os cōtra vicia disputat: atq; ad bona opera cor auditorū accendit: multi qui eius verba audiūt: quanta vel qualia mala perpetraverint recognoscūt: atq; ad eum cōfidentes veniūt: eumq; pro peccatis suis intercessorē fieri cum flentibus petunt: ut ipse orando deleat culpas: quas prediciō manifestat. Unde et subditur.

Super mensas autēz carnes oblationis.]

Doctores etiam sancti cū pro compunctis peccatoribus atq; cōfidentibus oñipotēti domino preces fundit: per hoc qd vnam p carnali eorū vita postulat: mense domini carnes oblatiōis portat. Et ergo sint p quibus cōuersis et flentibus rogē:

oportet vt et
predicet: et
linguere: atq;
cesse est vt er
menta pdicac
doctrinē sue
stat: quāto eo
videlicet scilicet
gne remuner
suis alios de
Libet inter
verba deduc
hoc quod fa
que quotid
felli atq; ieli
discipulis
bā: quia ecc
habēt quos
innos in vo
dam: et ex
8. Turba
tudo fidelit
tentia decli
tiōe atq; co
mittere ieli
ne deficiat
catores in
sua cōfide
lo dimittit
peregrin
era admo
pia senten
qua dicit: I
nerit. Ibi
nihil carn
nipotent
longinqu
innocent
pudicitia
aut cōiug
tale cōue
sinquor
illucina
flagitior
facta fur
post per
redēt:

oportet ut eisdē prius in peccato positus predicet: et cum iam ceperint peccata relinquare: atque ad innocentiam festinare: necesse est ut erga eos in ore doctoris incrementa predicatōis exerceat: et quibusdam doctrine sue verbo tāto vehementius insistant: quāto eos grauius cecidisse considerat videlicet sciens quod ipse tanto mercedē magis remuneratōis accipiat: quāto verbis suis alios de profundioribus peccatis leuat. **L**iber inter hec sancti euāgelij ad mediū verba deducere: cuius sacra hystoria per hoc quod factū est miraculū narrat: miraque quotidie agunt denūcia. Nam cū cōfessi atque ieiuni ad dñm populi puenissent discipulis dñs dixit: Misereor super turbā: quia ecce iam triduo sustinent me: nec habēt quod māducet: et si dimisero eos ieiunos in domos suas deficiēt in via: quidam enim ex eis de longe venerūt. **M**atth. 8. Turba triduo dñm sustinet: quā multitudo fidelium peccata quę perpetravit per penitentiam declinat: ad deū se in opere locutione atque cogitatione conuertit. Quos dñm mittere ieiunos in domū suam dñs noluit ne deficiāt in via: quod videlicet cōuersi peccatores in pñtis vite via deficiunt: si in sua cōscientia sine doctrine sancte pabulo dimittant. **N**ec ergo lassemur in huius peregrinatōis itinere: pascēdi sumus sacra admonitōe. Valde autē pensanda est pia sententia que pcessit ex ore veritatis: qua dicit: Quidā enim ex eis de longe venerūt. **I**bidē. Est autē qui nihil fraudis et nihil carnalis corruptiōis expertus: ad omnipotentis dei seruitiū festinauit. **I**ste de longinquo venit: quod per incorruptionē et innocentiam pñmus fuit. **I**lius nulla impudicitia: nullis flagitijs inquinat: solo autē cōiugio expertus: ad ministeriū spirituale cōuersus est. **N**ec iste venit de longinquo: quia vltus cōiunctiōe pcessa: per illicita nō errauit. **A**lij vero post carnis flagitia: alij post falsa testimonia: alij post facta furta: alij post illatas violētias: alij post perpetrata homicidia ad penitentiam redeunt: atque ad omnipotentis dei seruitiū cō

uertunt: hi videlicet ad dñm de longinquo veniūt. **Q**uāto etenim quisque plus in prauo opere errauit: tāto ab omnipotente dño longius recessit. **N**am et p̄dignus filius qui patrē deseruit abiit in regionē longinquā: in qua porcos paut: quod vicia nutrit. **D**enique igitur alimenta eis etiā qui de longinquo veniūt: quod cōuersi peccatoribus doctrine sancte cibi p̄bendi sunt: ut in deū vires reparēt: qualis in flagitijs amiserūt. **Q**ui sepe a doctoribus tāto necesse est ut largioribus cibis doctrine satient: quāto festi maioribus vicijs venerūt. **E**t cū iam cōfiteri ceperint mala que cōmiserūt: atque cōtendo relinquere et fieri p̄nitere: necesse est ut doctores sancti p̄ eorū peccatis solliciti exortent: quatenus mente dñi carnes oblatiōis porrent. **Q**uod quotidianus agūt: et in hoc p̄ alienis peccatis interueniūt: sua ante dei oculos ampli⁹ detergūt: quod ea ipsa charitate se iustificat: quā intra pietate p̄ alienis iniquitatibus se in lamētis maciāt. **N**ec laboriosius debet esse doctori p̄ pueris peccatoribus lachrymas fundere: quā et ipse qui oīa creauit hō factus p̄ nostris iniquitatibus in cruce sanguinē fudit. **Q**ui viuit et regnat cū patre in vnitāte spūs sancti deus: per oīa scē.

Explicit Omelia. XXI.

Incipit Omelia. XXII. et vltima: que exponit litteras. XL. cap. ab illa parte. **E**t extra portā interiorē scē. vsq; ad finē ca.]

Qui eloquij mysticos sensus ppheta per aspirationē sancti spiritus prudēter intelligens: dicit. **M**irabilia testimōia tua ideo scrutata est anima mea. ps. 118. **Q**ui rursus ait: Reuela oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua. **I**bidem. **Q**ui enim necdū occulta de apertis intelligit: oculos velatos habet. **Q**ui vero iam intelligit: reuelatos. **E**t mirabilia de lege dei considerat: qui spiritualis sē verba dei

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

scutiens: que interioris longitudo lateat p̄-
sat. An non est mirabile quando aliud au-
ribus sonat: atq; aliud exit ad intelligen-
tiam qđ non sonabat. **A** Cui ergo ver-
ba sacri eloquij: nisi lapidi similia dixeris
in quo ignis later? Qui manu quidem fri-
gidus tenet: sed percussus ferro per scin-
tillas micat. Atq; hoc emittit ignē qđ post
ardeat: quod prius manum frigidū tene-
bat. Sic etenim: sic verba sunt sacri eloquij
Que quidē per narrationem littere frigi-
da tenentur. sed si quis hec aspirante vo-
mino intento intellectu pulsauerit: de my-
sticis eius sensibus ignē producit. vt in ei-
us verbis post animum spiritualiter ardeat
que prius per litteram ipse quoq; frigidus
audiebat. Ecce etenim propheta dicit.

**Et extra portam interiorem
gazaphilatia cantorum: in atrio
interiori quod erat in latere por-
te respicientis ad aquilonem. ⁊
facies eorum contra viam austra-
lem vnam. ex latere porte orien-
talis qđ respiciebat ad viā aqui-
lonis.]**

In his itaq; verbis littere ad amorē dei
culius animus inferuescat: quin potius qđ
non ex ipsa eorum lectio tepefiat. Si au-
tem latēs in littera spiritalis medulla dis-
cutitur. per hoc scintille intellectus exeūt
⁊ incendunt qđ prius cordis auribus fri-
gidum sonabat. Nobis tamen vt se aspi-
rante domino interior intellectus aperiat
ipsa prius narratio iuxta litterā patefiat.
ait enim. Quia porta erat interior: atq;
extra hanc atrium quod appellat interior.
ac deinde alie. i. aquilonis. austris. atq; ori-
entis porte describunt. vt ipsum atrium qđ
esse extra portam interiorem dixerat. a por-
tis exterioribus esse interius ostēdat. Atri-
um ergo hoc ⁊ foris ⁊ intus est. Foris qđ
extra portam interiorem. intus autem quia
itra portas exteriores. Gazaphilatia quo-
q; cantorum esse in hoc eodē atrio narrant:
que a latere porte posita dicuntur respicis-

entes ad aquilonē. Sed ipsa eadem gaza-
philatia ad australem viam respiciūt. Et
subditur.

**Ex latere porte orientalis qđ
respiciebat ad viā aquilonis.**

In quibus verbis aperte intelligitur:
quia cantorum gazaphilatia inter latus por-
te respicientis ad aquilonē. ⁊ latus porte
orientalis fuerant posita: que porta vide-
licet respiciebat ad viam aquilonis. Faci-
es itaq; gazaphilatorum contra viam aus-
tralem: sed posito inter portā erat oriens
⁊ aquilonis. Porta ergo interior bas-
tebat ex latere portam aquilonis: ex alio
quoq; latere portā australem. In frōte ve-
ro vestibuli orientalis porta surrexerat: at-
q; sic atrium qđ erat extra portam interio-
rem. vt hoc quoq; esset interius: porte ex-
terius ambebant. Nec de verbis littere
sub breuitate transcurrimus: vt in eis sen-
sus mysticos non breuiter exquiram. In
parte autem superiori tres porte descrip-
te sunt. i. orientis. aquilonis. ⁊ austris.

Moxq; interioris atrij tres alie narrate.
i. austris. orientis. ⁊ aquilonis. Ac deinde
porta atrij interioris dicta est: in qua mē-
se de quadris lapidibus extructe memo-
rantur. ⁊ porta que respiciebat ad aquilo-
nem in qua mense essent ad sacrificiū: non
ad holocaustū. Unde in interiori dixim⁹
significare ecclesiā. in exteriori synagogā
Sed his expletis. rursus ppheta incipit
interiorem portā: atq; tres alias. i. aqui-
lonis. austris. ⁊ orientis describere. ⁊ in ea-
rum atrio interiori qđ erat extra portā in-
teriozem esse gazaphilatia. cantores. sacer-
dotes. templū. altare. sacrificia perhibet.
In quibus verbis quia de sancte ecclesie
institutione narrare alia ab eis que sup̄
dixerat cepit. patet qđ interioris porte in-
tellectū mutauit. Si enī sub vno intelle-
ctu omnia diceret: nouo ordine ipsa atq;
alia nō replicaret. Nam quoniam possum⁹
extra portam interiorem atrium. gazaphila-
tia. cantores. sacerdotes. templū. altare
sacrificia dicere: si per eandē prophetiam

Interior hoc
Cū enī dicit
tra portā in-
nō sunt. In
est ea de q
que cōtra p
posita q
bis ad inter
ritur. vt bu
lum narra
riorē celest
quis me ve
lectū meū
de porta in
clie quā
fulgēte de
mus ipsa
net ecclesie
pducet: ⁊
tes. temp
qđ est ex
nō sint. S
quiritur
portā sic
mus. De
interiorē
riori. Du
teriora:
tenus b
rius. A
predixit
Sancta
quā tēp
recipit. S
remunen
colligit:
mercedi
fert sac
punctio
hoc sac
cōtribui
est. Tū
latione
sus alt
punga
carni
macer

Interior hoc loco sancta ecclesia designat. Cui enim cuncta hec intra ipsam sunt: quod extra portam interiori sunt si extra ecclesiam non sunt. Intelligi ergo porta interior potest ea de qua iam longe superius locuti sumus: que contra portam aquilonis et orientalem disposita: per quam figurari diximus aditum quod nobis ad interiora gaudia patrie celestis aperitur. ut hic quoque per portas circa vestibulum narrat sancta ecclesia: per portam interiori celestis regni aditum figuret. Sed ne quis me verba sancti spiritus estimet ad intellectum meum violenter inflectere: et dicat quod de porta interiori significationem sancte ecclesie quam semel dixi mutare non debui: in fulgore dei omnipotentis gratia que cepimus ipsa teneamus. ut et porta interior signet ecclesias que nos ad interiora gaudia perducunt: et gazaphilata. catones. sacerdotes. templum. altare sacrificia sunt in atrio quod est extra portam: et tamen extra ecclesias non sunt. Si enim subtili investigatione perquirimus: nil obstat intelligi ut interiori portam sicut dictum est sanctam ecclesiam sentiamus. De qua nunc dicimus. Et extra portam interiori gazaphilata cantorum: atrio interiori. Duo sunt etenim que dicuntur. Porta interior: atque extra hanc atrium interius. Quatenus hoc ipsum atrium et exterius sit et interius. A porta exteriori: interius autem sicut prediximus portis quas narrando subiunxit. Sancta enim ecclesia duas vitas habet. Unam quam temporaliter ducit. aliam quam eternum recipit. Unam qua laborat in terra: aliam quam remuneratur in celo. Unam qua mercedes colligit: aliam vero in qua iam de receptis mercedibus gaudet. atque in utraque vita offert sacrificium. Hic videlicet sacrificium compunctionis: et illud sacrificium laudis. De hoc sacrificio dicit. Sacrificium deo spiritus contribulatus. ps. 50. De illo autem scriptum est. Tunc acceptabis sacrificium iusticie: oblationem et holocausta. Ibidem. De quo rursum ait. Et cantem tibi gloria mea: et non confundar. ps. 29. In utroque autem sacrificio carnes offerunt. quod hic oblatio carnis est inaceratio corporis: ibi oblatio carnis est

in laudem dei gloria resurrectionis. Tunc quippe illic quasi in holocaustum offert caro: quando in eterna incorruptione permixta nil contradictionis: nil mortalitatis habuerit: quod tota simul amoris eius ignibus accensa: in laudem sine fine permanebit. Porta ergo hec interior. id est sancta ecclesia habet interiora sua: illa videlicet vitam que adhuc oculis nostris occulta est. Habeat extra eam atrium exterius. id est vitam presentem in qua omne bonum agitur ut ad bonum sine fine perveniat. Sint ergo in interiori atrio quod tamen extra portam est gazaphilata cantorum. quia electi quique atque perfecti. qui adhuc in carne mortali subsistunt: et intra sinum sunt sancte ecclesie. et adhuc extra secreta gaudia interioris vite. Sint gazaphilata cantorum interiorum et exteriorum. quod corda sanctorum que omnipotenti deo desiderium suum per magni ardoris amoris cantant: et iam interius sunt. et adhuc intus non sunt. quod in sancta ecclesia sinu posita et iam videtur per spiritum quod intus fortiter amant: et tamen adhuc non vident perfecte quod amant. Sint itaque in interiori atrio gazaphilata: sed extra portam ut iam et intus sint per desiderium: et adhuc intus non sint per plenarium effectum. Quid sunt autem gazaphilata cantorum: nisi sancta desideria amanti. Qui precepta divina quasi si quasdam divitias custodiant in mente: quas cantando servant. quod mandata dei non ex timore: sed ex amore perficiunt: et quod ipse sacerdos eloquii preceptiones carabiles sunt: quas non ex tristitia: sed ex desiderio semper operantur. Multis cor iusti quasi cuiusdam cantoris gazaphilatum audire. Cantabiles mihi erant iustificationes tue: in loco incolatus mei ps. 118. Iustificationes dei dicimus precepta divina: que nos iustos faciunt si impleant. Que tunc nobis in loco incolatus nostri carabiles sunt: quoniam in hac peregrinatione vite presentis ipsa eadem mandata diligimus: et ex desiderio implemus. Hinc est quod idem psalmista iterum ex cantorum gazaphilatio se esse innuat: qui ait. Misericordia et iudicium cantabo tibi domine. ps. 100. Misericordia

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

domini qua peccata laxant cantare etiam peccator debet: id est hanc cum gaudio dicere atque sperare. Sed quis ita iustus est: ut eius sibi eternum iudicium ante mentis oculos reuocet et non contremiscat. An potius venire ad illud examen tanti iudicii presumat, festinet et gaudeat? Quisquis ille est: magnus est: quia iam misericordiam domini et iudicium cantat. Cantat quippe iudicium ad quod intrare non trepidat. Sit ergo mens illius gazaphilati cantorum: ut per diuitias misericordie quas accipit: letus pergat ad iudicium quod iam non pertimescit. Videamus si placeat fratres charissimi aliud quoque gazaphilati cantoris. Fositan et ipse iudicium cantat. Quid etenim dicit? Ego enim iam delibor et tempus mee resolutionis instat, bonum certamen certavi, cursum consummavi, si dem seruaui, de reliquo reposita est mihi corona iusticie: quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex. 2. Thim. 4. Qui laborum suorum conscius memor certaminis quod egit, memor fidei quam seruaui esse sibi in iudicio repositam coronam dicit eamque sibi in illa die reddi sperat potius quam donari. Profecto patet quia iudicium cantat quod venire desiderat. Unde etiam subdit. Non solum autem mihi: sed et his qui diligunt aduentum eius. Ibidem. Nemo enim aduentum iudicis diligit: nisi qui se habere causam in iudicio bonam nouit. Eorum ergo corda qui aduentum iusti iudicis diligunt gazaphilati cantorum sunt, quia per presumptionem gratie et vite: per virtutes sancti desiderij cantant iusti iudicium: quod omnes iniusti pertimescunt. Deminit autem charitas vestra, quia superior locutione per portam orientis fidei: per aquilonis spem: per austri autem charitatem diximus designari. Hec itaque gazaphilati inter portam orientis et aquilonis esse memorant: atque ad viam australem respicere, quia corda sanctorum inter fidem et spem posita australem viam respiciunt: quoniam sancte charitatis ignibus inardescunt. Ipsa quoque orientalis porta respicit

ad viam aquilonis, quia nobis per fidem quidem omnia in baptismate peccata laxantur, sed tamen dum adhuc hic viuimus: etiam post fidem sepius ad peccata declinamus. Et quasi orientis porta viam aquilonis respicit: cum vita nostra post perceptam fidem adhuc aliquatenus in frigore culpe torpescit. Quis enim in hac vita valeat post fidem sine culpa viuere: cum Iohannes dicat. Si dixerimus quia peccata non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est. 1. Job. 1. Cuius verbis Iacobus concordans ait. In multis enim offendimus omnes. Iaco. 3. Si autem peccata preterita in fidei perceptione dimissa sunt: et adhuc post fidei ad peccata declinat: que nobis erit presumptio iusticie: que spes vite permanentis: nisi si dum adhuc inter portam orientis et aquilonis sumus: ad viam austri mentis oculos leuamus, quatenus ex sancta charitate seruantes calor nos amoris liberet a culpa teporis et frigoris. Sint ergo gazaphilati inter portam orientis et aquilonis: sed sicut dictum est ad australem viam facies intendunt, ut inter hoc quod nati in fide sumus, et quod post ad peccata delapsi de spe pietatis presumimus: exerceamus nosmetipsos in ardore charitatis, et ibi tedamus oculos cordis: ubi accendimur ignibus amoris. Potest autem per aquilonis portam gentilitas: per austri viam iudea per orientis autem portam ipse dominus designari. Per aquilonem quippe non immerito gentilitas figuratur: quia ille qui in torporis frigore possidet: qui dixit. Sedebo in monte testamenti: in lateribus aquilonis. Esa. 14. Per australes quoque portam recte iudea accipitur: in qua spirituales patres celesti amore ferbuerunt, quorum vnus loquitur dicens. Conuertere domine captiuitatem nostram: sicut torrens in austro. ps. 124. Que et si carnalem portam habuit in quo velut aquilonis frigora portauit: in sanctis tamen suis doctoribus ac prophetis ad dominum ac proximum calore charitatis arsit. Orientalis autem

Li
porta non in
scriptum est. 2.
de quo zach
ex alto. Zac
zaphilati
nis, quia no
sanctorum sp
tilitatis mu
menta coue
re celestis p
suspirat ad
celo, sed tan
dono sancti
bus partib
quoque gaza
posita ocul
ce enim ex
quoque p
patres asp
quoridie s
An non qu
debat qui
desiderat a
gia mea ad
viam viam
ciem delaps
et intellig
es ad me
census fu
dne seru
qz videru
Quia erg
iudee par
tatione p
gazaphila
lonis resp
tenem? 2.
latia inter
bibent. 2.
dificam m
atque inter
miera dñi
diligunt co
go sancti
et inde ac
nis sue m
quodqz

porta non immerito ipsum signat: de quo scriptum est. Ecce vir oriens nomen eius. Et de quo zacharias ait. Visitavit nos oriens ex alto. Zacha. 6. Luce. 1. Sint ergo gazaphilatia cantorum ex latere porte aquilonis. quia non solum in iudea fuerunt corda sanctorum spiritualiter accensa: sed etiam in gentilitatis multitudine ad sancte fidei sacramenta conversa ardere corda sanctorum amore celestis patrie. inbiant gaudia eterna. suspirant ad societatem sanctorum civium in celo. sed tamen exempla huius ardoris quem dono sancti spiritus acceperunt a spiritalibus patribus synagoge capiunt. Unde ipsa quoque gazaphilatia et in aquilonis latere posita. oculos ad viam australem tendunt. Ecce enim ex gentibus venimus. sed in hoc quoque per sancti spiritus amore calemus. Judee patres aspicimus qui nobis in suis dictis quotidie sancti desiderii exempla prebent. An non quasi calore meridiani fervoris ardebat qui estuabat dicens. Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deum vivum. quando veniam et parebo ante faciem dei. ps. 61. Qui rursus ait. Psallam et intelligam in via immaculata: quando venies ad me. ps. 100. Hoc quoque ardore susensus fuerat qui dicebat. Hunc dimittis dominus servum tuum secundum verbum tuum in pace. quia viderunt oculi mei salutare tuum. Lu. 2. Quia ergo ex gentilitate venimus: et sanctos iudee patres nobis in divini amoris imitatione proponimus: quasi quedam cantorum gazaphilatia ex latere porte que viam aquilonis respicit sumus. et ad viam austri facies tenemus. Et notandum quod hec eadem gazaphilatia inter portam aquilonis et orientis esse prehibent. Quia videlicet post incarnationem dominicam multitudo gentium ad fidei venit: atque inter ipsos fideles populos et sacramenta dominice incarnationis que medullitus diligunt corda amantium surgunt. Habeant ergo sancti gazaphilatia hinc orientis portam et inde aquilonis. quia inter ipsa redemptionis sue mysteria que sequuntur. et carnales quosdam quos et inter sanctam ecclesiam tole-

rant multi in deum fortiter amore proficiunt. virtutibus excresecunt. eterni iudicii adventum querunt et inter ea que amant atque illa que tolerant: quasi quedam gazaphilatia divinitus spiritus in mente servant. Hec iter sacramenta que diligunt et que tam contrariis portantur deficiunt. quia ad australem viam facies intendunt. Quid enim patimur quod patres nostri per amore domini antea non pertulerunt. Notandum vero quod inter portam austri et aquilonis orientalis porta esse describitur. quia dominus ac redemptor noster de iudea est natus. Moyses in fide sua ecclesiam ex gentibus traxit. Quasi enim inter meridianam portam et aquilonis apparuit. quia ex illa venit et istam in suo servitio convertit. Unde et bene dicitur quod porta eadem orientalis ad viam respicit aquilonis. quia natus dominus synagoga deservit: et multitudinem gentium collegit. Notandum quoque est quod dominus de gazaphilatijs diceretur: et facies eorum ad viam australem additum est unam. ut videlicet aperte sentiamus quia non alia est via ad celestem patriam nobis qui ex gentilitate venimus: atque alia illis patribus qui fuerunt in iudea. Sed hec eadem una via est nobis et illis que nos ad eterna gaudia perducit: que nobis per evangelium dicit. Ego sum via: veritas et vita. Job. 14. De qua psalmista ait. Et cognoscam in terra viam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum. ps. 56. Quod enim hebraice Iesus: hoc latine dicitur salutaris. In terra ergo via cognoscitur: quia Iesus deus ante secula: et homo factus in fine seculorum: gentibus est manifestatus. Una ergo est via et illis qui ab austro sunt: et his qui ab aquilonis porta respiciunt. quia electis iudeis et gentibus dominus ac redemptor noster expulsa pena formidinis: ad patrem factus est iter amoris: atque adiutorium perversionis. Sequitur.

Et dixit ad me: hoc gazaphilatum quod respicit viam meridianam sacerdotum est: quod excubant in custodia domus templi.]

Atque mox subditur.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Porro gazaphilatiū qđ respicit ad viā aquilonis sacerdotū erit qđ excubāt ad mīsteriū altaris.] **Q**uīb⁹ ppbete verbis p̄us nobis qđ redū est: qđ sint maioris ordīs sacerdotes: vtrū bī qđ in custodijs excubāt tēpli: an qđ in mīsterio altaris? S; qđ paulo post subdit: altare erat an facie tēpli: apte ostēdit illos esse maioris ordīs sacerdotes qđ in custodijs tēpli excubāt: qđ pfecto in altare qđ est interi⁹ mīstrāt. Vī aut qđ ad altare qđ inter facie tēpli est excubāt: tāto inferioriores sūt: quāto exteriorib⁹ ministrāt. Querendū ē nobis est: qđ sacerdotes sint qđ templū custodiūt: qđ ad mīsteriū altaris excubare phibent? Magr gentiū fidelib⁹ scribēs ait: Templū dñi scīm est: qđ estis vos. 1. Cor. 3. Qui itaq; sacerdotes sūt qđ templū dei custodiūt: nisi bī qđ orādo: p̄di cādo: spūalibus actib⁹ vigilādo sanctā ecclesiā a malignoz spūitū lūssionib⁹: a prauoz suassōibus: ab hereticoz errorib⁹ defendūt. An nō custos tēpli fuerat qđ laboris sui passiones enumerās dicit: In la bore ⁊ erūna: in vigilijs multis: in fame ⁊ siti: in ieiunijs multis: in frigore ⁊ nuditate. 2. Cor. 11. Atq; statī subdit: p̄ter illa que extrinsecus sūt instātia mea qđtidiana sollicitudo oīm ecclesiāz. p̄pensate qđ: so: custos tēpli qđta sollicitudine vigilet. Ecce em̄ in seip̄o inestābilia patit: ⁊ cordis sui sollicitudinē alijs impartit. Cui⁹ rogo virtutis est: pl⁹ de vtilitate primoz qđ de sua afflictōe cogitare? Quis hoc digne estimet: qđ digne p̄set? Laborat: luget: esurit: sitit: alget: ieiunat: vigilat: et tñ vigilādo de ecclesiāz oīm sollicitudine cogitat. Ecce em̄ est solertissimus custos tēpli eterni in exēplo pposit⁹. Imite: qđ valet aduersa p veritate pati: bona p̄ris ppendere: circa atq; sollicitudinē vigilare. Ne qđ in perfidiā: ne qđ in superbiā: ne qđ in rapinā: vel imundiciā labat: exq̄rere atq; cōpescere: hoc est templū dei. i. sanctā ecclesiā custodire. Sūt aut mīoris ordīs sacerdotes: qđ ad mīsteriū altaris ex

cubāt. Qui videlicet in adiutorio maior peccata delinquentiū subtilit̄ inuestigāt: ⁊ vitā carnaliū corrigūt: atq; ad hoc vsq; pducūt: vt per lamēta penitētie quasi incēdāt carnē in sacrificio: quā p̄us viuere p̄miserāt in pctō. Non em̄ bī qđ sanctis ecclesijs p̄sunt: p̄ semetip̄os cūctā agere preuālet. Sed dū ipsi causis spūitalib⁹ occupant: siq; praua ac carnalia ppetrant: hec alijs discunēda atq; corrigēda cōmittūt. p̄er qđ vñ carnalis vita corrigi: ⁊ vsq; ad abstinentie atq; oratiōis studiū a p̄ficiētib⁹ peruenit: quasi in altare iā caro incendit: vt in p̄spectu oīpotentis dñi inde sacrificiū redoleat: vñ prius culpa displicebat. Sed hac in re questio orit̄: cū superius dictū sit qđ gazaphilatiā ad austrālē viā facies haberet: quā ratioē nūc dicat: qđ gazaphilatiū qđ respicit viā meridianā sacerdotū est: qui excubāt in custodijs tēpli: ⁊ gazaphilatiū qđ respicit viā aquilonis: sacerdotū qui excubāt ad mīsteriū altaris. Si em̄ vtrāq; facies ad austrālē viā am tenebāt: quō nūc vñ ad meridianā: atq; aliud ad aquilonis viā respicere dicūt? Sed in his verbis agnoscim⁹ qđ gazaphilatiū sacerdotū qui excubant in custodijs tēpli ita positū fuerat: vt solā meridianā viā respiceret: ⁊ gazaphilatiū vero sacerdotū qui excubāt ad ministeriū altaris ita erat in atrio: vt ⁊ ad austrālē viā ⁊ aquilonis facie intēderet qñs ⁊ cū gazaphilatio sacerdotū qui excubant in custodijs tēpli meridianā viā aspiceret: ⁊ tamē sine gazaphilatio eorundē sacerdotū aquilonis viāz videret Sed qđ est si hoc fratres kñi: qđ in his verbis mysticū possum⁹ intueri: nisi hoc qđ fm̄ ea que p̄missa sunt iā spūitali auditor intelligit? Q; sacerdotes maioris ordīs qui excubāt in custodijs tēpli solā meridianā viāz respiciūt: qñ solis studijs spūitalib⁹ occupati: sp̄ his que amoris dei sūt sollicite intendūt. Sacerdotes aut minoris ordīs qđ discuntēdis peccatis delinquentiū p̄sunt: etiā ad aquilonis viā oculos reflectūt: vt in mētes peccantiū que sint op̄is frigora videāt: ⁊ hec ver

Lib

bis correpti
perducentes: q
cendat. B. elp
dotibus ad m
semetip̄os fer
si sunt hāmis
delinquentiū
lonis viā occ
sacerdotū or

isti sunt
dunt de fili
ministren

Sadoch la
iustus est nū
⁊ rectū iudi
filiū iusti: m
quot aut ex
natē filios
terpretat al
est: nisi pop
fidei est a p
perseuerat
filiū sūt iusti
accedūt ad
qđ fidelibus
ministeriū
erū dū oī
letter inqu
strāt: ne q
cāt: oēs q
nis abstine
strāt. Qu
riā p̄p̄iā
pus in ab
perē ab ho
strāt. Qu
bulas m
bat. p̄. i
in bono q
mū ppon
mercedē
cū boni o
fortasse
feruet: cu
tū ad he
amore: i

bis correptionis usque ad penitentiam gemitus perducetes: quasi carnes in altare domini incendantur. Respiciat etiam cum magnis sacerdotibus ad meridianam viam: quod quantum ad semetipsos ferunt igne charitatis: et succedunt si sunt flammis amoris dei. Sed, quod peccata delinquentium crebro corrigit: etiam ad aquilonis viam oculos reducit. De virisque autem sacerdotum ordinibus subdit.

Isti sunt filii sadoch qui accedunt de filiis leui ad dominum ut ministrent ei.]

Sadoch latine dicitur iustus. Quis autem iustus est nisi ipse cui dicitur: Iustus es domine et rectus iudicium tuum. ps. 118. Qui vero sunt filii iusti: nisi de quibus scriptum est. Quotquot autem crediderunt in eum: dedit eis potestatem filios dei fieri. Joh. 1. Leui autem interpretatur assumptus. Quis autem assumptus est: nisi populus fidelis: qui per sacramenta fidei est a peccatis segregatus. Des ergo qui perseverat in spiritualibus actibus intendunt filii sunt iusti. Et de filiis populi assumpti accedunt ad dominum ut ministrent ei: quod de ipsis quod fidelibus eligunt qui ad omnipotentis dei ministerium veniant: et celestibus studiis per eruditionem populi intendunt. Sed nobis solent inquirendum est qui sunt qui domino ministrent: neque enim omnes qui leguntur omnes qui predicant: omnes qui propria tribuunt: omnes qui per carnis abstinentiam corpus castigant: domino ministrent. Qui enim legendo atque predicando gloriam propriam querunt largiendo que habent: et corpus in abstinentia macerando laudes recipere ab hominibus appetunt: sibi non domino ministrent. Quo propter psalmistam dominus dicit: Ambulas in via immaculata: hic mihi ministrabat. ps. 100. Habet enim maculam in via qui in bono opere quod agit: terrene glorie sibi preponit. Qui in hoc mundo recipere mercedem querit: sedat in conspectu dei specie boni operis per maculam prave intentionis. Fortasse etiam quod discipline studio intenter feruet: culpas delinquentium resecat. Qui tamen ad hec agenda si non ex omnipotentis dei amore: sed zelo proprio ducit: sit in his non

domino ministrat. Alius ne asper esse videatur multa leniter tolerat: que prave perpetrante. Iste itaque quod videri per domino districtus non vult per lenitatis sue studium sibi et non domino ministrat. Restat ergo ut siue in verbi ministerio fatigemur: seu indigentibus nostra largiamur: siue per abstinentiam carnem domemus: seu zelo moueamur: siue per patientiam alii quod leniter prava toleremus: ut nos sumus perere debeamus intentionem nostram discutere quatenus omne quod facimus non nostro: sed domini zelo faciamus: ne in his que agimus nobis potius quam domino ministremus. Non enim domino sed sibi ministraverat: de quibus dicebat: Des qui sua sunt querunt: non que sunt christi Iesu. ps. 118. Idem vero paulus cum coelectis fratribus non sibi ministrare: sed domino et viuendo et moriendo festinabat dicens: Nemo nostrum sibi vivit: et nemo sibi moritur. Siue enim vivimus domino vivimus: siue morimur domini sumus. Rom. 14. Sibi enim sancti nec vivunt: nec moriunt. Sibi non vivunt: quod propter omne quod agunt ad lucra spiritualia anhelant: atque orando: predicando: sanctis operibus insistendo: celestis patrie ciues multiplicare desiderant. Sibi minime moriuntur: quod in conspectu hominum deum suum morte glorificant ad quem pervenire etiam moriendo festinant. Pensemus itaque in morte sanctorum quantum eorum operum probrium ab infidelibus fuit: sed quanta laus domini in corde fidelium excrevit. Qui si suam laudem quererent: profecto propter quod opprobria in morte timuissent. Sed nemo illorum sibi vivit: et nemo sibi moritur: quod suam gloriam nec vivendo nec moriendo quesierunt. Videamus si ipse primus pastor ecclesie qui sibi non vivit sibi sit mortuus. Johannes eius socius requiratur: et de verbis domini ex morte pastoris eius dicitur: Hoc autem dixit: significans quod morte clarificaturus esset deum. Joh. 21. Non ergo sibi est mortuus qui deum clarificavit in morte. Discamus igitur fratres mei intentionem nostram in omne quod agimus sollicita inquisitione discutere: et nostra non querere: si omnipotenti deo volumus ministrare. Sed quod ex fideli populo filios sadoch ad omnipotentis dei ministerium diximus assumptos: nunquam in eodem populo

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

nō sunt multi qui inuentant in mandatis
dei vivere pfecti: Sunt oīno. *Itā subdit.*

Et mēsus est atriū longitudi-
nē centū cubitoꝝ: et latitudinē
centū cubitoꝝ per quadrū.]

Sepe iā per longitudinē longanimitas:
et spei: per latitudinē vero charitatis am-
plitudinē dixim⁹ signari. Centenari⁹ au-
tē numerus in q̄ denarius decies ducit:
qđ summā perfectiōis signet: plene supe-
rius dictū est. Quid est igit atriū spirita-
lis edificij: nisi amplitudo fidelīū populo-
rū? Ipsa autē longanimitas spei et latitu-
do charitatis vacua in cordib⁹ fidelīū nō
est. Nam per fidē quicqđ valet operat⁹.
Unde et per paulū dicit⁹: In xpō iesu neq;
circūcisio aliqđ valet: neq; preputiū: sed
fides que per dilectionē operat⁹. Gal. 5.
Si ergo in vita fidelīū iuxta quendā mo-
dū per singulos perfecta est longanimitas
spei: perfecta latitudo charitat⁹: perfecta
certitudo fidelit⁹: perfectū studiū operatiōis
atriū templi per quadrū centū cubitos ha-
bet. In mensura autem quadri nō aliud
latus maius est: atq; aliud minus: sed cū
cta simul quatuor latera equali spacio tē-
dunt: quia et ipsas easdem virtutes quas
diximus: fidem scilicet: spem: charitatē:
atq; operatiōē q̄diu in hac vita viuim⁹
equales sibi esse apud nosmetipsos inueni-
amus. Idcirco autē maior spe et fide cha-
ritas dicit⁹: quia postq̄ ad auctoris nostri
speciē perueniūt: spes quidē et fides trāsit
sed charitas permanet. Nam nūc et quā-
tum credimus: tantū amamus: et quantū
amamus: tantū de spe psumimus. De fi-
de quoq; et operatiōe iohānes apostol⁹ fa-
tet⁹ dicens: Qui se dicit nosse deū et man-
data eius nō custodit: mēdax est. 1. Johis
2. Noticia quippe dei ad fidem pertinet:
mandatoꝝ custodia ad operatiōē. Cum
ergo virtus: ip̄s: et locus operādi suppe-
tit: tāto quis operat⁹: quāto deū nouerit.
Et tantū se nosse deū indicat: quantū pro
deo bona operat⁹. Meritant⁹ ergo fidelis
populi virtutes in quadrū: quia unusquisq;

q̄ qui in hoc vite exercitio versat⁹ tantū
credit: quantū sperat et amat: et tantū ope-
rat⁹: quantū credit: amat: et sperat. Quia
itaq; sancte ecclesie populi multi sūt et ro-
busti per fidē: et longanimes per spem: et
ampli per charitatē: et efficaces per opera-
tiōē: atriū templi centū cubitis in qua-
dro mensuret⁹. Nam ut aliquid quoq; de
eoz virtutib⁹ loquamur: sepe ex eis quos
dā videmus prudētes per intelligentiā:
fortes in aduersitate: iustos in operatiōe:
temperātes a voluptatibus: atq; in omni
zelo discretiōis se mensura moderātes.
Qui vū prudentiā: fortitudinē: iusticiā:
atq; temperantiā: vel sicut eas enumeras-
re quibusdā placent: prudentiā: temperan-
tiā: fortitudinē: atq; iusticiā tenent: men-
surā spiritualis atriij in quadro habēt. Ec-
ce enim ip̄e virtutes quas habere bonos
ac fideles diximus ita in quadro sunt: ut
vna aliam nō excedat. Magna quippe est
prudētia: sed si minus est a voluptatibus
temperās: minus in periculis fortis: mi-
nus in operatiōibus iustus: pfecto minus
est prudens. Magna est temperātia: sed
si minus intelligit vnde se temperat: si ad-
uersa sustinere per fortitudinē minus va-
let: atq; in timore animū deiicit: si per pre-
ceptionē suam aliquādo ad iniusticie ope-
ra prorupit: min⁹ est temperās. Magna
est fortitudo: sed si min⁹ intelligit que bo-
na custodiat: quibus malis resistat: si mi-
nus a voluptatis appetitu se tēperat: sed
vincit⁹ delectatiōe: si iusticie opera minus
tenet: atq; aliquādo ad iniusticie opa do-
minatiōe superat⁹: minus est fortis. Ma-
gna est iusticia: sed si minus q̄ debet in-
ter iusta et iniusta opera discernit: si min⁹
curam mūdi delectatiōe temperat: si mi-
nus se cōtra aduersa cōfortat: min⁹ est iu-
sta. Mensuret⁹ ergo perfectoz fidelīū vita
per quadrū: et tantū habeat spiritualis atriij
latus vnū: quantū latera singula: q̄ vnus
quisq; tantū prudens est: quantū tempe-
rans: et iustus tantū quantū prudēs: tem-
perās: et fortis fuerit. Sūt tamē inter eos
plurimi: qui adhuc carnaliter viuūt. Qui

et si fortasse littere
legere nō valent
cōuersatiōe boni
ce in ecclesia vo-
apostolorū sonā-
riū quotidiē oī-
in exultatiōe vi-
q̄ imitari debebe-

Et altare
Quid est tem-
Sicut per pau-
cis: Templū est
vos. 1. Locut⁹
nisi minus bene-
suoz memores
per abstinentiā
huius actiōib⁹
gētib⁹ tribui-
nō concupiscit
re dei dicit:
ignis ardet et
tales fratres
eto hoc fidelis
videmus? Hūc
etemplū propo-
Altare ergo an-
ti in sancte ecc-
eterni iudiciij
tidie deo sacri-
nis maerāt.
castigāt: qua-
gentiū dicit⁹ in
pora vestra ho-
placent. No-
ciditur ut offe-
est corp⁹ dom-
dicit: et viu-
et a vicijs
lam hūc mū-
tū. Aliens
let bona oper-
mine de comp-
necessariū pu-
cōpunctiōis
pūctio est: qui
per amorē. Et
gere: aliud p-

et si fortasse litteras ignorat: et precepta dei legere non valent: certe in multorum fidelium conuersatione bona que imitent vident. Ecce in ecclesia voces sancti euangelij atque apostolorum sonant: ecce exempla bene viuendi quotidie omnium oculis opponunt. Nec in excusatione dicere poterunt: non vidimus quod imitari deberemus. Unde et subdit.

Et altare antefaciem templi.

Quid est templum: nisi fidelis populus? Sicut per paulum apostolum discipulis dicit: Templum est dei sanctum est: quod estis vos. I. Corinth. 3. Et quid est altare dei: nisi mens bene viuentium? Qui peccatorum suorum memores lachrymis se lauant: carnem per abstinentiam macerant: nullis se mundi huius actibus miscet: que habent indigentibus tribuunt: habere que non habent non concupiscunt. Recte igitur horum cor altare dei dicit: ubi ex merore conpunctionis ignis ardet et caro consumitur. Et nunquid non tales fratres charissimi quotidie in sancto hoc fidelis populo quasi in templi atrio videmus? Numquid non eorum vitam nobis ad exemplum propositam indefinenter aspicimus? Altare ergo antefaciem templi est: cum multi in sancte ecclesie conspectu sunt positi: quod eterni iudicij memores semetipsos quotidie deo sacrificij in lacrimarum compunctione macerant. Qui ut predictum est corpora castigant: quatenus hoc quod per magistrum gentium dicitur impleant. Et exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem: sanctam: deo placentem. Roman. 12. Hostia quippe occiditur ut offeratur. Sed hostia viuens est corpus domo afflictum. Quod et hostia dicitur: et viuens: quia vivit in virtutibus et est a vitiis occisus. Hostia videlicet: quod tam hunc mundo est a prauis actibus mortuum. Viuens autem: quia cuncta que preualent bona operatur. Sed quia sub altaris nomine de compunctionis flamma sermo intulit necessarium puto que sit diuersitas eiusdem conpunctionis ostendere. Alia quippe compunctio est: que per timorem nascitur: alia que per amorem. Quia aliud est supplicia fugere: aliud premia desiderare. Unde et

am in tabernaculo per legem duo altaria fieri iubetur. Exod. 27. et 30. Unum videlicet exterius: aliud vero interius. Unum in atrio: aliud ante archam. Unum quod ere cooptum est: aliud quod auro vestitur. Atque in altari ereo cremantur carnes: in altari vero aureo incenduntur aromata. Quid est hoc fratres charissimi quod foris concremantur carnes intus aromata: nisi hoc quod quotidie videmus: quia duo sunt conpunctionis genera? Quia alij adhuc per timorem plangunt: alij vero iam se per amorem in lacrimis afficiunt. Multi namque peccatorum suorum memores: bonis suppliciis eterna pertimescunt: quotidianis se lachrymis affligunt. Plangunt mala que fecerunt: et incendunt vicia igne conpunctionis quorum adhuc suggestiones in corde patiuntur. Quid isti nisi si altare sunt ereum in quo carnes ardent: quia adhuc ab eis carnalia opera planguntur? Alij vero a carnalibus vitiis liberati aut longis iam fletibus securi: amoris flamma in conpunctionis lachrymis inardescunt celestis patrie premia cordis oculis aspiciunt: supernis iam ciuibus interesse concupiscunt. Dura eis apparet seruitus: longitudo peregrinationis sue. Regem in decore suo videre desiderant: et flere quotidie eius amore non cessant. Quid isti: nisi altare sunt aureum in quorum corde aromata incensa sunt: quia virtutes ardent? Bene autem de eodem altari dicitur: quod ante velum archae sit positum in sancta sanctorum. Archa quippe testamenti ipse nobis factus est: de quo scriptum esse nouimus. In quo sunt omnes thesauri sapientie absconditi. Col. 2. Archana intra velum est redemptor noster in celo. Altare vero aureum in quo timor ma incendit ante velum: quia sanctorum corda que cum magnis virtutibus in dei amore succensa sunt: per sanctum desiderium in illo ardent quem adhuc reuelata facie videre non possunt. Inter archam igitur et altare velum est: quod hoc quod nos adhuc a visione dei separat: corruptio nostra obiculum remotum non est. Sed quisque autem velut sumus: omnes ut quasi timiamaris incensum flamma amoris

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ardeamus. Per aspersionis autē lachrymas nil terrenū: nil transitorij querere debemus. Solus nobis desiderij perficit: qui fecit omnia. Transcendamus per desiderij omnia: ut mēte colligamur in vñū. Non iā timore penarū. non memoria visitorum: sed amoris flamma succēsi ardeamus in lachrymis cum odore virtutum. Ista electorū oratio prospiciebat: cum in sponse laude diceretur. Que est ista que ascendit per desertū sicut virgula fumī ex aromatib⁹ mirre et thuris: et vniuersi pulueris pigmentarij. Cant. 3. Sancta q̄pe electorum ecclesia cū ab hoc mundo in sanctis precibus ardētī amore se erigit per desertū quod deserit ascendit. Qualiter vero ascendat adiungit. Sicut virgula fumī ex aromatibus. Fumus de incenso nascitur: sicut per psalmistā dicitur. Virgatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. ps. 140. Fum⁹ excutere lachrymas solet. Itaq; fumus est ex aromatib⁹ compunctio orationis cōcepta ex virtutibus amoris. Que tamen oratio fumī virgula dicitur. quia dum sola celestia postulat secreta progredit: ut ad terrena atq; tēporalia petenda minime reflectat. Et notandū q̄ non virgas sed virgula nuncupatur. quia interdū in compunctionis ardore tante subtilitatis est vis amoris: ut hāc nec ipse animus possit cōprehendere qui illuminatus meruit habere. Bene autē dicitur mirre et thuris. Tibus enī ex lege domino in sacrificium incendit. Per mirram vero corpora mortua condiunt: ne vermibus corrumpant. Mirre ergo et thuris sacrificiū offerunt. qui et carnem afficiunt: ne eis corruptionis vitia dominentur: et redolentē in conspectu dñi amoris sui hostiā incendunt: seq; ipsos deo in sanctis virtutibus exhibent. Unde et illic subditur. Et vniuersi pulueris pigmentarij. Puluis est pigmentarij: virtus bñ operantis. Et notandū q̄ virtutes bene operantiū non pigmenta: sed pulueres dicuntur. Cum enim quelibet bona agim⁹: pigmenta offerimus. Cū vero ipsa etiā bo-

na que agimus retractamus: et ne quid in his sinistrū sit iudicio retractatiōis attendimus: quasi ex pigmentis puluerē facim⁹ ut orationē nostram domino p discretiōnem et amorem subtilius incēdamus. Ecce hec ut deo largiente potuimus: coram vobis fratres charissimi rimati sum⁹. Nemo autem me reprehendat si post hāc locutionem cessauero. quia sicut omēs cernitis nostre tribulationes excreuerūt: vñdīq; gladijs circūfessi sumus. vñdīq; imminens mortis periculū timemus. Alij detruncatis ad nos manibus redeūt. alij captiui. alij interēpti nuntiānt. Job. 18. Jam cogor linguā ab expositione retinere. quia tēdet animā meā vite mee. Job. 30. Jam nullus in me sacri eloquij studiū requirat. quia versa est in luctum cythara mea: et organum meum in vocē flentium. Jam cordis oculus in mysteriorū discutione nō vigilat. qz dormitauit aīa mea p tēdio. ps. 118. Jā minus lectio aīo dulcis est. qz oblitus sum māducare panē meū a voce gemit⁹ mei. ps. 101. Cui autem viuere nō licet: de scripture sacre sensib⁹ loqui mystica qualiter liber. Et qui cogor quotidie amara bibere: quando possum dulcia propinare. Quid igitur restat: nisi ut inter flagella que ex nostris iniquitatibus patimur: cū lachrymis gratias agamus. Ipse etenī qui nos creauit etiā pater nobis factus est. p adoptionis spiritū quē dedit. Et aliquādo filios pane nutrit aliquādo flagello corrigit. qz p dolores et munera ad hereditatē perpetuā erudit. Sit itaq; gloria omnipotentī dño nostro Iesu Christo. Qui viuī et regnat cum patre in vnitātē spūs sancti deus. p omnia secula seculorum. Amen.

Omeliarum beati Gregorij
pape sup Ezechiele liber secundus:
Finit feliciter. Anno dñi.
M. CCCC. XCVI.

Tabula in
tribus palmis
Ezechiele b
ri vñq; in m
mi subiungit
la que in sen
Ezechiele
rati sensu no
hac vero T
libum signa
re autem B
ciunt numeri
tur vñ in ean
mam omelie
z ita deince
ordine. Et
q̄ reperien
te b tamen.

Alii. li. post
Actus vir
terre. lib. i.
Actus vir
h. omelia.
Actus vir
ritusanti.
Actus bo
lib. i. omel.
Actio gra
deo tribue
Animalia
iustos. lib.
Animalia
gelistas et
Animalia
rum tre et
ne qd nota
lia. v. post
Aratro m
aspicere. li.
Ale penit
Ale anim
penitenti
Ale iuste

Tabula

Tabula in duos libros omellarum super tribus primis et quadragesimo capitulis Ezechielis beatissimi pape Gregorii: ubi ubique in moralibus omnium prestantissimi subiungitur. In qua reponunt vocabula que in sensu literaliter ea significant: que Ezechielis prophetia in allegorico vel moraliter sensu notare Gregorio videbatur. In hac vero Tabula primus numerus ipsius libri signatur: et secundus omelia. Utterque autem **A B C D E**. que terminos faciunt numerorum: singulas omelias partitur uti in eorum capitulis inuenies. a. primam omelie partem occupat. b. secundam et ita deinceps fit in reliquis suo seruat ordine. Et quod dicitur post. a. significatur quod repetendum est id quod queris post a ante b tamen. Et sic capias post b post c.

Adam christum figurat. lib. i. omelia. vi. post. c.
Actiua vita qualis est. lib. i. omelia. iij. post. a.
Actiua vita significatur per pinguedinem terre. lib. i. omelia. vij. post. a.
Actiua vita mensuratur sex cubitis. libro iij. omelia. xiiij. post. b.
Actiua vita septem gradibus habet: bona spiritus sancti. lib. iij. omelia. xx. a.
Actui boni intus amant foris operantur. lib. iij. omelia. xx. b.
Actio gratiarum semper et de omnibus est deo tribuenda. lib. i. omelia. v. post. c.
Animalia quia dum non reuertuntur signant iustos. lib. i. omelia. iij. post. b.
Animalia quattuor figurant christum euangelistas et perfectos. lib. i. omelia. iij. a.
Animalia dicuntur ire et non reuerti et iterum ire et reuerti: et hoc sine contradictione quod notat perfectorum mores. lib. i. omelia. v. post. e.
Atratro manum ponens non debet retro aspicere. lib. i. omelia. iij. post. b.
Ale penitentie. lib. i. omelia. iij. b.
Ale animalium notant spem et timorem in penitentia. lib. i. omelia. vij. e.
Ale iustorum dei contemplatione submit-

tuntur. lib. i. omelia. viij. c.
Ambulare ante se quod est. lib. i. omelia. iij. c.
Aqua mutat in vinum. lib. i. omelia. vi. post. a.
Aque populos significant: et quare. lib. i. omelia. viij. a.
Aquas emittere foras et eas solus habere quid est. lib. i. omelia. xij. post. a.
Apostoli sunt pectus ecclesie: christus caput: doctores brachia. lib. i. omelia. vi. post. a.
Apostoli christi sunt lumen interius propter duo. lib. iij. omelia. xv. c.
Abstinentia in statura figuratur. lib. i. omelia. vi. post. e.
Altitudo quomodo sumitur in scriptura. lib. i. omelia. vi. post. e.
Amor dei et proximi signatur per rotas ubi est spiritus domini. lib. i. omelia. vij. post. c.
Amor dei et proximi est coctus bis tinctus. lib. iij. omelia. xvi. post. a.
Amar in hoc mundo sunt repleti spiritu sancto. lib. i. omelia. x. post. c.
Acies ecclesie est terribilis contra malignos spiritus. lib. i. omelia. viij. b.
Arcus dei in nubibus habet colorem aque et ignis. lib. i. omelia. viij. post. e.
Arundo vento agitata quid est. libro i. omelia. ix. post. a.
Apostata est duplex: intellectu et voluntate. lib. i. omelia. ix. b.
Auxilium dei necessarium penitentibus. libro i. omelia. x. post. c.
Arma spiritualia ex omni genere sunt in scriptura sacra. lib. iij. omelia. xv. post. c.
Angustiatur homo a tribus. libro iij. omelia. xvij. post. a.
Ars quadruplex bene viuendi. libro iij. omelia. xix. post. c.
Ars abundandi. Ibidem.
Ars penuriam patiendi. Ibidem.
Ars saturandi. Ibidem.
Ars esuriendi. Ibidem.
Aduersitas vendicat sibi spem et quomodo. Ibidem post. c.
Altare dei est cor iustorum. lib. iij. omelia. xxij. post. c.
Altare duplex figurat penitentes et perfectos. Ibidem post. c.

Aptissimus aque figuratus est per
b arcū in nubib⁹. li. i. o. viij. p. e.
 Beatitudo eterna qualis est. lib.
 i. omelia. vi. post. e.
 Bitudinis cognitio notat in descriptio-
 ne lateris. li. i. ome. xij. c.
 Bibi scriptura et comedit sed varie. lib.
 i. omelia. x. post. a.
 Bonorum societas est utilis. lib. i. ome.
 v. c.
 Bonū opus debet oculos discretiōis ha-
 bere. lib. i. omelia. vij. a.
 Bonū opus fieri debet sine scandalo Ibi-
 dem post. a.
 Bon⁹ vir tres hz pditiones Ibi dē post. c.
 Boni prelati sunt ecclesie rini et recti. li.
 i. omelia. x. post. c.
 Bona opera debēt in aduersitate memo-
 rari. lib. ij. omelia. xix. post. c.

Charitas est terribilis hostib⁹. li.
 i. omelia. viij. post. b.
 Charitas est color in arcu baptis-
 mali Ibi dē post. e.
 Charitas et fides sunt latitudo et altitudo
 equales. lib. ij. ome. xiiij. c.
 Charitatis augmentū gloriā auget in ce-
 lo. Ibi dē post. c.
 Charitas media quid sit. lib. ij. omelia.
 xv. post. b.
 Charitas quō est lata cū sit porta celi. li.
 ij. omelia. xvij. post. b.
 Charitas est atrii edificij spiritualis. Ibi-
 dem post. b.
 Charitas est fide et spe maior et quomodo
 lib. ij. ome. xxiij. c.
 Carnis impetus est nociuus. lib. i. ome.
 lia. v. a.
 Caro vincēda et quō notat in lucta iacob.
 lib. ij. ome. xiiij. post. b.
 Carnis desideria mactantur in corde pe-
 nitentis sicut olim carnes in altari. libro.
 ij. ome. xxiij. post. c.
 Carbo significat virum iustum. libro. i.
 omelia. v. post. c.
 Caput turturis retortum figurat christuz
 et prelatum. lib. i. ome. vij. post. b.

Caput ecclesie xpus est et porta. libro. ij.
 omelia. xv. a.
 Castra fidelium qualia debent esse. libro. i.
 ome. viij. post. b.
 Cadere in faciē visa gloria dñi quid est. li.
 i. ome. viij. post. e.
 Carmen in nocte quid est in scriptura. li.
 i. ome. ix. post. c.
 Calamus et luncus notat bonos prelatos
 et subditos. li. ij. ome. xiiij. post. b.
 Christus est species electri in medio igs-
 nis. lib. i. ome. ij. post. b.
 Christ⁹ incipit predicare anno trigesimo
 lib. i. ome. ij. a.
 Christus exemplū prestat prelati in res-
 gendo. li. i. ome. ij. c.
 Christus figuratur per quatuor animalia
 libro. i. ome. iij. a.
 Christus figuratus est in adā. lib. i. ome.
 vi. post. c.
 Christus portat crucē sicut ysaac lignum
 Ibi dē post. c.
 Christus figuratus in ppiatorio et ebe-
 rubin. Ibi dē.
 Christus figuratus in rubro ardente. li.
 i. ome. vij. post. b.
 Christus dicit cristalluz horribile. lib. i.
 omelia. vij. d.
 Christus in quo solo patri complacuit li.
 i. ome. vij. d.
 Christus fuit maior et minor angelis et q-
 modo Ibi dē post. d.
 Christus accepit gladiū super femur Ibi-
 dem. e.
 Christ⁹ ascendit supra nubem et in nube
 Ibi dē post. e.
 Christus docens prelatos tangit aures
 muti et post linguam. libro. i. omelia. x.
 post. b.
 Christus dicitur mons excelsus nimis. li.
 bro. ij. ome. xiiij. post. a.
 Christus est fructus terre sublimis Ibi a-
 dem.
 Christus est ecclesie fundamentum: om-
 nes portant et non portatur quoniam fuit p-
 fecitissimus. nulla suppositione spiritali
 legens. Ibi dē.

Christus la-
 post. a.
 Christus d-
 Christus e-
 surrectione
 Christus
 post pariet
 Christus
 num et q
 post. a.
 Christus e-
 do. Ibi dē
 Christus i-
 re. lib. ij. o-
 Christus
 dem post.
 Christi si-
 cubito arc-
 Christus
 bus. lib. i.
 Christus
 ome. xxiij.
 Christi o-
 ribus: flag-
 Lecti et m-
 i. ome. x.
 Celū est
 dirigēdo
 Celū mu-
 ij. ome. x.
 Cibus et
 i. ome. x.
 Cibatur
 triat Ibi
 Circūfici-
 ome. x.
 Clipel
 cra. lib. i.
 Constat
 bro. ij. o-
 Contrit-
 i. ome. i.
 Contēp-
 liij. post.
 Conter-
 ome. x.
 Conter-

Tabula

Christus laborat per patientiam Ibidem post.a.

Christus dicitur vir Ibidem post.b.

Christus est es durationis magne per resurrectionem. Ibidem.

Christus quo stat in porta p miracula et post parietē. Ibidē.c.

Christus est murus angelorum et hominum: et quomodo. libro.ij. omelia. xiiij. post.a.

Christus est murus p circuitū exemplū dādo. Ibidem post.a.

Christus tria habuit q oportet nos habere. lib.ij. ome. xvi. post.a.

Christus puer minat omnes ad celū Ibidem post.a.

Christi singularis pfectio figurata ī vno cubito arche Ibidem.c.

Christus pascit. v. milia hominū. v. panibus. lib.ij. ome. xxi. post.c.

Christus est via ad austrū. i. celū. lib.ij. ome. xxi. post.a.

Christus duab' vijs minat ad celū: muneribus: flagellis. Ibidē. post.c.

Eci et muti pabola optime declarat. lib. i. ome. x. post.b.

Celū est edificū qd deus respicit in ipsuz dirigēdo. lib.ij. ome. xiiij. post.c.

Celū multipliciter sumit in scriptura. li. ij. ome. xiiij. post.b.

Vibis et potus est scriptura sacra. libro. i. ome. x. a.

Vibatur prelatus a deo vt subditos nutrit Ibidem post.a.

Circūcisio quare fuit octaua die. libro.ij. ome. xx. post.a.

Elpei spūales mille sunt in scriptura sacra. lib.ij. ome. xv. post.c.

Constātia laudat in stephano et paulo. libro.ij. ome. xvij. post.b.

Contritio acquiritur per psalmodiā lib. i. ome. i. post.c.

Contēplatiua vita qualis est. lib. i. ome. iij. post.a.

Contemplatiua p palinā designat. lib.ij. ome. xiiij. post.b.

Contemplatiua habet octo gradus. lib.

ij. ome. xx. a.

Consilium generale est facies rote. lib. i. ome. vi. c.

Conditiones tres perfectōrū in hac vita. lib. bro. i. ome. vij. post.c.

Conditiones predicatorū sunt multe. li. i. ome. x. post.b.

Cōsuetudo peccādi est frons attrita et cor durū Ibidem.

Concordia est inter hoīes habēda. lib. i. ome. viij. post.b.

Colloquia praua sunt deuitāda. libro. i. ome. ix. post.b.

Comeditur scriptura sacra et quo libro. i. ome. x. post.a.

Comedere et non satiari quid spūaliter ē. Ibidem post.a.

Coniugati edificant ecclesiam. li. ij. ome. li. xiiij. b.

Continētes edificant ecclesiā xpī. lib. ij. ome. xiiij. b.

Colūne argētee apostoli et doctores. lib. ij. ome. xv. post.b.

Correctio dñi duplex in māsuetudine et ira. lib. ij. ome. xvj. post.a.

Cornelius prius habuit fidē q̄ opera. li. ij. ome. xix. post.a.

Cognitio perfectōrū est vul' cubiti. libro ij. omelia. xxi. b.

Cherubin et ppiatorū xpī figurāt. li. i. ome. vj. post.c.

Crucis lignū nos portat p mare scripturæ ad celū Ibidē post.b.

Crux xpī lignū est qd portauit ysaac Ibidem post.c.

Cristalluz horribile figurat xpī. libro. i. omelia. vij. d.

Confessio est angusta et paradīsus latus. lib. ij. ome. xvj. a.

Eus in scriptura sumit multiplis
d iter. lib. i. ome. viij. post.a.

Deus etiā sumit equiuoce. li. ij. ome. xv. post.a.

De' est int' foris supius inferi' ad hoīes lib. ij. ome. xvij. post. a.

Diuites deb't pētere et elemosynā dare.
R 2

libro. i. omelia. iij. post. b.
 Dives et pauper conveniant in oratione
 et elemosyna libro. i. ome. vij. post. d.
 Detractores sunt tolerandi. libro. i. ome.
 ix. post. b.
 Dies iudicii qualis erit. lib. i. omelia. vi.
 post. e.
 Discretio in opere bono significatur per
 oculos. lib. i. ome. vij. a.
 Discretio prelatorum figuratur per nasum
 libro. i. omelia. xi. post. a.
 Discretio habenda in corrigendo. lib. ij.
 omelia. xij. post. c.
 Dilectio dei et proximi notat per rotas. lib.
 i. omelia. vij. post. c.
 Dilectio dei et proximi est signum predesti-
 nationis. lib. ij. omelia. xvij. post. c.
 Dilectio dei vera includit fidem et opera
 libro. ij. omelia. xij. a.
 Discordia non permittit opus bene fieri. li-
 bro. ij. omelia. xij. post. b.
 Diabolus per aquilonem significatur quod in-
 greditur. lib. ij. omelia. xij. post. a.
 Doctores sunt brachia ecclesie christi? ca-
 put. lib. i. omelia. vj. post. a.
 Doctorum tria genera fuerunt. libro. ij.
 omelia. xvi. b.
 Doctores et pastores quare simul a paulo
 funguntur. lib. ij. omelia. xij. post. a.
 Doctor piger qualis est. Ibidem post. b.
 Doctum habere oculos quid significat.
 libro. i. omelia. vij. post. a.
 Domus exasperans qualis est lib. i. ome-
 lia. ix. post. b.
 Domus prelatus qualis est lib. i. ome. xij.
 post. a.
 Domus penitentie que et qualis est. Ibidem
 post. a.
 Dona spiritus sancti in christo retrogra-
 de numerantur et quare. libro. ij. omelia.
 xix. post. a.
 Dona spiritus sancti in homine recte nu-
 merantur Ibidem.
 Dona spiritus sancti non habentur sine bu-
 millitate Ibidem post. a.
 Dulcis in ore est scriptura sacra. li. i. ome-
 lia. x. b.

Ecclesia spiritualis qualis est. li-
 bro. i. omelia. x. post. a.
 Ecclesie partes sunt fideles et christi-
 anus caput. lib. i. ome. vi. post. a.
 Ecclesia apostolorum est facies rote Ibidem
 dem. c.
 Ecclesia comparatur eue Ibidem post. c.
 Ecclesie acies est terribilis contra hostes
 libro. i. omelia. vij. b.
 Ecclesia vergit ad austrum. i. gratia spiritus
 sancti. lib. ij. omelia. xij. post. a.
 Ecclesia tria hominum genera intrant. lib.
 ij. omelia. xij. b.
 Ecclesie porta et caput christus. libro. ij.
 omelia. xv. a.
 Ecclesia edificatur de lignis libani Ibidem
 post. b.
 Ecclesia fuit figurata in archa Noe. libro
 ij. omelia. xvi. c.
 Ecclesia constat ex lapidibus quadris. i.
 iustis. lib. ij. omelia. xij. post. a.
 Ecclesia quattuor metas habet. i. ordines
 ministrorum Ibidem post. a.
 Ecclesia habet duas vitas. lib. ij. omelia
 xij. a.
 Elemosynam debet facere divites. libro.
 i. omelia. iij. post. b.
 Electi dei cadunt ante se reprobi retro et
 quod. lib. i. omelia. ix. post. a.
 Episcopus differt a simplici sacerdote et
 quod. li. ij. omelia. xij. b.
 Esau et iacob figurat duos populos. libro
 i. omelia. vi. post. a.
 Etas predicatorum est triginta annorum. lib.
 i. omelia. ij. a.
 Eva representat ecclesiam. li. i. omelia. vi.
 post. c.
 Evangeliste figurant per quattuor animalia
 lib. i. omelia. iij. a.
 Evangelium est facies rote. libro. i. ome-
 lia. vi. c.
 Exasperare quid est. libro. i. omelia. ix.
 post. b.
 Exasperant varie subditus et prelatus. li-
 bro. i. omelia. ix. c.
 Ides christi habuit pulchrum p-
 gressum. li. i. omelia. vij. p. a.

Fides populi
 i. ome. ix. pol
 Fides semp
 ome. xvi. pol
 Fides in ome
 tas beatis. i.
 Filius dei al
 Filius homin
 li. ij. ome. xi
 Plerusq bon
 lia. x. post. c.
 Flores hab
 lia. vi. post.
 Flumina ad
 lib. i. ome.
 Fructus tr
 lia. xvij. b.
 Funiculus
 xij. post. b.

Z
 5
 B
 lib. i. ome.
 Gloriam in
 lia. xij. p.
 Gloria no
 met obp
 Gladius
 xij. post.
 Gratianus
 Gregorius
 i. ome. xi.

E
 b
 lib. i. ome.
 Homo m
 tudine. li.
 Hellas o
 xij. post.
 Herba s
 ome. xv.
 Hora m
 muni te
 post. a.

Tabula

Fides populi quō seruat p̄ platos. libro.
i. ome. ix. post. c.
Fides semp̄ successu tēporis creuit. li. ij.
ome. xvi. post. b.
Fides inocētib⁹ spes peccatorib⁹ chari-
tas beatis. li. ij. ome. ix. c.
Filij dei alij sunt. li. i. ome. vi. post. e.
Fili⁹ hominis quare p̄pheta appellatur
li. ij. ome. xiiij. post. a.
Fletus bonus est pro peccatis. li. i. ome
lia. x. post. c.
Flores habent varios odores. lib. i. ome
lia. vi. post. a.
Flumina ad locū reuertunt̄ vnde fluunt.
lib. i. ome. v. post. e.
Fruq⁹ triplex in euangelio. li. ij. ome.
lia. xvij. b.
Funicul⁹ multipliciter sumit̄. li. ij. ome.
xiiij. post. b.

S Gloria dñi facit iustos cadere ī fa-
ciē. li. i. ome. viij. post. e.
Gloria est fugiēda in bono opere.
lib. i. ome. xij. post. a.
Gloria in celo equat charitatē. li. ij. ome.
lia. xiiij. post. c.
Gloria nō querit a p̄fectis signū ē non t̄s
mēt̄ obprobria. li. ij. ome. xxiij. post. b.
Gladius p̄latorum sermo dei. lib. ij. o.
xxj. post. b.
Gratiarū actio lib. i. ome. v. post. e.
Gregori⁹ se accusat de cura pastoralī. li.
i. ome. xi. post. a.

Ereticus apostatat p̄ falsam fidez
lib. i. ome. ix. b.
Homo vetus et nouus qualis est.
lib. i. ome. x. post. a.
Homo mundanus breuem habet longi-
tudinē. libro secundo. omelia. xix. post. a.
Hellas venit ante iudiciū. lib. i. omelia.
xij. post. a.
Herba spiritualiter quō sumitur. lib. ij.
ome. xv. post. a.
Hora mortis iuncta figuratur per thala-
mum tectum. libro secundo. omelia. xvij.
post. a.

Hostia duo exteri⁹ fides et interi⁹ big-
tudo Ibidem.
Holocaustum est vir perfectus. lib. i. ome
lia. xij. post. c.
Holocaustus siccū et pingue quid est. lib.
ij. ome. xx. post. c.
Humilitas notatur in submittēdo alas. li
bro. i. ome. viij. c.
Humilitas docet qd̄ in alijs et nobis aspi-
ciamus lib. i. ome. x. post. b.
Humilis cadit ante faciem suam. libro. i.
ome. xij. a.
Humilitas p̄ducit ad statū angelorū. lib.
ij. ome. xiiij. post. c.
Humilitatis exemplum in p̄etro et pau-
lo arguente. li. ij. ome. xvij. b.
Hostia penitētis est viua et mortua. libro
ij. ome. xxiij. post. c.

Iacob et esau figurabāt duos po-
pulos. lib. i. ome. vi. post. a.
Idriarū aqua mutat̄ in vinū. lib.
i. ome. vi. post. a.
Ignis sancti spūs. lib. i. ome. v. b.
Ignis reptur in circuitu xp̄i. lib. i. ome.
viij. post. e.
Impetus duplex: bonus et malus. lib. i.
ome. v. a.
Impietas et im p̄ia via quō differāt. libro
i. ome. xi. post. a.
Indurat deus cor peccatorū et quō. libro.
i. ome. xj. post. b.
Incarnatio xp̄i ad vincendū dyabolum.
lib. i. ome. ij. b.
Incarnatio xp̄i affert fontē misericōdie. libro
ij. omelia. xix. post. c.
Innocentia est porta orientis. lib. ij. ome
lia. xix. post. a.
Incipientes bene agere dicuntur picture
palme Ibidē post. c.
Incarnatio fecit deum opus alienū agere
libro. ij. ome. xvj. post. c.
Ire et nō reuerti et iterū reuerti est iustorū
libro. i. ome. v. c.
Iudiciū quale erit. li. i. ome. vi. post. e.
Iudiciū extremum p̄cedent enoch he-
lias. lib. i. ome. xij. post. a.
Iudiciū est valde timendū. lib. ij. omelia

xvi. post. a.
Joseph int⁹ p⁹is foris seuerus: sic prela-
tus. lib. ij. ome. xij. c.
Iudicium cantat a iustis et q⁹o. lib. ij. o.
xij. post. a.
Iohannes baptista non est arundo. libro.
i. ome. ix. post. b.
Iohannes baptista dicit ardens et lucens.
lib. i. ome. xj. post. a.
Iob quibus virtutib⁹ polluit. lib. ij. ome
lia. xix. post. c.
Iustus comparatur carboni lampadi. libro
i. ome. v. post. c.
Iusti cadunt in faciem suam et q⁹o. libro. i.
ome. viij. post. e.
Iusti cadunt ante reprobi retro. li. i. ome
lia. ix. post. a.
Iustus est liber script⁹ intus et foris. Ibi
dem post. c.
Iustis subditis an predicandum sit ante
casum vel post. lib. i. ome. xj. b.
Iusti sunt lapides muri qui se invicem sup-
portant. lib. ij. ome. xij. post. a.
Iusti bene opando in circuitu ambulant
lib. ij. ome. xvij. c.
Iustus gaudet quando corrigitur exem-
plo petri. li. ij. ome. xvij. b.
Iustorum septem sunt conditiones secun-
dam dona spiritus sancti. libro. ij. ome
lia. xix. post. b.
Iusti querunt deum et quomodo non in-
veniunt. Ibidem.
Iusti habent palmas a dextris et sinistris
Ibidem post. c.
Iusti in hoc mundo sunt holocausti inquis
natu. lib. ij. ome. xx. c.
Iusti ardore beatitudinis scietes sunt sacrifi-
cium immaculatu. Ibidem post. c.
Iusti sunt cantores. lib. ij. omelia. xxij.
post. a.

Impas significat viru iustum li-
bro. i. ome. v. post. c.
Iatro bonus morte xpi saluatur
sicut homicida morte summi sacerdotis li-
berabatur. lib. i. ome. vi. post. c.
Lateris descriptio figurat beatitudinem

predicatu. lib. i. ome. xij. c.
Laus dei eterna dicit son⁹ iustoru. lib. i.
ome. viij. post. a.
Laudare deum in tympano et non choro qd
est Ibidem post. b.
Liber script⁹ int⁹ et foris est scriptura sac-
ra. lib. i. ome. ix. post. c.
Longitudo latitudo et profunditas quid
est fmi pauli. lib. i. ome. vi. post. e.
Loquit nemo opportunum que prius non
tacet. lib. i. ome. xi. a.
Loqui opportunum multa requirit Ibidem
post. a.
Loq oportet aliter verecundis et infirmis
et. Ibidem.
L bellus repudij qm dat peccatori a deo
lib. i. ome. xij. post. b.
Luna significat ecclesiam stelle pfectos. li-
bro. ij. ome. xij. a.
Labor bonus reuertit ad laborantem. lib.
ij. omelia. xvij. post. a.
Lumen duplex exterius et interius. libro
ij. omelia. xv. post. b.
Luctus et silentiu quosdam delectat. libro.
i. ome. x. post. a.

Manus dei multipliciter sumit in
scriptura. lib. i. ome. x. post. c.
Manu ponere ad aratru et respic-
cere retro quid est. lib. i. ome. xij. post. b.
Misericordia vni non punit quin subleuet
lib. i. ome. i. d.
Mare significat scriptura sacra. li. i. ome
lia. vi. post. b.
Maria virgo dicitur amica coluba. libro
ij. ome. xvi. c.
Maria est sicut virgula sumi. lib. ij. ome
lia. xxij. post. c.
Mine notant per staturam horribile. li.
i. ome. vi. e.
Misericordia q⁹o fit. li. i. ome. x. post. b.
Miracula alia sunt in electis et reprobis.
lib. ij. ome. xvij. post. c.
Medici spualis conditio ex p⁹lo pauli. li.
i. ome. xj. post. a.
Montes q⁹o sunt refugiu cervis. libro.
i. ome. ix. post. c.

Mors est po-
ta. lib. ij. ome.
Mundus est
ij. ome. xvij.
Minister di-
ij. omelia. x.

Mus tres
unt choru
Murt pre-
libro. i. ome.

Nus
re. lib. i. ome.
Noli in-
lia. vij. p⁹
Noli in-
ra. libro. ij.
Noli mu-
Noli mu-
manet. lib.
Noli mu-
ros. lib. i.
Noli mu-
ni. lib. i.
Noli mu-
lia. xvi. p⁹
Noli mu-
Ibidem.
Noli mu-
dem.
Noli mu-
ij. ome. x.
Noli mu-
lie. lib. i.
Noli mu-
xxij. po-

Nus
re. lib. i. ome.
Noli in-
lia. vij. p⁹
Noli in-
ra. libro. ij.
Noli mu-
Noli mu-
manet. lib.
Noli mu-
ros. lib. i.
Noli mu-
ni. lib. i.
Noli mu-
lia. xvi. p⁹
Noli mu-
Ibidem.
Noli mu-
dem.
Noli mu-
ij. ome. x.
Noli mu-
lie. lib. i.
Noli mu-
xxij. po-

Nus
re. lib. i. ome.
Noli in-
lia. vij. p⁹
Noli in-
ra. libro. ij.
Noli mu-
Noli mu-
manet. lib.
Noli mu-
ros. lib. i.
Noli mu-
ni. lib. i.
Noli mu-
lia. xvi. p⁹
Noli mu-
Ibidem.
Noli mu-
dem.
Noli mu-
ij. ome. x.
Noli mu-
lie. lib. i.
Noli mu-
xxij. po-

Tabula

Mors est porta quā semp' respicit xpb'es
ta. lib. ij. ome. xij. post. c.
Mundus est p'cendendus et ppter qd. lib.
ij. ome. xvij. post. c.
Minister dñi est qui est ad gloriā dñi. li.
ij. omelia. xxi. b.

Nua creatura quō efficitur. libro
i. ome. x. post. a.
Nubes christi quid ē. libro. viij.
post. c.

Nubes tres habēt cōditiones: volāt: plu
unt choruscant. lib. ij. ome. xvij. post. b.
Nutrit prelati subditos quō est saturat?
libro. i. ome. x. post. a.

Oratio duplex sicut duplex alta
re. lib. ij. ome. xxi. post. c.
Oculus notat discretionē in ope
re. lib. i. ome. vij. a.

Oculi in dorso quid significant. li. i. ome
lia. vij. post. a.

Oculus et auri varie sumunt in scriptu
ra. libro. ij. ome. xii. a.

Obsecritas scripture sacre quare semper
manet. lib. i. ome. vi. a.

Opus bonū debet habere oculos discre
tos. lib. i. ome. vij. a.

Opus quod recte offertur sed nō recte di
stribuitur. lib. i. ome. xj. post. a.

Opus dei christi et hominis. lib. ij. ome.
lia. xvi. post. c.

Opus dei propriū viuificare glorificare.
Ibidem.

Opus deo alienum mori flagellari. Ibi
dem.

Opera bona sunt frontes edificij cell. li.
ij. ome. xvij. post. b.

Opus factum propter deū et regnum suū
centum cubitis metitur. libro. ij. omelia.
xviij. post. c.

Op' bonū debet imolari in quatuor mē
sis. lib. ij. ome. xj. a.

Oratio fumo comparatur libro. ij. omelia.
xxij. post. c.

Palpebre dei quomodo interro
gant homines. libro. ij. omelia.

xvij. post. a.

Passio christi fuit ad vincendū dyabolū.
lib. i. ome. ij. b.

Passio christi mors resurrectio ascensio
significantur per quatuor animalia. lib.
i. ome. iij. post. a.

Passio christi est porta semp' contemplā
da. lib. ij. ome. xij. post. c.

Passio christi quō est in nobis. li. ij. ome
lia. xvj. post. a.

Passio christi fuit multiplex pro salute
nostra Ibidem post. c.

Patientia penitentium. li. i. ome. vij. c.

Patiens est melior viro forti. lib. ij. ome
lia. xvij. post. a.

Patientia vera amat eū quē tolerat. lib.
ij. ome. xj. post. c.

Patientia est maximū signū viri docti. li
bro. ij. ome. xxi. post. b.

Pauperes diuitibus iungi debēt oratio
ne et elemosynarum largitione. libro. i.
ome. vij. post. d.

Pauperes spiritu soli comedunt. lib. ij.
ome. x. c.

Pauperes quando centuplū recipiunt.
lib. ij. ome. xvij. c.

Paupertatis utilitas in hoc mūdo. lib.
ij. ome. xix. post. c.

Pax est nutritrix sapientie. libro. i. omelia
vij. post. b.

Patres antiqui in triplici genere: Mo
iob. dauid. lib. ij. ome. xvj. post. b.

Penitentia debent facere diuites. libro
i. ome. iij. post. b.

Penitētie ale que sunt. lib. i. ome. iij. b.

Penitētes debēt esse patientes. libro. i.
ome. vij. c.

Penitentia debet ferri duabus aliis: spe
timore. Ibidem. c.

Penituit deus pater aliorum hominū a
christo. lib. i. ome. vij. d.

Penitens solo diuino auxilio surgit. li.
i. ome. ix. a.

Penitentia habet lamentationē et carmē
lib. i. ome. ix. post. c.

Penitentia mouet terram cordis. libro.
i. ome. x. post. b.

Penitentia habet magnā cōmotionem. lib. i. ome. x. c.
 Penitentia multum placet deo. Ibidem post. c.
 Penitentes agent auxilio diuino. Ibidem.
 Penitētes tollunt grabatū et vadunt in domum. lib. i. ome. xij. post. a.
 Penitentis tēratio magna notatur in de montaco. Ibidem post. c.
 Penitētia est porta aquilonis. li. ij. ome. li. xix. post. a.
 Penitentes et inuocētes intrant paradysum. Ibidem. b.
 Penitētes lauat holocaustū in hostio li. bro. ij. ome. xx. post. c.
 Penitentes misericordiā consequuntur. Ibidem.
 Penitētia plurima bona affert peccatori. Ibidem.
 Penitētia facit habitare lupū cum agno. lib. ij. ome. xvi. post. a.
 Penitētia vera offert hostiā viuam lib. ij. ome. xxij. post. c.
 Penitentie actus quot sunt. lib. ij. ome. xxj. post. c.
 Penitentū quidā sunt de prope alij de longe Ibidem.
 Penitentis cor est altare dei ppter diu lib. ij. ome. xxij. post. c.
 Penitentū oblatio est cor contritus Ibidem post. c.
 Porta duplex mors christi et nostra. lib. ij. ome. xij. post. c.
 Porta multipliciter sumit in scriptura. lib. ij. ome. xv. post. c.
 Porta paradisi duobus cubitis mensurat lib. ij. ome. xvi. post. a.
 Porta celi est lata pfectis alijs stricta li. bro. ij. ome. xvij. post. b.
 Portas quare propheta assignat tres tātum et non quatuor. libro secundo. ome. xix. post. c.
 Porta orientis respicit portā aquilonis et quid significat: videlicet qd a gratia descendit in peccatū. lib. ij. ome. xxij. p. a.
 Peccator ad vomitum redire non debet

lib. i. ome. v. b.
 Peccator solo auxilio diuino surgit. lib. i. ome. ix. a.
 Peccator apostat a deo per opus prauum. Ibidem. b.
 Peccator ductus consuetudine habet frontem attritā. lib. i. ome. x. post. b.
 Peccatorē quō deus indurat. lib. i. ome. li. xj. post. b.
 Peccatori gratia magna fit quādo corrigitur. lib. i. ome. xij. post. b.
 Peccator obstinatus habet libellum repudiij. Ibidem.
 Peccator odiens inimicū angustat. lib. ij. ome. xix. a.
 Peccatores tres famosi petrus magdale na et latro loti sunt in fonte misericordie christi. lib. ij. ome. xx. post. c.
 Peccatores quidā de ppe quidā de longe ventunt. lib. ij. ome. xxi. post. c.
 Perfecti figurantur quatuor animalia li. bro. i. ome. liij. a.
 Perfecti similes in sartagine frigunt. lib. i. ome. xij. post. c.
 Perfecti sunt holocaustum. Ibidem.
 Proficientes sacrificiū. Ibidem.
 Proficientes et perfecti dicunt celature. lib. ij. ome. xix. post. c.
 Perfectis exemplū fuit paulus qui busillis erat. Ibidem.
 Perfectorū oblatio est opus charitate odoriferū. lib. ij. ome. xxij. post. c.
 Pena inferni in scriptura. lib. i. ome. vi. post. c.
 Penarū longitudo latitudo profunditas. Ibidem.
 Petrus increpat a paulo nō fuit apostolus ut quidam volunt. libro. i. ome. xvij. post. b.
 Petrus negans christū fuit herba. libro ij. ome. xv. post. a.
 Petra quō est refugium herinatiss. libro. i. ome. ix. post. c.
 Paulus est prelati exemplū paciētie. li. bro. ij. ome. xvij. post. b.
 Paulus dedit quatuor artes bene vidēdi. lib. ij. ome. xix. post. c.

Pinguedo
 lib. i. ome. li.
 Perseuerant
 omelia. v. b.
 Penne prece
 lib. i. ome. li.
 Penne lun
 peris et oliv
 bro. i. ome. li.
 Populi figi
 omelia. vij.
 Populus v
 post. a.
 Porus et cit
 omelia. x. a.
 Predestina
 solidus am
 Predicato
 libro. i. ome.
 Predicato
 norum rati
 Predicato
 bro. i. ome. li.
 Predicatio
 scriptur. li.
 Predicatio
 ome. vij. a.
 Predicato
 post. a.
 Predicatio
 mur. li. i. o.
 Predicatio
 lib. i. ome. li.
 Predicato
 omelia. x. p.
 Predicato
 Ibidem.
 Predicato
 sine menda
 post. b.
 Predicand
 post. lib. i. o.
 Predicatio
 mentarij. li.
 Predicatio
 pauimentu
 post. c.

Tabula

Pinguedo terre signat vitam actiuam. lib. i. omelia. vi. post. a.
Perseuerantia in bonis est tenenda. lib. i. omelia. v. b.
Penne predicatorum debet esse iuncte. lib. i. omelia. iij. b.
Penne iuncte signant vsum mutuū pau- peris et diuitis in oratione et elemosina. li- bro. i. omelia. vij. post. d.
Populi significatur per aquas. libro. i. omelia. viij. a.
Populus viuendo bene sonat Ibidem post. a.
Potus et cibus est scriptura libro primo omelia. x. a.
Predestinationis signum dei et proximi solidus amor lib. ij. omelia. xvij. post. c.
Predicator debet esse triginta annorum libro. i. omelia. ij. a.
Predicator q non debet esse triginta an- norum rationes et solutio. Ibidem.
Predicatorum bonorum conditiones li- bro. i. omelia. iij. a.
Predicatio apostolorum est vna de rotis scripture. lib. i. omelia. vi. d.
Predicatio xpi conuertit populos. lib. i. omelia. viij. a.
Predicator predicando sonat Ibidem. post. a.
Predicatio christi fuit gladius supra fe- mur. li. i. omelia. vij. e.
Predicatio requirit quasdam conditiōes lib. i. omelia. ix. a.
Predicator bonus docet scripto. libro. i. omelia. x. post. b.
Predicator malus docet tantum verbo Ibidem.
Predicator potest dare plures sensus sz sine mendacio ipsi scripture sacre Ibidem. post. b.
Predicandum an sit iustus ante casus vel post. lib. i. omelia. xj. b.
Predicatio prelatorum est funiculus ar- mentarij. lib. i. omelia. xij. post. b.
Predicationis deuotus auditor dicitur paumentum. libro secūdo. omelia. xvij. post. c.

Predicator docens peccatore aspiciat aq- lonem. lib. ij. omelia. xix. a.
Predicator debet dicta sua phare dicat apostolorum. lib. ij. omelia. xx. post. b.
Predicator qui non operatur tollit alios se vastat. lib. secūdo. omelia. xxi. post. b.
Prelat⁹ sequat xpm in regēdo subditos libro. i. omelia. ij. c.
Prelatus sit sicut turtur cui⁹ caput retor- quet. lib. i. omelia. vij. post. b.
Prelatus aliter exasperat q subditus. li- bro. i. omelia. ix. c.
Prelatus cibatur a domino deinde sub- ditos nutrit. li. i. omelia. x. post. a.
Prelati mali eleuant a spū et nō assumun- tur. lib. i. omelia. x. post. c.
Prelatorū vita debet esse alta et circūspe- cta. li. i. omelia. xi. post. a.
Prelatis subditorum sanguis requirit. Ibidem.
Prelati sunt fenestre ecclesie. li. i. omelia. xi. post. b.
Prelatus bonus exit in campū et redit in domū. li. i. omelia. xij. post. a.
Prelatis verbis auferit propter peccata populi. Ibidem. b.
Prelatus bonus portat agerē et obsidet. Ibidem post. c.
Prelati cōtinentes cōiungati sūt lapides ecclesie. lib. ij. omelia. xij. b.
Prelati boni qui latēt appareant mali la- teant Ibidem post. b.
Prelatus exemplo domini debet tenere funiculum in manu. Ibidem post. b.
Prelatus bon⁹ dicit gazaphilactū et qua- re. lib. ij. omelia. xvij. a.
Prelati boni sunt porte sculpte Ibidem post. a.
Prelatus bonus tripliciter debet predi- care mēte opere et voce. Ibidem.
Prelati in tribus comparātur nubibus pluendo verbo choruscando operibus vo- lando contemplatione. libro. ij. omelia. xvij. post. b.
Prelatus verbo auditorem ad operan- dum extendit. libro secūdo. omelia. xxi. post. b.

Prelatus vñ maior facere et minora nō relinquere. *Ibidem.*

Prelatus bon⁹ est curus et auriga sicut belias. *Ibidem post. b.*

Prelatus debet labium intus reflectere *Ibidem.*

Prelat⁹ debet esse plen⁹ disciplina et misericordia. *Ibidem.*

Prelati tria sunt opera: docere: orare: reconciliare. *Ibidē post. c.*

Prelat⁹ vñ porrigere p̄ces et flet⁹ p subditis exemplo xp̄i. *Ibidē.*

Prelatus custodit templū exemplo paup̄um. *lib. ij. ome. xxi. b.*

Prophetiā varietas. *lib. i. ome. i. a.*

Prophetia est de presenti. *Ibidē post. a.*

Prophetia de preterito p̄batur p illā de futuro et ediuerso. *Ibidē. b.*

Propheta partim cognoscit et partim ignorat. *Ibidē post. b.*

Propheticus spiritus ad tēpus recedit a p̄pheta. *Ibidē. c.*

Propheticus sp̄s reuertit p psalmodiā. *Ibidem post. a.*

Psalmodia reuocat spiritū p̄phetie et cōtentionē dat. *Ibidem.*

Premiū figurat per altam staturam. *lib. i. omelia. vi. c.*

Prosp̄ra sunt fugiēda exemplo xp̄i. *lib. ij. ome. xiiij. post. a.*

Prosp̄ritas v̄dicat sibi timorē. *lib. ij. ome. xix. post. c.*

Pugnator bon⁹ habet in scriptura sacra mille clipeos ad pugnandū cōtra vitia. *lib. i. ome. xv. post. c.*

Peritur b̄cōd⁹ a iustis et p̄fectis. *lib. ij. ome. xix. post. b.*

Questus deus non cito reperit. *Ibidem.*

Quietcat qui quiescit et audiat qui audit quomodo capitur. *lib. i. ome. xij. post. b.*

Ami palmarū offerunt christo. *lib. i. ome. xvij. a.*

Regere oportet varie nunc seuerē: nūc benigne. *lib. i. omelia. xi. p. a.*

Reuerti et ire et iterū ire et tamē reuerti q̄ modo in eodem fine cōtradictione inueniuntur. *lib. i. ome. v. post. c.*

Rectitudo in scriptura qualiter sumitur. *lib. i. ome. vi. post. c.*

Religiosus malus variat habitū non mētem. *lib. i. ome. x. post. a.*

Religiosi sunt holocaustum sed inquinatum. *lib. ij. ome. xx. c.*

Resurrectio generalis figurat in xp̄o. *lib. ij. ome. xvi. post. a.*

Resurrectio corporū si sit possibilis. *lib. ij. ome. xx. a.*

Ros celi significat vitam contemplatiuā. *lib. i. ome. vi. post. a.*

Rota representat scripturā sacraz. *lib. i. omelia. vi. a.*

Rota habet quatuor facies. *lib. i. scriptura. Ibidem. c.*

Reprobi cadunt retro: sum. *lib. i. omelia ix. post. a.*

Rui ecclesie sunt boni predicatores. *lib. i. ome. x. post. c.*

Sacrificiū sunt proficientes et incipientes. *lib. i. ome. xij. post. c.*

Sacrificiū iustorum est ex mirra et thure. *lib. ij. omelia. xxi. post. c.*

Sacrificiū fecit israel in egypto. holocaustum in deserto post exitum de egypto. *lib. ij. ome. xx. c.*

Sal sapientie acquirat per pacē. *lib. i. ome. viij. post. b.*

Salutis porus ligno crucis attingit. *lib. i. ome. vi. post. b.*

Sanguis quo sumitur in scriptura. *lib. i. ome. xi. post. a.*

Sancta anima est thalamus. *lib. ij. ome. xv. b.*

Sapientia acquirat et seruat pace. *lib. i. ome. viij. post. b.*

Scandalū est fugiendū in opibus bonis. *lib. ij. ome. xxi. post. b.*

Scandalū quicquid est vitandū. *lib. i. omelia. vij. post. a.*

Scriptura semp p̄fenerat obscura et quare. *lib. i. ome. vi. a.*

Scriptura
em.
Scriptura
me. vi. b.
Scriptura
tes. Ibidem.
Scriptura
dem. d.
Scriptura
idem po
Scriptura
i. ome. vij.
Scriptura
lib. i. ome.
Scriptura
Scriptura
Scriptura
lib. ij. ome.
Scriptura
rituali. lib.
Scriptura
nif. lib. ij.
Scriptura
ome. xij. p.
Scriptura
later. lib. i.
Scientia
i. ome. x. p.
Sermo n
xij. post. a.
Sermo
i. omelia.
Semen b
ix. post. c.
Societas
Sol vari
lib. i. om.
Signū q
lib. i. om.
Silentiū
i. ome. x.
Spiritus
Spiritus
lis Ibidem.
Spūs sa
adest. Ibidem.
Spūs d
nes lib.

Tabula

Scriptura sacra figuratur in rota. Ibi
em.

Scriptura sacra comparatur mari. libro. i.
me. vi. b.

Scriptura sacra est rota habens quatuor
lites. Ibidem. c.

Scriptura sacra vadit per quatuor ptes.
dem. d.

Scriptura sacra est recta: alta: terribilis.
idem post e.

Scriptura sacra habet plures sensus. li.
i. ome. vii. b.

Scriptura est liber scriptus intus et foris
lib. i. ome. ix. post. c.

Scriptura est cibus et potus. li. i. o. x. a.

Scriptura est dulcis in ore. Ibidem. b.

Scriptura est calamus qui mensuratur.
lib. ij. ome. xiiij. b.

Scriptura est plurimū utilis in bello spi
rituali. lib. ij. ome. xv. post. c.

Scriptura extendit sicut pellis quā expo
nit. lib. ij. ome. xvij. post. a.

Scriptura est utilis peccatorib. libro. ij.
ome. xij. post. a.

Scriptura est lapidi similis in quo ignis
latet. lib. ij. ome. xxi. a.

Scientia sanctorū addit laborem. libro.
i. ome. x. post. c.

Sermo non semper nocet. lib. i. omelia.
xj. post. a.

Sermo dubi? christi quō debet sumi. li.
i. omelia. ix. post. b.

Semen bonum quid est. libro. i. omelia.
ix. post. c.

Societas bonorū ē utilis. lib. i. ome. v. c.

Sol varie sumit i scriptura. li. ij. o. xix. a.

Signū spūs sancti est sentire spalia amara
lib. i. ome. x. post. c.

Silentium et luctus bonos delectat libro.
i. ome. x. post. a.

Spiritus sanct? est ignis li. i. ome. v. d.

Spiritus quare dicitur mobilis constabi
lis Ibidem post. b.

Spūs sanct? quibusdā virtutibus semp
adeft Ibidem.

Spūs dei esse rotis notat duas dilectio
nes lib. i. ome. vij. post. c.

Spūs sanct? est ignis in circuitu xpi libe
i. ome. viij. post. e.

Spūs facit hic homines amaros li. i. ome.
lia. x. post. c.

Spūs sanct? signat p austrū qui resoluīt
calefaciēdo lib. ij. ome. xiiij. post. a.

Species electi figura est christi li. i. ome
lia. ij. post. b.

Sensus scripture multiplices lib. i. ome
lia. vij. b.

Son? triplex: predicatorū populi et iusto
rū lib. i. ome. viij. post. a.

Stelle significāt sanctos et luna ecclesiaz
lib. ij. ome. xiiij. a.

Stare quomodo debemus Ibidem post. c.

Statuum tria sunt genera lib. ij. omelia.
xvi. post. b.

Stephanus predicatur constantia et mās
suetudine. libro secundo. omelia. xvij.
post. b.

Spes debet in aduersitate teneri. libro.
ij. ome. xix. post. c.

Statuta in scripture quid significat li. i.
omelia. vi. c.

Spes est ala penitētie. libro primo ome
lia. vij. c.

Surgit peccator a culpa auxilio diuino.
lib. i. ome. ix. a.

Status triplex electorū ecclesiā edificans
tium lib. ij. ome. xij. b.

Acere debet prius homo q̄ loqui
lib. i. ome. xi. a.

Thalamus lōgus latus quid sit.
lib. ij. ome. xv. post. b.

Tarditas bene faciendū arguit a paulo.
lib. ij. ome. xvij. post. b.

Terribilis est scriptura et quō. li. i. ome.
vi. post. c.

Terram moueri quid est. libro. i. ome. x.
post. b.

Timor est ala penitentie lib. i. ome. vij.
post. e.

Timor debet dominari in prosperis lib.
ij. ome. xix. post. c.

Templū dei popul? fidelis: altare: mēs
bona lib. ij. ome. xxi. post. c.

Transfigurato christo dixit pater in te co-
placui. li. i. omelia. viij. a.

Tectum ecclesie sancte prelati. libro. x.
post. c.

Turturis collis retortu significat christu
prelatum. lib. i. ome. vij. post. b.

Terribilis est hostibus spualibus chari-
tas. lib. i. ome. viij. post. b.

T Erba dubie prolata a christo quo
sunt intelligenda. libro. i. omelia
ix. post. b.

Verba detractorum sunt toleranda. Ibidem
Verba malorum sunt fugienda. Ibidem.
post. b.

Venter in scriptura quo comedit et reple-
tur. li. i. ome. x. post. a.

Viscera quomodo in scriptura sumuntur
Ibidem.

Vita immaculata qualis est. li. ij. ome. xxij.
post. b.

Vita castrozum qualis. lib. i. omelia. viij.
post. b.

Vita actiua et contemplatiua quales sunt.
lib. i. omelia. iij. post. a.

Vita duplex: actiua et contemplatiua libro.
i. omelia. v. post. e.

Vita bona alta est. li. i. omelia. vi. p. e.

Vita bona dicitur sonus et quare. libro. i.
omelia. viij. post. a.

Vita populoru docet prelatu quo corrige-
re debet: seuerere vel benigne. lib. ij. ome.
xviij. post. a.

Vita bono subditorum confundit malum
prelatum. Ibidem.

Vita presens est atrium exterius. lib. ij.
omelia. xix. post. a.

Vita perfectorum est ardere coram archa
i. christo. li. ij. omelia. xxii. post. c.

Verbum prelati datur et auferitur: et quot
modis. lib. i. omelia. xij. b.

Vae carmen et lamentatio quo sumuntur
in scriptura. lib. i. ome. ix. post. c.

Veritatis defensor quis est. libro. i. ome.
x. post. b.

Vir iustus figuratur lampade et carbone.
lib. i. omelia. v. post. c.

Vir bonus tres habet conditiones. li. i.
omelia. vij. post. c.

Virtus in contemplatione est manus in vi-
sione. lib. ij. omelia. xij. post. a.

Vita presens est angusta: futura est lata.
libro. ij. omelia. xvi. a.

Virtutes tres in omni tempore necessarie:
lib. ij. omelia. xvi. b.

Virtutes theologie sunt tres ptes edifi-
cij spualis. li. ij. omelia. xvij. c.

Victoria hostium per opus bonum et pal-
ma in manib. libro. ij. omelia. xvij. p. c.

Vita duplex ecclesie et duplex sacrificium
laudis et compunctionis libro. ij. omelia.
xxij. a.

Explicit Tabula.

BIBLIOTHECA
VNIuersitatis
CRACOVIE

92
6 11 74

ll
7/10 2 8 17

